

# **MANU-SMRITI**

## **NOTES**

**BY**

**GANGANATHA JHA, MAHAMAHOPADHYAYA, M.A., D. Litt.**

**Vice-Chancellor, University of Allahabad.**

**Part I**

**TEXTUAL**

**Published by the University of Calcutta**

**1924**

Printed by  
K. Mitra, at The Indian Press, Ltd.,  
Allahabad

# Notes

## I. Textual

We are not going to discuss in these notes the difference among the various commentators. This has been done by Buhler in his translation of Manu, in the '*Sacred Books of the East*' Series. We shall, however, take note of those cases where Buhler has either misread or mistranslated Medhātithi's views.

Nor are we going to discuss the various readings; as, from the very nature of our work, we are pledged to the readings adopted by Medhātithi. We are, however, going to note these readings here. Though this also has been done by Jolly in the notes appended to his edition of the text in *Trubner's Oriental Series*, we have decided to include these, chiefly because it has been thought desirable to bring out prominently the different readings noted by Medhātithi; and also because Jolly has not noted many rather important readings; and lastly, because no one has yet noted the readings of Manu's texts as quoted in the *Digests*. This is what we shall try to do here.

As regards the readings of the *Bhāṣya* itself, it would be a sheer waste of time to even note the 'readings.' The MSS. are so hopelessly corrupt that those 'readings' would, in ninety cases out of a hundred, be a mere jumble of meaningless syllables. Yet we have not omitted the more important variations, specially where they are really different readings—not mere corruptions.

The page-references up to Adhyāya VII apply to Gharpure's Edition of Medhātithi's *Manubhāṣya*; from Adhyāya VIII onwards they apply to Mandlik's Edition.

Notes not preceded by these references appertain to the Text of Manu; those preceded by references to Page and Line appertain to the text of Medhātithi.

## Discourse I

### VERSE I

(1) Several manuscripts, and commentators of the text, begin it with the verse स्वायम्भुवे नमस्कृत्य ब्रह्मणेऽमित्तमेवसे । मनुप्रणीतान् विविधान् धर्मान्वक्ष्यामि शारवतान् । 'This verse, if genuine, would, according to Bühler (Intro. p. xiii), indicate that 'some pupil of Bhṛgu recites the work.' We fail to see the point of this. The verse might very well proceed from Bhṛgu himself.

After verse 2, and before 3 some people have the following two verses—जरायुजाण्डजानी च तथा संसेवजोऽस्त्रिदाम् । भूतग्रामस्य हृत्पत्न्य इत्यसिम्बलवं तथा ॥ आचाराणां च सर्वेषां कार्याणां च विनिर्णयम् । यथाक्रमं यथावेगं वक्तुमर्हस्यशेषतः ॥ 'The origin and death of the entire host of creatures, born from wombs and eggs, or from moisture and germinating shoots, rules regarding practices and duties, please to expound in their entirety, in their due order and according to their applicability.'

Burnell notes : 'Medhātithi says, these laws refer to only the Brāhmanas, Ksatriyas and Vaishyas ; not to the Shudras.' It will be found that this is not what Medhātithi says ; he distinctly declares that the epithet 'Sarva,' 'all,' has been added for the inclusion of the Shudra also.

Page 4, line 4—for प्रमाद्यान्तरागोचर read प्रमाद्यान्तरागोचर as found in N.

Page 4, line 9—for आनुपूर्वी read अनुपूर्वः as in T.

Page 5, lines 3-4—अग्निहोत्रं जुहुयात् is corrupt. The right reading is supplied by N. अग्निहोत्रं जुहुयाद्वत् सहस्रमानस इत्येतया आहवनीयमुपतिष्ठते इति प्रत्यय एव वेदोऽयं होमं विधत्ते एतयेति च तृतीयाया प्रत्ययस्यैव मन्त्रस्य आहवनीयस्थाने विनियोगः ।

Page 5, lines 19-20—for राज्ञागममूलत्वात् read as follows : राज्ञागममूलत्वाच्छाब्द एव । यथावपि राज्ञावपि.



Page 5, line 14—for अन्वतो वैकुण्ठं read अतो द्वैक्ये विधानस्य सर्वस्येति पदं as in N.

Page 6, line 17—for वस्तु read वस्तु as in Mand.

#### VERSE IV

(1) अमितीमा महर्षिभिः—V. L. अमितीममहर्षिभिः ।

(2) प्रत्युवाचार्थ्यं—On account of the grammatical anomaly involved in the form अर्थ्यं, which, however, has been explained as standing for आर्थ्यं—Medhātithi has suggested the reading प्रत्युवाचावर्धयित्वा तान्

P. 8, l. 8—for सूत्रं read मूलम् as in N.

P. 9, l. 6—for तर्कप्रकार read सर्वप्रकार as in T.

P. 9, l. 15 for कस्य read कस्यचित् as in S.

#### VERSE VI

(1) अयमकः—V. L. अयमकम्, in which case the term qualifies 'this' (world). Medhātithi, though adopting the former reading, would prefer the latter.

(2) महाभूतादिब्रह्मज्ञाः—V. L. महाभूतानुब्रह्मज्ञाः, noted by Medhātithi, who says that the variation does not change the meaning.

P. 9, l. 25—for ब्रह्माद्यात्मना read ब्रह्माद्यात्मना as in J and S.

#### VERSE VII

(1) वेदोऽसावतीन्द्रियग्राह्यः—V. L. अतीन्द्रियोऽसावः, which becomes tautological.

(2) स एव—V. L. स एव.

(3.) ' सर्वभूतमयः—explained by Medhātithi as सर्वाणि भूतानि मया लक्ष्म्यामीत्येवमावितृषितो भूतात्मा । एवं सम्पन्नः

### VERSE VIII

(1.) वीर्यम्—V. L. वीजम्.

(2.) अवास्तजन्—V. L. अवाशिपन्.

P. 11, l. 3.—for स्वं तस्य read स्वस्य as in J, or स्वतः as in M.

### VERSE IX

P. 11, l. 13—for नागमनिकः read चागमिकः

### VERSE X

(1.) नराः—This is the reading adopted by both Medhātithi and Govindarāja; though all others read नाराः Medhātithi explains the prolongation of the vowel in 'ना' in the name नारायण, in several ways.

P. 12, l. 4—for स भवेद् भगवान्नरः read स तावद् भगवान्नरः as in S.

### VERSE XI

(1.) नित्यम्—V. L. लोके.

P. 12, l. 13—for नित्यमुक्ता read नित्यमुक्तम् as in J.

P. 12, l. 13—for विरुद्धस्य... उच्यते read सद्सदात्मकम् । सदात्मकं सद्सती । ते आत्मा स्वभावो यस्य तदेवमुच्यते । कथमुच्यते विरुद्धभावाभावस्य-धर्मद्वयस्य योगः । उच्यते as in S. and N.

P. 12, l. 1—for प्रतिपत्तृषि अभेदाद् read प्रतिपत्तृत्वभेदाद् as in M, S and A.

P. 12, l. 25—for वचनबुद्धस्य M reads वचनबुद्धस्य which gives no sense.

P. 13, l. 2—for विण्डीकार्यं read विण्डाः कार्याः as in J.

P. 13, l. 8—for मनोद्वयवचनीयम् read मनोद्वयवचनीयम् as in N.

P. 13, l. 13—for वस्येष्टुम read वस्येष्टुम as in J.

P. 13, l. 15—for दधीभवति read दधीभवति as in J.

P. 13, l. 18—for अर्थसंज्ञा read पुरुषसंज्ञा.

### VERSE XII

P. 14, l. 3—after उक्त्वा read as follows—तद्वण्डमकरोद् द्विधा । तावता कायेन गर्भः परिपश्यते । तस्मिन्नण्डे स्थितः.....ध्यानवान् । अण्डमपि as in J.

### VERSE XIII

(1) ताभ्यां सशकलाभ्यां च—V. L. ताभ्यामण्डकपालाभ्याम्

P. 14, l. 11—for पृथिवी पातालगतता the right reading is पृथिवीपातालगतम्—supplied by Jolly's मनुदीकासंग्रह ।

P. 14, l. 10—for पृथिवीमध्य read पृथिवीं मध्ये as in S.

P. 14, l. 15—for स्वस्माद्रूपात् read आत्मनः स्वस्वरूपात् as in M (App).

P. 14, l. 20 for अरूप read अनुस्यूत

### VERSE XVI

(1) मात्रासु—V. L. मात्राभिः preferred by Medhātithi.

P. 15, l. 6—for तद्विकारः read तद्विकारान् as in J.

P. 15, l. 7—the stop after सटिन् should be after चकारात्

### VERSE XVII

(1) तानीमानि V. L. तस्येमानि.

### VERSE XIX

P. 16, l. 9—for अथ वाक्य read अव्ययात् as in M (App.)

P. 16, l. 16—for प्रभूरिति read प्रकृतिरिति as in J.

### VERSE XX

For आद्याद्यस्य Jolly reads आद्याद्यास्य which is apparently a misprint.

P. 16, l. 24—for च तानि read वचनानि as in M (App.)

P. 16, l. 26 for वदाद्यन्तवत्तस्य read वद्यत आद्यन्तस्य as in M (App.)

P. 17, l. 7—for द्विवचनेन read द्विवचनेन to be construed with अवितत्यम्

### VERSE XXI

P. 17, l. 21 – भाति च वेदे is to be taken as an absolute construction. A and B drop भाति, which is retained in N.

P. 17, l. 30—for यथाशरीरं...निर्ममे read च यथाशरीरं तस्यसमुदाय-  
रूपमेवं निर्ममे as in N.

## VERSE XXII

Both Jolly and Burnell note कर्मस्नानं<sup>१</sup> as a v. l. mentioned by Medhātithi. No mention, however, of any such reading<sup>२</sup> is found in the Mss.

P. 18, l. 4—the right reading is ब्रह्मोपासनास्वनमिरताः

P. 18, l. 12—वेनेस्तुनीतिरित्यादीनां—This is a likely reference to R̥gveda, 8-3-18, where वेनु is the deity addressed.

P. 18, l. 14—for लम्नो read ओ as in J.

P. 18, l. 21—for नाचादय इतिहास दर्शनाः.....प्रपञ्चः read नाचादयः । इतिहासदर्शनाग्रवश्चायं सर्वः सर्गादिप्रपञ्चः as in S.

## VERSE XXIII

P. 19, l. 6—for प्रमादाविरोधी etc. read प्रमादाविरोधी न मनःपरितो-  
पमाचक्षे as in N.

## VERSE XXIV

विमलीश्व—V. L. विमलिं च (Kalāmādhava, P. 45).

## VERSE XXVI

विवेकाय V. L. विवेकार्थं

P. 20, l. 16—for एवं तपो.....न वा read एवं तपो धर्मः तदेव दग्धेनास-  
न्नर्थं वा

## VERSE XXVII

P. 22, l. 2—for 'त्येतदपि' read त्येतदपि as in S.

## VERSE XXIX

P. 22, l. 15—for आचक्षे read अचक्षे as in N.

•  
VERSE XXX

P. 22, l. 26—for सङ्कृतमुग्रहवत् read सङ्कृतमुग्रहवत् as in A.  
It is ऋतु that is repeated thrice, not ऋतु.

P. 23, l. 1—for सर्वो हि सङ्कृतावपि read सेवा हि सुकृतावपि as in A.

VERSE XXXI

P. 23, l. 23—for पशुकुलं read पशुः

VERSE XXXII

तस्मां स—V. L. तस्मां तु

P. 24, l. 2—Jolly wrongly omits तं

VERSE XXXIII

P. 24, l. 7—for तन्मन्त्रे शुद्धिं read तन्मन्त्रशुद्धिं as in J.

VERSE XXXIV

सुदुराचारम्—V. L. (a) सुदुष्कारम्—(b) सुदुस्तरम् (*Hemadri Dana*  
p. 242).

जादितः—construed by Medhātithi with तत्परा

VERSE XXXVI

मनुः—V. L. मुनीन् ।

VERSE XXXVII

P. 25, l. 2—for क्षमकराद्येन केचिद् read केनचिच्छ्रुतना as in M.

VERSE XXXVIII

P. 25, l. 10, for मेघोदरं हरयं read मेघोदरहरयम् as in J and M.

P. 25, l. 11—for हिमकशिका सुप्रसरवत् read हिमकशिकाः सुप्र-  
सरवत् as in J.

## VERSE XL

• पतङ्गान्—V. L. पतङ्गं.

P. 25, l. 25—for षष्ठमपञ्चकादयः read षष्ठमादयः as in J. and M.

## VERSE XLI

P. 26, l. 3—for प्रत्यक्षपरामर्शः read प्रत्यक्षमर्शः (as in footnote), or परामर्शः as in J and M (App.)

## VERSE XLII

येषां—V. L. (a) एषां, (b) तेषां.

P. 26, l. 12—for वयनाग्रचोसि read वयनाग्रचक्राद्वा रचोसि as in M (App.)

P. 26, l. 13—अप्सरसः—cf. Vālmiki Rāmāyana—अप्सु विर्मथनादेव रसात्सत्माहरन्निवः । इत्येतुर्मनुजभेदं तस्मादप्सरसोऽभवन्.

## VERSE XLIII

मनुष्यारच—V. L. मानुषारच.

## VERSE XLIII

मत्स्याश्च कच्छपाः—V. L. मत्स्याः सकच्छपाः

## VERSE XLV

वयनाग्रचक्रिद्विदीप्तम्—V. L. वे चाम्ने केचिदीप्तम्, suggested by Medhātithi.

उपजायते—V. L. उपजायन्ते, noted by Medhātithi.

P. 27, l. 1—for उपजायतेति वा पाठः । वे read उपजायन्त इति पाठे वे,

## VERSE XLVI

उद्धमिज्ञाः स्वाधराः—V. L. उद्धमिज्ञास्वरक Buhler remarks that he reads उद्धः 'with Medhātithi.' But there is nothing in Medhātithi to show that he reads उद्धः

ओषधः—This form, as the Bhāṣya has pointed out, is not right, the right form being ओषधयः; though it seems to justify the other form also.

## VERSE XLVII

तु विविचं—V. L. (a) च विविचं, (b) तु विजेचं

—दहाणवेव—V. L. दहाणवेव

P. 27, l. 26 भूमेर्वहः—J. reads भूमेर्वहयः, which gives better sense.

## VERSE XLIX

P. 28, l. 5—निर्वेदुः.....वत्,—J. reads निर्वेदुःसारिकादिपुकाधर्म-  
कलमनुभवन्तः; and S. निर्वेदुःसारिकादिपुकाधर्मकलमनुभवन्तः, which  
is better than J.

P. 28, l. 8 अन्तःसंज्ञा—Read अन्तःसंज्ञेति संज्ञा बुद्धिः as in J, A  
and N.

## VERSE L

वित्त्वं V. L. वित्त्वे

P. 28, l. 16—सत्पद्वीर—Read सत्पद्वीर as in N.

## VERSE LI

एवं सर्वं स—V. L. एवं च सर्वं

P. 28, l. 27—स्वेऽन्तरे is rightly dropped in J.

—l. 28 for स्टद्धा read सद्धा as in J.

P. 29, l. 3—for सर्वेभ्योऽपार read सर्वेभ्योऽपार

—l. 4 सत्तामहन्वः—A reads सत्तामहन्वः



## VERSE LII

• वदेवं—V. L. वदेवं—adopted by Medhātithi.

विमीळति—V. L. प्रवीणते adopted by Govindarāja and Kulluka.

P. 29, l. 8—for वदेत read वदिन (J) or वदेत

## VERSE LIII

कर्मात्मानः—Buhler says, according to Medhātithi this word means—‘who in consequence of their actions became incorporate.’ As a matter of fact, however, this is the explanation that Medhātithi gives of the two-termed phrase कर्मात्मानः शरीरिणः ।

P. 29, l. 20—for व्यापारादिःशक्त read व्यापारेःशक्त as in M.

## VERSE LV

तमोऽयं तु—V. L. तमो यदा

P. 30, l. 15—for विन्ध्यवास read विन्ध्यवासि as in M and J.

—l. 17 निरुपयोगि—M and S read तदानीमुपयोगः, which also gives good sense ; but the best reading is निरुपयोग, as is clear from what follows.

## VERSE LVI

संसृष्टस्तदा—V. L. संसृष्टी तदा

P. 30, l. 28—for वाऽत्मानः । सूक्ष्माः read वात्मानः सूक्ष्माः

## VERSE LVIII

Cf. in this connection, Bhāṣya, (p. 7, printed text) on verse 4; also Buhler's Introduction, XV.

P. 31, l. 13—for चित्तं read चित्त as in J and M.

### VERSE LIX

सर्वमेवोऽखिलं—V. L. सर्वमेवाखिलं

P. 32, l. 7 for मागमवपरंवर, read मागमपरंवर as in S.

### VERSE LXI

महीजसः V. L. ऽमितीजसः

P. 32, l. 22—for सं read तेषां as in J.

### VERSE LXII

रचोत्तमम्—V. L. बीचमिम्.

### VERSE LXIII

P. 33, l. 5,—for सन्पद्यन्ते read पद्यन्ते as in M (App.)

After verse 63, M adds a half-verse काळप्रमाणं यद्वयमि  
वयावसिषोवत.

### VERSE LXV

त्रिंशत्कला V. L. त्रिंशत्कलो.

तावतः V. L. तावता

P. 33, l. 15—for तावदिति read तावत इति as in J.

For this method of reckoning time see the Purāṇas; specially the Viṣṇu Purāṇa.

P. 33, l. 18—for नैसर्गिकं कल्प read नैसर्गिककल्प as in J.

—l. 19 for कालेनाविहित it is better to read कालेन व्यवहृत as in J and M (App.)

### VERSE LXVII

राशिः स्वप्नश्च etc.—According Medhātithi this line is not meant to be descriptive of the ordinary day and night, ; what it means

is that in regions not reached by the sun's rays, what is called 'day' is the period of activity, and the period of repose is called 'night'.

### VERSE LVI

कर्मवेद्याय—V. L. suggested by Medhātithi कर्मवेद्यायः

### VERSE LVIII

P. 34, l. 15—for प्रतिज्ञापनं.....यम् read प्रतिज्ञानं प्रकरव्याप्तरत्नज्ञाप-  
नार्थम् as in S.

### VERSE LIX

P. 34, l. 23—for तत्रा read तत्रा

### VERSE LXX

P. 34, l. 28 - for कापायने read कापायेन

P. 35, l. 6 - for शतं परिमाणमस्य read सत्परिमाणमस्य as in S.

P. 35, ll. 4 to 9 belong to verse LIX ; but all Mss. have it here after LXX.

### VERSE LXXI

P. 35, l. 13—for वेकस्य read वेतस्य

—l. 15 द्वावय.....विग्रहः—Better reading द्वावय सहजावि,  
वस्मिन्निति परिमाणो विग्रहः as in S.; better still.....परिमाणो वस्मिन्निति  
विग्रहः, as in A.

### VERSE LXXIII

तद्दे V. L. पतद्

### VERSE LXXIV

P. 36, l. 6—for तस्य प्रायुक्तम् । महाविति read तस्य न प्रायुक्तम्-  
महाविः, as in N. The प्रायुक्तम् is what has been described under

verses 14-15 above. S, J and M. (App.) read *सर्वत्र प्रागुक्तमहावि*; under 14-15 *मनस्* has been described as coming first; so that if we take *मनस्* there as standing for *mind*, and here as *māhat*, then there is certainly *प्रागुक्तमहावि*. But Medhātithi has interpreted 14-15 differently, making it out to mean that *māhat* comes first. Thus, according to this explanation, there would be *no प्रागुक्तमहावि*. Hence the reading of N—*न प्रागुक्तमहावि*:—is the best.

### VERSE LXXV

चोद्यमानं—V. L. नोद्यमानं

P. 36, l. 11—for *पुनरुच्यते* । *ब्रह्मवा* read *पुनरुच्यते* । *चिदुच्यते* विशेषतः करोति । *ब्रह्मवा* as in J and M. (App.)

P. 36, l. 12 for *चोदिता* read *नोदिता* as in J.

### VERSE LXXVI

Medhātithi forces the Sāṅkhya doctrine on Manu, whose words clearly favour the Vaiśeṣika view of the origin of things here described.

P. 36, l. 19—for *वायुर्मयः* read *वायुर्म* as in S.

### VERSE LXXVIII

ज्योतिषम्—V. L. (a) ज्योतिषस्तु ; (b) ज्योतिषोऽपि

### VERSE LXXX

सर्गः संहार—V. L. सर्गसंहार

P. 37, l. 15—for *सर्वसंहारक* read *सर्वसंहारावत* as in J.

P. 37, l. 16—for *बौद्धेनाऽपि* J and M (App.) read *विष्णुयोगादि* *महाविदः* This refers to Brahmasūtra लोकवत् लीलाकर्मवत्

## VERSE LXXI (?)

'नाचमो नागमः कस्मिन्—V. L. नाचमो नागमः कस्मिन्—adopted by Nandana.

अतिवर्तते—V. L. उपवर्तते

P. 38, l. 3—for नेह्वन्ति..... स्तरितम् read नेह्वन्ति न प्रकाम्ते । पुरीषं वाचं मनुष्यां वदन्ति । चतुर्थं भागं वैदिका मनुष्या वदन्ति । एतदुक्तमवति । आदी न वैदिकायं किञ्चिदस्तरितम् ।

## VERSE LXXXII

P. 38, l. 10—for हेतुत्वेन नोच्यते read हेतुत्वेनानेनोच्यते as in J.

P. 38, l. 17—after यथासंख्यं read सम्बन्धः

## VERSE LXXXIII

द्योनामाहुः—V. L. त्वेषां बयो

P. 38, l. 23—for बयो J reads बयोऽवस्था

P. 38, l. 25—for युक्तायां read युक्तायां as in J.

## VERSE LXXXIV

P. 39, l. 5—दोषसंज्ञेषु etc. This refers to *Pū. Mīmāṃsā-sūtra* 6. 7. 31-40. Cf *Shabara-bhāṣya* on 6. 7. 37: यदि पञ्च पञ्चाशतः सिद्धतः न संवत्सराः । यदि संवत्सरासिद्धतः न पञ्चपञ्चाशतः तस्माद्विरोधाद्व्यतमम् गौडम् । And between the two words पञ्चपञ्चाशतः and संवत्सराः it is best to take the latter as गौडम् ।

## VERSE LXXXV

युगहासानुरूपतः—V. L. (a) तत्तद्वर्गानुरूपतः; (b) युगहासानुरूपतः

P. 39, l. 20—for उक्तस्य M and S read युक्तोऽस्य; J, A and N read युक्तस्य.

The sense demands उक्तस्य

P. 39, l. 23—for मन्वपरि read किञ्चपरि as in J.

## VERSE LXXXVI

ज्ञानमुच्यते—V. L.—ज्ञानमुत्तमम् ।

यज्ञमेवा—V. L. यज्ञमित्या ।

P. 40, l. 4—for विद्वतो read विद्वत्तो as in J and M ;

and for सुसंपादना read सुसंपादता as in J.

After this verse Rāmachandra reads an additional verse—

ब्राह्मं कृतयुगं प्रोक्तं वेता तु चित्रिचं युगम् ।

वैरवो द्वापरमित्याहुः यज्ञः कविद्युगः स्मृतः ॥

## VERSE LXXXIX

सकिञ्च—V. L. सकिञ्च च (Viramitrodaya, Paribhāṣā, p. 45).

चित्रिचस्य समासतः—V. L. (a) चित्रिचस्य समादिशत् adopted by Parāsharamādhava ; (b) चित्रिचानामकल्पयत् ; (c) चित्रिचस्य समासतः ; (d) चित्रिचार्था समासतः ।

## VERSE XCI

P. 40, l. 25—for चित्तानुपाठनम् J reads चित्तानुपाठनम् ।

## VERSE XCII

Cf. 5. 132.

## VERSE XCV

वाहाय—V. L. वाहाय

P. 41, l. 16—for पुत्रिण्य सत्कम्पम् read पितृपुत्रिण्य यत् क्रियते तत् कम्पम् as in M (App.) For कम्पम् J wrongly reads कर्तव्यम् ।

## VERSE XCV

P. 41, l. 25—for देवापुत्रिण्य read विरवेदेवापुत्रिण्य as in J and M.

## VERSE XCVI

P. 42, l. 2—**प्राणिनः** rightly omitted in J.

—l. 4—for **आतपे** read **आतपं** as in J and M.

## VERSE XCVII

**ब्रह्मवेदिनः**—V. L. **ब्रह्मवादिनः** ।

P. 42, l. 11—after **तेषामपि** read **ब्रह्मवेदिनः** as in J.

” ” For **ब्रह्मस्वरूपस्वात्मनः अक्षय्यामन्दः** J reads **अक्षय्यभ्यामन्दः** and M (App.) has **ब्रह्मस्वरूपपरिज्ञाने ब्रह्माक्षय्यामन्दः** .

## VERSE XCVIII

**उत्पत्तिरेव**—V. L. **उत्पत्तिरेवा** ।

P. 42, l. 14—for **विशेषे द्वाविंशे** J reads **विशेषद्वविंशे**

P. 42, l. 17—for **श्रुतिः** read **स्तुतिः** as in M (App.)

After 98 M has three more lines : **तेषां न पूजनीयोऽन्यस्मिन् लोकेषु विद्यते । तपोविद्याविशेषेण पूजयन्ति परस्परम् । ब्रह्मविद्यः परंभूतं न किञ्चिद्विद्य विद्यते ।**

This is also admitted by Nandana.

## VERSE C

**अष्टेन**—V. L. **अष्टयेन** (Kulluka).

## VERSE CI

P. 43, l. 5—for **परपाकेन** M (App.) reads **परपाक**

P. 43, l. 6—for ~~सकला~~ read ~~सकला~~ as in J and M (App.)

—l. 7 for ~~प्रभृतं~~ read ~~प्रभृतं~~ as in S and M (App.)

### VERSE CH

शेषाखामनु—V. L. शेषायां चानु ।

स्वावन्मुनः being the proper name of a particular 'Manu,' it is not right to translate it as Buhler has done.

P. 43, l. 13—for सर्वस्याः...भुतेः read सर्वस्यास्या...स्तुतेः ; J reads सर्वस्या...स्तुतेः and M (App.) सर्वस्यास्य...स्तुतेः ।

### VERSE CIII

P. 43, l. 20—राजभोजनाः शालयः—This shows that Medhātithi was the resident of a country where rice was a rare commodity.

P. 43, l. 28—for त्रैविंशिकाधिकारः M (App.) reads त्रैविंशिकार्यं ।

### VERSE CIV

संसित—V. L. संसित

P. 44,—l. 6 after दोषैः read पापैः as in M (App.)

### VERSE CV

After 105 M has an additional verse.

यथा त्रिवेदाध्ययने धर्मशास्त्रमिदं तथा ।

अध्येतव्यं ब्राह्मणेन विषयं क्षत्रियिभ्यस्तथा ॥



## VERSE CVI

वशास्वं सततं—V. L. वशास्वमाहुर्ध्व ।

विःशेवसे—V. L. नैःशेवसे ।

P. 44, l. 19—for विवृदिः J reads सिद्धिः ।

## VERSE CVII

अखिलेनोक्तो...कर्मबान्—V. L. अखिलः प्रोक्तो...कर्मिबान् ।

P. 44, l. 27—for बोकौ read बोको as in J.

P. 45, l. 1—for यदि read यत् as in M (App.)

— l. 2 for गुण्यपदेन read गुण्यदोषपदेन as in M (App.), which is more in keeping with the context.

## VERSE CIX

भागभवेत्—V. L. भाक् स्मृतः ।

## VERSE CXI

P. 46, l. 1—for तत्त्वभावभेदो J reads तत्त्वभावभेदो ।

## VERSE CXIII

P. 46, l. 20—for भूत्यादीनां M (App.) reads आत्मादीनां, and J ज्ञातादीनां, which latter is better.

## VERSE CXIV

P. 46, l. 26—for स्वेतत् read वस्वेतत् as in J.

— l. 29—for भूत्यादीनां read भूत्यादानादीनां as in J and M (App.)

## VERSE CXV

P. 47, l. 4—for देवः read देवः as in M and

## VERSE CXVI

P. 47, l. 6—for वस्त्रिण read वस्त्र as in J.

## VERSE CXVIII

पावण्ड—V. L. (a) पावण्डि (b) पावण्ड (c) पावण्डि

P. 47, l. 20—for वावाह० read वाह० as in J.

---

# Notes

## Discourse II

### VERSE I

P. 48, l. 4—for शास्त्र J reads शास्त्रार्थ ।

P. 48, l. 26—प्रवर्तयन्ति; 'प्रवर्तस्ते' would appear to be the right reading. But all mss. read प्रवर्तयन्ति; the only construction possible is to take 'जनाः' as the nominative understood.

P. 49, l. 1—for 'आत्म...रक्षाः' read आत्मनि योगोपायास्तेषु रक्षाः as in S.

— l. 2—for 'तुं समर्था' read 'तुमसमर्था' ।

— l. 9—for 'चोष्यते' read 'चोषते' as in A.

— l. 14—for 'रागद्वेषः' read 'द्वेषः' as in M.

— l. 25—for 'स्वप्रहाद्' M (App.) and S read स्वमोहाद्

### VERSE II

'कामता'—V. L. 'कामतः' ।

Burnell regards verses 2—5 to be 'an interpolation.'

P. 50, l. 10—for सिद्ध्यर्थं read सिद्ध्यर्थे as in J.

— l. 23—for उभय S reads उभ

— l. 27—for वदयि read वदयि; S reads वचयि, but we have had one वचयि already in line 26.

— l. 27—for the विरवजिम्ब्याव see *Pu-Mi-Su*, 4, 3, 15-16.

— l. 28—for तस्यान्याया read तस्यान्याया as in M, S and A. तस्या is another reading.

P. 51, l. 3—न वैवेहास्त्यकामता; this is superfluous here.

## VERSE III

P. 51, l. 27—for विप्रियोमि read विप्रियोमि as in M.

P. 52, l. 1—for कारय read करय as in M.

## VERSE IV

P. 52, l. 11—for किंमि read किमि कानि as in J.

— l. 13-15—read punctuated thus: वेदितं हेतुत्वाद् ।  
वेदितं का.....दानमस्ति ॥१॥ अत्र प्रतिविचरे—।

## VERSE V

इवेह—V. L. इवेव

P. 52, l. 20—for अतकारयं read अतकरयं as in A.

P. 53, l. 7—for पबुहाने read वामबुहाने as in S.

## VERSE VI

आत्मनस्तुष्टिरेव च—V. L. वेदवित्तुष्टिरील्लभा (Aparārka, p. 82.)

Buhler remarks—‘Though the commentators try to find a difference between शील and आचार, it may be that both terms are used here, because in some Dharmasutras, e.g. Gautama 1-2, the former, and in some e.g. Vasiṣṭha 1—5, the latter, is mentioned.’ But Medhātithi has taken शील as qualifying त्तुष्टि, the compound त्तुष्टिरील्ले being taken to mean ‘conscientious’, ‘honest,’ ‘disinterested’ recollection.

P. 54, l. 19—देशासम्भव read देशासम्भव as in S.

P. 55, l. 27-28—for पुनश्च वेदः कृत्स्न इति read न पुनः कृत्स्नं वेदमिति as in M. S reads न पुनश्च कृत्स्नो वेद इति ।

P. 56, l. 5—for दामर्ष्यव्यामप्यस्ति read दामर्ष्यव्यामप्यस्ति

— l. 22—for प्रामाण्यपरिज्ञाने read प्रमाद्यं परिज्ञाने as in S.

— l. 24—for वगम्यं विद्वज्ज्योष.....भवति तस्य च, read वगम्यविद्वज्ज्योष .....भवति पुण्यस्य कर्तव्यम् । तस्य च ।

P. 58, l. 2—for *येवम्* read *येवम्* as in M.

— l. 3—for *सोमस्य चाव्यक्त* read *सोमस्य वा व्यक्त* as in S.

P. 59, l. 3—*अन्ये तु* etc.—construe thus: *अन्ये रयेनादिवाक्यानां..... निषेधानां च । अर्धोपसिम्भवाभावात्कुमाना अखिलग्रन्थान्ते*

P. 59, l. 28—for *वदन्ति* J reads *वदन्तः*, which is better.

P. 60, l. 27—for *कर्मतः* read *कर्तुतः* as in M.

— l. 29—*तदुक्तं*; this refers to Pu. Minā. Su 1.3.2.

P. 61, l. 8—for *विरोधद्वय* read *विरोधिद्वय* ।

— l. 10—*देकाग्रम्यं*—*Vide* Gautama III.35 *et seq.*

— l. 20—for *विज्ञा* read *विज्ञा* as in M.

— l. 21—for *लिङ्ग* read *लिङ्ग* as in M.

P. 62, l. 2—*यथा ऽचारे* etc. *cf.* Shābara on Pu-Mi-Su. II.2.16 (आचारे) माम्प्रदक्षिणो देवताविधिः । 'इत इन्द्र ऊर्ध्वोऽध्वरो दिवि...इन्द्रवान् स्वाहा' इत्याचारमाचरयति । एवमसौ आचारो यद्यस्येन्द्रो देवता ।

P. 62, l. 6—for *मूलस्थे* read *मूलस्थेन* as in M.

— l. 8—*तुल्ये श्रीतल्ये* etc. Medhātithi accepts Kumārila's view on this point, not Shābara's.

P. 62, l. 13—for *सम्प्रदायाविच्छेद* M reads *सम्प्रदायविच्छेद*; but in view of what has gone before in p. 60, l. 20, *सम्प्रदायाविच्छेद* is the right reading.

P. 62, l. 20—for *प्रकीर्ण* read *प्रकीर्ण* as in M.

P. 63, l. 1—for *सिद्धरूप* read *सिद्धे रूप* as in M.

— l. 1—for *क्रिया* read *रूपा* as in M.

— l. 1—*विश्वजित्यधिकारवत्*—see Shābara on 6.7.18-19.

— l. 3—for *लिङ्गा* read *लिङ्गा* as in S and A.

— l. 5—for *प्रतिष्ठाः साकांक्षा* read *प्रतिष्ठासाकाङ्क्षा*

— l. 8—for *नास्तस्य* read *नास्तस्य* as in S.

P. 64, l. 7—for *सर्वात्मनश्चर्मजः । तैः* read *सर्वात्मनश्चर्मरथातः* as in S.

— l. 13—for *वदेत्स्वराद्यां* read *वदत्स्वराद्यां*

— l. 21—for *विप्रतिपाद्येत* read *विप्रतिपाद्येत* as in S.

- P. 65, l. 2—for बोधकारणं M reads आत्मबोधकारणम्  
 — l. 12—for समर्पयन्तः S reads होतर्पयन्ति  
 — l. 14—for शिवेष्टुपलक्षितं read शिवमत्येष्टुपलक्षितं as in S.  
 — l. 20—for मूलत्वप्रमा read मूलत्वं प्रमाणवेनैव

## VERSE VII

- P. 66, l. 12—for यत्कार्यं read सत्कार्यं ।  
 — l. 13—for जेतोः । आगतः read हेतोरगतः ।

## VERSE IX

धर्म—V. L. सर्व ।

- P. 67, l. 3—for प्रवर्तते read प्रवर्तते as in M.  
 — l. 8—for क्षाति कस्य read क्षातिकस्य  
 — l. 9—for प्रयुक्ते read प्रयुक्ते as in J and M.

## VERSE X

- P. 67, l. 15—for स्यस्य read कस्य  
 — l. 15—for यत्कार्यं धर्मप्राप्त्यर्थं तद्वर्त्मनाकम् A reads सत्कार्य-  
 प्राप्त्यर्थं तद्वर्त्मनाकं, which is better. The sense requires some such  
 words as यत् कार्यधर्मप्राप्त्यर्थं तद्वर्त्मनाकम् ।

P. 67, l. 28—for किञ्चपि read किञ्चपि ।

- P. 68, l. 2—for वेदस्यस्यायः read वेदस्यायः as in M.  
 — l. 11—for आगमविद्वद्वादिष्व read आगमविद्वद्वादिष्व, the con-  
 struction being सोऽयं पञ्चः स्वयञ्चनविद्वद्वादिष्व आगमविद्वद्वादिष्व ।

P. 68, l. 14—for वृद्धिस्तस्यादी न भवेत्कलङ्क read वृद्धिस्तस्या गोमारकः  
 कलङ्क as in the foot note.

— l. 21—सर्वथाकाशप्रत्ययमेकं कर्मेत्यभ्युपगमः ; this refers to Pu.  
 Mi. Su. 2. 4. 8-32.

P. 68, l. 25—for सर्वकलं read सर्वः कलं

## VERSE XI

•ते यूये—V. L. (a) यूये, (b) तैदुमयं (Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 4.)

•अवादि—V. L. •अवो दि (Smṛtichandrikā-Vyāvahāra, p. 4.)

Cf. with this verse, 4. 30, where the तैदु is decried, and 12. 111 where he is extolled.

P. 69, l. 12—for असत्य S reads असत्या, which gives better sense.

P. 69, l. 14—for शिष्यैत read शिष्यते as in S.

— l. 15—for किनाम वेदे read किनाम as in J and S.

— l. 16—for किं तयोः read नहि किञ्चित्तयोः as in J.

— l. 17—for शिष्यै read शिष्टै as in S.

— ll. 17-18—for कलकावेभ्यो read स्तिरस्कार्यो as in S and J.

— l. 18—for हान्यः read ह्येभ्यः as in J.

— l. 20—for यतस्तद्व read यस्तद्व as in S.

— l. 21—for ननु यतस्त read ननु यस्त

— l. 23—the number 11 should come between हेतु कथन and वेदनिष्पत्तः ।

P. 69, l. 26—for विहितं read विहित as in M.

## VERSE XII

P. 70, l. 5—for अवादिजः read अवादिजः as in S.

— l. 12—for तैदुतं read तैदुतं as in S.

## VERSE XIII

प्रमाणं—V. L. प्रामाण्यं ।

P. 70, l. 25—for वा वाचार read धीक् वाचान, which is in accordance with the वातुपाठ.

P. 70, l. 26—for सकाशा अवति read सकाशा न अवति as in J M & S.

P. 70, l. 26—for वषा लक्ष्यं read वषाक्ष्यं as in S.

P. 71, l. 5—for यंकाम दृष्टक्षेत्रिण read यंकामा दृष्टक्षेत्रिण  
—— l. 9—for लक्ष्यते read लभ्यते as in S.

### VERSE XIV

P. 72, l. 3—for न वचनाद् read वचनाद् as in S and J.

### VERSE XV

वज्र—V. L. होम (Sanskāraśatnamālā, p. 605).

P. 72, l. 9—for अमन्तर read समनन्तर as in J.

—— l. 16—for वद्व्यस्य read द्रव्यस्य as in S.

—— l. 24—for प्रतिकाळत्रये..... विरोधः read प्रतिकर्मकालत्रयवि-  
धानाकास्ति विरोधः

—— l. 25—for सम्मथः । तस्मा read सम्भावात्स्या

—— l. 26—for पीति एवम read पीत्य ।

The difference among वाग, दान and होम is thus explained in the Shābarabhāṣya (p. 484)—‘The *relinquishing of one's proprietary right* is the factor common to all the three; the difference is only this; in वाग there is merely verbal relinquishment: the thing offered is not actually taken away by the recipient; in दान the thing is actually made over to the recipient; and in होम the thing offered has got to be thrown into some suitable receptacle (water or fire).

### VERSE XVI

Read with this verse, II.66 and X.127.

P. 73, l. 2,—for निवर्तत read निवर्तेत as in J and S.

—— l. 4—for व्याचक्षरे read व्याचक्षिरे as in J and M, or  
व्याचक्षते as in S.

—— l. 12—for तद्वर्जयत्ये read जयत्ये as in S.

—— l. 13—for वषा read वषा as in F. N.



P. 73, l. 16—for अमुकानि read अर्वामुकानि as in M (App.) and S.

—l. 18—The two 'च' s are superfluous; S rightly omits them.

—l. 26—for अवयव वि read अवयववि as in S.

P. 74, l. 6—नहि मन्त्रा विधिं बदन्ति—"From the very nature of *mantras* it is clear that they cannot be taken as injunctions, —being, as they are, entirely devoid of any kind of injunctive word; also because all *mantras* are found, either syntactically or by direct declaration, or by indirect implication, construed along with other passages which are injunctions; so if the *mantras* themselves were to enjoin another action, there would be two actions enjoined by what is practically only one 'sentence' (Brhatī on I—II.—31 to 53)"—*Prabhākara Mīmāṃsa*, pp. 125-126.

P. 74, l. 9—for होतिविद् read उपतिविद् as in M, or उप्रतिविद् as in S.

## VERSE XVII

प्रचक्षते—V. L. विदुर्मुखाः ।

## VERSE XVIII

तस्मिन्—V. L. अस्मिन् (Vīramitrodaya Paribhāṣā, p. 55.)

P. 74, l. 20—for बोधाधि S reads बोधाधि; but the former gives better sense.

P. 75, l. 27—for जातीताना read जातीना as in S and M.

P. 75, l. 11—for दिष्टकारणे read दृष्टकारणा as in S.

## VERSE XIX

सम्बन्धाः—V. L. सम्बन्धः

संस्कारः—V. L. संस्कारम् (Śmṛtichandrikā Samskāra, p. 17).

Second line—V. L. एवं मध्यविदेहोऽयं मज्जावसावन्तरम् ।

P. 75, l. 17—for चेन्ने read चेन्न

——l. 17—for समन्त read स्वमन्त as in S.

——l. 18—for कुक्क read कुक् as क, though found in several manuscripts, spoils the metre.

P. 75, l. 21—for दुष्वा read दुष्वा as in S.

——l. 22—for वानम read वानाम as in S.

### VERSE XXI

मज्ज—V. L. मज्जे, which, it may be noted, is more in keeping with Medhātithi's idea that this verse does not explain the proper name मज्जदेव, but only points out the tract of land which is of 'middle' quality.

प्रकीर्तितः—V. L. स कीर्तितः

P. 76, l. 4—for नववीर्यव्या read नववीर्यव्य (S), which is better.

### VERSE XXII

जावावर्तं विदुर्मुखाः—V. L. (a) जावावर्तं प्रचक्षते (b) जावावर्तः प्रकीर्तितः (Aparārka, p. 5).

For a map according to these texts, see Numismata-Orientalia, Pt. I, (new edition.)

### VERSE XXIII

वाञ्छिको—V. L. वाञ्छिको

P. 76, l. 17—for साराण्ये read साराण्यो as in S and J.

——l. 26 एतद्धि etc.—This is a quotation from Shābara-bhāṣya (on I.II.26), which says एतद्धि [ कल्पते कर्तुमिति ] 'कल्पते' इत्युच्यते, न च वर्तमानकालः कल्पिष्यति (in the case of Vedic declarations which are eternal) अस्माकमहिनिर्देशः [ 'कल्पते' इति ].

P. 77, l. 4—for वकन्तु read वक्तुः as in S.

—l. 6—for वैवा read वैविवा as in S.

—l. 10—for वक्ष्य—read उक्ष्य as in S.

—l. 12—for आक्रमेयुः.....कुरुः S reads आक्रम्य निवसेयुः  
स्वं येन चावस्थानं कुरुः ।

P. 77, l. 16—for कृष्ट read कृष्य as in S.

### VERSE XXIV

तस्मिन् वा—V. L. कस्मिंश्चित्

P. 77, l. 23—for रेऽव्यधि read रेऽधि as in S, or रेव्यधि as in F. N.

—l. 24—for कस्या read कस्या

—l. 28—for सख... रीत्या । एत read सद्यु...रीत्येत

P. 78, l. 5—for वचनं विज्ञन् read वचनविज्ञन् as in N, the sense being द्विजातय इत्येव 'वचने विज्ञं ( सूचकं ) वत्य' ।

—l. 11—for अयं हा read अय हा as in S.

—l. 14—for वा द्विजातिपत्न्या read वायं द्विजातिमा as in S.

—l. 19—for यथा वर्चं...व्यपदिश्यते S reads वर्चाकृते सुनिष्ठदुर्निष्ठे  
वर्चाभावकृतं दुर्निष्ठं वर्चाकृतत्वेन व्यपदिश्यते, which is better.

—l. 21—for किति अतिनिय read कित्यनिय

### VERSE XXV

धर्मस्य—V. L. सर्वस्य

वर्षधर्मान्—सर्वधर्मान्

P. 78, l. 27—for निरोधः read रोधः as in S, F. N. and M.

—l. 29—for न वयोविभागा S reads न च विभागोना

P. 79, l. 2—for तदा read वदा as in S.

—l. 5—for उपनयनं धर्मो read उपनयनधर्मो as in S,  
M and N.

—l. 5—for वाऽऽन read वा अ

—l. 8—for नेत्येवाह read तत एवाह as in S, or आनस्याह

## VERSE XXVI

पेकादि०—V. L. पेकाद्यै० (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 36).

P. 79, l. 19—for तत्र...कानि read तत्र विप्रेको निर्वर्तकोऽभ्यानि विशेष-  
जनकादि as in S.

## VERSE XXVII

P. 80, l. 4—for तानीदा read तानिदा as in S and J.

P. 80, l. 10 मेखला बध्यते—*Vide* Gautama I.15.

—l. 17—for जग्न S reads जनन

—l. 24—for संस्कार एव निर्वर्त्यः S reads संस्कारा एव निर्वर्त्याः

—for S सति read सति as in S.

—l. 26—for सन्न read सक्त as in A.

—l. 27—for पेक्ष्ये read पेक्ष as in S.

P. 81, l. 4—for दिवो read दिता as in S.

## VERSE XXVIII

P. 81, l. 21—for चारी read चारि as in S and J.

P. 82, l. 22—for यदुच्येत read यदुच्येत as in S.

—l. 24—for कामनामुद्यमान् । read काममनुद्यान्

P. 83, l. 3—for विधिः स्तु read विधिस्तु

P. 83, l. 8—for हापिसं read हाप्यसं

## VERSE XXIX

पुलो—V. L. पुलौ (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 49).

P. 83, l. 21—for सर्वसा० read सर्व० as in J, M and S.

—l. 22—for उपावा read उपासा as in J, M and S.

—l. 24—for कन्ते read कण्ते

— „ —for मृद्व्य read मृद्व as in S.

P. 83, l. 26—for वसिष्ठं read वसिष्ठं as in M and S.

— " —for अन्वादि...वता S reads अन्वा मित्रा चेतिकर्तव्यता

—l. 29—for दृष्टा read दृष्टा as in S.

P. 84, l. 3—for तद्विद्वद् read तद्विद्वद् as in S.

—l. 7—for कठो S reads काठो

—l. 9—for केऽप्युतुः read कीपुमा

P. 84, l. 20—for न प्रमाद्यं read प्रमाद्यं as in S.

—l. 22—for समानप्रार्थः read समानः । एष प्रार्थः, and  
construe this with what follows in the next  
line.

—ll. 23-24—यत्...धीतं read तदेव स यदधीते यदर्थः शान्तोऽनु-  
दातुं तेन स्वाधीतां as in S.

—l. 25—for न तस्य read तस्य as in S.

P. 85, l. 11—for सर्वस्व read सर्वम् as in S.

—l. 15—for उपदिश्य read उद्दिश्य

—l. 23—for प्राप्तिं read प्राप्तः as in S.

—l. 24—for वाक्यरोपको read वाक्यरोपगतो विरोपको

— " —for निर्दिष्टे read निर्दिष्टो as in M and S.

P. 86, l. 1—for द्रव्यत्वं read द्रव्यत्वं

### VERSE XXX

वाऽस्य—V. L. वाऽस्य—noted by the Madanapārijātā (p. 355).

सिन्धौ—V. L. सहवि

P. 86, l. 13—for तदुक्तं read तदुक्तम् as in M and S.

—l. 19—for पात read व्यतीपात as in S.

### VERSE XXXI

Some manuscripts and commentaries have dropped the  
first line of this verse.

महात्म्यं—V. L. माहात्म्यम्—in Parāsharamādhava (Achāra,  
page 441 and Aparārka, p. 27).

P. 86, l. 25—for चारविण्यम् S reads चारवम् ।

— „ —for माङ्गल्यम् read मङ्गल्यम् as in J and S.

—l. 27—‘साधुत्वं’ is omitted by S and M.

—l. 28—for समासाद्यायु M reads समासाद्यायुः, which is wrong; S reads समासाद्यायु, which is better.

P. 87, l. 1—for स्वादेः read स्वादिः as in S.

—l. 5—मत्स्या is rightly omitted by M and S.

P. 87, l. 6 for मङ्गल्यम् S rightly reads मङ्गल

—l. 10—for साधनम् read साधनत्वम् as in S.

—l. 14—for तथे न येन S reads तथे न

—l. 18—for प्रतिपत्तिः read तत्प्रतिपत्तिः as in S.

— „ —for दर्श read दृश्यं

—l. 20—for दार्ढ्यं read दारुण्यं as in S.

### VERSE XXXII

For the first half the Nirṇayasindhu (p. 178) reads  
‘सर्मास्तं माङ्गल्यम् स्वाद् सर्मास्तं चविण्यम् तु’

P. 87, l. 25—for मेते read मन्ते as in J and S.

—l. „ —for राब्दाः read राब्दः as in J.

—l. 28—for राख read समराख as in S.

### VERSE XXXIII

सुलोचनमङ्गलम्—V. L. च सुलोचनमङ्गलम्—adopted in Viramītrodaya (Achāra, p. 243).

मनोहरम्—V. L. मनोरमम् adopted by Parāsharamādhuva (Achāra, p. 441).

मङ्गल्यं—V. L. माङ्गल्यं (Aparūrka, p. 27).

P. 88, l. 8—for इत्यधिकं read इति विविचि as in M (App.), J and S.

—l. 10—for कारव read करव as in S.

—l. 11—for तत्तु read न तु as in S.

—l. 16—S reads करी for कारी

—l. 17—अवती rightly omitted in S.

## VERSE XXXIV

.चतुर्थे मासे—V. L. (a) मासे चतुर्थे; (b) चतुर्थे मासे

बह्वेष्टं—V. L. बह्वेष्टं

'This is an example of Kuladharmā alluded to in 1.118' (Burnell).

P. 88, l. 26—Before महत्त्वं S adds किञ्चित्

——l. 27—for संस्कार read सर्वसंस्कार as in S.

——l. 28—for इन्द्रभूमिः S reads इन्द्रभूतिः

## VERSE XXXV

भुतिचोदनाद्—V. L. (a) भुतिनोदनाद्—adopted by Medhātithi;  
(b) स्मृतिचोदनाद्—as quoted by the Smṛitattva (p. 653).

प्रथमे—V. L. प्रथमा (Smṛticandrikā Samskāra p. 58).

P. 89, l. 8—for...ते च...प्रकाशयन्ति read, with N and A, ते च  
रूपात् ब्रह्मकर्म बाजना इति ब्रह्मकामप्रकाशयन्ति, which construe thus:  
यथा बाजना इति मन्त्रः स्वरूपादेव ब्रह्मकामप्रकाशयति तथैव मन्त्राः स्वरूपादेव ब्रह्म-  
कर्माख्यं कर्म प्रकाशयन्ति।

## VERSE XXXVI

Hemadri (Kāla, p. 748) reads the verse as—

गर्भाष्टमेषु कुर्वन्ति ग्राह्यव्योपनायनम् ।

पूजादयो चित्रियल वैरयल द्वावरो स्मृतम् ॥

P. 89, l. 14—for आरम्भते read आरम्भ as in S.

—— „ —for शब्दे सा S rightly reads शब्दे न सा

——l. 19—for कुर्वन् read न कुर्वन् as in S.

——l. 26—for राजशब्दं प्रति प्रकृतित्वं M and F. N. read  
राज्यशब्दं; N and S read राजशब्दं प्रकृतिं, which  
is right.

## VERSE XXXVII

ईशार्थिनः—V. L. अर्थार्थिनः (Nirṇayasindhu, p. 184).

P. 90, l. 6—for त्वेत...व्यते—S wrongly reads, एतद्व्युपाम्त शब्द-

प्रमाद्यं न्यायमर्थादवैयमुच्यते

—l. 12—for न्यवापरो S rightly reads न्यवसागे

—l. 15—सर्वस्थारे etc. The reading of this passage is corrupt in all the manuscripts. The right reading is यथा सर्वस्थारे द्युतस्याभेदपदमावात् पराङ्गः etc.

The 'Sarvasvāra' is a sacrifice laid down as to be performed by one who is desirous of bringing about his own death, with a view to go to heaven without having to die through disease and decay. During the third part of this sacrifice, the 'sacrificer' enters the fire, after having recited the 'Ārbhava—pavamāna' hymn and requested the Brāhmanas to finish the remaining details of the sacrifice for him. These latter details are what are referred to in the Bhāṣya. (*Vide* Pu Mi Su. XII 56—57).

P. 90, l. 19—for चेतदा read चेत्येतदा as in S.

—l. 21—for दित्त्या S reads दित्त्या

### VERSE XXXVIII

P. 90, l. 27—for निवृत्ते यथा read निवृत्तेः । यथा as in S.

P. 91, l. 4—for वत्सं...विति S reads वत्सं कथं वेत्सं ब्रह्मवन्धविति

—l. 6—ब्रह्मवन्धो &c. On the Sutra quoted, the *Sūdhāntakarmudi* says, जातेभ्योजकं ब्रह्मं वन्दु ।

### VERSE XXXIX

In face of the definition of 'Vrātya' in the present verse, one finds it difficult, until authority is adduced, to believe that it is 'an old term for Aryans not Brāhmanised', as Burnell says.

P. 91, l. 23—for पूर्वेषु च सिद्धयुक्तम् read पूर्वेषुच सिद्धम् । वक्तं as in S.

—l. 23—for विविधः S reads विविधो ।



## VERSE XL

This verse has been omitted by Rāghavānanda ; but this may only mean that, while admitting it to be a part of the text, he had nothing to say on it.

सम्बन्धाच्चाचरेत्—In view of the च in the beginning of the verse, this is wrong reading—the right reading is सम्बन्धानाचरेत् ।

ब्राह्मणैः—V. L. (a) ब्राह्मण्यः—adopted by Parāśharamādhava (Achāra, p. 446);—Vīramitrodaya (Samskāra, p. 349) has ब्राह्मणैः सद्—V. L. सदा

P. 91, l. 28—for प्रायश्चित्ते काळे read प्रायश्चित्तयाळे as in S.

P. 92, l. 2—for प्रतिग्रहात् J wrongly reads प्रतिग्रहाः, though retaining the preceding सम्बन्धात् ; S is more consistent ; तन्निमित्ताः सम्बन्धाः.....प्रतिग्रहाः

— l. 3—for वै विदु J reads वैविदु, which is better.

— l. 4—S omits अस्माच्च दोषदर्शनात्

— l. 5—S omits आरम्भना

— l. 6—Between प्रतीकते read तथा च ; S has an additional passage—काम्यो ह्यथवमाचार्यस्य विधिः । तत्राचार्यमकाम्यमानो यदि कश्चित् प्रवर्तते तदा मातृवकेन प्रार्थयितव्यो दक्षिणादिना

## VERSE XLI

P. 92, ll. 13—15 for शब्दकुलो.....पथा S reads शब्दश्रीमा-  
विकाश

— l. 16—for स्थानस्थेन S reads स्थानपठितेन

— l. 21—श्रीयि चर्मायि वस्त्रायि—defective reading ; S and N read श्रीयि वस्त्रायि ; neither of these readings is in keeping with the preceding phrase चतुर्देविणः, which requires the reading श्रीयि चर्मायि श्रीयि वस्त्रायि

— l. 21—for आनुपूर्वं S rightly reads आनुपूर्वं

## VERSE XLII

शब्दतात्पर्य—V. L. शब्दतात्पर्यी ।

P. 93, l. 3—before मौन्या S rightly reads a न ।

P. 93, ll. 6-7—for विकृतेर्विकारः शब्दसाम्ये प्रकृतिः । S rightly reads प्रकृतेर्विकारः प्रकृतिः

— l. 8—S omits the last sentence गृह्य.....परोक्षः ।

### VERSE XLIII

कर्तव्याः—V. L. कर्तव्या as quoted in Parāśharamādhava (Achāra, p. 447), as also in Madanāparijāta (p. 20), and the Viramitrodaya (Samskāra, p. 437).

मुञ्जालाभे—V. L. मुञ्जालाभे

रमन्तक—V. L. रमातक (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 80).

वस्वतैः—V. L. वस्वतैः

P. 93, l. 16—for कौशी read कौस्या as in M.

### VERSE XLIV

शब्दसूत्रमयं V. L. शब्दसूत्रमयं ।

वृत्तं—V. L. वृत्तं found in all mss. of Medhātithi, except N. The double form वृत्तं spoils the metre.

आविकसूत्रिकम्—V. L. (a) आविकसूत्रिकम् (adopted by Medhātithi who would prefer the form अविकसूत्रिकम्; (b) आविकसूत्रिकम्, as quoted in Parāśharamādhava (Achāra, p. 448); (c) आविकसूत्रिकम् (Samskāramayūkha, p. 38).

P. 93, l. 26—for त्रिगुणी.....विधीयते read त्रिगुणीकृतस्वेवमुप-  
विधत्तं विधीयते as in S and N.

P. 93, l. 28—for वीताक्यं read वीताक्या as in S.

P. 94, l. 2—for सोमसेवा S wrongly reads सामसेवा

— l. 3—for वसुसूत्राभावे read वसु । सूत्राभावे

— l. 4—for अविको ज्ञेयः S reads अविकोऽज्ञेयः ।

## VERSE XLV

.अहंति—V. L. अहंति as quoted in the Madanapārijāta, (p. 22).

वाटसादिरी—वाटसादिरी (Aparārka, p. 57).

पैलवी—V. L. पैलवी (Sanskāramayūkha, p. 37).

P. 94, L. 8—for शास्त्रक read शास्त्रिक

—— l. 10—for दण्डसत्ता S and J read दण्डनीतिः

—— l. 11—for द्रव्यबोधं read द्रव्यबोधं as in S.

—— l. 14—for दुग्धर दूध read दुग्धरा दूध as in J and S.

—— l. 15—for वक्षिवा read वक्षियो which is the reading in Gautama I.1.24.

## VERSE XLVI

राज्ञः—V. L. राज्ञा as quoted in Madanapārijāta (p. 22).

केरान्तिको—V. L. (a) केरान्तिको ; (b) केरान्तिको

P. 94, L. 18—for काण्ड S rightly reads काष्ठ

## VERSE XLVII

अग्नि—V. L. अग्नि, as quoted in Parāsharamūlhaṇa, (Achūra, p. 438), and in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 436).

प्रतिगृह्य—V. L. परिगृह्य (Aparārka).

## VERSE XLVIII

उपस्थाप्य—V. L. अग्निवाद्य—as quoted in the Viramitrodaya, (Samskāra, p. 481); (b)—उपस्थाप्य

P. 95, l. 6—for भास्कर.....स्येवमग्नि S rightly reads भास्करमादित्यमुपस्थाप्य अग्नि

—— l. 7—for दिव्य.....पान, read दिव्यदैवतमग्निउपस्थाप्य as in J and S.

## VERSE XLIX

- P. 95, l. 15—for रथैस्व, F. N. and S read रथस्व  
 — l. 20—for तथैव S rightly reads तथैव ।  
 — l. 25—for समासार्यः read समार्य as in S.

P. 96, l. 1—for न प्रत्य read भूतप्रत्य as in S.

## VERSE L

- वा चैन—V. L. वा च तां  
 नावमानयेद्—V. L. न विमानयेद् (adopted by Medhātithi and  
 Aparārka p. 59).  
 प्रथमं—V. L. प्रथमा (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 109).

## VERSE LI

- तु—V. L. त्व as quoted in Purāṣharamadhava, (Achāra,  
 p. 454).  
 नैवं—V. L. नैवं do. do. do.  
 वातद्वयं—V. L. वातद्वयं  
 अनाववा—V. L. समासुवाद् as quoted in the Vīramitrodaya  
 (Samskāra p. 486).

- P. 96, l. 15—for वृत्ताक्य read वृष्याक्य as in J.  
 — l. 16—for तद्वत् read कद्वत् as in S.  
 — l. 17—for अगृहीते S rightly reads गृहीते  
 — l. 20—for यत्कचिद्विष्णु वते S reads यत्कचिद्विष्णु मयते,  
 which is better.

## VERSE LII

मुक्तेषु—V. L. (a) मुक्त्त उ ; (b) हृष्यन् हृद्य as quoted in  
 Madanapārijāta (p. 35).

विधिं—V. L. विधन् adopted by Medhātithi.  
 cf. Mahābhārata, XIII 104. 5012.

After 52 some mss. have an additional verse:

साध्यात्तर्हिजातीनामहमं स्मृतिचोदितम् ।

मातुरागेव तं कुर्वादिमिहोन्नमो विधिः ॥

P. 96, l. 28—for सुकुले S reads सुजीत

P. 97, l. 5—for तथा कृतं read तथा कृतं as in M and S.

P. 97, l. 5—for प्राणवक्त्रात् S reads प्राणवक्त्रे

—l. 16—वचनावि—Pu. Mi. Sū. 3.5.21; it means that 'passages laying down what has not been laid down elsewhere must be taken as independent sentences.'

P. 97 l. 19—गोदोहेन—*Vide*—Pu. Mi. Sū. VIII.1.23 *et seq.*

The use of the milking vessel having been laid down with a view to the special result, in the shape of the obtaining of cattle, it does not become admitted into all the ectypal sacrifices. Similarly with the '*Khādīva*,' which is prescribed with a view to the obtaining of *vigour*.

### VERSE LIH

P. 97, l. 24—for वधुप S rightly reads वधवि

P. 98, l. 1—for दवेति read दवेत्यस्यापि

—l. 7—for चारी चर्ममोमनता read ब्रह्मचारी भोजनधर्मो—as in S.

P. 98, l. 11—for वेचमाद्यः S reads वेचमाद्यः

—l. 11—for वादादि read विदादि as in S.

—l. 21—for यदि वा read यद्वा as in S.

### VERSE LIV

पुलह—V. L. (a) पुनम्; (b) पुनम्; (c) पुनम् as quoted in Vi-ramitrodaya (Samskāra, p. 486).

सर्वदा—V. L. सर्वदा (noted by Medhātithi).

P. 98, l. 28—for सक्तु read सक्त

P. 99, l. 1—for ध्यानं वज्रमम read ध्यानमम as in S.

## VERSE LV

तद्भुजं—V. L. तद्भुजं

नाशवेदिदम्—V. L. तुदिनमित्तम् as quoted in the Viramītrodaya (Samskāra, p. 486).

P. 99, l.—for कलविषो read कलविषी as in J and S.

—l. 14—for मुकता नि read मुकतापद नि as in J and F. N.

—l. 16—for वल J reads वलार्थ च

## VERSE LVI

नाशादेतत्तयान्तरा—V. L. (a) नाशादेव तयान्तरा; (b) नाशादेतदयान्तरा; (c) नाशादेतत्तयान्तरा adopted by Nandana (d) नाशादेनमयान्तरा (Aparārka).

मजेद—V. L. मजेत्, as quoted in Viramītrodaya (Samskāra, p. 488).

P. 99, l. 20—for मृद्विषः F. N. reads रुद्रिषः, which is better.

—l. 21—for प्रकल्पं read च प्रकल्पं as in S.

—l. 22—for परिपूर्णं read परिपूर्णः च

—l. 27—for अनुग्रह S reads अनुग्रह

## VERSE LVII

अस्वर्ग—V. L. अस्वर्ग्यं as quoted in the Viramītrodaya (Samskāra, p. 488).

P. 100, l. 7—for मूलतामस्य read मूलतामस्य

—l.—for त्वत्तिष्ठरोद् J reads त्वत्तिष्ठरोद्

## VERSE LVIII

विमकाट—V. L. सर्वकाट (Āchāramayūkha, p. 27).

P. 100, l. 15—for सुखा च S and F. N. read सुखा च, which is better.

P. 100, l. 22—for *साधार्थेयसि* S reads *साधार्थेयसि*

—l. 23—for *ननु चाविधानादेव* S reads *ननु च विधानादेव*

The right reading is *ननु चाविधानादेव*

P. 100, l. 24—for *तपोस्त्वय* read *तपोरथ इत्यवरथ* as in S.

—l—for *चाव* read *चार्य* as in S.

### VERSE LIX

*माहं तीर्थ*—V. L. *माहतीर्थ*

P. 101, l. 5—after *शङ्खुकीनाम्* add *दैवम्* as in J and S.

— " —for *सम्पद्य* S rightly reads *सम्पदेन*

—l. 8—*तथा च शङ्खः*—Is this a quotation from *Shankha-Smṛti*? The Smṛti at present known by this name describes these 'tirthas' in the following words, which are totally different from what Medhātithi appears to have quoted. They are—

*काचं कविहिकामूले तीर्थमुक्तमनीषिभिः ।*

*अङ्गुष्ठमूले च तथा प्राजापत्यं विचक्षतैः ॥*

*अङ्गुष्ठमग्रे स्मृतं दैवं पित्र्यं तर्जनिमूले ।*

P. 101, l. 9—for *पूर्वेषाम्* S reads *पूर्वेषु पर्वेषाम्*, which is the form in which this passage has been quoted in the *Vīramitrodaya* (Āhnika, P. 78).

### VERSE LX

*त्रिराचामे*—V. L. *त्रिःप्राशमे* (Hemādri, Shrāddha, p. 992).

*आविधेयं स्मृतं*—V. L. *आविधेयस्मृतं*

*Cf. Mahābhārata XIII 104 ; 39.*

P. 101, l. 14—for *आन्तरं* read *आदन्तरं* as in S.

### VERSE LXI

*रक्षिकीयेन धर्मेण*—V. L. *रक्षामिध धर्मेण*: (Hemādri, Shrāddha, p. 983).

*दुकान्ते*—V. L. *आसीनः*—as quoted in the *Vīramitrodaya* (Āhnika, p. 66); but on p. 77 and p. 79, the same work reads *दुकान्ते*

P. 102, l. 2—for वेदो वि read वेदोवि as in S.

— l. 10—for दिगर्धे S reads दिगर्ध

— l. 13—for चिदहः रहःसु S rightly reads चिदहःसु

— l. 15—for वेमाह J and S read वेमिदमाह

### VERSE LXII

भूमिपः—V. L. भूपतिः as quoted in Parāsharamādhava, (Āchāra, p. 221).

P. 102, l. 25—for अत्य read कत्य as in S.

P. 103, l. 3—for अक्षयप्राप्तौ read अक्षयप्राप्तौ as in M; S reads अक्षयप्राप्ता

### VERSE LXIII

प्राचीन आचीती—V. L. प्राचीनाचीती

P. 103, l. 11—for विज्ञावते read विज्ञायेत

— l. 12—for चमने परिपूर्णमेव (न) स्वात् read चमने कृतमव्यपरिपूर्ण-  
मेव स्वात्

— l. 15—for विधिं read विधि as in S.

— l. 21—for सङ्गस्वापने read सङ्गःस्वापने as in J and S.

### VERSE LXIV

मन्त्रवत्—V. L. मन्त्रतः, as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 423) and Nirṇayasindhu (p. 190).

P. 103, l. 25—for प्रासन S wrongly reads, प्राशन

P. 104, l. 9—for कमण्डलुना ऽ चो read कमण्डलुना; S reads कमण्डलुना; A and N read कमण्डलुना चो

— l. 11—for अक्षयमे S rightly reads अक्षये



## VERSE LXV

P. 104, l. 17—after अचिन्ते S reads अतिरिक्ते

## VERSE LXVI

अमन्त्रिका—V. L. (a) अमन्त्रका (Nirṇayasindhu p. 183); (b) अमन्त्रिता (*Matlanapārijātā* (66) p. 362)

कार्यं—V. L. (a) कर्तव्या (b) कार्या च (do).

P. 104, l. 23—for परिपाटी—read परिपाटी

—— „ —for पौस्तमेव read पुंसामिव

——l. 25—for नतिवृत्तौ read नतिपत्तौ

## VERSE XLVII

संस्कारो वैदिकः स्मृतः—V. L. औपनायनिकः स्मृतः as quoted in the *Matlanapārijātā* (page 37), and adopted also in the *Mitākṣarā* as referred to in the *Viramītrodaya* (Samskāra, p. 404).

परिक्रिया—V. L. परिक्रिया

P. 105, l. —तदापस्विपचने विवाहस्य—This is out of place where it stands ; its right place is after विहितत्वाद् in l. 6 below.

——l. 8—for मूढमवदुम S and J rightly read मूढ । एतदुम

P. 105, l. 10—for पारिषद्वय read पारिषाद्वय which is the form of the word found in Manu 9. 11.

——l. 13 after दुक्तं S rightly adds भवति

—— „ —for नयनापत्वं S reads नयनात्वा. The right reading is नयनापत्वा

—— „ —for मनुष्यायो S reads मनुष्यस्ये, which gives better sense.

l. 14—for कामचारकामदुःख read कामचारः कर्मादुःख

## VERSE LXVIII

P. 105, l. 22—for वाविदुं च read वाविदुः as in S.

— „ प्रकरयेऽपि. &c. This is in accordance with the principle enunciated in Pu. Mī. Sū. 3. 3. 14. See Prābhākara Mimāṃsā, pp. 187-195

## VERSE XLIX

P. 106, l. 4—for शौचस्वेष्यते read शौचस्य नेष्यते as in S.

— l. 6—for विधीयते read विधीयत

— „ —for तद्वशिष्टं read तद्वश्यं as in F. N. S, J and M.

P. 106, l. 9—for वादनादिभिः read वादनादि as in J and S.

## VERSE LXX

स्वाध्यायो—V. L. स्वाध्यायो as quoted in the Madanapārijāta (p. 99).

For the second line the Viramitrodaya (Samskāra, p. 523) reads प्राञ्जलिस्तु कृतापोऽहो लघुवाग्बिलितेन्द्रियः

प्रज्ञाजलिस्तु—V. L. कृतप्रज्ञाजलिरथैव (Samskāraratnamālā, p. 315).

P. 106, l. 15—for रोमादि S reads रोमशादि, which is better.

## VERSE LXXI

P. 107, ll. 10, 11—for उपसन्नाः स्नाप्यन्वायेति S reads उपसन्नोऽस्नप्यन्वायेति

—l. 17—Before अन्धारम्भदीपा read दया as in S.

—l. 18—for न मासिकप्रयोगारम्भे । न मासिकप्रयोगारम्भे प्रातः प्रातरारम्भ read न मासिकप्रयोगारम्भे प्रातरारम्भ as in S.

—l. 22—for कण्ठकण्ठं इति read कण्ठे इव as in S.

## VERSE LXXII

•येन च V. L.—येन तु (Samskāramayūkha, p. 46).

•यस्तस्तपायिना—V. L. विस्तस्तपायिना—noted by Medhātithi.

P. 108, l. 4—for न कर्तव्य read कर्तव्य as in A.

## VERSE LXXIII

अध्वेयमाद्यं तु गुरुः—V. L. (a) अध्वेयमाद्यस्तु गुरुं, which Buhler remarks, is in keeping with Gautama 1. 46; (b) अध्वेयमाद्यस्तु गुरुः—as quoted in Madanpārijāta (p. 100).

अतन्निवृतः—V. L. (a) अतन्निवृतः as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 136); (b) अस्थितम्—as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 514).

P. 108, l. 9—for अमिद्वितः S reads अमिमेतः

—— „—for आमन्त्रयितव्यः S reads आवेदयितव्यः

——l. 12—for एवं च तदाव्याचते S reads एवं चेदं व्याचवाचते, which is better.

——l. 16—for स्वस्तीति.....सामसु S reads स्वस्तीति वज्रसु नृणां विश्वदामिति सामसु, which is better.

## VERSE LXXIV

ब्रह्मणः—V. L. ब्राह्मणः—as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521).

सर्वदा—V. L. सर्वतः

विहीयन्ते—V. L. विहीयन्ते—as quoted in Madanapārijāta (p. 99).

P. 109, l. 2—for ओमिति कृतं S rightly reads ओमा कृतं

——l. 3—for ॐ कृतमित्युच्चारितो read ॐ कृतः उच्चारितो as in S.

——l. 7—for तच्च वाक्यं read तच्च वाक्यं as in J and S.

## VERSE LXXV

ब्राह्मणम्—V. L. (a) ब्राह्मणम् (b) ब्राह्मणः as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521). Gautama 1. 50 has ब्राह्मणेभ्यः

पशुपत्नीतः—V. L. पशुपत्नीतः—as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521) and in Viramitrodaya (Samskāra, p. 522).

कारमर्हति—V. L. कर्तुमर्हति as read in Vidhānapārijāta (p. 521).

पुनः—V. L. पुनः as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 522).

P. 109, L. 11—for कृत् S reads कृत्

— L. 11—for पृथिवि S reads rightly पृथिवि

— ll. 11-12—अधिशील्यसात् &c. Pānini 1. 4. 46. According to the *Vṛtti*, this Sūtra prescribes the use of the *Ātmanepada* with the roots, *shin*, *sthā* and *ās*; but in order to meet the case of the term पशुपत्नीतः in the text, Medhātithi takes the 'ās' of the Sūtra as standing for ā + ās, and deriving पशुपत्नीतः as परि + उप् + आ + आस, makes it fall within the purview of the Sūtra.

— l. 14—for दमैः S reads मन्त्रैः which is not right, as all the commentators are agreed in explaining 'पवित्रैः' as दमैः

P. 109, l. 14—for आदितः read पवित्रः as in S.

— l. 14—for दिवु read दिस्तु as in S.

— l. 24—for निवर्तते read निवर्तते

— l. 27—Before चातुः S rightly reads चत्वारः

## VERSE LXXVI

निरुद्धम्—V. L. (a) निरुद्धम्; (b) निरुद्धम्, (Aparārka, p. 33); (c) निरुद्धम्

P. 110, l. 9—for पशुपति read अश्वपति as in S.

## VERSE LXXVII

P. 110, l. 17—for त्रिपदैव S reads त्रिपदा च, which is better.

## VERSE LXXVIII

पूर्विकाम्—V. L. पूर्वकम् (Aparārka, p. 50).

वेदविद्—V. L. उभयोः (Aparārka, p. 50).

P. 110, l. 23—for प्रकरयौकवाक्यात् A reads प्रकरयो वाक्यात्, which is better.

— l. 27—for नित्यत्वं read नित्यम् as in N.

P. 110, l. 29—for ध्वयनवाक्यात् read ध्वयनात् as in S.

P. 111, l. 6—for S भ्येति read S भ्येति as in S.

— l. 11—for वेदविदि read वेदविदिति as in S.

— l. 11—प्राप्ते कर्मणि &c.—This is a paraphrase of Kumārila's dictum प्राप्ते कर्मणि जानेको विबाहुं यन्मते गुणः ॥

— l. 14—for नित्यत्वाय S rightly reads नित्यरूप

— l. 17—for अध्येतुरचैत read अभ्यासकृत as in S.

— l. 18—कलानामवगमे;—from what has gone before (p. 110, l. 28), the right reading should be कलानवगमो. S reads कलानुगमो

— l. 22—for पश्यमाना S reads अधीयमाना

— l. 24—after बागादयो read अपि as in S.

P. 111, l. 26—for ताया S reads तथा

## VERSE LXXIX

त्वेषेवा—V. L. त्वेषो वा

Burnell represents Medhātithi as explaining the term 'vahiḥ' as 'on river-island and the like.' As a matter of fact however, the term used by Medhātithi is 'nadi-pulīnāḍau,' which means 'the sandy-bank of the river' and not 'island.'

In the same note the Doctor renders the well-known saying 'गल्के चेन्मायु विन्देत किमर्थमप्यतंजयेद्' as—'If honey is found in the sun-beam, what use to go to the mountain?';—as if the 'sun-beam' were easier to be got at than the 'mountain!' He has apparently read 'गर्के' ('in the sun') in the place of 'गल्के' (generally mis-spelt as गल्के and explained as 'under the house eaves'), which means 'a much-frequented place',—being derived from the root 'at' 'to go frequently.'

P. 112, L 15—यानि वा संवेति S reads यानि च सहितेति न कृता.....; N and A read यानि वा संवेति सङ्कृता..... As printed, the passage makes sense if we construe it as यानिवा कृताणि न संवेति

—— L 18—for च । प्राय read च । प्राय as in S.

—— L 18—for दैववराप्राप्तो S reads दैवराप्तो, which is better.

—— L 22—for उच्यते read उच्येत

—— L 27—for ग्रहादी स्वि read ग्रहदौक्षि as in S.

P. 113, L 1—for दैववरादि S rightly reads दीववरादि

### VERSE LXXX

This verse is read as follows in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 429)—यत्तवर्णांसि संयुक्तः कायेचमिववासमुदा ।

विप्रचमिवविह्वोविप्राकृतां वाति साधुषु ॥

गर्हदां वाति—V. L. (a) ग्रहदां वाति, (b) गर्ह'वीयो दि

P. 113, L 7—कीरर्त्तं &c. This question has been omitted in S.

### VERSE LXXXI

सावित्री—V. L. गायत्री as quoted in Madanapārijāta (p. 71) and also in Viramitrodaya (Āhnikā, p. 253), though in the Samskāraprakāśha, p. 522, it reads सावित्री

अव्ययः—V. L. अव्ययः—as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 522); though the Āhnikaparakāśha reads अव्ययः

cf. Viṣṇu-purāṇa 55. 15.

विशेषः—V. L. विशेषः as read in Viramitrodaya (Āhnikā, p. 253).

### VERSE LXXXII

समृद्धिमान्—V. L. स मृद्धिमान् as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 286).

तांसी—V. L. तांसी (Samskāraratnamāla, p. 236).

P. 113, l. 26—for न चाहु S reads न चावाहु which is better.

### VERSE LXXXIII

प्राद्यायामः—V. L. प्राद्यायामः as read in Viramitrodaya (Āhnikā, p. 321).

P. 114, l. 11—for अन्तर्ज्ञानमनुसृतिः read अन्तर्ज्ञानमनुसृतिः as in A.

— l. 12—for तदादीनि read पृतदादीनि. This is part of Āpastamba Su. 1.4.13.9, which reads कोऽपि च यत्किमस्वेतदादीन्वेव वाक्यानि ह्युपेया पुण्याहं कस्यचनमिति

P. 114, l. 13—अपविष्टमात्रे &c. This refers to the comment of Shankarāchārya, which runs thus: अकारेण ब्रह्मणा परमात्मनः प्रतीकभूतेन सर्ववाक् शब्दज्ञानं सम्पृच्छा; that is, 'all speech is interspersed with the syllable om, which is the symbol of the Supreme All pervading Brahman.'

P. 114, ll. 16-17—तस्य च विद्यते उपपत्तेर्यत्फलं read तस्य च यत्फलं as in J and S.

### VERSE LXXXIV

स्वचरं—V. L. (a) नचरं; (b) दुष्करं; read only by Haughton, which, Burnell remarks, is 'unintelligible'; (c) स्वचरं read by Kullūka.

शेषः—V. L. शेषः (Viramitrodaya, Paribhāṣā, p. 79).

ब्रह्म—V. L. ब्रह्म as read by Nārāyaṇa and Nandana,

P. 114, l. 26—for *क्रियां व* read *क्रियाः व*

P. 115, l. 1—for *सप्त युक्ता* read *सप्तोक्ता*

— l. 2—for *गावश्वा* S reads *गावशी*, also Shābara on 1.4.

17. What is here said in regard to Vaishvānara is based upon Pu. Mī. Su. 1.4.17 *et seq.*

### VERSE LXXXV

*सहजो*—V. L. (a) *सहजो*; (b) *सहजं*

P. 115, l. 11—for *ब्राह्मेण* S rightly reads *ब्राह्मेन*

— l. 20—for *व्यापार* read *मनोव्यापार* as in S.

### VERSE LXXXVI.

*वाक्यज्ञः*—The main classification of Sacrifices is based upon the difference in the substances offered. On this basis they have been classified under the following three heads :

(A) *Iṣṭi*—sacrifices performed by the sacrificer and his wife, helped by four priests,—consisting in offerings of milk, butter, rice, barley and other grains ; the Darshapurnamāsa is the *archetype* of this class of sacrifices, which has been described in detail in the *Shatapatha Brāhmaṇa*, I and II ; and this with the following six are the seven forms of the *Iṣṭi* : *Agnyādhāna* (described in Kātyāyana—Shrautasūtra, 4. 179 &c.), *Agnihotrā* (described in the Shatapatha, 1.7.1. &c., and Kātyā-Shrautā-Sū. 4), *Agrayanēsti* (Shatapatha, 4. 2), *Chāturmāsya* (Shrauta Sūtra 5), *Pashubandha* (Shrauta Sū. 6, and Shatapatha 11.7.1) and *Sautrāmani* (Shatapatha, 11).

These are mentioned by Gautama also.

(B) *Pātyajña*—consisting of the offering of cooked substances, not into the consecrated fire, but in the ordinary domestic fire. The 'five great Sacrifices' are the archetype of this class, enumerated and described in Shatapatha Brāhmaṇa 10.5. The



other six forms of this are—the *Aṣṭakās*, the *Pārvaṇa Shrāddha*, the *Shrāvaṇī*, the *Agrahāyaṇī*, the *Chaitrī* and the *Āshvayujī*.

Though the number of these 'Pākayajña-archetypes' is *five*, the text speaks of four only ; and the commentators make this latter number by omitting the *Brāhmayajña* or Vedic Study.

(C) *Somayajña*, consisting of offerings of Soma-juice ; the seven forms of this are—*Agniṣṭoma*—which is the archetype, *Ukthya*, *ṣoḍaśin*, *Vājapeya* (*Shatapatha* 5, *Shrautasūtra* 14), *Atirātra* and *Āptoryamā*, (*Prabhākara-Mīmāṃsa*, pp. 250-253.)

#### VERSE LXXXVII

अन्वे—V. L. अवे (*Yatidharmasaṅgraha*, p. 127).

P. 116—चित्त्वं—ज्योतिहोमादि is not चित्त्वं ; they are अनित्य, *not* compulsory ; अनित्य is the right reading.

#### VERSE LXXXVIII

विचरतां—V. L. हि चरतां

P. 116, l. 12—for अग्रदुःखिः परि read अग्रदुःखिपरि as in S and M.

— l. 14—for वस्तुयकथा S reads स्वयकथा, which is better.

— l. 15—for दयन्ति । पुरुषापहा read दयन्ति पुरुषम् । तेऽपहा as in J and S.

— l. 19—for विद्यन्तेव read यन्तेव as in S.

— l. 20—for न तदा read तेन तदा० as in S.

— ll. 20-21—for विष्कृता read स्वेष्टया

#### VERSE LXXXIX

मनीषिणः—V. L. विचरताः

P. 116, l. 27—for जानतो नागमिक इति । ङोकेरपि इत्यते इत्यतो वे वेदितव्याः read जानन्तो नागमिका इति ङोकेरप्यहस्यन्ते इत्यतोऽयं वेदितव्यः

## VERSE XC

वासिका चैव—V. L. (a) वासिका चेति, (b) वासिकेति च.

पादूपस्यं—V. L. पादूपस्यौ (Aparārka, p. 982).

इस्तपादं—V. L. इस्तपादौ (Aparārka, p. 982).

P. 117, 4—for अवका read रवका

— 1. 5—for तादृवादि read तादृवादिः as in M.

— 1. 6—for अवववववः । नाम S and J read अववववम,  
which is better.

## VERSE XCI

पञ्चैषां—V. L. पञ्चैव

P. 117, l. 9—for कुदेरिन्निवाधि M and S read कुदीन्निवाधि ;  
A reads कुदीन्निवाधि जनकाधि । The best reading is कुदीन्निवाधि  
कुदेरिन्निवाधि

— 1. 10—कार्यकरवाधि—omitted by S, but found in J,  
M, A and N.

## VERSE XCII

P. 117, l. 18—for अवतः S and J add तत्ताव्यामनेतव

## VERSE XCIII

विमच्छति—V. L. विमच्छति adopted by Medhātithi.

P. 117, l. 21—for मूलेन एव read मूलेन दोषं एव

## VERSE XCIV

P. 118, l. 5—for श्रीद्विषय read श्रीद्विषयं, which is the reading  
of the verse as found in the Mahābhārata.

## VERSE XCV

वदन्ते—V. L. वदन्ते

विशिष्यते—V. L. विशीयते.

P. 118, l. 9—for निगमरहो S rightly reads निगमवरहो

## VERSE XCVI

प्रवृष्टानि—V. L. (a) प्रवृष्टानि; (b) प्रवृष्टानि, (c) प्रसक्तानि.

P. 118, l. 16—for न सेवया read नासेवया as in J.

— „ —for अयोच्यते read मयोच्यते as in S.

— ll. 17-18 असंविदिताश्च... ..नियन्तवामीति—all this is rightly omitted in S.

— l. 18—for पूर्वाह्न्य—read न पूर्वाह्न्य as in S, and in Gautama, p. 46, which is as quoted here.

P. 118, l. 19—for सत्यान्वि सेवया S reads सत्यान्वि सेवाया, which is better.

— l. 20—for स्थूषास्नायु read स्थूषं स्नायु as in S, and Manu 676, which is as quoted here.

— l. 22—for कर्तुं read किंतु

— l. 23—for दोषत्वात् प्रवृष्टान्वेषप्रवृष्टान्युच्यन्ते read दोषत्वात् प्रवृष्टान्वेष प्रवृष्टान्युच्यन्ते as in S.

— l. 23—for अवयवस्तत्तत्तत् । वि read अवयवस्तत्तत्तत्तत् as in S.

## VERSE XCVII

त्यागश्च—V. L. त्यागश्च.

Though the Bhāṣya has asserted (p. 116, ll. 11-12) that in Discourse II, up to verse 101, all is mere Arthavāda, yet here it makes a distinction in favour of this verse, which it says has the character of an Injunction.

## VERSE XCVIII

P. 119, l. 14—for कुलपद्म S reads कुलं च which is better.

— l. 17—for इक्ष्वाकुर्वन्तः S reads इक्ष्वाकवे मनः

## VERSE XCLX

तेनास्य—V. L. ततोऽस्य

बादा—V. L. पात्रा

Cf. Mahābhārata 5. 32. 1047.

P. 119, ll. 20-21—ननु.....बाह—This should precede the verse, as its अवतरण.

## VERSE C

करो कृत्वे—V. L. करीकृत्वे.

संयम्य च—V. L. (a) सन्निवम्य; (b) सन्निवेर्य

P. 120, l. 2—for विधेदिकृत्वे read विधेयीकृत्वे as in J and S.

— l. 4—for प्रावरण read प्रावरणावरीडा as in S.

— " —for सुकुमारत्वात् read सुकुमार as in S.

— l. 8—S rightly omits 'दृवीबाधोगः'

## VERSE CI

सदाऽसीनः—V. L. (a) समासीनः; (b) सदाऽसीत (adopted by Medhātithi); (c) समासीत

सम्पृक्त—V. L. सम्प्राक्त

P. 120, l. 14—for बादाः read बादः as in S.

— l. 16—for किमप्रविधिना S rightly reads किमविधिना

— l. 25—for उभयत्र read यत्र as in S.

— " —for सर्वं read स as in S.

P. 120, l. 27—for सम्भवाप्राप्त्यर्थे S reads सम्भवाकालावाप्त्यर्थे

—— „ —for कर्तव्यः S reads कर्तुः, which gives better sense.

P. 121, l. 1—अभिषेकायि—rightly omitted in S.

—— l. 3—for नामोक्तासायलक्ष्मपौर्वापर्यावधिनिवाऽसोद्धरच read नामो-  
क्तामी अलक्ष्मपौर्वापर्यौ रात्रेर्विरामोऽद्धरच प्रारम्भः as in S.

—— l. 4—for क्रमयं तु read क्रमयं as in S.

—— l. 10—for नोदना S reads नोदना

—— l. 16—for सीतवेति read सीतेति as in S.

—— l. 25—after इदितदोमिना S adds प्रदोषदोमिना

P. 122, l. 3—for मुत्तौ read मुत्ता as in S and M.

## VERSE CII

P. 122, l. 15—for यद्वेचितं read यदनुचितं

P. 122, l. 16—for यदा read यथा as in S.

—— l. 17—for कर्षणे read कर्षयं as in J.

—— „ —for मेतका read मतका as in S.

—— l. 15—for हस्तायी S rightly reads हस्तयी

—— l. 20—for भाषणे read भाषयं as in S.

## VERSE CIII

न तिष्ठति तु—V. L. नेपतिष्ठति as quoted in Viramitrodaya  
(Āchāra, p. 258.)

P. 122, l. 25—for द्विजातिक read द्विजक as in S.

—— l. 26—for समानता S reads समानवर्त

## VERSE CIV

अरण्यं—V. L. अरण्ये (Aparārka, p. 70).

नैलिकं—V. L. (a) नैलिकं—as quoted in the Parāsharamādhava (Āchāra, p. 312); (b) नैलिकी as quoted in the Madanapārijāta (p. 281).

आश्रितः—V. L. आश्रितः (Aparārka, p. 70).

P. 123, l. 3—for ग्रहयार्थात् J, M and S read प्रकरणात्

— l. 11—for व्यववधि read व्यवने वि

P. 123, l. 15 for—आय...न प्रसज्येत read, as in S, नाध्ययन-  
विषयेस्तत्रैव प्रसज्येत

## VERSE CV

नैलिके—V. L. (a) निलिके as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, page 149); also in Madanapārijāta (p. 105); (b) नैलिके as read in the same on p. 314.

नामुरोधो—V. L. (a) न विरोधो; (b) न विरोधो—(noted by Medhātithi); (c) न विरोधो as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 537) (d) निरोधोना (Samskāraratnamālā, p. 338).

रोधोऽस्त्य—V. L. रोधस्त्य as quoted in Madanapārijāta (p. 105).

होममन्त्रेषु चैव हि—V. L. होममन्त्रेषु च (Samskāraratnamālā, p. 338).

P. 123, l. 18—for वेऽप्य read वेप्य as in S.

— l. 19—for अगध्याये read स्वाध्याये

— l. 22—for मिमत्वबुद्धिः read मिमत्वात्बुद्धिः

— l. 25—for स्वाध्यायन read साध्यायाध्ययन

## VERSE CVI

महासूत्रं—V. L. महासूत्रं (Aparārka, p. 137).

नैलिके—V. L. नैलिके as read in Madanapārijāta, page 282.

P. 124, l. 7—for तिरविदुसौ read विभिदुसौ

—— l. 9—for बाज्जान्ते read बाज्जान्ते as in S.

### VERSE CVII

इधि—V. L. मेधो

P. 124, l. 15—for संयोगः दृ read संयोगदृ, as in Ml. Sū. 4. 394, which is as quoted here.

### VERSE CVIII

नाद—V. L. ने (Smṛticandrikā Samskāra, p. 118).

मैक्ष्यचर्या—V. L. मैक्ष्यचर्य—as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 489).

P. 125, l. 15—for उत्तरेषां.....दिति read इतरेषां चैतद्विरोधीति which is the form of Gautama's Sūtra.

—— l. 6—for मात्र read मत्र as in S.

### VERSE CIX

आहः शक्ते—V. L. आहशक्ते (Samskāraratnamālā, p. 312).

लोड्याप्या इह—V. L. लोड्याप्यः स्यात् do. do.

साधुःलोड्या—V. L. साधुरप्या as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 517).

P. 125, l. 11 तद्वद्वति—S rightly omits तद्

—— l. 13—for कर्म करणं read कर्मकरणं (compounded).

—— „ —for ज्ञानाद् read ज्ञानदः as in J and S.

—— l. 16—for अर्थद्वय read अर्थद

—— „ —for त्रयस्य पुनरुक्तं read त्रयमपुनरुक्तं

—— l. 17—for पूर्वः read पूर्वे as in J.

—— l. 20—for कल्पमिति read कल्पनेति as in S.

## • VERSE CX

लोक वा—V. L. लोकना

## VERSE CXI

वाचि—V. L. वाऽचि

cf. Mahābhārata, 1. 3.755.

## VERSE CXII

वहन्वा—V. L. (a) वहन्वा; (b) दातन्वा as quoted in Viramītrodaya (p. 523).

दुमं—V. L. (a) दुहं—as quoted in Viramītrodaya (Samskāra, p. 515), also in Madanapārijāta (p. 103); (b) न्युहं (Samskāraratnamālā, p. 312).

P. 126, l. 16—for—उचवा J and S read उचव which is better.

— l. 21—for दूहा read न्युहा as in J.

— l. 26—for चवः read चवम् as in S.

## VERSE CXIII

वेरावा—V. L. कडावा as quoted in Madanapārijāta (p. 503), and in the Vidhānapārijāta (p. 523).

P. 127, l. 3—for अर्जसितवा read अर्जसितवा

— l. 9—for वदन्तीति read वदन्ती as in A.

— l. 12—for विद्वसिः read विद्वंसिः as in S.

— l. 15—for वे तु read अन्वे तु

## VERSE CXIV

मेत्वाह—V. L. मित्वाह

सेवचि—V. L. सेवचि—as quoted in Madanapārijāta (p. 103).

चिह्ने—V. L. चिह्ने



P. 127, l. 23—for करी S reads कारिणी

— l. 24—for विदुषी read विदुषी as in S.

### VERSE CXV

विद्याधि—V. L. विद्या वि

विद्यतं न—V. L. विद्यतम्

The Madanapārijāta (p. 103) reads this verse as follows—

यमेवमु श्रुतिं विद्याधियतं ब्रह्मचारिणम् ।

तत्स्येमां ब्रूहि विद्याय निधिपायाप्रसादिने ॥

### VERSE CXVI

P. 128, l. 7—for एवं मय्यह read एवमह as in J and S.

### VERSE CXVII

न—V. L. ना (Smṛticandrikā, Samskāra, p. 97).

आवृत्त यतो—V. L. वो ददाति यतो as quoted in Vidhānapārijāta (p. 501).

P. 128, l. 15—Between गीत and वादिन S has नृत्त

— „ —for वनविद्याधि S and J read वनस्य विद्याधादि

— l. 17—for वैदिकम् read वैद्यकम्

— l. 20—for दक्षिताऽभिवा read दक्षिता अवेद । अभिवा  
as in S.

— l. 22—for वेणि S read वेणि

### VERSE CXVIII

मात्रसारी—V. L. सारमात्रो

### VERSE CXIX

P. 129, l. 10—for आसीद्गुरु read आसीत् गुरु as in S.

P. 129, l. 15—for अग्रस्यचं प्रतिवेद्यः S reads अग्रस्यचमप्रतिवेद्यः

— l. 18—for गुरुविषयः S rightly reads गुरुविष्ट

### VERSE CXX

हि—Omitted in the verse as read in Vīramitrodaya (Āchāra, p. 150).

आवति—V. L. आगते (Smṛticchandrikā Samskāra, p. 97).

### VERSE CXXI

अमौ—V. L. (a) प्रज्ञा, as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 460); (b) विद्या as quoted in Vidhānapārijāta (p. 501).

### VERSE CXXII

अभिवाद्यन्—V. L. अभिवाद्येत् as quoted in Madanapārijāta (p. 25).

स्वं नाम—V. L. स्वनाम (Aparārka, p. 52).

P. 130, l. 8—for अभिवाद् J reads अभिवाद्यन्

— „ —अग्रवद्विषयपूर्वम्—As it stands, this term means *immediately preceding*; the word in the text is *param* which means *succeeding*; and the Bhāṣya itself later on, line 19, puts down the exact formula of the salutation where the same occurs *after* 'अभिवाद्ये.' This अग्रवद्विषयपूर्वं must be explained as 'immediately succeeding'.

P. 130, l. 8—after पूर्वं S rightly adds इमं

— l. 11—for प्रयोज्य read प्रयुज्य as in S.

— l. 13—for स्वनाम S reads स्वं नाम

— l. 19—for लोक S rightly reads लोकद्वये

### VERSE CXXIII

Nandana reads this verse after 126.

P. 131, l. 12—for अग्रं S rightly reads अग्रमग्रं

## VERSE CXXIV

स्वरूपभावे—V. L. स्वरूपभावे noted by Medhātithi.

भोभाव—V. L. भोःशब्द as read in the Madanapārijāta (p. 26), which notes the other reading also.

P. 131, l. 17—एव refers to what has been said in verse 122.

— l. 18—for करणं प्रयो A and N read करणप्रयो which is easier of construction. तत्रेति करणं प्रयोगावधारणार्थं एव एवमेव प्रयोक्तव्यः

## VERSE CXXV

नाम्नोऽन्ते—V. L. नाम्नोऽन्तः (Aparārka, p. 53).

पूर्वावरः प्लुतः—V. L. (a) पूर्वावरप्लुतः ; (b) पूर्वावरं प्लुतम् suggested by Madanapārijāta (p. 26); also referred to in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 452) as adopted by Haradatta.

P. 132, l. 3—for चरएव read चर इति

—l. 4—for तत्र read तच्च

P. 132, l. 4—for पूर्वस्मिन्वस्मिन् रिक्तः A reads पूर्वस्मिन् रिक्तः

— l. 6—for स्पृशति सामर्थ्येन read स्पृशतिसामर्थ्येन ; A reads स्पृशति : सामर्थ्येन

— l. 17—स च प्रत्यभिवादे—Pāṇini's Sūtra is अप्रोऽन्त्यादि टि (1.1.64) which means अन्त्यान्त्ये वोऽन्त्यः स आदिर्वन्त्यं तत् टिसंज्ञं स्यात्. The example cited in the *Siddhāntakarmudī* under sū. प्रत्यभिवादे यत्रे is आयुष्मान् अथ देववत्ता ३, the अ in च being regarded as दि, and it has been held to be तदादि ending in itself, on the ground that the letter is its own अवयव. This has been made clear in the *Shabdendushekhara* which says: ननु मार्तण्ड इत्यत्र मार्तण्डात्प्राक् तकाराकारः, स आदिर्वन्त्येत्यप्युदाहोर्दुर्लभ इति चेन्न । एकस्मिन्नेव समुदायत्वारोपेन तदवयवत्वारोपेन च तदुच्यते ।

P. 132, l. 10—after आयुष्मान् S rightly adds अथ

## VERSE CXXVI

P. 132, l. 15—for वाच्यो read वाचो as in S.

## VERSE CXXVII

P. 132, l. 26—for विशेषे नि S rightly reads विशेषणि

## VERSE CXXVIII

अवाच्यो—V. L. न वाच्यो

P. 133, l. 4—after अवशुवाद् S reads स्नावाद्

## VERSE CXXIX

त्येवं—V. L. त्येव (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 101).

च—V. L. वा

असम्बन्धा—V. L. असम्बन्धा as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 467).

P. 133, l. 18—परं rightly omitted in S.

— l. 17—for आचार्यतायां—S reads आचार्यतायां ; A आचार्यतायां

## VERSE CXXX

— l. 27—गौतमीये—Gautama says—अधिकृष्यशूरपितृव्यमातु-  
लानां तु ववीयसां प्रत्युत्थाने नामिवाद्याः (6.9), and again वित्तवन्तुकर्मजातिविद्या-  
वर्त्तासि माम्भानि परबलीयांसि (6.20).

P. 134, l. 3—for नममिवाद्य—read नमामिवाद्याः as in A, which  
is the reading of Gautama (6.9).

## VERSE CXXXI

P. 134, l. 8—for पतितवयसः read परिवयसः as in S.

## VERSE CXXXII

आतुर्मा—V. L. आतुर्मा as read in the Viramitrodaya (Sams-  
kāra, p. 458).

सम्बन्धि—V. L. सम्बन्ध as read in the Viramitrodaya (Sams-  
kāra, p. 458).

## VERSE CXXXIII

इति—V. L. इमं (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

ताम्यो—V. L. त्वाम्यो (do).

P. 135, l. 2—for शैशवात्वात्सत्येन F, N read शैशवाद्वाह्यत्वेन,  
which is better.

— l. 5—for विदुषि read विदुषि.

## VERSE CXXXIV

अथ—V. L. अथ—as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra,  
p. 466).

स्वल्पेनापि—V. L. अल्पेनापि.

P. 135, l. 14—for सान्तभूतो S reads सान्तभूतो.

— „ —for वर्षायां read वर्षाया as in S.

— l. 16—for सन्ति S reads वसन्ति

— „ —for सान्यःकरिषत् S reads तावत् वसिन्

— l. 19—for तावद्वदः read तावत् त्रयद्वदः

P. 135, l. 25—for निवर्ति...भित्तम् read निवर्तितमापेक्षिकमाभित्तं  
as in A.

## VERSE CXXXV

P. 136, l. 13—for त्यायामि S reads त्यायामि

## VERSE CXXXVI

मात्रास्थानानि—V. L. मानस्थानानि as adopted by Medhātithi,  
who notes the other reading also.

Cf. Gautama 6. 20.

P. 136, l. 19—for (न) विशिष्टता वन्तु read न विशिष्टवन्तुतैव as in  
S and J.

— l. 22—for सान्ता सोप read साङ्गसोप as in S and J.

P. 137, l. 6—for शास्त्ररूपं भिन्नं read शास्त्ररूपं त्वभिन्नं

P. 136, l. 7—for विद्यन्ते read निद्यन्ते as in S and M.

— l. 10—for मञ्जू मेदः read 'मञ्जूमेदः' as in S.

— l. 13—for मञ्जुतकं तद्विदितानि read मञ्जुतं कं तद्विदितानि as in A.

— l. 20—for द्मिषते read विगतः as in S.

P. 137, l. 27—for तरंगुह read गुहतरं

P. 138, l. 2—for रुपिणी read गुहणी.

— " —for त्रीयस्य read तरस्य.

### VERSE CXXXVII

सोऽत्रमावाहः—V. L. (a) स्यात्स मावाहः; (b) सोऽपि मावाहः (Aparārka, p. 159).

P. 138, l. 10 समान्यः S reads तरसर्वं साम्यम्

— l. 11—for माहर्तव्यम् read अतीव नाहर्तव्यम् as in S.

— l. 14—for पूर्वतरतया read पूर्वपरतया as in A.

— l. 17—for विद्यावानाप read विद्यावानप as in S.

— l. 21—for माने हेतु read माने न हेतु as in S.

— l. 27—for गुहस्य N reads गुहणे which is better.

— " —for बाध्यते read बाध्येत as in S.

### VERSE CXXXVIII

P. 139, l. 5—for पयिग्र S reads पयाग्र.

— l. 12—for बलादिवाक्ये read बलाबलादिवाक्ये as in S.

### VERSE CXL

P. 140, l. 9—for सर्वेषां सर्वस्याध्यायविधिरनुष्ठापकः which is the reading of N also, S reads सर्वेषां सर्वै...कः, which is not right. The sense requires the reading: सर्वस्य सर्वः स्वाध्यायविधेरनुष्ठापकः

— l. 15—for घेरम read घेः म.

## VERSE CXLI

वेदस्य—V. L. वे वेदं (Samskāramayūkha, p. 45).

अपि वा—V. L. अत्र वा—as quoted in Prāsharamādhava (Āchāra, p. 304).

## VERSE CXLII

चान्नेन—V. L. चैवेन—noted by Medhatithi.

## VERSE CXLIII

पाकयज्ञान्—V. L. पाकयज्ञम् as quoted in Madanapūrijāta (p. 31).

P. 141, l. 5—for चैवेन read चैवेन as in A.

—— l. 7 तानि यः करोति should come after निर्देशत एव.

## VERSE CXLIV

आवृषोति—V. L. आवृषोति.  
Mahābhārata 12. 108. 4010.

P. 141, l. 29—for विष्पद्यमपि ग्रन्थ read विष्पद्यग्रन्थ.

P. 142, l. 3—for अर्थकयीं read अर्थात् कयीं as in S.

## VERSE CXLV

P. 142, l. 10—for पितृरिति S rightly read पितृनिति.

—— l. 12 S has only one 'अतिक्रम्य'.

—— l. 17—for दृष्टिनेनाध्याय the right reading is दृष्टिनेन बाध्यायकः, as is clear from the context. Even as it is, the construction may be दृष्टिने बाध्याय.

P. 142, l. 23—for अत्र read कः as in S.

दात्रो—V. L. पित्रो as read by Nandana and Nārāyaṇa.  
ब्रह्मजन्म हि—V. L. ब्रह्मजन्मनि as read in Madanapārijāta (p. 31).

नायभि—V. L. (a) नायभि, (b) नायपि.

P. 143, l. 33—for सामानाधिकरण्ये read समानाधिकरण्ये.

P. 144, ll. 2-3 लकड्यासारक्य वा बदल्य वा बहु वा तेन—These words are wrongly printed here; they belong to l. 24, p. 143.

— 1. 5—for मंत्रं read मन्त्र as in M, A and S.

— „—for महा read माहा as in S.

P. 144, l. 8—for विधीयते read विधीयते as in S and F, M.

— 1. 9 after 'सत्यमिति' S rightly adds यथा

परिगृह्य तान्—V. L. परितोषितान्

वाङ्मय—V. L. वाङ्मयः—adopted by Medhātithi.

P. 144, l. 24—for यस्मात् read न as in S, J and A.

— L. 27—for बाहमि read बाह इ, as from what follows it is clear that बाह इवि is the reading adopted by Medhātithi.

P. 145, l. 2 चान्दोग्ये शेषं &c. This story is not found in the 'Chhāndogya' *Upaniṣad*; is it found in the *Bāhmaṇa* of the Sāmaveda—the *Sadvimśa* or the *Tāndya*?



## VERSE CLIV\*

विसेन न—V. L. वितैर्नव (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 93).

P. 145, l. 7—for व्यापद्यन्ते, विपद्यन्ते would be better.

## VERSE CLV

ज्यैष्ठ्यं—V. L. जैष्ठ्यं

शुद्धाद्यामेव—V. L. (a) शुद्धाद्यान्मेव (b) शुद्धाद्यां मेव

Cf. Viṣṇupurāṇa 32-18, and Mahābhārata 2.37.1386.

वैस्यानां धान्यधनतः—V. L. धनधान्येन वैस्यानां as read in the Madanapārijāta (p. 32).

## VERSE CLVI

बुद्धो भवति—V. L. (a) स्वविरो ज्ञेयो as read by Kūlluka; (b) स्वविरो भवति as read by Nārāyaṇa and Nandana.

## VERSE CLVII

नाम विजति—V. L. (a) नामधारकाः, (b) नामधारिणः

P. 145, l. 25 धारणो वः क्रियते कृकवादिना—J reads दाहमवःक्रियते चक्रवादिना; S reads दाह्यावः क्रियते कृकवादिना, which is best.

## VERSE CLVIII

चाकला—V. L. निष्कला

## VERSE CLIX

P. 146, l. 10—for द्वाद्यमस्यर्षे S reads द्वादि अर्षेप्राप्तं

— l. 13 रज्ज्वा वेद्युद्भवेन वा—This refers to Manu 8.299, and to Gautama 2.42-44, where we read—शिष्यशिष्टिरवधेन—अराक्तौ—रज्जुवेद्युद्भवाश्च तदुभयम्—अन्येन नन् राज्ञा शास्यः

## VERSE CLX

वाक्मनसे—The right form is वाक्मनसी  
वेदान्तोपगतं—V. L. वेदान्ताधिगतं

P. 146, l. 28 न प्राप्नोति—S omits the न

## VERSE CLXI

*Cf.* Mahābhārata, Vidura's advice to Duryodhna—नाकनुदः  
स्वाहा युवंतवादी न हीनतः परमम्भाद्वीत

## VERSE CLXII

P. 147, ll. 19-20 for अधीतात्वर्यमाकाङ्क्षेः read अधीगर्ह्यत्वर्यमाकाङ्क्षेः  
and construe thus—अधीगर्ह्यत्वं (as mentioned in Pāṇini's Sutra  
2.3.52, अधीगर्ह्यद्वयेण कर्मणि आकाङ्क्षेः (आकाङ्क्षधातोः) आरोप्य &c., &c.

— l. 20—अनर्चितमभोज्यम्—This refers to Gautama  
नित्यमभोज्यम् (16.8)... अनर्चितं च (16.21.)

## VERSE CLXIII

P. 147, l. 28, after चरति read यत्त्वय्यभ्यास्य कर्ता स तेन पापेन  
विनश्यति, as in S and A.

## VERSE CLXIV

चिगमिक—V. L. चिगमने

P. 142, l. 4—for तस्य तेनेति read तस्यानेनेति

## VERSE CLXV

नोदितैः—V. L. नोदितैः as quoted in Viramitrodaya (Sams-  
kāra, p. 505.)

P. 148, l. 13—for द्योप...मिः read द्योपदिवन्महा..मिः as in J.

P. 148, l. 21—for स सेस्का A reads स सेस्का

—— l. 27—for वसप्यनेक read वसप्येक

P. 149, l. 3—for योगाद्वयं read योगद्वयं as in S.

—— l. 4—for देकेक read द् । अनेक as in S.

P. 149, l. 16 ग्रहं सम्मार्हि—See Mi. Su. 2. 1. 9 *et seq* and 3. 1. 13.

P. 149, l. 17—for तथा S rightly reads यथा

—— l. 25—for स्वकाळ A read सकाळ and S सकळ which is best.

P. 150, l. 1 S rightly omits अथ

—— l. 3—for लक्ष्यात्वे read लक्ष्यात्वे as in A.

—— l. 10—for कारये read करये as in A and S.

—— l. 15 नचाध्यापन etc.—नचाध्यापनमन्तरेयाध्यापनसिद्धिः would give better sense.

P. 150, l. 22—for विधिः, विधेः would be better.

P. 151, l. 16—for देवविदुत read दनिदुत as in S.

—— „ —for द्महव M and F, N read द्महव N and A द्महव

P. 151, l. 29—for शब्द उपपद्यते, S reads शब्देनोच्यते which also gives good sense.

P. 152, l. 1 सत्यपि वेदस्ये under verse 140 above, Medhātithi has provided a somewhat different explanation of रहस्य

## VERSE CLXVI

सदाभ्यस्तेत्—V. L. समभ्यस्तेत् as quoted in Parāsharamūdhava (Āchāra, p. 307).

तपस्तप्यन् द्विजोत्तमः—V. L. (a) तपस्तप्यन् यदि द्विजः; (b) तपस्तप्या द्विजोत्तमः as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 307) (c) तपस्तप्यन् द्विजोत्तमः as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 509).

P. 152, l. 5—for निरोधादिषु वर्तते M (App.) rightly reads निरोधादिषु शास्त्रीयेषु वर्तते

P. 152, l. 6—for तपस्तप्यन् S reads soundly तपस्तप्य

—— l. 8—for श्लोकार्थेवाद्: S rightly reads श्लोकार्थोऽर्थेवाद्:

### VERSE CLXVII

P. 152, l. 18—for त्यागं S reads भङ्गं

P. 152, l. 20—for त्यागेऽप्य S reads त्यागेनाप्य

### VERSE CLXVIII

वेदम्—V. L.: वेदान् as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 140); though on p. 49, the same work reads वेदं; and in प्राचिनसामकरणे again (p. 15) it reads वेदान्

P. 152, l. 24—for वेदस्यैवा—साकल्याशङ्का, A reads वेदस्यैवासाकल्याशङ्का, and S वेदस्यैवार्थकस्यालङ्कार. The right reading is वेदस्यैवासाकल्याशङ्का

P. 152, l. 25 अगृहीतेऽपि etc. A, M and N read as in Gharpure; the context requires the reading अगृहीते वेदेऽज्ञानामस्य-जननाभ्यनुज्ञावते

P. 153, l. 1—for तन्निषेधायोगात् A reads तन्निषेधाच्च योगात् S तन्निषेधाच्च योगात् and N as in Gharpure.

P. 153, l. 6—for पित्रा यः read पित्राऽयं संस्कर्तव्यः as in A; S reads पित्रा संस्कर्तव्य एव

P. 153, l. 22—for तथा हयनूकया...भवति, another reading found quoted in Viramitrodaya (Samskāra, p. 335) is तथा हयनूकया तच्च विष्णुश्चभवति

## VERSE CLXIX

अतिचोदनात्—V. L. (a) अतिचोदितम् (b) विधिचोदितम्

Hopkins remarks ironically—‘So the *twice*-born has *three* births!’ He forgets however that the third is not meant to be incumbent upon all; it refers to only one who undertakes the performance of a sacrifice.

Cf. Aitareya Brāhmaṇa I. 1.

## VERSE CLXXI

नहस्मिन्—V. L. नहयस्व

P. 154, l. 6—for सर्वेहि जा read सर्वे द्विजा as in S.

## VERSE CLXXII

जायते—V. L. युज्यते

P. 154, ll. 16-17—न ब्रह्मणि etc. Gharpure reads this quotation as it is found in Strenzl’s edition of Gautama; but if this passage in Gautama also contained the causal form अभिव्याहारयेत्, there would be no point in Medhātithi citing it against the view of केचित्. The reading, at least as known to Medhātithi, must be न ब्रह्मनिष्वाहरेत्. It is thus found in A, S, J and M.

P. 154, l. 22—for बंके read बंके as in A.

## VERSE CLXXIII

क्रमेण—V. L. तथैव

विधिपूर्वकम्—V. L. विधिपूर्ववत्

## VERSE CLXXIV

तत्तद्वत्—V. L. (a) तत्तत्तत्त्व (b) तत्तत्तथैव

Cf. Viṣṇupurāṇa 27.28.

P. 155, l. 5—for भार्गं वा...चर S reads भार्गं कश्चिद् कृत्वा ; A, J and N read as in Gharpure.

— l. 7—for देशेषु A and J reads देशः

— „ —for प्राप्तनम् A reads प्राप्तनम्, which is wrong.

— l. 10—for कृतत्वाद् । अ read प्रकृतत्वाद् अ

### VERSE CLXXV

इमांस्तु—V. L. इमांश्च (Aparārka, p. 62).

P. 155, l. 16—for आसीत्किं S reads किं, which is better.

— l. 19—for वसन् । विद्यमानाह read वसन्निति वित्तसन्निधानमाह.  
S reads वसन्निति वित्तसन्निधानमाह

— l. 20—for मध्याह S rightly reads मध्यधन

### VERSE CLXXVI

चैव—V. L. कुर्वाद् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 117.)

समिदाधान—V. L. सम्प्रोपासन

P. 155, l. 26—for यदि.....तदा read यदि पुनः दृष्टिर्न तदा as in A.

— l. 27—for परिप्लवते read परिप्लवत as in S.

P. 156, l. 7—for सति read असति

—l. 17—for स्वमानं स्वा read स्वमानस्वा as in S.

—l. 21—for वा कृताः करि read वाकृताकरि

—l. 28—for पुस्तक read फलक

### VERSE CLXXVII

मधुमांसं च—V. L. मधुमांसानि (Aparārka, p. 62.)

गन्धं मास्यं रसाद्—V. L. (a) गन्धं मास्यरसाद् (b) गन्धमास्यरसाद्  
(Aparārka, p. 62); (c) गन्धमास्यं रसाद् (Smṛtichandrikā, Samskāra,  
p. 125.)

बाधि—V. L. बैध—as read by Parāśharamādhava (Āchāra, p. 456.)

बैध द्वि—V. L. बधिद्वि (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 125.)

P. 157, l. 15—for तस्य प्रति read तस्याप्रति as in S.

— l. 18—for द्रव्यान्तर्गति read द्रव्यान्तरगत as in N.

— l. 19—for न्तमसं...इति read स्तरसिन्धुः संस्कृतस्य सक्ति as in S.

— l. 21—for वक्तव्या read वर्तव्या as in S.

— l. 22—before प्रतिषेधो S rightly adds दृष्य कृतस्य

— l. 28—for प्राप्तास्वर read प्राप्ताम्बर as in S.

P. 158, l. 4—for वचासि read वचांसि

— l. 9—for पुरुषार्थः प्रति read पुरुषार्थप्रति as in S.

### VERSE CLXXVIII

भारवाङ्—V. L. भारवे as read in Madanapārijāta (p. 39).

गीतवाङ्मन्—V. L. (a) गीतवाङ्मे, (Samskāramayūkha, p. 42);  
(b) गीतवादितम् (Aparārka, p. 62).

— l. 17 after कामो S rightly adds रागः

— l. 19—for प्रयोगक A reads प्रयोगक

### VERSE CLXXIX

लम्भ—V. L. लाभ quoted by Madanapārijāta (p. 39.)

P. 158, l. 27—for शोभते S reads शोभने

— l. 29—for प्रयोग्य read प्रयोग्य

### VERSE CLXXXI

अर्चयित्वा द्विः—V. L. (a) अर्चयेद्विः as quoted in the Madanapārijāta (P. 39); (b) अर्चयित्वाऽपि (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 127).

पुनर्नामित्वृचं—V. L. (a) पुनर्मेतित्वृचं (b) पुनर्नामित्वृचं

P. 159, l. 10—for कोपो वाच S rightly reads कोपेनाच

### VERSE CLXXXII

कुम्भं—V. L. कुम्भान् as read by Nandana.

काकुशाद्—V. L. (a) कां कुशान् (Aparārka, p. 59); (b) कास्तथा,  
(c) काः कुशान्

वदन्ति—V. L. वदयं

P. 159, l. 20—for नैकान्वादि read नैकावादीति, this being a clear reference to verse CLXXX.

### VERSE CLXXXIII

प्रशस्तानां—V. L. प्रसक्तानां as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 453) and Viramitrodaya (Samskāra, p. 481).

जैत्रं—V. L. जैष्यं as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 453) and Viramitrodaya (Samskāra, p. 481).

कर्मसु—V. L. कर्मणि as read in the Vidhānapārijāta (p. 406).

### VERSE CLXXXIV

P. 160, l. 12—for जैव सन्तो read जैव सन्ति विवसन्तो as in S.

### VERSE CLXXXV

विचरेत्—V. L. अपिचरेत् (Samskāramayūkha, p. 60.)

P. 160, l. 18—for कुतवक read कुतपातक as in S.

### VERSE CLXXXVI

पुरा—V. L. पुरा (Samskāramayūkha, p. 43).

विहायसि—V. L. विहायसे

तामिरगिम्—V. L. तामिरगिम्: } as quoted in the Smṛtitattva,



P. 160, l. 27—for विहायस S rightly reads विहायसि

—— l. 28—for प्रकारा read प्राकारा as in N.

### VERSE CLXXXVII

P. 161, ll. 3-4—विबन्ध...तयोरपि, this is rightly omitted in S and J.

—— l. 4—for अनातुरस्त्वाभ्याधितस्य read अनातुरः अभ्याधितः सन् as in S.

—— l. 5—for त्वेतदत्र वा read त्वेतत्तत्र वा

### VERSE CLXXXVIII

एकाकादी—V. L. एकाकादी as read by Viramitrodaya (Sanskāra, p. 484), also in the Vidhānapārijāta (p. 498).

P. 161, l. 15—after येन, the context requires a न

—— l. 17—for—तस्य S reads तन्न

—— l. 18—for—जीवितः read जीवित as in A and S.

—— l. 22—for—प्रतिशब्दोऽर्थवादः read प्रतीशब्दः । तन्नाथवादः

### VERSE CLXXXIX

प्रतयदेवदेवत्ये—V. L. (a) प्रते वा देवदेवत्ये as read in the Vidhānapārijāta (p. 498); (b) प्रते वा देवदेवत्ये (Sanskāraratnamālā, p. 291).

अथर्विवत्—V. L. अथर्विवत् as read in the Vidhānapārijāta, p. 498; (b) अथापि वा (Sanskāraratnamālā, p. 291).

P. 162, l. 1—for तस्य read तच्च as in S.

—— „ —for वृताविकृद् read वृत्तविकृद् as in F. N.

—— l. 3—for वैष्णवम read वैष्णव as in Gautama, 3. 31, which is as quoted here.

P. 162, l. 5—स्वाभ्यासं, rightly omitted in S.

—— l. 15—for विष्णुर्थप्रधानः S reads विष्णुर्थसम्पादना प्रधानः

P. 126, l. 17—for ससम्ब S reads सम्ब

— 1. 27—for न विषयो नहि सम्बन्धः S reads न विषयत्वेन सम्बन्धः, which gives better sense.

P. 163, l. 8—for कर्माख्ये read कर्मन्धः to be construed as तेषां (वितृब्धां) शरीरसम्बन्धः कर्मन्धो जायते

— 1. 8—the words 'प्राधान्यमुपाध्यायाय गान्ददाति' are superfluous.

— 1. 13—after कर्ता S rightly adds पितृषु

— 1. 14—for परस्परकर्मादीनि read परस्व फलदाणि

— 1. 15—for दृष्टादृष्टमुपकारं S reads दृष्टादृष्टकलसाधनं

— 1. 17—for प्रैष्यं read प्रैष्य as in S.

See Ml. Sū. 10. 2. 55-56.

— „ —for सूत्रा read तत्रा as in S.

— 1. 19—for अधिकारा S rightly reads अधिकारे

— 1. 23—for तस्मिन् read वस्मिन् as in S.

— 1. 25—for बाधजी...क्रियते S reads बाधजीविको न कर्तुं वैदि-  
कम्फलं परिह्रियते, which gives better sense.

P. 164, l. 3—for आदेय S rightly reads आदे

— ll. 4-5—for उपदिश्यन्ते read उद्दिश्यन्ते as in S.

— 1. 10—for न च बागो .....कारः S. reads योगोऽन.....; N reads न च बागो न वेदार्थः.....The sense requires some such words as न च आदक बागो यत् इदं देवतार्थः स्वाहाकारः

— 1. 11—for विरोत्स्यते read विरोत्स्यते as in S and A.

— 1. 15—for न बागो read न बागो पूजा

— 1. 19—for पूजा...स्वात् read पूजाकर्मत्वे हि बागसम्प्रदानता न स्वात् as in N and S.

P. 164, l. 20—for विमिषते S rightly reads मिषते

—— l. 25—for नहि मुद्रिष्य S reads नहि देवतार्थः सिद्धो  
मुद्रिष्य; N is somewhat better न हि देवता सिद्धा बाहुद्रिष्य

—— l. 26—for च्छागलेषा read च्छावलेषा

—— l. 27—for नार्यो S rightly reads देवतार्थे

P. 165, ll. 5-6—for नार्यं...तार्थः read नार्यं देवताशब्दः सामान्यवचनः

—— l. 8—for तच्चा S rightly reads चा

—— „ —for अनुवाचकारो read च्छेयो देशे as in S.

—— l. 10—for शेषमावे read शेषभावे as in S.

—— l. 11—तानि द्वैवं etc. See Ml. Sū. 2. 1. 6 and 7.

—— l. 12—न्यायं तु etc. See Ml. Sū. 2. 1. 13.

—— l. 15—for मृदादि तद् S reads मृदादिनद्

P. 166, l. 1—for दृष्टो read दृष्टे as in S.

—— l. 5—for प्रति read प्रतिपाद्यमानः as in S.

—— l. 7—for दैवदेवस्य read देवदैवस्य

—— l. 8—for कृतो...वगति S rightly reads कृतो विशेषावगतिः

—— l. 9—for साहचर्यादिवत् A reads साहचर्यादिति च

—— „ —for यदि च S reads यदि न; the right reading  
appears to be साहचर्यादिति चेत् यदि न

—— ll. 9-10—for असति...मेदे S reads सति...मेदे; N and  
A read असति विषयमेदे; the sense requires सति विषयमेदे

### VERSE CXC

त्येवं नैतत्कर्म विधीयते—V. L. त्येव नैतत्कर्म प्रचक्षते

P. 166, l. 16 for—चिकारं read चिकारः as in A and S,

## VERSE CXCI

वेदिते—V. L. वेदिते adopted by Medhātithi; also quoted in the Vidhānapārijāta (p. 521) and the Madanapārijāta (p. 100).

प्रवेदित—V. L. प्रवेदित

वेत—V. L. वेत adopted by Medhātithi; also quoted in the Vidhānapārijāta (p. 521) and the Mandanapārijāta (P. 100) and Aparārka (p. 64).

P. 166, l. 24—for हृतोऽधीत read हृतोऽधीयीत as in S.

This refers to Gautama, 2. 29—‘आहूताध्यायी’

## VERSE CXCH

वीचमाद्यो—V. L. ईचमाद्यो

P. 167, l. 5—for ओत्रादीन्वपि S reads ओत्रादिन्वपि

—— l. 7—for सक्ति (which is the reading of A, S and N also) read सक्ति

—— l. 8—for कपोतः S reads पुटकः

## VERSE CXCHH

साध्याचारः—V. L. स्वाध्याचार्यः as read by Madanapārijāta (p. 100).

सुखदुःखः—V. L. (a) सुखदुःखः read by Nārāyaṇa and Kullūka;  
—(b) समाहितः read by Nandana.

अभिमुखं—V. L. अभिमुखो—adopted by Medhātithi.

P. 167, ll. 12-13—for साध्याविश्वः read साधुरविश्वः as in J.

—— l. 14—for न कर्तव्यम् S reads परिहरेत्

## VERSE CXCV

P. 167, l. 22—for संस्कृत... चटित S reads संस्कृतमाभ्यं दधिचीरादि

P. 167, l. 25—S drops the न before कार्वासादि

— l. 26—for चर्वापररोऽपि read चर्वापरेद्यापि as in A and S and F. N.

— l. 27—for उत्तिष्ठन्प्रथमं read उत्तिष्ठेत्प्रथमं as in S.

## VERSE CXCV

P. 168, l. 8—after युक्तः add दिशि

## VERSE CXCVI

अभिगच्छन्—V. L. पश्चादावन्

अभिगच्छन्स्तु तिष्ठतः—V. L. अभिगच्छेच्च गच्छतः (Aparārka, p. 56).

प्रत्युद्गम्य त्वाव्रजतः—V. L. (a) प्रत्युद्गमिन्वा व्रजतः; (b) प्रत्युद्गम्याव व्रजतः quoted in Madanapārijāta (p. 106).

P. 168, l. 13—for भिमुक्तः S reads भिमुक्तं

P. 168, l. 15 पश्चाद्वा वसतस्तथा—This is rightly omitted in J and S.

## VERSE CXCVII

स्यैव—V. L. (a) स्यैव; (b) स्येव as read in the Madanapārijāta (p. 106).

विदेयो—V. L. विदेयो as read in Madanapārijāta (p. 106).

## VERSE CXCVIII

नित्यं स्यात्—V. L. सर्वदा (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 120).

चात्स्व—V. L. चैव

नीचशब्दा—V. L. (a) नीचशब्दा as read in Viramitrodaya, Samskāra, p. 491; (b) नीचशब्दा (Samskāramayūkha, p. 40).

न पवेदासने—V. L. कविज्वेदासने—as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 491).

### VERSE CXCI

गति—V. L. गति (Samskāramayūkha, p. 40).

गति मा—V. L. गतिं मा as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 412).

परोक्ष—V. L. परोक्षे as read in Madanapārijāta (p. 106).

### VERSE CCI

परीवादात्करो भवति—V. L. (a) परीवादात्करो भवति; (b) परीवादात्करोः स्वात्; (c) परीवादात्करो हि स्वात्; (d) परीवादात्करोः स्वात्; (e) भवेत्करोः परीवादात् (Samskāramayūkha, p. 42).

मत्सरी—V. L. मत्सरः as read by Viramitrodaya (Samskāra, p. 491).

कुमिरभवति—V. L. (a) कुमिरः स्वात्; (b) कुमिरवेत्.

P. 169, l. 14—for पूर्वप्रतिवेद्ये शे S rightly reads पूर्वप्रतिवेद्ये

— l. 16—for अवातकः S reads ओपहर्ता च वातकः; the right reading is ओपहर्ता च वातकः as this is a clear reference to Manu 5. 51—अनुमन्ता विद्वसिता विद्वन्ता ऋषिर्गुरुः ।

संस्कृता ओपहर्ता च वातकारवेति वातकाः ॥

— l. 17—for कुसुलाऽनुवर्तते read कुसुला वा वर्तते as in N.

### VERSE CCII

नामवेत्—V. L. नामवेत् as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 461).

कुर्वन्—V. L. कुर्वन्. Burnell represents Medhātithi as reading कुर्वन्; as a matter of fact, however, Medhātithi notes it only as a reading adopted by some people—कुर्वन्मित्रान् पठन्ति

P. 170, l. 1—for येन चि read येन येन चि as in S.

TEXTUAL

VERSE CCIII

प्रतिपाला—V. L. प्रतिपाले

असम्भवे—V. L. असम्भवे as read in Madanapārijāta (p. 107).

P. 170, l. 17—for सम्बन्धि जात्रावाति read सम्बन्धिना जात्राति

VERSE CCIV

अस्तरेषु—V. L. अस्तरेषु as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 462).

P. 170, l. 25—S rightly omits the न after कटः

VERSE CCV

चातिह—V. L. चातिहट (Yatidharmasaṅgraha, p. 34).

VERSE CCVI

प्वेतदेव—V. L. प्वेवमेव (Yatidharmasaṅgraha, p. 34).

VERSE CCVII

तथाऽथार्थे—V. L. (a) प्वथार्थेषु—noted by Medhātithi; (b) तु थार्थेषु—quoted by Vīramitrodaya (Samskāra, p. 462).

P. 171, l. 27—for थाथार्थे । आथार्थे read थार्थेषु । थार्थे as in J.

P. 172, l. 1—for थुत्ताथार्थे । read थुत्ताथार्थे

— l. 2—for न च सर्वस्मिन् S reads तेन सर्वस्मिन्, which gives better sense.

— " —for वंदयथि read वंदयथम् as in S.

VERSE CCVIII

P. 172, l. 6—for मथ्यावधितरि read मथ्यावधितरि.

## VERSE CCIX

उत्सादनै—V. L. उत्सदनै as quoted in Vidhānapārijāta (p. 495.)

जापयो—V. L. जापयो as quoted in Vidhānapārijāta (p. 495).

## VERSE CCX

प्रतिपूज्याः—V. L. सम्प्रपूज्याः (Smṛtichandrikā, Samskāra p. 103).

अवादनैः—V. L. निवाचयैः as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 300).

सर्वार्थं गु—V. L. सर्वार्थं (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 103).

## VERSE CCXI

गात्रोत्सादन—V. L. गात्रोद्दत्तन as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 493).

P. 173, l. 10—for वक्षति वं हेतु S reads वक्षति च and J वक्षति हेतुम्. The right reading is वक्षति च हेतुम् as in A.

## VERSE CCXII

P. 173, l. 16—for न्यायो read काळो as in S and J.

## VERSE CCXIII

नराधामिह—V. L. नराधामेव

अतोऽर्थात्—V. L. अतोऽर्थ

Cf. *Māhabhārata* 13. 48. 38.

P. 173, l. 21—for न्यायते read न्यायनम् as in S and J.

— „ —for एवाव read एवाव

## VERSE CCIV

P. 174, l. 2—for सर्वं सुखममार्गं read सर्वसुखममार्गं as in S and J.

— l. 5—for विताः read विकृताः as in S.



## VERSE CCXVII

विप्रोष्य—V. L. (a) विप्रस्य; (b) विप्रस्तु (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 104).

## VERSE CCXVIII

तथा गुरुगता—V. L. एवं गुस्तरां (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 139).

पुष्पि—V. L. पुष्पाणि as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 525.)

P. 174, l. 25—for विष्वर्यता S reads विष्वर्यवाद्: as in S.

## VERSE CCXIX

शिक्षाजटः—V. L. (a) शिक्षाम्बितः; (b) शिक्षाजटी (Samskāra-mayūkha, p. 42).

P. 175, l. 3 इतरेतर is rightly omitted in S.

## VERSE CCXX

कामचारतः—V. L. कामकारतः as quoted in the Parāshara-mādhava (Prāyashchitta, p. 44).

P. 175, l. 14—for विद्रावगत S rightly reads विद्रावरागत

—— l. 15 after कुर्वात् read अग्निरभाग इतिकर्मप्रवचनीयत्वम् । ततो द्वितीया शकानमिति । इत्यम्भूतं सुप्तमिति लक्ष्यं वा । स्वापकाले यद्युद्येत जपन्नुपवसे-  
दिनम् । केचिदाहुः, this long lacuna being supplied by S.

—— l. 23—for पेक्षते reads पेक्षते

P. 175, l. 27—for अथवाक्यम् S reads अथ वाचाकाम

## VERSE CCXXI

विष्णुः—V. L. (a) विष्णुः ; (b) विष्णुः

P. 176, l. 5—for अदृष्टाय read अदृष्टं वाय as in S.

## VERSE CCXXII

P. 176, l. 9—for विस्तृतकर्मा विज्ञेयः read विस्तृतकर्माविज्ञेयः as in S.

## VERSE CCXXIII

वाञ्छ—V. L. वाञ्छ—adopted by Medhātithi.

—— l. 17—for कर्मादिना read कर्मादि as in J and S.

—— l. 18-19—for चारुजनक read चारुभूतक as in S.

—— l. 21—for पूर्वः दृष्टिः S rightly reads पूर्वमदृष्टिः

—— „ —for राक्षसाय read राक्षसक as in S.

—— l. 22—for ज्ञानीतः S rightly reads ज्ञानीत

—— l. 25—for तथा विधिपूर्वं च S rightly reads तथाविधिपूर्वकं

—— l. 26—for गुरुगृहादयो read गुरुगृहे ङो as in S.

—— l. 27—for समाचार्यं read समाचर्यं as in S.

P. 177, l. 2—for एवं तर्हि प्रमाणां श्रुतग्रहण्येव read स एव तर्हि प्रमाणां किं श्रुतग्रहणेन

## VERSE CCXXIV

कर्म एव च—V. L. कर्म एव वा

शेषः—V. L. शेषात् (Aparārka, p. 158).

P. 177, l. 16—for मुख्यः S reads साक्षात्

—— l. 18—अथैव is the reading in A, S, N and J also ; but the right reading would be अथै

VERSE CCXXV

मन्त्राभ्या—V. L. मन्त्राभ्या

VERSE CCXXVI

स्वो मूर्तिः—V. L. स्वा मूर्तिः

VERSE CCXXVII

न तस्य—V. L. तस्य नो

P. 178, l. 10—for संवरणयोगः S rightly reads संवर्धकयोगः

—— l. 11—after वाङ्ग read न

VERSE CCXXVIII

कुर्वी—V. L. कुर्या (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 94).

तेष्वेव—V. L. तेषु हि Do.

P. 178, l. 18—for पुष्पेषु read पुष्पे as in S.

VERSE CCXXIX

तैरभ्यनुज्ञातो—V. L. तैरभ्यनुज्ञातो (Kullūka).

P. 178, ll. 25-26—for यत्ने मनः प्रतिषेचकृतो read यतोऽवमान-  
प्रतिषेचाकृतः as in S.

—— ll. 26-27—for व्यापुष्ट्य माता न मत्तं मत्या read मुह्यमानाः-  
वसन्त्या as in S.

—— l. 27—for स्वाहा S rightly reads स्वधुवा

## VERSE CCXXXI

पत्नो—V. L. पत्न्या (Prāyashchittaviveka, p. 128).

नीयन्तु—V. L. नीयेग्नः Do.

For an account of the *three fires*, see Prābhākara Mimāṃsā, pp. 254—256.

## VERSE CCXXXII

त्रींशोऽकान्तिजयेत्—V. L. देववह्निचरेत्

## VERSE CCXXXIII

यवा चैव—V. L. (a) यवात्येवं; (b) यवा त्वेवं

## VERSE CCXXXV

P. 180, l. 6—for तदा read तद् as in S.

## VERSE CCXXXVI

P. 180, l. 12—तत्रैवपिचित्तदम् read तत्रैवपिचुर्ज्ञां दापयित्तम् as in S.

## VERSE CCXXXVIII

दही—V. L. दधी (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 144).

P. 180, ll. 26—27—for विद्याविमूषिता मंत्रविद्या वा न धर्मोपयोगिनी S reads विद्याविषयमूषिता विविविद्या वा धर्मोपयोगिनी

P. 181, l. 1—for वा न द्युमा शाश्वती read वास्तवद्युमा शाश्वती as in S.

— l. 5—after चाण्डालं S adds जाह्नवं

— l. 11—for क्षीरं स्या S reads क्षीकान्तिरं स्या

— l. 3—for रथमपवादो S reads रथमुपोद्वातो

## VERSE CCXXXIX

P. 181, ll. 16—17—for **एहं न किं** read **एहान्तीकि** as in S.

—— l. 17—for **असतस्सदु** read **असतस्सदु** as in S.

—— l. 20—for **न द्वेषदने** read **न त्वेषा ते** as in S; **न द्वेषस्ते** is another reading giving good sense.

—— „ —for **आवाद्-आव्यः** would be better; S reads **पुत्रं**

—— „ —for **सिद्ध** read **प्रसिद्ध**

—— l. 21—for **अवाप्राप्यते तथा गृह्यते** read **अवाप्यते तथा गृह्यन्ते** as in S.

## VERSE CCXL

**विधिधानि च शिक्षानि**—V. L. **शिक्षानि चाप्यदुष्टानि**

P. 181, l. 24—for **शम्बर** S reads **शबर**

—— l. 25—for **पटजनक** read **पटरजन**

—— l. 27—for **वाक्याद्वा** read **वाक्यत्वाद्** as in S.

## VERSE CCXLI

**अनुमज्जा च**—V. L. (a) **अनुमज्ज दु** (Samskāramayūkha, p. 52).

(b) **अनुमज्जादि** (Samskāraratnamālā, p. 325).

**आपस्कावे**—V. L. **आपस्कावे** noted by Medhātithi.

**च शुभ्रं**—V. L. (a)—**दु शुभ्रं** as read in Viramitrodaya, Samakāra, p. 513; (b) **विशुभ्रं** as quoted in the Vidhāna-pārijāta (p. 579).

P. 181, l. 30—for **तत्र** read **तत्र** as in S.

—— „ —for **आपन्न** S and J read **आपद्**

P. 182, l. 4—for तदां ब्राह्मणः read तदा ब्राह्मणात् as in S.

— l. 7—for तस्याप्यवना read तस्याप्यवना as in S.

— l. 9—for न चेद्.....भीयते read ततो दण्डमहत्वात् महदेतत्कार्यमनु-  
भीयते as in S.

P. 182, l. 10—for पतना.....वेधात् read पतनं तत्संसर्गाच्च ब्रह्मचारिणो-  
त्यस्तदुद्धता स्यात् । अग्निर्वैरययोरस्यापकत्वविशेषात्

### VERSE CCXLII

काङ्क्षन् गतिमुत्तमाम्—V. L. काङ्क्षन्तु गतिमुत्तमाम् as quoted in  
Vīramitrodaya (Samskāra, p. 549).

P. 182, l. 19—for विरोचे S rightly reads विरोचेच्च

P. 182, l. 21—for विषयो read विषये

— ll. 25—26—for यतो ननु.....भावा read यतोऽननु वस्तुवर्था-  
भावा

### VERSE CCXLIII

(a) The first part is read as follows in Parāsharamādhava  
(Āchāra, p. 458) यदिवात्यन्तिको वासो रोचेतास्व; (b) in Vidhā-  
napārijāta (p. 504) as—यदिवात्यन्तिकः काळो रोचतेस्व; (c) in Vīrami-  
trodaya (Samskāra, p. 551) as—यदिवात्यन्तिको वासो रोचेतास्मै; (d) . ...  
रोचेतास्व (Samskāramayūkha, p. 62).

### VERSE CCXLIV

शुभ्रये—V. L. शुभ्रयेत् as read in Vīramitrodaya (Samskāra,  
page 550).

सप्त शाश्वतम्—V. L. शाश्वतं पदम् as quoted in Vīramitrodaya  
(Samskāra, p. 550).

P. 183, l. 8—for तिर्यक्तेन read तिर्यक्तेत as in J and S.

## VERSE CCXLV

P. 183, l. 14—for **सं** read **सं** as in J and S.

## VERSE CCXLVI

**नहमन्तः**—V. L. (a) **नमासन्** (Smṛtichandrikā, Samskūra, p. 178); (b) **नमावहन्** (Samskūraratnamālā, p. 368).

**शाकं च वासांसि**—V. L. **वासांसि शाकं वा**—favoured by Medhātithi and adopted by the Smṛtichandrikā, Samskūra, p. 178).

**माहरन्**—V. L. (a) **माहरेत्** noted by Medhātithi and adopted by Smṛtichandrikā, Samskūra, p. 178; (b) **मावहेत्**—(Samskūraratnamālā, p. 368).

P. 183, l. 30—for **नविष** read **विष** as in S.

— „ —for **पूर्वं सम्बन्धः** read **पूर्वसम्बन्धः** as in N.

— l. 31—**मावहेत्** J and A read **माहरेत्**

P. 184, l. 1—for **दर्शनार्थं** read **प्रदर्शनार्थं** as in S.

— l. 2—for **प्रीतिजनकं** S reads **प्रीतियुक्तं**

— l. 2—for **गन्त्री** S reads **सरी**

— l. 5—for **वृथाज्ञावेद्याद्यादिना** read **नवेद्याद्यादिनाऽर्जयेत्**

## VERSE CCXLVII

P. 184, l. 11—for **धर्मप्रवासकले** read **धर्मप्रजासम्पन्ने** as in S.

## VERSE CCXLVIII

**एतेष्विद्यमानेषु**—V. L. **एषु त्विद्यमानेषु** as read in Parāshara-mādhava (Āchāra, p. 458).

**मात्मनः**—V. L. **मात्मना**

P. 184, l. 15—for कमाद्दुक्क read कमाद् धुक्क

— l. 17—for लहाच्च.....विहरेत् read बहा कदाचित्तिष्ठेत् कदा-  
चिदासीत् चेति विहरेत्

— l. 18—यो—omitted in S.

### VERSE CCXLIX

न चेद् वा—V L. न चेद् वा

“ Rules in regard to the different rites as limited by caste in still older literature will be found in Vol. X of *Indische Studien* collected by Weber.”—Hopkins.



## Discourse III

अर्थिक—V. L. आर्थिक (Viramitrodaya, Samskāra, p. 537).

### VERSE I

वदत्रिंशदादिकम्—V. L. वादत्रिंशदादिकम्

चर्च—V. L. कार्य (Madanapārijāta, p. 97).

त्रैवेदिकम्—V. L. (a) त्रैवेद्यकं (Madanapārijāta, p. 97); (b) त्रैविद्यकं (Viramitrodaya, Samskāra, p. 557 and Aparārka, p. 67).

मेव वा—V. L. मेव च (Madanapārijāta, p. 97).

P. 185, l. 18—for ग्रहयोक्तकालं read ग्रहयान्तरकालं as in A.

P. 186, l. 5—for स्वतोद्भूत read स्वभावत as in S.

— l. 6—before स्वर्गादि S adds अथ किं

— l. 10—for प्रवृत्ति read प्रकृति as in S.

— l. 11—for संस्कार्यत्वमन्य S rightly reads संस्कार्यं नान्य

— l. 16—for तथा S reads तत्र, which is better.

— l. 27—for देस वेत्यादि read देवेत्यादि as in S.

— ll. 27-29—for अनुष्ठिते.....कारकत्वम् N and A read अनुष्ठिते चास्मिन् विधौ स्वसामर्थ्याद्भवत् ज्योतिष्टोमाद्युपकारकत्वम्, which is better.

P. 187, l. 2—for अथवा S reads वयाऽथ

— l. 6—for सत्यधिक.....कारः read अधिकृतस्याध्ययने स्वावाधी-  
तवेदस्याधिकारः

P. 187, l. 10—आभविष्यावेन. See *Mīmā. Sū.* 4. 1. 18, etc. The sense of the अचिकरन् is—Is the *Sviṣṭakṛt* offering, which consists in the offering of remnants, purely of the nature of a 'disposal'? or does it bring about some sort of a transcendental result also? The final conclusion is that all such offerings, which are undertaken as sanctificatory rites in honour of a deity, and which have these deities for their 'आभय,' 'substratum,'—are actually conducive to transcendental results also.

— l. 19—for संस्कारविहितेन S reads संस्कारविधिहितेन

P. 188, l. 7—for वेद्यं read वेदाः as in S.

— ll. 11-12 यद्येह... निवृत्तिः belongs to next page. the It should not be here.

P. 188, l. 25—Before चतुर्थी S adds तेषां, which is right.

— ll. 26-27 असमाप्त... स्वपदे (S reading स्वपदेः) is rightly omitted in N and A. This passage occurs again on the next page, which is its right place.

— l. 28—for तत्रापि वि read तत्रापि as in S and A.

## VERSE II

वचनमयम्—V. L. (a) वचनविधिः; (b) समाहितः (*Samskāraratnamālā*, p. 368).

आचरेत्—V. L. (a) आचरेत् (*Samskāraratnamālā*, p. 368); (b) आभवेत् (*Madnapārijāta*, p. 131); (c) आचरेत् (*Smṛtitattva* II, p. 587).

P. 189, l. 19—आह्वयार्वादायां वर्तते—This should come after वातवः of the preceding line.

— l. 24—for अवति read न अवति

— l. 26—for वत्कायां read स्वपदायां

- P. 190, l. 2—for त्रिविधौ read त्रिविधेः as in A.  
 — l. 4—for इमो धार्यते read इमादिना धार्यते as in S.  
 — " —for दान read दान as in S.  
 — l. 12—after कीमिदुसिरेष S reads करणीया । कीसेवा न विचारय्या

## VERSE III

पितुः—V. L. गुरोः

- P. 190, l. 21—साम्प्रतिकृतवा—See 11. 1, where the term साम्प्रतिक is explained by Kullūka as विवाहार्थी  
 — l. 27—for उपनयस्य read उपनयनस्य or उपनयने as in S.  
 P. 191, l. 12—for पूर्वविवाहाद् read पूर्व विवाहाद् as in S.

## VERSE IV

- P. 191, l. 18—for कश्चि read कश्चि as in S.  
 — l. 20—for समावृत्तस्य सम्भव read समावृत्तसम्भवेऽपि भव as in S.  
 — l. 21—विवाहार्थं rightly omitted by S.  
 P. 192, l. 1—for न चतुष read चतुष as in A.  
 — l. 11—for सङ्कल्यो S reads सकलङ्कल्यो  
 — l. 14—after विवाहोऽपि add अस्त्यपि as in S.  
 — ll. 14-15—for कीमात्रविषयार्थं S reads कीमात्रविषयानाम् ;  
 A and N read कीमात्रविषयानाम्  
 — l. 20—for नाम्बनुतिष्ठ read नाम्बनुतिष्ठ as in S.

## VERSE V

सा प्रशस्ता द्विजातीनां—V. L. सा द्विजानां प्रशस्ता की (Gotrapra-  
 varanibandhakadamba, p. 131).

दारकर्मणि मैथुने—V. L. (α) दारकर्मण्यमैथुनी (adopted by Medhātithi); (b) दारकर्मण्यमैथुने (noted by Medhātithi); (c) दारकर्मण्यमैथुना noted as Medhātithi's, V. L. by Jolly; but no such reading is noticed by Medhātithi; (d) दारकर्मणि मैथुने—adopted by Kullūka, and Parāsharamādhava (Āchāra, p. 468).

P. 193, ll. 1-2—for सापिण्ड्यभावः read सपिण्ड्यभावः as in S.

— l. 3—for मातामहीमातामह read मातामहप्रमातामह as in S.

— l. 4—for सन्ततेर्वाण्डवसामीप्यान् A reads सन्ततीवावरच

— l. 11—before वतः add तदपुत्रम् as in A.

— l. 22—for सन्ततिः समा read सन्ततिसमा as in S.

— „ —for ब्राह्मवराज्यविषाम् read ब्राह्मवार्ता न राजन्यविषाम्

— l. 25—for अपि read पितृ

P. 194, l. 2—after स्मर्यन्ते add वतः सम्भव एव । अत्र कैविलपुत्री-ससन्धी नाबुक्ताते ससन्धी पञ्चमी चैव मातुतः पितृतस्तथेति । अन्यैस्तु ऊर्ध्वं ससमात्पञ्चमात् । तत्र विकल्पलभ्यमाना पञ्चमी न विवाह्या । असम्भवे तु न दोषः, which are wrongly printed as lines 20-23 on p. 200.

— l. 3—for अन्यस्तु N reads अन्यत्र

— l. 6—for ऐतिहासिकेन.....समर्थयन्ते S reads ऐतिहासिकेन वरानेन तत्समर्थयन्ति, which is better.

— l. 11—for त्वात् read त्वाङ्, which is the right reading, as is clear from what follows.

— l. 15—for समान read समाने as in S.

— l. 18—for पितुः add पञ्चमात्मातुतः as in S.

— l. 19—for मैथुनी read अमैथुनी, as it is apparently the प्रतीक of the text.

## VERSE VI

पुत्राणि—V. L. इमाणि as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 477).

सपुत्राणि—V. L. समर्थाणि

## VERSE VII

विशि—V. L. विशि

## VERSE VIII

नातिबोमा—V. L. नातिबोमी (Aparārka, p. 78).

बाबादा—V. L. बाबादाम् (Samskāraratnamālā, p. 510).

P. 195, l. 15—for अमुदयाः J reads कमुदयाः; A सुदयाः, the former being better.

— l. 19—J rightly omits कपिल

## VERSE IX

न विमीव—V. L. न च मी (Samskāramayūkha, p. 74).

## VERSE X

तनुलोमकेशदशना—V. L. (a) तनुलोमकेशदन्ता; (b) तनुलोमकेशदशना (c) तन्लोमकेशदशना (d) तनुलोमकेशदशा (Aparārka, p. 78); (e) तनुलोम-केशदती (Samskāraratnamālā, p. 509).

तन्वली—V. L. तद्वली (Samskāramayūkha, p. 74).

बादमाषिणीम्—V. L. (a) ब्रह्मेवक्षिणम् (Aparārka, p. 78); (b) क्षिणमुद्गरे (Samskāramayūkha, p. 74).

P. 196, l. 7—for गतिर्यस्याः read गतिः सा वस्याः as in S.

— " —for किन्तुहर्षानुपरिभावे S reads किन्तुहर्षानुपमे, which is better.

— l. 15—for किर्मये read किमये as in S.

## VERSE XI

बापिता—V. L. वैपिता as quoted by Madanapārijāta (p. 131) and indicated by the explanation of Medhātithi.

P. 196, l. 25—for वयपि read यदि as in S.

P. 197, l. 4—for एवमस read एवं स

## VERSE XII.

वराः—V. L. स्वराः—as quoted by Madanapārijāta (p. 143) and also Parāsharamādhava (Āchāra, p. 493).

P. 197, l. 13—for आर्वाः.....विवाहस्य N reads आर्वाप्रधानस्य च विवाहस्य

— l. 14—for अनुवाकगतोद्देश्यत्वात् N reads दानवागोद्देश्यत्वात्; अनुद्देश्यत्वात् of S is the best reading.

— l. 18—विषयते सङ्ख्या—*Vide* Mīmā. Sū. 3.1.13 *et seq.*

— l. 24—for प्रथमतः कृत read प्रथमतोऽकृत as in J.

— l. 25—for कृतावपत्यार्थे read अवत्यार्थे as in J.

— l. 26—for वक्ष्यमाणाः.....ज्ञातव्याः read वक्ष्यमाणा असवर्णा .....साक्षानुज्ञातव्याः as in A and J.

## VERSE XIII

स्युते—V. L. स्युता

राक्षस—V. L. राक्षः स्युः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 494; Aparārka, p. 88).

चाप्रव—V. L. चाप्रवन् (Aparārka, p. 88).

राक्षस—V. L. राक्षः स्युः

P. 198, l. 10—for ब्राह्मणस्य क्रमेण read ब्राह्मणस्य । ब्राह्मणक्रमेण as in A.

## VERSE XIV

तिष्ठतोः—V. L. कर्हिचिद्

P. 198, ll. 24-25—for तदिदं.....विकल्पते read तत् इमेऽनुष्ठानं प्रतिषेधश्च स्वस्वविकल्पमाने विकल्पते as in S and A.

— l. 27—for गरीयः स्यात् read गरीयसाः

## VERSE XV

जाति—V. L. जातिं as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 495).

यज्ञसाध—V. L. यज्ञसाध as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 495).

P. 199, l. 5—for विमिश्रता S reads विमिश्रा

### VERSE XVI

P. 199, l. 11—for तावदर्थ J reads तावद्वत्

— l. 12—Before अनुज्ञात read विवाहं

### VERSE XVII

P. 199, l. 20—for सुतोत्पत्तेरित्यत्र read सुतोत्पत्तेत्यत्र as in N, this being a reference to सुतोत्पत्त्या of Verse 16.

### VERSE XVIII

नारदमिति—V. L. नारदमि

देवास्तत्र—V. L. देवास्त न

पितृदेवास्तद्—V. L. पितरस्तस्य (Aparārka, p. 88).

P. 200, l. 2—for नैव read नैवम्

### VERSE XIX

दृष्यतीकेनपीतस्य—V. L. दृष्यतीपीतकेनस्य noted by Medhātithi.

P. 200, l. 13—for पाठास्तरे S reads पाठास्तरे

— l. 16—for आधितेन read आधि तेन

— l. 18—for तस्माद्गच्छन्.....सिद्धिं read तस्माद्गच्छन् यद्वा  
पुण्यनादिपरिचर्जेन न किञ्चिच्छाकार्यमुक्तमेत

— ll. 20-22—These lines belong to Verse 5.

### VERSE XX

प्रेत चेह—V. L. प्रेतैह च

P. 200, l. 26—for पुनरेवं read पुनरर्थ as in J and S.

## VERSE XXI

तथाचार्यः—V. L. तथैवार्थः—as quoted in Viramitrodaya (Samskāra, page 846).

उच्यते—V. L. मतः as read in Parāsharamādhava, Āchāra, p. 483. also in Vidhānapārijāta, p. 758.

P. 201, l. 3—संख्यावाञ्छी व्युद्दिष्टानां read संख्यावाञ्छाविव्युद्दिष्टानां as in S.

## VERSE XXII

जम्बी—V. L. जम्बी as read in Madanapārijāta (p. 155).

## VERSE XXIII

परा—V. L. परा (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 231).

नराजसाम्—V. L. (a) न राजसम्; (b) न राजसाम् quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 87).

## VERSE XXIV

स्वैव—V. L. स्वैव (Samskāramayūkha, p. 100).

P. 201, l. 21—for परिवचनविवाह read परिवचनवद्विवाह as in S.

— l. 22—for विवृतिः read विवृतिः

## VERSE XXV

स्वता—V. L. स्विता (Hemādri-Dāna, p. 682).

कदा—V. L. कदा do.

P. 202, l. 1—for तयोर्विवाहौ जम्बी read तयो विवाहा जम्बीः as in S.

— l. 6—Before राजसो S has another न

— „ —for तद्मा read तद्मा as in S.



## VERSE XXVI

पूर्वोदितौ—V. L. (a) पूर्वोदितौ as quoted in Madanapārijāta, p. 160 ; (b) पूर्वोदितौ (Hemādri-Dāna, p. 682).

P. 202, l. 19—for विरपेक्षाया read विरपेक्षयोः as in F. N., this term qualifying गान्धर्वराक्षसयोः ; but विरपेक्षायां—(qualifying इक्षरेणां) would be better.

—— l. 22—for कर्तव्याया read कर्तव्यायां as in S and A.

—— l. 23—for तत्रस्थे read तत्रस्थेन as in S.

—— l. 24—for इतराऽपि read तद्वताऽपि

—— l. 26—for गान्धर्वे रूपं read गान्धर्वरूपं as in S.

## VERSE XXVII

अर्धवित्ता—V. L. अर्धवित्ता ; adopted by Medhātithi, also by Aparārka (p. 88).

भुत—V. L. भुति

P. 203, l. 9—for भावाद्भुत read भावाद्भुत as in S, J and N.

—— „ —for कार्यः read कार्ये as in S and J.

—— l. 12—for तत्त्वाद्यत् read तत्त्वाद्य as in S.

—— l. 20—for वाचन read वचन as in S.

—— l. 25—for चैवं धर्मं read चैवन्धर्मं (compounded).

—— l. 29—for प्रकारकाः read प्रकाशकाः as in S.

P. 204, l. 1—Omit मन्त्राः

## VERSE XXVIII

कस्मिन्ने कर्म कुर्वति—V. L. कर्म कुर्वति कस्मिन्ने (Hemādri-Dāna p. 684).

P. 204, l. 8—for प्रारब्धे तन्त्रे read प्रारब्धतन्त्रे as in J.

—— „ —for कारिष read कारिषे

—— „ —for सुताय read सुताया as in S.

## VERSE XXIX

कन्यादानं—V. L. कन्यादानं तु

P. 204, l. 17—for की गवी read कीगवी (compounded).

## VERSE XXX

V. L. भाष्य च—V. L. भाष्य तु (Hemādri-Dāna, p. 685).

V. L. प्रदातु—V. L. दानं स do.

## VERSE XXXII

संयोगः—V. L. संलग्नः

ज्ञातिभ्यो—V. L. ज्ञातये (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 229).

• मैथुन्यः—V. L. मैथुनः

## VERSE XXXIII

कन्याहरणं—V. L. कन्या हरतो as quoted in Viramitrodaya, Samskāra, p. 856.

P. 205, l. 25—for प्राकारपुरदुर्गादि read प्राकारदुर्गादि as in S.

## VERSE XXXIV

प्रमत्ता वा रहो वज्रोपगच्छति—V. L. रहस्यस्य कृत्वा वज्रोपनीयते (Hemādri-Dāna, p. 685).

वज्रोपगच्छति—V. L. वा यदि गच्छति

कथितः—V. L. प्रथितः

अश्वमः—V. L. अश्वमः

कथितोऽश्वमः—V. L. (a) आश्वमोऽश्वमः; (b) कथितोऽश्वमः (Aparārka, p. 91); प्रथितोऽश्वमः (Hemādri-Dāna p. 685).

P. 206, l. 12—for वर्जितस्तु—read प्रसक्तवर्जितस्तु or मज्जादिवर्जितस्तु

— „ —वैराग्ये should go in with the next line.

— l. 13—for च read न च as in M and S.

— l. 26—for वैकथितानी S reads वेदवाचिरोपाख्यान, which is clearer.

P. 206, l. 28—for चक्षते read चक्षते

P. 207, l. 2—Before पैशाच add न च as in S.

— l. 4—for दोषः read दोषाः

— ll. 6-7—for संसिक्तवते...चेति read संसिक्तवते ज्ञाताऽज्ञातापि वा सतीति

— l. 7—After एव add न

— l. 8—for कस्मा read कदा as in S.

— l. 13—for सर्वविषयप्रतिषेधः read स विषयः प्रतिषेधस्त

— l. 14—तेषामपि rightly omitted in S.

### VERSE XXXV

द्विजाम्बार्था—V. L. द्विजातीनां

विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते, adopted by Smṛititattva II, p. 138.

काम्यया—V. L. काङ्क्षया

P. 207, l. 26—for वने पूर्वे read वनापूर्वे as in S.

P. 208, l. 1 —for कारयं read करयं as in S.

— l. 3 —for वैव read वैवं as in S.

— l. 6 —After तु add इतरेतरकाम्यया परस्परैक्यया as in S and J.

— l. 7 —for क्षिरेवे read क्षिरेव वे

— l. 8 —for प्राशयस्त read प्राशस्त

### VERSE XXXVI

सम्यक्—V. L. सर्व

— l. 12—for वी S reads वी

### VERSE XXXVII

पूर्वापरान् संस्नान्—V. L. पूर्वापरान् वगान् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 227).

एकविंशकम्—V. L. एकविंशतिङ् as quoted in Viramitrodaya, Samskāra, p. 863).

मोचवेदेनसः—V. L. मोचकस्वेनसः (Aparārka, p. 88).

P. 208, l. 22—for तेना गता read तेनानागता as in S.

### VERSE XXXVIII

दैवोदाजः—V. L. (a) दैवोदजः adopted in Viramitrodaya, Samskāra, p. 487; (b) दैवोदाजाः

आर्षोदाजः—V. L. (a) आर्षोदजः; (b) आर्षोदाजाः

P. 209, l. 3 —for विवाह read पूर्वविवाहा as in S.

### VERSE XXXIX

वर्षस्त्रिणः—V. L. वर्षस्त्रिणः as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 487).

P. 209, l. 12—for पूजाकवाति read पूजाकवाती as in S.

— l. 14—for वाचयत read वाचन् । अत

### VERSE XL

बनवन्तो—V. L. बलवन्तो

### VERSE XLI

इतरेषु च शिष्येषु—V. L. (a) इतरेष्ववशिष्येषु (Samskāramayūkha, p. 99); (b) इतरेष्ववशिष्येषु; (c) इतरेषु च शिष्येषु

### VERSE XLIV

सदा—V. L. सुधिः (Hemādri—Kāla, p. 724).

उद्वलौ—V. L. न उद्वलौ do. do.

P. 210, l. 16—मावातः read मावतः as in S.

## VERSE XLV

P. 210, l. 25—for वसितं read वसिते as in S.

P. 211, l. 23—for अमुदीयमानं read अममुदीयमानं

— l. 28—for परिसम्पद्यते read सम्पद्यते

P. 212, l. 5 —for मुत्तर्वा read मुत्तर्वा

— l. 11—Before मोक्षने add यत् as in S.

— ll. 16-17—for कल्पनायाश्चा...त्यति read कल्पनायाश्चाश्वत्थाया-  
पत्न्योत्पत्तिः as in F. N.

— l. 18—सं omitted in S.

—l. 22—for स्वातर्हि read स्वात् । नहि as in F. N. and S.

P. 213, l. 2—for स्वप्नप्रेक्षते read स्वप्नप्रेक्ष्यते as in S.

## VERSE XLVI

सहिनर्हितैः—V. L. सहनर्हितैः (Samskāraratnamālā, p. 680).

P. 213, l. 18—for संवर्तते J reads प्रवर्तते

## VERSE XLVII

तासामाचारवत्तजस्तु—V. L. तासामाचरवत्तः सर्वा as read in the  
Vidhānapārijāta II, p. 368.

तथा—V. L. तथा (Aparārka, p. 104).

शेषास्तु—V. L. शेषाः स्तुः adopted in Vīramitrodaya (Āhnika,  
p. 559) and Nirṇayasindhu (p. 166) and Aparārka (p. 104).

P. 213, l. 26—for गमने read गमना as in A and S.

## VERSE XLIX

विवाः—V. L. विवः (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 40).

छन्दे—V. L. छन्दे

छन्दे—V. L. छान्दे—noted by Medhātithi.

P. 214, l. 16—for नमिमी read न् मिमी

— " —after केचिद् read कन्धे as in S and J.

— " l. 19—for विपर्ययोऽपग्रह read विपर्ययोऽग्रह

### VERSE LI

P. 215, l. 5—for ग्रहदोषज्ञः read ग्रहदोषज्ञः

### VERSE LII

नारी वानावि—V. L. नारीर्वानावि

P. 215, l. 12—पूर्वस्त्रीय दोषः—This should be before स्त्रीविमिश्रानि

### VERSE LIII

अक्षयोऽवेचं—V. L. अक्षयो वापि as read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 48).

तावानेव स विक्रयः—V. L. (a) विक्रयस्तावदेव सः ; (b) क्रियते तावतैव सः (Samskāraratnamālā, p. 479).

P. 215, l. 22—for अक्षयसाधनोऽक्षयः S reads अक्षयमूल्यसाधनत्वाद्क्षयः

### VERSE LIV

न केवलम्—V. L. तु केवलम् (Samskāramayūkha, p. 100).

### VERSE LVI

वनेतास्तु न पूज्यन्ते—V. L. वनेता न प्रपूज्यन्ते as quoted in Vivāda-ratnākara (p. 417).

### VERSES LVII-LXVI

There is no Bhāṣya on these ten verses.

2 Mss. of the Bhāṣya contain the note त्वक्तं रक्तोक्तद्वयम्

## VERSE LVIII

शुभम्यप्रतिपुञ्जिताः—V. L. सेशपञ्चमप्रपुञ्जिताः—as read in Vivādaratnākara (p. 417).

## VERSE LIX

पूज्या...दनाद्यनै—V. L. भ्यर्प्या...दनादिभिः as quoted in Parāsharamādhyaya (Āchāra, p. 506).

सत्कारेषु—V. L. (a) सङ्करेषु (Govindarāja); (b) सत्कारेषु (Nārāyaṇa and Nandana, and Vivādaratnākara (p. 418).

वस्सवेन—V. L. वस्सवेषु, Vivādaratnākara, p. 418).

## VERSE LXIII

दुर्विद्या—V. L. दुर्विद्या (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 232).

## VERSE LXIV

कृष्या रामोपसेवया—V. L. कृष्यारम्भोपसेवया, (Vidhānapūrijāta, p. 676).

## VERSE LXV

कुलान्यायु विनश्यन्ति—V. L. कुलान्यकुलतां वान्ति (Nārāyaṇa, Nandana and Rāghavānanda, and also Vidhānapūrijāta p. 676).

कर्मणा—V. L. कर्मणा (Vīramitrodaya, Samskāra, p. 589).

## VERSE LXVI

वर्चन्ति—V. L. वर्चन्ति (Vīramitrodaya, Samskāra, p. 590).

## VERSE LXVII

गृह्यं—V. L. गार्हपत्यं (Shāntimayūkha, p. 4).

गृही—V. L. द्विजः (Nirṇayasindhu, p. 301).

P. 217, l. 22—for गृहधर्म read गृहधर्म as in S.

— l. 23—for सङ्कृत S reads सङ्कृत

— l. 24—for दीप्यमान F. N. reads दस्यमान

P. 218, l. 7—for वरुण read वरुण as in S and F. N.

— l. 10—for किङ्किर read किङ्कर as in S.

### VERSE LXVIII

वाचते—V. L. वाचते, quoted by Viramitrodaya (Āhnika, p. 389).

P. 218, l. 22—for कुर्वन् S reads कुर्वन्, omitting व

P. 219, l. 2—for व पुकं read पुकम् as in S and A.

— l. 8—for व्यापरयं read व्यापारयं as in F. N.

### VERSE LXIV

P. 219, l. 16—for मेधि read मेध

### VERSE LXX

अध्यापनं—V. L. अध्यापनं (Nandana).

P. 219, l. 22—Before अत' add च as in S.

— l. 25—for दौघः स जीतः read दौघः होमयतिः स जीतः as in S.

— l. 27—for मित्रा कृत्वमेव च सर्वं read मित्राकृत्वमेव च सर्वं as in S.

P. 220, l. 5—for पूजावामिति जोको read पूजावामपि जाको

— l. 19—for ह्युतिः S reads अतिः

— l. 20—for वचाऽऽधान read वचाधान as in S.

— l. 22—for वचपि read वचपि

### VERSE LXXII

देवतासिधिमृतानां—V. L. देवतासिधिमृतानां

मृतानां—V. L. मृतानां—as read in Viramitrodaya (Āhnika, p. 392).



For the first three quarters Medhātithi notices the reading देवतासिद्धिभूत्वेभ्यः पितृभ्यश्चत्तमे लडा । न निर्भवति पञ्चमः

P. 221, l. 18—for चीयदुषिः Stenzler's edition of Gautama reads चीयोऽपि

P. 221, l. 19—for इति च वा read इव वा as in S.

— l. 20—for भूतानां पृथ read भूतानां न. पृथ as in A and N.

### VERSE LXXIII

ब्राह्मणं—V. L. ब्राह्मं (Aparārka, p. 142).

पञ्चमज्ञान् प्रचक्षते—V. L. पञ्चमज्ञाः प्रकीर्तिताः (Aparārka, p. 142).

### VERSE LXXIV

ब्राह्मणं—V. L. ब्राह्मं Nārāyaṇa and Nandana, also Viramitrodaya, Āhnika, p. 393.

P. 222, l. 6—for मानसे स्वापारे read मानसे स्वापारः as in S.

— l. 7—for वचनं read वचन्यं as in S.

### VERSE LXXV

ब्राह्मणं—V. L. ब्राह्मं as read in Viramitrodaya (Āhnika, p. 392).

P. 222, l. 14—for यदा S reads यदि

— „ —after पूमा S reads स्य

### VERSE LXXVI

P. 222, l. 26—for तच्छ्रुत्वा read तच्छ्रुत्वा as in A.

### VERSE LXXVII

वापुं समाभित्—V. L. मातरमाभित्

सर्वे जीवन्ति मन्तवः—V. L. वर्तन्ते सर्वमन्तवः

तथा...भमाः—V. L. वर्तन्ते गृहिणं तद्वृत्ताभिलेखर आभमाः

इतराभमाः—V. L. सर्वआभमाः

### VERSE LXXVIII

गृहस्थेनैव—V. L. गृहस्थैरेव adopted by Medhātithi.

उवेष्टा—V. L. वेष्टा

गृहम्—V. L. गृही—noted by Medhātithi.

उवेष्टाभमोगृहम्—V. L. उवेष्टोगृहाभमी as quoted in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 457).

P. 223, l. 11—for उपरि read उप

— l. 15—for ग्रहयोनारम्भ read ग्रहयोरनारम्भ as in S.

— l. 16—for भावता read भावना as in S.

— l. 17—for ब्रह्मचारिणस्त्वार्थ read ब्रह्मचारिणस्त्वार्थ as in A.

### VERSE LXXIX

स सन्धार्यः प्रयत्नेन—V. L. स सन्धार्योऽपि यत्नेन

मित्रं—V. L. अद्यन्तं—adopted by Medhātithi.

P. 223, l. 20—after मिच्छता add अद्यन्तं यस्य सुखस्यान्तो नास्ति as in S.

— l. 22—for शक्यं read शक्यो as in S.

— l. 24—for दोषेण किमुच्यते read दोषोऽत उच्यते

P. 224, l. 4—for कामेनेतरवृत्त्यं read कामेनेत्येतद्वृत्त्यं as in A.

— l. 8—A omits तावत्

— „ —after अनुवादः add the sentence तुल्यत्वादयमप्यनुवाद एव, which is printed as Bhāṣya on verse 80.

### VERSE LXXXI

येनै तर्फीः—V. L. येनैरपी as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 302).

आदौरेव—V. L. आदौरेव as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 302) and Madanapārijāta (p. 305).

P. 224, ll. 17-18—for मयति.....मये read यदुमयति मयादरेव पाद्यार्थमाख्यामुत्प्रेनेन तदर्थोप्यते

— l. 19—after मन्त्रा add न

— ll. 21-26—Omitted by M and N.

— l. 22—for नैतदुक्तं read तेनैतदुक्तं as in S.

— l. 23—for तथा विद्याभ्यासाद् read यथाविध्यभ्यस्येत् as in S.

— l. 25—for नार्थयेत् read अर्थयेत् as in S.

### VERSE LXXXII

व्याद्—V. L. कुर्याद् (Smṛtisāroddhāra, p. 283).

प्रीतिमावहन्—V. L. तृप्तिमाहरन् (Hemādri-Shrāddha, p. 208).

आवहन्—V. L. आहरन् (Aparārka, p. 145).

वितृम्वः प्रीतिमावहन्—V. L. मासवर्जमदैवतम् (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 372).

### VERSE LXXXIII

कश्चित्—V. L. किञ्चित् (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 432).

### VERSE LXXXIV

P. 225, l. 23—for सर्वार्थनिष्पन्नपाकेन read सर्वार्थे निष्पन्नपाके as in S and F. N.

P. 225, l. 25—for चिकारात् न read चिकारम् as in J, M, A and S.

P. 225, l. 26—for मन्त्रेण S reads मन्त्रे, which is better.

### VERSE LXXXV

विरवेभ्यश्चैव देवेभ्यो—V. L. विरवेषां चैव देवानां

एव च—V. L. एव वा

## VERSE LXXXVI

कृतेऽस्तः—V. L. (a) कृतेऽपि च ; (b) कृते स्तः (Viramītrodaya, Āhnika, p. 402).

P. 226, l. 12—for कृतः read कृती as in S.

— „ —for चिकारमाहुतीनां read अचिकारानामाहुतीनां

## VERSE LXXXVII

साधुगेभ्यो—V. L. साम्येभ्यो

P. 226, l. 21—for प्रतिदिनसम् read प्रतिदिनम्

## VERSE LXXXVIII

महत्स्य इति तु द्वारि—V. L. महत्स्य इति सद्द्वारि (Viramītrodaya, Āhnika, p. 402).

हरेत्—V. L. चिरेत्

P. 227, l. 2—विदेश.....युक्ता read आचारद्वयविदेशेयुक्ता

— l. 5—for विदेशो read विदेशे

## VERSE LXXXIX

कुर्वात्—V. L. दद्यात्

P. 227, l. 10—for गृहस्यनल read गृहस्यनले

## VERSE XC

नक्तं चारिभ्यः—नक्तंचारेभ्यः (Viramītrodaya, Āhnika, p. 403).

P. 227, l. 21—for कृते read कृतो

— „ —for रीरेवेति read रीरेवमुक्तमिति as in A and S.

## VERSE XCI

सर्वात्मभूतये—V. L. (a) सर्वात्मभूतये—adopted by Medhātithi;  
 (b) सर्वात्मभूतये (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403); (c) सर्वात्मभूतस्य;  
 (d) सर्वविभूतये; (e) सर्वात्मभूताय

P. 228, l. 3—for मन्त्र read मात्रं

## VERSE XCII

विश्वेदे—V. L. विश्वेदे (Smṛtitattva, p. 424 and Aparārka, p. 143, Madanapārijāta, p. 316 and Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403).

वायसानां—V. L. वायसां च

P. 228, l. 10—for आदयः read आदिभ्यः as in S.

## VERSE XCIII

तेजोमूर्तिः—V. L. तेजोमूर्ति (Kullūka).

गच्छति—V. L. गच्छेत (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403).

P. 228, l. 14—for नुमहं read नुमहे

— l. 15—for ब्रह्मप्राप्तिः S reads ब्रह्म प्राप्नोति

— l. 22—for त्वेवं read त्वेतदपि as in S.

## VERSE XCIV

P. 229, l. 2—for तस्मादिष इति read तस्मादिषदे इति as in A and N.

## VERSE XCV

गुरोः—V. L. गुरी

विश्वेदेगुरोः—V. L. (a) तु यथाविधि; (b) अगुर्वथाविधि; noted by Medhātithi; (c) अगुर्वथाविधि, (Nandana) which is not “mentioned by Medhātithi,” as asserted by Buhler.

P. 229, l. 11—for मावप्यो read स । यथाप्यो as in S.

— l. 12—for तस्माद्गः read कः प्राद्गः

## VERSE XCVI

सप्तम्यर्थ—V. L. सप्तम्यर्थ (Viramitrodaya, Āhnika, p. 434).

P. 229, l. 20—after ददाति A, N and S add सत्कृत्य पूजयित्वा

— ll. 22-23—for पूजापूर्वकमित्यर्थः । न read पूजापूर्वकमित्यर्थेन

## VERSE XCVII

मत्सीय—V. L. मत्स्य—adopted by Medhātithi, also Viramitrodaya (Āhnika, p. 434).

## VERSE XCVIII

P. 230, l. 16—for पीडादि । जी read पीडादिजी

— „ —for संसृज्यते S reads संसृज्यते

Between verses 97 and 98 some manuscripts have the following—

अनर्हते यद् ददाति न ददाति यदर्हते ।  
अर्हानर्हापरिश्रानाद् अनी अमीन द्वीयते ॥  
कावे व्यावागतं पात्रे विधिक्रयतिपादितम् ।  
ददाति परमं सौख्यमिहलोके वरत्र य ॥  
प्रतिग्रहेण शुद्धेन शब्देण क्रयविक्रयात् ।  
यथाक्रमं द्विजातीनां धनं व्यापारुपायतम् ॥

These are quoted in Hemādri-Dāna, p. 37.

## VERSE XCIX

सत्कृत्य—V. L. संसृज्य adopted by Medhātithi.

Between verses 99 and 100, the Viramitrodaya (Āhnika p. 441) reads the following two additional verses :

अन्नं हुत्वा विधानेन कर्तुं कलमरुते ।  
तेन सुखं विशिष्टं वा ब्राह्मणे तर्पिते फलम् ॥  
अन्नकर्मविपर्ययात् हुत्वाद् हुर्गतादपि ।  
सफलं गम्यते कर्तुं शिष्टं न अज्ञया हुतम् ॥

## VERSE C

शिलावस्तुपुस्तो—V. L. (α) शिलोन्मदी चरतो (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 355); (b) शिलावस्तुपुस्तो (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 441).

P. 231, l. 4—for स दृष्टिसंयमो read सद्दृष्टिसंयमो as in S.

— l. 8—for गृह्यागारा read गृह्यागारात् as in F. N. and S.

— l. 15—for तदति...कृते read तदतिवाचनादति ते विमुक्तीकृते

— l. 17—for वे मन्वन्ते read वे न मन्वन्ते

## VERSE CIV

अन्नादि—V. L. अन्नाद्य (Prāyashchittavivēka, p. 250).

Between verses 104 and 105 some editions have the following additional verse—

परपाकाद्यपुष्टस्य सततं गृहमेधिनः ।

दत्तमिदं तपोऽधीतं यस्यान्नं तस्य तद्भवेत् ॥

## VERSE CV

गृहमेधिना—V. L. गृहमेधिनाम् (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 351).

P. 233, l. 8—for चेद्दि read चेद् द्विः

## VERSE CVI

पूजनम्—V. L. भोजनम्

P. 233, l. 15—for धिकरव्यान्तर read धिकारान्तर

## VERSE CVII

वसथी—V. L. वसथे (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354),

## VERSE CVIII

विदुः—V. L. विदुः (Saṃskāraśāstramālā, p. 924).

तस्मात्पुत्रं—V. L. (a) तस्मै पुत्रं; (b) तस्मात्पुत्रं; (c) तस्मात्पुत्रं;  
(d) तस्मै पुत्रं; (e) तस्मात्पुत्रं (Mitākṣarā on 1.103).

## VERSE CIX

न भोजनार्थं—V. L. न भोजनार्थं

## VERSE CX

न ब्राह्मणस्य स्वतिसिः—V. L. ब्राह्मणस्य स्वतिसिः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354) and Vīramitrodaya, (Āhnika, p. 439).

P. 234, l. 16—for वचनक्रिया read पचनक्रिया, which is as found in Gautama (5.26).

## VERSE CXI

मुक्तवस्तु च—V. L. (a) मुक्तवस्तु च; (b) मुक्तवस्तुवि; (c) मुक्तवस्तु

P. 234, l. 24—for दिष्टः विशेष read दिष्टविशेष

## VERSE CXII

प्रयोगवेद—V. L. प्रकल्पवेद (Parāsharamādhava; Āchāra, p. 354).

## VERSE CXIII

प्रकृत्या च V. L.—सकृत्या च (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354).

P. 235, l. 22—for स्वाद्व्यो वा read स्वाद्व्यो वा

## VERSE CXIV

स्वावासिनीः—V. L. सुवासिनीः

कुमारी—V. L. (a) कुमारी; (b) कुमारी (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 455).

गर्भिणीः शिवः—V. L. (a) गर्भिणीशिवः; (b) गर्भिणीस्तथा, (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 455 and Aparārka, p. 147).



अतिथिभ्योऽऽ दृष्टै—V. L. अतिथिभ्योऽऽभ्यगोष्टै (adopted by Medhātithi).

एतान्—V. L. एतान् (Aparārka, p. 147).

### VERSE CXVI

मुक्तवत्स्वय—V. L. (a) मुक्तवत्सु च ; (b) मुक्तवत्स्वयि ; (c) मुक्तवत्सु तु ;  
स्वेषु भूत्वेषु—V. L. बन्धुभूत्वेषु

P. 236, l. 11—for आत्मादयः read आत्मादयः

— l. 13—for नार्थमस्वार्थं read नार्थमिदम् । आद्योऽर्थं as in A.

### VERSE CXVII

गृहयात्र—V. L. आयात्र (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 456).

पूजयित्वा—V. L. भोजयित्वा

P. 236, l. 18—after ततश्च read पूर्व as in A and F. N.

— l. 19—for एवं...अविष्पति read एवं च भोजयेत्सह मार्गये-  
त्वेतदप्युपपन्नमविष्पति

— l. 20—for तथा read यथा as in S and F. N.

— " —Before विधानं add न as in S and F. N.

### VERSE CXVIII

एतत्—V. L. एव (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 457).

P. 237, l. 15—for विध्यन्तरेणाति read विध्यन्तरातिक्रमेण

— ll. 26-33—(Footnote). The whole of this should come in line 16 after स्मृत्यन्तरविरोधाद्

But in l. 33, for चैतद्वर्णनम् read चैतद्वर्णनम् as in S.

Between verses 118 and 119 some Mss. have the following additional verse:—

यद्यदिदमं लोके यथास्व दधितं गृहे ।

तत्तद्गुणवते देवं तदेवावयमिच्छता ॥

## VERSE CXIX

परिसेवस्तराद्—V. L. ततः सेवस्तराद् (Viramitrodaya, Āhnika, p. 454).

सेवस्तराद्—V. L. सेवस्तराद् adopted by Kullūka and noted by Medhātithi.

राद्युनः—V. L. (a) रागताम्; (b) रोचिताम्

P. 238, l. 1—for अर्थाद्याम् read अर्थाद्याम्

— l. 5—for आद्युनमिति read आद्युनैवमिति as in S.

— l. 12—for अर्थादीः read अर्थाद् न

## VERSE CXX

उपस्थिते—V. L. उपस्थितौ

P. 238, l. 18—for यज्ञे...राष्ट्रा read यज्ञे विमिश्रे सेवस्तराद् प्रागपि प्रा as in S.

— l. 25—for विमिश्रे read विमिश्रे as in S.

P. 239, l. 2—for विमिश्रा read विमिश्रा as in A.

## VERSE CXXI.

This verse has been omitted by Nandana, probably because he had nothing to say on it.

सायंत्वहस्य—V. L. सायमहस्य (Madanapārijāta, p. 315; Aparārka, p. 145).

मन्त्रवर्णि—V. L. मन्त्रवर्णि (Madanapārijāta, p. 315).

P. 239, l. 19—for पादवर्णिवो read पादवर्णिवो as in S and F. N.

P. 240, l. 2—for आग्नेयं read अग्नेयं as in N and A.

— l. 3—for देवयज्य read देवयज्य as in A and S

— l. 4—for ननु read ननु as in A and S.

— l. 6—Before वै: add न च as in F. N.

— l. 10—for वागो read वागो as in S.

P. 240 l. 14—for <sup>1</sup>अन्धैर्विविधे read अन्धे विविधे as in F. N. and S.

— l. 15—for वमस्कारेण...प्रत्याम्नातः read अनुज्ञातोऽयं वमस्कारो मन्त्र इति वमस्कारेण प्रत्याम्नातः as in A and N.

— l. 16—for न च...स्तुक्तम् read तत्र च देवताया विविधोगा-  
स्तद्विस्तृतम् ।

— l. 17—for उक्तं read उच्यते as in A.

### VERSE CXXII

वेन्दुचये—V. L. अमृचये (Smṛtitattva, p. 157; Aparārka, p. 418).

वितृचजं—V. L. पिण्डचजं (Sanskāraratnamālā, p. 956).

### VERSE CXXIII

वितृका—V. L. पिण्डाणां (Gadādharaṣṭhāṭī-Kāla, p. 431).

तद्वामिषेण—V. L. तद्वामिषेण

Between verses 123 and 124 some Mss. have the following—

न विवर्षति यः भ्रातृं प्रसीतपितृको द्विजः ।

इन्दुचये नासि नासि प्रावक्षिती अवेत्तु सः ॥

### VERSE CXXV

वि तुक्तये—V. L. वितृकार्ये (Hemādri-Shrāddha, p. 159).

प्रवर्तेत (a) प्रसज्येत (Shrāddhakriyākāumudī, p. 94); (b)  
प्रसज्येत (Madanapārijātā, p. 592).

P. 242, l. 18—for तावज्जनीयाः read तावन्तो भोजनीयाः as in S.

— ll. 18-19—अज्ञाह...भोजनीयाः—rightly omitted in S, though found in Madanapārijātā, p. 592; Aparārka, p. 430).

### VERSE CXXVI

सम्पदः—V. L. सम्पदम् (Nirṇayasindhu, p. 287; Aparārka, p. 463).

वितृकरम्—V. L. वितृकरे (Gadādharaṣṭhāṭī-Kāla, p. 511).

## VERSE CXXVII

विष्णु—V. L. विष्णो

विष्णुवदे—V. L. (a) तिथिपदे (noted by Medhātithi); (b) विधिः पदे, (approved by Medhātithi and adopted by Govindarāja).

P. 243, l. 8—for पदे read पदः as in S.

—— l. 9—for विष्णुवद read विधिः पद

——,—for विधि read विधिः

## VERSE CXXVIII

P. 243, ll. 20-21—for एवं...सहाफलम् read एवं वा । अशोत्रियाय दानं निष्फलम् अशोत्रियायभिजनविद्यादिगुणरहिताय स्वल्पफलम् अहंसमाय महाफलम् । as in S.

## VERSE CXXIX

भोजवेत् is a misprint for भोजयन्

P. 243, l. 24—for भोजवेत् read भोजयन्

## VERSE CXXX

P. 244, l. 6—for वेदस्व...पारगः read वेदस्व पारः समाप्तिः तं गतो वेदपारगः as in S.

—— l. 10—for ब्राह्मणो वयातिथि read ब्राह्मणोऽतिथि as in S.

## VERSE CXXXI

सहस्रं हि—V. L. सहस्राणि (Madanapārijāta, p. 556).

अनृतो—V. L. अनृतं (Madanapārijāta, p. 556).

प्रीतः—V. L. (a) युक्तः (Nārāyaṇa); (b) विप्रः (Nandana).

मन्त्रवित्—V. L. मात्रवित् (Madanapārijāta, p. 556).

P. 244, l. 10—after स्वीकरोति add अस्माकरोति

## VERSE CXXXII

ज्ञानोत्कृष्टाय देवानि—V. L. (a) ज्ञानोत्कृष्टे देवानि (wrongly attributed to Medhātithi by Jolly; (b) ज्ञानोत्कृष्टे प्रदेवानि

P. 244, l. 26—for उत्कृष्टाय अयिकाः तेभ्यो read उत्कृष्टोऽयिकस्तस्यै

P. 244, l. 26, p. 245, l. 1—यदर्थं...इत्येते—This belongs to l. 8 (p. 245) after 'विण्डः'

P. 245, ll. 3-4 —पाठान्तरं...कल्पम्—all this should go to the end of Bhāṣya on 133, line 18.

## VERSE CXXXIII

प्रेतो—V. L. प्रेत्य—noted by Medhātithi.

वाचतो—V. L. वाचदि

प्रासात्—V. L. पिण्डान् (Aparārka, p. 449)

दीक्षितुल—V. L. दीक्षानुल

गुडान्—V. L. हुडान् (Nandana).

P. 245, l. 8—for अघोळगुडः.....विण्डः read अघोळुडः आवसः विण्डः । यदर्थं आहुमारुचं स सन्दीप्तान् तस्यावःपिण्डान् यमपुण्यैराश्वते as in S.

P. 245, l. 12—Before प्राप्नुवान् add न as in A, S and F. N

— l. 13—स्वात् rightly omitted in S.

— l. 16—for पकाराह्वानः read पकारलोमः as in S.

## VERSE CXXXIV

तथापरे—V. L. तथैव च

P. 246, l. 1—for तास्मिन्निष्ठ read तस्मिन् as in S.

— l. 2—for तत्र read पृथक् as in S.

— „ —for स सत्येव read स न्ये च as in S.

— l. 3—for तेन read येन च as in F. N. and S.

— l. 7—for अहम् वाच read अहम्वाचाञ्च as in S.

## VERSE CXXXV

इत्यादि तु यथाव्याचं—V. L. वेदार्थवित्तु इत्यादि

## VERSE CXXXVII

पूजयार्थ—V. L. पूजयार्थाय

P. 246, l. 23—for यद्यस्य read यस्य as in S.

## VERSE CXXXVIII

यं विद्यात्—V. L. वो विन्यात्

## VERSE CXXXIX

P. 247, l. 16—for उभयोरपि मित्र read उभयोररिमित्र

— „ —for केवलयोगाह्वयवोर्भोजन S reads केवलप्राह्वयभोजन,  
which is better.

P. 247, ll. 16-17—for प्रावेद्य.....कलं read प्रेषः पुण्यः कर्त्तुं ब्राह्मणं  
अक्षिताया नमर्थोपहितायाः कलम् ।

P. 247, l. 19—for निष्क read निपात as in F. N. and S.

— „ —for प्रावेद्यापि read प्रेषोऽपि

## VERSE CXL

आदेन—V. L. (a) आह्वानि ; (b) आह्वेयु

P. 247, l. 23—for भावाद्यः read भावान् यः

## VERSE CXLI

साभिहिता—V. L. वाऽभिहिता

## VERSE CXLIII

P. 248, l. 25—for जैनः साधु read जनेः साधु as in S.

— „ —for जैनं चर्त्तन् विष्णुति read जैनमर्त्तन्विषि as in S.

VERSE CXLIV

मादे—V. L. मास्वे

मुक्तं—V. L. दत्तं

भवति प्रेक्ष—V. L. प्रेक्ष चेह च

VERSE CXLV

बहुचम्—V. L. ब्राह्मचम् (Nirṇayasindhu, p. 284).

तु—V. L. वा

समाहितम्—V. L. समाहितम्

P. 249, l. 15—for आन्वयं S reads आन्वयं, which is better.

— l. 18—after कस्य add स as in S.

— „ —for—मीक्षितं read मीक्षितं

— l. 19—तस्य rightly omitted in S.

— „ —for बाह्यम् read बहुचम्

— l. 20—for कास्त्वर्थि read कास्त्वर्थि

VERSE CXLVI

P. 250, l. 7—for वादानां read वादानां as in F. N. and S.

VERSE CXLVII

कस्य—V. L. पक्षः—(Hemādri-Shrāddha, p. 441.)

P. 250, l. 11—for विंशति read पञ्चविंशति

— l. 12—for प्रत्याख्याता read प्रख्याता as in S.

VERSE CXLVIII

P. 250, l. 19—for अतिथिमन्त्रे read अतिथिरन्त्रे as in J and A.

S and F. N. read अतिथिर्मान्त्रः

— l. 20—for वाचः read रवाचः as in S.

## VERSE CXLIX

प्राप्ते—V. L. प्राप्तं

P. 250, l. 25—for अग्ने read अग्ने

— l. 26—कात्यादिबर्जनावे omitted in S, retained in N.

## VERSE CL

स्तेनपतितकलीयाः—V. L. स्तेनाः पतिताः क्लीयाः

P. 251, ll. 5-6—for नास्तिकदृष्टि read नास्तिकदृष्टिर्दृष्टि

— l. 6—for दृष्टिद्वय read दृष्टिपद

— l. 8—for मनुमति read प्रति

## VERSE CLI

चानवी—V. L. चानवी

दुर्बालं—V. L. दुर्बलं

पूगान्—V. L. पूगान् as read in Parāsharamādhava (Āchāra p. 697), which is apparently a misprint, as under the explanations the work speaks of these men as '*pura-yājakāh.*'

न भोजयेत्—V. L. विवर्जयेत् (Aparārka, p. 450).

P. 251, l. 18—for व्रतस्वमित्यनेन read व्रतस्वमपि दीहिन्नमित्यनेन as in S.

— l. 20—for तस्य च read तस्य as in S.

## VERSE CLII

चिकित्सकान्देवलकान्—V. L. चिकित्सका देवलका adopted by Me-dhātithi, also by Madanapārijāta (p. 560).

## VERSE CLIII

P. 252, l. 15—for अभियोगवशात् read अभियोगविशेषात् as in S.



## VERSE CLIV

P. 252, l. 21—for सम्बन्धविदस्तु read सम्बन्धविद् as in S.

— l. 23—for केनापि read किनापि as in A.

— l. 27—for भोज्याः read भोज्यः

— „ —for रूपसम्पन्न read रूपसम्पन्नः as in S.

— „ —for सन्निवेश read सन्निवेशसम्पन्नः as in S, which adds after this the phrase सुविभिर्निविष्यते

P. 253, l. 2—for ब्रह्मज्ञो read ब्रह्मापि as in F. N. and S.

## VERSE CLV

P. 253, l. 8—for असत्त्वब्रह्मायं च read असत्त्वामन्वत्स्यं ब्रह्म as in S.

— l. 11—for विष्यते । तत्र read विष्यतेऽत्र as in A.

## VERSE CLVI

पकोवरच—V. L. पकरचैव

बागुहः—V. L. बाग, दुर्वाक्

P. 253, l. 20—for अर्थवादे read अर्थदात्रे

— l. 21—for द्युत्पन्न read द्युत्पन्नः as in F. N. and S.

## VERSE CLVII

अकारणे परि—V. L. अकारणपरि (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 687).

P. 254, l. 4—for वस्तु read वे तु as in F. N.

— l. 6—for प्रवर्तते read वर्तते as in S.

— l. 12—for नावांगव' read अवांगव' as in A.

## VERSE CLIX

कितवो—V. L. (a) केवरो noted by Medhātithi and read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 687); (b) कावरो (also noted by Medhātithi).

अभिस्तः—V. L. अभिस्तः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 687.)

दाभिको—V. L. जाभिको

P. 255, l. 4—for विरकाद् read विमकाद् as in J.

— l. 8—for रोडा read अडा

— l. 15—for वदति read चरति

— „ —for परपर्यं S reads प्रतारकार्यं

— l. 17—for वधिरसदः रसदः A and N read वधिरसदः, and S and J read विधिरसदः

#### VERSE CLX

यूतदृतिः—V. L. यूतदृतिः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 88).

P. 255, l. 25—यूतदः should be omitted.

#### VERSE CLXI

P. 256, l. 9—for दिवः read द्वेवः as in S.

#### VERSE CLXII

वेचको वरच—V. L. वेचिकरचैव

#### VERSE CLXIII

मेदको वरच—V. L. मेदकरचैव

वृषारोप—V. L. वृषरोप as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

#### VERSE CLXIV

वृषदृतिः—V. L. वृषदृतिः noted by Medhātithi and quoted by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

P. 256, l. 27—for प्रायुक् read प्रायुक्तः

VERSE CLXV

श्रीपदो च—V. L. (a) शिरःपदी; (b) किरिपदी, quoted by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

VERSE CLXVI

निर्वाणकः—V. L. (a) निर्वातकः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 688); (b) निर्वाणकः

VERSE CLXVII

द्विजाचमान्—V. L. नराचमान् (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 688).

VERSE CLXVIII

श्राद्धकृत्य—V. L. श्राद्धकृत् (Shrāddhakriyākaumudī, p. 41).

P. 258, l. 1—for कल्पमिति read किमिति as in A and S.

— l. 3—for अतो वे च वचनेन A reads अतस्ते

— „ —for अन्वे तु read न तु as in S.

VERSE CLXIX

अवकृत्य—V. L. अवाकृत्य

इविचि—V. L. कर्मचि

त—V. L. तत्

VERSE CLXX

P. 258, l. 19—for वच' read वच' as in F. N.

VERSE CLXXI

कुस्ते वो—V. L. कः करोति (Mitākṣarā, on 1.223).

तु—V. L. स (Aparārka, p. 445).

P. 258, l. 28—for अतरच'...सुहृदेते read अतरचाकृते वोऽपि सुहृते

P. 259, l. 1—for ~~अनेकते~~ read ~~अनेकते~~ as in F. N.

— l. 2—for ~~अनेक~~ read ~~अनेक~~ as in S and F. N.

— l. 6—for ~~स्वरिते~~ S reads ~~परिते~~

— l. 9—for ~~अनेकते~~ read ~~अनेकते~~ as in F. N and S.

— l. 10—( ~~आ ४१११५४~~ ) should be omitted.

### VERSE CLXXII

परिविन्दति—V. L. परिचिन्दते (Vidhānapārijāta, p. 723).

### VERSE CLXXIII

कामतः—V. L. रागतः

P. 260, l. 2—for ~~अपूर्वकारिणां~~ read ~~कर्तव्यकारिणां~~

Between verses 173 and 174 some Mss. have an additional  
verse:—

अपराधोऽपराधेन ह्यपराधे न नैवके ।

अपराधोऽपराधनाति स कुण्डली द्विजः स्मृतः ॥

This is quoted in the Prāyashchittavivēka, p. 422.

### VERSE CLXXIV

जायेते—V. L. जायते

पत्नी जीवति—V. L. जीवे भर्तारि (Aparārka, p. 445).

कुण्डः स्वात्—V. L. कुण्डस्तु (Mitākṣarā on 1.222).

P. 260, l. 11—for ~~अपराधते~~ read ~~अपराधते~~ as in S and A.

### VERSE CLXXV

अपराधयो—V. L. अपराधयो

### VERSE CLXXVIII

संस्तुते—V. L. संस्तुयति

संस्तुते वैदिकम्—V. L. संस्तुयते वैदिकम्

## VERSE CLXXX

नये देवलके दत्तमप्रतिष्ठं तु बाहुंवी—V. L. अप्रतिष्ठं बाहुंषिके नष्टदेवलके  
मवेत् (Aparārka, p. 454).

## VERSE CLXXXI

वायिजके—V. L. वायिजिके

मृदं—V. L. हव्यं

## VERSE CLXXXII

P. 262, l. 6—for वस्मिन् read वेऽस्मिन् as in A.

## VERSE CLXXXIII

पादयते—V. L. पूयते

## VERSE CLXXXIV

P. 262, l. 23—After वैर्वैदार्थः add तानि as in S and drop the तानि  
after ज्ञानि

— l. 25—for नेदानीं read येनेदानीं

— ll. 26-27—for सति ओ...पेचम् read ओन्निषत्वे विहितम् ।  
न चेद् विद्वत्सोपासा । न च तथा पक्वपावनत्वोपपत्तिः । शुश्रूषिशोषापेक्षं हि पक्व-  
पावनत्वञ्च शुश्रूषापचये युक्तम् । तस्माद्विद्वद्भावे केवलश्रोत्रियाय दानार्थमेतत् ।  
असति विदुषि श्रोत्रियाय दानम्युक्तमेव, न गौयमित्युक्तमवति । बहुवचने  
व्यक्त्यपेक्षम् । as in F. N.

## VERSE CLXXXV

महा—V. L. माहाय (Madanapārijāta, p. 557).

जुसन्तानो—V. L. त्ससन्तानो

ज्येष्ठसामग एव च—V. L. (a) ज्येष्ठसामगः; (b) ज्येष्ठविज्येष्ठसामगः  
(Madanapārijāta, p. 557).

P. 263, ll. 3-4—for त्रिधाधिकेतं.....पुरुषव्यवृत्ते read त्रिधाधिकेताख्यो  
वेदविभागोऽप्यर्च्यार्च्य-पीतोक्ता जगत्पुत्रा इत्यादिः । तदध्ययनसम्बन्धात् पुरुषोऽत्र  
त्रिधाधिकेत उपपद्यते । अन्ये च त्रिधाधिकेतमपीवानामां ज्ञतमाग्नातम् । तेन तथेन  
परितः स त्रिधाधिकेतः । अत्रापि लक्ष्यार्थैव प्रयुक्त उपपद्यते । as in A and S.

## VERSE CLXXXVI

P. 263, l. 16—for प्राज्ञवा read प्रज्ञवा

## VERSE CLXXXVII

अवस्थिते—V. L. अवस्थिते (Mitākṣarā on p. 225).

विमन्त्रयेत्—V. L. (α) विमन्त्रयीत (Hemādri-Shrāddha, p. 1133);

(b) विमन्त्रयेत्

वयोदितान्—V. L. तयोदितान्

## VERSE CLXXXVIII

विचितात्मा—V. L. (α) सेवतात्मा ; (b) विदुतात्मा

P. 264, l. 12—Omit वोऽसौ

## VERSE CLXXXIX

P. 264, l. 23—for वायवोऽनु read वायुवदनु as in S.

— „ —for वायुप्रमा...गच्छति read वायुः प्रागः पुरव गच्छन्त-  
मनुगच्छति as in S.

## VERSE CX

इव्ये कव्ये—V. L. इव्यकव्ये

इव्ये कव्ये द्विप्रोक्तमः—V. L. प्राज्ञवो इव्यकव्यवोः (Madanapārijāta, p. 565).

अव्यतिक्रामन्—V. L. अव्यतिक्रामेत् (Madanapārijāta, p. 565).

शुकरः—V. L. शुकरः (Hemādri-Shrāddha, p. 1002).

P. 265, l. 8—for तत्रसत्यां read तत्रासत्यां as in S.

## VERSE CXII

P. 265, l. 23—for परिहरति read परिहरन्ति as in S.

— l. 25—after कथं add ते च as in S.

— l. 26—for कल्पान्तरेण तेऽप्येते read कल्पान्तरेऽप्येते as in S.

## VERSE CXCH

वपचर्वाः—V. L. परिचर्वास्ते

P. 266, l. 3—for च एते read यत एते

## VERSE CXCV

पुत्राः—V. L. एते

P. 266, l. 12—for आत्मीयपितरः read आत्मीयाः पितरः as in F. N.

— l. 15—for अत read यत as in A.

— l. 20—for भेदेन read भेदेन न

— l. 21—for बलिष्ठ read विशिष्ट

— l. 22—for विधेयत्वे.....षकः read विधेयत्वेन न लक्षिधिरसि  
असंक्षिप्तस्य न चरतिर्वाचकः as in A.

— l. 25—for वयावर्षं read वयावर्ष्यं as in A and S.

— l. 26—for तावकरवे read स्तावकरवे as in A and S.

P. 267, l. 1—for मावमंस्थाः read मैवमंस्थाः as in A and F. N.

— „ —for येन read ये as in S.

— l. 4—Omit आचवरच प्रथितप्रभावा, not found in S.

— l. 10—for निर्देश read निर्देशे as in S and F. N.

— l. 17—for ऋगुर्गं read ऋगुर्ग्यं as in S.

— l. 18—for न तत्र read तत्र as in A.

— l. 21—Omit गोत्रस्य, not found in S and A.

P. 268, l. 2—for आदिमत्ता read आदिमता as in S, or आदिपितृ-  
नामधेयेन as in A.

## VERSE CXCV

सोमसदः—V. L. सोमसुताः (Nārāyaṇa and Nandana).

मरीचा—V. L. मारीष्वा

P. 268, l. 15—for कृतकरणीयता read कृतकरणीया as in A and F. N.

— l. 17—for मसिद्धाः read मसिद्धाः as in A and S.

### VERSE CXCVI

P. 268, l. 21—for निष्यं read पिष्यं as in A and F. N.

### VERSE CXCIX

अनभिदग्धानभिदग्धान्—V. L. (a) अनभिदग्धाभिदग्धान् ; (b) अभिदग्धानविनदग्धान् (Kullūka).

बहिषदक्षया—V. L. (a) बहिषदोऽपि च ; (b) बहिषदोऽपराङ् (c) बहिषदो-बहुद् (Nārāyaṇa) ; (d) बहिषदोऽग्निजान् (e) बहिषदोऽवहान् (Nandana.)

P. 269, l. 20—for वैवं read वैवं as in S.

After 199 some Mss. have the following additional verse :—

अभिध्वासाहुतैस्तृप्ताः सोमपास्तुतिमिस्तथा ।  
पिण्डैर्बहिषदः प्रीताः प्रेतसुद्विजमोजने ॥

### VERSE CCI

देवमानवाः—V. L. देवदानवाः

वरं स्थाण्वनुपूर्वराः—V. L. स्थावरं च वरिष्ठं च

### CCII

अथो वा—V. L. (a) अथवा (Madanapārijāta, p. 290); (b) अथि वा (Aparārka, p. 488).

राजता—V. L. रजता (Smṛtisāroddhāra, p. 277).

P. 270, l. 12—for सौवर्येन read सौवर्णाणि as in S.

— l. 16—for तच्च । अ read ना

— " —for मज्जया read म् । अथाना

— " —for अकपुबाद् read अकपु । अकपुबाद्

— ll. 17-19—from इत्ये...रोचने अकपु should be omitted.



## VERSE CCIII

विदिष्यते—V. L. प्रशस्यते

P. 270, l. 26—for सुदिष्यते read सुप्रदिष्यते as in A and F. N.

## VERSE CCIV

निबोधयेत्—V. L. निवेदयेत् (Aparārka, p. 476).

P. 271, l. 3—for आरचं सप्ताहं read आरचः सप्ताहं as in S and A.

P. 271, l. 4—after सन्ः add रक्षार्थमिव as in S and A.

## VERSE CCV

तदीहेत—V. L. समीहेत (Hemādri-Shrāddha, p. 1045).

चित्रं—V. L. गीर्णं (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 526).

P. 271, l. 12—for देवानां read दैवानां

## VERSE CCVI

युधिं देवं—V. L. युधिदेवं (Nirṇayasindhu, p. 268).

P. 271, l. 16—for दैवो.....वृत्तिकेनैव read दैवोपक्रमता प्रावृत्तिकेनैव as in N.

## VERSE CCVII

जलतीरेषु—V. L. नदीतीरेषु

P. 272, l. 15—for आदेमिष read आदेनात्यन्त as in S A and F. N.

## VERSE CCIX

देवपूर्वकम्—V. L. दैवपूर्वकम्, adopted by Medhātithi.

## VERSE CCX

तिळाववि—V. L. तिळाववा

P. 273, l. 12—for तेवहिते वा read बहितेऽवा as in S and A.

## VERSE CCXI

अग्नेःसोमवसाना—V. L. अग्निसोमवसाना (noted in Hemādri-Shrāddha, p. 1353).

## VERSE CCXII

P. 274, l. 1—before घोषितेन add तत्र as in A.

— l. 9—before प्राप्नोति add न

— l. 12—for इदमु read वदिहि

— l. 14—for चिकारा उपवस्ये read चिकारः । उपवस्ये

— l. 19—for आवाविवाहे read आवादिवादिवा ।

— l. 23—for न चे.....त्यागोक्ति read न चेदग्न्याधानं आद्याकृतम् ।  
तथा सति न तदवागस्त्योत्पत्तिः आर्द्रं वा वर्तते । न चाप्य-  
त्यागोऽस्ति ।

P. 275, l. 6—for तत्तद्वच read न च as in F. N.

— l. 9—for तदा read तथा as in A.

## VERSE CCXIII

पुरातनाम्—V. L. पुरातनाः—adopted by Medhātithi, who notes the other also.

आग्ने देवान्—V. L. आग्नेदेवान्

P. 275, l. 19—for वेदं read कथमेवं

## VERSE CCXIV

कृत्वा—V. L. कृत्वा (Madanapārijāta, p. 601).

आवृत्त्यधिकमम्—V. L. (a) आवृत्त्य विक्रमम्; (b) आवृत्त्यधिकमः (Madanapārijāta, p. 601).

भुवि—V. L. रतैः—noted by Medhātithi.

## VERSE CCXV

समाहितः—V. L. विशेषतः

P. 276, l. 15—for ततः पृथक् चरसाधनीयः read उत पृथक् चरः  
साधनीयः; A reads चरसाधनाव

## VERSE CCXVI

ततस्तांस्तु—V. L. (a) पितृभ्यस्तु (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 754; Aparārka, p. 507); (b) पितृभ्यश्च (Hemādri-Shrāddha, p. 1449).

तांस्तु—V. L. तांतीन् Smṛtitattva, p. 177).

तेषु दर्मेषु तं हस्तं—V. L. (a) तेषु पिण्डेषु तौ हस्तौ; (b) तेषु पिण्डेषु तं हस्तं (Aparārka, p. 507).

निसृज्यात्—V. L. निसृज्यात् (Madanapārijāta, p. 601).

आगिनम्—V. L. आगिनौ

P. 277, l. 1—for उपमा च संक्रामति read उपमावसम्पकात् as in F. N.

## VERSE CCXVII

चरुं च—V. L. चरुं च (Hemādri-Shrāddha, p. 1451).

चरावृत्त्यं—V. L. चरावृत्त्यं

मन्त्रवत्—V. L. मन्त्रवित्

P. 277, ll. 16—17—for यथावाच्यं प्राधान्यासिका read यथावाच्यं प्राधान्यासिका as in S.

## VERSE CCXVIII

अवजिज्ञेत्—V. L. अवजिज्ञेत् (Aparārka, p. 508).

## VERSE CCXIX

स्वदिवका—V. L. स्वदिवका (Shrāddhakriyākaumudī, p. 362).  
 तेनैव—V. L. (a) तानेव (do.); (b) तादृक् (Hemādri-Shrāddha,  
 p. 1476).

P. 278, l. 5—for ब्राह्मणोऽयं read ब्राह्मणो वं

—l. 17—for वचनैरेव read वचनम्

## VERSE CCXX

भार्ज—V. L. भार्ज

P. 278, l. 24—for यथा ब्राह्मण्य read यथा ब्राह्मणा as in A and S.

P. 279, l. 1—for पितृभ्योदितं read पितृभ्योदितं

—l. 2—for स्वाम्येदानोद्वजौ read स्वाम्योत्पत्तौ as in A.

—l. 5—for तस्माद्दृष्टा read तस्माद्दृष्टा as in A.

## VERSE CCXXI

विदुतः स्वाद्—V. L. (a) तु द्रुतः स्वाद् (Shrāddhakriyākaumudī,  
 p. 353); (b) तु द्रुतस्यः (Madanapārijāta, p. 542).

त नाम—V. L. त्वनाम (Madanapārijāta, p. 542).

P. 279, l. 13—for विदुषी S and A read विदुषी

## VERSE CCXXII

कामं वा समु—V. L. कामाद्वा तदु (Shrāddhakriyākaumudī,  
 p. 554).

स्ववनेव—V. L. स्ववन्तम्

समाचरेत्—V. L. तदाचरेत्

P. 279, l. 16—for अमुकात्वाऽपि मातामहम् read अमुकां पितामहात्  
 as in J and F. N.

—l. 17—for दृक् कामं read दृक्कामं as in J.

## VERSE CCXXIII

प्रयच्छेत्—V. L. प्रयच्छेत

## VERSE CCXXIV

तृपसं—V. L. सुपसं (Aparārka, p. 492).

उपसंगृह्य—V. L. उपसंगृह्य

मिच्छियेत्—V. L. संक्षियेत्

P. 280, l. 2—for रसवत्सगारादीनां read रसवत्सगारादीनीष

—l. 5—for दुग्धमिदं S reads ऊर्जमिदं

## VERSE CCXXV

उभयोर्हस्तयोर्मुक्तं—V. L. मुक्तं इत्थं माभ्यां हस्ताभ्यां (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 545).

## VERSE CCXXVI

प्रयतः—V. L. यतः (Smṛtitattva, p. 229).

पूर्व—V. L. (a) सम्यक् (Smṛtitattva, p. 229; Aparārka, p. 493); (b) शिद्धान्, (Shrāddhakriyākāumudī, p. 158).

विम्बसेत्—V. L. विम्बस्य (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 545).

P. 280, l. 19—for एवामेतत् read एवामेव as in S.

## VERSE CCXXVII

मूलाणि च—V. L. सुरमाणि

सुरमीणि—V. L. विविधानि

## VERSE CCXXVIII

परिवेषयेत्—V. L. (a) परिवेषयेत् (Smṛtitattva, p. 230);  
(b) परिवेषयेत् (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 546).

उपनीयं तु सर्वमेतद्—V. L. (a) उपनीयं सर्वमेतद् (Hemādri-Shrāddha, p. 1368); (b) उपनीतं सर्वमेतद्

P. 280, l. 27—for सुउपधिकरन्तोपादानमावर्जनम् read सुउपधिकरन्तोपादानमावर्जनम् as in S.

—l. 28—for अपेक्षितं read अपेक्षिकः as in N.

— „ —for तेषामन्तिके read तादृशोऽन्तिके as in S and F. N.

Between the two halves of 228, the Smṛtitattva (p. 229) inserts another line—आमिषं पानपात्रं च भोक्तुर्दक्षिणतो न्यसेद् ।

### VERSE CCXXIX

नाशमापातये—V. L. (a) न नाशम्पातये; (b) न नाशु पातये

### VERSE CCXXX

अक्षं—V. L. (a) अक्षु ; (b) अक्षं

### VERSE CCXXXI

ब्रह्मोद्यान—V. L. (a) ब्राह्मोद्यानम् ; (b) ब्रह्माद्यानम् noted by Medhātithi and adopted by Hemādri-Shrāddha, p. 231.

P. 281, l. 23—for सरमाद्रव्य read सरमाकृत्य as in S and A.

— l. 24—for ब्रह्मोद्यं च read ब्रह्माद्यानम्

### VERSE CCXXXII

विष्णे—V. L. वैष्णे (Hemādri-Shrāddha, p. 1069).

पुराणानि खिलानि—V. L. पुराणान्यखिलानि

### VERSE CCXXXIII

भोजनेन शनैः शनैः—V. L. भोजनेनाशनं शनैः (Hemādri-Shrāddha, p. 1026).

परिषोदयेत्—V. L. परिषोदयेत्

P. 282, l. 7—for परियुक्तेन read परमयुक्तेन as in A and S.

— l. 9—for कतिचिद्ग्रासा ग्रहीतव्या ह्येतत्सम्यक् read कति-  
चिद्ग्रासां गृहीत साध्येतत्सम्यक् as in A.

— l. 11—for सुयतै read सुदृष्टै

#### VERSE CCXXXIV

चासने—V. L. चासने

तिलैश्चाविकि—V. L. तिलैश्चाविकि

#### VERSE CCXXXVI

स्तेच—V. L. रचैव (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 748).

P. 283, l. 5—for उच्छिष्टदानत्वात् read उच्छिष्टत्वात् as in S.

— l. 11—for सत्यमपि भया read सत्यमभिनया as in S.

#### VERSE CCXXXVII

दुष्मा.. स्वप्ने—V. L. दुष्मां...स्वप्नं

वितरस्तावद्वसन्ति—V. L. तावद्वसन्ति पितरो (Smṛtitattva, p. 223).

#### VERSE CCXXXVIII

P. 283, l. 18—for यत् read ये तु as in S.

— l. 20—after हिते add प्राक्सूत्रादेस्तु न निषेधः । नहि तत्र  
वेदनस्यवहारो लोके, which wrongly appears in l. 22 below.

— l. 22—transpose प्राक् सू (not पि) प्रा...लोके to line 20.

#### VERSE CCXXXIX

कुक्कुटः स्वा—V. L. वराहश्च

P. 284, l. 1—for स्वस read स्वस as in N.

— l. 5—for नपुंसकम् read नपुंसकः as in S.

### VERSE CCXL

वीक्ष्यते—V. L. वीक्षितम् (Aparārka, p. 472).

कर्मणि—V. L. हविषि

तद्गण्ड—V. L. तद्गण (Shrāddhakriyākaumudī, p. 105).

### VERSE CCXLI

वरवर्णः—V. L. वरवस्तथा (Gadādharaṣaṣṭhī-Kāla, p. 521).

P. 284, l. 15—for जडप्रकृतिस्त्वात् read प्रकृतस्त्वात् as in S.

— l. 16—for उवाच read उवाच

### VERSE CCXLII

पुनः—V. L. ततः (Aparārka, p. 472).

### VERSE CCXLIII

उपस्थितम्—V. L. उपागतम् (Aparārka, p. 500).

शक्तिः प्रतिपूजयेत्—V. L. यथाशक्ति प्रपूजयेत्

### VERSE CCXLV

विज्ञे—V. L. विज्ञोः (Mitākṣarā, on p. 239).

P. 285, l. 13—after मागधेयम् add मागध as in S.

— l. 15—for स्वतन्त्राः चन्वेदु read स्वतन्त्रे तु as in S.

### VERSE CCXLVI

विज्ञे—V. L. विज्ञं (Aparārka, p. 504).



## VERSE CCXLVII

आसपिण्ड—V. L. असपिण्ड (as quoted by Medhātithi in the next verse).

संस्थितस्य—V. L. संस्कृतस्य

P. 285, l. 25—for मृतस्या सह पिण्ड read मृतस्यासहपिण्ड

P. 286, l. 9—for पितृपिता read पित्रेपिता

## VERSE CCXLVIII

P. 286, l. 14—omit न before सपिण्डी

— ll. 14-15—for पितृनावाहयेत् । तत्र पुनः प्रेतं read पितृ-  
नावाहयेत्तत्र पुनः प्रेतं. This verse is quoted in Mitākṣarā (on Yājñī, I. 253-54)—where it is found as follows:—सपिण्डीकरणं  
आहं देवपूर्वं नियोजयेत् पितृनेवाशयेत्तत्र पुनः प्रेतञ्च निर्दिशेत्. But Medhātithi  
later on (p. 289, l. 18) criticises the reading न निर्दिशेत् and  
adopts च निर्दिशेत्

P. 286, l. 20—for विद्वानुदित्य read बहुजुदित्य

— " —for वचन गृहीतं read वचनमनुगृहीतं as in A.

— l. 22—for सर्वदेव read सर्वदैव

— ll. 25-26—यदि.....युक्तं read यदि तावत्सम्मीलिताद्वंद्वान्  
तद्युक्तं

P. 287, l. 10—for आह्वेकर्त read आह्वेनिकर्त as in A.

— l. 27—for अमावास्यायास्तःप्राप्तौ read अमावास्याया उत्पत्तौ  
as in N and A.

P. 288, l. 16—after विधिप्यते add स as in A.

— l. 24—for जैनं read गैः तं च

— l. 25—for पूर्वप्रति read पूर्वं प्रति

— l. 26—for अनुर्थः सन्धः read अनुर्थसन्धः as in S.

P. 289, l. 2—for वषाऽर्धं read वषाऽर्धं as in S.

— l. 4—for तद्वाऽर्धं read तद्वाऽर्धं as in S.

— l. 23—for वचनंतामि read वचनेतामि as in S.

— „ —for किमवामावासावां read किममावासावा as in A.

P. 290, l. 3—for वाजीवते read वाजीवते as in A and N.

### VERSE CCXLIX

मुक्त्वा—V. L. कृत्वा (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 539).

अवाकुरिराः—V. L. अवाकुरुताः

### VERSE CCL

P. 290, l. 21—for प्रकरवार्धक read प्रकरवार्धक as in S.

### VERSE CCLI

ततः—V. L. पुनः

अमितो—V. L. अमितो (Medhātithi).

रघ्वतां—V. L. रघ्वतां (Rāghavānanda).

P. 290, l. 24—for अवानं read अवानं

— l. 26—for अन्वयवानं मृग्यते। सन्निहितं गृह्णाति read अन्वयवानं न मृग्यते सन्निहितं तु गृह्णाति as in A and S.

P. 291, ll. 1-2—for अमि—मो read अमितो

### VERSE CCLII

स्ववाहित्वेव—V. L. (a) स्ववाहित्वेव; (b) स्वचेत्वेव तु (Medhātithi, Govindarāja, Nandana and Rāghavānanda).

### VERSE CCLIII

अनुज्ञातस्ततो—V. L. (a) अनुज्ञातरच तैः (b) अनुज्ञातस्तु तैः (Aparārka, p. 504)

P. 291, l. 10—for ज्ञातोऽन्यु read ज्ञातः । अनतोऽन्यु

## VERSE CCLIV

स्वदितमित्येव—V. L. स्वदित्येव—noted by Medhātithi.

सुभृतम्—V. L. (a) सुभृतम्; (b) सुभितम्

गोष्ठे तु—V. L. गोष्ठेऽतु (Shrāddhakriyākaumudī, p. 177).

दधित—V. L. रोषित

P. 291, l. 15—for स्वादितम्—read स्वदितम्

— „ —for स्वदित read स्वदतु

## VERSE CCLV

अपराहस्तथा...तिळाः—V. L. अपराहस्तिला...स्तथा (Hemādri-Shrāddha, p. 1172).

P. 291, l. 21—for वितम्बाः । अन्यानि read वितम्बान्येतानि as in S and A.

—l. 22—for पराहो अतः read पराहो न as in A, S and J.

## VERSE CCLVI

दर्भाः पवित्रं—V. L. दर्भः पवित्रं (Nandana).

सर्वशः—V. L. शक्तिः (Nandana).

P. 292, l. 4—for वरुचोक्तं पूर्वोक्तं वा read वरु पूर्वोक्तं as in S.

## VERSE CCLVII

सोमो—V. L. (a) सोमं (Aparārka, p. 500); (b) सोमौ (Aparārka, p. 551).

P. 292, l. 11—for तद्विकारा read तद्विकारा

—l. 15—for महैः read महैम्

— „ —drop the किं before इन्द्र

—l. 16—for रमाभितविशेषेण तद् read रमाभिते विशेषे एतद् as in S.

## VERSE CCLVIII

विषतो वाग्वतः शुचिः—V. L. (a) विषतो वाग्वतः शुचिः ; (b) प्रयतोविधिपूर्वकं.

## VERSE CCLIX

चेवं—V. L. देवं

After 259 some Mss. have the following verse :—

अन्नं च नो बहु भवेदतिथीरच छजेमहि ।

वाचिताररच नः सन्नु मा च वाचिष्म कं चन ॥

This occurs in Bauddhāyana quoted in Nīrṇayasindhu (p. 330); others again have this second verse also—

भाद्रशुक् पुनररणाति तदहर्षो द्विबाधमः ।

प्रयाति शुक्लीं योनिं कुमिर्वा नात्र संशयः ॥

## VERSE CCLXI

पुरस्ताद्—V. L. परस्ताद्

सादवन्मन्वे—V. L. सादवन्मवेताम् (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 563).

P. 293, l. 10—for पुरस्ताद् read परस्ताद्

— „ —for इविः A, S and J. read केचिद्

— l. 11—for नुदितम् read नृदितम्

— l. 12—for पुरस्ताद् read परस्ताद्

## VERSE CCLXII

— l. 17—for पतिक्रमता read पतिभक्ता

## VERSE CCLXIII

प्रजावन्तं सात्त्विकं चार्मिकं तथा—V. L. चार्मिकं च सात्त्विकं च बहुमतम् (Shrāddhakriyākaumūdī, p. 215).

सूते—V. L. (a) विन्देत् ; (b) विद्याद् (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 563).

क्योमेवा—V. L. क्योविद्या (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 563).

तथा—V. L. शुचिम् (Aparārka, p. 550).

## VERSE CCLXIV

सकृत्—V. L. शक्तिने (Aparārka, p. 512).

भोजयेत्—V. L. पूजयेत् (Aparārka p. 512).

P. 294, l. 1—for चोच्यते read चोद्यते as in S.

## VERSE CCLXV

विश्वविसर्जिताः—V. L. विप्रविसर्जनम् (Puruṣārthachintāmaṇi, p. 426).

P. 294, l. 7—for तत्र read तच्च as in S.

## VERSE CCLXVI

हविर्विहरात्राय—V. L. षड्विहरिकाटाय—(Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 536).

कल्प्यते—V. L. कल्पते (Aparārka, p. 500).

P. 294, l. 19—for केनचि...नैवे read कल्पते दीर्घकालतृप्तये जायते, केचिद्वनस्तैव

## VERSE CCLXVII

तृप्यन्ति—V. L. प्रीयन्ते (Mitākṣarā on 1. 257); also Parāsharamādhava, p. 705 and Aparārka, p. 552.

रङ्गि—V. L. रति (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 536).

## VERSE CCLXVIII

शाकुनेनाथ—V. L. शाकुनेनेह (Parāsharamādhava, p. 705).

## VERSE CCLXIX

शाय—V. L. शय (Gadādhara-paddhati-Kāla, 536).

पार्वतेन च—V. L. (α) पार्वतेनेह—(Parāsharamādhava, p. 706)

(b) पार्वतेनाथ (Hemādri-Shrāddha, p. 586).

वेद्यस्य—V. L. (α) वैद्येयं; (b) वेनस्य

Between verses 269 and 270 some Mss. have the following—अष्टावैद्येयमासेन पार्वतेनाथ सप्त वै (V. L. रौरवेय नवैव तु), which is quoted in Hemādri-Shrāddha, p. 586.

## VERSE CCLXX

शराकर्मयोस्तु मासेन—V. L. (a) शराकर्मकमासेन ; (b) शराकर्मस्थ मासेन ;  
(c) शराकच्युपमासेन

## VERSE CCLXXI

च—V. L. (a) तु ; (b) वा

वाध्री—V. L. वाध्री (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 536).

## VERSE CCLXXII

शरकाः—V. L. (a) शरकः (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 536) ;  
(b) शरकं

शरगोहा—V. L. शरगोघा (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 536).

कल्पते—V. L. कल्पन्ते (Shrāddhakriyākāumudī, p. 14).

P. 295, l. 19—for कृष्यो वास्तुकमेदे read कृष्यवास्तुकमेदा as in J.

## VERSE CCLXXIII

मधुना मिश्रं—V. L. (a) मधुसन्मिश्रं ; (b) मधुसेयुक्तं (Aparārka, p. 555).

P. 296, l. 7—for दत्त read दद

## VERSE CCLXXIV

कुले भूवात्—V. L. (a) कुले जातो ; (b) कुले जावात्

प्राक्कावे—V. L. प्राक्कावा (noted by Medhātithi). This verse is omitted by Govindarāja.

P. 296, l. 17—for चतु read चे तु as in S and A.

## VERSE CCLXXV

मन्त्र—V. L. मन्त्र

## VERSE CCLXXVI

प्रशङ्गा—V. L. प्रसिद्धा

## VERSE CCLXXVII

सर्वाङ्—V. L. अर्धेन्

After verse 227 Nandana and some manuscripts read the following additional verses—which are quoted in *Puruṣārtha-chintāmaṇi* (p. 405),—in *Hemādri-Kāla*, p. 509,—and in *Smṛtisūroddhāra*, p. 193—

कुर्वन् प्रतिपदि आङ् सुरूपान् लभते सुतान् ।  
 कव्यकास्तु द्वितीयायां तृतीयायां तु बन्दिनः ॥  
 पशुरक्षुद्राश्चतुर्थ्यां च पञ्चम्यां शोभनान् सुतान् ।  
 षष्ठ्यां घृतं कृषिं चैव सप्तम्यां लभते नरः ॥  
 अष्टम्यामपि बाण्ड्यं लभते आङ्गदः सदा ।  
 द्यावज्जगन्मामेकसुरं दशम्यां चाक्षुरं तथा ॥  
 एकादर्यां तथा रूप्यं ब्रह्मवर्चस्विनः सुतान् ।  
 द्वादर्यां आतरूप्यं च रजतं रूप्यमेव च ।  
 त्रातिभ्रैज्यं त्रयोदर्यां चतुर्दशाम्बुध्रप्रजाः ।  
 प्रीयन्ते पितरश्चास्य मे शस्त्रेण रथे हताः ।  
 पञ्चाद्यादिषु विविष्टान् विपुलान् मनसः प्रियान् ।  
 आङ्गदः पञ्चदश्यां तु सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥

## VERSE CCLXXX

वैवाचिरोदिते—V. L. चैव तिरंहिते (*Hemādri-Kāla*, p. 486).

P. 298, l. 5—for प्रतिषेवा read प्रतिषेवाद् as in N.

## VERSE CCLXXXI

पाञ्चदशिकम्—V. L. (a) पाञ्चदशियम् ; (b) पञ्चदशिकम् (*Aparārka*, p. 420).

## VERSE CCLXXXII

पैतृवज्ञो—V. L. पैतृवज्ञो adopted by Medhātithi.

लौकिकेनो—V. L. लौकिकानी (*Nirnayasindhu*, p. 111).

द्विजन्मनः V. L. विधीयते (Nirṇayasindhu, p. 111).

P. 298, l. 21—for प्रत्यभोजने read प्रत्यभोजिने

— " —for स्माभिरत्यमुक्तं read स्माभिर्मुक्तं

P. 299, l. 1—for पिण्डपितृयज्ञो read पिण्डपितृयज्ञः पितृयज्ञो as in N and F. N.

— l. 7—for दारं read दशं as in S.

### VERSE CCLXXXIII

द्विजोत्तमः—V. L. समाहितः

कृत्स्न—V. L. सर्वं (Hemādri-Shrāddha, p. 946).

### VERSE CCLXXXIV

प्रपितामहांस्तथाऽऽदित्यान्—V. L. (a) प्रपितामहानादित्यान्; (b) प्रपिताम-  
हांस्तथादित्यान्; (c) प्रपितामहांस्तथादित्यान्

पुरातनी—V. L. सनातनी (Hemādri-Shrāddha, p. 64).

तु—V. L. च (Gadādhara-puddhati-Kāla, p. 562).

P. 299, l. 16—for वस्थाया read वस्थाया as in A.

### VERSE CCLXXXV

वाऽऽश्रुत—V. L. चाऽऽश्रुत

विद्यते—V. L. विद्यते

भुक्तशेषं—V. L. भक्ष्यशेषं adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.

तु—V. L. त्वात्

चतया—V. L. चमया

P. 299, l. 27—for अन्यत् read अन्ये तु as in A and S.

P. 300, l. 2—for स्वाप्रवृ read स्वाप्रवृ as in A and F. N.

### VERSE CCLXXXVI

पाण्डपशिकम्—V. L. पाण्डपशिकम्

P. 300, l. 7—for सोपगते...प्रयोजनानि read सः । सौ...प्रयोजनौ



## Adhyaya IV

### VERSE I

गुरो द्विजः—V. L. गुरोःकुले (Samskāramayūkha, p. 64).

P. 301, l. 14—for वसेत् read वसन् as in A and S.

### VERSE II

अद्रोहेयैव—V. L. अद्रोहेय च (Vidhānapārijāta II, p. 246 ;  
and Madanapārijāta, p. 215).

P. 301, l. 23—for सामान्यैः read सामान्यस्य as in S.

### VERSE IV

जीवेत्—V. L. (α) जीवेत् (Parāsharamādhava, p. 309);  
(b) जीवेत्

अपि वा—V. L. जीवेत् (Vidhānapārijāta II, p. 246).

कदाचन—V. L. कदाचन (Parāsharamādhava, p. 309).

P. 301, l. 17—for प्रयोजने वा read प्रयोजने च as in S.

— l. 18—for जीव्यत read जीवितव्यम् as in S.

— „ —for स्तवनार्थः read सूचनार्थः

### VERSE V

मेवं—V. L. प्रोक्तं (Parāsharamādhava, p. 309).

P. 301, l. 26—for वृत्तमिदं read वृत्तमेव as in S.

P. 302, l. 17—for बुद्धिमता read बुद्धिमती as in S.

—— l. 20—for जात्यादिर्वा read जात्यादिना as in A.

—— l. 23—for स्थितिमेतत् S reads विहितमेतत्, which is better.

—— l. 25—for वाजयिष्या read वाचिष्या

### VERSE VII

कुसुल—V. L. कुयल

धाम्यको—V. L. धाम्यिको (noted by Medhātithi).

अथैहिको—V. L. इथैहिको (Nandana).

In place of this verse Vidhānapārijāta II (p. 247) has only one line—कुसुलकुम्भीधाम्यो वा अथैहिकोऽथस्तनोऽपि वा

P. 303, l. 12—for धाम्यक read धाम्यिक as in F. N.

—— l. 21—Before कुट्टकस्य add ईहायामभयैहिकम् अथैहिकी as in S.

### VERSE VIII

सैतेषां—V. L. सर्वेषां (Madanapārijāta, p. 216).

अवावावरः—V. L. वावावरः (Madanapārijāta, p. 216).

P. 305, ll. 3-4—for व्यवस्थामाह । परिग्रहो read व्यवस्था । महा-परिग्रहो as in S and N.

—— l. 4—Omit ' उप्राप्ते पुत्रो '

### VERSE IX

हाम्यामेक—V. L. हाम्यामन्य (Samskāramayūkha, p. 131).

P. 305, l. 10—after पुनस्तापि add प्रकृतापि

—— l. 11—for वाधिवाज्याव read वाधिवाज्यावज्याव

P. 306, l. 13—for अवावावर read वावावर

## VERSE X

306, l. 24—for वङ्गार read वङ्गार as in N.

## VERSE XI

वृत्तं—V. L. वृत्ति

P. 307, l. 15—Before वर्तनार्थे add च as in S.

## VERSE XII

सुकार्थी—V. L. सुकार्थ (Aparārka, p. 170).

दि सुत्तं—V. L. तु सुत्तं

## VERSE XIII

“Nandana places verse 15 immediately after verse 12.”  
—Buhler.

P. 307, l. 26—for सुज्जने read सुज्जते

## VERSE XV

विद्यमा—V. L. कवयमा, adopted by Medhātithi.

वतस्ततः—V. L. समस्ततः

## VERSE XVI

प्रसज्येत—V. L. प्रसज्येत

## VERSE XVII

P. 309, l. 6—for ङामा भवन्ति read ङाभो भवति as in S.

## VERSE XVIII

P. 309, l. 15—for जीयते read जीयते as in S.

— “ —for धर्मं read धर्मः प्र

— l. 16—for भवितव्यं read भावितव्यं as in A.

## VERSE XIX

चम्बाणि—V. L. चम्बाणि (Viramitrodaya-Saṃskāra, p. 509);  
but under Āhnika (p. 155) the same work reads चम्बाणि  
अवेचते—V. L. वीचेत

P. 309, l. 24—Before रुदि add रुचो

## VERSE XX

P. 310, l. 3—for रुचरनमि read रुचरमि as in S.

Between verses 19 and 20 some manuscripts have the  
following additional verse:—

शास्त्रस्य पारं गत्वा तु भूयोभूयस्तदभ्यसेत् ।  
तच्छास्त्रं शबलं कुर्वाणं न चाधीत्यस्यजेत्पुनः ॥

## VERSE XXI

च सर्वदा—V. L. तथैव च

P. 310, l. 11—for चहाणि: read चाहाणि: as in A.

—— „ —for असो read न as in A.

—— l. 12—for भेदहे read भेदेहे as in A.

—— „ —for प्रासेन read आसेन as in S.

## VERSE XXII

P. 310, l. 16—for व्यापार read व्यापारा as in A and S.

—— „ —for वेद read वेद

—— l. 24—for सङ्गममेव read संघममेव

## VERSE XXIII

P. 311, l. 7—for आत्मब्रह्मा read आत्मब्रह्माऽऽ in A.

## VERSE XXIV

परकन्तो—V. L. परकन्ति

P. 311, l. 17—for दुस्वं read कृतं as in F. N.

—— l. 19—for प्रमिता read मिमेता

—— l. 25—for ज्ञायते न तत् ज्ञानं वेद read ज्ञायते वेन तज्ज्ञानं च न वेद as in S.

## VERSE XXV

होत्रं च—होत्रं तु

शुनियोः—V. L. इनिशं

P. 312, l. 5—for सिकायां read सिकानां as in A and S.

—— l. 8—for प्रतिपत्ति read प्रतिपत्तु

—— l. 9— do.

—— l. 17—for द्विराद्यो read पुराद्यो as in S.

—— l. 18—Omit यथेन यजेत् ; not in S.

## VERSE XXVI

स्वयनादौ ते—V. L. (a) इधयनादौ तु ; (b) स्वयनान्ते तु ; (c) इधयनस्यान्ते (Aparārka, p. 217) ; (d) स्वयनस्यादौ

P. 313, l. 4—for निमित्तस्योप read निमित्तस्योप

—— l. 5—for प्रवर्त read वर्त

Between the two lines of verse 26 Aparārka has an additional line चतुर्षु चतुर्षु मासेषु चातुर्मास्यादिवागैः

## VERSE XXVII

P. 313, l. 26—for वयपि read अत्रापि as in A.

—— l. 27—for वेद्य read वेद्य as in S.

P. 314, l. 2—for कालतादाऽवगन्तव्या read कालप्रावगन्तव्या as in S.

P. 314, l. 7—for वदुक्त read वदु हक्त as in S.

— l. 8—for पृतं read पृतान्

### VERSE XXIX

शक्तितोऽनर्चितः—V. L. ऽनर्चितः शक्तितो

P. 314, l. 20—for प्रकल्पनाय read प्रकल्पयितुं as in S.

### VERSE XXX

नार्थयेत्—V. L. वर्जयेत् (Aparārka, p. 170).

### VERSE XXXI

गृहमेधिनः—V. L. गृहमागतान् (Nandana).

च वर्जयेत्—V. L. विवर्जयेत्

P. 315, l. 14—for विद्यार्थ...वन्तः read विद्यार्थजिज्ञासाविद्वत्ताः as in S.

— l. 24—for सम्भवेऽपि read सम्भवे सति as in S.

### VERSE XXXII

P. 316, l. 3—for तदुक्तं read तदुक्तं.

### VERSE XXXIII

स्नातकः—V. L. प्रायश्चः (Prāyashchittavivēka, p. 403).

धनमग्निच्छेत्—V. L. धनमग्निच्छेत्.

P. 316, l. 24—for शास्त्रान्त read शास्त्रान्तर as in S.

— l. 26—for दाहृतं read दाहृतं as in S.

P. 317, l. 1—for प्रतिविष्यते read प्रतिविष्येत् as in A.

— l. 7—Omit रक्षकविशालायोगः—not in S.

— l. 12—for वृत्ते read निवृत्ते as in S.

— l. 15—for धनवस्ते read धनवद्वस्ते as in S.

— l. 16—for तिष्य read तिष्यं as in N.

## VERSE XXXIV

शक्तः—V. L. युक्तः (Rāghavānanda).

P. 317, l. 21—for कृपयते read कृपायेत as in N.

— l. 23—for नेच्यते read नेच्येते as in 23.

## VERSE XXXV

शुद्धाम्बरः V. L. शुद्धाम्बरः.

नैव युक्तः—V. L. नित्ययुक्तः.

P. 318, l. 3—for झुति read झुदि as in S.

— ll. 4—5—for अजीर्णातिवेदगुह read अजीर्णानि गुह as in S.

## VERSE XXXVI

P. 318, l. 8—for अत्य read वत्य

— l. 11—for दिना read दीर्घा as in S.

— l. 16—for दद्युचिद्वत्त्वानेन दोषः read दद्युचित्वस्य नैव दोषः as in S.

P. 318, l. 17—for तथैत read वाच्यार्तः

P. 318, l. 18—for संनिवेज्य read संनिवेद्य

Between verses 36 and 37 some Mss. read the following additional verse—पाने तथैव संयोगाक्षिर्यं मेज्यः कमण्डलुः ।

ब्राह्मणाः सर्वतो मेज्यास्तेषां नैव कमण्डलुः ॥

## VERSE XXXVII

नास्तं वास्तं कदाचन—V. L. अस्तं वास्तमपि कश्चिद् (Vidhānapārijāta II, p. 476).

त्वं नास्तं वास्तं—V. L. (a) त्वं नास्तमेतं ; (b) त्वं नास्तं येतं ; (c) त्वं नास्तं वस्तं ; (d) त्वमस्तं वस्तं (Smṛticandrikā-Samskāra, p. 124).

नोपसृष्टं—V. L. नोपरक्तं (Viramitrodaya-Samskāra, p. 494).

## VERSE XXXVIII

स्वरूप—V. L. स्वं रूप

## VERSE XXXIX

प्रदक्षिणानि कुर्वीत—V. L. प्रदक्षिणं प्रकुर्वीत (Aparārka, p. 176).

P. 319, l. 19—for चर्चा read अर्चायाम्

— l. 21—for महाचर्चाम् read साहचर्चाम् as in S.

## VERSE XL

तदा सह—V. L. कदाचन

## VERSE XLI

ह्युपगच्छतः—V. L. म्युपगच्छतः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).

बलं—V. L. बलः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).

## VERSE XLII

चक्षुः—V. L. चैव.

विश्वंयतः—V. L. विश्वंयतः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).

तेजोबलं—V. L. (a) बलश्चक्षुः; (b) लक्ष्मीर्बलः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).

प्रवर्चते—V. L. विवर्चते

पुरचैव प्रवर्चते—V. L. पुरच परिवर्चते (Hemādri-Kāla, p. 726).

## VERSE XLIII

चारण—V. L. चारण (Samskāranayūkha, p. 71).

वा न चासीनां वचास्तुल्यम्—V. L. च न वचास्तुल्यमास्त्रितम्

P. 320, l. 13—for प्रतिचेष्टह्य read प्रतिचेष्टः । ह्य as in A and S.

— l. 15—for पारशेष्ठा read पारिशेष्ठा

— l. 22—for पशोष्णि read पशोष्णि



P. 321, l. 5—for लेखरिख read लक्ष्मि

— l. 9—for पूर्वमाद्यावा read पूर्वमाद्यावा

### VERSE XLIV

प्रसवन्ती—V. L. (a) प्रसुवन्ती (Aparārka, p. 181); (b) प्रसवन्ती  
(V. L. noted in Madanapārijāta, p. 123).

सेजःकामो—V. L. सेवस्कामो

P. 321, l. 15—for अवन्ती read अवन्ती

— l. 16—for स्पृहयंती read स्पृहयति as in A.

— „ —for वक्ष्यमाद्या read वीक्ष्यमाद्या

— „ —for सर्वासु संख्याना read सर्वा सुसंख्याना

— l. 17—for नेचयीया read नेचयीया.

After verse 45 some Mss. have the following additional verse :

इत्येव स्नातको विद्वान् नेचेक्षमां परक्षिष्य ।

सरहस्यं ससंवाद्यं परकीयु विवर्जयेत् ॥

### VERSE XLVI

Verses 46 and 47 are omitted by Nandana.

कदाचन—V. L. न कदाचने (Vidhānapārijāta II., p. 153).

P. 321, l. 26—for चित्वा read चित्वा

P. 322, l. 1—इति चः प्रतिषेधः read च इतिप्रतिषेधे as in S.

### VERSE XLVII

चासाया—V. L. चासाया

P. 321, l. 6—for चासने read चासने

— „ —for तदाऽऽसन्न read तदाऽऽसन्नं as in S.

## VERSE XLVIII

गाः—V. L. गाय

कदाचन—V. L. (a) कदाचन; (b) कदाचित् च (Madanapārijāta, p. 43).

P. 322, l. 11—for वर्यो read पर्यो as in S.

— " —for वाक्चक्रे read वायुचक्रे as in S.

The verse printed as 52 in Gharpure's edition should come after 48, as it is found in A, N and S. That this is its right place is shown by the *Bhāṣya* also.

## VERSE XLIX (LII of Gharpure's).

प्रत्यभि—V. L. प्रत्यभि

मोक्षद्विजः—V. L. मोक्ष द्विजः

प्रतिगु—V. L. (a) प्रतिगुं (b) प्रतिगां

प्रतिवातं—V. L. प्रतिसन्ध्यं

## VERSE L

काङ्क्षोदयप्रवृत्त्यादिना—V. L. काङ्क्षं वृत्तं कोटं वृत्त्यादि च (Aparārka, p. 34 and Vīramītrodaya-Āhnika, p. 25).

## VERSE LII

वाच—V. L. वाचा (Kullūka).

P. 322, l. 26—for रात्रिभूतो read रात्रिभूतो as in A and S.

— " —for हि प्राक्पुत्रं read दिवा पुत्रं as in S.

## VERSE LIII

P. 323, l. 16—After उल्लिख्य add वाचो

## VERSE LIV

एने—V. L. एवं

प्रास्ताबाध—V. L. प्राश्लिष्य

## VERSE LV

प्रक्षिणेत्—V. L. विक्षिणेत्

अहरेत्—V. L. ग्रहरेत्

## VERSE LVI

P. 324, l. 9—for रागादि read गरादि as in S.

## VERSE LVII

शेषांस—V. L. शवानं

## VERSE LVIII

प्राज्ञानां च सकिंचि—V. L. देवप्राज्ञानसकिंचि

## VERSE LXI

गद्या—V. L. (a) गद्या; (b) द्विजा (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 20).

आक्रान्ते—V. L. आकुले

P. 325, l. 14—for विवासतो read विवसन्तो as in A.

## VERSE LXII

अने—V. L. वातर्

P. 325, l. 21—for अतुः read अतु

— l. 25—for मांगः read मांगाः as in A and S.

— l. 26—for अहो read आहो as in A and S.

P. 326, l. 2—for अस्तमयमये read अस्तमयमये as in S.

### VERSE LXIII

मक्ष्मा—V. L. (a) मक्ष्मा; (b) मक्ष्मा (c) मक्ष्मा

P. 326, l. 8—for इतर S and F. N. read दूर, which is better.

### VERSE LXIV

विरागवेत्—V. L. (a) विरागवेत्—adopted by Medhātithi; (b) विचारवेत्; (c) अविचारवेत्; (d) विचारवेत्; (e) विरागवेत्; (f) विरागवेत्

P. 326, l. 18—for मयं प्रतिपेक्षाने S reads better मयप्रतिपेक्षः

— l. 19—for भूमी बहुनिर्वातः read भूमेर्बाहुनिर्वातः as in S.

— l. 21—for गुण्य read गुणे as in S.

### VERSE LXV

P. 327, ll. 1-2—for एतद्गृहादौ read एतद्गृहादौ

### VERSE LXVII

अपुण्यमपि—V. L. अपुण्यमपि (Aparārka, p. 173).

P. 327, l. 12—Omit अविनीता अदाप्ताः

— l. 14—for प्रतिपेक्ष read प्रतिपेक्ष

### VERSE LXVIII

After verse 68 some Mss. have the additional line—  
जीकामो वर्जयेदित्वं मृण्मये चैव मोक्षकम्

गुण्य—V. L. चिप्य

P. 327, l. 19—for अविनीता read अविनीता as in S.

## VERSE LXIX

वाङ्मातृपः प्रेतभूयो—V. L. वाङ्मातृपं प्रेतभूयं (Aparārka, p. 183).

## VERSE LXX

मृच्छोहं च मृच्छनीवात्—V. L. (a) मृच्छोहं चिमृच्छनीवात् ; (b) मृच्छोहानि  
मृच्छनीवात्

## VERSE LXXI

P. 328, l. 18—for अस्तेन read इस्तेन as in A and S.

## VERSE LXXII

विगृह्य—V. L. विगृह्यं

कथा—V. L. कथाः

न चारयेत्—V. L. विचरयेत्

## VERSE LXXIII

वाङ्मातृ—V. L. वाङ्मातृ (Aparārka, p. 184).

## VERSE LXXV

सम्पन्नं—V. L. सम्पन्नं

अस्तमिते रवौ—V. L. (a) अस्तमयं प्रति ; (b) अस्तमये रवौ

P. 329, l. 25—Before द्वितीया and कर्मणि as in S.

## VERSE LXXVI

मार्गवावस्तु संविशेत्—V. L. संविशेत् कदाचन

## VERSE LXXVII

P. 330, l. 10 चैरादौ read चैरादेर as in S.

— l. 11—for निरूपयं च विरकाळ.....अतएव read निरूपयं

। निरूपयं च विरकाळप्रयोगेन भवतीति अतएव

## VERSE LXXVIII

P. 330, l. 16—for वमल लक read वमलकलाणि as in N.

After verse 78 some Mss. contain the following couplet:—

न कृतमैरनुसुतेन महापातकान्वितैः ।  
न दत्तुमिनांशुचिभिर्नाभिन्नैश्च कदाचन ॥

## VERSE LXXIX

संवसेत्—V. L. (a) संवसेत्; (b) संविसेत्; (c) संविरोषत्

पुष्करीः—V. L. (a) पुष्करीः; (b) पुष्करी; (c) पुष्करीः

P. 330, l. 23—for तथा read तस्य

## VERSE LXXX

न चास्ते—V. L. न चास्ते

धर्म—V. L. धर्मान् (Aparārka, p. 220).

Between the two lines of verse 80 some Mss. contain the following—अपरात्रा ब्राह्मणं कृत्वा प्रायश्चित्तं समादिशेत् ॥

P. 331, l. 16—for सम्बन्ध read सम्बन्ध

— l. 17—After तदपि add सम्बन्ध as in S.

— " —for विद्वद्भिरपि read विद्वद्भिरपि as in S.

— l. 18—for वृत्तावृत read वृत्तावृत

— l. 25—After बहुवचनः add बाहुल्यकार

P. 332, l. 1—for प्रसिद्धेयः read प्रसिद्धेयः as in A.

— l. 3—for प्राकृतेन read प्राक् कृतेन

— l. 11—for वानापपेयिः read वानोपपेयिः as in N.

— l. 16—for प्रसिद्धी न न तत्र read प्रसिद्धी न तत्र

P. 333, l. 7—for न चास्ति read ननु चास्ति as in A and S and N.

— l. 10—for प्रतिवेवाचिककना read प्रतिवेवातिकना as in S.

— l. 14—for इदं तु read नदनु

— l. 16—for पदावांनुसारेण न गह read पदावांनुसरणेन गह as in A.

— " —for हृत्पनेन read हृत्पनेना—

— l. 20—for येतवाऽन्विष्यत read येतवा त्विष्यत as in S.

### VERSE LXXXI

यज्ञ—V. L. यत्न

### VERSE LXXXII

कण्डूवेत्—V. L. कण्डूवेत्

P. 334, l. 5—for उपहस्तेन read अमेन

— l. 6—for तत्र read तत्र

### VERSE LXXXIII

शिरस्वेतान् विवर्जयेत्—V. L. सदा शिरसि वर्जयेत्

पुताम्बिक—V. L. पुताम्बि (Aparārka, p. 183).

### VERSE LXXXIV

P. 334, l. 26—for मारुतसङ्कल्पं read मारुतं सङ्कल्पपूर्वं

P. 335, l. 1—for अजी read अजी

### VERSE LXXXV

वेदो...वेदो—V. L. वेदो...वेदो (Govindarāja).

## VERSE LXXXVI

After verse 86 some Mss. have an additional couplet :

ततोऽर्थं राजमहिषी राजामात्यपुरोहितम् ।

अर्थेनार्थेन हीनाः स्युः सर्वे ते राजकर्मिणः ॥

## VERSE LXXXVII

प्रतिगृह्णाति—V. L. प्रतिगृह्णीयात्

P. 335, l. 9—for अवयुष्यवादेन it would be better to read  
अस्युक्तिवादेन

—— l. 12—for भुतशीलं read भुतशीले

—— „ —भुत...त्वादि should come after उच्छास्ववर्ती

—— l. 14—for अवयु...वचनः read केवल दुःखभववार्थोऽयं  
व्यपदेशविशेष एकवचनः as in S.

## VERSE LXXXIX

सेवातं—V. L. सेवातं (Prāyashchittavivēka, p. 15).

तपनं—V. L. तापनं

प्रतिमृत्तिकम्—V. L. प्रतिमूर्त्तिकम् (Kullūka).

## VERSE XC

अजीवं—V. L. (a) अजीवं; (b) अजीसे; (c) अजीसे; (d) अजीसे  
(Aparārka, p. 185).

शास्त्रमर्ली—V. L. शास्त्रमलं (Prāyashchittavivēka, p. 15).

लोहवारकं—V. L. (a) लोहवारकं (Aparārka, p. 185); (b)  
लोहवारकम्; (c) लोहवारकम्

## VERSE XCI

माह्ये—V. L. माह्ये (Madanapūrijāta, p. 204.)

चमयौ —V. L. चमयौ (Parāsharamūdhava-Āchāra, p. 206).



कक्षेणारिच तन्मूलान्—V. L. क्लेशं च तन्मूलं

बुध्येत—V. L. बोध्याय (Āchāramayūkha, p. 4).

P. 336, l. 13—after निरूपयेत् S reads हेतुत्वेन निरूपयेत्

#### VERSE XCIV

अवामुयुः—V. L. अवामुवन् (Govindarāja and Nandana).

#### VERSE XCV

युक्तः—V. L. युक्तं (Vidhānapārijāta, p. 512).

मासान्...पञ्चमान्—V. L. मासान्...पंचमात् (Madanapārijāta p. 84).

#### VERSE XCVI

पुष्पे तु च्छन्दसां कुर्वात्—V. L. तिप्पे तु च्छन्दसां कुर्वात्

द्विजः—V. L. दुजः (Mitākṣarā on l. 143).

#### VERSE XCVII

कुन्दसां—V. L. विधिवत् (Aparārka, p. 187).

तदेवैक—V. L. तद्वाक्येक (Aparārka p. 187 and Mitākṣarā on l. 143).

#### VERSE XCVIII

अत ऊर्ध्वं—V. L. अतः परं (Madanapārijāta, p. 95).

च सर्वाणि—V. L. (a) तु सर्वाणि ; (b) रहस्यं च (Madanapārijāta p. 95).

वेदाङ्गानि च सर्वाणि—V. L. अङ्गानि च रहस्यं च (Puruṣārthachintāmaṇi, p. 298).

#### VERSE C

P. 338, l. 10—Before वज्रं चि add अक्ष माहात्म्यम् । वज्रवेदे अक्ष as in S.

- P. 339, l. 11—for 'गुकारच मन्त्राः ।' read गुकारच मन्त्रान्  
 —l. 14—for गुह्यतः read गुह्यतः as in N, C. S and A.  
 — „ —for तस्मादाय read तस्मादाय as in S.

## VERSE CII

अवे—V. L. आवे

## VERSE CIII

वर्षेषु—V. L. वर्षासु (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 194).  
 महोष्वाणां—V. L. महोष्वाणां (Hemādri-Kāla, p. 761).

## VERSE CIV

एतास्त्वभ्युदितान्—V. L. (a) एतास्त्वभ्युदितान्—(Vīramitrodaya Samskāra, p. 530) ; (b) एतान्भ्युदितान्—(Hemādri-Kāla, p. 74).

## VERSE CVI

शेषे—V. L. शेषं noted by Medhātithi.  
 सज्ज्योतिः स्यादन्—V. L. सज्ज्योतिरस्यान् (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 526).  
 विःस्वने—V. L. सम्भवे (Varsakriyākaumudī, p. 566).

P. 339, l. 27—for वर्षाः read वर्षा

P. 340, l. 1 असिद्धतरं ज्योतिष्टोमादि should come after राज्ञावपि in l. 2.

## VERSE CVII

नैपुण्य—V. L. नैपुण्य (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 534).  
 सर्वतः—V. L. (a) सर्वदा—(Kullūka) ; (b) सर्वतः—(Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 161).  
 गण्डे च—V. L. गण्डेषु (Hemādri-Kāla, p. 771).

## VERSE CVIII

अन्तर्गतवादे—V. L. अन्तःरावगते (Gaulādhara-paddhati-Kāla p. 194).

समवाये—V. L. समवायो

P. 340, l. 14—for समवायो read समवाये

## VERSE CIX

भुक्चैव—V. L. भुक्चो च (Hēmādri-Kāla, 773).

वददे—V. L. वदये noted by Medhātithi.

विष्मूत्रस्य विसर्जने—V. L. (a) विष्मूत्रे च विसर्जयेत्—(Vīraṇitrodaya, Samskṛa, p. 535); (b) विष्मूत्रे परिकर्जयेत् (Hēmādri-Kāla, p. 773).

P. 340, l. 22—for आचम...वचन read आचमनाहोप्रायसमात्रवचनः as in A, C and S.

—l. 23—for नाप्यत्राध्याये read ताप्यत्रानध्याये

## VERSE CX

एकोद्दिष्टविकेतनम्—V. L. एकोद्दिष्टस्य केतनम् (Samskṛaranyūkha, p. 58).

राज्ञो राहोश्च—राहोरन्वयः (Hēmādri-Kāla, p. 756).

## VERSE CXI

वावदेकाहुदिष्टस्य—V. L. वावदेकोद्दिष्टस्यौ (Hēmādri-Kāla, p. 756).

गन्धो—V. L. स्नेहो

P. 341, l. 8—for विधी, विधेः would be better.

## VERSE CXII

सूतकाश्यायमेव—V. L. सूतकान्मे तमेव (Samskṛararātnamālā, p. 335).

सूतक—V. L. सूतिका

एव च—V. L. एव वा

## VERSE CXIII

रेवचोमयाः—V. L. रुजवोरयि (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 195).

बाब—V. L. बाब—noted by Medhātithi.

हकासु—V. L. हसीषु (Samskāramayūkha, p. 53).

## VERSE CXIV

हका—V. L. हसी (Samskāramayūkha p. 53).

## VERSE CXV

रंको च—V. L. त्रिसण्णं (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 535).

विरुते—V. L. रुदिते (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 195).

## VERSE CXVI

यि वा—V. L. (a) तथा ; (b) यि च (Hemādri-Kāla, p. 770).

P. 342, l. 17—for विमिश्रं read निमिश्रं as in A and S.

## VERSE CXVII

पाण्वास्त्यो हि हिमः स्मृतः—V. L. पाण्वास्त्यादि हिमः स्मृताः—(Hemādri-Kāla, p. 757).

## VERSE CXVIII

उपप्लुते—V. L. उपप्लुते (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 531).

वाग्नि—V. L. वाग्नि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 148).

दुमुतेषु च—V. L. दुमुते तथा (do.)

सम्भवे—V. L. सम्भवे—(Vīramitrodaya-Samskāra, p. 531).

## VERSE CXIX

उपप्लुते—V. L. (a) उपप्लुते ; (b) विप्लुते (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 531).

## VERSE CXXI

विवादे—V. L. विवादे

शुक्ले—V. L. (a) सूक्ले—(Vīramitrodaya-Samskāra, p. 535);  
(b) शुक्ले; (c) सूक्ले—(Gadādhara-paddhati-Kāla p. 196); (d) शुक्ले;  
(e) शुक्ले (Samskāramayūkha, p. 56).

## VERSE CXXII

वाति वा भृशम्—V. L. (a) वातिवाति—(Vīramitrodaya-Samskāra, p. 536); (b) वातिवाति—(Hēmādri-Kāla, p. 774); (c) वातिवाति वै (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 196).

P. 343, l. 14—for ध्वेतव्यमधी महद्भिर्नातु read ध्वेतव्यः । अथमह  
इति तेनातु as in S and A.

— l. 17—for वातस्य read वातः as in S.

— " —for वात read वातु as in S.

## VERSE CXXIII

सुन्यजुषी—V. L. सुन्यजुषि (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 160).

वाप्यन्त—V. L. वैवाप्यन्त (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 196).

## VERSE CXXIV

P. 344, l. 14—for अग्न्यजुषः (षोः) प्रति read अग्न्यजुः प्रति  
as in N.

## VERSE CXXV

P. 344, l. 21—Before पठ्यते add न

## VERSE CXXVI

नकुलाक्षभिः—V. L. नकुलाक्षिभु

## VERSE CXXVIII

P. 345, l. 16—for प्रयुज्यमाने read प्रयुज्यमानो as in S.

## VERSE CXXIX

सहाजसं—V. L. नवाजसं (Kālavivēka, p. 340).

P. 346, l. 1—for मुन्युक read चतुर्मुहूर्तः as in S.

## VERSE CXXX

तथा—V. L. अपि—(Mitākṣarā on 1, 152).

## VERSE CXXXI

च—V. L. वा

च—V. L. तु

सर्वं—V. L. च (Aparārka, p. 193).

## VERSE CXXXII

नाचितिष्ठेत्—V. L. (a) नाचितिष्ठेत् (Smṛtisāroddhāra, p. 32);  
(b) नाचितिष्ठेत्

मपस्मानं—V. L. (a) मपस्मानं—(Aparārka, p. 183a); (b) मलस्मानं  
(Smṛtisāroddhāra, p. 321).

विष्मृते रक्तमेव च—V. L. (a) रक्तविष्मृते रक्तमेव च (do.); (b) विष्मृतं  
रक्तमेव च (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 576).

## VERSE CXXXIII

सहायं—V. L. सहायान्—(Aparārka, p. 194).

नैव—V. L. नैव—(Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 576).

P. 347, l. 1—for ग्रहमावाहि read गृहमावाहि

—— l. 3—after वेपितश्च add क्षिपश्च as in S.

—— l. 5—Before पुनरेवं add च

## VERSE CXXXVI

पुर्वं—V. L. पुर्वान्—(Aparārka, p. 194).

निर्वहेत्—V. L. निर्वहति—(Aparārka, p. 194).

P. 347, l. 18—for दृष्ट्या read दृष्ट्वा

## VERSE CXXXVII

अग्निच्छेत्—V. L. आकाङ्क्षेत्

P. 348, l. 1—for गृहस्थि read ग्रहस्थि as in S and A.

## VERSE CXXXVIII

P. 348, l. 12—for ननु गर्भिण्या गर्भिणीति read ननु गर्भिण्यामग-  
र्भिणीति as in J.

## VERSE CXL

अप्यन्दिने स्थिते—V. L. अप्यं गते रवौ (Parāsharamūdhava-Āchāra,  
p. 523).

कल्पं—V. L. काव्यं (Aparārka, p. 173).

समं गच्छेत्—V. L. च सङ्गच्छेत् (do.)

P. 348, l. 27—Before असहाय add एकः

## VERSE CXLI

बधोतिगान्—V. L. बधोऽधिकान्—(Parāsharamūdhava-Āchāra,  
p. 523).

द्रविषाहीनान्—V. L. द्रव्यविहीनान्

## VERSE CXLII

कल्पः—V. L. सुखः

गवान्—V. L. गव्यं

P. 349, l. 12—for प्रायि read पायि

— l. 13—for चोऽग्ने read चोऽग्नेः

## VERSE CXLIII

अद्युधिः—V. L. द्युधिः (Aparārka, p. 231).

## VERSE CXLIV

सर्वाण्येव विव—V. L. सर्वाणि परिव

## VERSE CXLV

विश्वमग्निमतन्निवृतः—V. L. विविपातो न विद्यते (Aparārka, p. 229).

P. 350, l. 6—विपरीत should be omitted; not found in S.

## VERSE CXLVII

अम्बसेत्—V. L. जयेत्—adopted by Medhātithi and Aparārka,

(p. 69) and Vīramitrodaya (Āhnika, p. 320).

यथाकालं—V. L. यथाकामं

तं ह्यस्वाहुः—V. L. (a) तमस्वाहुः; (b) तमेवाहु

## VERSE CXLVIII

अग्नेहेयं च—V. L. अग्नेहेयैव

पौर्विकीम्—V. L. पूर्विकाम्

## VERSE CXLIX

पौर्विकीं V. L. पूर्विकाम्

अम्बस्यते—V. L. अम्बसते (Aparārka, p. 229).

द्विजः—V. L. पुनः (Aparārka, p. 229).

आजसं—V. L. (a) सततं; (b) आनस्यं—(Aparārka, p. 229).

आनस्यं—V. L. (a) अमस्य—adopted by Medhātithi; (b) आजसं (Aparārka, p. 229); (c) अजिकं (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 320).

P. 351, l. 5—for एकतर—एकान्त better.



## VERSE CL

सावित्रान्—V. L. सावित्रा—(Nandana).

## VERSE CLI

वृष्णिष्ठान्ननिषेकं—V. L. वृष्णिष्ठान्नं निषेकं च (Viramītrodaya Āhnika, p. 23).

## VERSE CLII

स्नानं—V. L. चैव (Nityāchārāpradīpa, p. 290).

P. 352, l. 5—for मैत्रः read मित्रः

Verses 153, 154 and 155 are omitted by Medhātithi.

## VERSE CLIV

अभिवाद्येद्बुद्धांश्च—V. L. (a) अभिवाद्य च बुद्धांस्तु; (b) अभिवाद्येष्वच बुद्धांश्च; (c) अभिवाद्येत बुद्धांश्च; (d) अभिवाद्येत्तुतान् बुद्धान्—(Viramītrodaya-Āhnika, p. 149).

## VERSE CLV

This verse is read as follows in Madanapūrijāta (p. 12).

श्रुतिस्मृत्युदितः सम्यक् साधुमिर्यञ्च सेवितः ।  
तमाचारं निवेदेत् धर्मकामो जितेन्द्रियः ॥

## VERSE CLVI

ईप्सिताः प्रजाः—V. L. ईप्सितां प्रजाम्

P. 352, l. 24—for सनैरन्यलक्ष्यं read सनैरसि अक्षय्यं

## VERSE CLVII—CLVIII

सदाचार—V. L. स्वादाचार

चः सदाचार—V. L. सर्वदाचार (Aparārka p. 231).

These two verses have not been commented upon by Medhātithi.

### VERSE CLIX

सेवेत यत्नतः—V. L. यत्नेन सेवयेत्—(Apararka, p. 224).

P. 353, l. 6—after स्वीक्रियते, bring in न चानेन...तस्युते: of ll. 7-9 below.

### VERSE CLX

P. 353, l. 16—for प्रसङ्गते S reads प्रसज्यते

### VERSE CLXI

ऽस्य स्वात्—V. L. ऽप्यस्व—(Parāsharamādhava-Āchāra, p. 524).

### VERSE CLXII

ब्राह्म्यान् गारय—V. L. (a) ब्राह्मणां वा; (b) ब्राह्मणं गारय—(Apararka, p. 223).

### VERSE CLXIII

क्षमं—V. L. क्षमं

P. 354, l. 8—for व्यवसाये read व्यवसाये as in A and S.

### VERSE CLXV

अवगुर्व—V. L. अवगूर्व—(Apararka, p. 223).

काम्यया—V. L. काङ्क्षया

### VERSE CLXVI

P. 354, l. 12—for दुःखदुःखः...पदार्थः read दुःखदुःखः । तिष्ठतु तावद्दुःखादिः पीडाकरपदार्थः

## VERSE CLXVIII

For the second line some Mss. read तावतोऽम्बुसहस्राणि तत्कतां नरके वसेत् ; also Aparārka (p. 223).

## VERSE CLXX

हिंसारतिः—V. L. हिंसावर्ती

## VERSE CLXXI

न सीदन्नपि—V. L. सीदन्नपि न (Viramitrodaya-Paribhāṣā, p. 68).

## VERSE CLXXIII

कृतोऽधर्मः—V. L. कृतं कर्म

## VERSE CLXXV

आरमेत्—V. L. रमेत्

P. 357, l. 10—After वृद्धतः add वृ

— l. 12—for पीडनम् read अपीडनम् as in F. N.

## VERSE CLXXVI

यौ स्वातां धर्मवर्जितौ—V. L. स्वातां धर्मविवर्जितौ (Aparārka, p. 159).

संक्रुष्टं—V. L. विक्रुष्टं

P. 357, l. 20—for न सेवेत read सेवेत as in S.

— l. 28—for विन्यते S reads निघते

P. 358, l. 1—for गौरव read गोरव as in A.

— l. 2—for वैद्यत read वैद्यत as in A.

## VERSE CLXXVII

बाबात्—V. L. गच्छेत् (Nityāchāraprādīpa, p. 68).

नृजुः—V. L. तथा

## VERSE CLXXVIII

रिष्यति—V. L. (a) दुष्यति (Vidhānapārijāta, p. 695); (b) रिष्यते

## VERSE CLXXX

जामी—V. L. बामी

दासवर्गेण—V. L. वा स्ववर्गेण (Vīramitrodaya-Saṃskāra p. 523).

P. 359, l. 10 —for भगिन्यः...नरश्च read भगिन्यः सुवासिन्मयश्च

## VERSE CLXXXI

एतैर्विवादान्—V. L. (a) एतान्विवादान्—(Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 573); (b) एतैर्विवादां

एतैर्जितैश्च—V. L. (a) एभिर्जितैश्च; (b) एताञ्जित्वा; (c) एतैर्जितञ्च (Nirṇayasindhu and Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 573).

## VERSE CLXXXIII

नामनो—V. L. नामनो

## VERSE CLXXXIV

स्वका—V. L. स्विका (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 574).

## VERSE CLXXXV

सहेतासम्बरः—V. L. सहेतासम्बरः—*noted by Medhātithi.*

For the first line Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 574) reads  
—दावास्त्रादासवर्गस्तु दुहिता कृप्यः परः ।

P. 359, l. 28—for दुकम्पा दवा read दुकम्पा

## VERSE CLXXXVI

अपि—V. L. तु

कस्य—V. L. तस्य

कस्याद्यु—V. L. विद्यादा (Dānamayūkha, p. 6).

प्रशाम्यति—V. L. विनश्यति (do.)

## VERSE CLXXXVII.

P. 360, l. 14—for विज्ञावप्रतिग्रहमन्त्र read विना यत् प्रतिग्रहं सर्व  
as in S.

## VERSE CLXXXVIII

प्रतिगृह्यविद्वांसु—V. L. (a) अविद्वान् प्रतिगृह्याणो—(Hēmādri-  
Dāna, p. 60); (b) अविद्वान् प्रतिगृह्णीयात् (Madanapārijāta, p. 221).

## VERSE CXCI

यस्मात्तस्मात्—V. L. यस्मात् कस्मात्—(Hēmādri-Dāna, p. 60).

## VERSE CXCH

प्रयच्छेत्—V. L. प्रयच्छेत्

पादे—V. L. (a) द्विजे; (b) विप्रे

P. 361, l. 23—for काम्य read साम्य

— „ —Before पुन add क

— l. 25—for प्रकार read प्रकरण

## VERSE CXCH

ऽप्यर्चितं—V. L. पार्जितं

## VERSE CXCIV

प्रतीक्षकी—V. L. प्रतीक्षकी

## VERSE CXCX

दम्भकः—V. L. (a) दम्भिकः (Aparārka, p. 170 and Mitākṣarā on 1. 130); (b) दम्भिकः

मिसम्भकः—V. L. (a) तिसम्भकः; (b) मिसम्भिकः (Aparārka, p. 170).

Medhātithi notes that after verse 195 'some people' read the following additional verse—

वस्य धर्मध्वजो नित्यं सुराध्वज इवोच्छ्रितः ।

प्रच्छन्नानि च पापानि वैडालं नाम तद्व्रतम् ॥

P. 362, l. 20—for व्यापयन्ति read व्यापयति as in A and S.

— l. 24—for मुखाज्जातमिति read अभिमुखे कथितमिति

— l. 25—ईदृशो...ज्ञेयः should come in the next line after षष्ठीसमासः

## VERSE CXCVI

निरुक्तिकः—V. L. नैकृतिकः (Mitākṣarā on 1. 130 and Aparārka, p. 170).

वकप्रत—V. L. वकवृत्त

वकवृत्तचरोद्भिजः—V. L. वकवृत्तिल्याहृतः (Mitākṣarā on 1. 131 and Aparārka, p. 170).

P. 363, l. 15—for व्रतेन read व्रतानि

## VERSE CXCVII

व्रतिनो—V. L. वृत्तिनो

## VERSE CXCVIII

दम्भनम्—V. L. लम्भनम् (Aparārka, p. 1229).

## VERSE CXCIX

वच—V. L. तच्च

P. 364, l. 4—for अर्थः स्वा read अर्थस्वा

— l. 7—for तदेत read तदेत

## VERSE CC

तिर्यग्योनौ—V. L. (a) तिर्यग्योनिषु ; (b) तिर्यग्योन्नां

P. 364, l. 18—for चारवात् read चारवात्

## VERSE CCI

न स्नायाद्—V. L. (a) स्नायान्नैव—(Viramitrodaya-Āhnika, p. 169) ; (b) न स्नायीहि ; (c) न स्नायाद्य

After verse 201, some people add the following :—

उद्ध्यत्य चतुरः पिण्डान् कामं स्नायीत पञ्च वा ।

(V. L.—सप्तोद्ध्यत्य ततः पिण्डान् कामं स्नायाद्य पञ्चवा)

उदयानात् स्वयं ग्राह्यं बहिः स्नात्वा न कुप्यति ॥

## VERSE CCH

शुभान—V. L. शुभान

## VERSE CCH

तद्वागेषु—V. L. हवेषु च—(Aparārka, p. 234).

जवयोषु च—V. L. जवयादिषु (Do.)

P. 365, l. 9—for स्मर्यमाद्य read अस्मर्यमाद्य

## VERSE CCIV

For the second line some people read वमानेतानकुर्वाणो  
विद्यमान् केवलान् भजेत्

P. 365, l. 17—for विद्यमाद्य read निवसवा

— l. 21—for माचरला read माहारला

Between verses 204 and 205 some manuscripts read the following :—

आयुर्लक्ष्यं वमा सत्यमहिंसा दममस्पृहा ।

आनमससादो माधुर्यमार्जवं च वमा ददा ॥

अहिंसा सत्यवचनं ब्रह्मचर्यमकल्पता ।  
 अस्तेयमिति पञ्चैते कर्माश्चोपपन्नाणि च ॥  
 शौचमिज्या तपो दानं स्वाध्यायोपस्थविग्रही ।  
 व्रतोपवासौ मीनं च स्नानं च विद्यमा दश ॥  
 अक्रोधो गुरुश्रुत्वा शौचमाहारलाघवम् ।  
 अग्रमादश्च विद्यमाः पञ्चैवोपपन्नाणि च ॥

(This last verse is quoted by Medhātithi).

### VERSE CCV

तदे—V. L. (a) हुते; (b) हुते—(Viramitrodaya-Āhnika, p. 494).

हुते—V. L. हुते—(Mitākṣarā on 3. 290).

ह्रीवेन—V. L. नृदेव (Nārāyaṇa).

### VERSE CCVI

अदलील—V. L. अलीक

### VERSE CCVII

च न—V. L. तु न

पदा स्पृष्टं—V. L. पादस्पृष्टं

च कामतः—V. L. तु कामतः

### VERSE CCVIII

P. 366, l. 25—for मयि । पातकिना read मयि पातकिनाम् ।

### VERSE CCIV

विदुषा—V. L. विदुषां—(Kullūka and Prāyashchittavivēka, p. 260).

P. 367, l. 12—For गवसंवा read गवः संवा

### VERSE CCX

गावय—V. L. गावक—(Mitākṣarā on 3. 290).

तद्वयो—V. L. वचुः (Madanapārijāta, p. 944).

निगदस्य—V. L. (a) निगदस्य; (b) निगदेन (Nandana); (c) निगदस्य;  
 (d) निगदोन



## VERSE CCXI

श्रुतस्योच्छिष्टमेव च—V. L. उच्छिष्टमगुरोस्तथा—noted by Medhātithi.

P. 368, l. 1—for प्रतिष्ठादिः सोपपन्नो धर्मचरश्चः read प्रतिष्ठादिभ्य एवो-  
ऽधर्मचरश्चः as in S.

— l. 11—for इमं न्यवीचमपि read इं स्वकीयमन्यवीचमपि

## VERSE CCXII

सूक्तिकाम्—V. L. सूतकाम्—noted by Medhātithi.

पर्यायाच्च—V. L. पर्यायाच्च (Mitākṣarā, on 3. 290).

P. 368, l. 24—for सूत read सूति

Between verses 212 and 213, Viramitrodaya (Āhnika, p. 494) quotes an additional verse:—

समासमाभ्यां विप्राभ्यां विषमं समवेव च ।

पूजातो वीचमानं च न प्राहं देयमेव च ॥

This is explained by it on p. 498.

## VERSE CCXIII

नगर्यम्—V. L. (a) कदर्यम्; (b) नगर्यम्—(Mitākṣarā on 3. 290).

## VERSE CCIV

चाम्—V. L. चैव—(Mitākṣarā, 3. 290).

विक्रयकस्य च—V. L. (a) विक्रयिकस्य च; (b) विक्रयिणस्तथा—  
(Mitākṣarā 3. 290); (c) विक्रेयकस्य च (Madanapārijāta, p. 945).

## VERSE CCV

वतारकस्य—V. L. (a) वतारकस्य (Kullūka); (b) वतरकस्य—(Mitāk-  
ṣarā, 3. 290).

वेद्यस्य—V. L. (a) वैद्यस्य—(Viramitrodaya-Āhnika, p. 495).  
(b) वेद्यस्य (Madanapārijāta, p. 945).

राज—V. L. सोम (Mitākṣarā, 3. 290).

P. 369, l. 17—for वेष्टु read वेष्टो as in N.

### VERSE CCXVI

शौण्डिकावां—V. L. शौण्डिकाव' (Madanapārijāta, p. 945).

चेल—V. L. चेल (Madanapārijāta, p. 945).

P. 369, l. 24—Before वर्तते add वस्य as in S.

### VERSE CCXVII

P. 370, l. 2—for नैवं read नैव

—— l. 5—for प्रेताग्ने कृतं read प्रेतावकृतं

### VERSE CCXVIII

आदये—V. L. आहन्ति

P. 370, l. 13—for चर्मावकृतं read चर्मावकृतमिति

### VERSE CCXIX

प्रजा—V. L. प्रजा—(Viramitrodaya-Āhnika, p. 507).

### VERSE CCXXI

य एतेऽग्नौ स्वभोज्यान्ताः—V. L. (a) य एतेऽग्नौ स्वभोज्यान्ताः; (b) य एतेऽग्नौ स्वभोज्यान्ताः

For verse 221 some Mss. note the following variant :—

अमृतं ब्राह्मणस्याग्ने चित्रिवाग्ने यवः स्मृतम् ।

वैरवाग्नेमन्त्रित्वाहुः शूद्रस्य रुधिरं स्मृतम् ॥

### VERSE CCXXII

शुक्लवातो—V. L. शुक्लागो (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 305).

उपयं अहम्—V. L. तुभ्यं उपेत (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 300).

P. 371, l. 12—for वयपि read वदपि as in A and S.

After verse 222 some Mss. have an additional one :—

चन्द्रसूर्यग्रहे नाद्यादद्यास्नात्वा तु मुक्तयोः ।

अमुक्तयोस्तु तयोश्चादिद्वाऽपरेऽहनि ॥

### VERSE CCXXIII

रात्रि—V. L. रात्र (Prāyashchittavivēka, p. 253).

आदिनो—V. L. अदिनो—noted by Medhātithi and in Viramitrodaya (Āhnika, p. 490).

### VERSE CCXXV

हृदयं—V. L. हृष्यं

For the second line the Viramitrodaya (Āhnika, p. 508) reads—इतमअद्धानस्व अद्धानं विशिष्यते

P. 372, l. 11—after देवा add न

### VERSE CCXXVI

अतन्निवृत्तः—V. L. अपवृत्तः (Aparārka, p. 290).

P. 372, l. 21—for यावत् read यावन्तः

What are printed by Gharpure as verses 227, 228, 229, are not the verses of Manu. They are verses quoted by Medhātithi from other sources. They form part of the Bhāṣya on 226.

P. 373, l. 1—for द्वावागतं read तदा तस्माद्वागतं

— l. 20—Omit दौर्वासीति, and after अपिपु add वैर्वासीति as in S.

— l. 25—for कञ्ज read कञ्ज

## VERSE CCXXVII

विलम्बैष्टिकपौर्तिकम्—V. L. विलम्बैष्टिकसङ्गम् (Parāsharamādhava-  
Āchāra, p. 165).

## VERSE CCXXVIII

अनसूयता—V. L. अनसूयतः (Aparārka, p. 385).

After verse 225 some Mss. insert the following :—

पात्रभूतोऽपि यो विप्रः प्रतिगृह्य प्रतिग्रहम् ।  
असत्सु न विद्युजीत देवं तस्मै न किञ्चन ॥  
सद्युयं कुरुते वञ्च प्रतिगृह्य समन्ततः ।  
अर्मायै नोपयुजीत न तं तस्करमर्थयेत् ॥

## VERSE CCXXIX

वप्य—V. L. वप (Aparārka, p. 385).

P. 374, l. 17—for स्वाको read स्वादको

## VERSE CCXXX

भूमि—V. L. (a) स्वर्ग (Aparārka, p. 386); (b) सर्व (Smṛti-  
tattva II, p. 364).

## VERSE CCXXXI

पुष्टं—V. L. पुष्टं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 177).

विष्टपम्—V. L. विष्टपम्

P. 375, l. 7—for अनसो विप्रो read गोविप्रो as in S.

— l. 10—for खादीनाम् read खादानम् as in S.

— l. 11—for मुक्त्वा read मुक्ता as in S.

— l. 14—before उभयतोमुत्थी add रोममुत्थायि मुनायि

— l. 15—for स्वर्गः प्राप्यते read स्वर्गं प्रापयति as in S.

— l. 17—for शिकस्वर्गपुष्पां दत्त्वा read शिकमय स्वर्गं दत्त्वा  
as in S.

## VERSE CCXXXII

ब्रह्मसाष्टिताम्—V. L. ब्रह्म शाश्वतम्—(Parāsharanādhava-Āchāra, p. 133, and Aparārka, p. 386).

शाश्वतंसौख्यं—V. L. सर्वसौख्यं तु—(Smṛtitattva II, p. 364).

P. 375, l. 24—for तद्भव read तद्भावः

## VERSE CCXXXIV

For the second line Hēmādri-Dāna, p. 17 reads—तेन तेन हि भावेन तस्माप्नोति हि पूजितः

This verse is omitted by Nandana.

## VERSE CCXXXV

तावुमौ—V. L. उमौ तौ—(Dānakriyākāmmudī, p. 8).

## VERSE CCXXXVI

अ नानृतम्—V. L. (a) न वानृतम्—(Hēmādri-Dāna, p. 90); (b) न वानृतम्

नातोऽप्यवदत्—V. L. नातो विप्रवदत्—(Hēmādri-Dāna, p. 90).

## VERSE CCXXXVII

अ परिकीर्तनात्—V. L. (a) तु परिकीर्तनात् (Hēmādri-Dāna, p. 90); (b) अरति कीर्तनात्

## VERSE CCXXXVIII

पुत्रिकाः—V. L. (a) वरिमकाः; (b) वज्रिकाः; (c) वप्रिकाः (Aparārka, p. 232).

## VERSE CCXXXIX

पुण्यद्वारा—V. L. पुण्यद्वारं (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 64).

## VERSE CCXL

प्रलीयते—V. L. (a) प्रमीयते; (b) विलीयते—(Aparārka, p. 232).

च—V. L. तु (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 64).

## VERSE CCXLI

उत्सृज्य—V. L. सन्त्यज्य (Aparārka, p. 232).

धर्मस्तमनुगच्छति V. L. धर्मस्थिति केवलः

## VERSE CCXLII

खशरीरि—V. L. स्वशरीरि, adopted by Medhātithi.

हतकिल्बिषम्—V. L. हतदुष्कृतम्

P. 378, l. 13—for शरीरी read स्वशरीरी as in A and S.

## VERSE CCXLIV

उत्तमैरुत्तमैः—V. L. उत्तमैरुत्तमो (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 587).

सह—V. L. (a) सदा ( do. ); (b) इह (Samskāraratnamālā, p. 507).

## VERSE CCXLV

उत्तमानुत्तमानेव गच्छन्—V. L. उत्तमानुत्तमान्गच्छन्

P. 378, l. 26—for सम्बन्धिनः read सम्बन्धेन

—— l. 27—for जातेरनयायस्यां तुल्यतां read जातेरनपायास्तुल्यतां as in S.

## VERSE CCXLVI

तथाग्रतः—V. L. (a) तथाग्रतैः; (b) यथाविधि

P. 379, l. 5—for राचारैः read कुराकचारैः

## VERSE CCXLVII

एधोदकं—V. L. गन्धोदकं (Mitākṣarā on 1. 214).

अभ्युद्यतं—V. L. अभ्युद्यतं (Aparārka, p. 406).

मध्वापा—V. L. मध्वाउषा (Mitākṣarā on 1. 214), मधुचा  
(Parāśharamādhava-Āchāra, p. 190).

सर्वतः—V. L. असतः (Parāśharamādhava-Āchāra, p. 190).

## VERSE CCXLVIII

आहूता—V. L. आहूता (Hēmādri-Dāna, p. 56).

भ्युद्यतां—V. L. (a) भ्युदितां; (b) सुद्यतां (Aparārka, p. 407).

अप्रवेदितां—V. L. अप्रवेदितां (Naudana).

प्राज्ञां—V. L. भोज्यां

## VERSE CCXLIX

मन्यते—V. L. पश्यते (Aparārka, p. 407).

## VERSE CCL

शय्यां गृहान्—V. L. शय्यासनं (Madanapārijāta, p. 220).

गृहान्—V. L. (a) गृहं; (b) गृह (Prāyashchittavivēka, p. 412).

मयीन्—V. L. (a) मयिन् (Parāśharamādhava-Āchāra, p. 190);

(b) मयीं—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

धाना—V. L. धान्यं

धाना मस्या—V. L. मस्या धाना—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

निर्जुदेत्—V. L. (a) निर्जुदेत्—(Aparārka, p. 406); (b) निर्जुडेत्  
(Hēmādri-Dāna, p. 56).

अपः पुष्पं—V. L. (a) पुष्पं पत्रं (Madanapārijāta, p. 220);

(b) पत्रः पुष्पं—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

## VERSE CCLI

सर्वतः—V. L. सर्वथा

## VERSE CCLII

अग्निष्टुम्—V. L. आकाष्टुम्

## VERSE CCLIII

अधिकः—V. L. अधिकः

## VERSE CCLIV

यथा चोपचरेदेने—V. L. यो यथोपचरेदेने

## VERSE CCLV

तस्तु—V. L. तां तु—adopted by Medhātithi.

## VERSE CCLVII

आस्थितः—V. L. आश्रितः

P. 382, L. 21 - Before सर्वेषां add न as in M.

## VERSE CCLVIII

आत्मनि—V. L. आत्मनः

---



# Adhyaya V

## VERSE I

महात्मानं—V. L. महाभागं

P. 384, l. 11—for उपतिष्ठत्य read उपतिष्ठत्य तम् as in S.

— l. 14—for भृष्टा read भ्रष्टा as in S.

— l. 19—for पूर्व read पूर्वत्र as in S.

— „ —for इदं read इह as in S.

## VERSE II

P. 385, l. 5—for पुरा मृत्युमेरय read पुरापमृत्युना मरय as in S.

## VERSE IV

अनभ्यासेन—V. L. अनभ्यासात् (Parāsharamādhyaya-Prāyashchitta, p. 8).

च विवर्जनात्—V. L. (a) विवर्जनात् ; (b) च लङ्घनात् ( do. )

P. 385, l. 15—Omit नास्नातक.....ऽयम्

## VERSE V

पलाण्डुकश्च—V. L. (a) पलाण्डुकश्च ; (b) पलाण्डुकर (Smṛtitattva, p. 448).

P. 385, l. 24—Omit पादमहारेण—not in A and N.

— l. 26—for यतो read अतो

P. 386, l. 2—Before कवकशब्दो add शाके

—— l. 8—for अस्तेनवृत्तौ N and A read अस्तेतरनिवृत्तौ

—— l. 10—for केवले .....सृष्टे read केवलेनामेवमवस्थेन ससृष्टे  
as in S.

### VERSE VI

वृश्चन—V. L. ग्रश्चन (Aparārka, p. 247).

पीयूषं—V. L. पेयूषं

P. 386, l. 17—for सुतस्य read सृतस्य as in S.

—— l. 20—for अनाद्यं यदि तदग्निं read अनाद्यमग्निं as in A.

### VERSE VII

पायसापूपमेव च—V. L. पायसापूपशङ्कुलीः

P. 387, l. 8—for तदुक्तम् read तदयुक्तम्

—— l. 23—for पदार्थं read परार्थं

—— " —for पाणी read अपाणी

P. 388, l. 3—for अयज्ञे हुतस्य read अयज्ञाहुतस्य

### VERSE VIII

एकशकं—V. L. एकशकं (Madanapārijāta, p. 929).

P. 388, l. 13—for उद् read औद् as in S.

—— l. 16—for सायः दुह्यते read सायमप्रदुग्धा प्रातर्दुह्यते

—— l. 19—for तेनैव read एतेनैव

### VERSE IX

क्षीरीरं चैव—V. L. क्षीरीरमव

माहिर्षं—V. L. (a) महिर्षी (Mitākṣarā, on 3.290); (b) महिषी:  
(Parāśharamādhava-Āchāra, p. 712).

## VERSE X

शुकेषु—V. L. शुके तु

P. 389, l. 11—for येवादः read एवादः as in A.

—— l. 12—for स्वरस read सुरस as in F. N.

## VERSE XI

कल्याणान्—V. L. कल्यादः (Kullūka).

शकुनीन्—V. L. शकुनान् (Kullūka).

शकुनीन् सर्वान्—V. L. शकुनीश्चैव (Smṛtisāroddhāra, p. 298).

टिट्ठिभं च विवर्जयेत्—V. L. (a) टिट्ठिभं परिवर्जयेत्; (b) टिट्ठिभार्षेय  
वर्जयेत्

P. 390, l. 4—for तन्नोभय read न तूभय as in S.

—— l. 5—for नाभक्ष्य read न भक्ष्य

—— „ —for स्तत्रैव read स्तेनैव as in F. N.

—— l. 6—for अशीयान् read नाशीयात् as in F. N.

## VERSE XII

रज्जुवाले—V. L. रज्जुवाले (Kullūka).

शुकसारिके—V. L. शुकसारिकम् (Vīramitrodaya-Āhnika, p.  
540).

P. 390, l. 23—for कस्माद् read कस्माच्च भ

P. 391, l. 2—for न किञ्चि read किञ्चि

—— l. 3—for भिन्नकर्तृकश्च read भिन्नकर्तृकत्वे तु or भिन्नकर्तृ-  
कयोरच

—— l. 4—for विषयः read विषयम्

## VERSE XIII

विमज्जतरण—V. L. तथा विमज्ज (Vīramitrodaya-Āhnika,  
p. 540).

सौम—V. L. सौम (Kullūka).

P. 391, l. 13—for सरद् नेष्वा read सरश्रेष्वा as in A.

—— l. 16—for स्वयं F. N. reads स्वणं, which is better.

—— l. 17—for नूनं read ननु

—— „ —for त्वसति read ऽसति

—— l. 20—for अनापदि read जालपादादि as in S.

—— „ —for विवचते read विवचिते

—— l. 23—for बलाका read कुक्कुटा

#### VERSE IV

P. 392, l. 3—for कोला...दीनां read कोलादीनां as in S.

—— l. 6—for ज्ञायामप्रति read ज्ञाग्रामवासिप्रति as in S.

—— l. 10—for नामिति पक्षि read नामपक्षि as in S.

#### VERSE XV

P. 392, l. 16—for वो मांसा read गोमांसा as in F. N. and S.

#### VERSE XVI

सर्वशः—V. L. सर्वदा

राजीवान्...सर्वशः—V. L. राजीवाः सिंहतु...कारच सशस्कारचैव सर्वशः ।

adopted by Medhātithi and also Mitākṣarā on l. 178.

#### VERSE XVII

सृगद्विजान्—V. L. सृगान् द्विजान्

P. 393, l. 3—for ज्ञातान्...तान् भवे read ज्ञाता...ता भक्ष्ये

#### VERSE XVIII

शस्त्रक—V. L. शल्लक (Mitākṣarā on l. 177).

पशुनक्षेत्रा—V. L. पशुनक्षेत्रा (Smṛtisūroddhāra, p. 299).

P. 393, l. 7—for विष्ठादयो read विषादयो as in S.

## VERSE XIX

ग्राम—V. L. ग्राम्य (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 317).

## VERSE XXI

दृश्यते—V. L. भूत्यते

पुरा—V. L. तथा (Mitākṣarā on 1. 179).

## VERSE XXIV

यद्भवेत्—V. L. सर्वतः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 523).

भक्ष्यं भोज्य—V. L. भक्ष्यभोज्य (Smṛtitattva, p. 542).

P. 395, l. 10—for शुक्लस्यापि read शुक्लस्यापि

— " —for भक्ष्यम् । काले read भक्ष्यकाले

P. 395, l. 13—Before स्नेह read तत्

— l. 19—for नयेनकत्वं read नयेकत्वं

## VERSE XXV

विरस्थितमपि त्वाद्यं—V. L. विरसेस्थितमप्याद्यं (Smṛtitattva, p. 452).

विक्रिया—V. L. (a) विक्रियाः ; (b) विक्रियाम्

पयसः—V. L. पयसां (Smṛtitattva, p. 452).

P. 395, l. 24—for सकृत्प्रादि read सप्तप्रादि

## VERSE XXVI

P. 396, l. 4—for दिग्बन्ध read दिग्बन्ध

— l. 9—for केनचिदुप्यते read न किञ्चिदुप्यते

— l. 12—for कारतः स्थितस्य read कारः स्थित एव

— l. 17—for भुज्यते तद्वद् read भुज्यते तद्वद्वाद्

— l. 19—शुद्ध read शुद्धि

## VERSE XXVII

ब्राह्मणानां—V. L. ब्राह्मणस्य

P. 397, ll. 1-2—Omit मसि क्रियादिना

— l. 2—for वादाश्चेति विशेष read वादाश्च शेष

— l. 8—After तत्र add न

— l. 9—for गोचरैर्बः स read गोचरः स

— l. 11—Before भवति add न

— l. 18—for विशेषेण read अविशेषेण

— „ —वेद्यः read वेद्ये

— l. 23—for प्रोक्षितं न भक्ष्यते read प्रोक्षितं न भक्ष्ये

— l. 27—Before कृतं add न

P. 398, l. 3—for भक्ष्याद्भवस्य read भक्ष्याद्भवस्त

— l. 5—Before कामना read काम्ना

— l. 8—for वृत्ति read प्रवृत्ति as in A and S.

— l. 13—for निमित्ते सम्भवनुज्ञाते read निमित्तताऽसम्भवनुज्ञाता

as in C.

— l. 14—for ननु read ननु as in C.

— l. 26—for इदं ब्राह्म्यु read दिदं श्रीसु

P. 399, l. 4—for तानां भासतां read तानामासतां

— „ —for क्रीतानविहि read क्रीताविहि

— l. 5—for विहितं च read विहितश्च

— l. 12—for अतः...मेव read अतश्चदनुज्ञानादपराधमेव as in S.

— l. 15—for मन्त्रा read मन्त्राः

— l. 17—आपितः read आपितश्च.

— l. 25—for चक्षं देवा read चक्षदेवा

## VERSE XXVIII

स्वावरं जङ्गमं—V. L. जङ्गमं स्वावरं

भोजनम्—V. L. भोजने

## VERSE XXIX

अप्यदंष्ट्रिभ्यः—V. L. आप्यदंष्ट्रिभ्यः

## VERSE XXXI

P. 400, l. 26—for मांसादी यतः read मांसादिनः

— „ —for पुष्ट्यर्थकमांसा read पुष्ट्यर्थं च मांसा as in S.

## VERSE XXXII

परोपकृत—V. L. परोपकृत (Viramitrodaya-Āhnika, p. 527).

देवान्पितॄन्ऋचार्चयित्वा—V. L. अर्चयित्वा पितॄन् देवान्—(Prāyashchittavivēka, p. 276).

न कुप्यति—V. L. न दोषभाक्

P. 401, l. 8—for कृत्वा read कृता

— l. 9—for न कर्तव्यम् read कर्तव्यम्

— l. 10—for बाहकान् read च देवान्

## VERSE XXXIII

अग्न्याहय—V. L. वोऽद्याह (Smṛtisāroddhāra, p. 301).

प्रेतस्तैरघते—V. L. प्रेत्य तैरघते (Viramitrodaya-Āhnika, p. 531).

ऽवशः—V. L. च सः (do.)

P. 401, l. 19—for विमिश्रान्तर read विमिश्रान् अन्तर

— „ —for वोविधि read सोऽविधि

— l. 22—for चानमाह read चानाह as in S.

— l. 26—for मन्नाति read मन्नाति

## VERSE XXXIV

दृगहन्तुः—V. L. दृगहन्ता

## VERSE XXXVI

कदाचन—V. L. कथञ्चन

शाश्वतं विधिं—V. L. (a) शाश्वतं धर्मं ; (b) नैतिकं विधिं

P. 402, l. 13—for मांसमद्यान् read मांसमेवामभीत

## VERSE XXXVII

कदाचन—V. L. कथञ्चन

P. 402, l. 18—for खण्डिका read चण्डिका as quoted in Viramirodaya-Āhnika, p. 539.

—— l. 19—for स्वाज्यः read न्याज्यः

—— l. 23—for शिष्टानां read हिंसायां

—— l. 24—for न read तदा

## VERSE XXXVIII

कुरवोह—V. L. कुरवोह

## VERSE XXXIX

वज्रस्य—V. L. वज्रोऽस्य adopted by Medhātithi.

P. 403, l. 10—for वज्राङ्गभूते वायुलिस्त read वो वयो वज्राङ्गभूतस्य

## VERSE XL

पुरः—V. L. पुरा (Viramirodaya-Āhnika, p. 538).

P. 403, l. 23—for देहवोक read लोक as in A, N and C.

P. 404, l. 5—for स्पृह read स्पृह as in S.

—— l. 10—for भीम read भार



## VERSE XLI

यज्ञे—V. L. सोमे (Aparārka, p. 154).

नाम्बन्नेत्यत्रवीन्मनुः—V. L. नाम्बन् मनुवमवीत्

P. 404, l. 18—for स्वतन्त्र एव च । read स्वतन्त्रः । एवं च as in S.

## VERSE XLII

पद्यं—V. L. पद्यन् (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 538).

## VERSE XLIII

आत्मवान्—V. L. आत्मने (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 538).

P. 405, l. 11—for तत्कृत read तत्कृत as in A.

— l. 13—for नाथ read ऽनाथ

## VERSE XLVI

वधकलेशान्—V. L. (a) परिकलेशान् ; (b) वधकलेशं (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 539).

हित—V. L. सुख

सुखमव्यस्तं—V. L. सुखमानस्यं

P. 406, l. 7—for विताशनादयः read विशसनादयः

— l. 8—for विताशन read विशसन

## VERSE XLVII

प्यायति—V. L. प्यायते (Mitākṣarā on l. 181).

रतिं—V. L. छतिं (Kullūka).

## VERSE XLVIII

विचर्जं—V. L. न मच्च (Prāyashchittavivēka, p. 279).

P. 406, l. 21—for पदेश read पदेशे

— l. 23—for हेतूनाम् read हेतुत्वम्

## VERSE XLIX

P. 406, l. 26—for प्रभावः read प्रभवः

## VERSE L

प्रियतां वाति—V. L. प्रियतामेति

च न—V. L. नोप

## VERSE LI

दकरचेति—V. L. दकरचाह (Smṛtisāroddhāra, p. 301).

विग्रसिता—V. L. विविहन्ता

P. 407, l. 18—for हन्तोष्यते read हन्तेत्युष्यते as in S.

—— l. 27—Before मृतः add तदयुक्तमिति

P. 408, l. 2—for यदि read यद्यपि

—— l. 3—for स एव read चैव

—— „—for मुख्योऽपर read मुख्यो नोपचरन् पर

—— l. 7—for पनयमि read पनयनमि

—— l. 8—for व्यापक read व्यापन

—— l. 9—for पयति read पयत्यर्थः

—— l. 10—for होऽनर्था read हो तदर्था

—— l. 11—for हस्यपि read हस्यच as in A and S.

—— l. 15—for सर्वस्वं दद्यात् read सर्वस्वदाने

—— l. 19—for प्रयोक्तव्यमिति कृपा च read प्रयोक्तव्यी

—— l. 20—for मेति read मेतति

After this verse some Mss. have the following additional verses :—

अनुमन्ता विशसिता विहन्ता क्रयविक्रयी ।  
 घातकाः सर्व एवैते संस्कर्ता बहु उच्यते ॥  
 विदेशेनानुमन्ता च विशस्ता शासनाशया ।  
 हननेन तथा हन्ता धनेन क्रयिकस्तथा ॥  
 विक्रयी च धनादानात् संस्कर्ता तत्प्रवर्तनात् ।  
 धनेन चोपभोगेन वचनद्वयेण चाप्यथ ॥  
 त्रिविधस्तु बधो ज्ञेयो भोक्ता तत्रातिरिच्यते ।  
 घातकाः षट् समाख्याता भोक्ता ततस्तु सप्तमः ॥  
 तेषाम्यन्वसकाशास्तु द्युपभोकातिरिच्यते ।  
 क्रेतारं व्रजते पादः पादो भोक्तारमृच्छति ॥  
 स्वादकं व्रजते पादः पाद आच्छद्यतस्तु यः ।  
 यदि स स्वादको न स्यात् घातको न तथा भवेत् ॥  
 स्वादको घातकः क्रेता ततस्तुल्या न संशयः ॥

### VERSE LII

ततोऽन्धो नास्त्वपुण्यकृत्—V. L. (a) न ततोऽन्धोस्त्वपुण्यकृत् (Smṛti-sāroddhāra, p. 301); (b) न ततोऽन्धोऽस्ति पापकृत्

P. 408, l. 25—for स्त्वं read स्त्वं

### VERSE LIII

पुण्यफलं समम्—V. L. पुण्यं समं स्मृतम् (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 533).

P. 409, l. 6—for वर्ये read वर्ये वर्ये

### VERSE LV

एतद्—V. L. इति (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 531).

मनीषिणः—V. L. विपदिष्ठः

P. 409, l. 16—for मतिराकां read निराकां

## VERSE LVI

P. 409, l. 20—for विचवायाः read विषेवायाः as in S.

—— l. 21—for न्दार्थाकरैरी read न्दार्थवादैरी as in A, N, and F. N.

—— l. 23—for किंचिदपि read किन्तु वयपि

## VERSE LVIII

सूतके च—V. L. सूतकेषु—(Smṛtitattva II, p. 279).

P. 411, l. 3—for जातानुसा read जानुजातसा

—— l. 4—After स्टीलीच add वच' as in S.

—— „ —for—वचपि read वदपि

## VERSE LIX

अर्वाक् सङ्ग—V. L. आ वा सङ्ग (Aparārka, p. 893).

वा—V. L. च

## VERSE LX

तु—V. L. च—(Nityāchārāpradīpa, p. 104).

P. 412, l. 22—for वेम्यः read वेम्यरवात्य as in S.

—— l. 23—for पूर्वमन्वच read पूर्वम्वच as in S.

—— l. 27—for दान मध्युप read दानमवध्युप

—— „ —for पङ्कुर इच read पङ्क

P. 413, l. 19—for दासीनां read दासानो as in S.

—— l. 23—for रामानी read राजानो

P. 414, l. 4—for द्वादशाहे नाच read द्वादशाहेनाच

—— l. 16—for ज्ञाने read ज्ञाते

## VERSE LXI

विपुलं—V. L. विप्राणां (Hāratalā, p. 15).

Kullūka, Nārāyaṇa and Rāghavānanda have the following two verses in place of Medhātithi's verse 61 :—

वधेदं शावमाशौचं सपिण्डेषु विधीयते ।  
जमनेऽप्येवमेव स्वाग्निपुलं शुद्धिमिच्छताम् ॥  
सर्वेषां शावमाशौचं मातापित्रोस्तु सूतकम् ।  
सूतकं मातुरेव स्वाहुपस्पृश्य पिता शुचिः ॥

Some Mss. have the following additional verse :—

उभयत्र दशाहानि कुलस्वाशौचं भुञ्जते ।  
दानं प्रतिग्रहो वस्त्रः स्वाध्यायश्च निवर्तते ॥

P. 415, l. 1—for ध्यायादिष्वपाठ read ध्यायादिषु स्वात् । यदि वा पाठ

— l. 2—for शवधेदैव read एकेनैव as in S.

— l. 4—for विदुष्यते read विदुष्येत

— l. 16—for सदेव read सदैवम् as in S.

## VERSE LXII

वैजुकादेव सम्भ—V. L. वैजिकादभिसम्भ

## VERSE LXIII

शवस्पृशो—V. L. शवस्पृशो

P. 416, l. 10—for तत्र वै read तत्रैव

## VERSE LXIV

शिष्यस्तु—V. L. शिष्यस्त

समाचरेत्—V. L. समाचरेत् (Mitākṣarū on 3. 24).

समस्तत्र—V. L. समस्तत्र

इक्षरादेव शुष्यति—V. L. इक्षरादेव विद्युष्यति—(Mitākṣarā on 3. 24).

After verse 65 some Mss. have the following additional

verses :—

प्राक्संस्कारप्रसीतानां वक्षानामविशेषतः ।  
त्रिरात्रात् भवेत्तुष्टिः कक्षास्वहो विधीयते ॥  
अवन्तजन्मनः सद्य आ वृद्धान्यैशिकी स्यूता ।  
त्रिरात्रमावृता देशाद् इक्षरात्रमतः परम् ॥  
परपूर्वास्तु भार्यास्तु पुत्रेषु प्रकृतेषु च ।  
मातामहे त्रिरात्रं तु एकाहं स्वसपिण्डतः ॥

### VERSE LXVI

मुण्डानाम्—V. L. (a) वृडानाम्—(Mitākṣarā on 3. 23); (b)

चौलानाम्

विद्युष्टिः—V. L. अद्युष्टिः (Mitākṣarā on 3. 23).

विद्युत्तमुण्डकानाम्—V. L. विद्युत्तवृडकानां (do.)

### VERSE LXVII

विधेयुः (Smṛtitattva II, p. 271).

P. 418, l. 3—for एव तेन read एतेन

### VERSE LXVIII

न च—V. L. (a) नापि—(Aparārka, p. 870); (b) नास्त्य—  
(Mitākṣarā on 3. 2).

अपेक्ष्यहमेव तु—V. L. (a) विपेक्ष्यहमेव वा ; (b) अपेक्ष्यहमेव च ; (c)  
विपेक्ष्यहमेव च (Smṛtitattva II, p. 271); (d) अपेक्ष्यहमेव तु ; (e)  
अपेक्ष्यहमेव च (Kullūka).

After verse 70 some Mss. have the following additional  
verse :—

परपूर्वास्तु पुत्रेषु सृत्तके सृत्तकेषु च ।  
मातामहे त्रिरात्रं स्वादेकाहं तु सपिण्डमे ॥

### LXXI

P. 419, l. 7—for अदत्ता read दत्ता as in F. N.

—— l. 18—for तदुत्प read तदुत्पत्त्य

—— l. 19—for स्वर्गं read स्वर्गाना

## VERSE LXXII

विमज्जेयुः—V. L. विमज्जेयुः

अवहम्—V. L. अवहम् (Nandana).

P. 419, l. 27—Before प्रतिपेक्षः add न

— " —for आगादी च तीर्थं read आगाद्यानतीर्थं as in N.

Between verses 73 and 74 some Mss. have the following additional verse :—

मासत्रये विरात्रं स्वात् चण्मासे पश्चिमी तथा ।

अहस्तु नवमादशार्कं कर्ष्यं स्वानेन दृश्यति ॥

## VERSE LXXIV

वज्जेयं—V. L. तज्जेयं

P. 420, l. 12—for देशो read विदेशो

— l. 14—for पेक्ष read पेक्षम् as in S.

— l. 15—for कश्येन read कश्यो न as in A

## VERSE LXXVIII

चेस्वातां—V. L. स्वातां चेत्

वावक्त—V. L. वावक्त

P. 421, l. 14—for वातन read वात as in S.

P. 422, l. 3—for मातुल read मातुले as in S.

## VERSE LXXIX

रात्रमा—V. L. रात्रं वा (Hāralatā, p. 76).

## VERSE LXXXI

गुरी—V. L. अगुरी (Nandana ; also noted by Medhātithi).

विचने स्थितः—V. L. (a) विचनेषु च ; (b) विचने स्थितिः (Hāralatā, p. 76).

P. 422, l. 10—for रात्रिप्रति read रात्रप्रति

— l. 15—for उपसन्ने read उपसन्ने

### VERSE LXXXII

श्रुतिः—V.L. चतुर्थः

P. 423, l. 2—for वाच्यं read वाच्यं

— l. 5—for ननु read न

— l. 8—Before विकल्पन्ते add तानि

— l. 11—for उपक्रान्तं read अपक्रान्तो as in S.

— „ —for विवक्षा वामा read विवक्षावामा

Before verse 82 some Mss. have the following :—

अन्नविद्युद्वापादाः स्युश्चेद्दिग्बलं बान्धवाः ।  
 तेषामशौचं विप्रस्य दशाहास्तुदिरिष्यते ॥  
 राजन्यवैश्यवोरशौचं द्वौ नवो नित्यं बन्धुषु ।  
 स्वमेव शौचं कुर्वीत विशुद्ध्यर्थमिति स्थितिः ॥  
 विप्रः शुद्ध्येद्दशाहेन जन्मद्वानौ स्वयोन्यु ।  
 बन्धुमित्रभिरथैकेन अन्नविद्युद्वापो नित्यं ॥  
 सर्वे चात्तमवस्थांस्तु शौचं कुर्युरतन्मिताः ।  
 तद्वर्णविधिदृष्टेन त्वं तु शौचं स्वयोन्यु ॥

### VERSE LXXXIII

P. 424, l. 10—for होमवै read होमावै

### VERSE LXXXIV

P. 425, l. 2—for सवपि read स्वेनापि as in S.

— l. 6—for शबस्तुष्टिपदेन read केवलस्य शबस्य स्तुष्टिपदेन as in S.

— l. 7—for रैयुक्क read रैतरयुक्क as in S.

— „ —for पदान्त read पदान्तर as in S.



## VERSE LXXXV

गामालम्बार्कमीक्ष्य वा—V. L. नां सृष्ट्वा कीक्ष्य वा रक्षिम् (Mitākṣarā on 3.30 ; Madanapārijāta, p. 25).

ईक्ष्य—V. L. पक्ष्य

P. 425, l. 24—for विकल्पेते read विकल्प्येते as in A.

## VERSE LXXXVII

त्रिरात्रेक्ष्य शुज्यति—V. L. त्रिरात्रमशुचिर्भवेत् (Aparārka, p. 876 and Mitākṣarā on 3.5).

दृष्ट्वा—V. L. (a) दृष्ट्वा (Samskāraratnamālā, p. 285); (b) कुर्वान् (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 313).

## VERSE LXXXVIII

विद्यतेतेतोदकक्रिया—V. L. विवायो न विधीयते (Smṛtisāroddhāra, p. 217).

P. 426, l. 14—for संसर्गेण read संसर्गे न as in S.

— l. 16—for तदुक्तम् read तदयुक्तम्

— l. 17—for निर्देशात् read निर्देशात् as in C.

P. 427, l. 1—for जुझानं read जुझातं

— l. 14—for वाचयति read वातयति

— l. 16—for प्रपतनम् read प्रपतनैरवेष्टुताम्

P. 428, l. 1—for सम्बन्धि read सर्वाधि

— l. 2—for वेकेचन read वेन

— l. 18—for शास्त्र read न शास्त्र

## VERSE LXXXIX

P. 429, l. 7—Before कथिष्ठं add न्न as in S.

P. 429, l. 11—for तादर्थ्यतामा read तादर्थ्यामा as in S.

— l. 12—for गुणभावात् read गुणीभावः as in S.

— l. 20—for ब्राह्मणादिभिः read ब्राह्मणहवने

— „ —for लहेषा read लद्देषा

— l. 22—for लभ्यते read न लभते

P. 430, l. 8—for विवक्षयानातकं read विवक्षावामतन्मय as in S and F. N.

— l. 10—for सम्बध्यते । एते read सम्बद्धा तत्र ते as in S.

— l. 18—for वक्ष्ये read वक्ष्यर्थ

— „ —for प्रमाद्या read प्रमाद्य

— „ —for विधिविधिति read विधिं वदन्ति

— l. 22—for विदुषिविति read विदुषेति as in C.

— l. 23—for वधातु read वधा च

— l. 25—for विदुष read विदुषा

### VERSE XC

प्रेतान्—V.L. प्रेतान् (Nirṇayasindhu, p. 391).

न प्रतेन—V. L. मतेन न (Samskāraratnamālā, p. 394).

### VERSE XCI

वधायोगं—V.L. (a) वधासङ्घर्षं ; (b) वधायोगं (Smṛtisāroddhāra, p. 216).

वधायोगं हि जन्मनः—V.L. (a) वधावर्षं द्विजासवः (Aparārka, p. 170);  
(b) वधासङ्घर्षं द्विजासवः (Nirṇayasindhu, p. 414).

### VERSE XCI

P. 431, l. 26—for वधातु read वधा इ as in A.

## VERSE XCIII

महात्मिके—V. L. (a) महात्मके; (b) महात्मिके

चावका—V.L. (a) चावका (adopted by Burnell, but 'unauthorised' says Hopkins); (b) तत्र का (adopted by Parāshara-mādhava-Āchāra, p. 616).

P. 432, l. 10—for सनेषु read चावनेषु as in S.

## VERSE XCIV

विम्ब—V. L. विम्ब (Kullūka).

## VERSE XCV

वपुः—V. L. मूर्ति

## VERSE XCVI

लोकेभ्यः प्रमवाप्यवी (Medhātithi)—V.L. (a) लोकेभ्यः प्रमवाप्यवम् (Kullūka); (b) लोकेप्रमवाप्यवम्; (c) लोकेप्रमवोदयवम् (Nandana); (d) लोकेप्रमवेऽप्यवम्; (e) लोकेप्रमवेऽप्यवः (mentioned by Nārāyaṇa); (f) लोकेप्रमवाप्यवी (Wrongly attributed by Buhler to Medhātithi).

## VERSE XCVIII

बाह्नायुचम्—V. L. बाह्नायुचैः (Nirṇayasindhu, p. 427).

शुद्धत्वः—V. L. शुद्धेवः (Shuddhi-Kaumudī, p. 154).

रश्मीन्वा—V. L. (a) रश्मीन्वा (b) रश्मिं वा (Shuddhi-Kaumudī, p. 154).

## VERSE CI

गदधरपद्धति—V. L. गदधर (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 320).

चेत्—V. L. चैत् (do).

## VERSE CII

व—V. L. वा (Smṛtisāroddhāra p. 220).

सचेलं—V. L. (a) सचैलः (Mitākṣarā, 326); (b) सचेलः (Hāratalā, p. 86; (c) सचेलं

After verse 102 some Mss. have the following couplet :

अपरं चेत्परो बर्हो अपरे वा परो यदि ।  
अशौचे संस्पृशेत्स्नेहात् तस्य शौचेन शुध्यति ॥

### VERSE CIII

नाचवेत्—V. L. हारवेत् (Mitākṣarā on 3.2) Madanapārijāta, p. 395).

### VERSE CIV

विराहारो—V. L. ग्न्यनाहारो (Smṛtisāroddhāra, p. 249).

वायुपाजनम्—V. L. वासनाजनम् (do).

### VERSE CV

शौचानां—V. L. वर्णानां

वेऽर्धे—V. L. वेऽन्तः (Smṛtisāroddhāra, p. 249).

### VERSE CVI

तपसावेदविस्तमाः—V. L. नदी वेगेन शुध्यति (Shuddhi-Kaumudī, p. 360).

### VERSE CVII

द्विजोत्तमः—V. L. द्विजोत्तमाः (Smṛtisāroddhāra, p. 249);

P. 435, l. 13—for नयः read नयाः

— " —for वेगगतायाः read वेगं गतायाः

— l. 14—Before यथा add न as in S.

### VERSE CVIII

P. 435, l. 27—for करवम् read करवत्त्वम्

P. 436, ll. 1—3 वावाऽनु.....सा तु—should be transposed to line below, after दुष्कृती

P. 436 l. 10—for वदिति S reads वदन्ति

VERSE CIX

P. 436, l. 16—for प्रधानता read प्रधानतया

VERSE CX

P. 436, l. 22—for अस्मन् read अस्मन्नेति

— l. 25—for उपाख्यं read पाख्यं

— l. 27—for लोक read लोकत

— „ —for नैकसामान्यमात्रं लोकावगायते read नैवम् ।  
सामान्यमात्रं लोकावगायते

P. 437, l. 2—for उन्मा read नाममा

— l. 3—for विरोचः read विरोचं

— l. 14—for शुद्धपात्रं read शुद्धपात्र

— l. 18—for मूलं read सिद्धेत्थं as in S.

— l. 19—for येमेव read येविषयमेव as in S.

P. 438, l. 2—Before विभाग add किन्तु

— l. 4—for कवस्त्वं...ज्ञाप्येत read न चैकवस्त्वंशो स्वत्वं ज्ञाप्येत

— l. 6—for परिगृह्य read परिग्रह्य

— l. 8—for मज्जेर read विभज्जेर

— l. 12—for शुद्धि read अशुद्धि

VERSE CXI

P. 438, l. 26—for चायनादिहकादिभिः read चामापृथुकादिभिः

P. 439, l. 7—for स्वाकार read स्वाकर

— l. 8—for दाहोनासीतानां read दाहोनीतानां

P. 439, l. 9—for सखां read यथां

—— l. 10—for स्फोटनादि read स्फटिकादि as in S.

### VERSE CXII

अपामग्ने—V. L. (a) अग्नेष्वापां; (b) अग्नेरपां

स्वयोन्यैव—V. L. सयोन्यैव—noted by Medhātithi.

गुह्यवस्तरः—V. L. बडवस्तरः

### VERSE CXIII

कांस्यरेत्यानां—V. L. (a) कांस्यरेण्याणां; (b) कांस्यरूप्याणां; (c) कांस्यरूपाणां

मपुषः—V. L. मपुषः (Mīṭākṣarā, 1.190).

सीस—V. L. शीश (Shuddhi-Kaumudī, p. 305).

### VERSE CXIV

उत्पन्नं—V. L. (a) उत्काचनं; (b) उत्प्लवणं (Smṛtitattva; II, p. 297),  
(c) प्राप्लवणं

P. 440, ll. 24-25—for सट्वाशब्दावादीनां read सट्वादीनां as in S.

### VERSE CXV

After verse 115 some Mss. insert :

कमण्डलूनां च तथा विप्राणां ब्रह्मचारिणाम् ।  
हुतेऽग्नौ ब्राह्मणस्यापि तस्यतः शूयते अग्निः ॥

### VERSE CXVI

After verse 116 some Mss. insert the following:—

अवहृत्तरीयानां तु वायसी शुद्धिरिष्यते ।  
पर्युषणाद्भूपमाहा मणिनामलिचाबनाद् ॥

### VERSE CXVII

कीर्त्त—V. L. क्व (Shuddhi-Kaumudī, p. 310).

P. 441, l. 19—for पर्यवस्यतोऽपि read प्रकाशितस्यापि

## VERSE CXVIII

चैल—V.L. चेल

## VERSE CXIX

ऊर्ध्वैः—V. L. माधैः (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 138).

P. 442, l. 19—for मिश्रेण न read मिश्रितेन as in A.

## VERSE CXX

उदकेन वा—V. L. उदकेन च (Aparārka p. 260).

P. 442, l. 26—for करक S reads करण

## VERSE CXXI

नृत्तकाहं—V. L. नृत्तकाहाभि

पलाहं—V. L. पलाहं (Nityāchārāpradīpa, p. 100).

उपाञ्जनै—V. L. उक्तेष्वपि

P. 443, l. 6—for विकारणां read विकाराणां

— l. 7—for गिनां S reads 'गिना'

What appears as verse 123 in Kullūka (Buhler and Burnell)—मधैर्मूत्रैः etc. is, according to Medhātithi and Govindarāja, not Manu's text; both quote it as from Vasiṣṭha (3-59). For ह्रीकनैः पूषणोयितैः Aparārka, (p. 262) reads रक्षेष्म-पूषाणोयितैः.

## VERSE CXXII

सम्प्राज्जिनोपाञ्जनेन—V.L. सम्प्राज्जिनेनाञ्जनेन

## VERSE CXXIII

मृगचरेष्वपि शुष्यति—V.L. मृगचरेष्वपि विष्टुष्यति (Madanapārijāta, p. 458).

P. 444, l. 3—for कृतव्यु read प्रकृत्याद्यु

— l. 6—for अर्वाकतस्त्वजन्ति read अर्वाक् तु तत् स्वजन्ति as in A.

#### VERSE CXXIV

ध्वाकात्—V.L. ध्वाको (Aparārka, p. 36; Madanapārijāta, p. 47; Parāsharamādhava-Āchāra, p. 217).

गन्धो ज्ञेयः—V.L. गन्धज्ञेयः (Madanapārijāta, p. 47).

वादेयं—V. L. (α) देयं स्यात् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 217); (b) वादेयं

#### VERSE CXXV

P. 445, l. 11—for दुष्ट read दष्ट

— l. 24—for तत्पुत्र्य read तत् । स्पृश्य

#### VERSE CXXVI

कृत्यं यासु गो—V. L. कृत्याया वज्र गो (Kṛtyasūrasamuechaya, p. 87).

P. 446, l. 3—for स्वर्गतो read सप्तर्गतो

#### VERSE CXXVII

पण्यं (Medhātithi and Madanapārijāta, p. 468)—V. L. पण्ये (Kullūka).

मैत्र्यं—V. L. मैत्रं (Smṛtisāroddhāra, p. 250).

P. 446, l. 18—for एवं.....तत्र read वण्योक्तं एवैवोपप.....तत्र

— l. 26—After समाचक्षते add मेधतया शुचित्वमाह

#### VERSE CXXVIII

P. 447, l. 3—Omit here मेधतयाऽशुचित्वमाह



After verse 128 some Mss. insert the following:—

शुचिरग्निः शुचिर्बाहुः प्रवृत्तो हि बहिर्धरः ।  
जलं शुचि विविक्तस्थं पन्था समुत्तरो शुचिः ॥

### VERSE CXXIX

इतस्यान्यैश्च—V. L. इतस्यापि च (Shrāddhakaumudī, p. 356).  
चण्डालाद्यैश्च—V. L. चण्डालैरन्यैश्च

### VERSE CXXX

मन्तारव्युताः—V. L. व्युता मन्ताः (Kṛtyasūrasamuchchaya, p. 85).  
अथस्तावि—V. L. अथस्तावि (Madanapārijāta, p. 50).

P. 447, l. 21—for ग्निवाणि read ग्निवाणां

— l. 22—After मेष्वाणि add इति

### VERSE CXXXI

P. 448, l. 5.—Transpose तथा...वाच to line 2 above, after भवति, and in its place add मरिचकाग्रदण्डं in l. 5.

### VERSE CXXXII

P. 448, l. 20—for तेषामेव read तेषामग्रे as in N.

### VERSE CXXXIII

मूत्र—V. L. मूत्रं (Aparārka, p. 271).

प्रायश्चित्तं—V. L. कर्षयिष्यन्ताः (Aparārka, p. 271 and Mitākṣarā on l. 191).

### VERSE CXXXIV

तिथ्यन्तैकत्र करे दृष्ट—V. L. तिथौ दृष्ट नामकरे तथा (Nityāchāra-pradīpa, p. 255).

तथैकत्र—V. L. (a) तथैकत्र; (b) तथैकस्मिन्; (c) तथा नाम (Aparārka, p. 36).

शुद्धिमभीक्षता—V. L. शौचोपपादिकाः (Madanapārijāta, p. 46)

P. 449, l. 6—for मेदे read मेदो as in S.

— „ —for स्वानाध्याम्येत्यादि read स्वानादित्यादि as in A.

### VERSE CXXXV

गृहस्थानां...महाचारिणाम्—V. L. गृहस्थस्य...महाचारिणः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 215).

त्रिगुणं स्वाहूतस्थानां—V. L. वानप्रस्थस्य त्रिगुणं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 215 and Madanapārijāta, p. 47).

स्यात्—V. L. तु

तु चतुर्गुणम्—V. L. तत्तुर्गुणम् (Shrāddhakaumudī, p. 336).

P. 449, l. 10—for सुहार्षदे read सुहार्षादे as in N.

### VERSE CXXXVI

पाण्याचान्त—V. L. सान्वाचान्त (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 223).

For the second half Parāsharamādhava (Āchāra, p. 223) reads पीत्वाऽवोऽप्येषमाद्यश्च वेदमग्निं च सर्वदा

मूत्रं तु—V. L. मूत्रतु

P. 449, l. 14—for मूत्रो...न्वात् read आचामेदयवा...न्वात् as in C and S.

— l. 18—for ऽप्येतोवा read ऽप्येतो वा as in A.

### VERSE CXXXVII

For the second line Aparārka (p. 40) and Madanapārijāta, (p. 50) read सावि चोपसृष्टोदङ्गिरात्मानं शिर एव च

त्रिराचामेत्—V. L. त्रिःप्राशवेत् (Hēmādri-Shrāddha, p. 992).

द्विःप्रसृज्यात्—V. L. द्विःप्रसृज्यात् (do.)

कीयन्तु—V. L. (a) कीयन्तं तु; (b) कीयन्तौ च; (c) कीयन्तोऽपि

P. 449, l. 27—for स्मृतं read स्मृतं

After verses 138 some Mss. insert the following :—

अज्ञारवं मुक्ततोऽमेभ्यं गावोऽमेभ्याम् पृष्ठतः ।  
 ब्राह्मणाः पादतो मेभ्याः क्षियोऽमेभ्याम् सर्वतः ॥  
 गौरमेभ्या मुक्ते प्रोक्ता अज्ञामेभ्या ततः स्मृता ।  
 गोः पुरीषं च मूत्रं च मेभ्यमित्यत्रवीर्यमनुः ॥

### VERSE CXXXVIII

विद्वष्टं—V. L. विद्वष्ट (Smṛtitattva, p. 111).

वैरव—V. L. अवै (Vidhānapūrijāta, II, p. 318).

### VERSE CXXXIX

ऽहं न पन्ति वाः—V. L. (a) ऽहं पतन्ति वाः (Kullūka and Rāghavānanda); (b) अहं न पन्ति वाः (Hēmādri-Shrūddha, p. 972).

विहितम्—V. L. विहितम् (Shrūddhakaumudī, p. 353).

P. 450, l. 10—for व्योक्ता read व्योक्ता

— l. 13—for मुक्तजा read मयिका as in N and C.

After verse 139 some Mss. insert the following :—

दन्तवदन्तदग्नेषु जिह्वास्पर्शेषु चेक्ष तु ।  
 परिच्युतेषु तस्मान्नादिगिरन्नेव तण्डुलिः ॥

Others have the following two verses—

अज्ञारवं मुक्ततो मेभ्यं गावो मेभ्याम् पृष्ठतः ।  
 ब्राह्मणाः पादतो मेभ्याः क्षियो मेभ्याम् सर्वतः ॥  
 गौरमेभ्या मुक्ते प्रोक्ता अज्ञामेभ्या ततः स्मृता ।  
 गोः पुरीषं च मूत्रं च मेभ्यमित्यत्रवीर्यमनुः ॥

### VERSE CXL

आचाम—V. L. आचम (Hēmādri-Shrūddha, p. 972).

नैमिकैस्ते—V. L. नृमिगास्ते (Nityāchāraprādīpa, p. 281).

## VERSE CXLI

P. 451, l. 15—for तस्यैवात्र ह्यदिः read तच्छौचाच्छुद्धिः

After verse 141 some Mss. add the following :—

अनृतौ तु युवा शौचं कार्यं मूत्रपुरीषवत् ।  
अतौ तु गर्भशक्लित्वात् स्नानं मैथुनिनः स्मृतम् ॥

## VERSE CXLIJ

आचामेदेव—V. L. आचामेदेव (Viramitrodaya-Āhnika, p. 199).

P. 452, l. 7—for मपवादः read मनुवादः

After verse 142 some Mss. have the following :—

अनृतौ तु युवा शौचं कार्यं मूत्रपुरीषवत् ।  
अतौ तु गर्भं शक्लित्वा स्नानं मैथुनिनः स्मृतम् ॥

## VERSE CXLIJ

विहीन्योक्तवानुतामि च—V. L. (a) हीनित्वोक्तवानुतं वचः (Mitākṣarā on l. 196 and Viramitrodaya-Samskāra, p. 523); (b) विहीन्योक्तवानुतं वचः (Viramitrodaya-Āhnika, p. 115 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 224). But in Prāyashchitta (p. 423) the reading is as in Medhātithi.

वीत्वाऽपोष्येयमावय—V. L. रथ्यां स्मरणं चाकलय (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 224).

P. 452, l. 13—for स्नाना read स्नाना

## VERSE CXLIV

वसांश्च—V. L. वसं

## VERSE CXLV

P. 452, ll. 27-28 should be transposed to p. 453 after line 2.

## VERSE CXLVI

For the second half, Parāsharamādhava (Prāyashchitta, p. 286) reads दुनस्य स्वाचिरे मावे न की स्वातन्त्र्यमर्हति

न भजेत् की स्वातन्त्र्यताम्—V. L. न भजेत् स्वातन्त्र्यताम्

P. 453, l. 5—Transpose उत्सृष्टि...कृत्यम् to line 3. after verse 147. This, along with the two lines transposed from p. 452, is the Bhāṣya on 146.

## VERSE CXLVII

For the second half, Madanapārijāta (p. 192) reads एतेषां विरहेषु की गर्हिता स्वाकुलद्वये

## VERSE CXLVIII

कार्येषु—V. L. कार्येषु (Madanapārijāta, p. 192).

P. 453, l. 10—for तवे इति read तवेति.

— l. 13—for अत्रः से० read अत्रसे

## VERSE CXLIX

खेना—V. L. (a) वैना (Varṣakriyākaumudī, p. 579); खेना (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 223).

नुमते—V. L. (a) नुमतः (do.); (b) नुमतौ (do.)

P. 453, l. 26—for तदैव read सदैव as in S and A.

— „ — for स्वामिकार read स्वाम्यकार

## VERSE CL

वक्ररवासा—V. L. वक्ररवासा.

विवाहेषु—V. L. विवाहे तु.

स्वाम्यकारकम्—V. L. (a) स्वाम्यकारकम्; (b) स्वामिकारकम्

P. 454, l. 6—for एतेः । अत्ररतेर्देवता. read एतेर्देवता as in S.

## VERSE CLI

P. 454, l. 14—for सर्वज्ञेया read सर्वज्ञेय

After verse 151 some Mss. add the following:—

दानप्रभृति वा तु स्वाचारदायुः पतिप्रता ।  
मर्त्यलोकां न त्यजति ययैवाकम्पती तथा ॥

## VERSE CLII

उपचारः—V. L. (a) पृथगीयः; (b) उपचर्यः (Madanapārijāta, p. 193); (c) उपचारैः (Samskāraratnamālā, p. 675).

After verse 152 some Mss. add the following:—

पत्नी जीवति वा तु स्त्री उपवासे मृतं चरेत्—[V. L. स्वादुषोऽयं मृतचारिणी ।]  
आयुष्यं हरते मर्त्यमेतत् नैव गच्छति ॥

## VERSE CLIII

वस्त्रो—V. L. वस्त्रे (Gadādhara-paddhati-Kāla, p. 52).

पतिं शुभ्रवते—V. L. (a) पतिः संसेव्यते (Madanapārijāta, p. 193);  
(b) पतिं संसेवते (Vidhānapārijāta, II, p. 729).

पोषितम्—V. L. पोषयाम् (Madanapārijāta, p. 193).

वेन—V. L. (a) वस्तु (Aparārka, p. 102); (b) वा तु (Vidhāna-pārijāta II, p. 729).

पतिं शुभ्रवते वेन—V. L. शुभ्रवति भर्तारं (Samskāraratnamālā, p. 675).

## VERSE CLIV

P. 455, l. 11—for चाक्षय्य read चाक्षय्य as in S.

## VERSE CLV

P. 455, l. 16—After तदपि add न

— l. 17—for तयैव read तयैव

— l. 20—for विरोधोऽयं read विरोधेऽयं as in C and A.

P. 456, l. 1—for प्रयोगोऽयं read प्रयोगोऽयं as in A and S.

## VERSE CLVI

P. 456, l. 6—for लङ्कृतं read वृङ्कृतं as in A and C.

## VERSE CLVII

कुमार—V. L. कौमार (Mitākṣarā on 2. 127).

P. 456, l. 16—for चतुर्विंशत्या read चतुर्विंशतया

— l. 20—for संख्या read संख्या as in S.

## VERSE CLVIII

गच्छति—V. L. गच्छेत् (Madanapārijāta, p. 198).

## VERSE CLIX

अतिवर्तते—V. L. अतिवृत्तयेत् (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 30).

परलोका—V. L. पतिलोका

## VERSE CLX

प्रजास्तीह—V. L. प्रजा जीवां

## VERSE CLXI

वृद्धं—V. L. वृद्धं (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 30).

वा विवेचते—V. L. बोधसेवते (do.)

विन्देव—V. L. विन्देह

सा मदेहोके—V. L. लोके मयति (do.)

P. 457, l. 10—This is *text*, verse (162). For प्राप्नोति V. L. प्राप्नोति । What is printed as verse 163 should be omitted as merely repeating what has gone before.

Verses 163 and 164 should come before line 12.

## VERSE CLXII

विवा—V. L. विवा (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

## VERSE CLXIII

वेदसंयता—V. L. कावसंयता (Vivādaratnākara, p. 436); (b)  
कावकर्मणि: (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

चोचवते—V. L. चग्गवते (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

अतुंलोकं—V. L. (a) पतिलोकं; (b) अतुंलोकान् (Varṣakriyākau-  
mudī, p. 579).

Verses 163 and 164 are repeated in 9. 29 and 30.

## VERSE CLXVI

P. 458, l. 4—for वागप्रत्य read वागप्रत्ये

—for स्वाप्रति read स्वापिप्रति as in N and C.

## VERSE CLXVII

हाववेत्—V. L. हाववन्

कृतदारो गृहे—V. L. गृहेषु ग्राह्यो



## Discourse VI

Some Mss. have the following additional verse in the beginning :—

अतःपरं प्रवक्ष्यामि धर्मं वैज्ञानसाधनम् ।  
पुत्रेषु भार्या विधिष्वनं गच्छेत्सहैव वा ॥

### VERSE II

वापत्यं—V. L. वाऽपत्यं (Mitākṣarū on 3. 45).

### VERSE III

वने—V. L. वने

### VERSE IV

समादाय—V. L. समानीय

धामि—V. L. धाम

विष्णव—V. L. विःसृज्य

### VERSE V

दत्ताद्—V. L. दत्तैः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

### VERSE VI

धीरं वा—V. L. धीरं च

स्वार्थं स्वावाप्त्योऽथवा—V. L. मार्गं वा धार्मिकेन वा

नक्षत्राणि च—V. L. नक्षत्रास्तथा

## VERSE VII

वद्वयः—V. L. वद्वयं (Kullūka).

मिह—V. L. मैहं

गतम्—V. L. गताम् (Mitākṣarā on 3. 46).

P. 468, l. 1—for वदेवं read वदेव

— l. 5—for वद्वयति read वद्वयति

## VERSE VIII

For the first three quarters some Mss. read as follows:

स्वाध्यायदीलो नित्यं स्वाहान्तो मंत्रः समाहितः ।

सकृद्गृह्योऽनित्यं दाता—(this quarter being adopted by Govindarāja).

P. 461, l. 13—for पराचीनाऽपि read अपराचतोऽपि as in F. N.

## VERSE IX

पूर्व—V. L. पूर्व (Aparārka, p. 941).

पौर्वमासं च योगतः—V. L. (a) पौर्वमासं प्रयोगतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528); (b) पूर्वमासं च सक्तितः (Aparārka, p. 941).

वर्ष—V. L. वार्ष (Mitākṣarā on 3. 45).

योगतः—V. L. सक्तितः (do.)

P. 461, l. 23—for जानादिना read जानाद् as in N.

P. 462, l. 19—for जप्तीत्यात्मनि read जप्तीनात्मनि

P. 463, l. 2—for सहासिभिर्बन S reads सहासिबन

## VERSE X

For the first half some Mss. read as follows:—

ननुनेष्टिं तथा पूर्वपौर्वमासादि चाहरेद् ।

दशैक्यम्—V. L. दशैक्यम् (Kullūka).

अवयव—V. L. अवयवं (Aparārka, p. 941).

पुराणम्—V. L. (a) पुराणम्; (b) इतराणम् (wrongly attributed by Buhler to Kullūka, who actually reads पुराणम्; it is adopted, however, by Aparārka, p. 914 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

वाचसायनमेव—V. L. दक्षिणायनमेव (Govindarāja).

### VERSE XI

वासन्तशर—V. L. वासन्तः शर (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

विधिवद्विधयेत् दृष्टम्—V. L. विधयेद्विधिपूर्वकं (do.)

### VERSE XII

तु—V. L. च

P. 463, l. 24—After लवणं add न

### VERSE XIII

स्वलोकादक—V. L. स्थूलोदकम् (Aparārka, p. 924).

नद्यान्—V. L. नद्यान् (Aparārka, p. 924).

### VERSE XIV

मधुमांसं च—V. L. मधुमांसानि (Aparārka, p. 942 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

दशैक्यमातक—V. L. दशैक्यमातक

### VERSE XVI

अक्लृप्तमपि—V. L. (a) अक्लिप्तमपि; (b) अक्लृप्तमपि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

पुष्पाणि—V. L. मूलानि (Kullūka).

व्यासोऽपि—V. L. व्यासि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

P. 464, l. 16—for महाराम read मगहारम

## VERSE XVII

कोऽपि वा—V. L. कस्तथा

## VERSE XVIII

वण्मासनिचयो—V. L. वण्मासमङ्गयो वा (Aparārka, p. 942).

प्रचालको—V. L. प्रचालितो (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

वा स्याद् (second line)—वाऽपि (do.)

## VERSE XIX

वाग्ने—V. L. (a) वाग्ने ; (b) वाचं (Aparārka, p. 943).

स्वाहा—V. L. बह्वा (Mitākṣarā, 3. 50).

## VERSE XXII

स्वानासनाभ्यां—V. L. स्वानासनीयां (Aparārka, p. 943).

## VERSE XXIII

काशिकः—V. L. (a) काशकः ; (b) काशगः

P. 466, l. 4—for शाऽऽभवो read क आभवो वस्मिन्देहो

## VERSE XXIV

उपस्पृशन्—V. L. उपस्पृशेत् (Aparārka, p. 944).

तर्पयेत्—V. L. तर्पयन्

## VERSE XXV

अग्नीनात्मनि—V. L. (a) अग्नीरवात्मनि ; (b) अग्नीःस्वात्मनि (Aparārka, p. 944) ; (c) अग्नीन्स्वात्मनि (Mitākṣarā on 3. 54).

## VERSE XXVI

P. 466, l. 23 for तदुःखा read दुःखा as in A.

## VERSE XXVII

तापसेच्येव—V. L. तापसेषु च (Aparārka, p. 945).

आहरेत्—V. L. आचरेत् (Aparārka, p. 945).

## VERSE XXIX

विषदीः—V. L. विषदः (Aparārka, p. 943).

संसिद्धये—V. L. संशुद्धये

P. 467, l. 14—for वा read या as in S.

## VERSE XXX

शुद्धये—V. L. सिद्धये

## VERSE XXXI

तामास्वाय—V. L. (a) तामास्वाय (Aparārka, p. 945); (b) तां चास्वाय (Hēmādri-Shrāddha, p. 1660).

आविपातात्—V. L. आतिपातात् (Hēmādri-Shrāddha, p. 1660).

पुत्री वार्षविदारणः—V. L. ब्रह्मलोके महीवते (do.)

## VERSE XXXII

ब्रह्मलोके महीवते—V. L. ब्रह्मभूवाय कल्पते (Nirṇāyasindhu, p. 398).

P. 468, l. 9—for वदु...कं read न च तद्युक्तम्

—— l. 13—for वासो read कामो

## VERSE XXXIII

च—V. L. दु (Parāsharamādhava, p. 532).

व्यक्त्वा सङ्गात्—V. L. व्यक्तसङ्गः

P. 469, l. 22—for जीवृत्ती read जी वृत्ती as in S.

—— l. 27—for न वचनार्हः read वचनार्हः as in N.

## VERSE XXXV

For the second line Vidhānapārijāta (II, p. 373) reads  
अनपाकस्य ताम्ब्येन मोक्षमिच्छन् प्रजस्यतः ।

विशेषादेत्—V. L. निषोजवेत्

## VERSE XXXVI

P. 470, l. 16—for वा जायते read वाजायते as in F. N.

— l. 21—for न तु read तेन तु as in A.

— l. 26—After कर्म add वः

P. 471, l. 6—for मदाः read वदा as in A and B.

## VERSE XXXVII

वेदान्—V. L. वेदं

तथा प्रजान्—V. L. (a) तथा प्रजाः; (b) तथात्मजान्; (c) तथा सुतान्;  
(d) तथा सुतान्

## VERSE XXXVIII

सर्ववेदसः—V. L. सर्ववेदस (Kullūka and Parāsharamādhava-  
Āchāra, p. 538).

P. 471, l. 17—for पशुमंशा read पशुमंशवः, महा

— l. 22—for नावरवां read नावरवं as in N.

## VERSE XXXIX

महावादिनः—V. L. महावेदिनः (Yatidharmasaṅgraha, p. 20).

## VERSE XLI

P. 472, l. 10—After समुपदेष्टु add उपदेष्टु as in N.

## VERSE XLII

सिद्धार्थसहायवान्—V. L. (a) सिद्धार्थः सहायवान् ;

सिद्ध०—V. L. सिद्धि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 557).

P. 472, l. 16—for एकरामता read एकारामता as in A.

— l. 19—for ऽवधिहेतु read वन्धहेतु as in A and F. N.

— „ —for संपत्त्यते A reads सम्पत्त्यते, which is better.

## VERSE XLIII

ऽसंचिको—V. L. (a) ऽसंकुको (noted by Medhātithi); (b) आंकुको ; (c) ऽसंकुतको ; (d) ऽसम्बको (Aparārka, p. 953).

P. 472, l. 25—for गार्हस्थ्य read गार्ह as in A.

P. 473, l. 2—for तु सङ्ग read त्वसङ्ग as in (what reference?)

## VERSE XLIV

चेल०—V. L. चेल० (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).

Between verses 44 and 45 some Mss. have the following additional couplets—

प्रेक्ष्यान् हैमन्तिकान् मासानहौ मिश्रिचक्रमेव (V. L. मिश्रविदां प्रसेव् )  
द्वार्धं सर्वभूतानां वर्षास्वेकत्र संवसेद् ॥

(This verse is quoted in Aparārka, p. 953).

वासुर्व हि वज्रेन्मार्गं गार्हो भूमिमाक्रमेव ।  
परिपूताभिरद्भिस्तु कार्यं कुर्वीत निवशः ।

## VERSE XLV

विर्वेशं—V. L. (a) विर्वेशं (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 559); (b) विवेशं

## VERSE XLVI

वार्यं—V. L. वार्धं (Aparārka, p. 953).

## VERSE XLVIII

न वाचमनृतं वदेत्—V. L. न वाचं समुदीरयेत् (Aparārka, p. 954).  
After verse 48 some Mss. have the following :—

सत्यां वाचमहिंसां च वदेद्वनपकारिणीम् ।  
कल्कापेतामपह्वामनृतं साममैथुनाम् ॥

## VERSE XLIX

विरामिषः—V. L. (a) विराजयः ; (b) निरेषयः (Aparārka, p. 954) ; (c) विरामयः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).

## VERSE L

चोत्पात—V. L. चोत्पत्ति (Yatidharmasaṅgraha, p. 86).

P. 474, l. 25—for गृहादौ read ग्रहादौ as in N.

## VERSE LI

वाऽन्ये—V. L. चान्ये

उपसंभजेत्—V. L. उपसंविरोत्

## VERSE LII

कृत्स्न—V. L. कृत (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).

कुसुमवान्—V. L. कुटुम्बवान्

## VERSE LIII

स्युर्भिन्नव्यानि—V. L. स्युरन्व्यानि

## VERSE LV

मैत्रं—V. L. मित्रं (Mitākṣarā, on 3. 59).

प्रसज्येत—V. L. प्रसज्येत (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562).

न प्रसज्येत—V. L. प्रसज्येत तु (Mitākṣarā on 359; Madana-pārijāta, p. 375).



व्यसि—V. L. व्यसि Mitākṣarā, on 3.59).

सगति—V. L. (a) सगते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562); (b) मज्जति (Madanapārijāta, p. 375).

### VERSE LVI

सुकवचने—V. L. सुकवचिते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562).

### VERSE LVII

अलामे—V. L. नराणी

लामे चैव—V. L. लामरचैव (Aparārka, p. 963).

P. 476, l. 3—for मूल.....गृहीतैः read कलमूलोदकादिभिरप्यन्य-  
परिगृहीतैः as in S.

### VERSE LVIII

Second line.—V. L. अभिपूजितलामासु (V. L. लामैश्च) मित्रा  
वस्तेन वज्रवेद्य

### VERSE LXI

P. 476, l. 23—for परिग्रहणं read परिग्रहण्य as in N and F. N.

### VERSE LXII

संयोगं च—V. L. सम्मयोगं (Aparārka, p. 968).

P. 476, l. 6—for कङ्कु.....दिभिः read कङ्कुसुम्भामादिभिः

### VERSE LXIII

सम्भवम्—V. L. सम्भवः (Aparārka, p. 968).

वास्नात्—V. L. वास्नात्

P. 475, l. 19—for उपरि read उपि as in S.

— l. 22—for सङ्गु read सङ्गु.

## VERSE LXIV

(This verse is omitted in some Mss.)

युल्लसयोगमहवम्—V. L. युल्लसहमेव च (Yatidharmasaṅgraha, p. 35).

## VERSE LXV

चाप्यवेचेत—V. L. चाप्यवेचेत

चैवोपपत्तिं—V. L. च समुत्पत्तिं ।

Nandana omits verse 65.

## VERSE LXVI

भूषितोऽपि—V. L. दूषितोऽपि (Kullūka, Nandana and Rāghavānanda).

रतः—V. L. वसन् (Mitākṣara on 3. 65).

P. 478, l. 16—for त्यागे न read त्यागेन

## VERSE LXVIII

अन्तर्ना—V. L. भूतानां (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 570).

चैव—V. L. (a) नैव; (b) नीह

## VERSE LXIX

P. 479, l. 3—for शुद्धं read शुद्ध्यर्थं

After verse 69 some Mss. have the following additional couplet:—

ग्रेष्महर्म्यनिकान् मासान्ही प्रायेण पर्वतेत् ।

द्वार्य सर्वभूतानां वर्षास्वेकत्र संवसेत् ॥

It is quoted as Manu's in Aparārka, p. 954.

## VERSE LXXI

विग्रहात्—V. L. संवसात् (Vidhānapārijāta, II, p. 176).

## VERSE LXXII

P. 479, l. 26—for वीनुवा read वांनुवा

P. 480, l. 7—for शमयमादिभिनिषमादि read यमविषमस्थानादि  
as in N.

— l. 9—for सौर्वादिवः read सौम्यवादिवः as in N.

— l. 11—for प्रक read प्रबल

— l. 15—for धारयतया read धारयकद्वयतया

— l. 20—for रहितं read सहितं as in S and E. N.

— l. 26—for योरनारम्भ read योरारम्भ

P. 481, l. 1—for विषय read विषये

— — for उपधाते read उपधातेषु

## VERSE LXXIII

P. 481, l. 24—for नैवंपरवाच्यः read नैवं परमात्मनोऽप्यः as in A.

P. 482, l. 1—for रनपाकृतादि read रनपावाकृतादि as in A.

## VERSE LXXIV

कर्मभिर्न निबध्यते—V. L. कर्मणा न स बध्यते (Yatidharmasaṅgraha,  
p. 42).

## VERSE LXXV

तत्परम्—V. L. तत्परम् (Nārāyaṇa and Nandana).

P. 482, l. 72—for तेषां read तेषां as in A.

— l. 15—for सव्यमेन read सव्यमेऽप्यत्

P. 483, l. 6—for बीषयेन read बीषये

## VERSE LXXVI

स्नायुयुवं—V. L. स्नायुयुवं (Yatidharmasaṅgraha, p. 91).

दुर्गन्धि—V. L. दुर्गन्धं (do).

P. 483, l. 17—for सूतकान् नाभ्य read स्वेदनादीनामभ्य as in S and F. N.

## VERSE LXXVII

P. 483, l. 26—for वेक्ष्यन् । त्व read वेक्ष्य त्व

—— l. 27—for स्तृप्ता शरीरेष read स्तृप्या शरीरेष

## VERSE LXXVIII

P. 484, l. 7—for प्राप्तिपूर्वकस्य read प्राप्तिवेकस्य

—— l. 8—for कृष्णपूर्वं read कृष्णम् । पूर्वं

## VERSE LXXIX

विसृज्य—V. L. विसृज्य

P. 484, l. 13—after कर्तुं add कर्ममायमग्निं करोति तन्मयैव as in S and F. N.

## VERSE LXXX

P. 484, l. 19—for स्पृहा कार्वांसि read स्पृहाकार्वांसि

## VERSE LXXXI

त्वक्त्वा सङ्गात्—V. L. त्वक्सङ्गात्

हृद्भवि—V. L. हृद्भवि

## VERSE LXXXII

P. 485, l. 9—for तयोः read त्वयोः as in S and F. N.

—— l. 18—for अजकि.....सुहः read स न किष्वाकलमुपाश्रयते as in A.

P. 485 l. 21—for दुष्पते read दुष्पते as in S.

P. 486, l. 10—Omit द्वान्द्वोन्मोह, which is not in A.

### VERSE LXXXIII

आध्यात्मिक—V. L. अध्यात्मिक

P. 486, l. 18—for विद्यावर्क read विद्यावर्क as in A.

— l. 19—for मयुरभमवमहं भवमहं ह्येभिः read मयुरभमहं ह्येभिः as in A.

### VERSE LXXXIV

P. 486, l. 25—for अध्वनवि read अध्वन वि as in A.

— l. 26—for जायकाने read जायकानाम् as in A.

P. 487, l. 1—for शाखाद्वगतामृतत्वामय read शाखाद्वग as in S.

— l. 6—for प्रेक्षणीय....आत्म read प्रेक्षणीयरागादिदोषा ज्ञातात्म

### VERSE LXXXVII

P. 488, l. 3—for गृहस्था read गृहे वा

### VERSE LXXXIX

सर्वेषा—V. L. ऋषीणां (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 563).

वेदस्मृति—V. L. वेदस्मृति (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 563).

P. 488, l. 12—for चैतस्मिन्विद्याने read चैतस्मिन् विद्याने as in A and S.

— l. 25—for क्षीमात्रममने read क्षीमात्रे न यमने

— l. 26—for युक्तेषु read युक्तेषु as in F. N.

P. 489, l. 3—for हृत्वेत.....केनाशेन read हृत्वेतदधिकृता विवाह-प्रयुक्तिविन्ता तु केनाशेन as in A and C and F. N.

— l. 6—for सत्यं वेदस्या read सत्यं वेदस्या as in F. N.

— l. 21—for विदितो read विदितो

— l. 23—for अयमना read अयमना as in F. N.

## VERSE XC

नदीनदाः—V. L. नदीदवाः (Viramitrodaya-Saṃskāra, p. 563).

## VERSE XCI

लघुचको—V. L. लघुचिको

## VERSE XCII

धीः—V. L. धीः (Nārāyaṇa, Nandana and Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 13).

P. 490, l. 26—for दीनदक read दीनदल as in S.

## VERSE XCIII

दुसललघुचवि चर्मल—V. L. (a) दुसललघुचकं चर्म । (b) दुसललघुचिकं चर्म ;  
(c) दुस चिह्नावि चर्मल

## VERSE XCIV

For the last three quarters of this verse, *Apurārku* (p. 972) reads—वेऽधीरग्निहोत्रासः । अधीत्य चाजुवर्तन्ते ते वाप्ति वरमा गतिम् ॥

वेदान्तं—V. L. वेदान्ताद्

भुत्वा—V. L. लेब्ध्वा

P. 491, l. 16—अधीर्षं read अधीर्षं

## VERSE XCV

अम्बल—V. L. अम्बलद् (Govindarāja, Nārāyaṇa and Nandana; also noted by Medhātithi).

After verse 95 some Mss. have the following additional couplet :—

संयत्नं सर्वकर्माणि वेदनेन न संयत्नेत् ।

वेदसंन्यासमाचक्षुस्तस्माद्देवं न संयत्नेत् ॥

## VERSE XCVII

राज्ञां चर्म—V. L. (a) राज्ञां चर्मन् ; (b) राज्ञां चर्मन्

## Discourse VII

### VERSE II

विदुते—V. L. *ऽमिदुते* (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 15).

सर्वस्य—V. L. *सर्वस्य*

रक्षाधर्मस्य—V. L. *चक्रधर्मस्य* (attributed to Medhātithi by Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 16).

P. 493, l. 18—for *सकृत्* read *सकृत्* as in F. N.

— l. 22—for *सद्विदितो* read *सद्विदितो* as in S.

### VERSE IV

विष्णुस्य—V. L. (a) *विह्वल* (Kullūka); (b) *आह्वल* (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).

इन्द्राभिल—V. L. *अम्बामिल*—(Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).

अम्बामिले—V. L. *इन्द्रामिले*

Ditto.

### VERSE V

दृष्टं—V. L. *दृष्ट* (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).

अमिम—V. L. *अमिम* (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 15).

माहात्म्यः—V. L. *माहात्मिः* (noted in do).

### VERSE VI

दृष्टं—V. L. *दृष्ट* (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

### VERSE VII

स चेन्द्रः कर्मजायतः—V. L. *स महेन्द्रः कर्मजायतः* (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

## VERSE VIII

P. 494, l. 27—for अष्टे read ऋष्टे

## VERSE IX

P. 495, l. 3—for प्राये read ये as in F. N.

— l. 4—for मितो read मितवर्ती as in S.

— „ —for सर्पिं सर्पे as in S.

## VERSE X

कार्यं सोऽवेक्ष्य—V. L. कार्याण्यवेक्ष्य (Vīramitrodaya-Rājauṭī, p. 18), which notes the other reading also.

सोऽवेक्ष्य—V. L. चावेक्ष्य

## VERSE XI

पश्चा मीः—V. L. पश्चाऽऽस्ते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

च वसति—V. L. संप्रवसति

## VERSE XIII

धर्मं वनिष्येदु—V. L. धर्ममनीष्येदु (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

तं व्यवस्येदु—V. L. तस्यव्यवस्येदु

Ditto.

वाच्यमिष्येदु—V. L. वाच्यमिष्येदु

तं धर्मं—V. L. तद्धर्मं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 393).

## VERSE XIV

तदर्थं—V. L. तत्कार्यं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 393).

मात्मनश्च—V. L. मात्मनः (do.)

P. 496, l. 20—for आक्षयि read आक्षयो



## VERSE XV

चञ्चलि च—V. L. चञ्चलि ते

कल्पये—V. L. कल्पये

P. 497, l. 1—for स्वाङ्गारी read स्वाङ्गारी

## VERSE XVI

तं देव—V. L. तदेव (Vivādachintāmaṇi, 261).

तत्पतः—V. L. तमेतः

वर्ति—V. L. वृत्ति (Vivādachintāmaṇi, p. 261).

P. 497, l. 8—मनुकम्बमनुकावापरि read मनुकम्बं परि

## VERSE XVII

स्वृतः—V. L. कृतः (Vivādaratnākara, p. 646).

## VERSE XVIII

एवमि—V. L. एव हि (Vivādachintāmaṇi, p. 261).

## VERSE XIX

त एवः—V. L. (a) सुवतः (Vivādachintāmaṇi, p. 261); (b) सेवतः ; (c) स्ववतः (Vivādaratnākara, p. 647).

## VERSE XX

शूले मत्स्यानिवापकवन्—V. L. मत्से मत्स्यानिवाहिंसुः (noted by Kullūka).

शूले—V. L. मत्से.

वापकवन्—V. L. बाहिंसुः

P. 498, l. 7—for शूलाकिपन्ते read शूलाकिपन्ते

## VERSE XXI

आवशिष्टाद्—V. L. आ च शिष्टाद् (Vivādaratnākara, p. 648).

## VERSE XXII

दुर्चिन्तः—V. L. नरः दुर्चिः (Vivādachintāmaṇi, p. 263).

## VERSE XXIII

रक्षसि पल्लोरगाः—V. L. विष्णोरोरग राक्षसाः (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 286), but on p. 292 the same work has the other reading.

देवदानवगणधर्वा रक्षसि—V. L. देवदानववरक्षसि गणधर्वा

P. 499, l. 10—for नीबोडवि नीबोडवि would be better.

## VERSE XXV

दण्डः—V. L. धर्मः (Vivādaratnākara, p. 646).

न मुह्यन्ति—V. L. विवर्धन्ते Do.

## VERSE XXVI

P. 500, l. 2—for विद्यायुक्त read विद्यायुक्ती

## VERSE XXVII

कामाग्नौ—V. L. कामारमा (Vivādaratnākara, p. 647).

विह्वलते—V. L. विहासते

## VERSE XXVIII

विचक्षितं—V. L. विचक्षितो

## VERSE XXIX

मुनीन्—V. L. ऋषीन् (noted in Vivādaratnākara, p. 647, footnote).

## VERSE XXX

सोऽग्रहावेन—V. L. अग्रहावेन (Vivādaratnākara, p. 647).

नक्षत्रे—V. L. नक्षत्रेषु (Do.)

## VERSE XXXI

प्रवेतुं सत्पते दण्डः—V. L. (a) दण्डः प्रवेतुं सत्पः (Vivādachin-  
tāmaṇi, p. 262); (b) दण्डः प्रवेतुं सत्पत्तु; (c) दण्डः प्रवेतुं सतः  
(Vivādaratnākara, p. 647).

ससहावेव—V. L. सुसहावेव (Vivādaratnākara, p. 647).

P. 501, l. 15—for अत्तत्तु read अत्तात्तु as in F. N.

## VERSE XXXII

न्यायदृष्टः—V. L. न्यायदृष्टिः (noted by Medhātithi).

भृशदण्डः—V. L. भृशदण्डः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 121).

P. 501, l. 22—for प्रदृष्टिः read प्रदृष्टो as in N.

— „ —for न्याययोगाद्दृष्टन्यायः read न्याययोगाद्दृष्टः न्यायदृष्टः

— l. 24—for जवेचक्षीवम् read जवेचक्षीवम् as in N and S.

P. 502, l. 2—कार्ये प्रचाने read कार्यप्रचानः

## VERSE XXXIII

शिळोन्मेषाणि—V. L. शिळोन्मेषाणि

## VERSE XXXV

स्वे स्वे धर्मे विविधानां—V. L. स्वेषु धर्मेषु विधानां

P. 502, l. 16—for सिष्यते read सिष्यते

— „ —for सिष्यादि read सिष्यादि as in S.

— l. 20—for विज्ञावन्ते read विज्ञेना

## VERSE XXXVI

सखदोऽं प्रवक्ष्यामि—V. L. सखदोऽं सम्प्रवक्ष्यामि

VERSE XXXIX

P. 503, l. 22—for कस्य read कस्य as in 8.

VERSE XL

नदा—V. L. नदा (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

सपरिग्रहाः—V. L. सपरिग्रहाः (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

वनस्या अपि—V. L. (a) वनस्यापि; (b) वनस्यापि (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

VERSE XLI

वेगे—V. L. वेगे

सुदाः वैश्वनरचैव—V. L. (a) सुदासो वनवरचैव (Kullūka); (b) सुदासः वैश्वनरचैव (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

वैश्वनर—V. L. वैश्वनर (Nandana).

VERSE XLIII

आत्मविद्या—V. L. आत्मविद्या (Mitākṣarā on 1. 310 and Viramitrodaya-Rājanīti, p. 118).

विद्या—V. L. विद्या (noted by Medhātithi).

राज्यतीक्ष्ण—V. L. तद्विदः (Mitākṣarā on 1. 310 and Madana-pārijāta, p. 222 and Viramitrodaya-Rājanīti, p. 118).

P. 504, l. 19—for कस्येव read राज्येव

— l. 21—for कस्य read कस्य

VERSE XLIV

जितेन्द्रियो हि—V. L. जितेन्द्रियस्तु

VERSE XLV

करोवन्तानि च—V. L. करोवन्तानि च

## VERSE XLVI

क्रोधजेष्वात्मनैव तु—V. L. क्रोधजे स्वात्मनैव तु (Parāsharamādhava-  
Āchāra, p. 413).

## VERSE XLVII

दिवास्त्रमः—V. L. दिवास्त्रायः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 147).

परिवादः—V. L. परीवादः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

बुधाभ्या च—V. L. (a) बुधाटाभ्या (do.); (b) बुधाभ्याः (Vīrami-  
trodaya-Lakṣaṇa, p. 198); (c) बुधाचातः (Mitākṣarā on 1. 310).

ऽद्यो—V. L. ऽद्यः (Mitākṣarā on 1. 310).

P. 506, l. 9—दिवास्त्राम्—V. L. दिवास्त्रि as in S.

## VERSE XLVIII

वाग्दण्डमं च पादस्यं—V. L. वाग्दण्डजनपादस्यं

P. 506, l. 16—for कराचरोधो read काराचरोधो

— ll. 17-18—सर्वसाधा...व्यावृत्तिः should come after हरणं  
वा in l. 19.

— l. 18—for गुणिनां read गुणानां as in N and S.

## VERSE XLIX

तज्जयेताहुमौ गच्छी—V. L. (a) तज्जौ हयेताहुमौ गुच्छी ; (b) तज्जौ-  
छेती गुच्छाहुमौ ; (c) त्याज्या छेती गच्छाहुमौ (Parāsharamādhava-  
Āchāra, p. 413) ; (d) तज्जयेताहुमौ गच्छी (Vīramitrodaya-Rājanīti,  
p. 148).

## VERSE LI

दृषये—V. L. दृषयाम् (Mitākṣarā on 1. 308).

सदा—V. L. तदा

## VERSE LIH

पूर्वपूर्व—V. L. पूर्वपूर्व (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 148).

चात्मवान्—V. L. चात्मनः (Nandana and Vīramitrodaya-  
Rājanīti, p. 148).

P. 507, l. 18—for विचंमवति read विचीमवति as in N.

P. 508, l. 1.—for कावे लङः परिचयः read कावे लङपरिचयः as in S.

— l. 5—for विनासादिक read विनासादय

### VERSE LIII

व्यसन्मयोचो—V. L. व्यसन्मयो हि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 414).

P. 508, l. 19—for पामादीनामाशङ्क्यवेति read पामादीनामशङ्क्यं वेति

### VERSE LIV

कुलोद्गतान्—कुलोद्भवान् (Mitākṣarā on l. 311).

बाहौ—V. L. बाहौ (Mitākṣarā on l. 311 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 177).

कुर्वीत सुपरीक्षितान्—V. L. प्रकुर्वीत परीक्षितान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 405 and Kullūka).

परीक्षितान्—V. L. परीक्षका (Nandana).

P. 509, l. 1—for नेमाहाः read नेमाह as in N.

— l. 7—for स्वल्पकार्ये read स्वकार्ये

— l. 8—for सर्वं मन्त्रि read सर्वमन्त्रि

— l. 9—for दधिचित्तः read दधिचित्तः

— „ —for दुपदे read दपदे

— l. 10—for रेकैकमास read रेकैकमास

— l. 11—for भवत read भवते

— „ —for इत्याख्या read प्रत्याख्या

— „ —for जिकान्तः read जिका अन्तः

— l. 13—for प्रमाद read प्रवाद

— l. 14—for प्रमाद read प्रवाद

— l. 21—for दुद्धिमेदो N reads दुद्धिमेदो

## VERSE LV

किं बु—V. L. (a) विद्यु (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 177);  
(b) किं बु

## VERSE LVI

सामान्यं सन्धिविग्रहम्—V. L. सामादीन् सन्धिविग्रहान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 405).

P. 510, l. 9—for प्रति कर्म read प्रतिकर्म

— ll. 14-16—for तस्मादायुष read तत्त्वादायुष

— l. 15—for युक्कण्डः read द्युक्कण्डः

— l. 16—for देवतासमं read देवताभम

— l. 17—for अवितानां N reads उदितानां, which is better.

## VERSE LVII

आत्मनः—V. L. आत्मने

P. 510, l. 26—for स्वतीकं read स्वनीकं as in S.

## VERSE LVIII

पाद्गुण्यसंयुक्तम्—V. L. सामान्यसंयुक्तम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 406).

मन्त्रवेत् परमं V. L. मन्त्रवीत परं (Nītimayūkha, p. 53).

## VERSE LIX

समाचरेत्—V. L. समारभेत् (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 406).

P. 511, l. 5—Before सह add तेन as in S.

## VERSE LX

इत्थंमास्ताम्—V. L. इत्थं सामान्याम् (Nītimayūkha, p. 53).

अवस्थिताम्—V. L. कुलीङ्गताम् (noted by Nārāyaṇa).

सम्बन्धम्—V. L. आहामर्थम् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 185).

## VERSE LXI

विर्वर्तेत—V. L. विवर्तेत (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 185).

P. 511, ll. 13-14—for मय.....साह read मयसशिषावस्तापुहे  
तावन्मुसाह

## VERSE LXII

तेषामर्थे—V. L. तेषाम्मथ्ये (Nītimayūkha, p. 53).

अन्तर्निवेशने—V. L. अन्तरवेरमनि (Aparārka, p. 581).

## VERSE LXIII

विशारदम्—V. L. कोषिदम् (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 225).

चेदज्ञं—V. L. चेदाज्ञं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 188).

P. 512, l. 3—for राज्ञे read राज्ञो as in S.

— l. 5—for आकारशरीर read आकारः शरीर

— l. 8—for दृषि read दृषिः

After verse 63 some Mss. have the following additional verses:

सन्धिविग्रहकालज्ञान् समर्थाभायतिष्ठमान्  
परैरहार्यान् वृद्धांश्च धर्मतः कामतोऽप्येतः ।  
समाहर्तुं प्रकुर्वीत सर्वशास्त्रविपश्चितः ।  
कुलीनान् वृत्तिसम्पन्नान् विपुल्यान् कोशवृद्धये ॥  
आयस्ययस्य कुण्डलान् गणितज्ञानलोहपान् ।  
विवेकावेदमनिष्ठान् सम्यक्कार्यार्थचिन्तकान् ॥  
कर्मणि चातिकुण्डलान् क्षिपिज्ञानायतिष्ठमान् ।  
सर्वविध्यासिनः सत्तान् सर्वकार्येषु निमित्तान् ॥  
अकृताद्यास्तथा मर्तुः कालज्ञानं च प्रसङ्गिनः ॥  
कार्यकामोपचायुधान् बाह्याभ्यन्तरचारिकः ।  
कुर्वादासकर्मणो गृहसंरक्षणे च ॥

## VERSE LXV

च दृष्टे—V. L. दृ दृष्टे

P. 512, 15—इत्...त्वयो read इत्कावां दृष्टगुणानां सम्प्राप्त्यवसरे  
त्वयो as in S.



## VERSE LXVI

दूत एव हि—V. L. दूत एव च

मिच्छन्ते वेन मानवाः—V. L. (a) मिच्छते वेन मानवः ; (b) मिच्छन्ते वेन  
बान्धवाः ((Govindarāja); (c) वेन मिच्छेत बान्धवः (Vīramitrodaya-  
Rājanīti, p. 188); (d) मिच्छन्ते वेन बान वा (Rāghavānanda).

## VERSE LXVIII

सत्वेन—V. L. कस्मेन

## VERSE LXIX

अनाविलम्—V. L. अनाविलम्

आवसेत्—V. L. आविसेत्

## VERSE LXX

बभूवुर्ग—V. L. बभूवुर्ग

वाचंमेव वा—V. L. (a) वाचंमेव च ; (b) वाचंमेव च (Mitākṣarā on  
1. 320).

समाश्रित्य वसेत्—V. L. (a) समाश्रित्यावसेत् (Nītimayūkha, p. 64);  
(b) समाश्रित्यावसेत् (Mitākṣarā on 1. 320).

## VERSE LXXI

एवं हि—V. L. एतेन (Nītimayūkha, p. 65).

सर्वे—V. L. सर्वे (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 203).

प्रकलेन—V. L. प्रकारेण

विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते

## VERSE LXXII

वराः—कवाः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 202).

## VERSE LXXIV

तस्माद्बभूवुर्ग—V. L. तस्माद्बभूवुर्ग

विशीवते—V. L. (a) विशिष्यते (Rāghavānanda); (b) च कारयेत् ;  
(c) समाश्रयेत् (Nītimayūkha, p. 65).

## VERSE LXXV

सत्त्वात्—V. L. सत्त्मात् (N) (Vīramitrodaya-Lakṣaṇa, p. 238).

नेतृकेन च—V. L. नेतृकेनैः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 204 ; Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

## VERSE LXXVI

दुपर्वा—V. L. दु पर्वा (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

सर्वशुभं—V. L. सर्वशुभं, noted by Medhātithi.

## VERSE LXXVII

शुभाश्वितान्—V. L. समश्वितान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

P. 515, l. 10—for वचनकरखा read वचनाकरखा as in S.

## VERSE LXXVIII

चत्विंशः—V. L. चत्विंशम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

सेव्य—V. L. सत्य

P. 515, l. 13—for देंगे न read देंगेन

## VERSE LXXIX

चमार्थं—V. L. चकार्थं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

## VERSE LXXX

साध्याज्ञाकपरो—V. L. साध्याजकपरो (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 187).

P. 516, l. 3—for करादे read कपदे

## VERSE LXXXII

सिधीवले—V. L. सिधीवले

P. 516, l. 16—for वक्ष्यमा read वक्ष्यमा

## VERSE LXXXIII

माह्वयेष्वहवो—V. L. (a) माह्वयेष्वहवो ; (b) माह्वयेष्वहवो

## VERSE LXXXIV

स्कन्दति—V. L. स्कन्दते

ज्वयते—V. L. ज्वयते (Kullūka).

## VERSE LXXXV

आचार्ये शतसाहस्रे—V. L. (a) सहस्रगुणमाचार्ये (Aparārka, p. 286);  
(b) सहस्रं ओषधे दाने ; (c) प्राचीने शतसाहस्रं (Kullūka) ; (d) ओषधे  
शतसाहस्रं (Nandana).

P. 517, l. 24—for द्रुक् read वस्तुक्

## VERSE LXXXVI

सर्वैश्च—V. L. सकाणि च (Aparārka, p. 303).

दानस्य कठमरुते—V. L. दानस्यावाप्यते कठम् (Aparārka, p. 303).

P. 518, l. 18—for भावःप्रसाद read भावप्रसाद

— l. 19—for प्रत्येति read प्रेत्येति, which is the प्रतीक for प्रेत्य in 86.

What is printed by Gharpure as verse 87 is in reality only a verse quoted and explained in the *Bhāṣya* in the manner of several other quotations; it does not form part of the *text* of Manu, as is clear from the term प्रेत्येति (in line 19), which is the *prātika* of the last quarter of verse 86.

The numbering of the verses therefore will not henceforth, tally with that in Gharpure's edition.

## VERSE LXXXVII

पाठवद् प्रजाः—V. L. समरे परैः (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

Between verses 86 and 87 some Mss. have the following :—

एष एव परो धर्मः कृत्यो राज उदाहृतः ।  
 जित्वा धनानि सङ्ग्रामाद् द्विजेभ्यः प्रतिपादयेत् ॥  
 देशकालविधानेन त्र्यम्बं अदासमन्वितम् ।  
 पात्रे प्रदीयते वक्तु तद् धर्मस्य प्रसाधनम् ॥

## VERSE LXXXVIII

चैव पाठवद्—V. L. परिपाठवम्

राज्ञां—V. L. राज्ञः (Parāshuramādhava-Āchāra, p. 413).

## VERSE LXXXIX

P. 519, l. 11—Omit यथा

— „ —for एवेत्यस्य read एवमेत्यस्य

P. 519, l. 25—for जियन्ते read जीयन्ते or द्वियन्ते

P. 520, l. 1—for समाख्या नितता read समाख्यानितता

— l. 4—for स्वतस्य read स्वतन्मस्य as in N.

— „ —प्रजापते बुद्धे प्राचक्ष्माणो धर्मादिषु should be transposed to l. 3, after अज्ञोष्यते

## VERSE XCI

कृताञ्जलिम्—V. L. पुराञ्जलिम्

न मुक्तयेर्षं नासीनं—V. L. न मुक्तयेरनासीनं (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 406).

P. 521, l. 6—for स्वाभिदे read स्वाभाभिदे

## VERSE XCII

वर्तने—V. L. वर्तने, noted by Medhātithi.

## VERSE XCIII

व्यसनप्राप्तं—V. L. व्यसनं प्राप्तं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 406).

P. 521, l. 19—for प्रतिषेधायेहः read प्रतिषेधपक्षे as in S.

— l. 20—for प्रतिषेधात् read प्रतिषेधः as in S.

## VERSE XCIV

अतुल्यद्वयुक्तं किञ्चित्—V. L. अतिक्रियद्वयुक्तं अतुल्यं (Nītinayūkha, p. 80).

P. 521, l. 25—for किञ्चन परावृत्तहते नेवं read किञ्च न परावृत्तहतेनेवं

P. 522, l. 1—Drop the stop after दर्शयति

## VERSE XCV

वदन्तः—V. L. वदन्त (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 408).

## VERSE XLVI

P. 522, l. 15—for तथा...मिति read तथा च हीना धनं प्राप्य तद्वर्जं मयार्चयामिति as in F. N., S and N.

Between verses 96 and 97 some Mss. insert the following:—

भूत्वेभ्यो विमजेद्दर्शनीकः सर्वहरो भवेत् ।

नाममात्रेण तुल्येन द्वयेन पृथिवीपतिः ॥

## VERSE XCVII

राज्यम्—V. L. (a) राज्यं च ; (b) राज्यम्

## VERSE XCIX

रघेयवचनः—V. L. (a) रघेयवचनः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413 and Viramitrodaya-Rājanīti, p. 131); (b) रघेयवचनः; (c) रघेयवचनः

## VERSE C

सम्बन्ध—V. L. विलम्ब (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 131).  
विलम्ब—V. L. सम्बन्ध (Do.)

## VERSE CI

वाग्नेय विधिष्वे—V. L. (a) वाग्नेय विधिष्वे; (b) वाग्नेय विधिष्वे; (c) तीर्थेय विधिष्वे

## VERSE CII

संयुक्तसंवाची—V. L. (a) संयुक्तसंवाची; (b) संयुक्तसंवाची

## VERSE CIV

विश्वं सुसंयुक्तः—V. L. (a) विश्वं स्वसंयुक्तः; (b) विश्वमनन्तरितः

P. 524, l. 16—for सुसंयुक्तः read अतःकर्मः as in N.

— l. 17—for अतःकर्मः read सुसंयुक्तः as in N.

Between verses 104 and 105 some Mss. insert the following :—

य विष्णवेदधिरवस्ते धिरवस्ते माति धिरवस्ते ।  
धिरवासाद्भवन्नुत्पन्नी मृतादपि विष्णुमति ॥

## VERSE CVI

सिंहवचन वराकमे—V. L. वराकमे सिंहवचन

P. 525, l. 5—for मन्वाणै read मन्वा ॥ as in S.

## VERSE CVII

कर्म—V. L. कर्म

## VERSE CVIII

तिष्ठेयुष्यायैः—V. L. तिष्ठन्ते सामाद्यैः

दण्डेनैव—V. L. दण्डेनाभि (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 404).

## VERSE CIX

राज्ञाभि—V. L. राज्याभि (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 279).

## VERSE CX

तथा रक्षेन्मृतो राज्यं—V. L. तथा रक्षन् हि राज्ञाभि

P. 526, l. 4 for बाधन्तस्तेषां युद्ध read बाधन्तस्तेषुद्ध as in F. N.

## VERSE CXI

कर्म—V. L. कर्म (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).

वेदवा—V. L. वेदवा

राज्याद्—V. L. स्वाभ्याद् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

## VERSE CXIII

P. 526, l. 19—for रक्षति कर्म read रक्षाधिकारि as in N and S.

## VERSE CXIV

मण्डितम्—V. L. मण्डितम् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

सकम्पदम्—V. L. युद्धम् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

P. 526, l. 24—for मण्डिकारि read मण्डिकारी as in S.

## VERSE CXV

दक्षप्रामादिकं—V. L. दक्षप्रामादिकं (Viramitrodaya-Rājanīti, p.

## VERSE CXVI

विंशतीविने—V. L. विंशतीविनम्

## VERSE CXIX

कुटावि व—V. L. कुटावि वु

P. 527, l. 14—for सर्वे read ग्रामं or एवं

## VERSE CXX

पुष्पावादि—V. L. (a) प्रतिपदावि; (b) पुष्पावावि (noted in Viramitrodaya-Rājanīti, p. 249).

## VERSE CXXII

सर्वविष सदा—V. L. सर्वानापुष्पकान् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 250).

सम्बन्धाद्देवु सचरेः—V. L. सम्बन्धरूपतया चरेः

## VERSE CXXIII

राज्ञो हि—V. L. राज्ञेऽपु (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 253 and Vivādaratnākara, p. 367).

P. 528, l. 3—for सम्ब read असम्ब

## VERSE CXXIV

मेव—V. L. मेवं (Vivādaratnākara, p. 367).

## VERSE CXXV

राजकर्मसु—V. L. राजा कर्मसु (Viramitrodaya-Rājanīti, pp. 251-252).

P. 528, l. 16—for स्वस्ये लु read स्वस्येलेतु as in N.



## VERSE CXXVI

शुद्ध—V. L. शुद्ध (Shuddhikaumudī, p. 140).

वेतनम्—V. L. भक्तम्

वाग्मद्रोणम्—V. L. वाग्मद्रोणस्तु

## VERSE CXXVII

पराशरम्—V. L. परां शरं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 404).

वसिष्ठः—V. L. वसिष्ठिः (noted by Viramitrodaya-Rājanīti, p. 260).

P. 528, l. 26—for मूलम् read मूल्यम् as in N and S.

## VERSE CXXVIII

पराशरं—V. L. पराशरं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 404).

P. 529, l. 10—for मूलावेदो read मूलवेदो as in N.

## VERSE CXXIX

तथावेदम्—V. L. तथावीदम् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 260).

P. 529, l. 13—परिमाणा read परिमाण

## VERSE CXXX

पञ्चाशद्भाग—V. L. पञ्चाशो भाग adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.

## VERSE CXXXI

हुमांसमनु—V. L. हुमांसा मनु

गन्धर्वचिरसागं—V. L. गन्धर्वचरसागं

P. 529, l. 22—for हुमांस read हुमांस .

## VERSE CXXXII

वैवस्वत—V. L. वैवस्वत (Vīramitrodaya-Rājantī, p. 261).

## VERSE CXXXIII

न च कुशाश्व संसीदे—V. L. न च गन्धर्विणां च

## VERSE CXXXIV

For the second line some Mss read :

तत्र सीदति तद्वाङ् दुर्भिक्षादिपीडितम्—so quoted also in Mitākṣarā on 3. 44.

अचिरैव—V. L. अचिरादेव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 408).

## VERSE CXXXV

प्रकटयदे—V. L. च कटयदे

वैम—V. L. त्वैम

संरक्षेत्सर्वतर्कैः—V. L. अवेत्यरच तथा रचेत्

## VERSE CXXXVI

संरक्ष—V. L. सं रक्ष (Vīramitrodaya-Rājantī, p. 141).

## VERSE CXXXVII

आलोपनीयिनः—V. L. अक्षयनीयिनः

## VERSE CXXXIX

वीरवेद—नागवेद (Vīramitrodaya-Rājantī, p. 275).

## VERSE CXL

वीर्यवरचैव सुदुरथ जाद—V. L. न वीर्यो न सुदुरथ जाद

P. 531, l. 2—for प्रेक्ष read वेदः as in B.

## VERSE CXLI

ग्राहं—V. L. ग्राहं

कुषोद्गतम्—V. L. कुषोद्गतम्

## VERSE CXLIII

श्रुतः स न तु—V. L. (a) श्रुतः स न स; (b) श्रुतः स न च; (c) श्रुतः स स न; (d) श्रुतस्तु न स; (e) श्रुतः स न हि (Vivādaratnākara, p. 294).

## VERSE CXLV

दुत्पाऽग्निर्ग्राह्यान्वाप्यं—V. L. (a) दुत्पाऽग्निर्ग्राह्यान्वाप्यं; (b) दुत्पाऽग्निं ग्राह्यान्वाप्यं; (c) दुत्पाऽग्निं ग्राह्यान्वाप्यं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).

प्रविशेत्—V. L. (a) प्रविशेत्; (b) प्रविशेत्च (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).

## VERSE CXLVI

स्वितः—V. L. स्वितः

## VERSE CXLVII

समावृत्तम्—V. L. समावृत्तम्

रहोगतः—V. L. रहोगतम्

मन्त्रवेदविभाषितः—V. L. मन्त्रवेदविभाषितः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).

## VERSE CXLVIII

अक्षारवेद—V. L. अक्षरवेद (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 309).

श्लेषः—V. L. श्लेष (noted in do.)

## VERSE CXLIX

कपोऽतिगात्र—V. L. कपोऽतिगात्र

## VERSE CLI

एव वा—V. L. एव च (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).

दिनेऽर्चरात्रौ—V. L. दिने च रात्रौ (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 317).

## VERSE CLIII

सम्येचकं—V. L. स मेचकं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).

अन्तःपुरप्रचारं—V. L. अन्तःपुरप्रचारं (do.); (b) अन्तःपुरप्रचारं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 159).

Some Mss. have the following verses after 153 :

वने वनेचराः कानां ग्रामे ग्रामीयकादयः (V. L. अमवाटविकादयः) ।

परमप्रसिद्धानां कीमाचार [V. L. कीमाचार] परम्पराः ॥

परस्य चैते बोद्धव्याकाशयोरेव तादृशाः ।

चारसङ्घारिणः संख्या गठान् (V. L. गूढान्) गूढसंज्ञिताः ॥

## VERSE CLV

प्रवक्तव्यः—V. L. विशेषतः

P. 535, l. 19—for समर्थनसह read समर्थः न सह

## VERSE CLVIII

Before verse 158 some Mss. have the following additional verse :

विप्रकृते ऽप्यनीकम् [V. L. ऽप्यन्यनानासं] उदासीनो बलाग्निमतः ।

स शिवो मण्डलार्थस्तु [V. L. विविगीषु मण्डलार्थी] यस्मिन् शेषः स  
मध्यमः ॥

## VERSE CLIX

नयेन च—V. L. नयेन वा

P. 536, l. 10—for चोक्तौ read चोक्तं as in S.

## VERSE CLX

बहुगुणाभिन्ने—V. L. पादगुणं भिन्ने

## VERSE CLXI

समिधं विप्रहमेव च—V. L. सम्प्राप्य च विप्रहमेव च

## VERSE CLXII

समिधन्तु—V. L. समिधन्तु

सामा विप्रहमेव च—V. L. द्वैतं संप्रहमेव च

## VERSE CLXIV

मिश्रल—V. L. मिश्रेण, noted by Medhātithi.

उपकृते—V. L. अपकृते, noted by Medhātithi.

## VERSE CLXVII

चैव—V. L. चापि (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 326).

कार्वाकसिद्धये—V. L. कार्वाक सिद्धये (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 326).

## VERSE CLXVIII

स्वपदेशक—V. L. स्वपदेशार्थ (Kullūka; also noted by Medhātithi).

P. 538, l. 13—for कर्षणीडा read कर्षः पीडा

## VERSE CLXIX

वग०—V. L. विग (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 326).

वाक्चिका—V. L. वाचिका

## VERSE CLXX

महदा—V. L. प्रकृष्टा

सदा—V. L. सदा

कूर्वात—V. L. मन्वेत (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 327).

## VERSE CLXXI

वावादिदु—V. L. वावादीदु (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 327).

P. 539, l. 3—for वेव N reads तोव

## VERSE CLXXII

जरीदु—V. L. (a) जरीदु; (b) रिपदु (Viramitrodaya-Rājanīti).

## VERSE CLXXIII

सर्वदा—V. L. सर्वदा

P. 539, l. 13—for वस्वाव read वस्वापव

— l. 14—for भावः read भावाद् as in S.

— " —after प्रागुक्तार्थः add बलीमानेव हि यस्यने बलं हि वा  
करोतीति इत्यने, which is wrongly printed on p. 540, ll. 1-2.

## VERSE CLXXIV

गमनीयतमो—V. L. गमनाय समो

P. 539, l. 18—for गम्यते read गम्यन्त्यते

## VERSE CLXXV

ब्रह्मलीनां च—V. L. ब्रह्मलीनां तु

उपसेवेत तं कित्वा—V. L. उपसेवेत सततं

## VERSE CLXXVI

गुणुदं—V. L. स गुणं (Govindarāja).

निर्विकल्पः—V. L. (a) निर्विकल्पः (Nītimayūkha, p. 58);

(b) निर्विकल्पः

P. 540, ll. 1-2—Omit बलीना.....इत्यने

— l. 3—for तावि कीर्त read तावुकीर्त

— l. 9—for व्याप्य read व्याप्य

## VERSE CLXXVIII

P. 540, l. 22—for माणामा read माणामामा

## VERSE CLXXIX

P. 541, l. 4—Omit विदुरवकारीति as in N.

— ll. 6-7—for कार्यमेव.....समाप्तो, S reads कार्यमेवमेव  
एवमेव ते तत्परिसमाप्ते, which is better.

— l. 11—दिङ्नाममुक्तम् should be transferred to l. 8  
after इह हति ।

## VERSE CLXXX

तथा सर्वे स विदुषाश्च—V. L. तथा प्रकाशमातिष्ठेत्

## VERSE CLXXXII

मासि—V. L. मासे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 400).

वासव—V. L. वासवि

मासौ—V. L. मासे (Smṛtītattva, p. 713).

P. 541, l. 3—for कामम् read काष्ठम्

## VERSE CLXXXIII

अन्वेष्टव्यं तु काष्ठेषु—V. L. अन्वेष्टव्यं तु काष्ठेषु (Parāsharamādhava-  
Āchāra, p. 401).

विशोः—V. L. विशी

P. 541, l. 9—for अन्वेष्टव्यं read अन्वेष्टनं वरम्

## VERSE CLXXXV

अन्वेष्ट—V. L. अन्वेष्ट

मासि—V. L. मासे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 401).

P. 543, l. 3—for कृत्स्नं read कृत्स्नम् as in N.

## VERSE CLXXXVI

स हि कश्चरो रिपुः— V. L. तद्विपुश्चरौ रिपु

## VERSE CLXXXVII

गच्छेन—V. L. गच्छेन (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

तन्मार्ग—V. L. तन्मार्ग

P. 543, l. 25—for बोधनाये read बोधनाये

## VERSE CLXXXVIII

पश्येन—V. L. पश्येन (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

विचिरोत्—V. L. विचिरोत् (Ditto).

यत्तद्वच भवमाशङ्कते—V. L. आशङ्कते भवं वस्मात्; (b) यतो हि भवमाश-  
ङ्कते; (c) यतोः शङ्कते स भवं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

सदा—V. L. तथा (Parāsharamādhava-Āchārā, p. 402).

P. 544, l. 4—for सम्पन्न read सम्पन्न as in N.

## VERSE CLXXXIX

यत्तद्वच भवमाशङ्कते—V. L. (a) आशङ्कते यतो भीतिः; (b) भव  
यतो वा शङ्कते (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

## VERSE CXC

कृतसंज्ञाद् समस्ततः— V. L. शतशङ्कयास्ततः (Vīramitrodaya-  
Rājanīti, p. 401).

P. 544, l. 18—After संज्ञा add सम्बोधनाच्च as in N.

— l. 20—for तन्वमिवापि read तन्वमेवं गन्तव्यमिवापि as  
in N.

## VERSE CXCI

For the first line Vīramitrodaya (Rājanīti, p. 405)  
reads:

युष्येति स्वयन्वारणेन समेऽनूयते द्विपैः ।

एवमे—V. L. तथा



## VERSE CXCVI

कुल्लेभान्—V. L. (a) कौल्लेभान् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405); (b) कौरलेभान्

पद्मालान्—V. L. पाद्मालान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

अग्रानी—V. L. अग्रानी (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

P. 545, l. 28—for अग्नी कथिताः read अग्नीकथिताः as in N.

— „ —for स्वदेशा read स्वदेशा as in N.

— „ —for दवास read दवास as in N.

## VERSE CXCVI

तारिच भृशं परीक्षयेत्—V. L. (a) तारिच सर्वान् परीक्षयेत्; (b) भृशं तारिच परीक्षयेत्; (c) तारिच सम्यक् परीक्षयेत् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402); (d) भृशतारिच परीक्षयेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

P. 546, l. 5—for स्ववले read अवले as in N.

P. 546, l. 13—for वसतेष्टां read चेष्टां as in N.

## VERSE CXCVI

तथा—V. L. (a) बलम्; (b) अपि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

P. 546, l. 25—for जलाशय read जलाशय

## VERSE CXCVII

For the second line Smṛtitattva (p. 742) reads : पुष्ते देवे च पुष्तेत अवप्रेष्यन्तेतनीः ।

पुष्तेतैव—V. L. पुष्तेतैव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

P. 547, l. 5—for कुलीनाः read तल्लुलीनाः as in N and S.

—]. 9—for दसः दस read दसस

## VERSE CXCVIII

सायना दानेन मेदेन—V. L. सायना मेदेन दण्डेन

For the second line some Mss. read—

विदुषं प्रयतेवारिं विज्ञेयं सहसावसत्

P. 547, l. 13—for महाभन read सहासन as in S.

— l. 14—for दानविद्या read दानं विद्या

## VERSE CC

असम्भवे—V. L. परिभवे (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 404);  
Smṛtitattva, p. 742).

सम्पन्नो—V. L. (a) संवन्नो (Parāsharamādhava, p. 403);  
(b) संयुक्तो

रिदम्—V. L. रिदु' (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 403).

## VERSE CCI

परिहारार्थं—V. L. परिहारारथ (Kullūka and Parāsharamādhava-  
Āchāra, p. 403).

## VERSE CCII

सर्वेषां तु—V. L. (a) सर्वेषाद्; (b) सर्वेषु तु

समासेन—V. L. सममेव (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 410).

समवक्रिष्यात्—V. L. समविक्रिष्यात्

## VERSE CCIII

चर्माद्—V. L. चर्माद् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 410).

वचोदितान्—V. L. वियोजयेत्

## VERSE CCIV

काठमुक्तं—V. L. काठे मुक्तं (Kullūka).

## VERSE CCV

P. 549, l. 13—for कपीर्व read कपीर्व

— l. 15—Omit सर्व

— l. 23—for कर्मकर्म read कर्मकर्मं कर्म as in N.

— „ —कुचयो should be transferred to l. 22 after  
पक्ष्मवाद्यः

— l. 24—for द्वाचारवा read द्वाचार as in S.

— l. 25—for दिनाश विनाश विनि read दिगमाशविनि as in N.

— l. 26—for देशास्तु read देशाः तु as in S.

P. 550, l. 1—for विवि read ऽविवि as in N.

— l. 3—for पापं न read पापं च as in N.

— „ —for प्रवृत्तिः read विवृत्तिः as in N.

— l. 7—for मारम्या read माळम्या as in N.

— „ —for वै बलवानिति read वैव न बालि च as in N.

— l. 10—for पदेशो भवति read पदेशा भवन्ति as in N.

— l. 15—for नाशनस्तदैव वापयति read नाग्निस्तदैवापयति

— l. 18—for अपरिज्ञात्...कावे read अपरिज्ञातस्वरूपकाल-  
विमिश्रगमकत्वात् । अन्त्यान्तरकृतप्रयत्नविमोक्षं वैवमेव  
स्वरूपं कस्मिन् कावे as in N.

— l. 23—for तदैवं read तेन वैवं as in N.

What are printed in Gharpure as verses 206 to 209 on p. 551 are not the text of Manu, but stray texts quoted and explained by Medhātithi in course of his comment on verse 205.

P. 551, l. 7—for लवमुकं read बहुकं

— " —for दैवे च read दैवेन

— l. 10—for लम्बगुणवै read लम्बगुणे वै as in N.

— l. 17—for सर्वस्व read पूर्वस्व as in N.

### VERSE CCVI

भूमिं वा—V. L. भूमिं च

For the first three pādas Viramitrodaya (Rājanīti, p. 323) reads as follows—प्राज्ञं कुलीनं दातारं शूरं दक्षं तथैव च कृतज्ञं शक्तिमन्तं च ।

### VERSE CCXI

कश्यपवेदिता—V. L. काश्यपवेदिता

### VERSE CCXII

चेन्मां—V. L. चेमां (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 412).

अभिचारयन्—V. L. अभचारयन्

P. 512, l. 19—for भरया read कश्वा

### VERSE CCXIII

आपदर्थं—V. L. आपदर्थं (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

दारात् रचेत्—V. L. दारा रक्षया (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

सततं—V. L. (a) सर्वतो (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413); (b) सर्वदा; (c) तु तथा

P. 532, l. 2—for लवमुक read बहुमुक

### VERSE CCXIV

सृजेत्—V. L. नवेत् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

### VERSE CCXV

मुपेयं—V. L. मुपायं (Nītimayūkha, p. 50).

प्रयतेतार्थसिद्धये—V. L. (a) साधयेत्कार्यमात्मनः, noted by Medhātithi; (b) प्रयतेतात्मसिद्धये (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

## VERSE CCXVI

विशेत्—V. L. वजेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 160).

P. 554, l. 6—for पूर्व स्नाना read पूर्वस्नाना as in N.

— „ — for विशेषार्चार्थं read विशेषार्थं

## VERSE CCXVII

उदकैः—V. L. जगदैः (Kullūka).

शोभयेत्—V. L. (a) बोधयेत् (Kullūka); (b) नेत्रयेत् (Govindarāja, Nārāyaṇa and Nandana; also Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 161).

विषतो—V. L. प्रपतो (Govindarāja and Rāghavānanda).

## VERSE CCXIX

संपूरोयुः सुसमाहिताः—V. L. संस्पूरोयुः समाहिताः (Nītimayūkha, p. 51).

दुःखाः—V. L. दुकाः (Nītimayūkha, p. 51).

खिपरचैव—V. L. खिपरचैव (Nītimayūkha, p. 51).

For the second line some Mss. read :—

वेचामरयसंयुक्ताः संस्पूरोयुः समाहिताः, also Vīramitrodaya (Rājanīti, p. 161).

## VERSE CCXX

वानशब्दासनासने—V. L. (a) वानशब्दासनादिषु; (b) वानशब्दासनेषु च; (c) वानशब्दासनासने (Nītimayūkha, p. 51).

## VERSE CCXXI

अन्तःपुरे—V. L. अन्तापुरैः

वचाकालं—V. L. वचाकामं (Mitākṣarū on 1. 328; Madana-pārijāta, p. 224).

## VERSE CCXXII

पुनर्जन्म—V. L. पुनक् जन्म (Nītimayūkha, p. 51).

सखा—V. L. वखा (do.)

तद्वच सत्य—V. L. तत्त्ववाच (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 167).

## VERSE CCXXIV

मोक्षकार्यं च—V. L. मोक्षकार्यं तु

सम्बन्ध—V. L. सम्बन्ध (Nītimayūkha, p. 53).

कीदृशतोऽन्तःपुरं पुनः—V. L. (a) कीदृशतोऽन्तःपुरं सङ्गं (Mitākṣarā on 1. 329); (b) कीदृशतोऽन्तःपुरं पुनः (Nītimayūkha, p. 53).

यै च—V. L. यै तु (Nītimayūkha, p. 53).

P. 555, l. 27—for चारिभिः read चारिकाभिः

— l. 28—for परिदृशामिरन्तः read परितोऽन्तः

## VERSE CCXXV

संविशेत्—V. L. संविशेत्च (Nītimayūkha, p. 53).

उत्तिष्ठेत् गतकृमः—V. L. उत्तिष्ठेद्द्विगतकृमः

## VERSE CCXXVI

विधानमातिष्ठेत्—V. L. कृतं समातिष्ठेत् (Mitākṣarā on 1. 330).

सर्वमेतत्—V. L. (a) सर्वमेवेवं; (b) सर्वमेवैतत् (Mitākṣarā on 1. 330).

श्रुत्येव विनियोजयेत्—V. L. मन्त्रिमुख्ये निवेशयेत् (Mitākṣarā on 1. 330 and Viramitrodaya-Rājanīti, p. 169).

## Discourse VIII



Henceforward the page-references are to the edition of Manusmṛti with six commentaries, by V. N. Mandlik.

### VERSE I

P. 869, l. 8—for वाच्यमाना read वाच्यमानता

—— l. 11—for जनद्वय read द्वयद्वय as in S and F. N.

—— „ —Omit व्यवहारादयो

—— l. 16—for विशेष्येया read विशेष्येया

### VERSE II

P. 870, l. 3—for तपस्विबद् read तपस्वि

—— l. 7—for परिजने read पराजिता as in N

—— „ —for विचं read विचं

P. 871, l. 1—for सुखोप...वेवे read सुखोपसर्पणार्थे उद्धतवेवे as in N.

—— l. 4—for दर्शनाप read दर्शनोप as in N and S.

—— l. 8—for मात्रं कलं read मात्रकलं as in S.

—— ll. 9-10—for तारयन्तु read नाभ्यन्तु as in N.

—— l. 10—for वदन्तिः read वदन्त as in N.

—— l. 11—for वाच्यवादि read वाच्यवादि

—— l. 15—Before त्रेविशो add अधिकृतः

## VERSE III

विबद्धानि—V. 1. अथहारात् (Parāśharamādhava-Vyavaharī, p. 18).

P. 872, l. 5—for नचपरी read नत्वपरी as in N.

— l. 6—for देशभेदाभ्य read देशभेदादाभ्य

— l. 12—for स्वस्यासूतैर्द्युग read स्वसूक्तैर्द्युग

— l. 14—for नियता read इयता as in N.

— l. 15—for सभवे तन्मूला read चास्वस्तमभवतन्मूला as in G.

— l. 19—for प्रत्ययिता read प्रत्ययितता as in N.

— l. 20—for लक्षितोऽपि read लक्षणेऽपि as in S and N.

P. 873, l. 7—for योगास्था read योगात् स्था

— l. 9—for परचाद्व्यूते read परचाद् व्यूते

— l. 14—for नाज्ञास्येव read तदास्येव

— l. 18—for बलोपाधि read बलोपधि

— l. 19—for वेदवेदास्य read वेदवेदास्य as in N.

— l. 20—for क्षारच...स्मी read क्ष्व अस्ते सर्वे दातास्मी

— l. 21—for व्यायकायकान्तर read व्यायकान्तर as in S and N.

— l. 23—for मिचरित्वाद्या read मिचरित्वाद्या

— l. 24—for सिष्येव read सिष्येव

P. 874, l. 1—for स्थितिरहं read स्थितिर्हं

— l. 3—for सोऽयं read सोऽयं

— l. 7—for क्षेत्रीः सह वो read क्षेत्रसहायो as in G.



P. 874, l. 10—for इरति read इरे as in N.

— l. 15—for स्तुतिः कारक read स्तुतिकारक as in S and N.

— l. 19—for विद्वानि read विद्वानि

— l. 21—for सखा read बन्धु

Between verses 3 and 4 some Mss. have the following additional verse :—

हिंसा वः कुर्वते कश्चिदेवं वा न प्रवच्छति  
स्थाने ते द्वे विवादस्य निबोद्धावृथा पुनः ।

#### VERSE IV

P. 875, V. L. 5—for पेवले कृते कलह read पेताकृते बद्धा सह as in N.

#### VERSE V

दण्डवाचिके—V. L. दण्डवाचके

#### VERSE VII

जीवुवर्मा—V. L. जीवुलवोः—(Vivādachintāmaṇi, p. 1).

आह्वय एव V. L. (a) आह्वयमेव; (b) आह्वयमेव (Aparārka, p. 596).

विभागः—V. L. (a) विवादः (Smṛtisāroddhāra, p. 325); (b) विचारः (Kṛtyakalpataru).

#### VERSE VIII

“Nandana omits this verse”—Buhler.

चरतां—V. L. चरता

कार्यविधिर्वचम्—V. L. कार्ये विधिर्वचम् (Aparārka, p. 596).

P. 877, l. 4—for ताननु...प्रवर्तिता read ताननुपाढवेत् वात्सि-  
दासीन्यैः प्रवर्तिता as in N and S.

#### VERSE IX

विदुषादिहोसि—V. L. विदोऽप्यो विद्वान् स्वाद—suggested by Me-  
dhātithi.

P. 877, l. 5—Omit अडादक...परावचन, which is a description of the विद्वांसि ब्राह्मणं added by the scribe from some other source.

— l. 6—for पादिका read पातिका

— l. 10—for वचति read वदति

— " —for अग्रकृतो read रचाधिकृतो

— l. 11—for विदुषित स्वराज्यतो read विदुषीत । स्वराज्यन्तो

### VERSE X

प्रविश्य—V. L. उपविश्य

अध्याय—V. L. इमाञ्च (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 21).

### VERSE XI

राज्यरथ प्रकृतो—(a) राज्ञ्याधिकृतो; (b) राज्ञः प्रतिकृतो (Smṛtitattva II, p. 199).

P. 878, l. 7—for प्रकृतोन्तर read प्रकृतोन्मत्तर

"This verse is omitted by Nandana"—says Burnell.  
This is not right.

### VERSE XII

न कुन्तन्ति—V. L. विकुन्तन्ति

विद्यास्तन—V. L. विद्वांसोऽञ्च

### VERSE XIII

सभा वा न प्रवेष्टव्या—V. L. (a) सभा वा न प्रवेष्टव्यं (Rāghavānanda);  
(b) सभायां न प्रवेष्टव्यम्

P. 879, l. 2—for साक्षात्पादिकत्वं read साक्षात्पादिकम्

## VERSE XIV

वेदवमाद्यानी—V. L. वेदमाद्यानी

P. 880, l. 1—for चर्मशास्त्र read चर्मःशास्त्र as in S.

— „ —for वेदचर्मेश read वेदचर्मेश

— l. 3—for म्यते read म्यन्ते as in N.

## VERSE XV

मा नो—V. L. मा नो (Nandana).

P. 880, l. 5—for नोऽर्थतत्सहायो राजा वा S reads नोऽर्थ इन्सीत्यर्थः ।  
प्रत्यर्थी तत्सहायो राजा वा

— l. 6—for मिथ्यादयः read मथ्यादयः

— „ —for जानानः read जानता

## VERSE XVI

हयलम्—V. L. (a) ललम् ; (b) ललम्

P. 881, l. 1—for वादी read वरी as in S and F.

## VERSE XVII

P. 881, l. 7—for जीवन read जीवन्त as in S.

— l. 8—for मविष read मा विष as in N.

— „ —for दूरानुपेक्षा कर्तव्या read दूरानुपेक्षा वा कर्तव्या  
as in N.

— l. 9—for मयमेवन्ते read मयमेवेते as in I. O.

## VERSE XVIII

चर्मेश—V. L. मयति (Mitākṣarā on 2. 305).

साविबदुक्ति—V. L. मयति साविबः (Parāsharamādhava-  
Vyavahāra, p. 15).

- P. 882, l. 2—for स्वामो...तस्त्वार्यं read स्वाम वसस्त्वार्यं as in S.  
 — l. 3—for निषेधादुल्य read निषेधातिक्कमादुल्य as in S.  
 — l. 4—for यदि read यदि वा as in S.  
 — „ —for चिह्नतो मिथ्या चरितेनङ्गा read चिह्नतैर्मिथ्या चरितैर्हा  
 as in S.  
 — „ —for न गृह्णीते read निगृह्णीते as in N.

## VERSE XIX

वच—V. L. यदि (Aparārka, p. 604).

- P. 882, l. 8—for दर्शनोपेक्ष...र्ष read दर्शनोपलक्ष...र्षा

## VERSE XX

- P. 883, ll. 2-3—Omit नच सर्वत्र...शुभुः, not found in S.  
 — ll. 5-6—for प्राप्स्यतश्च read प्राप्तश्च  
 — l. 8—for पूर्वैरलो...शेष read पूर्वैरलोकार्धः प्रतिषेधशेष  
 — l. 11—for स्तत्रापि read क्वचोऽपि

## VERSE XXI

Aparārka (p. 60) transposes शुभः and राक्षः

## VERSE XXII

- P. 884, l. 3—for विवादविर्बन्धे तु read विवादविर्बन्धे as in S.  
 — l. 6—for संकटेषु read संकटेषु as in S.

## VERSE XXIII

प्रारमेत्—V. L. जाचरेत्

- P. 885, l. 1—for चर्मप्रधानं read चर्मःप्रधानो as in S.  
 — l. 2—for प्रधानं श्रेष्ठ read प्रधानमाश्रयेत् as in S.

## VERSE XXIV

P. 885, l. 8—for चर्मावपि read चर्माचर्मावपि

— l. 10—for वै.....अवन्ति read सर्वेषां तुल्यपीडा अवन्ति as in S.

## VERSE XXV

वाहयैः—V. L. वाक्यैः (Kṛtyakalpataru).

स्वर—V. L. सुख (Govindarāja).

P. 886, l. 1—Omit तथा चेदमाह—not in N or S.

— l. 3—for प्रवेशा read समाप्रवेशा

## VERSE XXVI

गृह्यते—V. L. हावते

P. 887, l. 1—for तथाहि लोके should precede verse 26.

— l. 3—for आस्वविरोधादिः read आस्वशोधादिः

## VERSE XXVII

वाचादिकं—V. L. (a) वाचागतं (Vivādaratnākara, p. 598); (b) वाचागतं (Vivādachintāmaṇi, p. 244).

वाचस्वातीत—V. L. वाचद्वारीत (Vivādaratnākara, p. 598).

P. 887, l. 6—After वाचवर्ग add राज्ञा

— l. 7—for अतोऽप्यस्मि read अतोऽस्मिन्

— l. 8—After दोष्य add तद्विद्

— l. 9—After यैश्च add अस्मिन्वाचवर्गवाचः । अर्थः च विद्वद्वो यो गृह्यतेऽप्येव अवन्ति तदर्थमतीतरीत्येव इत्युच्यते । अथवा अतः च विद्वदेषि सौम्ये as in S and F. N.

## VERSE XXVIII

बलापुत्राद्यु—V. L. बभ्रवापुत्राद्यु

P. 888, l. 5—for तासां च तदु read तासामेतदु as in S.

— „ —After सीदां add सीढ as in S.

— l. 9—for बलाद्यु read वेलाद्यु as in S.

— l. 11—for अभिचारे S reads अभिचाररसानां, which is better.

— l. 13—After विहितम् add एवमेवविधिं कुर्वाचोविष्णु पतिता-  
स्वपि बलाकपाने देवं च बलेयुरच गृह्णामहे, which is a quotation in the  
Bhāṣya, and not a verse of the text as printed.

— l. 15—for मेदेन read तेन as in S.

— „ —for वनद्रव्य read वने द्रव्य as in S.

— „ —for द्रव्यवत्तया read द्रव्यः तया

— l. 16—for दूकालसर्व read दूमिकालसर्व as in G.

— l. 17—for हिंसार्यत्री read हिंसाज्येत्री

P. 889, l. 1—for रेव read रेवं

— „ —for चाचिने read चाचिने

— l. 2—for तदु read न तु as in N and S.

— „ —for मला read मला

— l. 3—for रिष्कदाच विद् read रिष्कदा । नू

## VERSE XXIX

तदरेषुः स्वयान्धवाः—V. L. हरेषुर्वाण्डवा वनम्

P. 889, l. 6—After स्वामिन् इति add चवीरकङ्कवा as in S.

— ll. 7-8—for वेत्तम्.....मिति read तत्तदेव हरेत्तम् मला-

वेत्ताच वार्षिक इति, which is the form of Manu, 8. 334, which  
the Bhāṣya is apparently quoting.

— l. 8—for तद्विषयो read तद्विषये

## VERSE XXX

अवर्गं अवर्गाद्—V. L. अवर्गं.....अवर्गाद् (Madanapārijāta, p. 226).

रिक्तं—V. L. द्वयं (Aparārka, p. 778; Vyavahāramayūkha, p. 87).

परेषु—V. L. परतो (Aparārka, p. 778).

P. 890, l. 2—Omit स्वं

— „ —After स्वापयितव्यं add पट्टयोपचये न वा कस्य किं हासित-  
मिति प्रकाशयितव्यं as in S.

— l. 7—for पारमाहुः read पद्मारमाहुः

— l. 8—for तद्वचं read तैरवचं

— l. 9—for परकीयस्य read परकीयं

— „ —for वस्त्रादिवस्तुत्वमावा read वस्त्रादि च वस्तुत्वमावा

— l. 10—for अपमुद्रावेस्तु read गजमुद्रावेस्तु as in S.

— „ —for तस्माच्चयाश्रुता read तस्माच्च वयाश्रुता

## VERSE XXXI

दुषोक्तो—V. L. विषोक्तो

सेवाच—V. L. शेषेण (Nandana).

## VERSE XXXII

अवेदधानो नहस्य—V. L. (a) अवेदधन् नहस्य (Nandana);

(b) अवेदधंस्तु नहस्य (Vivādaratnākara, p. 347).

देवं कालं—V. L. देवकाली (Nandana and Rāghavānanda).

नर्वं ह्यं नमार्चं—V. L. नर्वं ह्यं नमार्चं

P. 891, l. 6—for स्वहं read नहस्य as in S.

## VERSE XXXIII

P. 892, l. 1—for सिद्धावामेव read सिद्धावामेव as in S.

## VERSE XXXIV

वातवेद—V. L. तादवेद (Vivādaratnākara, p. 347).

## VERSE XXXV

ममावमिति—V. L. ममेवमिति

मानवः—V. L. (a) हेतुना; (b) हेतुतः (Vivādaratnākara, p. 642).

द्वादशमेव वा—V. L. द्वादशमेव च (Vyavahāramayūkha, p. 88).

वृण्वः—V. L. वान्वः (Vivādaratnākara, p. 642).

सङ्कथया—V. L. सङ्कथया

P. 893, l. 5—for चेति read वेति as in S.

— " —for सोऽन्ववादी read सोऽसत्यवादी

— l. 6—for निधान read निधान

— l. 7—After अवसाहं add न

— l. 9—for माह्वामस्याऽर्था read माह्वामह्वामस्यार्था as in N.

## VERSE XXXVII

निधिम्—V. L. धनम्

P. 894, l. 1—Omit यदा after निधिं

— p. 3—for विज्ञातः read विज्ञातस्थानिकस्तस्मिन् विद्वद्वा-  
ह्यवदन्तेऽप्यस्तेषु राज्ञो भागः यतो वक्ष्यति निधीनां तु पुराणानामिति as  
in S.

After verse 37 some Mss. have the following additional  
couplet—

माह्वामस्तु निधिं कृण्वन् विद्वं राज्ञे विवेदयेत् ।

तेन वचं तु मुनीनां स्तनः स्वाविवेदयेत् ॥

## VERSE XXXVIII

प्रवेद्यवेद—V. L. (a) विविदिषेत् (Nandana); (b) विवेकवेद (Rā-  
ghavānanda).



P. 894, l. 4—Before कोष add वो राज्ञा स्वयं विधिरचिगतः  
तस्माच्चिचेरयं ब्राह्मणेभ्यो दानमिवमो राज्ञः as in S.

## VERSE XXXIX

विधीनां तु—V. L. विधीनां हि (Rāghavānanda and Nandana).

P. 895, l. 2—for मीरिकादिकादिषा read मीरिकादिषा

— l. 6—for प्रभू read प्रभु

## VERSE XL

चैरीहृतं—V. L. (a) चैराहृतं; (b) चैरहृतं—both noted by  
Medhātithi, who does *not* read चैरीहृतम्—as Buhler says.

P. 895, l. 8—for चैरेभ्य read चैरीवेद् स्वं as in S.

— l. 11—for न तदीयं read तेन तदीयं as in S.

## VERSE XLI

आतिशानपदान्ब्रह्मां—V. L. आतिशमांशानपदान्

ब्रह्मविद्—V. L. ब्राह्मणान्

प्रतिपादयेद्—V. L. (a) परिपादयेद् (Rāghavānanda); (b) प्रतिपा-

दयेद्

P. 896, l. 1—for किंच read केचित् as in S.

— l. 2—for व्यपदेशी read व्यपदेश्ये as in N.

— „ —for कोशान्तीत्यत्र read कोशान्तीतिवत्

— l. 6—After चैतद् add देशब्रह्मांशान् । यथा आतिशान्तिषा एवं  
as in S.

— „ —for दृष्टार्थं... इत्यः read दृष्टार्थो मोक्षकारोदकरचक्रादयः as  
in S.

— l. 7—for ब्राह्मणा read ब्राह्मीणा as in N.

— l. 8—After आनपदा add आतिशानपदाः as in S.

- P. 896, l. 2—for देवसम्पत्तय read देवसम्पत्तयः  
 — 1. 9—for शेषव्यतिष्ठति read शेषव्यतिष्ठति  
 — 1. 11—for एतेना read तेना as in N and S.  
 — „ —for नहि read ते हि as in N and S.  
 — 1. 12—Before विचारणीयः add न  
 — 1. 13—for विरोधाद्विरोधो read विरोधो as in S.  
 — 1. 16—for वक्ष्यन्तु read वक्ष्यन्तः  
 — 1. 17—for विंशत्यः read तिकाद्यः  
 — 1. 18—for ओ ऋगो read ओऽस्तु ऋगो as in N.  
 — 1. 22—for—भूतो वास एव read भूता वा त एव as in N.  
 — „ —for कार्यात्तद् read कार्याः । तद् as in N.  
 — „ —for सामाधिक्यमां read सामाधिक्यत्वाद्यमां as in N.  
 — ll. 22-23—for चोभयसंबन्धमिति read न चायं संबन्धमिति as in N.

### VERSE XLII

लोकस्य—V. L. लोकेऽस्मिन् (Nandana).

कर्मण्यवस्थिताः—V. L. कर्मै अवस्थिताः (Nandana).

### VERSE XLIII

नाम्यस्य पूर्वः—V. L. (a) नाम्यस्य कस्यचित् ; (b) वाऽन्यस्य पूर्वः (Mitākṣarā on 2-5).

न च प्रापित—V. L. न चा प्रापित (noted in Bālabhāṭṭa on 2-5).

प्रसेद्वै—V. L. प्रसेकावै (Mitākṣarā on 2-5 and Aparārka, p. 605).

P. 897, l. 5—for तावद्वनपराङ् read तावद्वनपराङ् as in N.

— „ —for विप्रां read विप्रांस as in N.

P. 897, l. 9—for राग्ने read स्वरग्ने

— l. 10—for अस्वाय read अरवाय

P. 898, l. 1—for कश्चिदावा read कश्चादावा

### VERSE XLIV

P. 898, l. 5—for देवग read द्दवग

— „ —for तदुपकोषाव्यु read तदुप कोषाव्यु

— „ —for दृषा read धिर्

— l. 6—for क्कान्त read क्कान्तं

— l. 7—for कृतिव्यव read प्रतिव्यव as in N and S.

### VERSE XLV

सावित्रम्—V. L. सावित्रः

कर्म च कालं च—V. L. कालं च कर्म च

अर्थ—V. L. अर्थ (Kṛtyakalpataru).

P. 899, l. 6—for सत्येन read सत्येन as in N.

— „ —for अर्थगुरु read अर्थ गुरु as in N.

— l. 9—for सत्कविर्लङ्घुमवतीति read स कविर्लङ्घुमवतीति as in N.

—l. 10—for स्वभावतो read स्वभावः तस्य

### VERSE XLVI

गोविन्दम्—V. L. गजुन्दम् (Govindarāja).

P. 900, l. 5—for तस्माच्चकार read तस्माच्चकार as in N.

— l. 10—for विमिश्रत्वा read विमिश्रत्वा

— l. 11—for कश्चाद्व्येनं read कश्चात् । अथाप्येनं

— l. 12—for न कस्य read कस्य as in N.

## VERSE XLVII

अथमर्षादिभाषितम्—V. L. अथमर्षादिभाषितम् (Vivādaratnākara, p. 76).

योदितः :—V. L. नोदितः

P. 900 l. 18—for विर्वयं read विर्वायं

P. 901, l. 1—for स्वका read युका

P. 901, l. 2—for सत्वस्व read स्वस्वत्वा as in S.

## VERSE XLVIII

मर्षिकः—V. L. मर्षकः (Vivādaratnākara, p. 67).

मर्षिकम्—V. L. मर्षकम् (do.)

P. 901, l. 9—for ग्रहः read सङ्ग्रहः as in N and S.

— l. 10—for सरावपि read सरोपि

— l. 12—for म्निनो read म्निनी

— l. 13—for वाम read वल

## VERSE XLIX

अर्थेय—V. L. अर्थेय (Vivādaratnākara, p. 67).

बलेन च—V. L. बलेन वा (Rāghavānanda and Nandana).

P. 902, l. 2—for विद्वत्स read विस्वः स

## VERSE L

मर्षिकान्—V. L. मर्षकाद् (Vivādaratnākara, p. 74).

## VERSE LI

अर्थेऽप्यवधानं तु—V. L. (a) अर्थे विवदमानं तु; (b) अर्थे न वादयामीति;  
(c) अर्थेऽप्यविदमानं तु

कारणेन—V. L. करणेन (Kullūka).

After verse 5 some Mss. have the following additional verse—**यत्र तत्त्वात् कृतं यत्र करणं च न विद्यते ।**

**न चोपलब्धपूर्वोक्तस्य दैवी क्रिया भवेत् ॥**

P. 903, l. 6—for **जनद्वय** read **जन द्वय**

### VERSE LII

देशं—V. L. (a) देशं (Kullūka); (b) दिशं

अभिवोका दिशेत्—V. L. अभियुक्तो दिशेत्—noted by Medhātīthi.

करणं बान्धदुहिरोत्—V. L. (a) करणं बान्धदुहिरोत्

(b) करणं वा समुहिरोत्

(c) करणं वा समुहिरोत्

(d) करणं च समुहिरोत्

(e) करणं बान्धदुहिरोत्

P. 904, l. 3—for **देशस्तम** read **देशे देह्युत्तम** as in S.

— l. 4—for **लापोपलापोधर्मैश्च** read **लापोऽधर्मैश्च**

— " —for **मियुक्तो** read **भिवोका**

— " —for **समर्थानि** read **समर्थौ**

### VERSE LIII

अदेशं—V. L. (a) अदेशं (Kullūka); (b) अदेशं (Nandana).

पङ्कते च—V. L. पङ्कतीत

P. 905, l. 2—for **मिषद्वेतेन** read **मिषद्वेतेन** as in N.

— " —for **मय वेन** read **मयं वेऽनेन** as in N.

— " —for **दिष्टं** read **दिष्टः**

— l. 3—for **देशसा** read **देशाः सा** as in N.

### VERSE LIV

देशं—V. L. देशं (Kullūka.)

वस्तुपञ्चावति—V. L. वस्तुपञ्चावति, \*adopted by Medhātīthi.

P. 906, l. 2—for पदिसत्त्वस्व read पदिरवेत्त्वस्व as in S and N.

— l. 6—for पदेस्वाप read पदिरवोप

### VERSE LV

असम्भाष्ये—V. L. असम्भाष्ये (Nandana).

देशे सम्भाषिते भिद्यः—V. L. देशेसम्भाषितेन च

नेष्ट्वेत्—V. L. नेष्टेत्

P. 906, l. 9—for पुत्रमाश्रयाय read पुरामाश्रयाय as in N.

### VERSE LVI

P. 907, l. 8—for प्रतिभाववेदिति read प्रतिभावयादिति as S and N.

— l. 9—कारेण नाय read कारेणाय

— l. 11—for इदमेकामवचा read इदमेकमे वा as in N.

— l. 17—for वक्तुरका read वक्तुम् अका

— ll. 17-18—for पितृषु read पूर्वप

— l. 19—for परमपरात्पुत्रात् read अपरमाराभुवात्

— „ —for न चात्र स्मृत्यादयोक्तुं read न चात्रास्मृत्यादयो

पुत्र

— l. 20—for सुवहार read अयहार

P. 908, l. 5—for क्रमेपि read क्रमेपि

### VERSE LVII

ज्ञातारः सन्तिमेत्यु—V. L. सन्ति ज्ञातार इत्यु (Kṛtyakulpataru).

ज्ञातारः—V. L. साक्षिणः (Kullūka).

ज्ञातारः सन्तिमेत्युक्त्वा—V. L. सन्ति ज्ञातार इत्युक्त्वा (Nandana).

कारणैरेतैः—V. L. हेतुनास्मेन (Nandana).

तमपि—V. L. तमिति

P. 908, l. 8—for तमिति read तमिति

P. 908 l. 10—for तथैव विवक्षितार्थक read तथैव विपक्षवाचक

— „ —for प्रमाद्यदृष्ट्या read प्रमाद्यामदृष्ट्या

— ll. 10-11—पराजय...भावाविश्रय read पराजय एवं स्वपक्षसाध-  
नाभावाद्यभावाविश्रयः

— l. 12—for इतिराज्यं read इतिराज्यः प्र

— l. 14—for चारुताः read चारिणः

— l. 15—for न तत्र read तत्र as in S.

### VERSE LVIII

अभियोगान्—V. L. अभियोगेन (Kṛtyakalpataru).

वज्रो—V. L. वज्रवो, favoured by Medhātithi.

P. 909, l. 1—for किंचन read राजान्तिकं राज

### VERSE LIX

वाचसिङ्गुवीतार्य—V. L. वाचसं जवीतार्यं

धनम्—V. L. धनम्

P. 910, l. 1—for देश read दश

— l. 2—for राक्षसमिति read राक्षसेवमिति

— „ —for मानकुल read मानरकुल

— „ —for दण्ड्य read दण्ड्यः

— l. 4—for वाचति read वाचति

— „ —Before द्विगुणं add तद्

### VERSE LX

P. 910, l. 9—for तेस्य read तैस्य

### VERSE LXII

अपारुकाः—V. L. अपर्ययाः (Aparārka, p. 665).

P. 911, l. 5—for अयिमवन्ति read अयिमवन्ति.

— l. 9—for आचार्य read अचार्य as in I. O.

P. 912, l. 1—for चक्रं read चक्राद्वा

— l. 3—for तत्संबदेष्टानयैति read तत्संबादकान्तराभावे नापैति

— l. 4—for ईसंय read वंसम्भ

— „ —for प्रतिभूयन्ते read प्रतिप्रसूयन्ते

— l. 5—for मृता read मृता

### VERSE LXIII

कार्येषु—V. L. सायवेसु (Nandana).

विपरीताद्—V. L. विपरीते

P. 912, l. 9—Omit सर्वकार्येष्वित्यर्थः

— l. 11—for लक्षणाः read लक्षणाद्

— l. 12—for विषयेऽग्रे read विषयाग्रे

— l. 16—for न भाव read तद्भाव

### VERSE LXIV

P. 913, l. 2—for वक्षिताः read वक्षतः

— ll. 2-3—for संनिहित...शक्यते read सन्निहितवचनत्वाच्चित्तम-  
नुवर्तिषु न शक्यते

### VERSE LXV

न विज्ञस्यो—V. L. (a) न गृहस्यो; (b) विविज्ञस्यो (Parāsharamā-  
dhava-Vyavahāra, p. 66).

च सङ्गविधिरितः—V. L. सङ्गस्यो विविर्गतः

P. 914, l. 1—for व्यवहारकृता read व्यवहारकृतेन

— l. 2—for वाचं वाचक्ये read वाचमावाचक्ये

— l. 4—for जीवामहे read जीवामहे



P. 914, l. 5—for वृक्षयन्त्रिणु read वृक्षेयन्त्रिणु as in N.

— l. 10—for काकसतो read अम्बासतो as in N.

### VERSE LXVI

अध्यायीने—V. L. (a) अध्यायीने—noted by Medhātithi; (b) पाश्चात्तीने (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 66).

P. 915, l. 1—for सहित read संहित

— l. 5—for अकटिण read कटिण

— „ —for चेह read चेहः ।

— l. 6—for एवं अववर read एकः अववर

— l. 7—for सम्बन्तु read अम्बन्तु

— „ —for गृहका read गृहस्ता

— l. 8—for स्ववर्मा read स्ववर्ग

### VERSE LXVII

P. 915, l. 10—for वन्धनादिना read वन्धुवर्गादिनाशेन

— „ —for उन्मत्त read उन्मत्तः

P. 916, l. 1—for विलोप read विलोप

— „ —for कस्तसाधने read कस्तसाधने

### VERSE LXVIII

P. 916, l. 5—for वृक्षि read वृ

— l. 8—for देहःका read देहका

— l. 10—for कक्षा read किक्षा

— „ —for वासुता read वासुता

— l. 11—for अम्बाना read अम्बाना

## VERSE LXIX

शरीरस्वापि—V. L. शरीरस्वैव (Rāghavānanda and Nandana).

चासवे—V. L. चासवे

शरीरस्वापि चासवे—V. L. शरीरस्वासवेपि च (Smṛtitattva II, p. 214).

P. 917, l. 1—for वः read वत्

— " —for स्तेयंसा read स्तेयसा

— l. 6—for वयः सादयकसे read वयःसादयकसे

## VERSE LXX

क्रियाप्यसम्भवे कार्य—V. L. क्रिया वा सम्भवेकार्य (Kṛtyakal-pataru).

क्रिया—V. L. क्रियो (Aparārka, p. 671).

शिष्येण वन्धुना वापि दासेन—V. L. शिष्येण वापि दासेन वन्धुना (Parā-sharamādhava-Vyavahāra, p. 70).

भृतकेन वा—V. L. भृतकेन च

P. 917, l. 9—for आसि read आसि

— " —for शुद्धैरिदोषा read शुद्धैरिदोषा

— l. 12—for जीव read जीव

## VERSE LXXI

P. 918, l. 1—for विदद्वा read विदद्वा

— l. 2—for तदा read न चा

— l. 3—for बाधोःस्यै read बाधोःस्यै

— l. 4—for बाधोः स्यै read बाधोःस्यै

## VERSE LXXII

साहसेषु च—V. L. साहसेषु च

P. 918, l. 9—for कार्यकार्यं read कार्यकार्यं

## VERSE LXXIII

P. 919, l. 1—for भूमिभागादौ read भूमिभोगादौ

—— " —for भोगसा read भोगसावने सा

—— " —for केचिद्विनस्तत्र read केचिद्विना भागमाहुः केचित्प्र-  
त्ययिनस्तत्र

—— l. 2—for कारिषाम...पुक्पुक् read कारिषा सातिशयेन  
पुकाः पुक्

## VERSE LXXIV

Hopkins is wrong in asserting that "Nandana omits this verse."

P. 919, l. 8—for साङ्गशब्दा read समचशब्दा

P. 920, l. 1—for ननु read नतु as in N.

—— l. 4—for दर्शनम् read दर्शनम्

—— " —for पुभूतमेव read पुभूतमपुभूतमेव as in N.

## VERSE LXXV

अभ्येति—V. L. (a) अभ्येति ; (b) एवेति

## VERSE LXXVI

अपीचेत—V. L. अपीचेत (Rāghavānanda and Nandana).

P. 921, l. 1—for वयावदभूत read वयावदपुभूत as in N.

—— " —for निपुक्त read अनिपुक्त

—— " —for रोच read विरोच as in I. O.

## VERSE LXXVII

एकोऽप्युक्तस्तु साची—V. L. (a) एकोऽप्युक्तस्तुसाची noted by Medhātithi and attributed by Rāghavānanda to Govindarāja ;  
(b) एकोऽप्युक्तस्तु साची (Smṛtitattva II, p. 213).

न सिवः—V. L. न सिवः (Nandana).

P. 921, l. 6—for स्वाचोषा वा read स्वाच बहुष्पो वा as in N.

—— l. 7—for अतथावतः read अपवर्जित अतः

—— l. 8—for अग्ने read अग्ने

—— l. 11—for रोगादि read रोगादि as in N.

—— „ —कान्तम् read कान्ता मू

### VERSE LXXVIII

विश्वयुः—V. L. विश्वस्ते (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 80).

P. 922, l. 2—for स्वभावतो read स स्वभावः as in N.

—— „ —Omit आभूतस्य.....नवा

—— l. 3—for नाकुट read माकुट

—— l. 5—for न तावतान read न तावता

—— l. 6—for ह्यवास्त read ह्यवास् ह्य

—— „ —for वक्तं सत्या read वक्त सत्य

### VERSE LXXIX

प्राज्ञान्—V. L. सर्वान् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75).

अनुयुञ्जीत—V. L. अनुयुञ्जीत ( do. )

स्नेन—V. L. तेन

P. 923, l. 2—for पुरुषं read पश्यं

—— l. 5—for विवाहः read विवाहः as in N.

### VERSE LXXX

वेत्थ—V. L. वित्थ

हयम्—V. L. (a) हय ; (b) वय (Nandana).

P. 923, l. 7—Before *अवका* add from I. O. Ms. (see *errata* at the end).

— „ —for *साविभूते* read *साविभूताः*

— l. 8—for *साक्षं* read *सावित्रं*

— „ —for *ध्याद्ब्रह्मं* read *ध्यातुकं ब्रह्मं*

### VERSE LXXXI

*सत्त्वं साक्षे*—V. L. *कृतं सत्त्वं* (Parūsharamādhava-Vyavahāra, p. 75).

*लोकानासोत्यभिन्दिताम्*—V. L. (a) *लोकानासोतिपुष्कलाम्* (Parūsharamādhava-Vyavahāra, p. 75); (b) *लोकान् ग्रामोत्पुस्तमां*

*इह चापुस्तमां*—V. L. *इह चापुस्तमां*

P. 924, l. 3—for *साधु.....नास्मै* read *साधुवादे अनेनास्मै* as in I. O.

After verse 81 some Mss. have the following additional verse:—

विश्रवाद् वो धर्मं किञ्चिद् गृहीत्वा कुलसन्निधौ ।  
क्रमेण स विद्युर्दं हि न्यायतो लभते धनम् ॥

### VERSE LXXXII

*साक्षे*—V. L. *साक्षं*

P. 924, l. 5—for *दृष्टे.....दर्शनेन* read *दृष्टादृष्टमकलमदर्शनेन* as in N and I. O.

— l. 6—for *सत्त्वं वच* read *सत्त्ववच*

— ll. 7-8—for *अठचराणि* read *अष्टोद्गराणि*

— l. 9—for *उदाहरणगृहीतः* read *उद्गृहीतः* as in I. O.

After verse 82 some manuscripts have the following additional verses—

ब्राह्मणो वा मनुष्याणां चादित्यस्तेजसामिव ।  
शिरो वा सर्वनामाणां धर्माणां सत्त्वगुणमम् ॥

वास्ति सत्वात्परो धर्मो नापृतात्पातके परम् ।  
 स्थितिश्च लोकधर्मश्च तस्मात्सत्त्वं विशिष्यते ॥  
 सत्त्वं स्वर्गस्य सोपानं पारावारस्य नौरिव ॥

### VERSE LXXXIII

धर्मेषु—V. L. धर्मेषु

स्वत्वैवा—V. L. (a) स्वरचैवा (Nandana); (b) स्ववद्वा

### VERSE LXXXV

P. 925, l. 5—for कारकं पापाचारस्तस्य read कः पुनरयं पापमाचरति  
 तस्य as in I. O.

— l. 5—for शुभाणां read शुभाशुभाणां as in I. O.

— „ —for नवान्तर read न चान्तर as in I. O.

P. 926, l. 2—for साधं read साध्यं

### VERSE LXXXVI

P. 926, l. 6—for देवा read दिवा

— „ —for दृष्ट्यं read द्रष्टृत्वं

### VERSE LXXXVII

कृत—V. L. ततो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

पूर्वाह्ने वा शुचिः शुचीन्—V. L. सर्वनिषेधोपदेशवेद् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

द्विजान्—V. L. द्विजः (Aparārka, p. 673).

वै—V. L. (a) वा (Aparārka, p. 673); (b) च (Vyavahāra-mayūkha, p. 18).

P. 926, l. 10—for कृत read कृत

## VERSE LXXXVIII

पृथ्वे—V. L. पृथाव् (Aparārka, p. 674).

वार्षिकम्—V. L. वृमिपम् (Aparārka, p. 674).

यद्मं सर्वैस्तु—V. L. (a) यद्ममेभिस्तु (Aparārka, p. 674); (b) यद्ममेतैस्तु

For the first half Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 78) reads सत्येन शापवेदिप्रं कत्रियं बाह्वायुचैः

P. 927, l. 4—for शब्दस्त्वपा read शब्दस्तुपा

## VERSE LXXXIX

लोका—V. L. लोके (Smṛtitattva II, p. 215).

कृतमन्त्र—V. L. कृतमन्त्र (do.)

ब्रह्मणे वे—V. L. (a) ब्रह्मणानां ; (b) ब्रह्मणा वे (Smṛtitattva II, p. 217).

मित्रदुष्टः—V. L. मित्रदोहि (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

युवा—V. L. तव (do.)

## VERSE XC

अद्मं त्वया—V. L. (a) अद्मं च त्वत् (Nandana); (b) अद्मं त्वया (Rāghavānanda).

P. 928, l. 1—for अन्वेतु read अन्वे तु

— l. 2—After भवति add न पुनरन्वकृतत्वं सुकृतत्वान्मन्त्र  
गमनमस्तीत्यसकृदुक्तमेतत्

## VERSE XCI

स्थितस्ते—V. L. स्थितस्स (Aparārka, p. 674).

वत्सवं—V. L. (a) वत्सवं (Smṛtichandrikā-Vyavaharā, p. 204);  
(b) सत्त्वं ; (c) वदि (Aparārka, p. 674).

मुनिः—V. L. पुनः (Aparārka, p. 674).

P. 928, l. 3—Omit कः

## VERSE XCI

वस्तुवैव हृदि—V. L. तवैव हृदये (Aparārka, p. 674).

गमः—V. L. गम

P. 928, l. 4—वयैव read व एव

—— l. 5—for निगृही read निगृही

—— „ —for स वा...नवति read स च कृतापराधमपुनैव  
नवति as in I. O.

—— l. 6—for प्रत्ययिनः read प्रत्ययितः

P. 928, l. 8—for किं मेऽतः read किं ममाप्ते

## VERSE XCII

कपालेन—V. L. कपाली च

रात्रुकुण्डं—V. L. (a) रात्रुकुण्डं (Rāghavānanda and Aparārka, p. 674); (b) रात्रुकुण्डे

## VERSE XCIV

जवाक्—V. L. जवाक् (Aparārka, p. 674).

नरकं जजेत्—V. L. (a) नरकं पतेत् (Rāghavānanda); (b) नरके वसेत्

P. 929, l. 2—Before विमिश्रं add विमिश्र

## VERSE XCV

स नरः कण्टकीः सह—V. L. कण्टकीः स नरः सह

P. 930, l. 2—for मोहदुःख read महद्दुःखं as in N.

## VERSE XCVI

तस्माच्च—V. L. तस्मिच्च

P. 930, l. 5—for कुम्भं read कुम्भ



## VERSE XCVII

साक्ष्येऽवृत्तं—V. L. साक्ष्यवृत्तं (Aparārka, p. 674).

सौम्य—V. L. सोम्य (Aparārka, p. 674).

P. 931, l. 2—for सम्बन्धो धन read सम्बन्धन

— l. 6—for संक्षयवेति read सङ्क्षयवेति

After verse 97 some Mss. have the following additional verse :

एवं सम्बन्धनाक्षरमाभ्युपगते निवृत्तावृत्तः ।  
पश्यन् गोम्यपुष्पाणां हिरण्यं मूर्ध्निनाकमम् ॥

## VERSE XCVIII

P. 931, l. 8—for तत्तच्च read इत्यने च

— l. 9—Before संसर्गादिति add अन्धकृतेनैव पुण्यपापादिना  
ऽन्धस्य स्वर्गोन्नरकादिप्राप्तिः

— l. 11—for पश्ये read पश्ये

— „ —for विवृद्धिः read विवृद्धिः

## VERSE XCIX

वरीः—V. L. वदेत् (Aparārka, p. 674).

After verse 99 some Mss. have the following additional lines :—

पश्यन् वीर्यं (वीर) वृत्तवर्णचान्द्र पश्यन्मयम् ।  
गोवह्न्यक्षहिरण्येषु चान्द्रपुष्पकलेषु च ।  
अन्धस्यस्वर्गवानेषु करोद्द्वयतरादिषु ॥

P. 932, l. 1—for जाताजुजा read जातानजा

— l. 8—for पद्मारसेन read पद्मारसेन

— l. 13—for वादेच read वादेच

— l. 15—for वदन्ति चै पृक्त read वद इति चैक an in N.

## VERSE C

After verse 100 some Mss. add the following :—

पशुवत्सौम्यतपोयनिषु च तथाप्यवत् ।  
गोवत्प्रसूतवस्त्रेषु चान्ये ब्राह्मणवद्विधिः ॥

While others have the following :—

न तु तुल्यन्ति वस्त्रैव पुरुषस्य दुरात्मनः ।  
तस्य पुत्रारच गृह्णन्ति सप्त सप्त परावरात् ॥

P. 933, l. 1—Before मैथुनाख्ये add कृपतडागादिस्थे महति जले  
स्वस्थे वा भूमिबहोषः as in I. O.

## VERSE CI

एतान् दोषानवेक्ष्य त्वं सर्वान्—V. L. एतान् सर्वानवेक्ष्यैव दोषान् (Nandana).  
नृतभाष्ये—V. L. नृतबादिनः (Aparārka, p. 674).  
सर्वमेव—V. L. सत्यमेव (Nandana and Aparārka, p. 764).

## VERSE CII

वाय्विकान्—V. L. वाय्विकान्  
प्रेष्या—V. L. प्रेष्या (Hēmādri-Dāna, p. 35).

P. 934, l. 4—for प्रकृतस्या read प्रकृतस्तथा

—— l. 5—for इषो स read इषोः स

After verse 102 some Mss. have the following additional  
verse:—

वेऽप्यतीताः स्वर्गमेव्यः परपिण्डोपजीविनः ।  
द्विजत्वमनिकाङ्क्षन्ति तारच यज्जानिवाधरेत् ॥

## VERSE CIII

तान्—V. L. ते

P. 934, l. 8—for तर्हि वा read तर्हि देवी

—— l. 10—for विद्वा read विद्वा

—— l. 11—for यज्जानिवाध read यज्जानिवाध

## VERSE CIV

वज्रोत्पत्तीभवेद्वधः—V. L. (a) वज्रोत्पत्तेर्भवेत् (Nandana); (b) वज्रोत्पत्ते  
तु भवेद्वधः (Smṛticandrikā-Vyavahāra, p. 207).

सत्याद्विशिष्यते—V. L. तत्र विशिष्यते (Nandana).

P. 935, l. 1—for द्राद्विविध read द्रादिविधा as in I. O.

— l. 2—for वेधे नैक read वेधेनैक

— „ —for तत्रेति read तत्र वधः as in I. O.

— ll. 2-3—for स्याः मनोमित्रत्वानुप read स्यासतो निमित्तत्वानुप  
as in I. O.

— l. 3—for ऽवधी read वधे

— „ —for विष्टं न read विष्टम्

— l. 4—After ध्वजहारे add पराजिताः सन्तः वधार्हा भवन्ति  
तस्य नानुपपन्नो निमित्तभावः as in I. O.

— l. 7—for न चेदसी read नम्बसी

— l. 9—for विद्यया वरासो हेतुना read विद्यावरासोहेतुर्न

— „ —for ननु read न

— l. 12—for शोचते read साधयेते

— l. 14—for दृज्जारो read ध्वजारो

— l. 18—for मर्षयत्वाह्यो.....मेवयत्वेन read मर्षयत्वाह्योऽन्वयोपा-  
वधकरणेन मन्थुमुदीपयति as in I. O.

— „ —for रूपोहितः read रूपोपाहितः

P. 936, l. 4—for स्वस्वोपापि read स्वस्वोपापि

— „ —for दृष्टा read दृष्टा

— l. 12—for मन्थुना read मन्थुना

P. 936, l. 13—for एवोमवचने read एवोतवचे

— l. 15—for विवतो read अविवतो

— „ —for एवेमिकोपहितं read एवेमकाव हितं

— l. 17—for किं तव read किं तत्र

— l. 20—for मनुमरवहेतोः read मनुमरवहेती as in N.

— „ —for एवेतो read एवेतो

— ll. 20-21—for किंचिद्विद read केचिद्विद

— l. 23—for सुखात्मा read दुःखात्मा

— l. 25—for चिद्विषयं read चित्तद्विषयं

— ll. 25-26—Omit केचिन्...वदोषः; not in I. O.

— l. 31—for कामिनां read कामिना

— „ —for पुरुषव्यापिनी read पुरुषवातिनी

P. 937, l. 3—for मास read मास

— „ —for जीविदु read जीवितं

— „ —for चेष्टेदिति read हृष्टेस्तीदिति

— „ —for जिही read जिह्वी

### VERSE CV

वाग्देवैः—V. L. वाग्देवैः (Aparārka, p. 682; Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 390).

वजेरस्ते—V. L. वजेयस्ते

तस्य—V. L. तत्र (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 390).

P. 937, l. 11—for ननु read ननु

P. 938, l. 5—for इदं तर्हि read कथं तर्हि

P. 938, l. 6—for देवता read देवता

— „ —for मिष्यते read मिष्यते

— l. 8—for सरस्वतीं इ read न सरस्वतीमि

— l. 10—for प्रीतया...प्रीता read इष्टया.....इष्टा

— „ —for योगेन read योगेन

— l. 11—for युक्त्या read युक्ता

— l. 12—for देवतापूजनं वेत्यादि read देवतां पूजयतीत्यादि as in I. O.

— „ —for देवतात्वं मन्यते नूनं read देवतात्त्वमन्यतो नृणाम् as in I. O.

— l. 13—for उद्दिष्ट्या read उद्देश्या

### VERSE CVI

कृष्णाण्डैर्वापि जुहुयात्—V. L. (a) कृष्णाण्डैर्जुहुयान्मन्त्रैः; (b) कृष्णाण्डैर्वापि जुहुयात् (Smṛtiśāhandrikā-Vyavahāra, p. 107).

उदित्युवाच वा—V. L. उदुत्तमेति

P. 939, l. 1—for तन्नेहादावि read तन्नेहाग्नावि as in I. O.

— „ —for शादनुव read शास्मान्न व as in I. O.

— „ —for नियम्यते read न हरयते

— l. 7—for मंदं जुहोमा read मंदं तु सोमा

— „ —for कृत्वचित्तप्रायणाद्देवतेन read कृत्वर्थम् । तृतेना-  
द्देवतेन

— l. 9—for विधिहीनत्वात् read इविर्होमत्वात्

— l. 10—for वेद्यः सुव read वेद्यसुव

## VERSE CVII

नरोऽगदः—V. L. गतो नरः

सर्वतः—V. L. (a) सर्वतः (Mitākṣarā, p. 76); (b) सर्वदा

P. 939, l. 11—for आकारा read अकारा

—— l. 13—for न्योवद read न्यो न वद

—— „ —for स्तस्सरं read स्तदयं

P. 940, l. 1—Before भवति add न

—— l. 2—for साक्षियो वादमि read साक्षियो बोद्धार इ

—— l. 4—for आद्योप read आद्याप

## VERSE CVIII

उक्तवाक्यस्य—V. L. उक्तवाक्यस्य

P. 940, l. 7—for रोगास्य read रोगोऽस्य

## VERSE CIX

अविन्दन्—V. L. नविन्दन् (Rāghavānanda).

सत्यं—V. L. (a) धर्मः; (b) कार्यं

P. 941, l. 3—After जानात्यर्थः add from I. O. Ms. (See *Errata* at the end).

## VERSE CX

शेपे—V. L. चक्रे

पैयवने—V. L. पैयवने

P. 941, l. 5—for विशेपेषु read पुष्करेषु

—— l. 8—for शेप उपलोभ इति read शप उपालम्भन इति

—— l. 9—for चरको read चरको

## VERSE CXI

स्वये—V. L. मये

P. 942, l. 3—for न्तरस्वज्ञाते read न्तरैस्वज्ञाते

## VERSE CXII

मये—V. L. मत्ते

ब्राह्मणभ्युपपत्तौ—V. L. ब्राह्मणस्य विपत्तौ

P. 942, l. 4—for नाकामि read ताः कामि

— l. 5—for वन्तु read वस्तु

— l. 6—After रूपशय्ये add न

— l. 7—for कामादय read कामादय

— „ —for पूर्वं जनमित्यादिकं करण्डविधानं read पूर्वमित्याच-  
धिकरणविधानं

— l. 8—for यापि read यापि

— „ —for सहि read सह

— „ —for विवादो read विवादे

— l. 9—for मेष्य बहुदोषः read आशयपक्षवादौ

— l. 11 —for मेतश्च नहि read मेतश्च न तद्धि

— l. 12—for गतो न तत्र होवमुच्यते read as in I. O. Ms.  
(See *Errata* at the end).

— l. 13—for सम्बन्धेषु read सम्बन्धिनीषु

— „ —for विधौषु read विधाषु

## VERSE CXIII

P. 943, l. 1—for शपयाम read शपयाम

— l. 3—for शपयोन read शपेदेतामि

— l. 4—for वाच्यते read वाच्यते

## VERSE CXIV

वैन—V. L. (a) वैवं ; (b) वैने (Rāghavānanda and Aparārka, p. 694).

वाप्येन—V. L. (a) वाप्येवं ; (b) चाप्येन (Rāghavānanda).

शिरसि—V. L. शिरसि (Aparārka, p. 694).

वृषक्—V. L. वृषम् (Aparārka, p. 694).

P. 943, l. 5—for स्मृत्यन्तरा read स्मृत्यन्तरात्

— l. 6—for निपुण्यनःवेऽन्वे read निपुण्यतोऽन्वे

— „ —After स्पर्शयेत् add from I. O. Ms. (See *Errata* at the end).

## VERSE CXV

P. 944, l. 2—for चतुर्दशबाहा read चतुर्दशाहा

## VERSE CXVI

कस्तस्य ह्यमि—V. L. कस्तस्यैवामि (Nandana).

रोमाणि—V. L. लोमाणि

जगतः स्वराः—V. L. (a) जगतः स्पृशः (Nandana) ; (b) जगतां पतिः ;  
(c) शपथः कृतः

P. 944, l. 4—for प्रत्ययः शाब्दो read प्रत्ययवेद्यो

— l. 8—for स व read स्वरा व

— l. 9—for प्रत्ययि read प्रत्ययिणि

— l. 18—for ह्यहमेव नैषदिति read ह्यहमेवौषधमिति as in I. O.

P. 945, l. 1—for चारितम् read चारि न सत् प्र

— l. 2—Before व्यभिच add चद्

— „ —Before शपथो add न

— l. 3—for ग्रहण read ग्रहेण



P. 945, l. 3—for प्राकृतस्य read प्राक्कृतस्य

— l. 4—for विमित्तत्वाकृता read विमित्तत्वात् । कृता

P. 945, l. 6—for पचेऽति read पचेऽपि

### VERSE CXVII

विवादे तु—V. L. कृते कार्ये

कौटसाक्ष्यं—V. L. कूटसाक्ष्यं

कृतं वा—V. L. कृतं वा

### VERSE CXVIII

मैत्रात्—मैश्यात् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

तमेस्थाने—V. L. तमस्थेन (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

तस्य—V. L. तेषां

दण्डविशेषास्तु—V. L. (a) दण्डविशेषाश्च ; (b) दण्डविशेषान्नु (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

P. 947, l. 1—for प्रयोजना read योजना

### VERSE CXX

मैत्रात्—V. L. (a) मैश्यात् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81) ; (b) मैश्या (Bālabhāṭṭī on p. 81).

दण्डस्तु—V. L. (a) दण्डस्तु ; (b) दण्डस्तः ; (c) दण्डस्तः ; (d) दण्डस्तः स्वात् (Mitākṣarā, p. 4).

अथाद्द्वौ मध्यमौ दण्डौ—V. L. (a) अथाद् द्वौ मध्यमं दण्डौ (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81) ; (b) अथाद् द्वौ मध्यमौ दण्डौ ; (c) अथाद् द्वौ मध्यमौ दण्डौ (noted and rejected by Bālabhāṭṭī on p. 81) ; (d) अथाद् द्वौ मध्यमौ दण्डौ (Aparārka, p. 680).

P. 947, l. 4—for अथेन read मदीयेन as in S.

— l. 5—for पद्यानान्नु द्वे read पद्यानां द्वे

## VERSE CXXI

P. 948, l. 1—for कण्वाभ्यतरं read कण्वभ्यतरं as in N.

— 1. 2—for परो कण्वः read परो मण्वः

— ll. 3-4—for बाक्षियभाव read बाक्षिरयं बाळभावः

— 1. 4—for अग्राह...व्यवहारत read अग्राहपुदिस्यैरेत्यायं  
बाक्षिय इति व्यवहरन्ति as in S.

## VERSE CXXII

कौटसाक्ष्ये—V. L. कूटसाक्ष्ये (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 82).

विद्यमाय च—V. L. निधनाय च (Nandana).

## VERSE CXXIII

कौटसाक्ष्यं—V. L. कूटसाक्ष्यं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 82).

माक्ष्यं—V. L. माक्ष्यान्

बार्मिको—V. L. बालको (Aparārka, p. 680).

## VERSE CXXIV

बावि—V. L. तावि (Nandana and Parāsharamādhava-  
Āchāra, p. 399).

P. 949, l. 5—for दकुत्तवो read दचत्तवो

## VERSE CXXV

धनं देहः—V. L. नरदेहः (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 156).

चकुर्नासा—V. L. चकुर्नासे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 399).

## VERSE CXXVI

अनुबन्धं—V. L. अपराधं (Nandana).

सारापराधौ च—V. L. सारासारी तथा

आलोच्य—V. L. विज्ञाय

P. 950, l. 6—for सारयेन read सारेण च

— l. 9—for भूमादिः read भूम्यादिः

## VERSE CXXVII

अधर्मदण्डनं—V. L. अदण्डदण्डनं

अस्वर्ग्यं च—V. L. अस्वर्ग्यं स्यात्

P. 951, l. 1—After दण्डनं add from I. O. Ms. (see *Errata* at the end).

— l. 2—After यतः add do. do.

## VERSE CXXVIII

अदण्ड्यान्—V. L. अदण्ड्यं (Vivādaratnākara, p. 649).

P. 951, l. 3—for पूर्वलोकोऽनुकथादीनि read पूर्वलोकोऽनुबन्धादि as in N.

— " —for विधिबिशेषः read विधिशेषः as in N.

— l. 4—for कृतार्थता read कृतार्थं as in I. O.

## VERSE CXXIX

वागदण्डं प्रथमं कुर्वादिदण्डं—V. L. विग्वदण्डप्रथमं कुर्वाद्वागदण्डं  
(Mitākṣarā, 1. 366 and Viramītrodaya-Rājanīti, p. 293).

दण्डन्यु—V. L. दण्डरथ

P. 951, l. 6—for कार्यदोष read कोऽत्र दोष

## VERSE CXXX

स्वेताद्—V. L. स्वेन (Vivādaratnākara, p. 630).

तदैव—V. L. तदैव (Vivādaratnākara, p. 630).

सर्वमप्येतद्—V. L. सर्वमैवैतद् (Vivādaratnākara, p. 630).

P. 952, l. 3—for वाग्दण्डमुदु read वाग्दण्डे तु मुदु

— „ —for गृही read विगृही

## VERSE CXXXI

संज्ञाः—V. L. संख्याः (Parāsharamūdhava-Vyavahāra, p. 115).

रुच्य—V. L. रौच्य (Vivādaratnākara, p. 665).

## VERSE CXXXII

प्रथमं—V. L. परमं (Hēmādri-Vrata, p. 43).

P. 953, l. 1—for विप्रतिपत्त्या सावद्गवा read विप्रतिपत्त्यमावाद्गवा  
as in I. O.

— ll. 2-3 असरे.....सर्वपः This is verse 133.

## VERSE CXXXIII

विज्ञेया विज्ञेया—V. L. विज्ञा ज्ञेयैका (Hēmādri-Dāna, p. 15).

विज्ञा—V. L. विख्या (Vivādaratnākara, p. 666).

परिमाद्यतः—V. L. च प्रमाद्यतः (do).

असरेण्यवोऽहौ विज्ञेया—V. L. असरेण्यवर्क ज्ञेयो

ते ज्ञेयो—V. L. ते तु हे (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 953, l. 3—for ततोप read तत्रोप

— l. 4—for तत्तद्वच...परिमाद्यार्थ read तत्तद्वच ये व्यभिचारयन्ति  
न यथोक्तपरिमाद्या यथावयोऽर्था इति ते विरक्ता भवन्ति । नहि यथादीनामर्थानां  
परिमाद्यम् । कथमेतत् । कथं तर्हि यथोक्तपरिमाद्यार्थ as in F. N. and S.

— l. 6—for संहर्तु read संहर्तु as in S.

What is printed as verse 133 (Text) has already appeared  
in its right place in l. 2.

## VERSE CXXXIV

सुवर्णः—सुवर्ण (Vivādaratnākara).

त्रियम्—V. L. त्रियम्:

स्वेक—V. L. स्वेक

कृष्णलम्—V. L. कृष्णलः

पञ्चकृष्णलिको—V. L. (a) पञ्चकृष्णलको (Vivādaratnākara, p. 666); (b) पञ्चकृष्णातो

P. 954, l. 1—for मध्यमशब्दोऽभा read मध्यशब्दो भा

— „ —for मयिचि read यचि

— l. 2—for मध्यम read मध्य

— l. 3—for संगमनार्थ read गतार्थ as in S.

## VERSE CXXXV

सौम्यमायकः—V. L. रूप्यमायकः (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 954, l. 8—for कृष्णले इति संज्ञा read कृष्णले इति संज्ञी

— „ —for समुदायसंज्ञा read समुदायं संज्ञा

— „ —for ननु read न तु

— l. 9—for प्रादेशनिश्चयः read तत्तत्प्रादेशनिश्चयः

— „ —for नादहीने read नादिहीने

— l. 10—for ज्ञायं read उज्ञायं

## VERSE CXXXVI

ताम्रिकः—V. L. तास्तिकः (Vivādaratnākara, p. 666); but from the subsequent explanation provided it is clear that the reading intended was ताम्रिकः

P. 955, l. 1—for कार्वाण्य इति read कार्वाण्यः पण इति

## VERSE CXXXVII

चतुः सौवर्षिको—V. L. (a) चतुःसुवर्षिको ; (b) चतुःसुवर्षिको (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 955, l. 5—for समानन्तु read मानन्तु

## VERSE CXXXVIII

स्वेव चोत्तमः—V. L. (a) स्वेकमुत्तमम् (Nandana), (b) चैव चोत्तमः (Mitākṣarā 1. 366) ; (c) स्वेव चोत्तमः (Vivādaratnākara, p. 665).

## VERSE CXXXIX

" According to Nārāyaṇa 'some' only have this verse"—Buhler.

अथो देवे प्रतिज्ञाते—V. L. अथोदये प्रतिज्ञातं (Vivādaratnākara, p. 77).

तद्विगुण—V. L. तु विगुण

P. 956, l. 4—for तत्सकाशं read मत्सकाशं

—— l. 7—for वाचदयमि read वाचन्तमि as in S and N

—— l. 8—for मेद्विषय read मेदः । विषय

## VERSE CXL

P. 957, l. 2—for तद्वचमर्थं read तदाऽवमर्थं

—— l. 3—for परमेवादित्यं read परमेवादितुरसत्त्वाद् as in I. O

## VERSE CXLI

पृथ्नीवाद्—V. L. कुर्वीत

P. 957, l. 5—for जीवाता read जीवतो

## VERSE CXLII

मनुर्वरः—V. L. मनुर्वरतः (Smṛtisāroddhāra, p. 326).

समम्—V. L. (a) मतम्; (b) समाम्, noted by Medhātithi.

P. 958, l. 3—यस्य वा महते (See I. O. Ms.—*Errata* at the end).

— l. 5—for महत्वादिकत्वाद् read महत्वाद् as in S.

## VERSE CXLIII

स्वेवाधौ—V. L. वैवाधौ

P. 958, l. 9—for स्थानाद्विगु read स्थानाद् द्विगु

— l. 11—for चाधिं...गुणं read तावदाधिं तु जुञ्जीत वाचद् द्विगुणं as in I. O.

— l. 15—for कीदृश्यमस्य read कीदृशमस्य

P. 959, l. 3—नौखौचान्न (see I. O. Ms.—*Errata* at the end).

## VERSE CXLIV

तोषयेत्तैमम्—V. L. (a) तोषयेदेमम्; (b) नाशयेत्तैमम्; (c) तोषयेद्देमम् (Vivādaratnākara, p. 24).

P. 959, l. 6—After गरज add न

— " —for समितः read सम्मितः

— l. 9—for हावि जुञ्जी read हाविः । जुञ्जी

P. 960, l. 1—for विज्ञानीष्व read विनीययो

## VERSE CXLV

P. 960, l. 3—Before ग्रीष्मा add उपमर्शेण as in I. O.

— l. 6—for द्यव read जव

— l. 7—for ऽधि read चाधि

P. 960, l. 7—for चाविति read ध्युपविष्णोः as in N.

— l. 9—त्रिलोकं च (See I. O. Ms.—*Errata* at the end).

— l. 11—for अथवा read, अथ वा

### VERSE CXLVI

P. 961, l. 1—for बान्धवाद्यस्ते read बन्धा धेन्वाद्यः as in I. O.

— l. 2—for बान्धवादीनां read बन्धधेन्वादीनां

— „ —for पवित्रिमांसे read पवित्रेर्भोगे as in I. O.

— l. 3—for इत्यथ read सिय

— „ —for बन्धादीनां read धेन्वादीनां as in I. O.

— l. 7—for द्भोग्यस्य read द्भोगस्य

— l. 8—for मानामव read मानानामव

— l. 9—After मन्वन्ते add (from I. O. Ms.—See *Errata* at the end).

### VERSE CXLVII

P. 962, l. 1—for मित्यवस्थितेन read मिति व्यवहितेन as in S.

— „ —for पुमानव read भुज्यमान as in I. O.

— l. 3—for स्वामि read स्वामी

— l. 6—After वचनमः add परैः as in I. O.

— l. 7—for वस्यवसति read वस्यैवं सति

— l. 11—for साक्षा read साक्ष

— l. 12—for राज्ञाकी read राजा की



## VERSE CXLVIII

वोग—V. L. वोग (Aparārka, p. 632).

विचये चास्य—V. L. विचयराचास्य (Smṛtisāroddhāra, p. 334).

तद्ग्रन्थ—V. L. तद्वन (Aparārka, p. 632).

P. 962, l. 14—for गण्डेयदि read गण्ड इति

P. 963, l. 1—for कश्मीर read कार्मीराः

—— l. 2—for हीनस्वायं read हीनस्य नायं

—— l. 6—After भोगेन add न

—— „ —for यत्र दण्ड read दण्ड

—— l. 7—for तेन read ते यत्र

—— l. 8—for दानाद्ययस read दानादिः यस

—— l. 11—for भोग्य read भोग as in N.

—— l. 12—for भोगकेवलतां वस्तु read भोगं केवलतो वस्तु

—— l. 14—for नेकादशतो read नेकशतो

—— l. 16—for न यथा read यथा as in N.

—— l. 18—for दानाचाराम read दानाचारम

—— l. 20—for त्वग्नैव read अग्नैव

—— l. 21—for वाचिताम्बहितम्बस्तं read अम्बाहितं हृतं स्वरतं  
as in Nārada's text.

—— „ —for न तु read ननु

—— l. 26—for रेकस्य read मेकस्य

—— l. 28—for नेतस्तत्पुत्रं read न । पुत्रस्तत्पुत्रम् as in N.

—— l. 29—for येव read यैव .

P. 963, l. 31—for कडमेति read कडमिति

P. 964, l. 9—for स्वैव read स्व नैव

— l. 13—for दुपपञ्चा read दुपपञ्चम्

### VERSE CXLIX

सीमा—Medhātithi on verse 252 notes that some people do not read सीमा here. What the other reading is cannot be traced.

विद्येयोपनिधिः स्त्रियः—V. L. (a) विद्येयोपनिधिस्त्रियः ; (b) विद्येयोपनिधी स्त्रियः

ओन्नियस्त्वं च—V. L. (a) ओन्नियस्त्वं (Parāsharamādhava-Vyāvahāra, p. 109) ; (b) आह्वयस्त्वं च

न भोगेन प्रवृत्त्यति—V. L. (a) नेपभोगेन जीवते ; (b) नेपभोगेन जीवति ; (c) नेपभोगेन नश्यति (Parāsharamādhava-Vyāvahāra, p. 109).

P. 965, l. 4—for पजीवमाना read पजीवमाणा as in S.

— „ —for द्भोगस्य read द्भोगस्य च

— „ —for मुपेच read मुपेक्षेतापि

— l. 5—for सत्त्वाप read स्वत्त्वाप

— „ —for कञ्जा read गूढ as in F. N.

After 149 some Mas. have the following additional verse :

बहिर्नागममत्यन्तं सुकपूर्वेस्त्रिमर्षेत् ।

न तच्छक्त्यमपाहर्तुं क्रमाधिपुरुषागतम् ॥

### VERSE CL

P. 966, l. 1—for भोक्तव्यं...दाधि read भोक्तव्यो बह्मदाधिः

— l. 2—Omit दृष्टियुत्सवेदिति सर्वं, which is not found in N or S.

P. 966, l. 3—for नासितं read नाशितं

—— l. 6—for व्यधीनेन and व्यधीनः read व्यधीनेन and व्यधीनः

—— l. 8—for ददाती read ददाति

### VERSE CLI

सकृदादिता—V. L. सकृदादिता (noted by Mitākṣarā, p. 39).

सदे—V. L. सदे (Jolly) (Vivādachintāmaṇi, p. 11).

P. 966, l. 18—for आभिः सतदु read आभिस्तदु

—— l. 20—for युक्ते read युक्तं

—— " —for सङ्ख्यास्य द्वै read सङ्ख्यायां स्याद्वै

—— l. 21—for हर्षत्वं read हार्षत्वं

P. 967, l. 1—for सेतसी read सन्तति

—— l. 8—for कल्पका S reads क उप

—— l. 9—for गुणत्वे read गुणत्वं

—— l. 15—for प्रयोगस्य read प्रयोगस्य as in S.

—— " —for आदीय read आदीय as in S.

—— l. 21—for उभयत्वा read उभयत्र

—— l. 23—for सक्रान्ते read सक्रान्ते as in N.

—— l. 24—for युगपत्सर्वैकानीयन्ते read युगपत्सर्वैकानीयते as

in N.

—— l. 27—for निवेद्यन्तु read निवेद्योऽन्तु

—— " —for गुणवाद्बुद्धि read गुणवाद्बुद्धि

—— " —for दायस्य read दानस्य

—— l. 28—for अप्याहते read अप्याहते

P. 967, l. 29—for व्यापार्यु read व्यापस्तु

P. 968, l. 1—for सा च फलं वार्यं read सर्वं फलं वार्यं

— ll. 1-2—for मालवक read लव

### VERSE CLII

कुसीदपय—V. L. कुसीदपद् (noted in Vivādaratnākara, p. 14).

कृतानुसारादधिका—V. L. कृतानुसारादधिका, noted by Medhātithi.

P. 968, l. 7—for वेपथं read वेपथ

— „ —for नुसारा read तु सारा

P. 969, l. 1—for प्राहत्यानुसारादधिका read प्राहस्तस्य वा पुरुषसारा-  
दधिका as in S.

### VERSE CLIII

काटवृद्धिः—V. L. काटिका च (Madanapārijāta, p. 229 and  
Vidhānapārijāta II, p. 252).

दृष्टं—V. L. (a) दिष्टं (Vivādaratnākara, p. 9); (b) जीष्टं  
(Madanapārijāta, p. 229 and Vidhānapārijāta II, p. 252).

विविहरेत्—V. L. पुनहरेत् (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 9).

च वा—V. L. न वा

P. 970, l. 1—After सान्वत्सरीं add तं

— „ —After अतिक्रान्ता add अति

— l. 3—for वर्यः read वर्यः as in S.

— „ —for न बावद् read तावद्

— „ —for मागंधी read ग्रहणीवा

— l. 9—for वामदृष्टं read वा न दृष्टं as in N.

— l. 22—After वदि add न as in S.

— l. 23—Before विरण्ये add अथवा

## VERSE CLIV

करयं—V. L. कारयं (Jolly).

P. 971, l. 2—for विजितो read विजिता as in N.

P. 972, l. 3—After 'पीडितस्यानुग्रहः' add—अथ शक्तिविहीनः स्यात्.....प्रयोजनम् (all of which is printed on page 1116—bottom). The verse is wrongly printed as part of Manu's text, which it is not.

It is from Nārada (131) and is quoted and explained by Medhātithi in course of his comment on 154.

It is quoted in Vivādaratnākara (p. 71) as from Nārada, and is not commented upon by any other commentator.

P. 1116, l. 4—for प्रेक्ष्य read अपेक्ष्य

— „ —Omit युज्यत इत्यर्थः

## VERSE CLV

P. 972, l. 4—Omit हिरण्यमवृत्ता

— l. 7—for दीनां read दानां as in N.

## VERSE CLVI

P. 973, l. 2—for तरयं read तरय

— „ —for तदेश read तद्देशं

— l. 3—for देशं read हेशं

— l. 5—for मासमेव हन्तु read मासं मे वहन्तु

— l. 7—for चर्म read चमर्ष

— „ —for अतिक्रमोन् read अतिक्रामन्

— „ —for नाद्या read उद्द्या as in S.

## VERSE CLVII

स्वापयन्ति तु वा—V. L. स्वापयन्तीच्छुवा (Vivādaratnākara, p. 11).

P. 973, l. 8—for शत read शतं

— „ —for पात्रो read पात्रो

— „ —for स्थूल read स्थूल

— l. 9—for जनं प्रति read मं प्रति

— l. 11—for व्याहारेण read व्याहारेण । अथ

— „ —for भाक्यमन्यस्मा read भाक्यं तस्मा

## VERSE CLVIII

वतेत.....V. L. प्रवक्षेत् (Nārāyaṇa).

तस्य—V. L. तत्र (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 185).

P. 974, l. 3—for द्विविधे read द्विविधे

— „ —for प्रतिभूदशं read प्रतिभूः । दशं

## VERSE CLIX

वशिष्टं—V. L. वशिष्टं (Vivādaratnākara, p. 57).

P. 975, l. 2—for चिकारःप्रति read चिकारप्रति as in S.

— l. 5—for कार्यमिदमपनिष्पन्नमिदं read कार्यमिदमपरिनिष्पन्ने

इदं as in S.

— „ —for ऽदत्तं read ऽदत्ते

— l. 6—for एतस्य अहापयेदिति read एतस्येवहापये इति as in N and S.

— l. 7—for अचिन्ति read अचिन्ति

P. 975, l. 10—for रिवणे read रवणे

—— „ —for दण्डराः दुरकागरच read दण्डाणः दुरकागरच

—— „ —for दत्तः read दूदत्तः

—— „ —for पूर्यो read पूर्यौ

—— ll. 11-12—for पुत्रेय दातव्या न भवेयु read पुत्रानप्या भवेयु  
which is the reading of Gautama 12.41, as quoted here.

### VERSE CLX

विधिःस्यात्पूर्वोदितः—V. L. विधिरेव प्रचोदितः (Vivādaratnākara, p. 57).

P. 976, l. 3—for अस्व read दम्भस्व

—— l. 4—for विधिभूत read विधिरुत

—— l. 6—for सुबोध्यस्य read सुवीत्यस्य

### VERSE CLXI

P. 976, l. 8—for श्लोको न read श्लोकेन

—— l. 11—for भूतउजात read भूस्तउजात

—— „ —for गृहीत्या N. S. read हित्या

### VERSE CLXII

अलंघनः—V. L. अलङ्घितः (Nandana).

P. 977, l. 1—for दयाम भवतः read दयाम् । अलंघनः

—— l. 2—for धनं read धनः

—— l. 3—for यद्यपि न दान read यद्यपि दान as in S.

—— „ —for तद्योनि read तद्भूयोनि

P. 977 l. 4—Omit चेन्मैवं विराचेरने

— „ —बलंवन read बलंवन

— l. 5—for लंवन read लंवन

### VERSE CLXIII

P. 978, l. 4—for बुद्धिस्व read बुद्धिः स्व

— l. 5—for युक्तार्थोभ read युक्तार्थ

— „ —परारथेतिहं read परीतारथ शे which is Nārada's reading.

— l. 9—for प्रकृतिकि read प्रकृतिकि

— l. 10—for स्वतन्त्र read असवतन्त्र

— l. 12—for कृतमर्थ read कृतः प्रकृतमर्थ as in N.

— ll. 12-13—for अभियुक्तविशब्दौ read अभियुक्तार्थशब्दौ

— l. 13—for चमिंपरी read चर्मपरी

— l. 19—for मत्ताः प्रकृ read मन्तोऽप्रकृ

— l. 24—for इत्युक्तं read इत्युक्तम्

P. 979, l. 1—for तत्कृतः read तत्कृतं

— „ —for कार्यज्ञात read कार्यज्ञातं

— l. 2—for क्वि read क्वि

— l. 5—for हारस्तदा शिष्यते read हारास्तदेशिष्यते

— „ —for एव read एवं

— l. 8—for लुप्तु read लुप्तु

— l. 12—for ननु read न तु

— l. 14—for मर्तुंनुजा read मर्तुंनु as in N.



P. 979, l. 18—for तस्य read कृतस्य

— „ —for तद्ग्रहे निबन्धे read तद्ग्रहे निबन्धतः

— „ —for विभक्त्यनं read विभक्तो अनं

— „ —for मपित read मजित

— l. 19—for भीतस्य read इतीतस्य

— l. 20—for न प्रयात् read अप्रत्ययात् as in N.

— l. 21—for असम्बन्धः कृतः read असम्बन्धकृतः

### VERSE CLXIV

P. 980, l. 3—for मन्त्रवि read पत्यवि

— „ —for हिता.....सिता:.....दत्तास्तथा read हिता.....  
सिता.....दत्ता तथा

— ll. 3-4—for सिध्यन्ति read सिध्यति

### VERSE CLXV

वायुपदि—V. I. वायुपदि

P. 981, l. 1—for वापकं read चमने

— l. 2—for स्वण्डिले read स्वण्डिलं as in N.

— l. 4—for वापन read चमन

— l. 5—for वापनं read चमनं

— l. 6—for मूत्रे read मूत्रं

— l. 9—for प्रतिग्रहं न read प्रतिग्रहं

— l. 11—Before द्वितीयस्य add न

— l. 12—for योगवच read योगवचन

P. 981, l. 12—Before स्तुत्यस्तराद्वा add न कर्तव्यम्

—— l. 13—for वचाप्यु read वच वाप्युप

—— „ —for न्यतरे read न्यतरः

—— l. 16—for मासस्य read मासस्य

—— ll. 17-18—for समीहितः read स पीडितः as in N.

—— l. 19—for बाधित्या read बाधित्य as in N and S.

—— „ —दानमेवायं न विक्रयः read दानाधमनविक्रयाः

### VERSE CLXVI

कृते व्ययः—V. L. कृतव्ययः (Vivādaratnākara, p. 52 and Aparārka, p. 647).

कुटुम्बे च—V. L. कुटुम्बार्थे

तत्त्वाद्—V. L. तस्माद् (Aparārka, p. 647).

P. 982, l. 1—for तत्तद्व्यतिरेकेनाम्ब read न तद्व्यतिरेकेनाम्ब

—— l. 2—for वद्गृहीतं read येन गृहीतं

—— „ —for कुटुम्बेन read कुटुम्बे

—— l. 4—for तदप्ये read तच्छिष्ये

—— l. 5—for भक्तात्पर read भक्ताःपर

—— „ —for करवा read भरवा

—— „ —for भक्ति read भक्तै

### VERSE CLXVII

व्यधीनो—V. L. व्यधीनो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 164).

समाचरेत्—V. L. समाचरेत् (do.)

वि व्यवहारं समाचरेत्—V. L. वा व्यवहारं समाचरेत्

तं उवाचाह विचालयेत्—V. L. (a) तन्मावाप्तं विहम्बयेत्; (b) तन्मावाप्तं न विचालयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 164).

विचालयेत्—V. L. (a) विचारयेत् (Nandana and Vivādaratnākara, p. 55); (b) विहम्बयेत् (Govindarāja).

P. 983, l. 1—Omit स पितु not found in N.

—— l. 1—for व्यवहारं ते read व्यवहारं

—— „ —for विक्रयणे read विक्रयं णे

—— l. 2—for सदेशे read स्वदेशे

—— l. 3—for कृतमन्वेनुमन्वते read कृतमित्यनुमन्वते as in S.

—— „ —for तदुक्तं read तदयुक्तम्

—— ll. 3-4—from वि...सम्बन्धम् should be transposed to line 3, after नुमन्वते

—— l. 4—for सम्बन्धम् read सम्बन्धम्

—— „ —for भीमैरस्वातन्त्र्यादध्ययनीनस्य तत्कृतम् read भीमैरस्वातन्त्र्यादध्ययनीनस्य न तत्कृतं प्र

—— l. 6—for यधीनः read दध्यधीनः

### VERSE CLXVIII

यथापि—V. L. यदपि

यथापि लेखितम्—V. L. वा लिखितं च यत् (Smṛtitattva II, p. 231).

अकृत्यान्—V. L. विकर्माद्

P. 983, l. 7—for बाढाः स्वत read बाढास्वत

—— „ —for कृतिस्थोप read कृतिस्थोप

—— l. 8—for लेख्यलेखितं read लेखितं as in N.

—— l. 10—for बाधन read धमन

—— l. 11—for स्मृताध्य read स्मृताध्याय

—— „ —for वृद्धिर्धा read वृद्धिर्धा

—— „ —After सिध्यतीति add न

## VERSE CLXIX

हिरयमि—V. L. हिरयन्ते

विप्र बाह्यो—V. L. विप्रबाह्यो

P. 984, l. 1—for व्यवहारेण्यं read व्यवहारेण्यं

—— l. 3—for विप्रं प्रतिग्रहीतव्याः read विप्रः प्रतिग्रहवित्तव्यः

—— l. 7—for कुसीदी read कुसीदीय

## VERSE CLXX

P. 985, l. 1—for राज्ञा read राज्ञः

## VERSE CLXXI

P. 985, l. 3—for वाच्यते read व्याच्यते as in S.

—— „ —Omit स्मामि, not in S.

—— l. 5—for चर्मद read चर्मदं

## VERSE CLXXII

च वर्धते—V. L. विवर्धते (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 75).

चर्मसंसर्गाद्—V. L. (a) चर्मसंसर्गाद् (Rāghavānanda); (b) चर्मा-  
संसर्गाद्, noted by Medhātithi.

चवर्तमानां—V. L. दुर्वर्तमानां (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 275).

P. 986, l. 2—for प्रमये read प्रमयैः as in N.

—— l. 4—for बलवद्विद्वमिरमि read बलवद्विमिरमिः

—— „ —for स्वेभ्य read तेभ्य

—— „ —for कर्तव्यं चर्म read कर्तव्यमचर्म

## VERSE CLXXIII

P. 986, l. 6—for न केवलं read अथ न केवलं as in S.

—— l. 7—for तद्विद्वित्वा read तद्वत्त्वा as in S.

—— „ —for वमये read वरये as in N and S.

—— l. 8—for प्रसङ्गव्याप्तेन read प्रसङ्गप्रत्यव्याप्तेन

## VERSE CLXXIV

बरो—V. L. (a) बरं; (b) बरवं

P. 987, l. 1—for अचमै read अचमैव as in S.

— " —for दंभमैजं read दमभमैजं as in S.

— l. 3—for दमभमैजं read बभन्ति

## VERSE CLXXV

तु संयम्य—V. L. च संयम्य

## VERSE CLXXVI

स राज्ञा तच्चतुर्भागं—V. L. (a) स राज्ञा तु चतुर्भागं; (b) स राज्ञ्यचतुर्भागं

P. 987, l. 6—Omit the न after other च, not in S.

## VERSE CLXXVII

चविकाय—V. L. (a) चविकेन (Mitākṣarā, 2. 43); (b) चविकल  
(Aparārka, p. 646 and Vivādaratnākara, p. 70).

चकृष्ट—V. L. पकृष्ट (do.)

जातिस्तु—V. L. जातिरच

श्रेयास्तु—V. L. श्रेयारच

P. 988, l. 1—for चनेन read ऽचमयौ

— l. 3—for इत्यम्येक read इत्यैक

— l. 4—for पचते read पच्यते

## VERSE CLXXVIII

विषदतां नृणाम्—V. L. विषदमानयोः (Nandana).

समतां—V. L. समतां (Vivādaratnākara, p. 618).

P. 989, l. 1—for प्रत्ययः read प्रत्ययसिद्धाणि

—— ll. 2-3—for समतं नयद् read समतां नयेद्

—— l. 3—for वैकमन्वत read वैकमन्वं;

### VERSE CLXXIX

P. 989, l. 7—for वितरानञ read वितरां च

—— l. 8—for संपन्न read संपन्नः as in N and S.

—— l. 9—for जुगृहीतमहिमहस्वेन read जुगृहीतमहिमत्वेन

—— l. 13—for प्रत्ययो read प्रत्यो

### VERSE CLXXX

“Nandana omits 184, and places the other verses as follows :—180, 195, 188 b, 185, 186, 189, 194, 187, 188a, 181, 182, 183, 196, 190, 191, 192, 193.”—Buhler.

व्याख्याः—V. L. व्याख्यानं

P. 990, l. 2—for निश्चिन्त्यते read निश्चिन्त्यते

—— „ —for समुद्र read सोऽमुद्र

—— l. 5—for मियुज्य read मियुज्य

—— l. 7—for मेचो read मोचो

### VERSE CLXXXI

वाच्यमानो—V. L. वाच्यमानं (Aparārka, p. 664).

विशेषः—V. L. विशेष्ये (Aparārka, p. 664).

वाच्यः—V. L. वाच्यः (noted in Vivādaratnākara, p. 94).

P. 991, l. 2—for शोचनी read शोचनीयः

—— „ —for पुनरेक read पुनरेक

—— „ —for कृत्य read कृत्य

“The order of the verse referring to the trial of the bailee is, according to Govindarāja—181, 183, 184, 182,—and according to Nārāyaṇa, 181, 183, 182, 184.”—Buhler.

## VERSE CLXXXII

संख्यस्य—V. L. सख्यस्य

तस्य—V. L. तेषु

P. 991, l. 8—for तस्यया read न खया as in N.

—— „ —for चेसा read चेप्रा

—— l. 11—for नाशको read नाशक्या as in S.

—— l. 13—for तेनैव त read तेनैत as in P.

## VERSE CLXXXIII

यथाकृतम्—V. L. यथाकर्मम् (Aparārka, p. 664).

प्रतिपद्येत—V. L. प्रतिदद्यात्

परैः—V. L. परेष (Vivādaratnākara, p. 94).

P. 992, l. 2—for गृहीत read गृहीतृ

—— „ —for बलम् read बिलम्

## VERSE CLXXXIV

तेषां—V. L. तेषां (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 209).

उभौ निगृह्य दाप्यः स्यादिति—V. L. (a) सन्नित्गृह्योभयं दाप्य इति;

(b) स्वयं निगृह्य दाप्यः स्यादिति (Vivādaratnākara, p. 94)

(c) उपसक्तगृह्य दाप्यः स्यादिति

P. 992, l. 5—for दृश्यस्य read दृश्य as in N and S.

—— „ —for चिंने read चिंनो

—— „ —for साधारणा read चारणा

## VERSE CLXXXV

P. 993, l. 1—for उत्पन्न read प्रत्यन

—— l. 2—for बाधच्छेदे read बाधते निचे as in N.

—— l. 4—for तस्मिन् read तस्मिन्

—— l. 5—for निचेत्तु न read निचेत्तुर्न

—— „ —for तदीये read त्वदीये

—— l. 8—for निचेत्तु read निचेत्त

## VERSE CLXXXVI

विबोक्तव्यो—V. L. विबोक्तव्यो (Kullūka).

न स राज्ञामि—V. L. स राज्ञा नामि

## VERSE CLXXXVII

This verse has been omitted by Medhātithi ; neither the text nor the commentary is found in any of the Mss.

दृष्ट—V. L. दृष्टिं (Vivādaratnākara, p. 94).

परिसाधयेत्—V. L. परितोषयेत् (Vivādaratnākara, p. 94 *var. lec.*)

## VERSE CLXXXVIII

निचेपेय्येषु—V. L. निचेपेय्येषु

स्थात्परिसाधने—V. L. स्थात्परिसाधने adopted by Medhātithi.

P. 995, l. 1—for परमसाध read परिसाध

## VERSE CXC

शपथैरथैव—V. L. शपथेय्यैव (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 208).

P. 996, l. 1—for प्रमाद्यान read प्रमाद्यानि



## VERSE CXCI

यो निक्षेपं नार्थयति—V. L. यो नार्थयति निक्षेपं (Vivādaratnākara, p. 91).

यश्चाविहित्य—V. L. तथाऽविहित्य

वा तत्समं दमम्—V. L. (a) दण्डं च तत्समम् (Aparārka, p. 663).

शास्त्रौ—V. L. शिष्यौ (Nandana).

दाप्यौ वा—V. L. प्रदाप्यौ (Parūsharamādhava-Vyavahāra, p. 208).

P. 996, l. 3—for वानस्य निक्षिप्तयाच read वानस्यानिक्षिप्तं याच

## VERSE CXCH

निक्षेपस्यापहतारं—V. L. हतारं चाप्युपनिषेः

अविशेषेण—V. L. विशेषेणैव (Vyavahāramayūkhya, p. 85).

P. 997, l. 1—for प्रतीत्योप read प्रीत्योप

## VERSE CXCHH

Nandana places this verse after the next three.

उपधामिरक्ष—V. L. उपधामिस्तु

यः करिषत्—V. L. यत् किञ्चित्

P. 997, l. 2—for नेकविचित्रं read नेकविचं । द्वय

—— „ —for दातुं read दानम् । as in S.

—— l. 3—for नाम्नेन read नाम्नादन्वेन

—— „ —for विप्रासमन्तरान्धत read विप्रासनम् राज्यत

—— l. 4—for गृह्यन्ते read गृह्यते

—— l. 5—for दापयमे read दापयामि

—— „ —Omit पुत्रमित्र, not in S.

—— „ —for दुहितान्वा वात्सल्यं read दुहिता स्वयत्सल्यं

P. 997, l. 6—for मासव्य read मावीव

—— „ —for तस्समक्षं read तस्समक्षं

—— l. 7—for शुवाचिभिः read शुपचाभिः

—— „ —for मार्गं read मार्गे म

—— „ —for विविधः कुठा read विविधकुठा

### VERSE CXCV

यः—V. L. यद् (Aparārka, p. 665).

बाबांश्च—V. L. बाबांश्च (do.)

P. 998, l. 2—for अवेदाह read स वेदाह

### VERSE CXCV

प्रतिपद्यते—V. L. प्रतिपाद्यते

### VERSE CXCVI

धनस्यैव—V. L. धनस्यैव (Parāsharamūdhava-Vyavahāra, p. 209).

राजा विनिर्यमं कुर्यादक्षिणम्—V. L. कुर्याद्विनिर्यमं राजाऽक्षिणम् (do.)

P. 999, l. 2—for पकरथे read पप्रकरथे

—— l. 3—for रलोकार्धेन read सौहार्देन as in N.

—— „ —for विध्यर्थाः read विधिःअर्थवाद्:

### VERSE CXCVII

P. 999, l. 6—for साक्षित्व read साक्षित्वम् ।

—— l. 7—for एव प्रतिषेधः read न साक्षित्वे एव प्रतिषेधः ।

—— „ —for मनुह्रातेन read मनुह्रातेन

## VERSE CXCVIII

साम्बः—V. L. स्वाम्बः (Vivādaratnākara, p. 103).

अवहार्यो भवेत्तैव—V. L. (a) अवहार्यः स तु भवेत् ; (b) अवहार्यो भवेत्तैव

ऽनवसरे—V. L. ऽनवसरे

प्राप्तः स्यात्—V. L. प्राप्तुं वात् (Vivādaratnākara, p. 103).

P. 1000, l. 1—for स्वामिविक्रिय read अस्वामिविक्रिय

—— l. 3—for आदिस्वा read आदिः स्वा

—— „ —for गतसाम्ब read गतः साम्ब

—— „ —for सहयनुज्ञा read स इत्यनुज्ञा

—— l. 6—for प्रकाशनस्य read प्रकाशक्येय वा क्रीतं तदा न चौरवद् वण्ड्यः वट्टशतमेव दाप्यः अथवा यो न क्रीणाति न तस्य, as in S.

—— „ —for यदितिनतक read यदि तु तत्र

## VERSE CXCI

दायो—V. L. क्रयो

व्यवहारे यथास्थितिः—V. L. व्यवहार इति स्थितिः

P. 1000, l. 10—for प्रतिषेधस्य read प्रतिषेधः स्य

After verse 199, some Mss. have the following additional one, quoted also in Vivādaratnākara (p. 103).

अनेन विधिना शास्त्रः (V. L. शिष्यः) कुर्वन्स्वामिविक्रयम् ।

अज्ञानाज्ञानपूर्वतु चौरवद्वण्डमर्हति ॥

It has been commented upon by Nandana and Rāma-chandra.

## VERSE CC

हरयेते यत्र—V. L. यत्र हरयेत (Aparārka, p. 635).

P. 1001, l. 2—for वलवसम्भोगो भोग एव संभोगकारणं read वलवाद्  
न सम्भोगः कारणम्

— „ —for भोगमात्रेण read न भोगमात्रेण

Nandana places this verse after 202.

### VERSE CCI

विद्युदं हि—V. L. विद्युदस्तु (Vivādaratnākara, p. 103).

गृहीत्वा—V. L. गृहीत्वा

कमेव—V. L. कमेव

P. 1002, l. 3—for अन्वया स्वामिना तद्ग्रहणं read अन्वयाऽस्वामिना  
तद्ग्रहणं

— l. 5—for वेस्तेन read योऽनेन

### VERSE CCH

मूलम्—V. L. मूलम्

अनाहार्यं—V. L. अनाहार्यं (Vyavahāramayūkha, p. 87).

शोचितः—V. L. शोचितम् (Jolly ; Vivādaratnākara, p. 103 ;  
Vyavahāramayūkha, p. 87 and Aparārka, p. 776).

अदण्डो—V. L. अदण्डो (Aparārka, p. 776).

धनम्—V. L. न तद् (Nandana).

नाष्टिको—V. L. नास्तिको (Aparārka, p. 776).

P. 1002, l. 7—for नेन read येन

— ll. 7-8—for प्रकाश read प्रकाशे

— l. 8—for प्रसिद्धे read प्रसिद्धाया

— „ —for शोचिते read शोचितो

— „ —for नाष्टिकं read नाष्टिकः

— l. 10—for संश्लेषतः कमे प्रका read संश्लेषः । प्रका

## VERSE CCIII

संज्ञकम्—V. L. (a) संज्ञं कम् (Vivādaratnākara, p. 119).

न साधनं—V. L. न साधनं (Kullūka).

न दूरे—V. L. दूरे

P. 1003, l. 1—for नाभकु read नाभकु

— 1. 2—for नद्य read नद्य

## VERSE CCIV

P. 1004, l. 2—for शुकोत्सा read शुको वत्स

— „ —for शुक्लं read शुक्ले

— „ —for हर्तव्य read हर्तव्ये

## VERSE CCV

न न वा स्वहमेधुना—V. L. न वा संवहमेधुना

P. 1004, l. 5—for न्वस्वापि read न्वस्वा अपि

— 1. 6—After अजानतः add चटुशतम् as in I. O.

— „ —for उन्मत्तवा read उन्मत्तावा

— „ —for कुहोन्मत्ताद्यः read कुहोन्मादाद्यः

## VERSE CCVI

शुक्ले—V. L. सुसारे (Vivādaratnākāra, p. 118).

P. 1005, l. 2—for काङ्क read काङ्क

— 1. 3—for सामिकुता read सामिकुतं

— 1. 4—for दाक्यं read दासुक्यं

— „ —for कर्तात read कर्तारः त as in 8.

— „ —for धानादिं read धानादि

## VERSE CCVII

च कारयेत्—V. L. तु कारयेत् (Vivādachintāmaṇi, p. 49).

P. 1005, l. 6—for तदपरि read तत अपरि

## VERSE CCVIII

वस्मिन्—V. L. वस्य (Kṛtyakalpataru).

प्रत्यङ्ग—V. L. प्रत्यङ्ग (Vivādaratnākara, p. 129 and Kṛtyakalpataru).

P. 1006, l. 1—for सावत्सेन प्रतिपुरुषे read आजायन्ते न प्रतिपुरुषं as in S.

—— l. 2—for तत्रास्या read राजस्या as in S.

—— ll. 2-3—for चिद्वर्गकर्मसु read चिद्वर्गकर्मसु as in S.

—— l. 3—for वदव read वदवर्षव

—— l. 4—for उत्तारयेव सामान्याऽभ्ये read उत्त तस्यैव साऽभ्ये

—— l. 6—for एष read एव

—— „ —for उत्तरकर्तुं read उत्त कर्तुं, and as in S.

—— l. 7—for प्रजानदधिवाया इव read प्रजानदधिवाया इति कथयित्वा प्रश्नः—Bring here l. 8.

## VERSE CCIX

हरेत बाण्य—V. L. (a) हरेदबाण्य (Vivādaratnākara, p. 120);  
(b) हरेत बाण्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

वापि—V. L. वापि (Vivādaratnākara, p. 120).

कथ्ये—V. L. कथी

होता वापि हरेद्वरवं—V. L. होता हरेतयैवारवं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

P. 1006, l. 10—पुरुष.....नादहार्यः all this, as forming part of the Bhāṣya on 108, should be transposed to l. 7 above.

— " —for मनसा read मत सा

P. 1007, l. 1—for सोमोपाहर read सोमापहर as in I. O.

### VERSE CCX

ऽपरे—V. L. ऽर्धिनः (Vivādaratnākara, p. 118).

चतुर्थीशारथ—V. L. (a) चतुर्थीशास्तु; (b) तुरीयाशास्तु

P. 1007, l. 3—for तत्पार्श्व read तताऽर्ध as in S.

— " —for शक्त read शब्द । त

— l. 4—for तृतीयनः read तृतीयिनः

— " —for शब्दस्त्वना read शब्दध्वना as in I. O.

— l. 6 —for समत् read समस्तत् as in I. O.

### VERSE CCXI

विधिबोलेन—V. L. (a) क्रमयोगेण (Rāghavānanda); (b) क्रमयोगेन (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

वर्गप्रकल्पना—V. L. व्यासं प्रकल्पयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

P. 1008, l. 3—for योगवै read योगः । वै

### VERSE CCXII

धर्मायै येन दत्तं स्वात्कस्मैविद्यायते धनम्—V. L. (a) कस्मैविद्यायमानाय दत्तं धर्माय च्छब्दो भवेत्; (there is nothing to show that this is Medhātithi's reading, as remarked by Hopkins);—(b) धर्मायै येन यदुदत्तं कस्मैविद्यायते धनम् (Vivādaratnākara, p. 147).

न देयं तस्य तद्भवेत्—V. L. (a) तस्मै देयं न तेन तत्; (b) न देयं तेन तद्भवेत् (Vivādaratnākara, p. 137).

P. 1009, l. 2—for उपवेदिष्वत्र चादिभिर्बुद्धीत read उपवेदिष्वत्र वा विविर्बुद्धीत

— l. 5—After कर्मेति add उपक्रम्य

— l. 6—for स्ववस्ति read व्यवस्थित as in S.

— " —for निर्वृतप्रयोजनेति read निर्वृते प्रयोजने इति as in S.

### VERSE CCXIII

संसाधयेद्—V. L. सम्धारयेद् (Rāmachandra).

वा पुनः—V. L. मानवः (Nandana).

विष्कृतिः—V. L. निष्कृतिम्

P. 1009, l. 8—for हेतवर्षा read हेतवृक्ष

— l. 9—for कङ्कमाने read कङ्कमानः

### VERSE CCXIV

दत्तस्वीचोदिता—V. L. दत्तस्वीवोदिता

P. 1010, l. 3—for वमानो जर्मोन परम read वमाने जर्मोन नश्य as in S.

### VERSE CCXV

भृतो—V. L. भृत्यो (Mitākṣarā, 2. 198).

न कुर्वाणो—V. L. न वः कुर्वाण (Vyavahāramayūkha, p. 92).

कृष्णालान्धौ न देवं चास्य—V. L. (a) कृष्णालान्धौ च देवं चैव,

(b) कृष्णालान्धौ न देवं चास्य (Vyavahāramayūkha, p. 92).

वयोदितम्—V. L. वयोचितम् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 233).

चास्य—V. L. तस्य (Mitākṣarā, 2.198).

P. 1010, l. 6—for भृत्या read भृत्यः

P. 1011, l. 5—for गृह्णाति read गृह्णात्य



## VERSE CCXVI

सत्यः—V. L. सुखः

सदीर्घस्यापि—V. L. सुदीर्घस्यापि (Nārāyaṇa; *not* Medhātithi, who is misrepresented by Buhler and Hopkins).

P. 1011, l. 6—for मृतो read मृतो

## VERSE CCXVII

सुखो—V. L. सखो (Aparārka, p. 797).

यत्कर्म—V. L. यः स्वकर्म

अव्ययोनस्यापि—V. L. अव्ययनाप्यस्य

P. 1011, l. 9—for the opening line read अथ वा स्वामी न वारयत्येने.....(see I. O.)

## VERSE CCXVIII

P. 1012, l. 1—for परस्या read पदस्या

— l. 3—for सूत्रा read तत्रा as in I. O.

— l. 4—for समयसिद्धिः read समयः संविद् as in S.

— " for इदं वाचता मनुते read इदं मया अवतामनुमते as in S.

— l. 5—for प्रकारेणोप read प्रकरेणोप

## VERSE CCXIX

विसंबदेवरो ढोमात्—V. L. विसंबदेत ढोमात्

P. 1012, l. 9—for दग्धेष्व ढोषाङ्कर्तुं read तदेषां कर्तुं as in S.

— l. 10—for वेदकमिति read वाङ्मयः किमिति as in S.

— l. 11—for बाह्याभ्य read वा नाभ्य as in I. O.

— l. 13—for विसंबादे माग्यस्वकल्पः read विसंबदुमानसाम्यः कल्पः as in S.

## VERSE CCXX

निगृह्य—V. L. विगृह्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 253).

अनुस्सुवर्णान् अण्डिकां—V. L. अनुस्सुवर्णं अण्डिकं (Mitākṣarū, 2. 187).

P. 1013, l. 2—for म्तराव्याज्यसतं read म्तरं साहसतं

— l. 3—for परयेत् read परवत्

## VERSE CCXXI

एतत्—V. L. (a) एतं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 253 and Vivādaratnākara, p. 182); (b) एतं

दण्डविधिं—V. L. दण्डविधिं (Vivādaratnākara, p. 182).

## VERSE CCXXII

च—V. L. वा (Kullūka and Aparārka, p. 831).

दद्याद्वा—V. L. दद्याद्वा (Aparārka, p. 831 and Smṛitattva, p. 551).

P. 1014, l. 1—for मूलत read मूलतः as in S.

— l. 2—for विरलक्रेतुरनुशयं read विरलक्रेतुरनुशयेन

— l. 4—for अशिक्षयन्ने वो read अशिक्षयन्नेऽन्यो as in N.

— l. 8—for दद्याद्वा read देवता

— „ —for क्रियते read विक्रियते

— ll. 10-11—for अविचलित read अविचल

## VERSE CCXXIII

नद्याप्याकापि दापयेत्—V. L. (a) न दद्यात्तादृशीत च (Nandana); (b) न दद्यात्त च दापयेत् (Aparārka, p. 831); (c) न दद्यान्मैव दापयेत् (Vivādaratnākara, p. 190).

दण्डकाः—V. L. दण्डका

P. 1014, l. 13—for क्रेता वाक्यतुल्यं read क्रीतानुगतः । आतानुगतं

P. 1015, l. 1—for अन्विष्येत् read अन्विष्यन्

After verse 223 some Mss. have the following additional verses :—

स्वायत्ततुर्विंशतिपद्यो दण्डस्तस्य स्वतिक्रमे ।  
पद्यस्य दशमे भागे द्वाप्यः स्वादतिपातिनि ।  
क्रीत्वा विक्रीय वा पण्यमगृह्णन् दत्तस्तथा ।  
पथा द्वादश द्वाप्यश्च मनुष्याणां च वत्सरान् ॥  
पथा द्वादश द्वाप्यः स्वात्प्रतिबोधे न चेद्भवेत् ।  
पशूनामप्यनास्थाने त्रिपदादूर्ध्वं भवेत् ॥

#### VERSE CCXXIV

P. 1015, l. 5—for स्मरन्ते read स्मरन्ते

#### VERSE CCXXV

नाकन्यासु—V. L. नत्वन्यासु (Viramitrodaya-Samskāra, p. 741).

अकन्येति तु—V. L. अकन्येति च

P. 1015, l. 7—for चको read चाको

— „ —for पर्यासकृत्वेन read पर्यासकृत्वेन

#### VERSE CCXXVI

Some Mss. omit this verse.

P. 1016, l. 2—After दाह add कर्म

— l. 3—for कर्तृत्वं read प्रागकर्तृत्वं as in S.

— l. 4—for विवाहमज्ञा read विवाहः । मज्ञा

— „ —for कन्यासु read नाकन्यासु

## VERSE CCXXVII

P. 1017, l. 4—for एष read एष as in N.

— l. 6—Before विवाह add न

— l. 8—for प्रत्यधि read सत्यधि

— l. 12—for पदे वदे read पदे

— l. 14—for हानोत्तर read हानान्तर

— „ —for त्वात्तत्पूर्व read त्वात्तत् पूर्व

— l. 16—for ओपयोग read ओपयोग

## VERSE CCXXVIII

This verse is omitted in some Mss.

चर्म—V. L. चर्म (Vivādachintāmaṇi, p. 88).

P. 1018, l. 2—for ज्ञेति read ज्ञिति

— l. 3—for सच read वाचा as in N.

— l. 4—for शस्य read शस्य as in N.

— „ —for दृष्टिरकादृष्टो read दृष्टिर्क् च दृष्टो

— „ —for वदं read वत्तं

— l. 9—for दुरुषो read दुरुषे

## VERSE CCXXIX

व्यतिक्रमे—V. L. वयाविधि (Vivādaratnākara, p. 170).

P. 1018, l. 12—for भवदि read भवेदि

## VERSE CCXXX

चेमे—V. L. (a) चेमै (Vivādaratnākara, p. 171); (b) चेमे (Aparārka, p. 772).

चेमु—V. L. चेमु (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

P. 1019, l. 2—for एदे read एदुएदे

## VERSE CCXXXI

श्रुते—V. L. श्रुतिः (Vivādachintāmaṇi, p. 80).

P. 1019, l. 15—for पद्यते read पश्यते

This verse is placed by Nandana between verses 244 and 45—says Hopkins.

## VERSE CCXXXII

श्वहस्तं—V. L. श्वमस्तं (Vivādaratnākara, p. 173).

एव तु—V. L. एव तद् (Aparārka, p. 773).

विनष्टं—V. L. जगत् तु (Mitākṣarā on 2. 164).

पाठ—V. L. गोप Vivādachintāmaṇi, p. 81).

— l. 2—for श्वहस्त read श्वस्तं

— l. 3—for अपठस्व read पश्यस्व as in N.

— l. 4—for सैवोत्प read सैव बोत्प

## VERSE CCXXXIII

विदुष्य—V. L. विदुष्य (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

न पाठो दातुमर्हति—V. L. न पाठस्तत्र किञ्चिदपी (Aparārka, p. 772).

स्वस्य—V. L. तस्य (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

## VERSE CCXXXIV

कथौ चर्म च बाढाङ्ग—V. L. चर्मकथौ सन्निवसौ

पशुषु स्वामिनां दद्यात्—V. L. (a) पशुस्वामिनि दद्यात् (Vivādaratnākara, p. 175); (b) पशुस्वामिषु दद्यात् (Vyavahāramayūkha, p. 96).

स्वामिनां—V. L. स्वामिषु (Bālabhāṭṭi on 2. 164).

वस्तिं स्वायुं च—V. L. (a) वस्तिं स्वायुं च (Vyavahāramayūkha, p. 96); (b) वस्तिस्वायुमि (Jolly); (c) वस्तिं वायुमि (Bālabhāṭṭi, 2. 164).

वस्तिं स्वायुं च रोचनम्—V. L. (a) वस्तिस्वस्वायुरोचनम् (Vivādaratnākara, p. 75); (b) वस्तिस्वस्वायुरोचनम् (Parāśharamēdhava-Vyavahāra, 265).

अङ्गाय—V. L. (a) अङ्गायि; (b) अङ्गायि (Rāghavānanda and Mitākṣarā, 2. 164 and Vivādaratnākara, p. 175); (c) अङ्गायि (noted in Vivādaratnākara, p. 175).

अङ्गाय दशवेत्—V. L. अङ्गायिदशवे (Vyavahāramayūkha, p. 96).

P. 1021, l. 1—for पञ्चा read कञ्चा

### VERSE CCXXXV

त्वनावति—V. L. त्वनापति

यत्—V. L. यां (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 175, and Parāṣharamādhava-Vyavahāra, p. 265).

P. 1021, l. 4—After अयद्वये add न as in N.

### VERSE CCXXXVI

अयद्वयानां—V. L. अयिद्वयानां

यामुत्पल—V. L. (a) यामुत्पल; (b) यामुत्पल (Parāṣharamādhava-Vyavahāra, p. 265 and Aparārka, p. 773).

### VERSE CCXXXVII

अनुरासं परीहारो—V. L. अनुरासतपरीहारो (Aparārka, p. 774).

परीहारो—V. L. (a) परीवहारो (Vivādaratnākara, p. 231); (b) परीवारो (Nandana).

शम्बा—V. L. शम्बा (Vivādaratnākara, p. 231).

P. 1022, l. 6—for यामल्य read ग्रामल्य

— 1. 7—Before दण्ड add शम्बा

### VERSE CCXXXIX

वृत्तिलय प्रकु—V. L. वृत्तिं च तत्र कु (Mitākṣarā, 2. 162).

युक्तरमुक्तानुगम—V. L. युक्तरमुक्तोन्मितम् (noted by Bālabhaddi, 12. 162).

च विभोक्तयेत्—V. L. नावतोक्तयेत् (Mitākṣarā, 2. 162).

ब बारयेत्—V. L. (a) बाबारयेत्; (b) बिबारयेत् (Mitākṣarā, 2. 162); (c) बाबारयेत् (noted in Bālabhaddhī, 2. 162).

P. 1023, l. 3—for प्रकार read प्राकार as in 8.

— l. 6—for मुलंपरि read मुलपरि

### VERSE CCXL

प्रामान्तीयेऽथ—V. L. प्रामान्ते वोऽथ (Aparārka, p. 771).

विपालान्—V. L. विपालं

बारयेत्—V. L. (a) बारयेत् (Rāmachandra); (b) बारयेत् (Vivādaratnākara, p. 232).

पयस्—V. L. पयस् (Vivādaratnākara, p. 232 and Aparārka, p. 771).

P. 1024, l. 2—for हिते read हितः

— „ —for गृहे.....पाठः read as in I. O. Ms. (see *Errata* at the end).

— l. 6—for पाठप्रमादादपिचौबारयेत् read विपालं प्रमादा-  
दप्युत्तबारयेत् as in I. O.

### VERSE CCXLI

पर्यं—V. L. दण्ड (Aparārka, p. 769).

चेन्निकस्य—V. L. चेन्निकाय (Aparārka, p. 769).

तु सद्यो देवः—V. L. (a) त्वसितं देवं; (b) तु सद्यो देवः (Aparārka, p. 769).

P. 1024, l. 10—for चन्नियो read नाः दृष्ट

— „ —for जवति read जवतो as in I. O.

### VERSE CCXLII

न दण्डवान्—V. L. नदण्डवान् (Aparārka, p. 771).

P. 1025, l. 1—for मनुष्या read मरिच्या

P. 1025—l. 1—for सत्कारै read उच्यते: as in L. O.

—— l. 2—for दीर्गा प्रकृतयो नो read दीर्गा प्रतिकृतयो देवा उ  
as in S.

—— l. 5—for मण्डनस्य read मण्डनास्य as in N.

—— „ —for हीताऽन्यत्र read हीता अन्यत्र as in N.

—— l. 6—for गृहीत्या read गृहीता

—— „ —for मयदण्डः read मयण्डः as in S.

### VERSE CCXLIII

वेत्रिकस्य—V. L. वेत्रिकस्य

### VERSE CCXLV

सुप्रकाशेषु—V. L. समकाशेषु (Vivādachintāmaṇi, p. 92).

सीमा—V. L. (a) द्वा (Vivādaratnākara, p. 201); (b) पत्ता  
(Aparārka, p. 758).

सेतुषु—V. L. हेतुषु (which is wrongly attributed by Hopkins  
to Medhātithi.)

P. 1027, l. 3—for समकाशेषु सेतवः read समकाशेषु सेतुषु

—— „ —for शेषमाती read शिष्टमाती as in N.

—— l. 4—for दनुस्त्रि read दनुपस्त्रि

—— l. 5—for हेत्वामि read हेत्वामि

—— l. 6—for व्यवते read व्यवते

—— „ —for तत्तात्पर्येण्येषु read तात्पर्यं उच्यते as in S.

### VERSE CCXLVI

काश्मकीन् काठ—V. L. काश्मकीकाठ (Mitākṣarā, 2. 150, Vivā-  
daratnākara, p. 202).

सीमाद्वयं—V. L. सीमाद्वयान्तु (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1027, l. 7—for द्वां हि read द्वौ च as in



## VERSE CCXLVII

गुह्यमान्धेयं—V. L. गुह्यमान्धेय (Vivādaratnākara, p. 202).

कुल्लक—V. L. (a) कुल्लक (Bālabhaddhī, 2. 152; (b) दण्डक (noted in Bālabhaddhī, 1. 252).

तथा—V. L. तथा (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1028, l. 1—for कुल्लक read कुल्ल

— " —for पाषाण कटि read पाषाणाः कटि

— l. 2—for शकलैक read कलशैक

## VERSE CCXLVIII

P. 1028, l. 4—for प्रकाशकानि read मकारानि as in S.

## VERSE CCXLIX

वृणुतानि—V. L. भ्रुणुतानि (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

## VERSE CCL

तथा—V. L. च ह (Vivādaratnākara, p. 203 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

दुषाद्—V. L. तथा (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

## VERSE CCLI

सीमावामप्रकाशानि—V. L. सीमाया अप्रकाशानि (Vivādaratnākara, p. 203 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1029, l. 3—for सादादपन्नमिष read सादादपन्नमिष as in S.

## VERSE CCLII

निबद्मानयोः—V. L. निबद्मं दुषाद् (Vivādaratnākara, p. 204 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1029, l. 4—for निर्द्वयः read निर्द्वयः as in S.

P. 1029, l. 4—for वसतः read वसते:

—— l. 5—for वसु read वे सु

—— l. 6—for पठन्ति read न पठन्ति as in S.

—— „ —for क्यतेति read क्येतेति as in S.

—— „ —After पुनः add उच्यते as in S.

### VERSE CCLIII

सीमावादविनिर्णयः—V. L. (a) सीमावादे विनिर्णयः (Mitākṣarā, 2. 152); (b) सीमावादविनिर्णयः; (c) सीमावादविनिर्णये; (d) विवादे सीम-  
निरणयः (Vivādaratnākara, p. 203).

P. 1030, l. 6—for नीयेरन्नय read नीयेरन्नीय as in S.

—— „ —for प्रकाश्या read प्रकाश

—— l. 7—for विविद्वद्ये तस्याधिगमक्षिप्ते read विविद्वद्यः  
तस्याधिगमः । तस्याधितक्षिप्ते ऽक्षिप्ते as in S.

### VERSE CCLIV

सीमि सा—V. L. सीम सत (Vivādaratnākara, p. 105 and  
noted by Bālabhṭṭi, 2. 152).

प्राप्तेषु—V. L. (a) प्राप्तेषु (Kullūka and Aparārka, p. 779  
and Kṛtyakalpataru); (b) प्राप्तेषु

P. 1031, l. 2—for विदित्य...कात्र read विदित्यः । असत्यु विदित्यु  
सीम्येव साक्ष्यं पृच्छयते कात्र as in S.

### VERSE CCLV

समसाः—V. L. सामसाः (Aparārka, p. 759 and Vivāda-  
ratnākara, p. 206).

सीमि निरचयम्—V. L. (a) सीमनिर्णयम् (Aparārka, p. 759);  
(b) सीमनिरचयम् (Vivādaratnākara, p. 106).

विवर्त्तीयात्तया सीमा—V. L. (a) तथा तं च विवर्त्तीयात् (Aparārka, p. 759); (b) तथा तं च विवर्त्तीयात् (Vivādaratnākara, p. 206).

सर्वास्तारैव नामतः—V. L. (a) समस्तास्तारैव साक्षिणः (Aparārka, p. 759); (b) सामन्तास्तारैवनामतः (Vivādaratnākara, p. 206).

P. 1032, l. 4—for वात्तव read वात् पत्रके लिखेत् as in I. O.

### VERSE CCLVI

तं—V. L. तं (Bālabhaddi, 2. 152).

P. 1032, l. 6—for वक्ष्य read वक्ष्यि as in S.

—— ll. 6-7—for भवमज्जनार्थं read भवसज्जनार्थं

—— l. 7—for स युक्ता read युक्ता as in I. O.

—— „ —for वाक्यं read वाक्यम् as in S and N.

—— l. 8—for विप्लवा read वीप्लवा as in S.

—— „ —for मियुक्तं तं read मिः सुकृतं तं as in S.

—— „ —for कस्या read कस्या as in S.

### VERSE CCLVII

P. 1032, l. 1—for त्वे बध्यते read त्वेवधारिते

—— l. 2—for वा सज्ज read व्यासज्ज

### VERSE CCLVIII

ग्रामाः सामन्तवासिनः—V. L. (a) ग्रामसीमान्तवासिनः (b) ग्राम्याः सीमान्तवासिनः (c) ग्रामाः सीमान्तवासिनः (Mitākṣarā 2. 152 and Aparārka, p. 760) (d) ग्राम्याः सामन्तवासिनः

P. 1032, l. 6—for न्तवासि read न्तरवासि

## VERSE CCLIX

सीमिता—V. L. सीमसा (Pārāśharamādhava, Vyavahāra, p. 272).

हीमानव्यवुञ्जीत—V. L. (a) इतरानपि युञ्जीत, (b) हीमानव्यवुञ्जीत

P. 1033, l. 1—for प्रविष्टास्तत्कावे read प्रतिष्ठानकावे as in S.

P. 1033, l. 1—for स्तमेति तदेमानपि read का गतिस्तदेमानपि as in S.

P. 1033, l. 3—for सद्भावे read मभावे as in S.

## VERSE CCLX

सातकान्—V. L. सातकान् (Mitākṣarā 2. 152).

अन्त्याम्—V. L. अन्त्याम् (Vivādaratnākara, p. 209).

वनचारिणः—V. L. (a) वनगोचराद् (Mitākṣarā 2. 152), (b)

शतशस्तथा

P. 1033, l. 8—for गोपानां read गोपा

P. 1034, l. 2—for बाजा read पात्र as in S.; I. O. reads

पात्र

## VERSE CCLXII

सीमासेतुविनिर्णयः—V. L. (a) समासेषु तु निर्णयः; (b) सीमासन्धि-  
विनिर्णयः (Vivādachintāmaṇi, p. 62).

विनिर्णयः—V. L. विनिर्णयः

P. 1034, l. 5—for कस्थं read कस्थ as in S.

## VERSE CCLXIII

P. 1035, l. 1—Before परकीय add पूर्वैः सामान्यानामधिको दण्डः ।  
पुनर्क पुनर्गितपुनर्बादः । उक्तवान्वाक्यस्य । चेन्नादिमातिदेरथा अचरन् कृतारो  
मचरन् । प्रत्यसी भरतः ( ? ) । इति दण्डमहत्त्वम् । सामान्यानाम्, as in S.

P. 1035, l. 2—for विद्यत read द्विषतः

## VERSE CCLXIV

तडाग—V. L. तडाक (Aparārka, p. 766).

हरन्—V. L. बहन् (Vivādaratnākara, p. 222).

P. 1035, l. 3—for सीमाग्रहन् read विभीषाग्रहन् as in I. O.

—— l. 4—for पूर्वन्...विव read पूर्वं पूर्वां सङ्ख्यामविव

—— l. 5—after लोकयामि add राज्ञा इण्डयामि as in S.

## VERSE CCLXV

एकेषां—V. L. एतेषां (Rāmachandra).

प्रविशेत्—V. L. प्रविशेद् (Aparārka, p. 764).

P. 1036, l. 1—for समकदौ read समोपकारी as in I. O.

—— l. 3—for विवादिमतां read विवादिग्रामस्तां as in S.

After 265 some Mss. have the following additional verse :—

ध्वजिनी मत्सिनी चैव निधानी भववर्जिता ।

राजशासननीता च सीमापञ्चविधा स्मृता ॥

## VERSE CCLXVI

P. 1036, l. 5—for संक्षेपो read पदसंक्षेपो

—— l. 6—for योगाद्वय read योगाद्

—— l. 6—for वार्धो read वागर्थो

—— l. 7—for तथा च तथा read तथा च

—— „ —for वाप्रति read वंप्रति

—— „ —for रंभो read रम्भे

—— l. 7—for समर्थितः read समर्थितम्

## VERSE CCLXVII

व्यवर्धतं—V. L. (a) व्यवर्धतं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 295 and Mitākṣarā 2. 207); (b) सार्वर्धतं, (c) बर्धतं (d) व्यवर्धतं (Vivādaratnākara, p. 250).

P. 1036, l. 8—for भाष्यं तेन भवितो वो read भाषयान् मर्मणि तोदः as in S.

P. 1036, l. 9—for अचदुःखोत्पादने read असत उपन्यसन as in I. O.

— „ —After गर्भिणीति add पातकोपपातकयोर्बोजनमिति as in N and S.

P. 1036, l. 10—After साहस add उपपातकयुक्तं तु दात्यः प्रथम-साहसम् as in S.

P. 1036, l. 10—for तस्य च वचताडने जि read युद्धस्य वधः ताडनजि as in S.

P. 1036, l. 10—for चादि सर्वं read चादिरूपः as in S.

— „ —for भेदा वेदितव्याः read भेदाद् वेदितव्यः as in S.

## VERSE CCLXVIII

पञ्चाशद्भाषाया—V. L. विप्रःपञ्चाशतं (Vivādaratnākara, p. 251 and Vivādachintāmaṇi, p. 71).

वैश्ये स्वाद्वर्ध—V. L. (a) वैश्यस्वाव्यर्धं (Aparārka, p. 808); (b) वैश्यस्य त्वर्धं (Vivādaratnākara, p. 251).

युद्धे द्वादशको दमः—V. L. युद्धे तु द्वादशो दमः (Vivādaratnākara, p. 251).

P. 1037, l. 1—for पतनीवाद्व्यः । तत्र दण्डा read पतनीवाद्व्यत्र सुश्रे दण्डा as in S.

P. 1037, l. 2—for दण्डविष read विष as in S.

## VERSE CCLXIX

P. 1037, l. 5—for मन्त्र read मतन्त्रम् ।

— " —for द्वादशव्यतिक्रमे परस्पराक्रोशे दण्डः read व्यतिक्रमे परस्पराक्रोशे द्वादशदण्डः as in S.

P. 1037, l. 5—for स च read साम्ये च as in S.

— " —for चित्त read वित्त as in S.

— l. 6—for सर्वगुणानि read सर्वगुणेति as in S.

After 269 some Mss. have the following additional verses,—

विप्रहन्त्रियस्कार्यो दण्डो राजन्यवैश्ययोः ।  
वैश्यहन्त्रिययोः शूद्रे विप्रे यः कश्चशूद्रयोः ॥  
समुत्कर्षावकर्षास्तु (भ्यां V. L.) विप्रदण्डस्य ककरा ।  
राजन्यवैश्यशूद्राणां धनवर्जमितिस्थितिः ॥

## VERSE CCLXX

द्विजातीस्तु—V. L. (a) द्विजातिं तु (Aparārka, p. 809), (b) द्विजातिं च

विधेयं—V. L. विधन् (Vivādaratnākara, p. 253).

P. 1038, l. 1—for क्रोशन read क्रोशन् as in L. O.

— l. 2—for ब्राह्मण read ब्रह्मण

— " —for धने read धाने

— " —for तेन read तेषि as in S.

## VERSE CCLXXI

ग्रहं—V. L. ग्रहान् (Aparārka, p. 809).

तेषां—V. L. तेषां (Vivādaratnākara, p. 253).

विधेयो—V. L. (a) विधेयो (Vivādaratnākara, p. 253), (b) विधेयो, (c) विद्वयो (d) विधेयो, (e) विधेयो

P. 1038, l. 4—for एवमन्यदपि read एवं तान्यपि as in L. O.

## VERSE CCLXXII

विप्राया—V. L. द्विजाना Aparārka, p. 809 (Vivādaratnākara, p. 254).

द्वैष—V. L. धर्मैष

P. 1039, l. 1—for अथ read अथं as in S.

— l. 2—After वस्तु add प्रथमात् as in S.

— l. 3—Before न दोषः add तस्य as in S.

## VERSE CCLXXIII

बुधम्—V. L. वदन् (Vivādaratnākara, p. 254).

P. 1039, l. 5—for सत्येन read सत्ये च

— l. 6—for ज्ञात्वं read ज्ञात्वा

— „ —for बान्धवतया some Mss. read वा हेतुवा

## VERSE CCLXXIV

कार्पाष्यावरम्—V. L. कार्पाष्यं वरम् (Aparārka, p. 806).

P. 1040, l. 1—for विपटं read विपिटनासः as in I. O.

— „ —for नासत्ये read सत्ये as in S.

— l. 2—for पयोवरो read वयोवरो as in S.

— „ —omit बुद्धे, not in S.

— „ —for पयो read पया as in S.

## VERSE CCLXXV

तनयं—V. L. श्वशुरं (Mitākṣarā 2. 204, and Parāsharamādhava, Vyavahāra p. 295).

P. 1040, l. 7—for गृह्यते read ग्रह्यते as in I. O.

— l. 8—for पुत्रं read तु पुत्रं यथा as in S.

— l. 11—for दद्यात् read दायात् as in I. O.



## VERSE CCLXXVI

तु दण्डः—V. L. च दण्डः

अग्निवे स्वेव मध्यमः—V. L. (a) अग्निवे चैव मध्यमः (b) अग्निवेऽप्येव मध्यमः (Vivādaratnākara, p. 255).

## VERSE CCLXXVII

योरेव—V. L. योस्त्वेव (Vivādaratnākara, p. 256).

सज्जाति—V. L. सजाति

विनिश्चयः—V. L. विनिर्णयः

## VERSE CCLXXVIII

P. 1042, l. 4—for पूर्व read पूर्वोत्तर

## VERSE CCLXXIX

हिंसापक्षेऽप्युक्तं मन्व्यजः—V. L. (a) हिंसापक्षे वासमन्व्यजः (Vivādaratnākara, p. 268, Parāśharamādhava Vyavahāra, p. 288, Aparārka, p. 813, Vyavahāramayūkha p. 100, Mitākṣarā 2. 215 and Vivādachintāmaṇi, p. 75); (b) हिंसापक्षेऽप्युक्तं

P. 1042, l. 6—for तद्वत्तस्य read तद्वत्तमस्य

— " —for हिंसाया read हिंसा च

— " —After निपातने add न

## VERSE CCLXXXI

अपकृतजः—V. L. अपकृतजः

स्विकृतं—V. L. स्विकृतं (Aparārka, p. 814).

वास्वावकर्तवेत्—V. L. वास्व प्रकर्तवेत् (Vivādaratnākara, p. 268).

P. 1043, l. 6—for स्वाव read स्वाव as in S.

— l. 7—for अन्मचोक्तं उपासत read अन्मावकर्तं उपासतः त as in S.

P. 1043 l. 8—for अङ्गुलिधौ च read अङ्गुलिधौ न as in S.

— l. 9—for अवन्मुदण्डः स्वापनार्थः read तु दण्डस्वापनार्थम् as in S.

— „ —for मिथु read मिथु as in S.

### VERSE CCLXXXII

अवमूत्रयतो मेढम्—V. L. अवमूत्रयतः शिरनम्

अवशर्धयतो—V. L. पुरीषकरणे (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 288).

P. 1044, l. 1—for मुखं वा read मुखं च

— „ —for मनयति read मानयति

— l. 2 for स्वादेतस्वापि read स्वादेतस्वपि

— „ —for आवस्य read सावः तस्य

### VERSE CCLXXXIII

इत्थी—V. L. इत्थं

दायिकायां—V. L. नासिकायां

दृष्येषु च—V. L. दृष्येषु तु

P. 1044, l. 6—for विवरणं विचार्यते read विचारणं निवार्यते

### VERSE CCLXXXIV

च दर्शकः—V. L. प्रवर्तकः (Vivādaratnākara, p. 264).

चवट्—V. L. सतं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 284).

मांसमेता—V. L. (a) मांसमेदी; (b) मांसमेदी; (c) मांसमेदे  
(d) मांसमेदे

P. 1045, l. 1—for मण्यते read उण्यते as in S.

— l. 5—for ऽस्यां read सस्यां as in S.

— l. 6—for समर्थं read अर्थं

## VERSE CCLXXXV

P. 1045, ll. 9-10 omit तथा.....दुष्प्रापतां, not in L. O.

## VERSE CCLXXXVI

प्रहृते—V. L. प्रकृते (Vivādaratnākara, p. 266).

महद्दुःखं—V. L. मवेद्दुःखं

P. 1046, l. 1—for उवक्षो read उव्य क्षो

—— l. 3—for दण्डमर्हति read दण्डः । महति

—— " —for महद्गया read महद्ग्रहया as in S.

—— l. 4—for प्रमादस्तु read प्रमादतस्तु

## VERSE CCLXXXVII

अङ्गावपीडनायां—V. L. अङ्गावपीडनानां

प्रायः—V. L. प्राय (Kullūka).

समुत्थानव्ययं—V. L. संवर्धनव्ययं

P. 1046, l. 6—for ग्रहयसंख्यं read ग्रहयं सख्यं as in S.

—— " —for याचितधने read याचता धनेन as in S.

—— l. 7—for दाप्यः read दातव्यः

—— " —From एवं to अथवा omitted in L. O.

—— l. 9—for यत्किञ्चिद्भूते read यत्किञ्चिद्भूत

## VERSE CCLXXXVIII

द्रव्याणि हिंस्याद्यो यस्य—V. L. यो यस्य हिंस्याद् द्रव्याणि (Mitākṣarā 2. 264).

द्रव्याणि—V. L. द्रव्यादि

राज्ञे—V. L. राज्ञो

P. 1047, l. 2—for वमा read वम

—— l. 2—for विशेषेणाहिंसता read विशेषेण हिंसनाद्

## VERSE CCLXXXIX

लोह—V. L. (a) लोह (Vivādaratnākara, p. 352); (b) लोट (Aparārka, p. 820).

## VERSE CCXC

यानस्य चैव वातुश्च—V. L. यानस्यैव हि यन्तुश्च (Vivādaratnākara, p. 280).

वातुरश्च—V. L. (a) यन्तुरश्च (b) यन्तुरश्च

P. 1048, l. 4—for स्वामियान read स्वामिपाल as in S.

— l. 5—Before अतिक्रम्य add अतिवर्तमानि

## VERSE CCXCI—CCXCII

क्षिप्रनास्ते ममयुगे—V. L. क्षिप्ते नष्टे युगे ममे (Parāśharmādhava Vyavahāra, p. 290).

मेदने चैव—V. L. मेदने चैव (do.)

क्षिप्रनास्ते—V. L. क्षिप्रनास्ते (Aparārka, p. 863 and Mitākṣarā 2. 299).

अचमन्ते—V. L. अचामान्ते (Aparārka, p. 863).

चक्रमन्ते—V. L. चक्रामान्ते (do.).

P. 1049, l. 4—for यानाङ्गस्ते read यानङ्गच्छुस्ते as in S.

P. 1049, l. 4—for इरयमानस्य read इरयमाने as in S.

— l. 5—for रचिषुं read रचतु as in S.

— " —for गामिन्वेन read गामिन्वेन

— l. 7—for काह read काहं

— " —for यमि read यम

— l. 8—Before अविद्येभ्यु add इति करणो भाषाप्रसिद्धतर्क-  
शब्दोच्चारणार्थो न त्यज्येव शब्दः प्रयोक्तव्यः, as in F. N.

## VERSE CCXCIII

युग्मं—V. 1. युग्मं

द्विगतं दमम्—V. 1. द्विगतो दमः

P. 1050, l. 1—for सहस्रापवर्तते read वाममपवर्तते as in N and S.

— „ —for दृगवां च read दृगतं च as in N.

— l. 2—for स्वादि read स्वादिना

— l. 3—for इति विवक्षति read इति विवक्षितम् as in S.

— l. 4—for व्यते read व्येत

## VERSE CCXCV

विचारितः—V. 1. (a) विचारितः ; (b) विचरितः ; (c) विचक्षितः

P. 1051, l. 1—for शुभिरयुक्तै read शुभिरयुक्तै as in L. O.

— l. 3—for पारश्वकीयाः read पारश्वकीयान्

## VERSE CCXCVI

प्रायश्चित्तम्—V. 1. प्रायश्चित्तम् (Vivādaratnākara, p. 283).

किल्बिषं—V. 1. किल्बिषी (Vyavahāramayūkha, p. 109, Mītāk-sara 2. 300).

महत्स्वर्गं—V. 1. महत्स्वर्गं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 291).

P. 1051, l. 5—for वावण्डः read ववण्डः as in L. O.

— l. 7—for मुज्जाना read मज्जाना as in S.

— l. 8—for क्रमः read क्रमः

— l. 9—for वचनो.....मिमेता read वचनो वौरवण्डा नाभि-मेता as in S.

— l. 9—for द्वेषो read द्वेषो

— l. 10—for कस्य read स्वस्य

P. 1051, l. 10—for दृढः स्वादिति स्वसिद्धो युक्तः read दृढस्वाति-  
द्वोऽयुक्तः as in N and S.

—— l. 11—for रोचिनीच read रोचेनैव

—— „ —for गुणितः read गुणतः

—— l. 12—for वद्वर्मे read वद्वर्च as in S.

### VERSE CCXCVII

हिंसाया—V. 1. (a) हिंसने (Vyavahāramayūkha, p. 109);  
(b) हिंसतो (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 291).

P. 1052, l. 1—for अपठित read अपठित as in L. O.

—— l. 2—Before अशुभाः add शुभा मृगाः पृथतादयः आकारतो  
लक्ष्यतश्च पक्षिणो हंसशुकसारिकादयः as in F. N.

P. 1052, l. 5—for व्येदोर्न read व्येद्वर्न as in S.

### VERSE CCXCVIII

पशुमायिकः—V. 1. पशुमायकः (Parāsharamādhava Vyavahāra,  
p. 291, Mitākṣarā, 2. 300).

मायिकस्तु—V. 1. (a) मायकस्तु (Vivādaratnākara, p. 283);  
(b) मायिकस्तु

P. 1052, l. 7—for नापि बाधकं read न बाधितं as in S.

### VERSE CCXCIX

ताव्याः स्तू V. 1. ताव्यास्ते (Samskāramayūkha, p. 52).

मार्वा पुत्ररथ दासरथ मेवो—V. 1. मार्वा शिष्यरथ दासरथ पुत्रो

P. 1053, l. 1—नीतिग्रन्थः omitted in L. O.

—— l. 3—for वस्य read वावस्य as in S.

—— l. 3—for विधिः पर read विधिपर

—— 6—for शिष्या read शेषा

## VERSE CCC

कथंचन—V. L. कदाचन (Vivādaratnākara, p. 271).

प्रातः स्वास्वीर—V. L. (a) चोरस्वामोति, (Smṛticandrika Samskāra, p. 142); (b) प्रातः स्वाद् चोर (Samskāramayūkha p. 52).

P. 1053, l. 7—after तावन् add देव as in S.

—— „ —for मनेन read मन्वेन as in S.

—— „ —for वादि read क्वादि as in S.

—— „ —for न प्राप्नोति l. O. reads प्राप्नोति

## VERSE CCCI

विधिं दण्डविनिर्वाये—V. L. त्रिविधं दण्डविनिर्वायम्

P. 1054, l. 1—for नवदामे read वाद्यपदे as in S.

—— l. 2—for विवक्षितार्थः read विस्तार्थः

—— „ —for धेय read धेये

## VERSE CCCII

निग्रहादस्य—V. L. निग्रहास्वास्त्य

P. 1054, l. 3—for त्रिपत्यर्थं read दृष्टवर्थं as in S.

—— l. 5—for सर्वार्थं read सार्थं

## VERSE CCCIII

हि वचंते—V. L. विवचंते (Vivādaratnākara, p. 293).

P. 1055, l. 1—for चतु read ऋतु

—— l. 2—for नेनाहरहः read नेनाह । अहरहः as in S.

—— ll. 2—3—for शिखाया कस्तनया read शिखायद् सा च गवा  
as in S.

—— l. 3—omit निर्वैपुण्यन्ते....हरन्ति, not in S.

## VERSE CCIV

राज्ञो भवति—V. L. भवत्यस्य हि (Vivādachintāmaṇi, p. 263).

भवत्यस्य V. L. भवत्येव (Parāsharamādhava Āchāra, p. 397).

P. 1055, l. 4—for स्वकृताकृतधर्म read वववालिभिरच कृताद् धर्म

— „ —for प्रच read प्रच्छ

— l. 5—for कृतद्राक्षः read कृताद्राक्षः

— „ —for मुच्यन्ते read मुच्यन्ते

— l. 6—for तानि गृह्णन्ति read ताननिगृह्णन्तः

— „ —for रक्षायाम् read रक्षायाम्

— l. 7—for नृपति read च नृति

— „ —for गमयुक्तम् read गवचनमयुक्तम्

P. 1055, „ —for परिमजि read मजि

## VERSE CCV

वदाति—V. L. वृद्धेति (Viramitrodaya, Rājanīti, p. 254).

रक्षायाम्—V. L. बालनाम् (which is wrongly attributed by Hopkins to Medhātithi).

P. 1055, l. 9—omit च after तस्य

— l. 11—for ग्रह read ग्रह

## VERSE CCVI

P. 1056, l. 1—for वातयेद् read वातयद्

## VERSE CCVII

प्रतिभागं—V. L. (a) भूतिभागं (Govindarāja); (b) सुतिभागं; (c) वीतिभागं (Nandana); (d) प्रतिभागं (Nārāyaṇa and Viramitrodaya, Rājanīti, p. 255); (e) वीतिं भागं (Parāsharamādhava Āchāra, p. 397).



## VERSE CC'CVIII

अरक्षितारमचारं—V. L. अरक्षितारं रात्रान् Kullūka.

हारकम् V. L. हारिष्यम्

P. 1057, l. 1—for पूर्वस्व.....वाद् S. reads रक्षोकोऽयं निन्दार्थेवाद्:

— „ —for आसो read असो

## VERSE CCCLX

अनवेक्षितः—V. L. अनपेक्षितः (Kullūka).

विप्रलुप्तकम्—V. L. विप्रलोपकम् (Nandana and Viramitrodaya, Rājānī, p. 255).

नृपं विद्यादधोगतिम्—V. L. (a) नृपं गच्छेदधोगतिम्; (b) असम्भवं च नृपं त्यजेत्;

P. 1057, ll. 5—6—for आना some Mss. read अना

— l. 5—for अर्धो...निरचयः read अर्धो नास्ति विपरीताभिनिवेशः as in S.

## VERSE CCCX

निगृहीयाद्—V. L. निगृहीत (Vivādaratnākara, p. 630).

बन्धेन—V. L. दण्डेन

P. 1058, l. 1—for विच read विधि as in S.

— „ —for धार्मिकं read धार्मिकः as in S.

— „ —for ज्यौर read ज्यौरः as in S.

— l. 2—for अरयं read अरयं as in S.

— „ —for दिभिः स्वा read दिभिरस्वा as in S.

— l. 3—for पर्यन्त read पर्यन्तः

## VERSE CCCXI

पृथग्ये—V. L. पृथग्ये (Vivādaratnākara, p. 648).

सकप्रहेष—V. L. सक्रयेन

ज्याभिः—V. L. ज्यातः (Vivādaratnākara, p. 648).

P. 1058, l. 1—for पूर्वोक्त read पूर्वोक्तः

—— l. 6—for पूर्ववद्विषा read पूर्वमे विषा as in S.

—— „ —for अपरो.....दकं read अथ वा as in S.

### VERSE CCCXII

कुर्वता V. L. कुर्वता

P. 1058, l. 8—for प्रत्यर्था ज्ञाति read प्रत्यर्थिज्ञाति as in N and S.

—— ll. 8—9—for इष्यमानं.....ज्येष्ठा read इष्यमाने यदि तपिता तन्माता वा रामानि विपेत् कुलमेव अमिश्रयेद्वा as in I. O.

P. 1058, l. 9—for जमायां read जमा कार्या as in I. O. and S.

—— „ —for विद्यामेव read विद्यामपि एव as in S.

—— „ —for विद्यमेवा read विद्येः कलमेवा as in S.

### VERSE CCCXIII

वः—V. L. वत्

वस्वीधर्मात्—V. L. (a) वस्वीधर्मात्, (b) वस्वीधर्मात्

P. 1059, l. 2—for कण्ड्वादिस्थं I. O. read कण्ड्वादिस्थावत्

### VERSE CCCXIV

अर्किं योमवतस्तीक्ष्णं—V. L. (a) अर्किं योमवतस्तीक्ष्णं (Aparārka, p. 1078);—(b) अर्किं योमवतस्तीक्ष्णं (Mitākṣarā, 2. 267).

लघुदं—V. L. लघुदं (Mitākṣarā, 2. 267).

धीमता—V. L. धावता (noted by Medhātithi, also Aparārka, p. 1078).

P. 1059, ll. 4—5 for न वेदुः.....दण्ड read न वेदमानमवपदं विविधास्त्रं दण्डविधिनात् as in N.

P. 1059, l. 5—for स्तेनः स्वात् read स्तेनस्वातः

— „ —for निर्दय read निनिर्दय

— l. 6—for दीर्घता read दीर्घता as in S.

— l. 7—for मयेव read मयेव as in N.

### VERSE CCCXV

वापि—V. L. वाप

After 315 some Mss. have the following additional verse—

गृहीत्वा मुसलं राजा सकृद्व्यासु तं स्वयम् ।

बधेन शुष्यते(ति) स्तेनो ब्राह्मणस्तपसैव वा ॥

(Which is verse 100 of Adh. XI).

### VERSE CCCXVI

P. 1060, ll. 6—7—for च वचनमनित्यवच्छ्रुतं पादिकं युक्तं read न च नित्यवच्छ्रुतस्व पादिकत्वं युक्तं as in S.

P. 1060, l. 8 for चेद् घातयते राजा म्रुत् as in S.

— „ —for कश्यो read विकश्यो as in S.

P. 6. 1060, l. 9 to P. 1061, l. 1—for इदमु.....विधौ read इदमु शासनविमोचनचने न नाम प्रतिविद्मं सति विधौ

P. 1061, l. 2—for वृत्तिः read प्रवृत्तिः

— l. 3—for प्रधाने read प्रधाने as in S.

— l. 4—for रन्तरङ्ग read रङ्ग

— l. 5—for विधि read वैध as in S.

— „ —for मुक्येन read क्येन as in S.

— l. 7 for पिधानेऽहं वि read पि प्रधानेऽह्ने वि as in S.

— „ —for विधिः लङ्ग read विधिलङ्ग

— „ —for स्वरूपकार्यती read, स्वरूपस्य कार्यस्य च ली

P. 1061, l. 8—for वाक्य read बोद्धि

—— l. 8—for बुद्धि read दृष्टि as in L. O.

—— l. 10—for मुंढ read मुंढे as in S.

—— „ —After वैव सः add एवं as in S.

—— „ —for लब्धं शास्त्र read लब्धं शास्त्र as in S.

P. 1061, „ —for शरीरो read न शरीरो as in S.

—— l. 11—for न राजा read राजा as in S.

### VERSE CCCXVII

P. 1061, l. 12—for निरस्य read निरस्यति as in S.

—— l. 13—for स्वे एवं read स्वेवं.

—— „ —for न पुन read पुन as in S.

—— l. 14—for त्याज read त्यज

—— l. 15—for वाञ्छे वाञ्छकः read वाञ्छे वाञ्छके

—— l. 16—for विचिमुप read विचिमप

—— l. 17—for सर्वेष्वप्यत्र...द्विरसो read सर्वेष्वप्यत्र विचिरस्तीति न  
द्विरसो

Both N. and S. read verse 317 and its *Bhāṣya* after 318;  
but add—अथं श्लोको राजमिर्विस्मयात्पूर्वं लेखनीयः

### VERSE CCCXVIII

राजमिर्वृत—V. L. (a) राजमिर्वृत, (b) राजमिर्वृत, (c) राजमिर्वृत,  
(d) राजमिःकृत (Kullūka).

अतद्व—V. L. कृतव

P. 1062, l. 1—for ग्रहणे read ग्रहेण

—— l. 1—for वृत्तो read वृत्ते

—— l. 3—for सत्री धार्मिकस्तद्वदस read सन्तो धार्मिकास्तद्वद । अस  
as in S.

P. 1062, l. 4—for विना स्थित read विनास्थित as in S.

— „ —for इवावुप्र read इवावप्र as in S.

— l. 8—for गरी read गारी

— „ —for वा राजः read सा राजः as in S.

— l. 6—for शक्यते read न शक्यते

— „ —for हिंसा read हि सा as in S.

— „ —for तत्त्वं read तच्च as in S.

— l. 8—After हिंसामां add न

— „ —for न रचाविदुसिः read रचायं नासिद्धिः as in S.

P. 1063, l. 1—for तक्षिरोधनादपि read तक्षिरोधनादिनापि

— „ —for तावि गृहीत्वा ताम्बष्ट्वा भवाद्देन read तक्षिगृही-  
ताम्बष्ट्वा भवाद्देन as in S.

P. 1063, l. 2—for दुःखमपितुं read दुःखवितुं as in S.

— „ —Omit तस्मादि...प्रवर्तन्ते

— l. 3—for विधिरचेद्वेष्टे read विधिरच दण्डेष्टे

— l. 5—for मन्थनदण्डेन read च धनदण्डेन as in l. O.

### VERSE CCCXIX

रज्जुं घटं—V. L. रज्जुघटं (Pārijāta quoted by Vivādaratnā-  
kara, p. 328 and Vivādashintāmaṇi, Calcutta, p. 90).

P. 1063, l. 7—for स्वावस्थानं read स्थानं

— l. 8—for दुप read दूप

### VERSE CCCXX

हरतोऽभ्यधिकं—V. L. (a) हरतोऽभ्यधिके (b) हरतो हयधिके (Vivā-  
daratnākara, p. 322).

शेषेऽस्ये—V. L. (a) शेषेऽस्ये (Mitākṣarā 2. 275) (b) शेषे स्वे  
(noted by Bālabhāṭṭi 2. 275).

P. 1063, l. 9—for द्वाविंशद्वाविंश read द्वाविंश

P. 1064, l. 1—for प्राकृत...ठ read प्राकृत एकादशगुणो दण्डः as in S.

### VERSE CCCXXI.

तथा चरिममे—V. L. तुलाचरिममे

वसमानां—V. L. महर्षाणां

P. 1064, l. 6—Omit केचिदाहुः

—— l. 6—for यथा read तथा

—— „— for अत read अतः

—— „— for नन्वत्रविशेषो हन्तुरस्ति read नन्वत्र विशेषे हेतुरस्ति as  
in S.

—— ll. 7—8—Omit नन्वत्र.....न्वस्मिन्

### VERSE CCCXXII

हृष्यते—V. L. उच्यते

त्वेकादशगुणं—V. L. (a) त्रैकादशगुणं (b) प्लेकादशगुणं (c)  
प्लेकादशगुणं

P. 1065, l. 1—for पद्वतं read पद्वतमेव

—— l. 2—for विमेषम् read विविमेषम्

### VERSE CCCXXIII

मुष्यानां चैव रजानां—V. L. रजानां चैव सर्वेषां (Mitākṣarā 2. 275).

P. 1065, l. 3—for आग्नयः स read आग्नयस as in L. O.

—— ll. 5—6—for सर्वप्राहुस्तर्षी read सर्वप्राहुस्तर्षी as in L. O.

## VERSE CCCXXIV

दण्डं राजा प्रकल्पयेत्—V. L. राजा दण्डं प्रकल्पयेत् (Vivādaratnākara, p. 319).

P. 1066, l. 3—for कङ्कशात्रो read कङ्कःशात्रो

— l. 6—for नवमान्तर read न तन्मान्तर as in l. 0.

— l. 8—for राज्ञा कर्तव्यं कार्या एव read न राज्ञा कर्तव्या कार्यं च

— „ for व्यपेक्षा read व्यपेक्ष

## VERSE CCCXXV

सुरिकावारच—V. L. (a) स्थुरिकावारच (b) सुरिकावारच, (c) स्फुरिकावारच (Vivādaratnākara, p. 319) (d) नालिकावारच, (e) कुरिकावारच, (f) मूषिकावारच (Vivādashintāmaṇi, p. 135).

P. 1066, l. 11—for संततं read संभवति as in S.

— l. 12—omit तेन

— „ —for गोरचै चे read गोरच चे

— l. 13—for बाहानामुप read बाहोप

— „ —for अवश्यमयं read प्रतोदेन बाहने एवायं as in S.

— l. 14—for वा पात्रोर्ध read वा पात्रोऽन्वो वा भिन्दुवर्ध  
as in S.

## VERSE CCCXXVI

गोमयस्य V. L.—आवसस्य

P. 1067, l. 1—for चादिति read चादि

## VERSE CCCXXVII

वैकुल V. L.—वैद्य (Vivādaratnākara, p. 326).

## VERSE CCCXXIX

अन्वेषां चैव—V. L. अन्वेषामेव (Vivādaratnākara, p. 326).

मादीनामिधानां—V. L. मादीनां मधानां (do.)

पकाद्यानां च—V. L. (a) पकानां चैव (Vivādaratnākara, p. 326)

(b) कटाणां चैव (Vivādashintāmaṇi, p. 140).

तन्मूल्याद्द्विगुणो—V. L. हरणे द्विगुणो (Vivādashintāmaṇi p. 140).

## VERSE CCCXXX

गुणेषु V. L.—लतासु

अन्वेषु—V. L. अन्वेषु (Govindarāja and Vivādaratnākara, p. 325).

कृष्णतः—V. L. कृष्णताः (Vivādaratnākara, p. 325).

P. 1068, l. 2—for रिपवनाय च आन्यं क्षेत्रेष्वेव read रिपवमस्य च आन्येष्वेव

P. 1068, l. 2—for कृषयोः read कृषस्य

— l. 3—for तत्त्वं read तत्तु

— l. 4—for नाद्रस्य read नावाद्रस्य

## VERSE CCCXXXI

दण्डः—V. L. दण्डाः

P. 1069, l. 2—for प्रकारवाधिको read प्रकारत्वादधिको as in S.

— l. 3—Before येन add अथवा निरन्तरः as in S.

— „ —After दण्डः add अथवा अनारभं निरन्तरम् । सति तु रक्षके उभवापराधादयो दण्डः as in S.

## VERSE CCCXXXII

कृत्वाऽप्यवले च वत्—V. L. (a) कृत्वाऽप्यवले च वत् (Vivādaratnākara, p. 286 and noted by Bālabhaddi, 2. 266), (b) कृत्वाऽप्यवले च वत् (c) कृत्वा चापह्नुतो नवात् (Smṛtisāroddhāra, p. 329), (d) कृत्वा चापह्नु-  
ते च वः, (e) कृत्वाऽप्यवले च वत् (noted by Bālabhaddi, 2. 266),



(f) कृत्वाचापहृते च वयः, (g) कृत्वाऽप्यवयते यदि (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 298), (h) कृत्वा वशिष्ठो मया (Mitākṣarā, 2. 266).

P. 1069, l. 6—for मात्रमृत्वा read मात्र स्तेमृत्वा as in S.

— l. 7—for वस्तुत्पाटना read वस्तोत्पाटना

— l. 9—for कृतं युक्तं read कृतमयुक्तं

— l. 10—for सन्निष्क्रेदसत्य read सन्निष्क्रेदेऽसत्य

— „ —for एव वक्षते read स्तेव एवावक्षय as in S.

### VERSE CCCXXXIII

वस्तुचेतामि—V. L. वरचेतामि (Vivādachintāmaṇi, p. 140).

तं शतं—V. L. समाशं—(noted by Medhātithi.)

P. 1070, l. 2—after वचं add किञ्चिद् द्विगुणीकृतं

— „ —for वीरगृह read वीरं गृह as in S.

— l. 3—for अग्निम्बन read अग्निगृहाय as in N and S.

— l. 5—for वयम् read वयम्बुहस्तवानुवयम् as in S.

— l. 7—Before ताव add स

— l. 9—for भूते add इते as in S.

### VERSE CCCXXXIV

P. 1070, l. 11—for सन्निष्क्रे read सन्निष्क्रे as in S.

— „ —for वेच read वेचः

— „ —for क्रियामसाधयितो read क्रियामासाधितो

— l. 12—for स्तेन read स्तेनः

— l. 13—for प्रसिद्धि read सन्नि

## VERSE CCCXXXV

राज्ञो—V. L. राज्ञा

यः स्वधर्मे न—V. L. (a) यो न स्वधर्मे, (b) नस्वधर्मेण (Parāsharamādhava Āchāra, p. 391).

P. 1071, l. 2—for शरीरं read शरीरमित्युक्तम् as in I. O.

— ll. 2—3—for धनदायादि.....दण्ड्यः, read विचक्षितम-  
धर्मात्मकतया यः स्वधर्मे नानुतिष्ठति स पापी दण्ड्यः as in I. O.

— l. 3—for मेः स्वकाम्यो यः read मास्वकाद् यः as in N.

— „ —for जनु read जानु

— „ —for दण्डः read दण्ड्यः

## VERSE CCCXXXVI

राजा भवेद्दण्ड्यः—V. L. राज्ञा भवेद्दण्डः (Vivādaratnākara, p. 654).

P. 1071, l. 4—for यो नातिगुण read यो नातिस्वजातिगुण as in I. O.

— „ —for त्सह read त्सहज

— l. 5—Before दण्डस्व add दण्डार्थेणाद् as in S.

— „ After दण्डस्व add तस्य

## VERSE CCCXXXVII

योऽश्वेयं तु—V. L. योऽश्वेयं च

P. 1072, l. 3—for योरपि कुल read योरधिकृतः

— l. 5—Before रक्षा add यतो

— l. 6—for स्वापराधः read स्व योपराधः as in I. O.

— l. 7—for योऽपि यत्नतो read योऽपिभृती as in I. O.

P. 1072, ll. 8-9—for तुल्य...विषयत्वा read तुल्यवत्तस्य विकल्पस्य परविषयत्वमस्या as in L. O.

— l. 9—for द्विगुण read द्विगु as in S.

— l. 11—for अर्थवा...लंघन इति read अर्थवत्त्वात् विध्यवगतिः आधिक्यविधौ लघीवसीति as in L. O.

### VERSE CCCXXXVIII

तद्गोपगुणविधिः सः—V. L. (a) तद्गोपगुणवेदिनः (Mitākṣarā 2. 275)  
(b) तद्गोपगुणविधिः (noted, but rejected, by Bālabhāṭṭi 2. 275),  
(c) तद्गोपगुणवेदिनः (Parāsharamūdhava Vyavahāra, p. 302).

अष्टापादं—V. L. अष्टगुणं (Parāsharamūdhava Vyavahāra 302).

पूर्वं वापि—V. L. पूर्व्यं वापि (do.)

### VERSE CCCXXXIX

मूलफलं—V. L. फलं मूलं (Vidhānapūrījāta II, p. 252).

P. 1073, l. 3—for दर्शनात्स्वाप read दर्शनात्वाप as in S.

— „ —for दोषा read दार्ढ्यं as in S.

— l. 5—for स्वादित्यादि read स्वादिति यदि

### VERSE CCCXL

आपनेन—V. L. आपनाद् (Mitākṣarā 2. 113).

P. 1074, l. 2—for स्तेन प्रतिगृह्णतां read स्तेन प्रतिग्रहप्रीत्या दायादि  
गृह्णते

— „ —After वैश add वृत्तिः

— „ —for चोरं read चोरकं as in S.

## VERSE CCCXLI

दण्डं—V. L. देवं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 304).

## VERSE CCCXLII

असन्दितानां—V. L. (a) असंहितानां, (b) असंखितानां (Vivādaratnākara, p. 319).

सन्दाता—V. L. (a) संधाता (Vivādaratnākara, p. 319), (b) सन्धाता

संहितानां—V. L. (a) संखितानां, (b) संहितानां

च मोक्षकः—V. L. विमोक्षकः (Vivādaratnākara, p. 319 and Vivādachintāmaṇi (p. 136).

हस्ता—V. L. हन्ता (Vivādachintāmaṇi (p. 136).

P. 1075, l. 3—for सजात read संजने as in S.

— l. 5—for दासायु read दासानायु as in S.

— l. 6—for राजेक्षुवा read तत्र राजेक्षुवा as in S.

— l. 7—for जेतरा read जेजरा as in S.

— l. 9—for वक्ष्ययु read रक्षयु as in S.

— l. 10—for स च read तच्च as in S.

— „ —for शिक्षा read शिक्ष्य as in S.

## VERSE CCCXLIII

P. 1075, l. 13—for मृतस्या read मृतरथा

## VERSE CCCXLIV

P. 1076, l. 1—for साहिकः read साहसिकः

— l. 3—for बाभ्येव read दासान्येव

— „ —for वक्ष्य read वक्ष्य

P. 1076, l. 1—for बाहात्म read बाह्मज्ज्

— „ —for विग्रहो बावेववे read विग्रहोपेवेत

— l. 4—for चव read चव

— l. 5—for मिहगच्छ read मिच्छ

— l. 6—for द्वैविशेष्य read द्वे विशेष्ये द्वे as in S.

### VERSE CCCXLV

हिंसतः—V. L. (a) हिंसकः, (b) हिंसकात्

पापकृतमः—V. L. पापकृत्तरः

P. 1076, l. 8—for विधिः स्तु read विधित्तु

— l. 5—for रचौरद read रचौरः । द

— „ —for दृक्कः read दृक्कः

### VERSE CCCXLVI

P. 1076, l. 11—for द्वैष्येया read द्वैष्यया

### VERSE CCCXLVII

P. 1077, l. 1—for पारबन्दीयस्व read पारबन्धस्व as in S.

### VERSE CCCXLVIII

द्विमासीनां च वर्षाणां विग्रहे—V. L. विमासां विग्रहे चर्मविग्रहे

P. 1077, l. 3—for स्ववता read सवता

— l. 4—for चापीव read चापि च as in N.

— „ —for कस्याच्छकाय read कस्यासंक्षया

— l. 10—for परीक्षार्थमपि Buhler reads परीक्षावर्षे

— l. 11—for कार्यकाळते read कार्यकारिते

— l. 13—for विना read विनाश

P. 1077, l. 15—for बहुव read बहुव

— " —for बहुते read बहुते as in S.

— " —for विरोपाक्षामभ्यवपति read विरोपाक्षां क्षीविप्राक्षाम-  
भ्यवपतिः

— l. 17—Before असति add न पुनरत्र पशुहवनम् as in N.

— l. 18—for प्रतिहार read प्रहार

### VERSE CCCXLIX

क्षीविप्राभ्यवपत्तौ—V. L. (a) क्षीविप्राभ्युपपत्तौ (Madanapārijāta, p. 714), (b) क्षीविप्राभ्युपपत्तौ

अभ्यवपति न—V. L. अभ्यवपति

दुप्यति—V. L. नरपति (Madanapārijāta, p. 784).

### VERSE CCCL

आरारुहं—V. L. अपरारुहं (Aparārka, p. 627).

वातदुहं—V. L. वातदुहं

P. 1078, l. 1—for व्युत्पत्तो वः read व्युत्पत्ते वः as in S.

P. 1079, l. 1—for विचार read विचार

— l. 4—for विधि read विधि

— l. 5—for इहमवर्षा read इहमवर्ष

— " —for वैद्यवातता read वैद्यपि वातता

— l. 6—for स्तेयकारी read सोऽपकारी

— l. 10—for कुतश्चन वातवित्तदुपैति read कुतश्चन वातवित्तवित्त-

मपैति

— l. 11—for इति वेदकम् read इत्यवेदकम्

After 350 some Mss. have the following additional verse:—

अग्निदेवो वरद्वरश्चैव शक्रपादिविद्ययापहः ।  
 जेन्नदारद्वरश्चैव वदेते इवातताविनः ॥  
 वज्रतासिर्विद्याभिन्नां शायोद्यतकरसभा ।  
 आचरन्त्येव हन्ता च पिष्टुनन्नापि राजवि ॥  
 आर्वा रिक्थापहारी च रन्ध्रान्धेयव्यतत्परः ।  
 एवमाद्यान् विद्वान्नीवास्तर्वाग्निवातताविनः ॥

### VERSE CCCLI

तन्मन्त्रु—V. L. तन्मन्त्रु (Jolly).

P. 1080, l. 3—for नामेव read ममेव

— „ —for पाद्व्ये च read पाद्व्ये

— l. 4—for कृत इति read कृतम् इति

### VERSE CCCLII

मर्त्येणु—V. L. मर्त्ये णु (Vivādaratnākara, p. 388 and Vivāda-chintāmaṇi, p. 114).

वरदारामिमर्त्येणु प्रवृत्तान्मन्महीपतिः—V. L. वरदारोपसेवानां चेहमा-  
 नाचराविनः

प्रवृत्तान्मन्त्रु—V. L. प्रवृत्तेणु (Aparārka, p. 853).

विद्वद्वित्ता—V. L. (a) विद्वद्वित्ता, (b) परिचिद्वित्ता

वहेगजकरीः—V. L. वहेगजकरीः (Vivādaratnākara, p. 388).

P. 1080, l. 7—for वसर्ग read तेनावसर्गः as in S.

### VERSE CCCLIII

लोकास्व जावदे—V. L. जावदे लोकानां

P. 1081, l. 3—for दारिका वर्ममूढ read दारिकां वर्ममूढं

### VERSE CCCLIV

पुण्यः सम्माना—V. L. (a) सम्मानं पुण्यो (Aparārka, p. 854);  
 (b) पुण्यः सम्मानं (Vivādaratnākara, p. 384), (c) पुण्यः सम्माने  
 (Vyavahāramayūkha, p. 108).

बोद्धवन् रहः—V. L. (a) बोद्धवन् रह, (b) बोद्धवन् रह, (c) बोद्धवन् रहः.

P. 1081, l. 5—for—उमाकविहं read उमाकावं बोद्धवन्

—— „ —for—आहोने read आदिदोषैः

—— „ —for नादिति read नादिद्विभिः

—— ll. 5-6—for—सम्भवा...इहदोषः read सस्तः सप्तमेनामुप-  
पत्तीलमुप इहदोषः शङ्कयमानदोषो वा

P. 1081, l. 6 after अपठः add रहः

—— „ after केचित् add स

### VERSE CCCLV

पूर्व—V. L. दोषैः (Aparārka, p. 354).

### VERSE CCCLVI

जनेषि वा—V. L. गृहेषि वा (Vivādachintāmaṇi, p. 173).

P. 1082, l. 3—for देखा read देखाः

—— l. 6—for संसरो read संस्तानां

—— l. 7—for केन केन read वा न केन as in 8.

—— „ —for संवन्निवि read संवन्निविणी as in 8.

—— l. 8—Before प्राप्तात् add संग्रहं

—— ll. 7-8, संग्रहं...अधिसादिना should go to p. 1083, l. 3.

### VERSE CCCLVII

उपकार—V. L. उपकार (Kullūka).

उद्वा—V. L. उद्वा (Vivādaratnākara, p. 381).

P. 1083, l. 3—Before नृपं add ll. 7-8 of p. 1082 as amended above.



## VERSE CCCLVIII

तथा—V. L. तथा (Mitākṣarā 2. 284).

बुमते—V. L. बुमते:

P. 1084, l. 1—for अदेक read अदेक

— „ —for तथा read तथा

— l. 3—Before प्रतिषेधति add न.

— l. 3—for तस्मिन्कृतेन दो read तस्मिन् कृते दो

— l. 4—omit कळं, not in I. O.

— ll. 4-5—for निवेद्यन्त्यापि read अस्यापि

— l. 5—for दुष्यताम् read दुष्यताम्

After 358 some Mss. have the following additional verse—

कामानिपातिनी वा तु नरं स्वयमुपममेव ।

राज्ञा दास्ये निवेद्यता सा कृत्वा तद्दोषदोषकम् ॥

## VERSE CCCLIX

तथा—V. L. स्मृताः (Vivādaratnākara, p. 385).

P. 1084, l. 6—for संग्रहस्वरूपं read संग्रहस्वरूपं

— l. 6—for अग्निवादि read अग्निवादिः

— l. 8—for हेतु स्व read हेतुस्व

— „ —for तुल्ये हि read तुल्यम्

— l. 9—for कोसौ read कजोसी as in S.

— l. 10—for तीर्थादिभिरिदम् read तीर्थादिभिरिदम्

— „ —for दण्डादुप read दण्डादुप

— l. 11—for द्वाविंशतिगमने प्राज्ञान्ने वेदादौ read द्वाविं

द्वाविंशतिगमने प्राज्ञान्ने वेदादौ as in S.

P. 1084, l. 11—for मरुः स्व read मरुः as in S.

—l. 12—for कारः क्रियादिक्य read कारक्रियादिक्य

—l. 13—for वषेद् read वषेद्

—l. 14—for वं चाभवद् read वं च भवद्

—l. 15—शास्त्रमपवयोऽयं read शास्त्रमपवयोऽयं as in S.

—l. 15—for प्रतिषेधवद् प्रतिषेधवद् read प्रतिषेधं विद्मि as in S.

—l. 17—after विमिश्रं add प्रायश्चित्तं as in S.

— „ —for उपकारादिभिरादी read उपकारादी

—l. 18—for तत्परकी read तत्पर परकी

—l. 19—for राज्यायोद्घातानामेव तु निगृहीतौ read आद्यानामेव तु प्रवृत्तौ as in S.

— „ —for गृह्य read निगृह्य as in S.

— „ —for प्रजाप read प्रजाप

—l. 20—for सत्त्ववाक्चको read सत्त्वादायको

—l. 21—for न read तेन

— „ —for ग्रहणाद् मरु read ग्रहणाद्

— „ after क्लृप्तं read न

P. 1085, l. 1—for दावे दण्ड.....जातीयः की से read दावे दण्डकले ।  
इति बहुदण्डेष्वाभ्यातेषु स महान् यो द्विजातीयकीसे as in S.

P. 1085, l. 1—for न सर्वत्र read सर्वत्र मारयन् as in S.

—l. 2—for सहरमकीमिः read मरुमकीमिः as in S.

— „ —for न जना read द्विजना as in S.

### VERSE CCCLX

P. 1085, l. 3—for रिक्तः read रिक्ताः

## VERSE CCCLXI

सम्भाषा परकीभिः—V. L. सम्भाषं सह कीभिः (Vivādaratnākara, p. 386).

P. 1085, l. 7—for प्रकाशमाना read प्रकाशमना

— „ —for कथं विविचिदगोस्वामिना read कथं विविचिदः  
स्वामिना

## VERSE CCCLXII

नारीभिः—V. L. (a) दाराभिः, (b) नारीभिः (Vivādachintāmaṇi, p. 174).

P. 1086, l. 2—for लम्बा read लम्बा ना as in S.

— „ —for उपकुट्टमाकारं read उपपत्तिचमकाः as in S.

— l. 3.—for चारवपुर्णैश्च read चारवाः परपुर्णैश्च as in S.

— „ —for प्रतिष्ठते read च तिष्ठति as in S.

— l. 4.—for चारवन्ति read चारवन्ति as in S.

— „ —for ता मै read ते मै० as in S.

— l. 5.—for जयति जम्बवान् की read सज्जयन्ति योजयन्ति  
प्रत्यारच स्वकी as in S.

P. 1086, l. 5—for वैरवा read वेरवा

— „ —for पुराणां read स्वनारीणां as in S.

## VERSE CCCLXIII

सम्भाषा तामिराचरन्—V. L. रहस्सम्भाषां चरन्

P. 1086, l. 6—for भाषं read भाषां

— l. 7—for परिपूर्वता... पञ्चवन्ते read परिपूर्व तांस्तु वेरवाचरन् ।  
अर्पुनिरपुङ्गातादि ताः पञ्चावन्ते as in S.

P. 1086, l. 9—for वनतया read वनताः

P. 1087, l. 1—for दासीदासा बृहन्ते read दासी—एत सुवकारा-  
विशब्दश्च कर्ममूलकः (V. L. मित्रकः) । इह तावदाद्या एव स्थितिः विशेषोपादाने  
'उत्तमप्यात् । वा वत्स दासी वेदवाचकान्यैः संसृज्यते । राजदासीव दासी वा सा  
विपुहयते as in S.

P. 1087, l. 2—for विभागे चैतत्त्रिपुर्वं चाक्षिप्रमच्छन् read विष-  
विभागे चैतत्त्रिपुर्वं वक्ष्यामः । प्रवक्षिताः अरचकाः कीलमित्रादयः । ताहि कामुक इव  
चिह्नमच्छन्नाः—as in S.

### VERSE CCCLXIV

प्राप्नुवाकुरः—V. L. प्राप्नुमहेति

P. 1087, l. 5—for एव इत्यवधेः read इत्येवात्र as in S.

### VERSE CCCLXVI

समाभिपद्येत् पिता बहि—V. L. समागच्छेत्समाधि (Vivādaratnākara,  
p. 402).

शुल्कं दद्यात्—V. L. शुल्कं दान्यः

P. 1088, l. 1—for अकामायाः read अकामायाः कन्यायाः as in  
Mad.

— l. 4—for समं read समी

— l. 5—for तदनु read अनु

— l. 7—for कतेन read व्यंतेन

— l. 9—for प्रतिपत्ता read प्रतिपात्ता as in Mad.

### VERSE CCCLXVII

तस्याद्य कर्माजकगुरुः—V. L. (a) तस्याद्यकर्मैकगुरुः, (Parāshara-  
mādhava Vyavahāra, p. 321, Mitākṣarā 2. 288, and Aparārka,  
p. 858), (b) वेदस्याजकगुरुः तस्य, (c) तस्याद्य कर्मणे अकगुरुः, (Vivādar-  
atnākara p. 303).

चाहेति—V. L. चाहति (Parāsharamādhava, p. 321, Mitākṣarā  
2. 288).

P. 1089, l. 1—for विज्ञाव read विज्ञाव as in Mad.

—— l. 2—for कर्त्ताः read कर्त्ताः

—— l. 3—Bring the whole of line 4 after संहारोपम

### VERSE CCCLXVIII

सकामां दूषयन्तुष्यो नाङ्गुलिष्वेदमामुवाच—V. L. (a) सकामां दूषयेन्तु  
नाङ्गुलिष्वेदमर्हति, (b) सकामां दूषयन्तु नाङ्गुलिष्वेदमामुवाच (Vivā-  
daratnākara, p. 403.)

P. 1089, l. 6—After अथ add वा

—— l. 7—for एतामर्थेद्वय read एतामर्थेद्वय

### VERSE CCCLXIX

तस्याः स्वात्—V. L. स्वात्स्याः (Vivādaratnākara, p. 403).

त्रिगुणं—V. L. त्रिगुणं (Aparārka, p. 859).

### VERSE CCCLXX

वा कर्त्तां विप्रकुर्वाणो—V. L. (a) वा तु कर्त्तां प्रकुर्वाणो, (Vivādaratnā-  
kara, p. 403), (b) वा च कर्त्तां प्रकुर्वाणो, (c) कर्त्तां प्रकुर्वाणा तु की

ता सप्तो—V. L. सप्तोऽसौ (Vivādaratnākara, p. 403).

अङ्गुल्योरेव वा ज्ञेयं—V. L. (a) अङ्गुल्योरेव ज्ञेयं चैव, (b) अङ्गुल्योरेव  
ज्ञेयं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 321, Vivādarat-  
nākara, p. 403, Mitākṣarā, 2. 288 and Apārārka, p. 859).

### VERSE CCCLXXI

संखिले—V. L. संखिलः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 119).

की ज्ञातिगुणदर्पिता—V. L. (a) ज्ञातिगुणदर्पिता (b) ज्ञाति कीगुणदर्पिता  
(Parāsharamādhava Āchāra p. 119), (c) की ज्ञातिगुणदर्पिता,  
(d) कीज्ञातिगुणदर्पिता (noted by Nārāyaṇa).

P. 1091, l. 1—for दर्पेण read ज्ञातिदर्पेण

—— l. 2—for मेवा read मेव.

## VERSE CCCLXXII

तत्र दक्षेत् पापकृत्—V. L. तावन्नायदस्ति द्युतः

## VERSE CCCLXXIII

संवत्सरेऽभिरास्तस्य—V. L. संवत्सराभिरास्तस्य (noted by Medhātithi, who notes the other reading also).

P. 1092, l. 1—for स्तरे read स्तरं प्रतिपाद्यातीते संवत्सरे as in Mad.

P. 1092, l. 3—for स्तेयमिति read क्षियमिति

—— l. 4—for स्तेयकारो read स्तु यकारो

—— „ —for शत read द्वात

—— l. 5—omit सत्रलेख वात्य

—— „ —for द्वात्यार के सङ्ग्रहीना काला read कालाः । के सङ्ग्रहीना  
वात्यां

—— l. 7—for गौ read गीय as in Mad.

—— l. 9—for मृषे read मये

—— l. 10—for निरुपपद्य read दुष्पपादं

—— l. 11—for क्यु read वात्य

—— l. 13—for द्वात read द्वा as in Mad.

—— l. 15—for वत्स्य read वरस्य

—— „ —for मरणांतं चेद्गृहे read मरणां तिष्ठेद्गृहे

## VERSE CCCLXXIV

For the second line V. L.—(a) अगुह्येकाहसर्वस्वी गुह्यो सर्वेय  
हीयते (Parāśharanūdhava Vyavahāra, p. 318), (b) अगुह्येकाहसर्वस्वी  
गुह्ये सर्वेय हीयते (Vivādaratnākara, p. 395);—(c) अगुहं साहसर्वस्वी  
गुहं सर्वेय हीयते (Bālabhaṭṭi 2. 286).

अगुह्यमग—V. L. अगुह्ये सप्त.

सर्वस्वी—V. L. (a) सर्वस्वी : (Mitākṣarū 2. 286, (b) सर्वस्वं  
गुह—V. L. गुहे

P. 1093, l. 1—for गङ्ग read गङ्ग

— „ —for ल read ल

—l. 2—for लङ्ग read लङ्ग

—l. 3—for पराधानस्त रमे read पराधितमे

### VERSE CCCLXXV

विरोधतः—V. L. विरोधितः (Vivādaratnākara, p. 396).

### VERSE CCCLXXVI

गण्येता—V. L. सेवेता (Mitākṣarū 2. 286).

वचगुहां तु—V. L. वचगुहायां

P. 1094, l. 3—for मित्वयेनेति क्रमः read मित्वर्थः । मेलिङ्गः as in Mad.

— l. 4—for कारादण्डं read कारादण्ड

The Vivādaratnākara (p. 396) quotes Manu as—

ग्राह्याणि वचगुहां तु सेवेतामिति स्थितिः ।

गुहां चेष्टुम्वहण्यो दण्डयो वा कटाभिना ॥

### VERSE CCCLXXVII

P. 1094, l. 7—for विप्रयुज्य read युज्य

P. 1094, l. 1—for यज्युसे read यज्य गुहे

### VERSE CCCLXXVIII

यज्य—V. L. ज्ये (noted in Bālabhātṭi 2. 286).

P. 1095, l. 4—for सनाह्वयेनाधिके read सनाह्वयेधिके

## VERSE CCCLXXIX

प्राधान्तको—V. L. प्राधान्तिको (noted by Medhātithi; Vivādaratnākara, p. 393).

P. 1095, l. 10—for मौखं read मौख्यं as in Mad.

— for प्रसक्त read प्रसक्त

## VERSE CCCLXXX

प्रायश्चित्त—V. L. प्रायश्चित्त (Prāyashchittavivēka, p. 183).

राष्ट्रादेन—V. L. (a) राष्ट्रायदेन, (b) राष्ट्रायदेन

P. 1096, l. 2—for दुष्पद Mad. reads अनपचारणे

## VERSE CCCLXXXI

प्राशङ्ग—प्राशङ्ग (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 159).

शुचि—V. L. कचिद्

विचले शुचि—(a) शुचि विचले (Vivādaratnākara, p. 632); (b)

विचले कचिद् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 159).

## VERSE CCCLXXXII

दूजेद्—V. L. दूजद् (Vivādaratnākara, p. 393).

तापुनी—V. L. तत्समं (Vivādaratnākara, p. 393).

After 382 some Mss. have the following additional verse:—

अग्निर्वा यैव वैदवां च गुहां तु प्राकृतो दूजद् ।  
न दूजद्गुहः कर्तव्यो दाप्यस्तुतमसाहसम् ॥

## VERSE CCCLXXXIII

सहस्री—V. L. सहस्रं



## VERSE CCCLXXXIV

पद्मसर्ग—V. L. पद्मसर्गो (Vivādaratnākara, p. 396).

मौण्डकमुष्णेषु—V. L. मौण्डकमुष्णेषु (Vivādaratnākara, p. 396).

दण्डमेव—V. L. मौण्डकमेव (Lakṣmidhara, noted in Vivādaratnākara, p. 396).

## VERSE CCCLXXXV

सहस्रं त्वत्त्व—V. L. सहस्रमन्त्र्य (Vivādachintāmaṇi, p. 178).

अगुप्ते चत्विवावैरवे युग्मा वा ब्राह्मणो ब्रूयन्—V. L. (a) विमः  
चत्विविट्पुत्रकीरगुप्ताः परिव्रजन्; (b) अगुप्ते वैरवराजन्वे युग्मा वा ब्राह्मणो ब्रूयन्  
(c) अगुप्ता चत्विवा वैरवा युग्मा वा ब्राह्मणो ब्रूयन् (Vivādachintāmaṇi,  
178).

P. 1098, l. 3—for गुह्याग read अगुह्याग

— l. 3—for पदेष्टो read पदेरवा

After 385 some Mss. have the following additional  
verses—

युग्मोपजायतापीयाज्यं मुष्णेत किञ्चिन्वात् ।  
तेभ्यो दण्डाहृतं द्रव्यं न कोऽपि सम्प्रवेष्टयेत् ॥  
अवाजिकं तु तत्रावा दद्याद् भृत्यकथेतमम् ।  
यथा दण्डगतं वित्तं ब्राह्मणेभ्यस्तु लभ्ययेत् ।  
भार्यापुरोहितस्तेना वे चान्ये सहिवा द्विजाः ॥

## VERSE CCCLXXXVI

P. 1098, l. 7—for श्रीगणमन्त्र्य read श्रीगः अन्य as in Mad.

## VERSE CCCLXXXVII

कुत्समावेयु—V. L. कुत्सामावे (Vivādachintāmaṇi, p. 264).

समावेयु—V. L. करावेयु

P. 1099, l. 1—for साक्षाज्य परः प्रा read साक्षाज्यं पर प्रा

— „ —for समावेयु read समावेयु

## VERSE CCCLXXXVIII

चत्विक्—V. L. (α) चत्विक्, (b) चत्विक्, (c) चत्विक्

वाच्यं चत्विक् त्यजेद्यदि—V. L. वाच्यचत्विक् त्यजेद्यदा (Vivādaratnā-kara, p. 122).

यत्—V. L. यान्तं

P. 1099, l. 4—for सत्विप read सत्त्वप as in Mad.

—— l. 5—for कर्मबोहितरेतरत्यागे read प्रारब्धकर्मबोहितरेतरत्यागेन

—— l. 6—for तस्यायमव्यायः read तस्यायमव्यायः as in Mad.  
or तस्यायं व्यायः

—— l. 8—for योजनीयाः read याजनीयाः as in Mad.

—— l. 11—for अथ वाजकावृत्ति read अथाज्यवाजनाध्यापकावृत्ति;  
though Stenzler reads अज्ञानाध्यापनावृत्ति (Gautama 21, 12, 13).

## VERSE CCCLXXXIX

राज्ञा—V. L. राज्ञो (Vivādachintāmaṇi, p. 154).

P. 1100, l. 1—for सक्तायाः read स्वकृतितायाः.

—— l. 3—for संभोगे read असम्भोगे

—— l. 4—for ज्ञाने read पाने as in Mad.

## VERSE CCCXC

हितमात्मनः—V. L. आत्मनो हितम्

P. 1100, l. 6—for मानां read मानानां.

## VERSE CCCXCI

P. 1101, l. 2—for आचार्यसाहित्ये read अर्चायां सहस्रं as in S.

—— l. 2—for स्वधर्मं read स्वधर्म

—— " —for महत्ये read सहस्ये.

—— l. 3—for अथममृत्यु read अथममृत्यु

## VERSE CCCXCH

प्रतिवेरवा—V. L. प्रतिवेरवा

विप्रो—V. L. विप्रौ (Vivādaratnākara, p. 358).

P. 1101, l. 5—for प्राप्ती read जाधि

— l. 6—for वसन्तौ read वसन्मुच्यते । यतश्च भोगिवाद्यामपि-  
प्रतिवेरवस्वपदेशोऽस्वेव सर्वथा । अथवा आचानेन गृहान्तिके विवसन्तावाभ्यां  
शब्दाभ्यामुच्यते । तौ as in I. O.

## VERSE CCCXCIII

तद्वन्—V. L. तद्वन

हिरण्यं—V. L. हिरण्यं,

हिरण्यं चैव मायकम्—V. L. हण्डं चैव स मायकम्.

P. 1102, l. 4—for उभयं read दातव्यं

## VERSE CCCXCIV

न दाप्याः केनचित्करम्—V. L. (a) न दाप्यः केनचिद्वसम्, (b) न दाप्याः  
केन चित्करम् (Vīramitrodaya Rājānīti, p. 252).

P. 1102, l. 6—for कर्मवत्कार read केन चित्करं as in S.

— ll. 6-7—for दातव्या read न दाप्या as in S.

## VERSE CCCXCV

आधिसातीं—V. L. आधिसातीं

## VERSE CCCXCVI

शास्त्रज्ञे—V. L. शास्त्रज्ञी

नेत्रिज्वालेजकः शरीः—V. L. निज्वालासंज्ञि नेत्रकः (Aparārka, p. 824).

P. 1103, l. 5—for मो ह्यो वेना read मोऽह्वाय । तेना as in S.

— l. 7—for अथवाच्य read अथवाच्ये । कृत्वेन व as in S.

## VERSE CCCXCVII

तन्मुवावो दृक्पलं—V. L. तन्मुवावः पलं दृक्  
 पलं...पलादि—V. L. कलं...कलादि

P. 1104, l. 3—for वृद्धि read वृद्ध

## VERSE CCCXCVIII

नृपो हरेत्—V. L. हरेन्मृपः

P. 1104, l. 2—omit च

— l. 6—for वेषु read तेषु

— „ —for शौकि read शौकिक

— „ —for कवचिकवसारसा read कवचकवसारसा

— l. 7—for गत स्यान्वदे read नीतस्य दे

P. 1105, l. 1—for ज्ञापि read ज्ञापयि

— „ —for पण्य एव read पण्यम् । एवं

## VERSE CCCXCIX

राज्ञः—V. L. राज्ञा (Aparārka, p. 834).

सर्वहारं हरेन्मृपः—V. L. सर्वस्य हारवेन्मृपः (Aparārka, p. 834).

विहंरतो—V. L. विचिपतो (Aparārka, p. 827).

हरेन्मृपः—V. L. नृपो हरेत्

P. 1105, l. 4—for कुङ्कुमप्राप्तेषु read कुङ्कुमं प्राप्तेषु

— ll. 4-5—for तत्र तस्य प्रज्ञाकर्म read तद् तत्र प्रज्ञाकर्म

— l. 4 —for कुङ्कुमप्राप्तेषु पद्मे read कुङ्कुमं प्राप्तेषु पद्मे

## VERSE CD

P. 1106, l. 1—for वासिष्ठा read वासिष्ठ

## VERSE CDI

विचार्य—V. L. विज्ञाय

P. 1106, l. 7—for चराणि read चरणि

## VERSE CDII

पदे पदे—V. L. पदे मासे (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 315, Aparārka, p. 827 and Mitākṣarā 2. 251).

अवगाते—V. L. तवागते

P. 1107, l. 2—for वही read वहि

## VERSE CDIII

सर्वे च स्वात्पुत्रचितम्—V. L. (a) सर्वे तु स्वात्पुत्रचितम्, (b) सर्वे तत्पुत्रचितम्, (c) सर्वे स्वात्पुत्रीचितम्, (d) सर्वे पात्रिचितम्, (e) सर्वे तः स्वात्पुत्रचितम्, (f) सर्वे तत्पुत्रचितम् (Vivādaratnākara, p. 301).

## VERSE CDIV

वागे तरे—V. L. (a) वागतरं (Vīramitrodaya Rājanīti p. 270), (b) वागे तरे (Vivādaratnākara, p. 640).

वीर्ये—V. L. वीर्ये (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 270).

दाप्यं—V. L. (a) दाप्यः (do.), (b) ददाप्यं (Vivādaratnākara, p. 640).

तरे—V. L. (a) तरम् (Vivādaratnākara, p. 640), (b) तरे, (c) तरः

वीर्योऽर्पणं तरे—V. L. वीर्योऽर्पणं तरम् (Aparārka, p. 834).

पुमात्—V. L. पुरः

विचरः—V. L. (a) विचरः (Aparārka, p. 834, (b) विचिकः (Vivādaratnākara, p. 640).

P. 1108, l. 1—for मयं read मय्यं

## VERSE CDV

P. 1108, l. 5—for वरि read जपरि

— l. 6—for ज्वरं read ज्वर

## VERSE CDVI

P. 1109, l. 1—for जग read जग

— l. 5—for कश्चिन्ते read कश्चिन्ते

## VERSE CDVII

आरुक्ता—V. L. आरुक्ता (Aparārka, p. 835).

तारिकं तरे—V. L. तारिकं कर

## VERSE CDVIII

दाहानां...दाहोरेव—V. L. (α) दाहानां...दाहोरेव (Vivādaratnākara, p. 641).

तदाहोरेव दाहानं समागम्य—V. L. नावाकरोः प्रदेवं तत्समागम्य

P. 1110, l. 2—for कियिकीकृतवातां read कियिकीकृतवातां

— l. 3—for स्वरामाजना read स्वरामा

## VERSE CDIX

अवहारस्य निर्वचः—V. L. अवहारविनिर्वचः (Vivādaratnākara, p. 641).

P. 1110, l. 4—for रावाहज read रावाह वद् ज

— l. 6—for क्वो read क्वो

## VERSE CDX

यज्ञं दास्यं—V. L. दास्यं यज्ञं (Vivādaratnākara, p. 626).

P. 1111, ll. 1-2—for एव एव...एव read एव एव...एव एव  
इति चेदत्राद्येव एव एव एव ।

P. 1111, l. 2—for कर्मोधि read कर्माधि

—— l. 2—for कर्मन् read विकर्मन्

—— l. 3—for तत्र विधिः read न तत्र विधेः

—— „ —for सचेदीदृशो read सचेदृशो

—— l. 5—for तावपीति read तोऽपीति

### VERSE CDXI

वृत्तिकर्मिणी—V. L. वृत्तिकर्मितम् (Vivādaratnākara, p. 153).

कारणे—V. L. कारवन्

P. 1111, l. 6—omit आह्वयस्व च not in S.

—— l. 8—for परिवच read परिच्छद्वच

—— l. 9—after दास्व add न as in S.

### VERSE CDXII

ओमाद्—V. L. ओहाद् (Aparārka, p. 789).

दास्वन्तु कारवन्तोमाद्—V. L. नो दास्वन् कारवेतोमाद् (Vivādaratnākara, p. 153).

प्रभाकत्वाद्—V. L. प्रभाकत्वाद् (Vivādaratnākara, p. 153).

P. 1111, l. 11—for करचं read करच

—— „ —for नादिकं च read नादिक

—— „ —for वाचः read भावः

P. 1112, l. 1—for लो I. O. reads ल

### VERSE CDXIII

आह्वयस्व स्वयन्मुवा—V. L. स्वयन्तेव स्वयन्मुवा

## VERSE CDXIV

कस्तस्मात्—V. L. कस्तं तस्मात् (Vivādaratnākara, p. 146).  
 विवृष्टो—V. L. (a) विवृष्टो, (b) तिवृष्टो (Aparārka, p. 786).  
 विमुच्यते—V. L. प्रमुच्यते (Vivādaratnākara, p. 146).

P. 1112, l. 3—for दास्वा.....सुष्टोपि read तन्मुक्तोपि

—— l. 4—for क read कः

—— „ —द्रो वा read द्वात् । तत् वा

—— l. 5—for वा दास्वान्मोक्षः read दास्वान्मोक्षम्

## ,VERSE CDXV

सहीते—V. L. सहैवा (Aparārka, p. 789).

P. 1113, l. 4—for विज्ञावते read विज्ञावेत्

—— „ —for दासाः read दास्वाः

—— ll. 4-5—for गुण वे read गुण

P. 1113, l. 5—for सर्वं दूषोचरे read सर्वं चोचरोचर

—— l. 6—for दिवा read द्वादशदिवाः

—— ll. 9—for दिव्य read दिव्यम्

—— l. 13—for जन का read जनः स्वा

—— „ —for भित्तयेन read भित्तेन

## VERSE CDXVI

जावां—V. L. जावाः

P. 1114, l. 7—after सा add न

—— l. 8—Before कन्धे add दृक्पुनश्चरयोरपि दृक्पुनश्च

—— l. 9—After कल्पम् add तथा हि



## VERSE CDXVII

विज्ञानं—V. L. विज्ञानो

P. 1114, l. 10—for तथा च read अतः

— " —for तदुक्तं read तदुक्तं

— " —for सर्वस्य दासः read सर्वदासः

— l. 11—Before कर्तव्या add न

## VERSE CDXVIII

होमवेताविदं—V. L. होमवन्ताविदं

P. 1115, l. 1—for कर्म read स्वकर्म

— " —for आचवेदन read आचवितु न लभेत् । अतः as  
in S.

## VERSE CDXIX

P. 1115, l. 3—for नादय read नादयः

## VERSE CDXX

प्राप्नोति परमां गतिम्—V. L. प्राप्नोति महीपते

---

## Adhyaya IX

### VERSE I

अनाद् वक्षामि बाध्यताम्—V. L. अने वक्षामि बाध्यतम्

P. 1117, l. 7—for प्रायेण read प्राये

— „ —for वामि read वक्षामि

— „ —for ग्रहणश्रुतिः read ग्रहणं स्तुतिः

### VERSE II

विषयेषु च सङ्गमः—V. L. विषये सङ्गमनाथ (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 322).

संज्ञायां आत्मनो—V. L. (a) संज्ञायां आत्मनो (Mitākṣarā, 2. 295),  
(b) संज्ञायाः स्वात्मनो

आत्मनो चये—V. L. आत्मानमात्मना (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 98).

P. 1117, l. 10—for दिव्यवतः read दिवु सङ्गमः

P. 1118, l. 2—Omit अवदिता भवति

— „ —for आसी read आसि

### VERSE III

सो स्वातन्त्र्यमईति—V. L. स्वातन्त्र्यं कश्चिद् विनाः (Samskāraratnamālā, p. 674).

रक्षति स्वाधिरे दुष्टाः—V. L. दुष्टास्तु स्वधिरे भावे (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 286 and Vivādaratnākara, p. 410).

P. 1118, l. 7—for विद read विद

— l. 8—for वाधि read वाधि

P. 1118, ll. 11—12 omit तेन सर्वविद्याविषयं

— l. 12—for नेवाचैः read नवैः

— l. 13—for नस्तथा read नस्तथा

#### VERSE IV

वाच्यो...वाच्यमात्रपक्षः—V. L. वाच्यो...वाच्यमात्रपक्षः

वाच्यो मातु—V. L. वाच्यो मातु

#### VERSE V

विवेकतः—V. L. प्रवक्तुः (Vivādaratnākara, p. 411).

प्रसङ्गेभ्यः—V. L. प्रमादेभ्यः (Samskāraratnamālā, p. 675).

After (5) Some Mss. have the following additional verse—

आचार्या रक्षमाचार्या प्रजा भवति रक्षिता ।

प्रजाया रक्षमाचार्यामात्मना भवति रक्षितः ॥

#### VERSE VII

कारिणं च—V. L. च विचिं च (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 323).

स्वं च धर्मं—V. L. (a) स्वधर्मं हि (Vivādaratnākara, p. 411);

(b) स्वधर्मैव (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 98).

प्रसङ्गेभ्यः—V. L. (a) प्रजां चैव, (b) प्रमादेभ्यः

P. 1120, l. 3—for साध्यं स्वीकरोते read साध्यः कियं पते

— l. 5—for तद्भवति read तद्भवति

#### VERSE VIII

नद्वर्त्ता—V. L. दुष्टः

आचार्यो सम्प्रविश्य—V. L. आचार्यो प्रविश्य स्वां

P. 1120, l. 6—for प्रत्या read प्रत्या प्रत्या इदरे प्र

— " —for मर read मर as in N.

— l. 7—for कथय read कथय आचार्य

## VERSE IX

मृतं सूते—V. L. सूते पुत्रं

क्षिप्तं—V. L. क्षिप्तो (Vivādaratnākara, p. 414).

P. 1121, l. 2—for नासिं च माय read नासित्वम् । समाय

— l. 3—for अकृ...वमयु read अकृष्टयुक्त्व गमयमयु

## VERSE XI

यैव विधोऽप्येव—V. L. वा विविधोऽप्येव

दौघे चर्मे अक्षयत्वां च—V. L. (α) दौघचर्मे च पक्ष्याश्च (Vivādaratnākara, 416); (b) दौघे चर्मेऽक्षयत्वां च (Smṛtitattva II, p. 147).

पारिषाक्यस्व—V. L. (α) पारिषाक्यस्व, (b) परिषाक्यस्व, (c) परीषाक्यस्व, (d) पारीषाक्यस्व, (e) पारिषाक्यस्व (Madanapārijāta, p. 192), (f) पारिषाक्यस्व (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 323), (g) पारिषेक्यस्व, (h) पारिषाक्यस्व

वेचये—V. L. (α) वेचये (Vivādaratnākara, p. 416); (b) रचये (Smṛtitattva, II p. 147).

## VERSE XII

P. 1122, l. 5—for कम्पुलेन read कम्पुलिनः सैः

— l. 6—for ववेहं read ववेह

## VERSE XIII

विरहोऽयम्—V. L. विरहोऽयम्

पारीक्षद्वय्यानि—V. L. (α) पारीक्षां द्वय्यानि, (b) पारीक्षां द्वै द्वय्यानि

गेहवास—V. L. (α) गेहवास (Aparārka, p. 108); (b) गृहवास, (Vivādaratnākara, p. 430).

P. 1123, l. 1—for बहुष्यन् read बहुषि विनाष्यन्

## VERSE XIV

संक्षिप्तः—V. L. विक्षिप्तः

पुत्र्यं वा विर्यं वा—V. L. (α) विर्यं कथयन् वा (Vivādaratnākara p. 412), (b) कथयन्कथयन् वा (c) कथयन् पुत्र्यं वा

P. 1123, l. 4—for पुत्रा read पुत्र

## VERSE XV

चलविज्ञाप—V. L. (a) चलविज्ञाप (b) चलविज्ञाप, (Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1123, l. 5—for रेतसे read चेतसे

## VERSE XVII

अवाचताम्—V. L. अवाचताम् (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 412).

ब्रह्मभावं—V. L. ब्रह्मभावं (Vivādaratnākara, p. 412 and Kullūka).

P. 1124, l. 5—for नेपदी read नेपादी

## VERSE XVIII

For the second half there is another reading—विरिञ्चिता अवाचताः किवो विवमिति स्थितिः, which, Hopkin's remarks, is indicated "by other texts and supported by general statements in the Nirukta".

धर्मो व्यवस्थितिः—V. L. धर्मो व्यवस्थितिः (Jolly ; Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1125, l. 3—for अवहितमन्त्रे read अवहितेष्टे

— ll. 3—after ततश्च add प्रतिषेधमवमाना यत् किञ्चित् कील-  
वन्ति कर्म वेन केन चिन् क्रियते—as in S.

P. 1125, l. 5—for ते ते read ते

— „ —for वादि read वाद्

— l. 2—for वृत्तमिति read श्रुतमिति

— l. 8—for हस्ताऽस्त्रि read हयोरस्त्रि

— „ —for दम्बद्वय read दम्बद्वय

## VERSE XIX

विगीता विगमेष्वपि—V. L. (a) गदिता विगमेष्वपि (b) विगीता विगमेष्वपि (c) विगदा विगमेष्वपि (noted by Medhātithi).

विष्कृतीः—V. L. विष्कृतिश्च (Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1126, l. 1—for च संम read चासंम

— l. 2—for एकादश read एकदश

— l. 3—for विदकः read विदकम् as in Mad.

— l. 6—for दिवच read दि वच ऊच

— „ —for दासी read दासां

— „ —for वदन् read वदन्

## VERSE XX

दुर्गन्धः—V. L. दुर्गन्धं

P. 1126, l. 7—for इति कार read इतिकार

— l. 9—for वा उत्पिपुः read मत्पिपु

— ll. 9-10—for रेत इति read पितेति

— l. 10—for कश्यते read कश्यते

## VERSE XXI

आयसनिहं वतिक्रिय—V. L. यच्च आयसनिहं की

व्यभिचारस्य—V. L. व्यवहारस्य (Vivādaratnākara, p. 413).

## VERSE XXII

P. 1128, l. 2—for विचैर्म read विचैव च

## VERSE XXIII

कार्त्तिकं च—V. L. (a) कार्त्तिकी (b) कार्त्तिकी

## VERSE XXIV

दुताद्यान्वाङ्—V. L. दुते चाप्याङ्—noted by Medhātithi.

ग्राह्याः स्तैः स्तैः—V. L. ग्राह्यास्तैस्तैः

अपहृष्ट—V. L. अवहृष्ट (Vivādaratnākara, p. 416).

## VERSE XXV

प्रज्जनार्थं—V. L. प्रज्जनार्था (Vivādaratnākara, p. 416).

P. 1129, l. 4—for वस्वस्वा read वस्वास्वाः

## VERSE XXVI

P. 1129, l. 5—for बहि read कोहि

The first sentence reading with आङ् should precede the verse (26).

— l. 6—for बोद्धव्यं read पंचवर्गं

— l. 7—for प्रबोद्धव्यं read प्रबुद्धं

— l. 8—for विनि read वीनि

## VERSE XXVII

परिपालनम्—V. L. परिवर्धनम्

प्रत्यर्थं—V. L. (a) प्रत्यर्थं (Kullūka, also noted by Medhātithi, who does not note the reading प्रत्यर्थं as Bühler says), (b) प्रीत्यर्थं (Govindarāja), (c) प्रत्यर्थं

P. 1180, l. 1—Omit अत्र...कोटी, which is evidently a note made by the copyist.

— l. 2—for विजयं read विजयनम्

## VERSE XXVIII

धीम—V. L. धीमा (Madanapārijāta, p. 191).

च ह—V. L. (a) सदा (b) लिङ्ग (Madanapārijāta, p. 191).

## VERSE XXIX

शोकात्—V. L. शोकम्

मनोवाग्देहसेवता—V. L. (a) मनोवाक्कायसेवता (b) मनोवाग्देहसेवता

Verses 29 and 30 are only repetitions of Verses 164 and 166 of Adhyaya V. Though Medhātithi says here—पुनरे  
श्लोकादिमौ व्याख्यातौ, it is noteworthy that under Adhyaya V  
also he has not vouchsafed any व्याख्या of these two verses.

## VERSE XXXII

भर्तुः—V. L. कर्तुः

कर्तरि—V. L. भर्तरि (Kullūka).

P. 1132, l. 1—for संस्कृतो read संस्कृता

— l. 3—for वेप्रियो read वेप्रियं

## VERSE XXXIII

P. 1132, l. 8—for कारकः read काकः or कारः as in Mad.

— l. 9—for नावापदेत्य read नाव च हेत्य

— „ —for अन्वया read अया as in Mad.

## VERSE XXXVI

वाच्यं कथ्यते—V. L. (a) वाच्यमुच्यते (b) वाच्यं वाच्यते

तत्परिमन् बीजं स्वैर्व्यञ्जितं गुणैः—V. L. तत्परिमं बीजं स्वैर्व्यञ्जितैर्गुणैः

P. 1134, l. 2—for उत्पादिते read उपपादिते

— „ —for करवा read करवा as in Mad.

— l. 3—for गुणै read गुणैः

## VERSE XXXVII

P. 1134, l. 5—for पुण्यंति read पुण्यन्ति

— l. 7—for तच्च read तच्च

— „ —for पुण्यं नू read पुण्यन्तु



P, 1134, l. 7—for येमिगुबान्नाप्पति read येमिगुबान्नाप्पति

—— l. 8—for विमिसं...वर्तते read पुण्वतिर्वापुरमुवृत्तौ न वर्तते ।

इयं पानुवृत्तिः पुष्टेरन्नम् ।

—— „ —for पुण्य read पुण्यम्

—— „ —for न्वार्थ read नर्व

### VERSE XXXVIII

P. 1135, l. 1—for हरयावृत्त्या read हरयोम न्वा

—— „ —for उपि परम् read उपिरम्

—— l. 2—for वैक का read वैकः का

—— l. —for म्नुसविक् read म्नुसविक्

### VERSE XXXIX

शाळयो मुद्गाः—V. L. शाळयो वापि

प्ररोहन्ति—V. L. प्ररोहन्ते

P. 1135, l. 4—for वया वा read वयावीर्यं

### VERSE XL

P. 1135, ll. 6-7—Omit अन्वदुहं.....प्ररोहति

### VERSE XLII

पुसा—V. L. पुसां

P. 1136, l. 10—for वज्र read विज्र

—— „ —After इत्युक्त्वा add गाथा

### VERSE XLIII

विज्रः—V. L. विज्रः

वै विज्रं—V. L. (a) वै विज्रं (b) विज्रितं

## VERSE XLIV

P. 1137, l. 5—for पुत्रोऽप्येनापि read पुत्रोऽप्येनापि as in Mad. and S.

— l. 6—for अवेदस्य read अवेदकस्य as in Mad.

## VERSE XLV

प्रजेति इ—V. L. प्रजेह च

## VERSE XLVI

विद्यामीमः—V. L. (a) विद्यामीत (b) विद्यामीम्यं

P. 1139, l. 3—for अवे read अवेन

## VERSE XLVII

सकृदाह ददातीति—V. L. सकृदान् ददातीति (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 388).

ददातीति—V. L. ददातीति

सकृत्सकृत्—V. L. सर्ता सकृत् (Smṛtitattva II, p. 182).

P. 1139, l. 6—for आगच्छे read आगच्छे

— l. 7—for परिकल्प्य read परिकल्प्य

— „ —for अयसाव read अयसमादाव as in N.

— l. 8—for दास्येव read दा स्वादेव as in N.

— „ —for दितः read दितरैः as in N.

— „ —for आगच्छे read आगच्छे as in N.

— l. 10—for आगच्छे read आगच्छे

— l. 11—for अवाता read अवाता as in Mad. and S.

— „ —Before कजेरन् add न

— l. 15—for संवन्धः read संवन्धे

— „ —for दाने ति read दानम् as in S.

## VERSE XLVIII

महिषवाचिकास्तु च—V. L. जम्बादिमहिषीस्तु च (Vivādaratnākara, p. 578).

There is no Bhāṣya on this verse in any of the Mss. available.

## VERSE XLIX

परचेष्ट—V. L. परचेष्टे (Vivādaratnākara, p. 578).

## VERSE L

वस्तुव्यगोस्तु—V. L. (a) वस्तुव्यगोस्तु (Vivādaratnākara, p. 579),  
(b) वस्तुव्यगोस्तु  
मोक्षं लब्धितमार्थमस्तु—V. L. मोक्षं वृत्तमचेष्टितम्

## VERSE LI

कुर्वन्ति—V. L. करोति (Vivādaratnākara, p. 579).

## VERSE LII

गरीवली—V. L. वलीवली (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

जघ्नी—V. L. जघ्नी (Vivādaratnākara, p. 579).

चेष्टिषां वीचिषां—V. L. (a) चेष्टिषां वीचिषां (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350); (b) चेष्टिषा वीचिषा (Vīramitrodaya Samskāra, p. 656).

प्रत्येकं—V. L. प्रत्येकं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

## VERSE LIII

क्रियाभ्युपगमात्वेतत्—V. L. (a) क्रियाभ्युपगमात्वेतत्; (b) क्रियाभ्युपगमा-  
त् वेतत् (Mitākṣarā 2. 127); (c) क्रियाभ्युपगमात्वेन (Vivādaratnākara, p. 557).

## VERSE LIV

वेत्रिकस्यैव तद्गीर्णं—V. L. (a) तग्नेयं वेत्रिकस्यैव, (b) तग्नेयं वेत्रिकस्यैव (Vivādaratnākara, p. 579).

वीची—V. L. वहा (Smṛtitattva, II, p. 150).

P. 1142, l. 4—for वाच read नाच

— l. 6—सर्वदेवमावाचमिन्नः should go to l. 7, after कठमिति

## VERSE LV

महिषी—V. L. महिषा (Smṛtitattva II, p. 150).

P. 1143, l. 1—for हारस्य read हारः as in S.

— l. 3—for हरवार्यं वाहुग read हरवार्यत्वात्

## VERSE LVII

P. 1144, l. 1—for वदन्वाच read वदन्वाच

सम्बन्ध—V. L. सम्भिः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

प्रजेप्सिताणि—V. L. (a) प्रजेप्सिताणि; (b) बीजेप्सिताणि (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

P. 1144, l. 6—for तनेति read सन्तनेति

— „ —for केवलाणां read केवलाणाः

— l. 7—for ज्ञातवा read ज्ञाता

— l. 8—for विद्येयो read विद्योगो

— „ —for बोको read बोके

— „ —for विद्येयं read विद्येय

— l. 10—omit तर्हि विद्येय

— l. 11—for ग्रहवासेन read ग्रहयेन

— l. 3—for एकमव read एकत्वमव

— l. 5—for कार्या read कार्य

## VERSE LX

P. 1145, l. 6—for झीवादिबिभोषो...विधिः read झीवादिरूपे पत्नी  
जीवत्येव एव विधिः as quoted in Bālabhāṭṭi on 2. 127.

P. 1144, l. 6—for विद्युक्तां वो read विद्युक्तां वो

—l. 9—after मनेन add न

## VERSE LXI

अविद्वंसं—V. L. (a) अविद्वंसं (b) अविद्वंसं

P. 1146, l. 1—अस्य प्रतिप्रत्ययः should go before verse LXI

—l. 2—for इत्यतो read इत्यतो

— „ —for विधि read विधि

—l. 5—for तीव हति read तीवमिति

— „ —for न लिङ्ग read लिङ्ग

## VERSE LXII

निवृत्ते—V. L. (a) निवृत्ते (b) निवृत्ते

P. 1146, l. 9—for स्तुषा read स्तुषा

## VERSE LXIV

P. 1147, l. 2—for पत्न्याद्वि read पत्न्या नि

—l. 5—for शिष्टः read विशिष्टः

—l. 6—for विधिर्न वि read विधिर्न as in N. and S.

—l. 10—for न नु read न न

—l. 11—for वृद्धि read अवृद्धि

— „ —for सिद्धा read सिद्धापप

P. 1148, l. 1—for विगच्छन्त्येव read विगच्छन्त्येव

—l. 2—for लक्ष्यं read लक्ष्यं

## VERSE LXV

P. 1148, l. 5—for उद्गाहणे read उद्गाहः

—— l. 8—for मन्त्रे read मन्त्र

—— l. 9—for विद्याविति read विदितिति

## VERSE LXVI

द्विजैरविद्वद्भिः—V. L. द्विजैर्हि विद्वद्भिः (Vīramitrodaya Samskāra, p. 738.)

वेने—V. L. वेने

P. 1149, l. 2—for सम्भवय read सम्भव

—— „ —for नीतम read नीतमो न

—— l. 3—for मन्त्रेषु तु read मन्त्रेषु न

—— l. 5—for विद्येषु read विद्येषो

## VERSE LXVII

P. 1149, l. 7—for उक्तं read इत्युक्तम्

## VERSE LXVIII

तं विगर्हन्ति—V. L. गर्हन्ते तं हि (Vīramitrodaya Samskāra, p. 738).

ततः—V. L. तदा

कां क्षिपद्—V. L. काः क्षिपः

पत्नार्यै—V. L. पत्नार्यै (Vīramitrodaya Samskāra, p. 738).

P. 1149, l. 9—for अल्प read एव

## VERSE LXIX

सत्ये कृते—V. L. सत्यकृते (Smṛtitattva II, p. 129.)

## VERSE LXX

सहस्रहृत्—V. L. दृषक् दृषक् (Noted by Bālabhāṭṭi on 2. 127).  
P. 1151, l. 3—for कां read क

## VERSE LXXI

पुष्पानृतम्—V. L. पुष्पोऽनृतम्  
P. 1151, l. 7—Before तस्य add तत्

## VERSE LXXII

कन्यां विगर्हिताम्—V. L. कन्यां पतिव्रताम्  
P. 1152, l. 1—for विधि read विधिः as in Mad.  
—— „ —for विधीयत् read विधियत् as in Mad.  
—— l. 2—for एह...गृहीतां read एहपूर्वां प्रतिगृहीतां or नष्टां  
पूर्वप्रतिगृहीतां as quoted by Viramitrodaya Samskāra (p. 744).  
P. 1152, l. 3—for प्रदु read विप्रदु  
—— „ —for भाषी read भाषा  
—— „ —before एत add अन्ये

## VERSE LXXIII

अनाख्यायोपपाद्येत्—V. L. अनाख्याय प्रवच्छति  
तस्य तद्वितथं कुर्यात्कन्यादातुः—V. L. (a) तस्यापि वितथं कुर्यात्कन्यादाने,  
(b) तस्यापि वितथं कार्यं कन्यादातुः

## VERSE LXXIV

नरः—V. L. द्विजः  
P. 1153, l. 3—for अग्रहो read अरहो as in Mad.  
—— „ —for अग्रहे read अग्रध्ये as in Mad.  
Nandana inserts verses 95-96 after 74.

## VERSE LXXV

स्वविधा—V. L. न विधा

P. 1153, l. 7—for निहते read सेविहिते

— „ —for प्रतिग्रह read परगृह

## VERSE LXXVI

चर्मकार्याय—V. L. चर्महेतोस्तु

P. 1154, l. 2—for चोक्तं read नेक्त

— l. 3—for जीवन्ति read जीवन्तो

— l. 6—for आस्माद्वाच read आस्माद् वचनात्

— l. 7—for कर्मवदन् read कर्मभिः पिण्डदमन्

— l. 8—for पूर्वः read पूर्वः

— l. 14—for न्यसेवि read नि । न च सेवि

— „ —for काक इति read कालमिति

— l. 15—for युक्तं read युक्तम्

— l. 16—for सुकार्याय read लकार्याय

— l. 21—for विद्यात् read विद्वत्

— l. 23—for प्रसूते read प्रसूते

## VERSE LXXVII

दायं कृत्वा—V. L. दयां कृत्वा (Vivādaratnākara, p. 423), which is a misprint.

प्रतीचेत—V. L. उदीचेत (Vivādaratnākara, p. 423).

द्विवाद्या—V. L. (a) द्विचर्त्ती (Kullūka); (b) द्विचर्त्ती

त्वेना—V. L. देना (Kullūka).

P. 1155, l. 1—for स विष्का read न विष्का

— „ —for सम्य read सम्य as in Mad.



## VERSE LXXVIII

अतिक्रामेत्—V. L. अतिक्रमेत्

प्रमत्तं वा—V. L. (a) प्रमत्तं वा (b) प्रमत्तं च

परिच्छदा—V. L. परिच्छदैः

श्रीमसाञ्—V. L. श्रीपुसा

## VERSE LXXIX

न त्यागोऽस्ति द्विवक्ष्याम्—V. L. न तं द्विवक्ष्यास्त्यागोऽस्ति (Vivādarat-nākara, p. 423).

द्विवक्ष्याम्—V. L. द्विवाद्यावाः

P. 1156, l. 1—for कुर्यात् read कुर्यादी

— „ —before वातरेता add एको

— „ —for वाद्यं वो read ताद्यं वा

— „ —for तस्य read तस्या

## VERSE LXXX

मधपासस्यवृत्ता—V. L. (a) मधपासाधुवृत्ता (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 508) (b) मधपासप्रवृत्ता

वाचिवेत्तव्या—V. L. (a) साधिवेत्तव्या (b) वाचिवेत्तव्या (Samskūra-ratnamālā, p. 592) (c) पञ्चिवेत्तव्या (Madanapārijāta, p. 188).

P. 1156, l. 4—for प्रतिवेत्तमापद्यमाना read प्रतिविद्धमद्यमाना

— l. 4—for विद्यमस्य त्वस्य read विद्यमस्तत्त्वस्य

— l. 6—for स्ततः पात्र read स्तत्पात्र

— „ —for अतिप्रवृत्तौ read अमप्रवृत्तौ

— l. 7—for इन्नि read इनि

— l. 9—for हिंसा read हिंसा

— „ —for ताडय read ताडन

## VERSE LXXXI

दधमे—V. L. नधमे (Vidhānapārijāta II, p. 363).

इमेधिवेद्यान्दे—V. L. (a) इमेधिवेद्या स्वात् (Viramitrodaya Samskāra, p. 873; (b) इमेधिवेद्यया (Aparārka, p. 100).

P. 1157, l. 3—for अमविद्यमः read अयं नियमः as in Mad.

## VERSE LXXXII

च कर्हिचित्—V. L. (a) कथंचन (Aparārka, p. 160); (b) तु कर्हिचित् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 508).

## VERSE LXXXIII

द्वेषिता—V. L. (a) द्वेषिता (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509); (b) रोषिता (Vidhānapārijāta II, p. 59).

त्याज्या वा—V. L. न त्याज्या

P. 1158, l. 1—for ननु read ननु

— l. 2—omit मितारुणा

— „ —for भाष्यसंनिधि read संनिभाष्यम् ।

## VERSE LXXXIV

प्रतिषिद्धा विवेद्या तु—V. L. (a) प्रतिषिद्धापि चेद्या तु (b) प्रतिषिद्धाविवेद्या तु

प्रेक्षासमाजं—V. L. (a) प्रेक्षासमाजौ, (b) प्रेक्षासमाजे (Vivādaratnākara, p. 437).

P. 1158, l. 7—for दण्डः स्नातक्ये read दण्डे स्नातक्यम्,

## VERSE LXXXV

क्रमेण ज्ञात्—V. L. क्रमेणैव (Smṛtitattva, p. 298).

स्वाध्यायरा—V. L. (a) स्वध्यायरा (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509); (b) स्वाः स्वाध्यायरा (Vivādaratnākara, p. 419) (c) स्वाद्यय रा (Smṛtitattva, II p. 191).

वेरम<sup>1</sup>—V. L. वेरमवि (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509).

P. 1159, l. 1—before समानजातीवारच add समानजातीवा च

## VERSE LXXXVI

नैत्यकम्—V. L. (a) नैत्यकम्; (b) नैतिकम् (Vivādaratnākara, p. 419).

नास्वजातिः—V. L. नाभ्यजातिः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509 and Vivādaratnākara, p. 419).

स्वास्वैव—V. L. स्वा चैव

P. 1159, l. 4—for जाग्रथं read जागरथं as in S.

## VERSE LXXXVII

सजात्या—V. L. स्वजात्या (Vivādaratnākara, p. 419).

चाण्डालः—V. L. चण्डालः

## VERSE LXXXVIII

मिरु—V. L. मुरु (Samskāramayūkha, p. 103).

यथाविधि—V. L. विचक्षणः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 481).

P. 1160, l. 2—for प्राप्नोति रूप read प्राप्नोतिरूपः

— " —for स्वभावः read सुस्वभावः

— l. 3—for कामवश read कामावेश

— " —for प्राप्तं read प्राप्तं

— l. 4—for किङ्गम read किङ्गम्—अ

— ll. 4-5—for किङ्गधर्मयुक्ते तामपि read किङ्गम् धर्मप्रयुक्ततावानपि

— l. 6 —for नाथा read न था

After (88) some MSS. have the following additional verse—

प्रवक्ष्येमिहा कथासुसुकाळमवाभितः ।

अमुमत्वा हि तिष्ठन्वामेवो दुतारमुच्यति ॥

## VERSE LXXXIX

न चैदीना—V. L. नस्तेदीना (Samskaramayūkha, p. 102).

प्रवण्णेतु—V. L. प्रवण्णेत

P. 1161, l. 1—for न दाये read दाये

## VERSE XC

कुमारंशु—V. L. नारी शशु (Samskāraratnamālā, p. 501).

उदीचेत—V. L. उपासीत (Nandana and Viramitrodaya Samskāra, p. 772).

## VERSE XCI

यदि स्वयम्—V. L. यदास्वयम् (Viramitrodaya Samskara, p. 772).

## VERSE XCII

मातृकं मातृदत्तं वा—V. L. मातृदत्तं मातृदत्तं (Madanapārijāta, p. 148).

स्तेना—V. L. (a) स्तेयं (Aparārka, p. 94) (b) स्तेनः (noted by Medhātithi).

विश्वं कन्या—V. L. विश्वदत्तं (Viramitrodaya Samskāra, p. 772).

P. 1162, l. 3—for नालङ्का read नालङ्का

## VERSE XCIII

स हि—V. L. स च

P. 1162, l. 4—for निरोषोचं read निरोषोऽयम् । तत्र हेतुः as in S.

P. 1162, l. 5—for वेदविदुः read वाददतः

## VERSE XCIV

P. 1163, l. 3—for वषा read वषा

## VERSE XCV

विन्दते मेधहात्मनः—V. L. विन्देताविन्दुवात्मनः (which is not Medhātithi's reading, as has been wrongly asserted by Bühler and Hopkins).

P. 1163, l. 7—for वागु read वगु

— l. 11—for कश्येत् read कश्येत

— l. 12—for देवता read देवताया

— „ —after उच्यते add तथा

— l. 13—omit द्विषाणां

— l. 14—for पतिर्विन्देत read अविर्विन्देत

## VERSE CXVII

जियते—V. L. जियते (Madanapārijāta, p. 153).

कन्यायां दत्तशुल्कायां—V. L. कन्याया दत्तशुल्काया (Vīramitrodaya Saṁskāra, p. 739).

दत्तशुल्कायां—V. L. शुल्कदत्तायां

P. 1164, l. 4—for प्रमार्थेण वा read प्राप्ता सर्वेण वा

## VERSE XCVIII

P. 1165, l. 3—for प्रावक्षिते read प्रावक्षितविधानेन न

## VERSE XCIX

पुनरन्वय—V. L. नरन्वयस्व (Saṁskāraratnamālā, p. 503).

वदन्वयस्व प्रतिज्ञाय—V. L. वदन्वयस्वोन्वयुज्ञाय

P. 1165, l. 5—for वदुक्तं read वदुक्तं

— l. 6—for स्वातुज्ञाय read स्व प्रतिज्ञाय

— „ —omit वरं

— „ —for कन्या read कन्यां

## VERSE CI

अमीचरो—V. L. अमिचरो (Aparārka, p. 101 and Vivādaratnākara, p. 421).

P. 1166, l. 1—for अचनवित्ता read अचनवित्ता as in Mad.

## VERSE CII

नामिचरेतां तौ—V. L. (a) नातिचरेतां तौ, (b) नामिचरेतां

वियुक्ता—V. L. (a) वियुक्ता, (b) विमुक्ता (Vivādaratnākara, 421).

P. 1166, l. 7—for संहारः श्लो० read संहारश्लो०

## VERSE CIII

दायधर्म—V. L. दायभागं

## VERSE CIV

समम्—V. L. सह (Halāyudha and Pārijāta mentioned in Vivādaratnākara, p. 455; also Parāśharamādhava Vyavahāra, p. 326).

P. 1167, l. 1—तथा...सकामति is out of place. where it stands.

## VERSE CVI

सर्वमहंति—V. L. श्रद्धमहंति (Shrāddhakriyākaumudī, p. 450).

## VERSE CVII

स एव—V. L. स एव

P. 1168, l. 1—for अवाप्ति...महया read अवाप्ति...महया

VERSE CVIII

पितेव—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

भ्रातृन्—V. L. भ्राता (do.)

उवेहे अर—V. L. उवेहअ (Vivādaratnākara, p. 457).

पुत्रवत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

P. 1168, l. 3—for गहंवीयाः read अहंवीयाः । तैरप्ययं पितेति  
भाषणीयम् as in S.

VERSE CIX

P. 1169, l. 1—for य एवमुक्त्युवे read य एवं गुणो उवे

VERSE CX

अउवेहवृत्तिर्वस्तु स्यात्—V. L. (a) अउवेह एव वस्तु स्यात्, (b) अउवेह-  
वृत्तिर्वस्तु (Vivādaratnākara, p. 457).

P. 1169, l. 3—for पुत्रे च read पुत्रे इव

— " —omit कनीयांसोपि तथैव वर्तन्तेति

— l. 5—for पुत्र read मित्र

VERSE CXI

धर्मकाव्यवा—V. L. धर्मकाव्यवा (Aparārka, p. 719).

धर्मा...क्रिया—V. L. धर्माः...क्रियाः (do.).

P. 1170, l. 1—for निरपेक्षत्वं read निरपेक्ष एव as in Mad., or  
निरपेक्षत्वं as in S.

P. 1170, l. 6—for मांश्च तत्त्वं read मांश्चमेवं च

— l. 7—for आद्याहव read आदौ । आहव

— l. 8—before प्रतिपद्यते add न

— l. 9—for वज्रते read वज्रेते

— l. 10—for कुर्वति read कुर्वीत as in Mad.

## VERSE CXII

अवेष्टस्य विंश उद्धारः सर्वद्रव्यान्व बहुरम्—V. L. अवेष्टः सप्तदशरेवंशं  
सर्वद्रव्यान्व बहुरम्

तुरीयं तु—V. L. तृतीयं तु

P. 1170, l. 12—for हेयो read हेयां

— L. 14—for कलियु read कृतयु

— l. 17—for प्राप्त read प्राप्ताः

— " —for नहि read नहीदं

— l. 18—for हेतु read हेतुः

— " —for देशः सर्वं read देशपूर्वं as in Mad.

— " —for निजान् जनपदं read जातिजानपदान्

P. 1171, ll. 3—4—for मध्यद्रव्यान्वा read सर्वद्रव्यान्वा

## VERSE CXIII

बयोदितम्—V. L. मिथो यदि

P. 1171, l. 8—for मध्यमंमध्य read मध्य

— l. 9—for श्लोकैर्ब read श्लोके ब

## VERSE CXIV

वरम्—V. L. वरान् (noted by Medhātithi.)

धनजातानां—V. L. धनजातीनां

अश्वम्—V. L. अश्वम्

P. 1172, l. 2—for दशान्...दशशब्दः read अश्ववाक्वर्गाद् वरमेकमादधीत  
यदि दशनाबोऽभ्या वा सन्ति तदैकं जेष्टमादधीत दशान्बन्धे वर्गे दशशब्दः as in S.

## VERSE CXV

देवं तु—V. L. देवं स्वात् (Vivādaratnākara, p. 476).

एकवर्गम्—V. L. स्ववर्गम्



P. 1172, ll. 5-6—for विशेषतो read विशेषतो as in Mad., or विशेषवंतो

P. 1172, l. 7—for पानविधिं read पायनविधिं

## VERSE CXVI

स्वेर्षा—V. L. तेषां

## VERSE CXVII

ततोऽनुजः—V. L. ततोऽपरः (Vyavahāramayūkha, p. 43).

## VERSE CXVIII

प्रवृत्तुः—V. L. स्वं वृत्तुः (Parāśharamādhaya Vyavahāra, p. 345).

स्वाभ्यः स्वाभ्यः—V. L. (a) स्वेभ्योऽभ्यः (Aparārka, p. 731 and Mitākṣara, 2 ; 124) ; (b) स्वेभ्यः स्वेभ्यः (Vivādaratnākara, p. 496).

P. 1174, l. 2—for प्रजाभ्य इत्य read स्वजाभ्य

— l. 5—for उद्धार read उद्गाह as in Mad.

— l. 6—for क्षार read क्षाह as in Mad.

— l. 7—for च इदं read स इदं

— l. 1—for अलङ्कारस्वं read अलङ्कारस्तु

— „ —for भिन्नमिति read भिन्न इति

— l. 14—for अयं दायः read अदायः

— l. 15—for शब्दा read शब्द

— l. 16—After पितृदायेभ्यः add—अत् पित्राऽवस्यदातव्यं सन्नका

( कन्यायां ? ) उद्धारस्य होषि विमज्जेरहितार्थः । यथावाकरवादिमध्याह्नये ( ? ) सङ्कल्पनादानम् । अवसरकर्तव्यत्वात् । यथा कन्याभ्यः as in S.

— l. 18—वा वाङ्मनु read वाचो मनु

— l. 19—for बोध्य read बोध्य

— „ —for बोध्यते न पुन read बोध्यते तत्पुन

## VERSE CXIX

सैक्यकं—V. L. (a) सैक्यकं (Mitākṣarā 2. 119, Madanapārijāta, p. 686); (b) स्यैक्यकं (Aparārka, p. 723).

तु विषमं—V. L. (a) सैक्यकं (do.; Madanapārijāta, p. 686); (b) च विषमं (Vivādaratnākara, p. 498).

## VERSE CXX

P. 1175, l. 4—for सैवाधि read सैकाधि

## VERSE CXXI

यवीयान्—V. L. कनीयान् (Mitākṣarā, 2. 136).

P. 1176, l. 3—for सेत्रं सेत्रमल्य read सेत्रमः

— „ —for सद्गामिल्य read सद्गाम्यादुल्य

— l. 6—for बाहुल्य read बाध्यादुल्य

P. 1176, l. 8—for न विनिकल्प्य read न विकल्प्य

## VERSE CXXIII

संहरेत् स पूर्वजः—V. L. (a) संहरेत् सर्वपूर्वजः; (b) संहरेत् स तु पूर्वजः (Vivādaratnākara, p. 473); (c) स कमेत् स तु पूर्वजः

ऽपरेऽप्येह—V. L. परेऽप्येह

## VERSE CXXIV

अमेहावां—अमेहावां (hinted by Mēdhātithi).

सुचमचोदयाः—V. L. (a) सुचमचोदयम्; (b) सुचमचोदय

P. 1178, l. 2—After गरीयसी add स गरीयसीन् यत्न कनीयसी स

## VERSE CXXV

ज्येष्ठेन—V. L. (a) ज्येष्ठेन (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 37); (b) ज्येष्ठेन (Vivādaratnākara, p. 477).

## VERSE CXXVI

वसवोदचैव गर्भेऽपि—V. L. वसवोदचैवगर्भेऽपि (Nandana).

सुव्रह्मण्यवास्वपि—V. L. (a) सुव्रह्मण्यवा इति (b) ; स्वव्रह्मण्यवास्वपि , (c)  
सुव्रह्मण्यवास्वपि (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 37).

अम्मतो ज्येष्ठता स्मृता—V. L. अम्मना ज्येष्ठतामुच्यते (Vīramitrodaya  
Rājanīti, p. 37).

P. 1179, l. 3—for अन्वज read अन्वज्

## VERSE CXXVII

P. 1179, l. 5—for कार्यलक्ष read कार्यस्योपलक्ष

—— l. 6—for संवादाच्च read संवाच्च च

—— „ —for मात्रा read मात्रास्तुत्रिकेच्छेकेषाम्

P. 1180, l. 1—for दिवोगेन read इतिमन्त्रादिवोगेन

—— „ —for संवाद्भावेन read संवन्धाभावेन as in Mad.

—— „ —for लक्ष्यमुच्यते सुतव read लक्ष्य इत्युच्यते पुनर्ब

After 127 some MSS. have the following additional verse—

अन्नातृकां प्रदास्यामि तुभ्यं कम्बामलककुत्ताम् ।

अस्यां वो जायते पुत्रः स मे पुत्रो भवेदिति ॥

which is found in Vashīṣṭha.

## VERSE CXXVIII

अथ पुत्रिकाः—V. L. (a) स पुत्रिकाम् ; (b) अथपुत्रिकाः (c) त्वपुत्रिकाः

## VERSE CXXIX

P. 1180, l. 4—for तद्वच read दत्तवच

—— „ —for दाणे read दणे

## VERSE CXXX

धनं हरेत्—V. L. हरेद्वनम् (Vivādaratnākara, p. 591).

P. 1180, l. 6—मेवधनं...युज्यते should be omitted.

## VERSE CXXXI

यौतकं—V. L. यौतुकं

धनम्—V. L. वसु

P. 1181, l. 3—for सौदायक read सौदायिक

—— l. 4—for तत्सम्बन्ध read न संबन्ध

—— „ —for न भक्त read हतरेतु भक्त

—— ll. 5-6—for कुमारीभाग एव...यौतकं, read कुमारीग्रहणात् वा

नास्ति कुमारी तस्या नास्ति । एवकारस्य च प्रसिद्धानुवादकत्वात् प्रकरणावाचकत्वम् ।  
अतएव पुत्रिकाविषयं यौतकम्

P. 1181, l. 7—for विधाना read विधना

## VERSE CXXXII

For the second line the Vivādaratnākara (p. 560) reads  
—दैहित्र एव तु हरेदपुत्रस्याश्लिष्टं धनम् adding that it is Anuvāda of the  
first half.

अपुत्रस्य पितुर्हरेत्—V. L. अपुत्रस्य हरेद्यदि (noted and rejected  
by Medhātithi).

वद्याद् द्वौ पिण्डौ—V. L. वद्यात्पिण्डं

P. 1182, l. 3—for दातुः read यदा तु

—— „ —After तदा add न

—— „ —for दातेन read दाते

—— l. 5—for न तु read यदि

—— „ —for भार्यापुत्र read भार्यावामपुत्रः

—— l. 6—for पिता read माता as in S.

P. 1182, l. 6—for जातः पु read जातपु as in S.

— l. 8—for जीवाजी read नैवाजी

— „ —for लङ्घ्यः read लङ्घये

— l. 9—for विज read विज

— l. 10—for पुत्र पुत्रि read पुत्रः पुत्रि

— „ —in place of अजसा अयं प्रयुक्तेति substitute ll. 10—14 from p. 1184 येन कार्य.....पराम्यां द्वाभ्यां,—which latter should be replaced by ll. 10—27 of p. 1182 and ll. 1—9 of p. 1183—according to S.

P. 1182, l. 11—for पुनांसि read पुना सं

— —for जयं read जय

— l. 13—for ताः कम्पास्वपितृणां हि वाहिता read नाकम्पास्तु कश्चिन्नां सुलचर्मक्रिया हिता

— l. 16—for लथोक्ते read लथोक्तं

— l. 17—Before कामयते add न

— l. 19—for मयस्यो read मयस्यो

— l. 22—After प्रतिषेधस्तद् add तिक्रमे विवाहस्य संस्कारतैश्च नाकि शुद्धाद्याचानस्यैवाहवनीवापहता । अगिम्पादि as in S.

— l. 23—After जीनेषि add न

— „ —for यवा च स्व read यवा च सह

— l. 26—for जोद्धार read जोद्धार

— l. 27—for मयस्य read मयस्यस्य

P. 1183, l. 1—for विदुषुता read विदुस्वता

— „ 1—After लङ्घ्य add, मयलङ्घ्यवाद्

P. 1183, l. 1—for वल्लवा read वल्लवा

— l. 7—for वचित read वाचित

— „ —for ते वेदपल्लवाश्चे कानीने स्मरन्ति read तेन चापल्लवाश्चे कानीनो भवन्ति, as in S.

### VERSE CXXXIII

न विद्योपोऽदित—V. L. विद्योपो नास्ति (Smṛtitattva II. p. 191).

### VERSE CXXXIV

क्षिपाः—V. L. क्षिपः (Bālabhaṭṭi, 2132).

### VERSE CXXXV

अपुत्राणां—V. L. अपयजाणां (Aparārka, p. 754).

हरेतैवा—V. L. (a) हरेदेवा (Aparārka, p. 754), (b) हरेन्वैवा (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 374).

P. 1184, l. 7—for ननु read ननु

— l. 8—for ताभि नामानि read तानीनाभि

— l. 9—for ग्रहणं read गमनं

— l. 10—for संस read संस

— ll. 10—14 should be transposed to p. 1182, l. 11

as in S.

— l. 11—for ननु read सनु

— l. 12—After पदान्तरैऽपि add पदान्तरैः पदान् । न च सर्वस्वग्रहणपक्षे इत्यादिति नोदता पदान्तरैः, as in N.

— l. 13—for अपिज्ञा read अज्ञा

## VERSE CXXXVI

सप्तमाद्—V. L. सप्तमं

P. 1185, l. 3—for दाना read विण्ढदाना

— „ —for करयं read प्रकरयं

— l. 6—Before प्राप्नोति add विण्ढदानं as in Mad.

— l. 7—After तदपि add न

— „ —for लङ्कयोः read लङ्कयायाः

— l. 8—for कारय read प्रकरय

## VERSE CXXXVII

अथ पुत्रस्य वैशेष्य—V. L. वैशेष्येह तु पुत्रेण

## VERSE CXXXVIII

जायते पितरं—V. L. पितरं जायते (Vivādaratnākara, p. 583).

For the second half the Smṛtitattva II (p. 389) reads—  
मुक्तसम्पत्तिर्नापि तदुत्पत्तौ यतेत सः ।

P. 1186, l. 5—for जात read जायत

## VERSE CXXXIX

वैश्वदेव—V. L. (a) पूर्वमाद् (Govindarāja); (b) पुत्रमाद् (Nan-  
dana).

## VERSE CXL

विदुस्तस्याः—V. L. विदुस्तस्य (noted by Medhātithi).

तस्मिन् विदुः—V. L. तु विदुः विदुः (Vivādaratnākara, p. 563).

विण्ढम्—V. L. विण्ढान् (Madanapārijāta, p. 609).

P. 1187, l. 2—for एवेत्य read एव विदुस्मिन्

— l. 3—for विदुस्तस्य read विदुस्तस्य

— „ —for न विदुः read तस्मिन्

## VERSE CXLI

हरेत्तैव—V. L. हरेत्तैव (Vivādaratnākara p. 567; Viramītrodaya, Samskāra, p. 208).

सम्प्राप्तोऽप्यवगोमतः—V. L. सम्प्राप्तोऽप्य न पुनरवः (Nandana).

P. 1187, l. 6—for आकं read आकत्वं

— l. 8—for विमर्शका read विशेषाङ्का

— l. 10—for वदति read अवदति as in N.

## VERSE CXLII

हरेत्—V. L. मनेत् (Mitākṣarā, 2.132).

स्वभा—V. L. स्वभात् (Samskāraratnamālā, p. 455).

कचिद्—V. L. कुतः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 351).

P. 1188, l. 2—for कुर्ग read कुगो

— l. 3—for दानादौ read दानाद्यौ

— „ —for लहयेते read लहेतत्

— l. 4—for स्मिन्त्वा read स्मै स्व

— l. 5—for हरये read हारये

## VERSE CXLIII

अभियुक्ता—V. L. अभियुक्तः

P. 1189, l. 2—for चञ्चं read चेञ्चं as in Mad.

— l. 3—for कचयि read कतः

— „ —for नैव वा read तेनैव वा ' For this sentence S reads नैवास्तौ चेन्निरिष्यहरः

P. 1189, l. 9—for नाञ्च read नञ्

— „ —for चतुर्वयेनापि read च द्वाभेनापि as in Mad.

— „ —for सूता read सुता



P. 1189, l. 13—for दास्वे read दास्वो

— „ —for निवोग read विवोगः

— l. 15—for कामतावेन read कामलोमेन as in Mad.

### VERSE CXLIV

वैदुके रिष्यं—V. L. वैदुके रिष्ये (Vivādaratnākara p. 587).

हि सः—V. L. हि वः (Vivādaratnākara, p. 587).

मपि पुमाश्चावां—V. L. मपुत्रावां पुत्रो (Dattakamimānsā, p. 29).

### VERSE CXLV

चेन्निकस्य तु—V. L. (a) चेन्निकस्य हि, (b) चेन्निकस्यैव

P. 1190, l. 4 for इरयेत read इरयेन

— l. 5 for अवाप्यायं read अवाप्यम् । अर्थ

### VERSE CXLVI

तस्मैव तद्वनम्—V. L. तस्मैव च (Noted by Bālabhāṭṭi 2. 136.)

स्त्रियमेव च—V. L. स्त्रियमेव वा (Aparārka, p. 742).

P. 1190, l. 7—omit the न before दद्यात्

— „ —for ददोम read ददोमेन

— l. 8—for चनै read चने

— „ —for दद्वय read दद्वय

— „ —for तस्मै वचनं दद्यादिति, read तस्मै तद्वनम् । तस्मै विभक्त्यनन्तरं चने दद्यादिति as in S.

## VERSE CXLVII

निष्करोत्पन्ने—V. L. वृषोत्पन्ने

P. 1191, l. 1—for युक्तेन read युक्तेति

— „ —for विरोधे read विरोधो

— l. 2—for द्वारस्तत्र तु read द्वारस्तत्र तत्र

— „ —for पूर्वानुमतमिच्छन्ति read पूर्वे तु न तमिच्छन्ति  
as in S.

— „ —for कारज read कामज

— l. 3—for भाग्युच्यते read भागी अत उच्यते

— l. 4—Before पाठे read अनियुक्तेति

## VERSE CXLVIII

वैकजातानां—V. L. (a) त्वेकजातानां (b), वैकजातीनां, (c) त्वेव जातानां

P. 1191, l. 7—After मन्वन्ते add— नानाजातीवासु बह्वीषु जातानां  
वयवमाद्यानां चतुरोऽश्वान् हरेदित्यादि आगन्त्यवस्था । एकस्यां तु विजातीयाणां कदापि  
न प्रयुज्यते । तत्स्वेहासम्भवाद्ग्रहणम् as in S.

## VERSE CXLIX

वदि—V. L. वदा (Vivādaratnākara p. 527).

विभागोऽयं विधिः स्मृतः—V. L. विभागोऽयं प्रकीर्तितः (Vivādaratnā-  
kara p. 527).

## VERSE CL

प्रधानतः—V. L. विधानतः

P. 1192, l. 2—for एकस्यां...ग्रहणं read कीनायो पाठः ।

— l. 3—for ह्युर read सीर

— l. 4—for वाक्पतोऽपराधत read वाक्पतोऽपराधत

## VERSE CLI

वैश्वानरः सार्वभू—V. L. वैश्वानरोऽन्वयं (Vivādaratnākara, p. 528).

P. 1193, l. 1—for अवयवादि read अवयवे द्वि

— — — — — for संस्वेष्टक read संस्वे तु क

## VERSE CLII

सर्वे वा—V. L. सर्वथा

रिक्वजातं—V. L. वनजातं

तद्वाचा—V. L. तु वराचा

परिकल्प्य च—V. L. (a) परिकल्पयेत्, (b) परिकल्पितम्, (c) प्रविभज्य तु; (Parāsharamādhava, p. 343), (d) प्रविभज्यते (Vivādaratnākara p. 528).

P. 1193, l. 2—for अवयव read रिक्व,

## VERSE CLIII

हरेर्द्वयमंशं—V. L. द्वयमंशमेकमंशं (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 144).

चतुरोऽंशान्—V. L. चतुरंशान् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 343).

P. 1193, l. 3—for विशिष्टावागमावाहणे वा read विशिष्टयोरागम-  
वोरण्यो वा as in S.

— l. 4—for चन्निवा read चन्निवावाः

— l. 7—for सर्वे स्वरिणो read सर्वे स्वरिणो

— l. 8—for यद्गो लभ्य read यद्गो लभते

— l. 9—for मूलं मते read मूलमते

P. 1194, l. 2—for लभतेऽन्वयमिदुक्तं read न लभतेऽन्वयमिदुक्तं

## VERSE CLIV

वचपि स्वासु सपुत्रो—V. L. वचपि स्वात्सपुत्रो वा (Vivādaratnākara, p. 535).

वसपुत्रोपि वा भवेत्—V. L. (a) वचपुत्रोपि वा भवेत् (Parāshara-mādhava Vyavahāra p. 344 and Aparārka, p. 735), (b) वचपुत्रोपि वा भवेत्, (c) वचपुत्रोऽपि वा भवेत् (Vivādaratnākara, p. 535).

P. 1194, l. 3—for सपुत्रो read सपुत्रो

— l. 5—for इयन्तु ब्रह्मण read इयन्तुब्रह्मण व्य

— „ —for बहुवचनं read यदा बहुवचनं

— l. 6—for समानभावजा read समानासमानजा

## VERSE CLV

रिच्यमाक्—V. L. दायमाक्

P. 1195, l. 1—for दद्यात्तदास्य read दद्यात्

— l. 4—After स्तीति add वदन्तः as in S.

— l. 5—for का read काचित्

— l. 6—for शुभूषा ये read शुभूषुरवे

— l. 7—Before एक add कथञ्चास्ति

— l. 8—for अज्जाद् read अज्जाद्

## VERSE CLVI

वा—V. L. वे (Smṛtitattva II. p. 193).

P. 1195, l. 13—for वत्रिवा read वत्रिवस्य

P. 1196, l. 1—for तवाप्युक्तं read तवाचोक्तं

— l. 2—for तमते के read तमेतैके

— l. 3—for सर्वेष्वपि read सर्वेष्वस्यसर्वेष्वपि

— „ —for वाता read वाता

— „ —for जायते read जायते

## VERSE OLVII

भाषां विधीयते—V. L. भाषोपदिश्यते (Vivādaratnākara p. 532, Smṛtitattva II. p. 193).

P. 1196, l. 4—for डोमा read डोम

## VERSE CLIX

वाग्धवाग्ध—V. L. वाग्धवास्तु (Vivādaratnākara, p. 549).

## VERSE CLXI

वाद्यं फलं—V. L. वाद्यं गुणं

ताद्यं फलं—V. L. (a) ताद्यं गुणं, (b) ताद्यं फलं

P. 1196, l. 2—for वास्तु वास्तु read वास्तुवास्तु

— l. 3—for वाग्धवाग्ध read वाग्धवाग्ध

P. 1197, l. 4—for तम read तमः

— l. 5—for वृद्धावा read वृद्धावा

## VERSE CLXII

वस्व वस्व—V. L. वस्व वस्व (Vivādaratnākara, p. 543 and Aparārka, p. 739).

P. 1198, l. 1—for वस्ववस्व read वस्ववस्वः

— l. 2—for वो हेतुः read न हेतुः

## VERSE CLXIII

तु प्रतीकनम्—V. L. तत्प्रतीकनम् (Parāsharamādhava Vyavahāra p. 348).

P. 1199,—for वस्व read वस्वः

## VERSE CLXV

विद्वदित्यस्य—V. L. विद्वदित्यस्य

P. 1200, l. 1—After एव add न

— l. 5—for वाकडा read न कडा

— „ —for स्तरपे read स्तरापे

## VERSE CLXVI

For the first line, the Vivādaratnākara (p. 553) reads  
संस्कृतायां तु भार्यायां स्वयमुत्पादयेत् नम्

स्वयेने—V. L. स्वे येने (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 38).

स्वयमुत्पादयेद्वि नम्—V. L. (a) स्वयमुत्पादयेद् द्विजम् (b) स्वयमुत्पादितश्च  
नः (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 38).

ग्रावमकश्चिपकम्—V. L. (a) ग्रावमकश्चिपकम् (Rāghavānanda), (b)  
ग्रावमकश्चिपकम् (Vivādaratnākara, p. 553).

P. 1200, l. 7—for तायां read ताया

— l. 8—Before तेषा add न दि

— „ —for चतुरः read सन्धानाः

— „ —for रसायने read रसा न से

— l. 11—for किमु read किं

— l. 12—for च जगते read चाजगते

— „ —for कुर्वन्त्यो नेति read कुर्वन्त्येनेति

— l. 13—for वेत्तु read वत्तु

— „ —for जादिय read जादेरय

— l. 16—for वाक्यि read वाद् ज्यमि

P. 1201, l. 1—for एतो read एतं

— „ —for अथ read एष

— ll. 1-2—for बोहि प्राचक्षित read वाचिमावाच

— l. 2—for पुत्रकर्मामोऽथ read पुत्रः कर्मामथ

— l. 3—for चेन्नजे read चेन्नजादीनामुन्नये as in S or चेन्नजादीनामुन्नये as in Mad.

— l. 4—for भ्वाविति read भ्वाइति

— „ —for वदा read वधा

— „ —Before पुत्र add न

— l. 5—for अथ स्वयं read वधा च स

— l. 6—Omit अथ वृत्तिवा

— „ —for पुत्रिका read पुत्रिकापुत्रस्य

— l. 7—for तद्ग्रहणमतस्तत्ता read तद्ग्रहणम् । तत्ता

### VERSE CLXVII

स पुत्रः चेन्नजः स्मृतः—V. L. स जेवः चेन्नजः सुतः (Vivādaratnā-kara, p. 555).

भ्वावितस्व—V. L. पतितस्व (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 38).

### VERSE CLXVIII

सर्वं—V. L. सर्वः

वृत्तिमः—V. L. वृत्तकः

पिता च—V. L. पिता वा (noted by Medhātithi, not approved by him, as Buhler says).

प्रीतिसंपुर्णं—V. L. प्रीतिसंपुर्णं (Aparārka, p. 736).

P. 1202, l. 1—Omit वा after वसिष्ठं

— „ —for पञ्चाङ्गं read पञ्चाङ्गं वा

— l. 2—for सखा read स्वखा

— l. 4—for ज्ञातितः read ज्ञातितः

### VERSE CLXIX

गुह्यदोषविचक्षणम्—V. L. गुह्यदोषविचक्षणम्

तु प्रकुर्वीत—V. L. तं प्रकुर्वीत (Nṛtyasārasamuchchaya, p. 74).

विशेषरथ—V. L. विशेषरथु

P. 1202, l. 5—for स तु read वे तु

— l. 6—for ननु read न तु

— „ —for तुक्त read तुक्त

— l. 7—for तदा read तदा

— „ —Before जाते add वेनाहं

### VERSE CLXX

वत्स—V. L. वत्सु

न च ज्ञायेत—V. L. न विज्ञायेत

कस्य सः—V. L. कस्य चित्

स गृहे—V. L. स्वगृहे

P. 1202, l. 9—for ज्ञान्ता read ज्ञान्ता

### VERSE CLXXI

P. 1203, l. 4—for जन्मत्वमप्यन्य read जन्मत्व । तत्त्वमप्यन्य

### VERSE CLXXII

P. 1203, l. 6—After माह add व्याख्यातः

— l. 7—for सखसि read सखसि



## VERSES CLXXIII—CLXXVIII

The Bhāṣya on these verses is not available.

## VERSE CLXXIV

सदृशोऽपि वा—V. L. सदृशोऽपि वा (noted by Bālabhāṭṭi, on 2.131, Madanapārijāta p. 653).

अपत्यार्थे—V. L. अपत्यार्थे (Aparārka, p. 738).

स क्रीतकः—V. L. (a) स तु क्रीतः (Vivādaratnākara, p. 570),  
(b) स क्रीतस्तु (Madanapārijāta, p. 653).

## VERSE CLXXV

वा स्ववेष्टुवा—V. L. (a) वा स्ववेष्टुवा (b) स्ववेष्टुवापि वा (Vira-  
mitrodaya Samskāra, p. 743); (c) स्ववेष्टुवात्मनः

## VERSE CLXXVI

सा—V. L. सौ (Aparārka p. 92).

## VERSE CLXXVII

वस्त्रे—V. L. वस्तु (Shuddhikaumudī p. 92).

आत्मानं स्पर्शवेष्टु—V. L. आत्मानमर्पवेष्टु

वस्तु स स्मृतः—V. L. वस्तु वस्त्रे (Shuddhikaumudī p. 92.)

## VERSE CLXXVIII

वं मातृवस्तु यज्ञार्थं—V. L. मातृवो वस्तु यज्ञार्थं

## VERSE CLXXX

वयोदितान्—V. L. वयोदितम्

P. 1207, l. 4—for कस्या read अनुकस्या

## VERSE CLXXXI

व द्ते—V. L. वत्त ते (Vivādaratnākara, p. 574).

ऽविहिताः—V. L. विहिताः

वत्त ते—V. L. (a) वत्तैते (Vivādaratnākara, p. 574), (b)

वत्तैतत्

P. 1207, ll. 9—12,—सर्वेषामपि...यथाहुः—all this should go under 202.

[The Bhāṣya on 182-202 is not available.]

## VERSE CLXXXII

दधरवेत्—V. L. दधेकः

सर्वोत्साह—V. L. सर्वे ते (Vivādaratnākara, p. 582, Mitākṣarā 2.132).

## VERSE CLXXXIII

सर्वासा—V. L. सर्वासा (Śrāddhakriyākaumudī, p. 479).

ग्राह पुत्रवतीर्मनुः—V. L. पुत्रिण्यो मनुजमवीर (Dattakamīmāṃsā, p. 14).

## VERSE CLXXXIV

मेवतोऽन्तामे—V. L. मेवतोऽन्तामे (Vivādaratnākara, p. 552).

## VERSE CLXXXV

पुत्रा निष्कहराः—V. L. पुत्रो निष्कहरः (Aparārka, p. 653).

एव च—V. L. एव वा (Aparārka, p. 653).

अन्तर जज्ञ च—V. L. अन्तर जज्ञ च

## VERSE CLXXXVI

समप्रदातृषां—V. L. समप्रदस्तेषां (Aparārka p. 544).

After 186 some Mss. have the following additional verse.

अमुतास्तु पितुः पत्न्यः समावांताः प्रकीर्तिताः ।

पितामहाश्च ताः सर्वा मातृकल्पाः प्रकीर्तिताः ॥

## VERSE CLXXXVII

अवेत्—V. L. हरेत् (Smṛtitattva II, p. 195).

सकुल्यः स्यात्—V. L. सकुल्याः स्युः

After 187 some Mss. have the following additional half-line.

हरेत् (द) कृत्विजो वाऽपि व्यावृत्ताश्च वाः क्षिपः ।

## VERSE CLXXXIX

मृष्यं—V. L. मर्षं (Vivādaratnākara, p. 597).

## VERSE CXC

सगोत्राद्युज्जमा—V. L. गोत्रासन्तुं समा (Aparārka, p. 742).

पुत्रमाहरेत्—V. L. तन्मुमाहरेत् (Vivādaratnākara, p. 589).

स्वाप्तस्मिन्—V. L. स्वाप्तसत्य

तत्र वद्विरिष्यजातं—V. L. तत्र यो रिष्यभागः (Aparārka, p. 742).

तत्तस्मिन्—V. L. तं तस्मै (Aparārka, p. 742).

## VERSE CXCI

हो ह वै—V. L. हो वैव

## VERSE CXCH

समं सर्वे—V. L. सर्वे पुत्रा (Kalpataru quoted, Bālabhāṭṭi on 2. 145).

## VERSE CXCH

वधाईतः—V. L. वधाईतः (Vivādaratnākara p. 516).

## VERSE CXCV

आपुमाद्—V. L. आपुमाद्

अध्यावाहृदिकं—V. L. अध्यावाहृदिकं (Mitākṣarā, 2. 135-136).

प्रीतिकर्मणि—V. L. प्रीतितः द्विषे (Vivādaratnākara, p. 522).

## VERSE CXCV

दुष्टावाः—V. L. दुष्टावां

## VERSE CXCVI

पदसु—V. L. पदस्य (Parāṣharanādhava Vyavahāra, p. 373 ; Vivādaratnākara, p. 519).

अप्रकाशमतीतावां—V. L. (a) अतीताशामप्रजलि (Vivādaratnākara, p. 519), (b) अतीताशामप्रजावां (Smṛtitattva II, p. 186).

## VERSE CXCVII

दृष्टं—V. L. किञ्चिद् (Vivādachintāmaṇī, Cal., 143).

कल्पक्याः स्वाद्—V. L. (a) कलुं तस्याः, (b) कल्पस्यै स्वाद्

अप्रकाशमतीतावां—V. L. (a) अतीताशामप्रजलि (Aparārka, p. 753), (b) अतीताशामप्रजावां

## VERSE CXCVIII

किवां दु—V. L. किवास्तु (Maṇanapārijāta, p. 667).

## VERSE CXCLX

अध्यावाहृदिकं—V. L. अध्यावाहृदिकं

## VERSE CC

प्रीतिः—V. L. कलिः (Smṛtitattva II, p. 184).

## VERSE CCII

तु न्यायं—V. L. (a) च न्यायं, (b) तन्म्यायं (Vivādaratnākara, p. 487).

प्रासाच्छादनमन्वयं—V. L. (a) प्रासाच्छादनमन्वयं, (b) प्रासाच्छादनमात्रं  
तु

मनीषिणा—V. L. मनीषिणः (Parāṣharamādhava Vyavahāra, p. 377).

पतितो ह्यवपुःश्वेत—V. L. पतितः स्युरदित्सवः (Vivādaratnākara, p. 487).

P. 1207, ll. 9-12—should come under this verse—

## VERSE CCIII

तु—V. L. तु (Vīramitrodaya Samskāra, p. 195).

दायमर्हति—V. L. दायुमर्हति

P. 1218, l. 1—for त्यक्ततत्त्वानामपत्त्यं read त्यक्ततत्त्वानामपत्त्यं

— 1. 3—for अंतु read तन्तु

— „ —for वा तेन read वाऽनेन

— 1. 4—after विवाहः add उपनेषता च आत्यन्तवपुःश्वेत  
वातरेतसः स्त्रीवत्त्व दक्षिंता । उन्मत्तादवस्त्वनुपनेषाः कुतस्तेषां विवाहः, as in S.

— „ —for ग्रहयासा read ग्रहयसा

— 1. 5—for तस्य सर्वपुण्यदक्षेण्यपतितोपि स्थिति read तच्च  
स्थिति

— 1. 8—for तदर्थवित्तव्यय read तदर्थितम्

## VERSE CCIV

यदि विद्यानुपाधितः—V. L. (a) यदि विद्यानुपाधिनाम् (b) यदि  
विद्यानुपाधिनः (Mitākṣarā 2. 118).

## VERSE CCV

ईहातरचेवर्ग—V. L. ईहातो वदन् (Vivādaratnākara, p. 507).

P. 1219, l. 5—for अस्वेव विभा read अस्वेवाविभा

— ll. 5-6—for अपिन्नेऽपि read अपिन्व इति

## VERSE CCVI

मैत्र—V. L. मैत्र (Vivādachintūmaṇi, Calcutta, p. 135).

माधुपर्किन्—V. L. माधुपर्किन् (Vyavahāramayūkha, p. 55).

P. 1220, l. 1—for विभावा read विभा

— l. 2—for वदन्ने read वदन्ने

— " —for जावमानेन read जावनेन as in S.

— l. 3—for वतस्तद्व्यवहते read वदन् व्यवहते as in S.

## VERSE CCVII

विमार्क्यः—V. L. विमार्क्यः (Aparārka, p. 720).

P. 1221, l. 2—for न चेवं read न देवं as in N. and S.

## VERSE CCVIII

For the second line the Mitākṣarā (2. 118) reads दावादेभ्यो न तद्दवादिजवा व्यवहते च; so also Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 377) and Madanapārijāta, (p. 685).

उपार्जितम्—V. L. उपार्जितम् (Mitākṣarā, 2. 118).

वितुर्गर्भम्—V. L. वितुर्गर्भम्

तद्—V. L. च (Aparārka p. 723).

P. 1221, l. 6—omit न before व्यवहते as in N.

— l. 7—for मन्ने read मैने

## VERSE CCIX

विता—V. L. वदा

मनवाहं—V. L. (a) मनुपन्नं (b) मनवाह्यं (Vivādaratnākārā p. 461).

P. 1222, l. 1—for तदोक्तं read तदुक्तम्

— „ —for वेष्ट read वेष्ट as in Gautama 25. 2.

— l. 2—for वतस्ते read वदेय ते

— l. 5—before विवोक्तव्यं add न

— „ —for पुत्रकामेन वा वि read पित्रा चाकामेन वि as in Gautama 15. 9.

— l. 6—for विति read निति as in Gautama 15. 9.

## VERSE CCX

विमत्ताः—V. L. संसृष्टाः (Vyavahāramayūkha, p. 65).

विमजेरन्—V. L. विमजेयुः (Vivādaratnākārā, p. 601).

ज्वेज्जं तन्न—V. L. (a) ज्वेज्जस्तन्न, (b) ज्वेज्जो हयन्न

P. 1222, l. 12—for एवपिच read अपिच

— l. 13—for मृतः सर्वंग read मृतपूर्वंग

## VERSE CCXI

P. 1223, l. 2—for तस्यां read तस्य

## VERSE CCXII

विमजेरन्—V. L. विमजेयुः (Mitākṣarā 2. 139).

P. 1223, l. 3—for संसृष्टार्थे गृहीयुः read संसृष्टार्थे ते गृहीयुः

—for जडुना read जगन्ना

P. 1223, l. 4—for प्रकृष्य read प्रसाः

— „ —for प्रतिगो read पतिगो

— „ —for स्थिव read न स्थिव

— l. 5—for दुर्यंश read दुर्ये च as in Mad.

P. 1224, l. 3—after जीवतेरिति add तत्र... दर्शयति which appears wrongly in l. 4.

### VERSE CCXIII

यो ज्येष्ठो...लोभाद्—V. L. यो लोभाद्...ज्येष्ठो (Vyavahāramayū-kha, p. 58).

लोअवे—V. L. स,अवे (Mitākṣarā 2. 126).

P. 1224, l. 5—for सविई read सानई

### VERSE CCXIV

वीतकम्—V. L. वीतुकम्

P. 1225, l. 2—for पवेचन्ते read पवेचदा ते

— „ —for स्तद्वर्चन read स्तद् वचन

— „ —for तादरा read तादरां

— l. 4—for स्वैव न वीतकम् read स्वैव तद्योतकम्

### VERSE CCXV

न पुत्रभागं विधर्म—V. L. न तत्र विधर्मं भागं (Vivādaratnākara, p. 468).

P. 1225, l. 5—for तेजोऽस्मि read तस्मास्मि

### VERSE CCXVI

हरेद्वनम्—V. L. वने हरेद् (Vivādachintāmaṇī, Calcutta, p. 159).

वेदयुः—V. L. वेद्युः



P. 1226, l. 1—for भागे इदं read भागे भागइदं

— l. 3—before विद्म add वे

— l. 4—for त एव मेव read तत एव

### VERSE CCXVII

दावाद्—V. L. दावाद्य (Vivādaratnākara, p. 591).

### VERSE CCXVIII

हरयेत्—V. L. हरयते

### VERSE CCXIX

चेमं प्रचा—V. L. चेमप्रचा (Madanapārijāta, p. 685).

पत्रं—V. L. पात्रं

P. 1227, l. 2—for बुद्धा वास्तु चारा read बुद्धाः वास्तु च चौरा

The Bhāṣya on 220-227 is not available.

### VERSE CCXX

विभागो—V. L. हि भागो

### VERSE CCXXI

राजान्तकरवावेत्तौ—V. L. (a) राजान्तकरवावेत्तौ ; (Viramirodaya Rājanīti p. 152), (b) राजान्तकरवावेत्तौ (Vivādaratnākara, p. 611).

विचारयेत्—V. L. (a) विचारयेत्, (b) विचारयेत् (Vivādaratnākara, p. 611).

दोषी—V. L. दोष्यौ (Vivādaratnākara, p. 611).

### VERSE CCXXII

प्रकाश—V. L. प्रत्यक्ष (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 166.)

प्रतिपात—V. L. प्रतीपात (do.)

## VERSE CCXXIV

कारयेत् वा—V. L. (a) वच कारयेत् (Aparārka, p. 804); (b) वच कारयेत् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 392), (c) कारयेत् वा (Viramitrodaya, Rājanīti p. 153); (d) कारयेत्वा (Smṛtisāroddhāra p. 334).

## VERSE CCXXV

कितवान् कुशीलवान् कूरान्—V. L. (a) कितवान्कुशीलवान् कैलान्, (b) कितवान्कुशीलवान् कूरान्, (c) कितवान् कुशीलवान् केतान्, (d) कितवान् कुशीलवान् केरात् (Narāyaṇa, Vivādaratnākara, p. 315), (e) कितवान् कुशीलवान् कौरान् (Viramitrodaya Rājanīti, p. 153).

## VERSE CCXXVII

वैरुतं—V. L. वै विरुतं (Vivādaratnākara p. 611).

## VERSE CCXXIX

P. 1231, l. 3—for सन्त्यग्धेनाथ read वन्त्यग्धेनाथ

— l. 4—for कर्मणि read कर्मणी

## VERSE CCXXX

For the second line Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 159) reads शिथिलाबिलरज्जवाद्यैर्विद्याभूषणमर्दनम्  
हरिद्राक्षां च रोगिण्यम्—V. L. हरिद्राक्षाचरोगिण्यम्

P. 1232, l. 1—for इमः read इमं

— „ —for ज्वादि read कादि

## VERSE CCXXXI

वे विपुकास्तु—V. L. वेऽविपुकास्तु (noted by Medhātithi)  
द्वयः—V. L. द्वयः

P. 1232, l. 4—for अन्तरमा read अन्तररमा as in S.

— l. 5—for मायो read मायो

### VERSE CCXXXII

P. 1233, l. 2—for सितमस्ति read सितमिति

— „ —for सेवाधरा read सेवधेन हा

— l. 3—for ब्राह्मणवेरपि read ब्राह्मणस्यापि

### VERSE CCXXXIII

ब्रूयो—V. L. ब्राह्मो (Mitākṣarā 2. 306.)

तीरितं—V. L. (a) निर्वातं (Nandana); (b) तारितं

वदन्वेत्—V. L. (a) सम्मवेत् (Smṛtitattva, II p. 231);

• (b) विद्यते (Mitākṣarā 2. 306).

निवर्तयेत्—V. L. (a) निवर्तते, (b) पि वर्तयेत् (Parāśharamādhava Vyavahāra, p. 161).

विद्यात्—V. L. ज्ञेयं (Mitākṣarā 2. 306).

P. 1233, l. 5—for चिकारयो read चिकरयो

— l. 6—for तु शब्दं read तु शिष्टं

— l. 7—अनप्रवृत्तः.....शान्तिना—all this should go under verse 234.

After 233 some Mss. have the following additional verse—

तीरितं चाबुक्तिं ब्रूयो मन्येत विकर्मणा ।

द्विगुणं दण्डमाख्यात तत्कार्यं पुनस्तरेण ॥

### VERSE CCXXXIV

अमात्याः—V. L. अमात्यः

प्राद्विवाको—V. L. प्राद्विवाका

वक्तुः—V. L. (a) वक्तुमिति, (b) वः कुर्यात्

तं सहस्रं च—V. L. (a) तात् सहस्रं च ; (b) सहस्रं चैव ; (c) सहस्रं तात्

P. 1234, l. 1—for अयेतसु read अये तु

— „ —for अया read अया

### VERSE CCXXXV

तत्करो—V. L. स्तेवी च

ज्ञेयाः—V. L. वेयाः

### VERSE CCXXXVI

P. 1235, l. 2—for त्वकिमः शरीर read त्वकमं शरीर

### VERSE CCXXXVII

स्तेवे च—V. L. स्तेवे तु

अश्वहविः—V. L. अश्वहविति—(Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 304).

### VERSE CCXXXVIII

For the second line the Vivādaratnākara (p. 635) has the following—अरेयुः पृथिवीं सर्वं दायास्तृप्तमसाहसम्

असंयोज्याः—V. L. (a) असंयोज्याः ; (b) असंयोज्याः (Prāyashchittavivēka, p. 27).

असंयोज्याः—V. L. असंयोज्याः (Prāyashchittavivēka, p. 27).

विवाहितः—V. L. (a) विवाहितः, (b) विवाहितः (Vivādaratnākara, p. 635).

P. 1236, l. 2—for अविग read विग

### VERSE CCXXXIX

हातिसम्पन्निभिः—V. L. हातिसम्पन्निभिः

P. 1236, l. 5—for दोषे read दोषे

## VERSE CCXL

तु कुर्वासा... शङ्कया राजा ललाटे स्युः—V. L. त्वकुर्वासा... शङ्कया  
राजा ललाटेषु

पूर्वे कर्णा—V. L. (a) सर्वकर्णा, (b) सर्वे कर्णा, (c) पूर्वकर्णा (*Mitākṣarā*,  
2. 270).

ललाटे स्युः—V. L. (a) ललाटे तु, (b) ललाटेषु

P. 1236, l. 6—for यद्वादावम्पपूर्वकर्णा read यद्वादन्ये पूर्वकर्णा as  
in Mad.

## VERSE CCXLI

महाशस्त्रैव—V. L. महाशस्त्रैव

## VERSE CCXLII

ताम्यकामतः—V. L. तानि चर्मतः (*Vivādaratnākara*, p. 635).

हार—V. L. हानि (*Vivādaratnākara*, p. 635).

## VERSE CCXLIII

महापातकिनो—V. L. महापातकिर्ना

तेन दोषेय—V. L. तेनाघर्षेय (*Vivādaratnākara*, p. 637).

दोषेय—V. L. पापेय

## VERSE CCXLIV

पपादयेत्—V. L. पकटपयेत् (*Vivādaratnākara*, p. 637).

तं—V. L. तत् (*Prāyashchittavivēka*, p. 122).

भुतबुत्तोपपन्ने वा—V. L. (a) भुतबुत्तोपसम्पन्ने; (b) भुतविजोपसम्पन्ने  
(*Vivādaratnākara*, p. 637).

## VERSE CCXLV

राज्ञो—V. L. राज्ञो (*Vivādaratnākara*, p. 638).

दण्डधरो—V. L. दण्डधनो (*Vivādaratnākara*, p. 638).

P. 1238, l. 5—for किं read किनो as in S.

## VERSE CCXLVI

वायव्यद्वयो—V. L. वायव्यद्वयो (Vivādaratnākara, p. 638).

वन्न वर्जयते—V. L. वन्न च विचते

कावेन—V. L. कोके तु (Nandana).

P. 1239, l. 1—for वायव्य read वायं च

— l. 2—for विकृतिः read विकृतं

— " —for वविहानम् read विविहीनम्

## VERSE CCXLVII

वयोहावि—V. L. वयोकावि (Vivādaratnākara, p. 638).

विकृतं न च—V. L. (a) विकृतिर्न च, (b) विकृतं च न

## VERSE CCXLVIII

वैश्वदेवमकरै—V. L. वैस्तमुद्देमकरै (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 396).

P. 1240, l. 1—for स्वासाः read स्वाधेः

## VERSE CCXLIX

सावान् वज्र—V. L. सावान् वज्र (Vivādaratnākara, p. 649).

वर्मस्तु विविचकृतः—V. L. वर्मस्तु विविचकृतः (do.)

P. 1240, l. 3—for राज्ञोऽप्रयु read राज्ञ वप्रयु

— ll. 3-4—for प्रसवरोधेन read प्रसवावेना

— l. 4—for वच्यति read वच्यत इति

— l. 5—for संस्कारा read संहारा

— " —for इडा read उडा

— l. 6—for वित्तियुक्तं read वित्तियुक्तं

— l. 7—for दोषः read अदोषः

## VERSE CCL

वदितोऽयं विस्तरतो—V. L. वदितोविस्तरेणां (Vivādaratnākara, p. 618).

हारस्व विर्भावः—V. L. हारविर्भावः (do.)

## VERSE CCLI

धर्माणि कार्याणि—V. L. कार्याणि सर्वाणि (Vivādaratnākara, p. 618).

## VERSE CCLII

विषिष्टदेशस्तु—V. L. विषिष्टदेशेषु

कृतदुर्गैश्च—V. L. कृतदुर्गस्तु

P. 1241, l. 2—for तत्कृतं read तत्कृता

## VERSE CCLIII

P. 1241, l. 4—for आर्षद्वयं read आर्षं

— „ —for कर्तव्येति read कर्तव्यं इति

— „ —for ते च read तेन

P. 1242, l. 2—for मायमात्रेण read मायमात्रं च

— l. 3—for पाठनेपि read पाठनमपि

— „ —for स्वराज read स्वराज्य

— l. 5—for द्वापारं read द्वारं

— l. 6—for विष्ठा तु read विष्ठातु as in Mad.

— „ —for जयो read जतो

## VERSE CCLIV

तस्य—V. L. यस्य

स्वर्गाय—V. L. स्वर्गाय

## VERSE CCLV

विर्जयं तु—V. L. विर्जयं हि (Vivādaratnākara, p. 294).

तस्य तद्वर्जते—V. L. तस्याभिवर्जते.

लिख्यमानः—V. L. लेख्यमानः

## VERSE CCLVI

हारकान्—V. L. हारिणः (Vivādaratnākara, p. 289).

## VERSE CCLVII

तेषां—V. L. त्वेषां

त्वेषे वे स्तेनादविकादयः—V. L. (a) त्वेषं स्तेनादव्यादयो जनाः  
(Vivādaratnākara, p. 291).

(b) त्वेषे स्तेनादव्यादयो जनाः

(c) त्वेष स्तेना दविका जनाः

(d) त्वेषां वे स्तेनादविकादयः

P. 1243, l. 3—for तुलादिना read तुलाविशेषेण

— l. 4—for शकाः अवयविका read शक्यकाः वायविकाः

## VERSE CCLVIII

श्रीपथिकाः—V. L. सोपथिकाः (Vivādaratnākara, p. 291).

उत्कोचकाश्रीपथिका वस्तुकाः कितवास्तथा—V. L. उत्कोचकाश्रीपथिकान्  
वस्तुचकान् कितवास्तथा

मद्राश्वेयथिकैः सह—V. L. (a) मद्राश्वेयथिकैस्तद, (b) मद्राश्वेयथिका-  
स्तथा (c) मद्राश्वेयथिकास्तथा, (d) मद्राश्वेयथिकास्तथा, (e) मद्राश्वेयथिकैस्तद  
(Vivādaratnākara, p. 291).

मद्राश्वेयथिकाः—V. L. मद्राश्वेयथिकान्

P. 1243, l. 6—for उत्कोचकार्येण read उत्कोचका ये

— l. 7—for वस्तुचक read वस्तुचक

— „ —for हठोपकारे read उपकारे

P. 1244, l. 1—for उपचायनमद read उपचिः । कितवा वस्तुचक



P. 1244, l. 2—for न्वन्नखा read न्वन्नोचवा

— l. 3—for नावाकारव read नाकारियो

— „ —for ग्रामिवाङ् read ग्रामीवाङ्

— „ —for वाङ्मुप read वेङ्मुप

— l. 5—for आदेश read मङ्गलादेश

### VERSE CCLIX

शिल्पोपकार—V. L. शिल्पोपकार

P. 1244, l. 8—for विपुषाभापकारे read विपुषाभापकारे

### VERSE CCLX

एवमावाङ्—V. L. एवमादीङ्

विजानीवाङ्—V. L. विजानीवाङ्

P. 1245, l. 1—for जान read जाङ् न

— l. 2—for न वदि read नवति

— l. 3—for मूर्त्तावाङ् read मूर्त्तावाङ्

— „ —for वादि read वादी

— l. 4—for वारव read वारिव

—ll. 4-5— तुल्यकर्म.....कथयिष्यन्ति—all this should go under verse 261.

### VERSE CCLXI

वृचरितैः—V. L. वृचरितैः (Vivādaratnākara, p. 293).

गृहैः—V. L. तैस्तै (Vivādaratnākara, p. 293).

प्रोत्साह—V. L. (a) प्रोत्साह (Vivādaratnākara, p. 293), (b)

प्रोत्साह, (c) प्रोत्साह

## VERSE OCLXII

मिव्वाप्य—V. L. मिव्वाप्य (Vivādaratnākara, Calcutta, p. 79).

The Bhāṣya on verse 262 to 273 is not available.

## VERSE OCLXIII

विधुतं—V. L. विगूतं

## VERSE OCLXV

जीर्णो—V. L. शीर्णो (Aparārka, p. 841).

## VERSE OCLXVII

तत्सहायैरनुगतैर्नागाकर्मप्रवेदिभिः—V. L. तत्सहायैः स्वायुक्तैर्नागाकर्मप्र-  
वादिभिः

उत्साहयेत्—V. L. उत्साहयेत् (Govindarāja).

उत्साहयेत्पैव—V. L. उत्साहयेत्पैव

## VERSE OCLXVIII

उद्योपदेशैः—V. L. (a) उद्योपदेशैः, (b) उद्यमदेशैः

## VERSE OCLXIX

समिध—V. L. सपुत्र

## VERSE OCLXXI

वाक्येत्—V. L. वाक्येत् (Vivādaratnākara, p. 339).

## VERSE OCLXXII

राष्ट्रेषु रथचिह्नताम्—V. L. (a) राष्ट्रेषु पुरे वाचिह्नताम्; (b) राष्ट्रेषु  
राष्ट्रचिह्नताम् (Aparārka, p. 850, Vivādaratnākara, p. 341).

जम्बावातेषु—V. L. जम्बावातेषु (Vivādachintāmaṇi, Calcutta,  
p. 93).

हुतम्—V. L. हुताम्

वेदितान्—V. L. वेदितान् (Vivādaratnākara, p. 341).

### VERSE CCLXXIII

तमप्योषेत्—V. L. समाप्योषेत् (Vivādaratnākara, p. 625).

### VERSE CCLXXIV

हितामङ्गे—V. L. (a) इडाभङ्गे, (b) हिडाभङ्गे, (Aparārka, p. 850),  
(c) तडागभङ्गे, (d) सेतुभङ्गे

नामिवावन्तो—V. L. अमिवावन्तो (Aparārka, p. 850).

P. 1250, l. 2—for निर्वास्वेना read निर्वास्वना as in N.

### VERSE CCLXXV

कोषापहतम्—is misprint for कोषापहतम्

प्रतिकूलयेष्ववस्थितान्—V. L. (a) प्रतिकूलेषु च स्थितान् (Aparārka, p. 853, Mitākṣarā 2. 302), (b) प्रतिकूलेष्ववस्थितान् (Vivādaratnākara, p. 367), (c) प्रतिकूलेषु वा स्थितान्, (d) प्रतिकूलयेष्ववस्थितान्

ररीक्षा—V. L. रीराक्षा (Vivādaratnākara, p. 367).

वातवेदिविधैर्दण्डैररीक्षां चोपजापकान्—V. L. (a) अरीक्षामुपजापकतो  
वातवेदिविधैर्दण्डैः; (b) अरीक्षां चोपजापकान्—इरेस्तवस्वमेव च (Parāśharamādhava Vyavahāra, p. 395).

P. 1250, l. 3—for ज्ञाति read जाति

### VERSE CCLXXVI

मित्रा—V. L. (a) इत्या; (b) मित्रा (Aparārka, p. 845).

लीक्ष्ये शूले—V. L. लीक्ष्यशूले (Mitākṣarā, 2. 275).

### VERSE CCLXXVII

अङ्गुलीः—V. L. अङ्गुली (Vivādaratnākara, p. 321, Parāśharamādhava Vyavahāra, p. 302, Aparārka, p. 845).

प्रथमे ग्रहे—V. L. प्रथमानसि (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 87.)

## VERSE CCLXXVIII

शेषश्च—V. L. शेषः च

इत्याद्—V. L. शिष्याद्

चौराग्निकेभ्यः—V. L. (a) चौराग्निकेभ्यः (Vivādaratnākara p. 338),  
(b) चौराग्निकेभ्यः (Aparārka, p. 849).

P. 1252, l. 1—for सीता read गीता

## VERSE CCLXXIX

तडागमेदकं—V. L. (a) तडागमेदकान्, (b) तडागमेदकम्

बह्वपि—V. L. (a) तद्वापि, (b) तत्रापि

दाप्यन्नोत्तम—V. L. (a) दाप्यन्नोत्तम, (b) दद्यान्नोत्तम (Vivādaratnākara, p. 365).

The Bhāṣya on 280 and 281 is not available.

## VERSE CCLXXXI

तडागस्थ—V. L. तडागस्थ

## VERSE CCLXXXII

अमेधं चाग्नौ शेषवेत्—V. L. (a) अमेधं च प्रयोषयेत्; (b) अमेध्यानां  
च शोधनम्

P. 1253, l. 1—for दिभिं read विभिनिं

## VERSE CCLXXXIII

तच्च—V. L. च तु (Aparārka, p. 765).

आपद्गतोऽथवा बुद्धो—V. L. (a) आपद्गतो वा बुद्धो वा; (b)  
आपद्गतस्तथा बुद्धो (Vivādaratnākara, p. 222).

P. 1253, l. 3—for सखा गृ read सखास्ते गृ

## VERSE CCLXXXIV

P. 1254, l. 2—for वाऽनन्तरं read वाऽनन्तरं

## VERSE CCLXXXV

प्रतिष्ठ—V. L. वदुष्ठ (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 101).

पद्म दवाद्—V. L. दवात्पद्म (Vivādaratnākara p. 363).

P. 1254, l. 4—before वेन add संक्रमः

— „ for संक्रमण्यत्र read ञ्चमः

— l. 5—for जीताग्रत्वापरिं read जीतग्रत्वापरिं as in Mad.

## VERSE CCLXXXVI.

च दण्डः—V. L. तु दण्डः (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 100.)

अपवेदे—V. L. अपि वेदे

P. 1255, jl. 2—for तेन कृ read अकृ

— „ —for अत्र वेदतिर्मेदने विद्यते read अशेषितप्रदेशेन विध्यते

— l. 3—for विहरं read विध्यते

## VERSE CCLXXXVII

समाप्तुवाद्—V. L. (a) स प्राप्नुवात् (Aparārka, p. 822), (b) समाप्तुवाद् (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 80.)

मन्वमनेव—V. L. मन्वम एव

P. 1255, l. 8—After समन्वेन add न

## VERSE CCLXXXVIII

च सवाधि—V. L. च कदाचि (Nandana.)

राजमार्गे विदे—V. L. (a) राजा मार्गे विदे; (b) वासार्गे विविदे (Vivādaratnākara p. 630).

दुःखिता—V. L. दुःखिता

## VERSE CCLXXXIX.

प्राकारस्य च मे—V. L. प्राकारस्यानुमे (Vivādaratnākara, p. 367.)

द्वाराणां मेकारं—V. L. द्वाराणां मेकारं (do.)

प्रवासयेत्—V. L. प्रमापयेत् (do.)

After (289) some Mss. have the following additional verse :—

एतेनैव तु कर्माणि भ्रान्तः भ्रान्तः पुनः पुनः ।

कर्माण्यारममाणं तु पुनर्न को निवेदते ॥

P. 1256, l. 4—for दुर्गता read दुर्गता

## VERSE CCXC

चानासैः—V. L. (a) चानासैः; (b) चानासैः; (c) चिह्नैः (Aparārka, p. 821.)

(d) चानासै

P. 1256, l. 8—for भूताद्याचराः read भूतविद्याः as in F. N. as in Mad.

## VERSE CCXCII

बीजोत्कृष्टा—V. L. (a) बीजोत्कृष्टा, (b) बीजोत्कृष्टा,

(c) बीजोत्कृष्टाः, (d) बीजोत्कृष्टः,

(e) बीजोत्कृष्टाः, (f) बीजोत्कृष्टोः,

(g) बीजोत्कृष्टा, (h) बीजोत्कृष्टं (i), बीजोत्कृष्टी

(Vivādaratnākara, p. 296.)

विकृतं—V. L. विविधं

मेदकरसैव—V. L. मेदनाम्बैव (Aparārka, p. 825.)

विकृतं प्राप्नुवाद् वचम्—V. L. प्राप्नुवाद् विकृतं वचम् (Vivāda-chitāmaṇi, Calcutta, p. 81.)

P. 1257, l. 1—for विजावि read बीजावि

— l. 2—for बीजं कृत् read बीजमुत्कृ

## VERSE CCXCII

P. 1257, l. 8—for म्वावे read जामावा

## VERSE CCXCIII

पदरथे—V. L. पदरे तु (Vivādaratnākara, p. 324).

प्रकल्पवेत्—V. L. प्रवर्तयेत्

P. 1258, l. 2—for कार्यं न read कार्येण

—— l. 3—for द्रव्य ज्ञानात्पुत्रु read द्रव्यज्ञात्पुत्रु

## VERSE CCXCIV

सहाजं—V. L. (a) समस्तं, (b) समग्रं, (c) समस्ता (Viramitrodaya.)

P. 1258, l. 10—for दिति read दिनेति

—— „ —after प्रकृतित्वेन add शुक्लपुत्रावयव । प्राकृतीनामेवार्थ उच्यते । यदि महान् शोभो आस्तादि राज्यप्रकृतित्वेन

P. 1258, l. 11—for बोध read शोध

P. 1259, l. 1—for मन्त्रि read मन्त्री

—— l. 3—for कावाक्षिणि read कपालाणि

—— l. 4—for बोज्जो भेदः read बो भेदः

## VERSE CCXCV

महत्—V. L. रूपः (Viramitrodaya Rājanīti, p. 278).

P. 1259, l. 5—for स्ववल्ग्व read स्ववल्

—— „ —for सुवर्च read स्ववल्

—— „ —for दवहः read दण्डकोशयोः

—— „ —for राङ्ग read राङ्गयोः

—— „ —for शकार्य read शङ्काया

## VERSE CCXCVI

सहायस्त्व इ—V. L. सहायस्त्व (Viramitrodaya, Rājanīti, p. 320).

विहङ्गस्त्व—V. L. विहङ्गस्त्व

P. 1260, l. 1—for विहङ्ग read विति । विह

— l. 2—after कैस्त्व add न

— l. 3—for तद्वाद् read सम्महताद्

## VERSE CCXCVII

तुर्बे तु—V. L. तुर्बे दि

जेहं—V. L. दिष्ट

## VERSE CCXCVIII

कर्मकाद्—V. L. केवकाद्

महीपतिः—V. L. (a) परात्मनः (b) परात्मनोः

P. 1261, l. 3—omit वा after कर्माणि

## VERSE CCXCIX

चारमेव ततः कार्यं संकल्प्य शुद्धकायवद् ।—V. L. शुद्धकायवतो ज्ञात्वा  
ततः कर्म समाचरेत् (Nandana).

P. 1261, l. 6—for क्रीड read क्रीडसमुत्पादि

— l. 7—for समन्वितं read समीहितं

## VERSE CCC

P. 1262, l. 1—गीता (युद्धगीता)...वेदितव्याणि—This should go under verse 299.

— l. 2—for जाये वि read जा जन्मोवि

— " —for जय read जाय

— " —for जीवन्ते read जीवते



## VERSE CCCI

P. 1262, l. 4—for रोषत read रोष

— — —for सिद्धे: read सिद्धः

— — —for वृत्तादि read वृत्तादि युगादि

## VERSE CCCII

'कर्मस्योऽभ्युदितलोता विचरंस्तु कृतं युगम्—V. L. (a) कर्मस्योऽभ्युदितलोता  
विहृतं सुहृतं युगम्

(b) कर्मस्योऽभ्युदितलोता विहृतं सुहृतं युगम् ।

(c) कर्मस्योऽभ्युदितलोता विहृतं सुहृतं युगम्

P. 1263, l. 1—for अनुष्ठान read अनुष्ठान

— — —for वाचा लिङ read वाचनुतिङ

— — l. 2—for संपादा read संपदा

## VERSE CCCIII

वाचोक्त—V. L. वाचक (Viramitrodaya Rājānīti, p. 19).

## VERSE CCCIV

सर्व—V. L. सर्व (Viramitrodaya Rājānīti, p. 19).

चरन्—V. L. चरेत्

## VERSE CCCV

राज्ञान्—V. L. राजान्

निर्दिष्ट—V. L. निर्दिष्ट (Nandana, Viramitrodaya Rājānīti, p. 19).

## VERSE CCCVI

विपक्षतया: प्रजा—V. L. विपक्षतया: सर्व (Viramitrodaya Rājānīti, p. 19).

## VERSE CCCVII

प्रजाः—V. L. सर्वे

P. 1264, l. 3—for राघेन read राघे

## VERSE CCCVIII

वस्त्रेण वया पाशैर्वेद एवामिदं वस्ते—V. L. वस्त्रेणापि पाशैश्च वस्त्रे  
वास्त्रैर्गैरः

एवामिदं वस्ते—V. L. एव हि इदं वस्ते

P. 1264, l. 4—for अवसहिता read अवशिष्टता

— „ —for कार्य read अकार्य

## VERSE CCCIX

वाम्बुवृत्तिको—V. L. वाम्बुवृत्तिको (Viramitrodaya Rājanīti, p. 19).

P. 1265, l. 1—for विवाता आपन्न read विवात

## VERSE CCCXII

युतो—V. L. युक्तो

P. 1266, l. 1—for हारः श्लो read हारश्लो

## VERSE CCCXIII

ग्राह्यान्—V. L. ग्राह्यम् (Viramitrodaya Rājanīti, p. 151.)

सद्यः सवत्सराह्वयम्—V. L. सप्तसवत्सराह्वयम्

## VERSE CCCXIV

सर्वमद्रो—V. L. (a) सर्वमद्रो, (b) सर्वमद्रा

चाप्याणिः सोमः—V. L. (a) चाप्याविलसन्नुः

## VERSE CCCXV

लोकानन्वाङ् सुजेयुस्ते—V. L. लोकानलोकान् कुर्जुस्ते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151.)

## VERSE CCCXVI

वाङ्मुपाभित्य—V. L. (α) वाङ् समाभित्य (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151), (β) ताङ् समाभित्य  
 . नक्षत्रे च—V. L. नक्षत्रे चैव (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151).  
 देवा—V. L. तेषां

## VERSE CCCXVII

The Vīramitrodaya (Rājanīti, p. 151) reads the verse as

प्रणीतश्चाप्रणीतश्च यथाभिर्देवतं महत् ।

एवं विद्वानविद्वान्श्रमाद्ययो देवतं महत् ॥

P. 1268, l. 1—for नादिकि read दानादिकि as in S.

## VERSE CCCXVIII

वर्तते—V. L. (α) पृथक्ते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151);  
 (β) वर्तते

P. 1268, l. 3—for प्विज्ञे read प्वनपज्ञे

## VERSE CCCXIX

वर्तन्ते—V. L. वर्तते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151).

हि सत्—V. L. (α) महत् (β) हि सः

प्राज्ञायाः पृथक्—V. L. प्राज्ञायाः पृथो (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151).

## . VERSE CCCXX

वज्रस्वाति न—V. L. वज्रस्वाति न (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 152).

स'सः—V. L. स'सः

P. 1268, l. 5—for विहायत्या read विहाः ज्ययत्या

P. 1269, l. 2—after वासकः add नैवम्

### VERSE CCCXXI

P. 1269, l. 3—omit केनैवम्

— l. 5—for सर्वं read सर्वत्र

### VERSE CCCXXII.

सम्पृक्त—V. L. संयुक्त (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 143).

चक्रं च—V. L. चक्रं तु

इह वासुक्त—V. L. इहामुक्त च

P. 1270, l. 1—for चक्रिच read चक्रं

### VERSE CCCXXIII

पुत्रे राज्यं समासज्य—V. L. (a) पुत्रे राज्यं समासाज्य, (b) पुत्रे राज्यं समासाज्य, (c) पुत्रं राज्यं समासेरज्य

P. 1270, l. 3—for रक्तसा read अरसा

### VERSE CCCXXIV

सदा युक्तो—V. L. समायुक्तो

P. 1270, l. 9 सदायु read सदा यु

— omit लोकेभ्यस्तपः

### VERSE CCCXXV

P. 1271, l. 1—omit यत्नेन

for वृत्तारे read वृत्तारं

## VERSE CCCXXVI

कृतदादपरिमहः—V. L. कृतदादपरिमहः (Madanapārijāta, p. 227).

P. 1271, l. 3—for निवृत्तः read विलुप्तः

## VERSE CCCXXVII

P. 1271, l. 5—for विका वै वां वदन्मां प्रीति read विकावै वावदन्मांवापीति

## VERSE CCCXXVIII

कामः—V. L. कामं

कथंचन—V. L. प्रवक्षतः

P. 1272, l. 2—for शुद्ध read शुच

— l. 4—omit यथा

— „ for प्रकृतिः read प्रवृत्तिः

## VERSE CCCXXIX

विचार्य—V. L. विचार्य (Madanapārijāta, p. 227).

## VERSE CCCXXX

बीजाबाहुसिबिन्दु—V. L. बीजोसिबिन्दुः (Madanapārijāta, p. 227).

चेन्नदीपगुह्य—V. L. चेन्नदीपगुह्य

मानवोर्गं च—V. L. (a) मानवोर्गां (Madanapārijāta, p. 227),

(b) मानवोर्गां च

P. 1273, l. 1—for शुच्यते...शुच्यते read शुच्यते...शुच्यते

## VERSE CCCXXXI

गुणगुणम्—V. L. गुणगुणम् (Madanapārijāta, p. 227).

परिवर्जनम्—V. L. (a) च परिवर्जनम् (Parāsharamādhava, 417),

(b) वृद्धिर्वर्जनम् (Madanapārijāta, p. 227).

P. 1273, l. 3--for विक्रयं read विक्रय

## VERSE CCCXXXIII

दद्यात्—V. L. विद्यात् (Madanapārijāta, p. 227).

अद्यमेव—V. L. अद्यमेव (Madanapārijāta, p. 227).

## VERSE CCCXXXIV

तदस्त्रिनाम्—V. L. तदस्त्रिनाम्

मैत्रेयसः—V. L. मिःत्रेयसः (Madanapārijāta, p. 230).

## VERSE CCCXXXV

सुदुर्भाग—V. L. सुदुःखान्तो (Parāsharamādhava Āchāra, 418)

ब्राह्मणापाजयो—V. L. (a) ब्राह्मणापाजयो, (b) ब्राह्मणोपाजयो  
(Parāsharamādhava Āchāra p. 418).

P. 1275, l. 1—for दृष्टि read दृष्टिः

## Adhyaya X

Before verse (1) some manuscripts add the following line :—

अतः परं प्रवक्ष्यामि अध्येतव्यस्य वो विधिः

### VERSE I

P. 1277, l. 1 --Before ग्रहचार्य add वेदः कृत्स्नोऽधिगन्तव्यो सरहस्यो द्विजन्मनेति, as in A. N. S. & C.

P. 1277, l. —for वेदस्य वा read वा

—— l. 7—for ज्ञाति read माति

—— l. 11—before तथा add उच्यते

—— „ —for अत read अत

—— „ —for तथा read तथा

—— l. 12—for मेव read मेवं

### VERSE III.

वर्णानां—V. L. सर्वेषां

P. 1278, l. 7—omit इदमङ्गमामिरित्वादि [ ग्राम एव ]

—— l. 8—for रेकादशतो read रेकादशद्वादशतोः

### VERSE IV

P. 1279, l. 5—for स्वादेवस्य read स्वात् एताञ्च as in A. and N.

—— „ —for युक्तो read युक्ता

—— „ —for तार्थः read तार्थाः

—— l. 7—for शङ्क्यते read शङ्क्येत

—— l. 8—for सर्वं को read परः को

## VERSE V

P. 1280, l. 4—for चर्मै read चर्मैः as in S. and A.

— „ —for शक्यं read शक्य

— l. 5—for मनुंस read सं as in S.

— l. 7—for तनय read तत एव य

— l. 9—for वद्यपि read वद्यपि

— „ —for पुनःपुनः read पुनः

— l. 12—for नादेतु read नाद्वर्तु

— l. 13—for शब्दमपसार्यं read शब्दमपविष्ट as in N. and A.

— l. 21—for प्रमाद्यं तैरेव read प्रमाद्यांतरण्य as in S.

— l. 22—for छोर्कैः read छोर्को

— „ —for पुदया read सा as in S.

— „ —for म्युप read एमुप

— l. 26—for वचनान्तरात् read वचनान्तरम् । त

— l. 28—for केन read एकेन

— l. 27—for वदयं read वदयं

P. 1281, l. 5—for गारुडाद्वैक read गौरुधाद्वैक

— l. 10—for अन्तरेष read अन्तरम्

— l. 14—after चर्मैः read वन

— „ —for स्त्रीयो read स्त्रियो

— l. 16—for अन्तरेष त्रित्व read अन्तरत्वं

— l. 20—for देव read देव



P. 1281, l. 20—for लघु read लघु as in S.

— l. 24—for व्यत एवाप read व्यते तत्राप as in S.

— „ —for च सच read चचनम्

— l. 26—for तासु read तास्तु

— „ —for वाक्यं च read वाक्यवच

P. 1282, l. 2—for तद्मा read तद्मा

— l. 4—for तस्वत read तस्तत

— l. 5—for चते read चतो

— l. 6—for स्तिमे read स्थितमे

### VERSE X

P. 1285, l. 2—for सदा read अपसदा

— „ —for कलदा अपकीर्णाः read कलादवलजाः

— „ —for मिद्यन्ते read विम्वन्ते

### VERSE XI

P. 1285, l. 3—for म्मे नत्त read म्येन त्त

### VERSE XII

शुभादायोगः—V. L. (a) शुभादायोगः, (b) शुभादयोगः

चाण्डाला—V. L. चाण्डालस्त्व

वर्षसंकराः—V. L. (a) वर्षसंकरे

आयन्ते वर्षसंकराः—V. L. आयते वर्षसंकरः

### VERSE XIII

वया—V. L. तया

प्रासिद्योम्येपि—V. L. (a) प्रासिद्योम्ये तु, (b) प्रासिद्योम्ये

P. 1286, l. 4—for नत्वाभ्यननादिषु read न तु नत्वाभ्यननादिषु, as in S.

— l. 5—for कीर्तिरलोके read कीर्तिंलोके as in S.

— „ —for एवं read एव.

— „ —for चण्डाल read चण्डालवद्

#### VERSE XIV

P. 1287, l. 1 for न्तरानाहः read न्तरानाहः

— l. 2—Omit वा before जातिः

— l. 3—for तदर्थेवद् read न तदर्थेवद् as in A.

— l. 4—for दोषाः read दोषः

#### VERSE XV

P. 1287, l. 5—for सिद्धोकेन read सिद्धोके न

#### VERSE XVII

एव तु—V. L. एव वा

#### VERSE XVIII

पुण्यः—V. L. (a) पुण्यः, (b) पुण्यः

#### VERSE XIX

कसुमांतकपोमावा—V. L. आवा जातो कसुमांत

तपोमावा—V. L. तपोमावा न

वेद—V. L. वेद.

कीर्तिः—V. L. कीर्तिः (Parāsharamādhava Prāyashchitta,

## .VERSE XX

अनवस्थानतांस्तु ताद्—V. L. (a) अनवस्थानतांस्तु ताद् (b) अनवस्थानतां  
(noted by Medhātithi, who does not mention any such var.  
lec. as 'avratāh' as wrongly asserted by Buhler.

वात्स्यायिनि विविदिंशे—V. L. वात्स्यायिनिविदिंशे

## VERSE XXI

भृशकण्टकः—V. L. (a) भृशकण्टकः (b) भृशकण्टकः (c) भृशकण्टकः.

वाटधानी—V. L. (a) वाटधानी, (b) वाटधानी

पुष्पधः शोक एव च—V. L. (a) पुष्पशेखर एव च, (b) पुष्पः  
शोकस्तथा, (c) पुष्पशेखर एव च, (d) पुष्पशेखर एव च, (e) पुष्पवतीशक्तस्तथा,  
(f) पुष्पशीवक एव च.

## VERSE XXII

वात्स्यायिच्छिदि—V. L. (a) वात्स्यायिच्छिदि, (b) वात्स्यायिच्छिदि, (c)  
वात्स्यायिच्छिदि

## VERSE XXIII

काव्यम्—V. L. काव्यम्

विजम्बाय—V. L. विजम्बाय

## VERSE XXIV

जायन्ते वर्षसंकराः—V. L. जायन्ते वर्षसंकरः

P. 1290, ll. 2-3—for तात्पर्यं read स्वयं

— l. 3—for चय read चय

— l. 4—Before केचित् add इति

## VERSE XXVI

वाण्डाडम् V. L. वाण्डाडम्

## VERSE XXVII

अनवन्ति स्वयोनिषु—V. L. अनवन्ति विगर्हितान्

मातृजातः—V. L. (a) मातृजातां, (b) मातृजातौ noted by Medhātithi.

मातृजातां प्रसूयन्ते प्रवरास्तु च योनिषु—V. L. मातृजातौ स्वयोनिषु तु सदां अनवन्ति वै (Govindarāja).

P. 1292, l. 1—for योनि read योनिषु

— l. 3—for म्बहो read म्बह्यां

— „ —for शानेव read शानेव

— l. 4—for बर्हयो read स्वयो

— l. 6—for प्रतिशोम read प्रकृतप्रतिशोम

— „ —for प्रसूयत read एत

— l. 7—for शेष read शेषं

— „ —for दृष्टमवो read नष्टमवो

— l. 8—for लोम्यं च सा read लोम्यं सा

— „ —for शेषमनपेक्ष read शेषापेक्ष

## VERSE XXVIII

स्वयोनिषु तु—V. L. स्वयोनिषां च

बाह्येष्वपि क्रमात्—V. L. (a) बाह्येष्वपि क्रमः (b) बाह्येष्वपि क्रमः

आनन्तर्वात्—V. L. आनन्तर्वात्

P. 1293, l. 2—for कथोरा read कथोरा

— l. 3—for उपनर्चं च read उपनर्चं

— „ —for लोमसा read लोमाज्जाता

## VERSE XXIX

P. 1294, l. 1—for वज्रिवा read वज्रवावा

— " —for ववा read ववा

— l. 2—for वज्रिवावा read वज्रवावावा

— l. 3—for ण्डालाम्यः read ण्डालाम्

## VERSE XXX

P. 1294, l. 4—for बाह्यतरेष बाह्यामानाः read बाह्यतरोत्पत्तिर्विस्ता

## VERSE XXXI

P. 1295, l. 2—for लोमाय read लोमाः य

— l. 4—After केचिद्दीनाः add केचिद्दीनाः

— l. 6—for वज्रिवावाण्डाला अपि read वज्रवावाण्डालावपि

— l. 7—for रवाय read रवय

— l. 12—for भवन्ति read भवन्तः

## VERSE XXXII

दासजीवनम्—V. L. (a) दासजीवनम्, (b) दासजीविनं

सैरन्त्रं—V. L. (a) सैरन्त्रं, (b) सैरन्त्रं

P. 1296, l. 2—for लामकर्मकारं read लोमाद् कर्मकारि

— l. 3—for वृत्तिवाहं read वृत्तिं हि

P. 1297, l. 1—for राखण्य read रा खरण्य

— l. 2—omit सर्वकः, not in S.

## VERSE XXXIII

मैत्रेयकं—V. L. मैरेयकं noted by Medhātithi.

P. 1297, l. 5—for अतस्तं read अतस्तं

— " —for कन्दति read कन्दीति

— l. 6—for वार्यं च read वार्यं च

## VERSE XXXIV

मार्गवं—V. L. मार्गवं

## VERSE XXXV

सुतवक्षामृत्स्वनायांसु—V. L. (a) सुतवक्षामृत्सुनारीषु, (b) सुतवक्षा-  
स्वनायांसु

पृथक् त्रयः—V. L. पृथक् क्रियाः

## VERSE XXXVI

वैदेहिकाद्—V. L. वैदेहकाद्

P. 1299, l. 2—for निषाची read निषाचोः

— " —for देहामि read देहयाद् मि

— l. 3—for मेदे क read मेदेन चैक

## VERSE XXXVII

P. 1299, l. 4—for हारत्वाद् read हारवाद्

## VERSE XXXVIII

चाण्डालेन—V. L. चाण्डालेन

दु सोपाको—V. L. च सोपाको

दुस्त्रा—V. L. (a) दुस्त्रा, (b) दुस्त्रा

P. 1300, l. 1—for लहस्वादि read लहस्वादि

## VERSE XXXIX

P. 1300, l. 4—for न्यावसा read न्यावसा

—— l. 5—for दिवृत्ति read दिवृत्तिः

—— —Omit राहारादिति.....तीव एवसे

## VERSE XLI

स्वजातिजाद्—V. L. सजातिजाद्—

वद् सुतो—V. L. (a) वहुका, (b) वहुगुया

P. 1301, l. 1—for तीवास्तु read तीवाहु

—— l. 5—omit धर्मिय...नीयः, not in A. S. and N.

## VERSE XLII

प्रभावैस्तु—V. L. (a) प्रभावैश्च, (b) प्रभावेश्च

P. 1302, l. 2—for ब्राह्मणजात read ब्राह्मणाजात

## VERSE XLIII

ब्राह्मणातिक्रमेण—V. L. ब्राह्मणादर्शनेन

P. 1302, l. 3—for तयो read ययो

## VERSE XLIV

पुण्ड्रकाः—V. L. (a) पौण्ड्रकाः, (b) पौण्ड्रकाः, (c) चान्द्रकाः, (d)

चान्द्रकाः

चौद्र—V. L. (a) चौद्र, (b) सोद्र, (c) चोण्ड्र, (d) चाद्र, (e) चौड,  
(f) चोड, (g) चोड, (h) चौद्र

पङ्कज—V. L. पङ्कज (b) पङ्कज

दरदाः कथाः—V. L. दरदास्तथा

P. 1303, l. 5—for न तमि read न तमि

## VERSE XLVI

P. 1304, l. 2—for आत्मानो read आत्मानं

— " —after भिदतामि add तथा च बद्धवते which appears wrongly in line 3.

## VERSE XLVIII

आयोगवत्स्य च—V. L. आयोगवत्स्य तु

मद्यु—V. L. मंजु

उप्यु—V. L. (a) उप्यु, (b) उप्यु, (c) उप्यु, (d) उप्यु

P. 1304, l. 5—for त्यादि read त्यदि

## VERSE XLIX

पुष्कसानां—V. L. (a) पुष्कसानां, (b) पुष्कसानां

देवानाम्—V. L. देवानाम्

## VERSE L

P. 1305, l. 4—for वसेयः read वसेयुः

— " —for विज्ञातोविज्ञाति read विज्ञाताजाति

## VERSE LI

अपपात्राक्ष—V. L. (a) अपपात्राक्ष, (b) अपपात्राक्ष

P. 1305, l. 4—for पात्राक्ष read पात्राः

— l. —for सकेषु read सकेषु

P. 1306, l. 1—for उद्गृहीयुः read ते गृहीयुः

— l. 2—for गर्दभ read गर्दभं

## VERSE LII

सुतचैतानि—V. L. सुतचैतानि

मित्रमाण्डे ऋ—V. L. मित्रमाण्डेयु



## VERSE LIII

मिथस्तेषां—V. L. मिथस्तेषां

## VERSE LIV

P. 1307, l. 1—Omit राजाविति

## VERSE LV

P. 1307, l. 4—~~हित~~ read ~~हित~~

## VERSE LVI

शब्दाभा—V. L. शब्दाभा

## VERSE LVII

P. 1307, l. 7—for द्मदृष्टम् read द्मदृष्टम्

## VERSE LIX

P. 1308, l. 3—for मात्मिं read मात्मिं

— " —for गृहा read विगृहा

## VERSE LX

वत्—V. L. वदि

P. 1309, l. 1—for सकोके read कोके

## VERSE LXI

रात्रिकैः—V. L. रात्रिकैः

## VERSE LXII

गवाय वा—V. L. गवायै व

जीवाकाम्यपत्तौ—V. L. (a) जीवाकाम्यपत्तौ, (b) जीवाकाम्यपत्तौ

P. 1309, l. 4—for त्वमेव read त्वामेव

## VERSE LXIII

अस्तोचं—V. L. अस्तोचः

एतं—V. L. (a) एवं, (b) एकं

सामासिकं—V. L. सामासिकं

चातुर्वर्ण्ये—V. L. चतुर्वर्ण्ये

P. 1310, l. 3—for एतं read एव

— l. 4—for स्तेषा read तेषा

— l. 5—for गमस्तेषामुत्पन्नः read गमात्तेषामुत्पन्ना

— „ —for सिर्गेषु read सिर्गं

—\* l. 7—for तेऽति read ते ते

Between the two halves of 63, some Mss. have the following additional lines:—

आहूकर्मसिद्धेयं च दानमस्तोचमार्जवम् ।

प्रजनं स्वेतु दारेतु तथा चैवानुसूयता ॥

## VERSE LXIV

P. 1310, l. 10—for पित्रवर्णे योगता read स्वव्यर्थयोगता

P. 1311, l. 3—for से सति read सेति

— l. 6—for आश्रया read अश्रया

— l. 7—for एव एवार्थः read व्यापकार्थः

## VERSE LXV

एवं तु—V. L. एवं च

P. 1312, l. 2—Omit एते

— „ —for आहं read आहम्

## VERSE LXVI

शेषस्त्वं कस्मिन्मवेत्—V. L. (a) शेषस्त्वं कवेतिचेद्मवेत्; (b) शेषस्त्वं  
केतिचेद्मवेत्; (c) शेषस्त्वं केतिचिद्मवेत्; (d) शेषान् कस्मिन्मवेत्; (e)  
शेषस्त्वं मेति चेद्मवेत्

## VERSE LXVII

.P. 1313, l. 4—for पृथग्व्यञ्ज read पृथ, नाव्यञ्ज as in S.

## VERSE LXVIII

.P. 1313, l. 5—for शराश read शरा

— „ —for हेतुम read हेतु

— l. 6—for पूर्व read पूर्वः

## VERSE LXX

अन्वे—V. L. एके

P. 1314, l. 4—for क्षिपु read क्षीपु

— „ —for वेज read वेजं

— l. 6—for स्थितिः read स्थितं

## VERSE LXXI

P. 1315, l. 2—for मवेत्केवलं read मवेत् स्थितमेव

## VERSE LXXII

P. 1315, l. 5—for वदाहवक्ये read वदा शंस्यते

## VERSE LXXIII

नालमाधिति—V. L. तालमाधितिः

P. 1316, l. 1—for दिवा read द्विवा

— l. 3—for बुद्ध्या read बुद्ध्या

— l. 4—for यद्गुरुषः स्वाय read यद्गुरुषो न स्वाय

— „ —for समौ read नालमौ

## VERSE LXXIV

स्वकर्मण्यवस्थिताः—V. L. स्वकर्मण्यवस्थिताः

P. 1316, l. 9—for विकारं read चिकारं

## VERSE LXXV

यजनं याजने—V. L. याजने यजनं

ग्रहरथैव षट् कर्माद्यप्रक्रमनः—V. L. ग्रहं चैव ब्राह्मणानामकल्पवत्  
(Viramitrodaya Paribhāṣā, p. 45).

## VERSE LXXVI

P. 1317, l. 4—for कर्मसु read कर्म

— l. 5—for अपि वा read अपि वा

## VERSE LXXVII

विद्यते—V. L. विद्यते

ब्राह्मणम्—V. L. (a) ब्राह्मणः ; (b) ब्राह्मणैः ; (c) ब्राह्मणा

## VERSE LXXVIII

प्रतिहितान्धमानम्—V. L. प्रति तपैतानि

## VERSE LXXIX

पद्यद्वयः—V. L. पद्यद्वयी (Mitākṣarā, 1. 119).

P. 1318, l. 3—for वयि read वयिक्

— l. 4—omit वयिक्

## VERSE LXXX

च रचयम्—V. L. तु रचयम्

P. 1319, l. 1—for स्वकर्मशास्त्रप्रवृत्ति read स्वकर्मसु । शास्त्रीयवृत्ति

## VERSE LXXXI

स ह्यस्य—स त्वस्य (Viramitrodaya Rājanīti, p. 13)

प्रत्ययान्तरः—V. L. प्रत्ययान्तरम् (Madanapārijāta, p. 231).

P. 1319, l. 3—for प्राहं read पचाहं

— l. 6—for निवृत्तिः read वृत्तिः

— „ —for कारी read करी

— „ —for शस्त्रा read शास्त्रा

— „ —for शेषो read शेषा

— l. 7—after द्यूमेवपीति add तथा चाह from line 8 below.

## VERSE LXXXII

P. 1319, l. 8—omit तथा चाह here.

— l. 9—for वयिक् व्यायामविक्रय read वयिउयायामविक्रये

— l. 11—for वा स्य read वास्य

## VERSE LXXXIII

हिंसाभावा—V. L. हिंसाभावा (Parāsharamādhava Āchāra, p. 426).

P. 1320, l. 3—for स्तस्याम read स्तस्याः ऽ

— „ —for स्वापयते read स्वा जापयते

## VERSE LXXXIV

P. 1320, l. 5—for न तु तद्युक्तं read ननुक्तम्

— l. 9—for काहवद् read काहवत्वा

— „ —for अनुभवन्ती read अनुभूतं

— „ —for सर्वं read सर्वैः

## VERSE LXXXV

P. 1321, l. 1—for कथं read केवं

— „ —for ज्ञाना read ज्ञाना

— l. 3—for भावा read स्वभावा

— „ —for मैपुण्यं read मैपुण्यं

— l. 4—for गहिंता read गहिंसतरा as in S.

— „ —after कृषिः add ततो ज्यूना वाणिज्या as in S.

— „ —for वादवः read वा as in S.

## VERSE LXXXVI

मपेदेत—V. L. मपेदेत (Madanapārijāta, p. 232).

P. 1321, l. 7—for तया read तया

P. 1322, l. 1—for चारण्याः read च्या चारण्याः

## VERSE LXXXVII

P. 1322, l. 4—for माविना read माविका

## VERSE LXXXVIII

अयः—V. L. अयः (Samskāramayūkha, p. 123).

नीरं—V. L. नारं (Nārāyana).

नौद्रं—V. L. नारं (Nandana).

P. 1323, l. 2—for वृद्धि read वृद्धीका

— l. 3—for वेवेनि read वेवनि

## VERSE LXXXIX

नीलीं—V. L. (a) नीलिं; (b) नीलं (Madanapārijāta, p. 232).

मद्यं—V. L. मज्जा

च लाकां च—V. L. बलाकां च (Madanapārijāta, p. 232).

सर्वोद्येकशफास्तथा—V. L. (a) सर्वोद्येकशफास्तथा, (b) सर्वोद्येकशफाद्  
पशून्, (c) सर्वोद्येकशफाद् बहुन्, (d) द्विशफैकशफास्तथा (Madanapārijāta,  
p. 232).

P. 1323, l. 6—for अथाथयत read अथाथ्यत

After 89 some Mss. have the following additional verse:—

अनुसीलं (से) तथा सोढं तैत्रसायि च सर्वतः ।

वालाङ्गमं (पाकारचर्म) तथास्त्रोवि सत्त्वायुधि च वर्जयेत् (वसाह्वा-  
युधि रोचनाम्) ॥

## VERSE XC

कर्म—V. L. हस्तं

युवान्—V. L. युवान्

P. 1323, l. 10—for रेवागामी बहु read रे वागामिनि बहु

P. 1324, l. 1—for अथि read अथि

— l. 2—for अथसिलावधिमिन्ते read अथ सिलाद् विमिन्ते

— l. 3—for अका read वीका

## ERSE XCI

वाचाद्—V. L. वाचाद् (Samskāramayūkha, p. 124).

कुमिसूताः—V. L. कुमिसूता

अविद्यायां—V. L. (a) स्वविद्यायां, (b) स विद्यायां (Parāsharamādhava Āchāra, p. 431), (c) च विद्यायां

For the second line some Mss. read—कुमिसूतं विद्यायां कर्मणा  
तेन पापकृद्

P. 1324, l. 9—for युक्तं read न युक्तम्

— „ —for स्वाना read स्वाना

## VERSE XCII

युक्ता भवति—V. L. युक्तीभवति

वीरविक्रमाद्—V. L. वीरविक्रमाद्

## VERSE XCIII

इत्येतां तु पञ्चानां—V. L. इत्येतामपञ्चानां (Mitākṣarā—3. 40).

विद्यच्छति—V. L. विद्यच्छति

## VERSE XCIV

रतैः—V. L. तिलैः (Nandana and noted by Medhātithi).

च कुलान्मेव—V. L. (a) चाकुलान्मेव (Aparārka, 933 noted by Mitākṣarā,) (b) माकुलान्मेव (Madanapārijāta, p. 233).

P. 1325, l. 4—for कान्मेव read कान्मेव

— l. 5—for पावसादिना read पावसादुपादिना

— l. 6—for गौतमेनैवं दक्षिणम् read गौतमो मेवं दक्षिणम्  
in N. and A.



## VERSE XCVI

ढोवाद्—V. L. मोहाद्

कर्मभिः—V. L. जातिभिः (Vivādaratnākara, p. 363).

## VERSE XCVII

वरं—V. L. मेवाद्

परचर्मैव जीवन् हि—V. L. परचर्मामवाद् (Mitākṣarā, 3. 41).

सद्यः—V. L. विद्ये (Samskāramayūkha, p. 123).

मे पादव्यः स्वबुद्धितः—V. L. (a) परचर्मस्त्वबुद्धिताद् (Madanapārijāta, p. 233), (b) परचर्मत् स्वबुद्धिताद्

## VERSE XCVIII

P. 1327, l. 6—for तदुक्तं read तदुक्तं

— l. 7—for सर्वे ये read सर्वेते

## VERSE XCIX

यद्वाः—V. L. यद्वाः (Madanapārijāta, p. 233).

पुत्रद्वारात्सर्वं प्राप्तो—V. L. (a) पुत्रद्वारात्सर्वे प्राप्ते, (b) पुत्रद्वारात्सर्वप्राप्तो (Madanapārijāta, p. 233).

## VERSE C

प्रचरितैः—V. L. सुचरितैः

P. 1828, l. 2—for वन वेद read वनवेद

## VERSE CI

स्वे कवि—V. L. स्वकवि

कवुचि—V. L. स्वकवि (Aparārka, p. 935).

P. 1328, l. 5—for कविर read कविम

— l. 6—for कवितं read कवितः

— „ —for कवुचि read कवुचि

## VERSE CII

दुष्पतीत्येतद्—V. L. दुष्पते ह्येतद् (Smṛitātva II. p. 362).

P. 1329, l. 2—for गेय read गे न

## VERSE CIII

गर्हिताद्—V. L. अगर्हिताद् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 183).

अलङ्कारसमा—V. L. अलङ्कारसमा (Parāsharamādhava Āchāra, p. 183).

P. 1329, l. 4—for बुक्ते read वक्ते

— „ —for ज्ञायेति read ज्ञायेते

— l. 6—for दृवं read दृव

— l. 7—for देव वा read देववा

— l. 8—for सत्य read असत्य

— „ —for प्रवृत्तिः read प्रवृत्तिः

## VERSE CIV

यतस्ततः—V. L. इतस्ततः (Yatidharmasaṅgraha, p. 75).

For the second line the Samskāraratnamālā reads—विष्णवे  
न स पापेन पद्मपत्रमिवाभस्ता

जीवितालम्ब—V. L. जीवनालम्ब (Aparārka p. 935).

पापेन—V. L. दोषेण (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 326).

P. 1329, l. 10—for अस्मिन् read अस्मि

— „ —for कर्मावपे read कर्मावपे

— l. 11—for दृव read दृः

## VERSE CV

पापेन—V. L. दोषेण (Aparārka, p. 935).

P. 1330, l. 1—for द्युनः । शेष read द्युनश्चेप

— l. 2—for प्रकृति read परकृति

## VERSE CVI

परिरक्षार्थ—V. L. रक्षार्थ (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 326).

## VERSE CVII

विजने—V. L. निर्जने (Parāsharamādhava Prāyashchitta p. 326).

दुष्टोः—V. L. (a) दुष्टोः (b) दुष्टस्य

## VERSE CIX

तथैवा—V. L. तथा वा (Aparārka, p. 935).

## VERSE CX

युगादयि—V. L. युगत्सायि

## VERSE CXI

प्रापयैः कृतम्—V. L. प्रापयाम् कृतम् (Aparārka, p. 936).  
P. 1332, l. 1—for ते च वक्ष्यति read तेन च वक्षिः

## VERSE CXII

P. 1332, l. 4—for ग्रहः स read ग्रहस्य

— ll. 5-6—for ग्रहस्य ग्रहस्यस्य read ग्रहस्येऽनस्य

— l. 6—for शोभ्यः read शोभ्यं

P. 1332, l. 6—for वृत्तिरि read वृत्तिर

— „ —for किंचित्स्वात् read किञ्चित्स्वात्

— l. 7—for परस्मैव read परस्मै न

— „ —for कुर्वीतवमिति read कुर्वीतवमिति

### VERSE CXIII

P. 1333, l. 2—for न्यत्त read न्यत्

— „ —for विमिसेः read विमैः

— l. 4—for दिस्तत्त्वा read दिस्तत् वा

### VERSE CXV

P. 1334, l. 2—for विवन्धा read वन्धा

— l. 3—for तदीय read तद्वा

— l. 6—for वञ्चयेयि read वः । सर्वव्ययि

— l. 8—for प्रयोगः read योगः

— „ —Omit आचर्जनः not in S.

### VERSE CXVI

वृत्तिः—V. L. गितिः (Aparārka, p. 936 and Mitākṣarā, 3.42, and Nandana).

मैद्यं—V. L. मैद्यं

गोरक्षं—V. L. गोरक्षा (Mitākṣarā, 3. 42):

P. 1335, l. 3—for वृत्ति read वृत्त

— „ —for नात्रे read नात्र

### VERSE CXVII

अविष्कार—V. L. अविष्कृत

## VERSE CXVIII

भागमावदि—V. L. भागमहति

## VERSE CXIX

माहये—V. L. (a) न मये, (b) न मये

वैरयाद्—V. L. वैरयाद् (Vīramitrodaya Rājanīti p. 263).

## VERSE CXX

विंशं कार्पापद्यापरम्—V. L. (a) विंशत्कार्पापद्यापरम् ;  
(b) विंशत्कार्पापद्यापरम्  
(c) विंशत्कार्पापद्यापरम्

P. 1337, l. 1—for व्यवहारिणः शुद्धाः read व्यवहारिणां ङामादृष्टो  
भागो ग्रहीतव्यः । विद्वान्मः प्रजावचनः । हिरण्यव्यवहारिणां विंशतितमः ।  
कर्मोपकरणः शुद्धाः as in S.

## VERSE CXXI

दुष्टिमाकांक्षद्—V. L. दुष्टिमाकांक्षेद्

आराधयेद्यदि—V. L. (a) आराधयेदिति, (b) आराधयेदपि

जिजीविषेद्—V. L. जिजीविषुः

## VERSE CXXII

P. 1338, l. 3—after लुक् add भवति

— „ —for भविति...विष्टं कर्मैव read भविति । यदाऽऽद्य एव

— l. 4—for यदास्व read यदास्व

## VERSE CXXIII

कीर्त्तये—V. L. कथ्यते (Parāsharamādhava Āchāra, p. 421).

भक्तवत्—V. L. भवेत्तत् (do.)

## VERSE CXXV

P. 1339, l. 7—for पुढका read पुढाका

## VERSE CXXVI

P. 1340, l. 6—for न पुउयते read पुउयते

## VERSE CXXVII

अमैसावस्तु—V. L. अमैसरणि (Smṛitattva II, p. 381).

अमै—V. L. (a) वृष्टिं (Smṛitattva II, p. 381); (b) वृष्टं

मन्त्रवर्ण्य—V. L. मन्त्रवर्ण्य (Shāntimayūkha, p. 2).

P. 1340, l. 9—for अतस्ता read अतस्ते

— " —for संसा read संसां

— l. 7—for आच read अच

— " —for विचवावावाचप read विचानादन्नाधानाचेप as

in S.

## VERSE CXXX

पुते—V. L. वृषं

## VERSE CXXXI

आनुवर्ण्यस कीर्तितः—V. L. (a) आनुवर्ण्ये प्रकीर्तितः

(b) आनुवर्ण्यः प्रकीर्तितः

(c) आनुवर्ण्यः प्रकीर्तितः

## Adhyaya XI

[The corrections are based mainly upon S. and N.]

### VERSE I

वक्ष्यमाण—V. L. वक्ष्यमाण (Madanapārijāta, p. 468).

सार्ववेदसम्—V. L. सार्ववेदसम् (Hemādri-Dāna, p. 30).

गुर्वर्थं पितृ—V. L. गुर्वर्थं पितृ (Madanapārijāta, p. 429).

स्वाध्यायाभ्युपतापिनः—(a) स्वाध्यायाभ्युपतापिनः (b) स्वाध्यायाभ्युपतापिकः  
(Madanapārijāta, p. 468).

P. 1343, l. 1—for स्नातकविरोधेय read अनेकविरोधेय

— „ —for नार्थो read नार्थी

— l. 5—for वक्ष्य read वक्ष

— „ —for नार्थो read नार्थी

— l. 9—for विद्वत् विर्वचनेभ्यो read विःस्वेभ्यो विर्वचनेभ्यो

### VERSE III

दृतेभ्योऽहि—V. L. (a) दृतेभ्योऽपि

द्विजाभ्येभ्यो—V. L. द्विजाभ्येभ्यो

P. 1344, l. 2—for तथापि read तथाहि

### VERSE IV

ब्राह्मणो वेदविदुषः—V. L. (a) ब्राह्मणो वेदविदुषे, (b) ब्राह्मणो वेदविदुषि  
(c) ब्राह्मणोऽपि विद्वद्भ्यः

दक्षिणम्—V. L. दक्षिणाः

P. 1345, l. 3—for पदेन read पदेनः

After verse V some MSS. have the following additional verse.

ब्रह्मो च मातापितरौ साध्वी भार्या पुत्रः शिष्यः ।

अपकार्यगतं कृत्वा अर्तम्वा मनुजमधीत् ॥

Which occurs in Māṇḍalik's Edition after verse 10. It is quoted by Medhātithi under 2. 189. and Kulluka has the following, which is omitted by all other commentators—

अनादि तु अथास्तिक विप्रेषु प्रतिपादयेत् ।

वेदविस्तु विधिकेषु प्रेत स्वर्गं समरनुते ॥

Māṇḍalik has treated this as text and numbered it 6. We have decided to omit it. But we retain the numbering of Māṇḍalik's Edition (cf. Bühler, Burnell etc.)

## VERSE VII

अर्क—V. L. विसं (Parāsharamādhava Āchāra, p. 157).

अधिकं वाऽपि—V. L. अतोऽधिकं वा

P. 1346, l. 2—for दुष्क read दुःक

## VERSE IX

दुःखलीविधि—V. L. दुःखलीहिते

सधर्म—V. L. स धर्मः

अध्यापातो—V. L. अध्यापानो

P. 1347, l. 1—for वदति read वदति

— l. 3—for सधर्मो read धर्मसधर्मो

## VERSE X

वद—V. L. वः

वेदिकम्—V. L. वैदिकम्

जीवतम्—V. L. जीवतोऽयम्



## VERSE XI

P. 1348, l. 1—for वैरवा read हिरवा

—— l. 2—for विविमवे read विविमवेन

—— „ —for न च read ननु च

—— l. 3—for चादः read आहुः

• ——— „ —for वाप read वाप

—— l. 4—for विशेषेण निर्वच read विशेषेणेति वच

—— l. 7—for कृतः read हीनकृतः

—— l. 8—for सत्यमसौ read सत्यमसौ

## VERSE XIII

P. 1349, l. 5—for कथा read कथा

—— „ —for सा, read आत्माद् वा चैवतिचेत्यनेन

## VERSE XIV

तयोः—V. L. द्वयोः

## VERSE XV

तथा—V. L. तथा

प्रवर्तते—V. L. (a) विवर्तते, (b) प्रवर्तते

P. 1350, l. 4—for आदा read अदा

## VERSE XVI

सहस्रं भक्तं—V..L. सहस्रं भक्तं (Aparārka, p. 938).

## VERSE XIX

P. 1352, l. 3—After यथापहरति add यस्मै च प्रवर्ततेति

## VERSE XX

वदन्—V. L. वने वद्

## VERSE XXII

तस्य—V. L. तस्माद्

प्रकल्पनेत्—V. L. च पाठनेत्

## VERSE XXIV

वज्रमानो हि निश्चिन्ता—V. L. निश्चिन्ता वज्रमानो हि

कहिंचित्—V. L. चर्मचित् (Parāsharamādhava, p. 155).

## VERSE XXV

नो न सर्वे—V. L. नः सर्वे न (Mitākṣarā, 1. 127).

## VERSE XXVI

ब्राह्मणत्वं वा—V. L. ब्राह्मणत्वं च

लोभेनापहिनस्ति नः—V. L. लोभेनापहरेत् नः

P. 1354, l. 6—after गण्डत्वेन add किमु

— „ —Before वने add वद्

P. 1355, l. 3—for वयुक्त read तद्वयुक्त

## VERSE XXVII

नित्यं—V. L. नैव

P. 1355, l. 8—for विप्रिवाच read विधानात्

## VERSE XXIX

विरक्ष्य देवैः साध्वैः—V. L. वैरक्ष्यदेवैः स्वसाध्वैः

विद्ये—V. L. विधिः (Smṛtitattva, II p. 87).

## VERSE XXX

वर्तते—V. L. (a) वर्तयेत् (Smṛtisāroddhāra, p. 306); (b)

विद्यते—V. L. जायते (do.)

For the second line the Samskāraratnamālā, p. 14 reads  
स नामोति कळं तस्य परमेति श्रुतिः स्मृतिः

## VERSE XXXI

वेदयेत् V. L.—वेदयीत

P. 1357, l. 3—for प्रतीयेऽभिष्टिभ्यादित्यपि read प्रतीयते । शिष्यादिति

## VERSE XXXIII

विचारयन्—V. L. (a) विचारितम्, (b) मिचारयन् (Nandana),  
(c) मिचारितम्

After 33 some MSS. have the following additional verse

तद्वत्त्वं सर्ववर्णानामविचार्य च शक्तिः ।

तपोवीर्यप्रभावेण प्रवृत्त्यापि वाचते ॥

## VERSE XXXIV

द्विजोत्तमः—V. L. (a) द्विजोत्तमाः (b) द्विजोत्तमैः

Between the two halves of (34) some MSS. have the  
following additional half verse—

तस्मिं कुर्वन् वषाशक्तिं प्राप्नोति परमां गतिम् ।

## VERSE XXXV

नैत्रो—V. L. नैत्री

नृणाञ्च—V. L. नृणाञ्च, (Nārāyaṇa)

दुष्कां,—V. L. (a) दुष्कां, (b) दुष्कां, (c) दुष्कं ('stale.')

P. 1358, l. 5—for चरेत् read चरते

## VERSE XXXVI

न वै—V. L. नैव

After (40) some MSS. have the following additional verse—

अज्ञहीनो बहुभ्रातृ मन्त्रहीनस्तु क्षत्रियः ।  
रीक्षितं क्षत्रियाहीनो वास्ति ब्रह्मसमो रिपुः ॥

## VERSE XLI

कामकारतः—V. L. कामचारतः

## VERSE XLII

P. 1361, l. 3—for पद्विगो read पदेगो

—— l. 4—for स्वैवात्स्य read स्वैकस्य

—— l. 5—अग्नीनां.....किङ्गाय should go below under verse (43), before पूर्वविधितिक्रमे

## VERSE XLIII

तेषां सततमज्ञानां दुष्टकाम्युपसेविनाम्

V. L. पापानां सततं तेषामग्निं यमस्य दुष्टकाम् (Nandana).

## VERSE XLIV

प्रसज्जि—V. L. (a) प्रसज्जे, (b) प्रसज्जि (Prāyashchittaviveka, p. 10), (c) प्रसज्जि (Smṛtisāroddhara, p. 351).

For the second line Parāsharamādhava (Āchāra, p. 50) reads अविग्रहाज्जेभिर्वाद्यां नरः पतनमुच्यते (which occurs in बाह्यवचनम्)

P. 1362, l. 9—for शुचिः स्य read शुचिस्व

P. 1363, l. 2—for व्यता अथा read व्यताअथा

—— “ —for अकल्पि read अकलि

P. 1363, l. 2—for वृत्ता read वृत्ता

— „ —for नावगमं कु read नावगमकु

— l. 3—for विविच्यते read न विस्पद्यते

— „ —for बावोत्र read बावो वत्र

— l. 7—for बाध्य read बोध्य

• — l. 8—for वृत्तानामपि read वृत्तानामपि

— l. 11—for विमितं विशेषयेत् read विमितविशेषे यत्

— „ —for नाम प्रतीयते read प्रतीयते

— l. 12—for वा जायते read जायते

— l. 14—for वैः सुलसुम्बेषु read वार्येषु सर्वेषु

### VERSE XLV

P. 1364, l. 5—for मुपकर्तव्यं read मुदाहर्तव्यं

### VERSE XLVI

मुप्यति—V. L. नश्यति (Aparārka, p. 1040).

पृथग्विधैः—V. L. पृथक् पृथक् (Madanapārijāta, p. 705).

P. 1365, l. 2—for एवं read एव

— l. 4—for तथापि read तथा च

— l. 8—for स्वासि read स्वसि

— l. 9—for स्वात read स्वात

— „ —for सचदेव read सचदेव

— „ —for विहृ read विहृ

— l. 14—for कायो हि read कोहि

P. 1365, l. 14—for मन्त्रा read मन्त्रा

— " —for दुष्प्राकृत read दुष्प्रा सु

— l. 15—for ये read नये

— " —for ज्ञानसु read ज्ञानां सु

— l. 16—for येन read नयेन

— l. 19—for गीष् read गीष्ः

— " —कृत्त read कृते प

### VERSE XLVII

दैवात्—V. L. मेधात् (noted by Medhātīthi).

द्विजः—V. L. सति

P. 1366, l. 3—for दृष्टं read पूर्वं

— l. 5—for न ससर्ग read ससर्ग

— l. 6—for अकृत्वा read वाकृत्वा

— " —for सिद्धिः read सिद्धः

— l. 8—omit शिष्टैः

After (47) some MSS. have the following additional verse—

प्रायो नाम तपः प्रोक्तं चित्तं निश्चय उच्यते ।  
तपो निश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तमिति स्मृतम् ॥

### VERSE XLVIII

दुरात्मनो—V. L. दुराचारा

P. 1366, l. 10—for येन read येन

## VERSE XLIX

रवावदन्तताम्—V. L. रवावदन्तकः

P. 1367, l. 3—for रिण read रैण

— „ —for केवो read कोवो

— l. 4—for वैकश्यं read गौकश्यं

## VERSE L

पौतिनासिन्धुं—V. L. पृतिनासिन्धुं,

After (51) some MSS. have the following additional verses—दीपदत्ता भवेदन्धः कायो निर्वाणको भवेत् (V. L. निर्वाणकस्तथा) हिंसया भ्याधिभूयस्त्वमरोगित्वमहिंसया

(V. L.—हिंसारतस्तथा रोगी याताङ्गः पारदारिकः)

(V. L.—हिंसया भ्याधिभूयस्त्वं स्त्रीतो ऽन्धस्त्वन्मिमर्शः)

This verse has been accepted by Bühler as the text of Manu and translated as such.)

## VERSE LII

कर्मविशेषेण—V. L. कर्मावशेषेण

## VERSE LIII

विन्देहि—V. L. विन्दितैः

P. 1369, l. 1—for कृतैः सह read कृतैर्गणैः

## VERSE LIV

गमः—V. L. गमये (Aparārka p. 1044)

संसर्गमायि—V. L. (a) संयोगं चैव, (b) संयोगश्चैव (Madanapārijāta p. 786) (c) संसर्गं चैव (Aparārka, p. 1044)

## VERSE LV

अमृतं च समुत्कर्षे—V. L. अमृतं स्वपुत्कर्षे

P. 1370, l. 2—for वो वासना read वोचना

— „ —for तपद्रुस्तप read तद्रुपस्तद्रुप

— 1. 5—for तादिसं read तानिसं

## VERSE LVI

कौटसाक्ष्यं—कूटसाक्ष्यं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 293).

ब्रह्मोक्तता वेदविन्वा कौटसाक्ष्यं—V. L. ब्रह्मोक्तं वेदविन्वा च कूटसाक्ष्यं (Aparārka, p. 1047).

गर्हितानाद्ययोः - V. L. (a) गर्हितानाज्ययोः (Mitākṣarā 3. 231),  
(b) गर्हितानाद्ययोः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 293).

P. 1371, l. 2—for न्यत्रापि read न्यत्रापि

— 1. 3—for युज्य read युज्य

## VERSE LVII

P. 1371, l. 4—for गज्जौ read गज्जो

— „ —for असती read असति

## VERSE LVIII

सर्वोनीडु—V. L. (a) सर्वोन्वाडु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 231), (b) सर्वोन्विडु

P. 1371, l. 6—for तत्ता read तत्ता

— 1. 7—for गहवे read कीमहव

— „ —for विषय read विषय



P. 1371 l. 8—for करबल न्याय read करबलान्याय

— l. 9—for सं विदेस read संविदेस

P. 1372, ll. 3—4—for वद्वते । न त्याज्यमसुः read विद्वद्वते नाम्ना-  
व्यसु । अतः

— .l. 4—for चांगामेव read धमेव

— „ —for मंहह read मंहह

### VERSE LIX

संवाज्य—V. L. संवाज्यं

विक्रयाः—V. L. (a) विक्रयम्, (b) विक्रयो, (c) विक्रयः

पारदावात्मविक्रयाः—V. L. (a) पारदावर्मविक्रयः, (b) पारदावर्मविक्रयम्

—noted by Medhātithi.

P. 1372, l. 6—for वामसे read वां से

— l. 7—omit अन्येन

— l. 8—for वतु व read वतुव

— „ —for व्याया read व्यापका

— l. 9—for व्यायस्या read व्यायस्यवाया

— l. 10—for वैहि read वैकाहि

P. 1373, l. 1—for प्रासल्य read प्रासल्यसकल्य

### VERSE LX

परिवेसाऽनुजेनूढे,—V. L. (a) परिवेसिताऽनुजेनूढे, (b) परिवेसानुजेनूढे,  
(c) परिवेसिता आनुजेन

### VERSE LXI

प्रायश्चित्तं वृत्तलोपनम्—V. L. (a) प्रायश्चित्तं वृत्तपुतिः, (b) प्रायश्चित्तं  
प्रायश्चित्तः (Prāyashchittāviveka, p. 192).

P. 1373, l. 5—for जनाय read जनाय

—— l. 6—for सिहः read सिंह

—— l. 7—for शाकतो read इच्छातो

—— „ —for चेदितच्छेच्छाकृत् read यदि चेच्छाकृ

P. 1374, l. 1—for मिथ्या read मिच्छा

—— l. 2—for सौद्वर्षा read सौवर्षा

—— „ —Before कले add वा

### VERSE LXII

श्रुताध्यापनमेव च—V. L. (a) श्रुतकाध्यापनं तथा (Prāyashchittaviveka, p. 192), (b) श्रुताध्यापनमेव च, (c) श्रुताध्यापनं तथा, (d) श्रुताध्यापनं तथा, (e) श्रुताध्यापनं तथा

श्रुता चाप्य—V. L. श्रुताद्यप्य (Prāyashchittaviveka, p. 192).

P. 1374, l. 5—for वो ऽतो read वः सो

—— l. 7—for अवस्थावि read अवस्थानि

### VERSE LXIII

हिंसीयन्तीनां स्त्रियाजीवो—V. L. (a) हिंसीयन्तिस्त्रियाजीवो (Nandana)  
(b) हिंसीयन्तीनां स्त्रियाजीवो.

P. 1375, l. 1—for वेग एव read वेगः

—— „ —for मार्चा read मार्चानि

—— l. 2—for वर्धनं read प्रवर्तनं

—— „ —for ह्य read ह्य

—— l. 3—for सेना read रसेना

—— l. 4—omit मार्चापञ्चमा

## VERSE LXIV

P. 1375, l. 5—for वृक्ष read वृक्ष

— l. 7—for वृषा read वृषा

— l. 8—for वृषु read वृषु

— „ —for वृषः read वृषोरिति

## VERSE LXV

स्तेवं—V. L. स्तेवं

प्रयाणात्मनपक्रिया—V. L. प्रयाणां चात्मनपक्रिया (Prāyashchittaviveka, p. 192).

कौशील्यस्य च क्रिया—V. L. (a) कौशील्यस्यसमक्रिया, (b) कौशील्यस्यसमक्रियाः

विग—V. L. विग (Prāyashchittaviveka, p. 192).

P. 1376, l. 5—for सत्त्व read असत्त्व

— „ —for कुरु read सकुरु

— l. 9—for वेरु read वेरुवु

## VERSE LXVI

कुप्य—कुप्य

P. 1376, l. 11—for पटा read कटा

— l. 12—for वृषम read वृषे

— l. 13—for वेचन read वेचन

## VERSE LXVII

कुरु—V. L. (tr) कुरु, (Mitākṣarā 3. 242); कुरु (Madanapārijāta, p. 924).

मैत्र्य—V. L. मैत्र्य (Madanapārijāta, p. 924).

च मैत्र्यं पुति—V. L. पुति च मैत्र्यं (Madanapārijāta, p. 924).

P. 1377, l. 1—for रमर्ष read रमेर्ष

— „ —for मरुर्ष read मरुर्ष

— l. 2—for मरुत्समनामे read मरुत्समनामे

### VERSE LXIX

P. 1378, l. 1—for न पुनः read पुनः पुनः

### VERSE LXX

P. 1378, l. 5—for उप्यसः read उप्यसः

### VERSE LXXII

द्वादशसमाः—V. L. (a) द्वादशाब्दाणि (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 399, Madanapārijāta, p. 187, Aparārka, p. 1053); (b) द्वादश समाः

नैवारणा—V. L. निवारणा (Madanapārijāta, p. 787).

P. 1379, l. 3—for सन्तोषेवाद् read सन्तोषेवाद्

### VERSE LXXIII

P. 1380, l. 2—for सन्तोषेविद् read सन्तोषेविद्

— l. 3—for सन्तोषेविद् read सन्तोषेविद्

### VERSE LXXIV

P. 1381, l. 1—for सन्तोषेविद् read सन्तोषेविद्

— „ —for सन्तोषेविद् read सन्तोषेविद्

— „ —for सन्तोषेविद् read सन्तोषेविद्

— „ —for सन्तोषेविद् read सन्तोषेविद्

### VERSE LXXVI

वेदविद्वे—V. L. वा वेदविदे (Mitākṣarā 3. 250, Aparārka, p. 1061).

वने हि—V. L. वने वा (Mitākṣarā 3. 250).

### VERSE LXXVII

वाऽनुचरेत्—V. L. (a) वाऽनुचरेत्, (b) वाऽनुचरेत् (Mitākṣarā 3. 249).

त्रिवि वेदस्य, संहिताम्—V. L. त्रिःकृतो वेदसंहिताम्

P. 1382, l. 9—for अतं दद्या read अतं बुद्ध्या

— „ —for वच ए read वचे । ए

### VERSE LXXVIII

कृतवापनो—V. L. (a) कृतवापनो, (b) कृतवासोवा

हितेरतः—V. L. हितेन वा

P. 1383, l. 1—for कश्चिदपूर्वं वचनः read वचनम्

### VERSE LXXIX

सद्यः—V. L. सद्यक् (Aparārka, p. 1058).

गोमार्ज—V. L. गोमार्जा (Madanapārijāta, p. 797, Aparārka p. 1058).

### VERSE LXXX

प्रचरं—V. L. प्रचारं

प्रतिशोदा—V. L. (a) प्रतिशोदा

मचक्षित—V. L. मचक्षित

विद्युज्यते—V. L. विद्युज्यति

### VERSE LXXXI

P. 1385, l. 1—for अस्मा read अस्मा

— „ —for कान्त read कान्तं

## VERSE LXXXII

अध्वयस्नातो—V. L. (a) अध्वये स्नातो, (b) अध्वये स्नात्वा, (Mitāk-sarā, 3: 244).

P. 1385, l. 5—for अग्ने इत्याहुर्वै read अग्ने तु वै

— l. 6—for अग्न्य read अग्ने

## VERSE LXXXIV

P. 1386, l. 3—for मत्स्य् read मत्स्य

## VERSE LXXXV

पावनाय स्वात्—V. L. पावनी कस्मात्

पवित्रं—V. L. पवित्रा

P. 1387, l. 3—for स्वाद्युवाँ read स्वादिगुवाँ

— l. 4—for लम्बते read लम्बते

## VERSE LXXXVII

शेषाना—V. L. शेषाना (Prāyashchittaviveka, p. 87.)

P. 1388, l. 1—for आतीत्य एव read आतीव एव

— l. 6—for शेषान् की read शेषान् की

P. 1389, l. 1—for क्षीयिष्ये read क्षीयिष्ये

— „ —for वेद्यु read वेद्यु

— „ —for अयम read अयम

— „ —for वातक्य read वातक

— l. 5—for कुप्या read कुप्या

After (87) some Mss. have the following additional verse—

अग्नेमग्निर्लोकः सः कुप्या अग्नेमग्निः ।

अग्निं च त्वया स्वाध्यासादेर्वा न विदुर्वाः ॥

## VERSE LXXXVIII

प्रतिरन्ध्र—V. L. प्रतिरन्ध्र

P. 1389, l. 10—for कीटिन्ध्र read कीट

## VERSE LXXXIX

कविता—V. L. कविता

## VERSE XC

नोदा—V. L. नोदा (Nāndana)

तथा सकारणे—V. L. (a) तथा सकारणे, (b) तथास्य कारणे (*Maulana-pārijata*, p. 815).

किञ्चिन्वाचतः—सच किञ्चिन्वाच

P. 1390, l. 2—for वाचिन्वेतुः read वाचिन्वेतुः

## VERSE XCI

प्रसमेत वा—V. L. प्रसमेत च (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 412.)

P. 1391, l. 4—for वसि read वसि .

## VERSE XCIII

P. 1392, l. 5—for चान्मेन read चान्मेन

— l. 8—for वाच्यवाच्युरा read वाच्यवाच्युरा

## VERSE XCIV

वयैवैका तथा सर्वे न वाच्यवा—V. L. वयैवैका न वाच्यवा तथा सर्वे (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 411.)

वयैवैका—V. L. वया वैका (Aparārka, p. 1044.)

P. 1393, l. 2—for वृहीकारस्य read वृहीकारस्य

— l. 5—for किंच read एवं च

— l. 5—for संख्या read संख्या

— l. 6—for कारयो read कयो

— l. 10—for वृथेन read वृथे

— l. 12—for तद्वा read न च तद्वा

— l. 15—for मायवी read मायवी

— l. „—for ओरा read ओरो

— l. 16—for गुण read ओगुण

— l. 17—for सवीही read सवीही

### VERSE XCV

विश्वानां—V. L. विश्वानां

### VERSE XCVI

P. 1394, l. 5—for कथं न कार्यं read कथमकार्यम् ।

### VERSE XCVII

P. 1395, l. 1—for अशीतवेदप्रज्ञां read अशीते वेदे स

— „ —for शितद्वयेनेत्यते read शितं द्वयं प्रज्ञाद्वयेनेत्यते

— „ —omit तद्वे.....विति

### VERSE XCVIII

विदित—V. L. विदित



## VERSE XCIX

गन्धदु—V. L. गन्ध च

स्वकर्म स्वभावद्—V. L. गृहीत्वा सुसर्तं (Aparārka, p. 1079).

## VERSE C

इत्याहु सं—V. L. कुर्वाण इतं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 414.)

\* तपसैव तु—V. L. तपसैव वा

P. 1396, l. 4—after मिति add च

— l. 8—इन्ता read इतं

## VERSE CI

ब्रह्महृदो—V. L. (a) ब्रह्महृदि, (b) ब्रह्महृति, (c) ब्रह्महृद (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 415.)

P. 1397, l. 1—for चिकं चमां read चिकचमां

## VERSE CII

गमनीयं तु—V. L. गमनं चैव

## VERSE CIII

गुह्यतस्मिन्—V. L. गुह्यतस्मिन्

तस्मै—V. L. तस्मै (Madanapūrijata, p. 836.)

स्वभावाद्—V. L. सुभावाद्

दुर्मी—V. L. दुर्मी (Prāyashchittaviveka, p. 137.)

मारिडध्येत्—V. L. (a) मारिडध्येत्, (b) स्मारिडध्येत्, (c) मारिडध्य, (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 253 and Madanapūrijata, p. 837.); (d) मारिडध्य

दुर्मुखा च विदुष्यति—V. L. दुर्मुखं च विदुष्यति

P. 1398, l. 2—for **संवीमले** read **संवीमले**

— „ —for **मासेव समा** read **मासेव मासा समा**

— l. 3—before **कहा** add **सुमिः**

#### VERSE CIV

**मैत्र'ली**—V. L. **मैत्र'लि** (Madanapārijata, p. 836).

P. 1398, l. 6—for **प्रत्यगुदग्द** read **प्रत्यग्द**

#### VERSE CV

P. 1399, l. 1—for **विना** read **विना**

— l. 3—Read here **वीरं.....प्राचक्षितं** which is wrongly printed at the end of the Bhāṣya on verse 106.

#### VERSE CVI

**मासावम्वसेत्**—V. L. **मासावम्वसेत्**

P. 1399, l. 3—**वीरं...पितृ** should go before, to the end of Bhāṣya on verse 105.

#### VERSE CVII

**सुमिर्वावापिचैर्मैः**—V. L. **सिद्धिचैर्मिचैर्मैः**

#### VERSE CVIII

**द्वेव**—V. L. **देव** (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1400, l. 1—for **विद्** read **विद्**

— l. 3—for **उच्यमा** read **उच्यमाना**

— l. 4—for **देव** read **वा न**

— „ —for **न्यस्यापि** read **न्यस्या अपि**

## VERSE CIX

आचरेत्—V. L. (a) आचरेत् (b) च चरेत् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1401, l. 3—after संवत्सरा add न समासादिकोपपन्नं

—— l. 5—for विलम्बेन read विलम्बानेन

—— „ —for स्वाद—read वाद—as in A.

## VERSE CX

तिष्ठन्मुख्यं—V. L. तिष्ठन् मुखिं (Smṛtisārodhara, p. 358).

वीरासनं—V. L. (a) वीरासने, (b) वीरासनी (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191.)

चरेत्—V. L. (a) चरेत्, (b) चित्तेत् (Smṛtisārodhara, p. 358).

P. 1401, l. 11—for दुष्प्रवृत्तिना read दुष्प्रवृत्तिना

## VERSE CXI

आसीनास्तु तथा—V. L. आसीनास्तु च (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

तथासीना—V. L. तथासीत

## VERSE CXII

अभिषेका—V. L. (a) अभिषेकं (Smṛtisārodhara, p. 358), (b) अभिषेकं, (c) अभिषेकं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

वस्तुसम्पत्ति—V. L. वस्तुसम्पत्ति

सर्वमायुः—V. L. (a) सर्वमायुः, (b) सर्वमायुः (Smṛtisārodhara, p. 358).

विशेषणम्—V. L. विशेषणम्

P. 1402, l. 1—for कर्त्तव्ये read कर्त्तव्ये

—— l. 2—for प्राचीनं read प्राचीनं न

## VERSE CXIII

गोरक्षः—V. L. गोरक्षं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

वाति वा शृणु—V. L. वाति वाति वा (Smṛtisārodhara, p. 358).

## VERSE CXIV

विपत्ति—V. L. विपत्ति

P. 1403, l. 2—for चार read वार

— l. 2—for जीवत read जीवते ।

## VERSE CXV

गामनु—V. L. गा अनु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1403, l. 4—after बहुयः add न

— „ —for बहुत्वार्थं read बहुवचनार्थं

— l. 5—for दियोगविपत्तिं read दियोगे कृते

— „ —for तस्य read यो

— l. 7—for व्यासामासेन न read तथाऽव्यास मासेन

— l. 10—for कथयते read कथियते

— „ —for पतेः स्वेषु read पतेः स्वेषु

— l. 13—for न स्या read स्यात्

— „ —for कथं read कथयितुं

— „ —for सितम् read सितम्

## VERSE CXVII

अवकीर्षिष्ये शुद्धयर्थे—V. L. (a) अवकीर्षी शु शुद्धयर्थे (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 425), (b) अवकीर्षिष्ये शु शुद्धयर्थे, (c) अवकीर्षिष्युद्धयर्थे (d) अवकीर्षी च शुद्धयर्थे, (e) अवकीर्षे अते शुध्येत्

आन्त्याश्रमवापि वा—V. L. चरेद्यान्त्याश्रमं मतम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 425).

## VERSE CXVIII

पाकपट्टविधानेन—V. L. स्वाधीपाकविधानेन (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 436).

वजेन्विश्रुतिं—V. L. नैर्ऋतं वजते (Aparārka, p. 1140).

P. 1404, l. 3—for अतन्निवमः read अतानि तस्यातिक्रमः

— 1. 5—for वागा read साग्वा

— 1. 6—Before उक्तं add सः

## VERSE CXIX

हुत्वा—V. L. कृत्वा

दोमात्—V. L. दोमं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 436).

समेष्टुवा—V. L. समिष्टुवा (Madanapārijāta, p. 909).

P. 1405, l. 4—for अतः read अस्ततः

— 1. 5—for वातमदपुष्टयो read वातपुष्टयो

## VERSE CXX

P. 1405, l. 1—for अतस्वा read अवस्थ

## VERSE CXXI

माह—V. L. महः

P. 1406, l. 1—for आवाहुरिषिषि read उहवाहुरिषिषि

— for अह read माह

## VERSE CXXII

वसिष्ठा—V. L. संवेच्य (Prāyashchittaviveka, p. 387).

सहाधारम्—V. L. सहागारं (Aparārka, p. 1141).

## VERSE CXXIII

वर्तकमेक—V. L. (a) वर्तवेच्येक (Prāyashchittaviveka, p. 387), (b) वर्तवेदेक Smṛitisārodhāra, p. 363).

त्रिषवचसम्भवे—V. L. त्रिषवचं स्वभवे

## VERSE CXXIV

अन्वतरं—V. L. अन्वतमं

P. 1407, l. 3.—for देयो read देये

— l. 5.—for रिति वाच्या read रतिमिवा

## VERSE CXXV

देव्यः—V. L. देव्यम्

तस्य स्वाध्यायकस्त्वहम्—V. L. (a) तस्य स्वाध्यायकस्त्वहम् Mitākṣarā 3. 290). (b) तस्य स्वाध्यायकं त्वहम्

## VERSE CXXVI

स्वहा—V. L. स्वितः

P. 1408, l. 1.—for सयुक्तं read समुत्पन्नम्

— l. 2.—for यन्मन्त्रं वि read यन्मन्त्रं

— l. 3.—देव... वा should go to next line, after इतिदीर्घं

## VERSE CXXVII

V. L. विविधाल—L. विविहल

दद्यात्पुनरित्यतः—V. L. (a) दद्यात्पुनर्यथात्मनः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 73). (b) दद्यात्पुनरित्यतः

## VERSE CXXVIII.

नन्दं—V. L. नन्दनं (Nandana)

ग्रामा—V. L. ग्रामे Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 73).

नन्दनो—V. L. नन्दनति

नन्द—V. L. नन्दे

P. 1409, l. 1—for इतरस्या read इत्यस्या

— ll. 1—2—for तदुक्तं read तदुक्तम्

## VERSE CXXIX.

दद्यात्पुनरित्यतः—V. L. (a) दद्यात्पुनरित्यतः, (b) दद्यात्पुनरित्यतः

P. 1409, l. 4—for अतुल्य read अल्प

— „ for दत्त read दत्तं

## VERSE CXXXI

माजरीनकुली—V. L. माजरीं नकुलं

P. 1410, l. 3.—for दावचि read दावच

— l. 4.—for कर्षयैतत् दत्तं read कर्षयैते

— „ for हस्तार read हस्तव्यसथा

— l. 6.—for म्यते read म्यते

— l. 11.—for मयवेति read मयवेति

— „ —for माजरीं read माजरीं

P. 1410, l. 12—for वचने read वाचने

— l. 14—for द्वापदं read द्वापद

— l. 17—for वेचने read वेचनं

— " —for विरोधेन read विरोधन

— " —after विवक्षा add वा

— l. 17—for कथं चेदिति read कथं चैविति

— " —for सर्वमेवेति read सर्व एव इति

— " —for कोटक read कोटकार्य

— " —for दृगवा read दृगवावा

### VERSE CXXXII

वाच्यैवतम्—V. L. वा रैवतम् (Madanapārijāta, p. 949).

उपसृष्टोद्—V. L. उपः सृष्टोद्—

P. 1411, l. 2—for तर read ततः

— " —for न पर्वता read पर्वता

— " —for सप्ताना read साक्षाना

— " —for वेचते read वेचते

— l. 3—for प्राकृते read प्रकृते

— l. 4—for आवाय read आवाये

— l. 6—for उक्तः । सप्ताना read उक्तस्य नाना स्थायम्

### VERSE CXXXIII

सर्व—V. L. सर्वम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 87).

पडाङ्गमरक—V. L. पडाङ्ग मरकम् (Madanapārijāta, p. 950.)

सैवक—V. L. सैवक



अग्नि—V. L. (a) अग्नि (Aparārka, p. 1132); (b) अग्नी (Prāyashchittaviveka, p. 527).

वैकमाचकम्—V. L. वैव माचकम् (Mitākṣarā 3.273).

सैतकं वैकमाचकम्—V. L. माचकं वैव सैतकम् (Aparārka, p. 1132).

P. 1412, l. 2—for वा ऊरे read वाऊरे

— „ —for हुचे इग्नि read हुचेग्नि

— „ —for सप्राधि read सर्वप्राधि

### VERSE CXXXIV

असह्ये V. L. असह्यं (Prāyashchittaviveka, p. 240).

लिचिरी V. L. लिचिरिम् (do.)

हुचे—V. L. हुकं (do.)

P. 1412, l. 4—for उकद्गो read उके गो

— „ —Omit हाचगे

### VERSE CXXXV

बडाकां च—V. L. (a) बडाकांज, (b) बडाकां ५१

### VERSE CXXXVI

इयं—V. L. गयं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 69).

गयम्—V. L. गमाय

P. 1413, l. 1—for इकि read इकी

### VERSE CXXXVII

अप्राधाद्...अप्राधाद्—V. L. अप्राधाः...अप्राधाः (Aparārka, p. 1132) Mitākṣarā 3. 272.

— V. L. च (Prāyashchittaviveka, p. 527).

## VERSE CXXXVIII.

वस्तादीन्—V. L. (a) वस्तादीः (Aparārka, p. 1128) (b) वस्तादीन्  
 विन—V. L. (a) जात, (b) जीन, (c) जील, (d) जात, (e) जीर्ण  
 (Aparārka, p. 1128).

इत्या—V. L. गत्या—noted by Medhātithi.

नारीहस्ताऽनवस्थिताः—V. L. (a) नारी इत्याऽनवस्थिताम् (Prāyash-  
 chittaviveka, p. 227).

P. 1414, l. 3—After दुष्कं add न

After (138) some MSS. have the following additional verse.

नरानामाहुर्पूर्वेण नराणामपिरोचतः ।

अमत्या न प्रमात्य कीं दूयहत्यावतं चरेत् ॥

## VERSE CXXXIX

एकैकशःचरेत्—V. L. एकैकस्व चरेत्

P. 1414, l. 4—for केचि read कचि

## VERSE CXL

अस्त्रिमतां दु—V. L. (a) अस्त्रिमतां दु, (b) अस्त्रिम्यतानां, (c) अस्त्रि-  
 म्यतां दु

## VERSE CXLI

P. 1415, l. 3—for प्रबोजनो read प्रबोजनतो

— l. 4—for नया read नम ना

— „ —for कुमी read कुमि

## VERSE CXLII

दु दु—V. L. न दु (Prāyashchittaviveka, p. 243).

नय—V. L. नय्य (Madanapārijāta p. 920)

दुष्क—V. L. दुष्क (Prāyashchittaviveka, p. 243.)

P. 1415, l. 6—for सर्वं read सत्तम

— l. 7—for प्रवृत्त read प्रवृत्ती

### VERSE CXLIII

रसवाना—V. L. रामवाना

वृत्तमात्रो विज्ञोचनम्—V. L. वृत्तं प्रारब्धं विद्युष्यति (Aparārka, p. 1138).

विज्ञोचनम्—V. L. युक्तोचनम्

P. 1416, l. 1—for अज्ञात् read अज्ञात्वात्

— —for गुणोद्दिष्टि read गुणोद्दिष्टि

### VERSE CLXIV.

वृत्तात्मने—V. L. वृत्तारम्भे

अनुगच्छेत्—V. L. तु गच्छेत्

### VERSE CXLV

कृतम्—V. L. (a) कृतम्, (b) सर्वं, (c) पापं

अनुत्तमानाम्—V. L. (a) अनुत्तमानाम्, (b) अनुत्तमानादि

P. 1417, l. 2—for अनुत्त read अनुत्त

### VERSE CXLVI

P. 1417, l. 3—for सत्तम read सत्त

— l. 4—for बाधुरचेति read बाधुं प्रति

— " —for प्रातिपद read वि स

— " —for अनुत्तमो read अनुत्तमो

— " —After माप्ती add वा

— l. 5—for प्रत्यवायः read प्रत्यवायम्

- l. 6—for पाव द्वादविर्ने read वागाविर्ने
- l. 7—for पत्र कुक्का वा कुरोका read कम्पुक्कावाः सुरावा
- उक्तम्
- „ —for सुरावाने read असुरामचवाने
- „ —for माकरे read मयसे
- „ —for मेव read इव
- l. 8—for बुद्धिपूर्वे च read इत्यसकृत्पाने बुद्धिपूर्ववत्
- l. 9—for मयवानां read मयानां
- „ —for द्रव्या read द्रव्याणि

### VERSE CXLVII

पिबेत्पीत्वा—V. L. पिबेदुष्णं

शतं—V. L. शितं

P. 1418, l. 2—for कयपि read कपि

- l. 3—for सरसतोऽतः read सरं स्वात्तः
- „ —for कुत्त read निवृत्त
- l. 4—for चर्त... चत्त read चर्त...चत्त
- „ —for चत्तकम्पः read शतकम्पः
- l. 4—for म् read पि

### VERSE CXLIX

कम्प—V. L. कुक्क (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 349).

लोमपः—V. L. लोमपाः (Mitākṣarā, 3.255).

माककम्प—V. L. माककम्प

मिराकम्प—V. L. मिराकम्प (Madnapārijāta, p. 822).

P. 1419, l. 3—for कपि read कपि

VERSE CL

सुरासंस्पृष्टमेव च—V. L. सुरासंस्पृष्टमेव च (Mitākṣarā, 3. 254).

P. 1419, l. 7—for चचा read तथा

VERSE CLI

P. 1420, l. 2—for अवन्त्येव read अवेत्येव

— „ —After प्रतामि add तामि

VERSE CLII

P. 1420, l. 4—Before विज्ञेयं add श्रीप्रहर्षं

— „ —for तदास्पृष्टं read तदास्पृष्टम्

— l. 5—for अगामि read आगामि ,

— l. 6—for जनेदं read जने इदं

— l. 7—for स्नानात् read म्नानात्

— „ —for चक read च

VERSE CLIII

P. 1421, l. 1—for शुक्लेष्वित्येतत् त्वाम्बनुज्ञाया read शुक्लेष्वित्वा-  
मनुज्ञायाणि । च

— l. 3—for निष्कामयाच read निष्कामय । च

— „ —for वकाशय read वाकाशय

VERSE CLIV

मृगपुरीषाणि—V. L. मृगं पुरीषं वा (Parāśharamādhava Prāyash-  
chitta, p. 296).

P. 1421, l. 4—After पुक्तं add अमत्वा

## VERSE CLV

एतदेव—V. L. मांसमेतद् (Aparārka, p. 1166).

P. 1422, l. 3—for दुस्व read दुष्क

— „ —for दुस्वितस्व read दूहितस्व

— l. 4—for कतरकवे read कतरः । एतदे

## VERSE CLVI

कन्यादसूकरोद्गाथा—V. L. कन्याद्विदूकरोद्गाथा (Mitākṣarā, 3. 391).

तसकृष्ण—V. L. तसकृष्णे (Aparārka, p. 1166).

नरकाककरायां च—V. L. नरकाककराख्यानां (Mitākṣarā 3. 291).

P. 1422, l. 5—for शब्देन read च शब्देन

— „ —for कन्यादानां read कन्यादादीनां

— l. 7—for काकादन्वजोपेक्षते read काकेत्यन्वोपेक्षते

## VERSE CLVII

समावर्तको—V. L. (a) समावृत्तिको, (b) समावृत्तको (Aparārka, p. 1144), (c) समावर्तिका, (d) समावृत्तको

P. 1423, l. 1—for कृते read अकृते

## VERSE CLVIII

मत्तचारी—V. L. मत्तचारी

P. 1423, l. 7—After समापयेद् add अकृत ... वर्षकारमाह  
which comes in l. 8—below.

## VERSE CLIX

काकाशुचिष्टं—V. L. (a) काकरशेचिष्टं (Madanapārijāta, p. 932), (b) काकाशुचिष्टं (Prāyaschittaviveka, p. 320).

वर्षेडाद्—V. L. वर्षेडद्

महा—V. L. माह्वी (Madanapārijāta, p. 932).

## VERSE CLX

अज्ञानमुक्तं तूद्यार्थं—V. L. (a) अज्ञानमुक्तमुद्यर्थं, (b) अज्ञानमुक्तमुद्यार्थं, (c) अज्ञानमुक्तं तूद्यार्थं, (d) अज्ञानमुक्तं तूद्यार्थं, (e) अज्ञानमुक्तमुद्यार्थं, (f) अज्ञानमुक्तं बद्ध्यर्थं

P. 1424, l. 2—for गौतमीये read गौतमीयं

— l. 3—for तस्माद्वा read तस्माद्वा

## VERSE CLXII

स्वमासीव—V. L. सजासीव (Mitākṣarā 3.265).

P. 1425, l. 5—for किंवि read किं

— l. 6—for अनमाप्यैवं read अनमप्यैव

## VERSE CLXIII

मनुष्याणां दु—V. L. मनुष्याणां च

महानां च—V. L. महानानां

शुद्धि—V. L. शुद्धी (Prāyaschittaviveka, p. 344).

चान्द्रावर्षं मतम्—V. L. चान्द्रावर्षेण दु (Mitākṣarā 3. 265.)

P. 1425, l. 8—माह्वया read मीह्या

—1425, l. 9—for तद्म read एतद्म

— l. 10—for गेव्येवमेव read गेव

## VERSE CLXIV

वेरमणि—V. L. (a) वेरमत्तः (b) वेरमनः (Madanapārijāta, p. 874).

तस्मिन्नात्मन्युदये—V. L. तत्पापस्य विद्युदये

P. 1426, l. 3—for तत्पत्र read तत्पत्रं

## VERSE CLXV

P. 1426, l. 4—for मञ्ज read मञ्जव

## VERSE CLXVI

चैल—V. L. (a) चैल, (b) चल, (c) तैल (Mitākṣarā, 3.265) Aparārka p. 1110.

P. 1426, l. 6—for वंशः स्तं read वंशस्तं

P. 1427, „ —for जह read भृह

## VERSE CLXVII

ताम्रस्य रजतस्य च—V. L. तम्रस्वारममवस्य च (Prāyaschittaviveka, p. 341).

अवःकांस्वोपलानां च द्वादशाहं—V. L. अवःकांस्वोपलानीनां द्वादशे च

कदाचता—V. L. (a) कदाचतुक्, (b) कदचता (Mitākṣarā 3. 265).

## VERSE CLXVIII

द्विगुणैकदशस्य च—V. L. द्विगुणैकदशस्य च (Madnapārijāta, p. 875) Mitākṣarā 3.265.

कीदृशी—V. L. कीदृशी (Madanapārijāta, p. 875).

P. 1427, l. 4—before एकदश add एकदश



## VERSE CLXIX

द्विजः—V. L. नरः

अगम्यागमनीयं तु—V. L. अगम्यागमनं चैव

## VERSE CLXX

P. 1428, l. 2—for स्वयंभवादिविशेषे read सुखादिविशेषे

— l. 3—for अगिन्धः read अगिन्धः

— l. 5—for पुत्रा read पित्रा

— l. 8—for ममत्वासु read म । मन्वासु

## VERSE CLXXI

आतुराहस्य—V. L. (a) आतुस्तवर्णा, (b) आतुराहस्य, (c) आतुराहस्यं च

P. 1429, l. 1—for मास्य read मातृस्य

— „ —for तुल्य read तुल्यस्य तु

## VERSE CLXXII

नोपवन्द्येत्—V. L. नोपवन्द्येत

P. 1429, l. 4—for साविशेषाद् read साभिधानाविशेषाद्

— l. 5—for तुको read अतुको

— l. 7—for चिका read चिका

## VERSE CLXXIII

पुण्यः—V. L. गोवर्ज (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 272).

अने चैव—V. L. (a) अने चैव, (b) अने चैव (noted by Medhātithi).

P. 1430, l. 2—for सममेव read समा

## VERSE CLXXIV.

समासेव्य—V. L. समारोव्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 276).

The Prāyashchittaviveka (p. 369) reads the verse 174 as—मैत्रुने तु समासेव्य गोदानेऽप्यु दिवापि वा ।

स्नात्वा वस्त्रैर्धैरित्वाप्यान् प्राद्यानामेन शुष्यति ॥

## VERSE CLXXV

चण्डाला—V. L. चाण्डाला

P. 1431, l. 3—for सम्मगिति read साम्यमिति

## VERSE CLXXVI

वत्सुतः—V. L. वत्सुता

P. 1432, l. 3—for वुवति read चेति

— l. 10—After सावता add प्रावर्जिताभावः

## VERSE CLXXVII

प्रदुष्येत्—V. L. प्रदुष्येत

सद्व्योनेपमञ्जिता—V. L. (a) सद्व्योनेपमञ्जिता, (b) सद्व्योनापुमञ्जिता  
(c) सद्व्योनेपमञ्जितम् (Aparārka, p. 1125).

P. 1432, l. 16—for तुलाणि read तुलाणी

P. 1433, l. 3—for तज्जा read तज्जा

— l. 3—for उपाय read उत्त व

— l. 4—for प्रवन्धाव्य read तत्सम्बन्धाव्य

— „ —for असगो read सगो

— l. 6—for वीतु कुर्वन्ते read वी कुर्वन्तु ते

— „ —for क्रियते read क्रियेत

After (177) some MSS. have the following additional verse.

प्राक्प्रवृत्तिवर्तितां विवः शृङ्गेऽपसङ्गताः ।  
अप्रवृत्ता विद्युज्जेषुः प्राक्प्रवृत्तेन नेतराः ॥

### VERSE CLXXVIII

P. 1433, l. 8—for कृष्णवर्णं वा read कृष्णवर्णं एव वा

— l. 9—for कथन read कथान

— l. 10—for तत्वा read तत्वा

— l. 11—for आह read अह

— „ —for वाक्या read वाक्या

— „ —for वाक्य read वाक्य

### VERSE CLXXIX

एषा—V. L. (a) एषाः (b) एषां

इमाः शृङ्गल विष्कृतीः—V. L. इमां शृङ्गल विष्कृतिम्

### VERSE CLXXX

सहाचरद्—V. L. समाचरद्

P. 1434, l. 3—for नाहान read नाहानात्

— „ —for सहागमन read सहागमनं वाच

— l. 4—After तात्पर्येण add एकस्यां

— „ —for आसन्नमे read एकस्मिन्नासने ए

— „ —for कृष्णवर्ण read कृष्णवर्ण

— „ —for निर्गन्ध read निर्गन्ध

### VERSE CLXXXI

तत्संसर्गविद्युज्जेषु—V. L. तत्संसर्गस्य विद्युज्जेषु

P. 1435, l. 5—for पञ्चाङ्ग read पञ्चाग

— l. 6—for विरचते read विरचन्ते

— „ —for अन्नोच्यते read अन्नोच्यते

— l. 14—for चित्तम read चित्तस्म

— „ — for इष्यते read विष्यते

— l. 15—for मंदां read मंदां

— l. 16—for राग read राग

— l. 17—for आमे read अमे

### VERSE CLXXXII

वाग्धवेर्बहिः—V. L. वाग्धवेः सह

### VERSE CLXXXIII

पदा—V. L. (a) सदा, (b) सदा, (c) पदा (Madanapārijāta, p. 964)

### VERSE CLXXXIV

मित्रैरंश तस्मात्—V. L. (a) मित्रैरंशतस्मात् (Mitākṣarā, 3. 295).

वाग्ध वेव हि लौकिकी—V. L. वाग्धवेव च लौकिकी (Mitākṣarā 3. 295).

### VERSE CLXXXV

श्वेदता च—V. L. श्वेदता

वदन्तु—V. L. वदन्त.

आप्तवाचक—V. L. आप्तवाचक

P. 1437, l. 7—for अतोर्ध read अतोर्ध

— l. 7—for दातव्य read दातव्य

— l. 8—for अनाया read अनाया

## VERSE CLXXXVI

दु चरिते—V. L. दुचरिते (Madanapārijāta, p. 966).

P. 1438, l. 2—for कुम्भ read गव

## VERSE CLXXXVII

P. 1438, l. 5—for सकृन्ना read स कुत्तना

— l. 6—for सुवाज read युद्धवाज

## VERSE CLXXXVIII

एतमेव विधिं—V. L. (a) एतमेव विधिं, (b) एतरेव मतं (Mitākṣarā 3. 260) (c) एतदेव विधिं

कुपाद—V. L. कार्बे (Mitākṣarā, 3. 260).

P. 1439, l. 1—for पलितः read पलित

— l. 3—for रोषादपि read रोषात्प्रीत्यात्तदपि

— " —for बाहुमासे read तासां

— ll. 5-6—for नीचानि read नीचानि

— l. 9—for लक read लशक

## VERSE CLXXXIX

किंचिद्—V. L. कंचिद् (Prāyashchittaviveka, p. 141).

सहाचरेद्—V. L. समाचरेद्

कृतविर्द्वेजनामेव न—V. L. (a) कृतविर्द्वेजनामेताव, (b) कृतविर्द्वेज-  
नामेव न (Prāyashchittaviveka, p. 141).

P. 1439, l. 2—for विषां न read विषात्

## VERSE CX

वाक्यान् कृतान् विद्वद्वापि—V. L. वाक्यान् न कृतान् न विद्वद्वापि

P. 1440, l. 1—for किञ्चि read कञ्चि

— l. 4—for पेक्षते read पेक्षते

— l. 5—for संवासः प्रति read संवासः

### VERSE CXCI

मानुष्येत—V. L. (α) माणुष्येत (Madanapārijāta, p. 871);

(ω) मानुषिष्येत (Prāyashchittaviveka, p. 384).

### VERSE CXCII

विकर्मस्थास्तु—V. L. विकर्मस्थाः (Aparārka, p. 1107).

P. 1441, l. 2—After कस्य add कस्य

### VERSE CXCIH

कर्मणा ब्राह्मणा—V. L. ब्राह्मणाः कर्मणा (Mitākṣarā, 3. 290).

ब्राह्मणा—V. L. मानवा, noted by Medhātithi.

अप्येन—V. L. अपेन (Aparārka, p. 1150).

P. 1441, l. 6—for बर्ह्य read मानव

### VERSE CXCV

P. 1442, l. 4—for सत्यमिति read साधमिति

### VERSE CXCVI

कुपुंसत्य—V. L. (α) कुपुंस्तेभ्यः, (b) कुपुंसस्य

P. 1442, l. 6—for नास्ति कवेय read लौकिकेय

### VERSE CXCVII

व—V. L. वा (Samskāramayūkha, p. 122).

अप्येन—V. L. विद्युप्यति

- P. 1443, l. 1—for प्राणः को read प्राणस्ते  
 — l. 2—for विषयादि read विद्यादि  
 — „ —for अहीने read अहीनं  
 — „ —for रात्रिकं read रात्रादिकं  
 — \*l. 8—for नः क read न क  
 — „ —for मिचरिणी read मिचरणी  
 — l. 9—for न्वमि read न्वमि नि  
 — l. 10—for अमिचरिणी read अमिचरणी  
 — l. 11—for ज्योतिषो read ज्योतिषा  
 — „ —for तद्विषि read तद्विष

## VERSE CXCVIII

अपसेवति—V. L. (a) अवसेवते (Madanapārijāta, p. 918), (b) अपकर्वति (Aparārka, p. 1152).

- P. 1444, l. 1—for क्वानं व read क्वानम् ।  
 — „ —for प्राक्त् read प्राक् चैत  
 — l. 2—for वानस्व तु read वानस्वान्तु

## VERSE CXCVIX

प्राग्भैः—V. L. प्राग्भैः

P. 1445, l. 4—omit दन्तैः

After (199), some MSS. have the following additional verse.

शुभा प्रातोपजीवस्व दन्तैर्हि दक्षितस्व च ।  
 अग्निः प्रह्वालनं प्रोक्तमग्निना पोषणमनम् ॥

## VERSE CC

एव वा—V. L. एव च

शाकला—V. L. शाकला

होमाश्च शाकला—V. L. होमश्च शाकलो (Mitākṣarā, 3. 386).

P. 1444, l. 6—for शाकलादि read शाकलाभिः

## VERSE CCI

तु कामतः—V. L. च कामतः (Prāyashchittaviveka, p. 462).

क्षरवान्मु—V. L. क्षरवाने च

जात्वा तु—V. L. जात्वा च

जात्वा तु विप्रो विवासा—V. L. विवासा बलमान्मुस्य (Aparārka, p. 1184).

## VERSE CCII

विनाङ्गिरप्सु वाप्यार्तः—V. L. (a) विनाङ्गिरच वाप्यार्तः, (b) विनाङ्गिरप्सु वाऽप्यार्तः (Aparārka, p. 1187).

सन्निवेश्यतु—V. L. (a) सन्निवेश्यतु (Aparārka, p. 1187), (b) सन्निवेश्य च

सचैलो—V. L. (a) सचेलो, (b) सचलो

P. 1445, l. 3—for स्तब्ध read स्तब्धः

— — —for शरीर read शरीर

## VERSE CCIV

P. 1446, l. 7—Before उपलम्भं add अभिवाद्य

## VERSE CCV

कण्ठे वा वज्र—V. L. कण्ठे वासज्ज

## VERSE CCVI

इत्य च—V. L. इत्य तु



## VERSE CCVII

महीतले—V. L. (a) महीतलात्, (b) द्विजन्मनः, (c) द्विजन्मनाम्,  
(d) द्विजन्मनात्

P. 1447, l. 5—for कथिर read कथिरं

## VERSE CCVIII

कुप्यति कुप्यति—V. L. (a) कुप्यति कुप्यति (Prāyashchittaviveka, p. 464), (b) कुप्यति कुप्यति (Mitākṣarā 3.280).

कुर्वीत विप्रसोत्पाद्य शोयितम्—V. L. सुक्पाते कुप्यतिः श्वन्तरशोयिते (Mitākṣarā, 2.380).

## VERSE CCLX

P. 1448, l. 3—for एवं read एव

— „ 5—for आरच्येत्तस्मात् read आरच्येत् । तस्मात्

## VERSE CCX

अपकर्षति—V. L. स्तुपकर्षति

## VERSE CCXI

परं च—V. L. परंतु (Prāyashchittaviveka, p. 508).

चरन्—V. L. चरेत्

द्विजः—V. L. नरः (Madanapārijāta, p. 710).

P. 1449, l. 2—for वर्तते read निवर्तते

— l. 6—for वच्यते read वच्यते

— „ 1—for प्राक read प्राक

— „ —for भोजनं प्राप्तं युकेति read भोजनान् प्राकृतं भोजनेति

— l. 7—for वतरी read वतरी

— " —for तथा इत्यवेदितायां read अतो इतिवे वेदिकं

— l. 9—for प्रार्थन read प्रार्थना

— " —for यदि read यद्

### VERSE CCXII

कृष्णं सान्त्वयन् स्मृतम्—V. L. कृष्णः सान्त्वयनः स्मृतः

### VERSE CCXIV

स्वाधी—V. L. स्वाधी

After (214) some MSS. have the following additional verse.

अपि विवेच्य त्रिपलं पलमेकं च सपिचः ।

एव विवेच्य त्रिपलं त्रिपलं चोक्तमानतः ॥

### VERSE CCXV

सर्वपापप्रक्षालनः—V. L. (a) सर्वपापप्रक्षालनः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 26), (b) सर्वपापप्रक्षालनम्

### VERSE CCXVI

कृष्णे शुक्ले—V. L. शुक्ले कृष्णे (Madanapārijāta, p. 742, Aparārka, p. 1243).

हासयेत्—V. L. भासयेत्

P. 1452, l. 1—for एवं read एव

— l. 2—for मन्त्रं read मन्त्राद्ये

### VERSE CCXVII

एतमेव—V. L. (a) एतमेव, (b) एतमेव

विपत्तयश्चरन्—V. L. विपत्तयश्चरेत्

विपत्तयश्चरन् रक्षाम्नायकं मतम्—V. L. विपत्तयश्चरन् रक्षाम्नायकमवापयन् (Nan-dana),

## VERSE CCXVIII

इविष्यामी—V. L. इविष्यस (Aparārka, p. 1243 and Mitākṣarā, 3.325).

## VERSE CCXIX

स्तुतम्—V. L. (a) चरम् Mitākṣarā, 3.325, (b) चरेत्

## VERSE CCXX

शीतीः स—V. L. शीतिस (Hemādri-Kāla, p. 23).

P. 1453, „ —omit कस्मिंश्चित्

## VERSE CCXXI

P. 1454, l. 2—for प्रावरिचसावि read प्रावरिचसं सर्वप्रावरिचसम्

— l. 4—for तथा read यथा

— l. 8—for जानातु read ज्ञानानातु

— l. 9—for कुम्...कुम् read किम्...किम्

— l. 10—for वज्रं वम् read वज्रं वमम् वदन्ति

## VERSE CCXXII

समाचरेत्—V. L. समाचरन्

P. 1455, l. 1—omit अत्र वदन्ति

— „ —for स्थिति कर्त read स्थितिकर्त

— l. 5—for कुप्याः read कुप्याः

## VERSE CCXXIII

भिरहाः—V. L. (a) भिरहम्, (b) भिरहि (Aparārka, p. 1230).

विद्यावां च—V. L. विद्यावाच

## VERSE CCXXIV

विहरेत्—V. L. विहरत् (Madanapārijāta, p. 748).

अशक्तोऽयः—V. L. अशक्तोऽयः (do.)

P. 1456, l. 2—for शिष्टा read शिष्ट

## VERSE CCXXV

P. 1456, l. 4—Before सर्वहृच्छ्रेयु add सर्वेषु

## VERSE CCXXVI

पापास्तु—V. L. पापास्तु

शोधयेत्—V. L. शोधयेः

P. 1457, l. 2—After शोधयेत् add कस्यायं शोधयेदित्यर्थः as in N.

— „ —for ननु read ननु as in N.

## VERSE CCXXVII

P. 1457, l. 4—for चापेन read चापी वैमनस्यम्

— l. 5—for बौने read बौने

— „ —for कर्मण्ये read कर्मण्ये

P. 1457, l. 5—for हिंसायमन्त्र read हिंसायाः । अ

— l. 6—for एतदाह्वयानी eard एतदाह्वयाने

— „ —for पक्षिति read पक्षिति

## VERSE CCXXVIII

शुभापदे—V. L. शुभापदे

## VERSE CCXXIX

नहति—V. L. विन्दति

मनसस्तप—V. L. नरःस्तप

## VERSE CCXXX

नैव कुर्वाण्युनरिति—V. L. (a) नैतत्कुर्वाण्युनरिति (Prāyashchittaviveka, p. 30), (b) नैव कुर्वाण्युनरिति, (c) नैवः कुर्वाण्युनरिति

तु सः—V. L. (a) नरः (Prāyashchittaviveka, p. 30), (b) ततः

P. 1458, l. 5—for विमिश read विवृति as in N, S and A.

— l. 6—for विवर्तेते read विवृत्ये

— l. 7—for प्रवतः read वृवते

## VERSE CCXXXI

मनोवाक्यमूर्तिभिः—V. L. मनोवाक्यमभिः

P. 1459, l. 2—Drop तद् after द्युमं

— l. 3—Before वृण्वादेः add न

— l. 4—for मात्रादृष्टा read मत्रा

— l. 11—for वमा read विवमाः

— l. 12—After न च add तदेव ।

## VERSE CCXXXIII

P. 1460, l. 5—for विवत आत्मनः प्रसा read विवत आत्मनःप्रसा

## VERSE CCXXXIV

देवमातृपदम्—V. L. देवमातृपदम्

P. 1460, l. 6—for मानाके read मादिके

— l. 8—for स्वाऽश्वोऽव read स्वा । अश्वोऽव ।

## VERSE CCXXXV

वैश्वस्य तु—V. L. वैश्वस्य च

P. 1461, l. 1—for सद्भिः read सद्भिः

— l. 2—for वयोः read वयोः

— l. 3—for महत्यपि मतसिद्धिः read महतीत्यापत्तिः

## VERSE CCXXXVI

प्रपश्यन्ति—V. L. प्रपश्यन्ति

## VERSE CCXXXVII

अगदा—V. L. अगदो

तेषां—V. L. तेषां

## VERSE CCXXXVIII

सर्वे तु—V. L. (a) सर्वस्य, (b) सर्व

P. 1462, l. 3—for सद्भिः read सद्भिः

— „ —for सपत्नी read सपत्नी

— l. 7—for विषः read विषः

P. 1462, l. 7—for बहु read बहु

— „ —for पुनर्दुःखार्थं read पुनः पारं

— l. 8—for ज्ञानं read ज्ञानं

— l. 9—for ज्ञाते read ज्ञाते

— „ —for ज्ञातीति read ज्ञाति सर्वदेहिज्ञाते ज्ञातीति

— „ —for ज्ञात read ज्ञात

— „ —for ज्ञात read ज्ञात

- l. 10—for वेदेषु वाच read वेदेष्टाति
- l. 11—for शिष्यानिदा read शिष्यैर्दा
- l. 14—for नार्थेपि read नार्थेतापि
- l. 16—for इत्यापि read इत्यपि

P. 1463, l. 1—for नदु read नद् दु

VERSE CCXL

कीटावाहि —V. L. श्यामवाहि

P. 1463, l. 5—for वाऽपि read वापि

VERSE CCXLI

मनोवाक्यमभिर्जनाः—V. L. (a) मनोवाक्यमूर्तिभिर्जनाः, (b) मनोवाक्याय-  
कर्मभिः

निर्दहन्ति—V. L. निशुंदन्ति (Parāsharamūdhava, Prāyas-  
chitta, p. 454).

VERSE CCXLII

कामान् संवर्धयन्ति च—V. L. कामं संपादयन्ति च

P. 1464, l. 4—for शमना read नयना

- „ —for स्तने read स्तपो
- „ —for मुपैत्युपपन्निति read मुपैत्यसङ्गत्तानां
- l. 5—for कृतकाम read कृतकामि
- l. 6—after कलं add ददाति

VERSE CCXLIII

P. 1465, l. 1—for तपसः सा read तपस्सा

- l. 2—for वचादकं वेदाः read वचाववेदाः

## VERSE CCXLIV

इत्येतद्—V. L. इत्येवं

पुण्यमुत्तमम्—V. L. पुण्यमुत्तमम्

P. 1464, l. 3—for आम्ब read आम्बं

— l. 4—for इत्तस्व read इत्तस्व

After (144) some MSS. have the following additional verse—

ब्रह्मचर्यं जपो होमः काले दृष्टास्त्यजोऽन्नम् ।  
अराण्येऽन्नोभास्य तप उक्तं स्वयम्भुवा ॥

## VERSE CCXLV

किमाचमा—V. L. किमाः चमाः

P. 1466, l. 3—for पातकान्यपि read पातकान्यपि

— l. 4—for अतिः read तत्पुतिः

## VERSE CCXLVI

वयैवस्तेजसा—V. L. (a) वयैव तेजसा (b) वयैवास्त्योजसा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

वयैवस्तेजसा वक्तिः प्राप्तं विवदति जयात्—V. L. वयैवांसि समिद्धोऽग्निः प्राप्ताणि वदति जयात्

प्राप्तं—V. L. प्राप्तम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

सर्वं—V. L. कुर्वन्

ज्ञानाग्निना—V. L. ज्ञानकुर्वन् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

P. 1466, l. 6—Before प्रायश्चित्त add न

— l. 6—for गार्ग्यत्वाद् read गार्ग्यं तद्

— l. 8-9—omit न स्विता

— ll. 8-9—for इह—स्वादिना read कः विना



## VERSE CCXLVII

P. 1467, l. 1—for प्रकथा read प्रकरणा

## VERSE CCXLVIII

- सम्वाहतिप्रत्ययकाः—V. L. (a) सम्वाहतीः सम्प्रवाहाः, (b) सम्वाहिकाः  
 • सम्प्रवाहाः (Aparārka, p. 1216).  
 भासात्—V. L. सासात्, (b) भासान् (Mitākāṣṣā 3. 302).

P. 1467, l. 2—for भवपथा read भववा

— l. 3—for कारक्यं read काक्यं

— l. 5—for कावेन read कावे

— l. 6—for तेन read न

## VERSE CCXLIX

अथवाप इत्येतत्—V. L. अथिवाऽथैत्येता (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 457).

च प्रतियुच्यते—V. L. (a) चापि च त्वुच्यते, (b) प्रतियुच्यते, (c) च त्वुच्यते, (d) चेत्तुच्यते प्रति (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 457).

माहित्रं—V. L. माहेन्द्रं—noted by Medhātithi.

Jolly notes—‘The glosses of these, N and Nd point to a reading अयुच्यते or प्रतियुच्यते. But in Medhātithi we find no mention of any such reading.’

P. 1468, l. 1—for प्रतीकारार्थं read प्रतीकार्यं

— „ —for माहेन्द्रं माहि read माहित्रं माहि

— l. 2—for विमुक्ता read विमुक्ता, as in S.

— „ —omit अस्तु च, not in S.

— l. 3—for अथैते read त्वथैते

## VERSE CCL

कल्पमेव च—V. L. कल्पमेव वा

अपहृत्य सुवर्णं तु—V. L. (a) अपहृत्य हिरण्यम्, (b) सुवर्णमहस्यापि, (Mitākṣarā, p. 3.304), (c) सुवर्णमपि इत्यादि

P. 1468, l. 6—for सने च read सनेव च

## VERSE CCLI

अपित्वा—V. L. (a) अपत्वा च, (b) अपत्वा तु

इतिवदन्तीव—V. L. इतिव्यान्तीव

P. 1469, l. 1—for इति इतिकरः read इतिकरः

## VERSE CCLII

वर्तिकेदमितीति वा—V. L. (a) वर्तिकेदमितीति च; (b) वर्तिकेचिद्व-  
मितीति च, (Madanapārijāta, p. 993), (c) वर्तिकेचिदमितीति वा

P. 1469, l. 4—for दुहंशीव read दुहेवाव

## VERSE CCLIII

वान्—V. L. वान् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 174.)

## VERSE CCLIV

समासम्बन्ध—V. L. मासमम्बन्ध

च वृषम्—V. L. वा वृषम्

P. 1470, l. 3—for समा read समा

## VERSE CCLV

P. 1470, l. 5—Before वृषसाव् add अन्वयम्

## VERSE CCLVI

अप्यथा वा—V. L. अप्यथा च (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 457).

## VERSE CCLVII

पापमानीये—V. L. पापमानीं नै (Prāyashchittaviveka, p. 501).

गाः—V. L. गां

P. 1471, ll. 6-7—for एवं नाम गवामनुगमन read अन्तम्

## VERSE CCLIX

त्रिरपित्वाऽधमर्षयम्—V. L. अप्यथा त्रिरधमर्षयम्

P. 1472, l. 3—for अन्त read अत

## VERSE CCLX

पापपनोदनम्—V. L. (a) पापमनोदनम् (Madanapārijāta, p. 746),  
(b) पापपनोदकम्

## VERSE CCLXI

P. 1473, l. 2—for पातकि read पातक

## VERSE CCLXIII

चिह्नो—V. L. चिह्नं

P. 1473, l. 5—for देकाकारं read देककारं

## VERSE CCLXIV

वाचावि—V. L. वाचावि

P. 1474, l. 1—after वीक्ष्यैः and वाचावि

## VERSE OCLXV

यस्तं वेदं स वेदवित्—V. L. (a) वो वेदं स वेदवित्, (b) वो वेदं स वेदवित्

P. 1474, l. 4—for व तु ज्ञाताचर read ज्ञाताचर

After (265) some mss. have the following additional lines—

पृथग् ग्राह्यकल्पाम्नां सहिवेदविद्वत् स्मृतः ।

एष वोऽभिहितः कृत्स्नः प्रायश्चित्तस्य विद्वन्महः

(V. L. प्रायश्चित्तविद्वन्महः )

विःशेवसं कर्मविधिं (V. L. नैःशेवसं कर्मविधिं ) विप्रश्वेमं (V. L. विप्रश्वेमं ) निबोधत

## Adhyaya XII

[The corrections are based mainly upon N, S & A].

### VERSE I

P. 1477, l. 1—for सामान्यार्थं read सम्मानार्थं

— l. 5—for तावन्ति read वावन्ति

— l. 6—for दुर्यानि read नित्यानि

— l. 10—for कृते read इत्यादिना

— l. 11—for नच read ननु

— l. 13—for शास्त्राये read शास्त्राये

— „ —for तत्रानुष्ठानं read तत्रानुष्ठानं

— l. 15—for इत्यपेक्षा read इत्युपेक्षायां

— l. 18—for प्रवर्तं read प्रतिवर्तं

— l. 20—omit कर्तृकरवा इति च भूयते

— „ —for विधिका read विधेका

— l. 22—for पुण्यते read निपुण्यते

P. 1478, l. 2—for नदन् read वेदेन

— „ —for तत्र read नच

— l. 3—for नचा read तत्रा

— l. 8—for नैवं read एवं

## VERSE III

देहसम्भवम्—V. L. कायसम्भवम्

P. 1478, l. 10—for कर्मशब्दो read कर्म । कर्मशब्दो

— l. 11—for चेज्यामेव read चेज्यायामेव

— „ —for शुभमशुभ—read शुभफलमशुभ—

P. 1479, l. 1—for साधनादिवत्कर्मा read साधनादेव कर्मा

## VERSE IV

देहिनाः—V. L. देहिनाम्

P. 1479, l. 3—for तदाने read दाने

— l. 6—for सर्वम् read सर्वे

— l. 7—for कारणात् read कारणं

— l. 9—for मेघवर्षं read मघेवर्षं

— ll. 10-11—for विविधस्य read त्रिविधस्य

## VERSE V

मानसं त्रिविधं स्मृतम्—V. L. त्रिविधं कर्म मानसम् (Madanapārijāta, p. 692).

P. 1480, l. 3—Omit सम्भवे.....मिममिति

— l. 5—for एतद्वशाच्च read एतदुभयं सम्भवति

— l. 6—for विदां read वेदं

## VERSE VI

वैद्युत्वं वायु—V. L. (a) वैद्युत्वं चैव, (b) वैद्युत्त्वमपि (Aparārka, p. 998).

सर्वशः—V. L. सर्वतः (Aparārka, p. 898).

असम्बद्धप्रलापः—V. L. (a) अविबद्धप्रलापः (Aparārka, p. 998),  
(b) असम्बद्धः प्रलापः (Madnapārijāta, p. 692).

### VERSE VII

शरीरं—V. L. काविकं (Madanapārijāta, p. 692).

P. 1481, l. 2—for मांदा read मांदादा

### VERSE VIII

मनसैवायं—V. L. मनसा चैवं (Madanapārijāta, p. 692).

उपयुक्ते—V. L. उपयुक्ते

च काविकम्—V. L. तु काविकम्

After (8) some Mss. have the following additional  
verse :—

त्रिविधं च शरीरेण वाचा चैव चतुर्विधम् ।  
मनसा त्रिविधं कर्म दश धर्मपर्यास्तयजेत् ॥

### VERSE IX

P. 1482, l. 3—for नार्थे प read नार्थेप

After IX some Mss. have the following additional  
verses :—

शुभैः प्रवेतौर्द्वेषं व्यामिश्रैर्मातुषो भवेत् ।  
अशुभैः केवलैश्चैव तिरंग्योनिषु जायते ॥  
बाणदण्डो हन्ति विज्ञानं भवेददण्डः परां शक्तिम् ।  
कर्मदण्डस्तु लोकोन्नीत् हन्त्यादपरिरक्षितः ॥  
बाणदण्डोऽथ भवेन्मौढं भवेदण्डस्त्वनाशनम् ।  
शरीरस्य हि दण्डस्य प्राणायामो विधीयते ॥  
त्रिदण्डं चारवेद्योगी शरीरं न तु वैद्यकम् ।  
वाचिकं काविकं चैव मानसं च यथाविधि ॥

## VERSE X

कावदण्डस्तथैव च—V. L. (a) कर्मदण्डस्तथैव च, (b) कर्मदण्डरच ते त्रयः (Madnapārijāta, p. 374), (c) कावदण्डस्तथैव त्रयः, (d) कर्मदण्डोऽथ ते त्रयः (Aparārka, p. 951).

वस्यैते विहिता बुद्धौ त्रिदण्डीति स उच्यते—

V. L. (a) वस्यैते विहिता दण्डाः स त्रिदण्डी व्यवस्थितः

(b) वस्यैते विहिता दण्डाः स त्रिदण्डीति उच्यते (Aparārka, p. 951).

(c) वस्यैते विहिता बुद्धौ त्रिदण्डीति स उच्यते (Prāsharamādhava Āchāra, p. 533).

## VERSE XI

सुसंयमः—V. L. सु संयमः

विनाच्छति—V. L. विवच्छति

P. 1483, l. 5—for वाग्न अन्न read वायुग्न

## VERSE XII

P. 1484, l. 2—After कृत्तिरे and वृत्तिः

— „ —for पात्रादि read पात्रादि

## VERSE XIII

सर्वं—V. L. सर्व

P. 1485, l. 2—for महदाभिभूतं read महदाविभूत

— „ —for वाचाकर्म भोग read निरुपभोगं

— l. 5—for सहस्रवत्सा read सहस्रवत्सरा

— l. 6—for सर्वपियो read सर्वपियो



## VERSE XIV

तं व्याख्य—V. L. तौ व्याख्य

After (14) some Mss. have the following additional verse—

वत्सलः पुत्रवत्स्वयः परमात्मेत्युदाहृतः ।  
यो लोकत्रयमाविरय विभक्त्यन्वय ईश्वरः ।

P. 1486, l. 1— सर्वकर्मकर्तृत्वं read सकर्मकत्वम्

— l. 2—for महान्ति read महानिति

— „ —for चेन्नशस्यात्म read चेन्नशुः अस्या

— l. 3—for स्थिता read स्थितं

— „ —for अवयव read अवयवम्—

— l. 5—for विचारप्रपञ्च read चराचरप्रपञ्च

## VERSE XV

P. 1487, l. 4—After प्रवृत्तिर्याव—add नात्रभूतानि

## VERSE XVI

वातनार्थीयम्—V. L. वातनात्मीयम्

भुवम्—V. L. इदम्

P. 1487, l. 5—Omit नात्रभूतानि

— l. 6—for दुष्कृतीनां read दुष्कृतिनां

— l. 7—Before वदति add तदर्थीयं

— l. 7—for वदति read वदति

— „ —for हिन्दुः read सिन्दुः

## VERSE XVII

P. 1488, l. 1—for अनुभूयन्त्येन read अनुभूयतेन

— l. 2—for सूत्रासु read सूत्रासु

## VERSE XVIII

ऽनुभूय—V. L. ऽनुभूय

P. 1488, l. 4—for महाश्वेत्तमा read महान्श्वेत्तमा

P. 1489, l. 1—for सेवात्म read सेवातात्म

— l. 2—for सुको read असुको

— „ —for प्रतिरन्त्रिणि read प्रतिपन्त्रिणि

## VERSE XIX

सुकासुतम्—V. L. सुभासुतम्

P. 1489, l. 7—for करलोके read श्वेरलोके

— „ —for युक्तं read युक्तं

— l. 8—for ततः read सतः

P. 1490, l. 3—for तदर्थं read तदर्थं

— l. 4—for कारणा read कारणा

— l. 6—for प्रवक्ष्यता read प्रवक्ष्यता सा

## VERSE XX

वया—V. L. वया

P. 1490, l. 7—for इदामि read इदामि

## VERSE XXI

त परिलको—V. L. तपरिलको

P. 1491, l. 2—for ताहिमसुदु read तामिसुदु

— l. 3—for स्वर्गशरीराणि मक्ष्याणि read शरीराणि  
स्वर्गमक्ष्याणि

## VERSE XXII

वांमीस्ता—V. L. वामीस्तु

पुनरभ्येति—V. L. पुनरभ्येति

P. 1491, l. 4—for एतवान्मलोक read एतवान्मलोक

## VERSE XXIII.

व्याद्—V. L. व्याद्

P. 1492, l. 2—for मवे read मवेत्

## VERSE XXIV

तमश्चेव—V. L. तमश्चेति (Parāsharamādhava Prāyashchitta,  
p. 487).

P. 1492, l. 4—for तर्हि read तर्हि

## VERSE XXVI

भूतामितं—V. L. भूतामितं

P. 1493, l. 1—after मोहः add न वचा मदभूतायवस्थास्वचैतन्यमेव  
(from next line).

— l. 3—after स्वभावाः add अनुभवेदाहोमवासनाया आत्म-  
मासिस्वित्वाद् from p. 1494, l. 2

## VERSE XXVII

अपारंशमिव—V. L. अपारंशमिव (Aparārka, p. 999).

P. 1494, l. 2—for शेषक read शेष

## VERSE XXVIII

वसु दुःख—V. L. वसु दुःखे

अतिपं—V. L. अतिपं

हर्षं—V. L. (a) हर्षि, (b) मर्षं

## VERSE XXIX

अन्यक्तं—V. L. अन्यक्त

## VERSE XXXI

P. 1495, l. 3—for उत्कलति सेव read उत्कल्य

—— l. 4—for ववापि read ववा अपि

—— l. 5—for सम्पन्नस्य read सरवस्य

—— „ —for गुह्यद्विष read गुह्यस्य

## VERSE XXXII

आरम्भकृतिता—V. L. आरम्भरतिता

अधैवं—V. L. दैन्य

## VERSE XXXIII

क्रोर्ध—V. L. धैर्ध

P. 1496, l. 5—for गवर्ध read वज्रहथेन

—— l. 5—for हारेभ्य read हारेभ्यना

## VERSE XXXIV

क्रिपु—V. L. कृपु

## VERSE XXXV

उक्तं—V. L. उक्तते

## VERSE XXXVI

न च शोचति—V. L. स च शोचति

इच्छति—V. L. चच्छति

P. 1497, l. 5—for चवानामा read चर्माक्षाम्

— „ —for तच्च read नच्च

— l. 6—for कावे read काके

— „ —for पुष्कळ read पुष्कळा

— l. 8—for चरन्ते read चिनेति

## VERSE XXXVII

यद्—V. L. यः

सर्वेच्छेच्छति—V. L. सर्वे वेनेच्छति

चास्वास्व—V. L. चास्वात्मा

## VERSE XXXVIII

यथोत्तरम्—V. L. यथाक्रमम्

P. 1498, l. 3—for सत्त्वं read सत्त्वं

## VERSE XXXIX

येन वस्तु गुणेन—V. L. (a) येन वास्तु गुणेन, (b) येन येन तु गुणेन

## VERSE XLI

त्रिविधैषा—V. L. त्रिविधैषा

P. 1499, l. 4—for दुष्टिपूर्वप्रयोगम् read दुष्टिपूर्वा दुष्टिपूर्वप्रयोगम्

— „ omit च after कर्मणां

## VERSE XLII

सरीसृपाः—V. L. सकृच्छृपाः (Madanapārijāta, p. 693).

सुगात्रैव—V. L. शृगात्राश्च

## VERSE XLIII

श्लेष्ठाश्च गहिं—V. L. श्लेष्ठा विगहिं (Aparārka, p. 1,000).

सिंहा व्याघ्रा वराहाश्च—V. L. सिंहव्याघ्रवराहाश्च (Madanapārijāta, p. 693).

## VERSE XLIV

तामसीषु—V. L. तामसेषु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 487).

P. 1500, l. 2—for विग read पि ग

## VERSE XLV

कक्षा—V. L. कक्षा (Aparārka, p. 1,000).

पुरुषाः शकृत्तपः—V. L. (a) पुरुषाश्च कृत्तपः (Aparārka, p. 1,000), (b) पुरुषाः शकृत्तपः

प्रसक्तान्—V. L. प्रयुक्तान्

अथवा—V. L. प्रथमा (Aparārka, p. 1,000) and Madanapārijāta, p. 693).

## VERSE XLVI

राक्षी वैव—V. L. राक्षरवैव

वायुपुद्गप्रधानाश्च—V. L. वायुपुद्गप्रधानाश्च (Aparārka, p. 1,000) and Madanapārijāta p. 693).

P. 1501, l. 1—for अथ च read अथ च

## VERSE XLVII

For the first line the Aparārka (p. 1,000) reads गन्धर्वा  
गुह्यकारैव विविधा मूचराश्च ये

विशुचानु—V. L. विविचानु

राजसीनु—V. L. राजसेनु (Parāsharamādhava, Prāyashchitta,  
p. 487).

## VERSE XLVIII

द्वैत्याश—V. L. सिद्धाश

द्वैतानिका—V. L. द्वैतावका (Madanapārijāta, p. 694).

## VERSE XLIX

द्वितीया—V. L. मध्यमा

P. 1502, l. 3—for पृथि<sup>१</sup> read पूर्वी

— l. 4—for चेतनादित read चेतनस्त्वम् । त

## VERSE L

महानव्यक्तमेव च—V. L. (a) महानव्यक्त एव च, (b) महदव्यक्तमेव च  
(Parāsharamādhava Parāyashchitta, p. 488).

P. 1502, l. 8—for रूपार्थः read रूपादर्थः

— l. 11—for वे वे प्रकाराः सन्ति read त्रयः प्रकाराः सम्भवन्ति

— l. 12—दि read दिवा

— „ —for एवो व्यक्ति read एवोऽव्यक्त

— „ —for संख्ये read सांख्ये

— l. 14—for गा वा read गावा

— l. 15—for चेति read वेति

P. 1503 l. 1<sup>२</sup>—after योषि add निरुद्धतरं

— l. 2—for अतिवः read अतिर्न

## VERSE LI

एव सर्वः—V. L. एव सर्वः

विः प्र—V. L. वि प्र (Madanapārijāta, p. 694)

## VERSE LII

P. 1503, l. 7—for इन्द्रियसंगो read इन्द्रियसङ्गः संगो

— l. 8—for परमात् संसारात् read पापात् संसारात्

## VERSE LIV

तत्त्ववाद्—V. L. (a) ते त्ववाद्, (b) तत्त्ववाद्, (c) तत्त्ववाद्

P. 1504, l. 1—for तत्त्ववा read तत्त्ववा

— l. 2—for त्वं read त्वः

— „ —for नरक read नरकं

## VERSE LV

पुष्कसानां—V. L. (a) पुष्कसानां, (b) पुष्कसानां, (c) पुष्कसानां,  
(d) पुष्कसानां

चण्डाल—V. L. चाण्डाल (Madānapārijāta p. 700).

## VERSE LVI

पुष्कसानां—V. L. पुष्कसानां

नैव—V. L. नापि

## VERSE LVII

वृत्तादि—V. L. वृत्तादि

च विना—V. L. सविना (Parāsharamādhava Prāyashchitta,  
p. 511).

## VERSE LVIII

P. 1505, l. 2—for कृताः read कृतः



## VERSE LIX.

अभक्ष्य—V. L. अमेज्य

P. 1506, l. 2—for नैक read अनेक

—after विद्यो add अस्याः

## VERSE LX.

योषितम्—V. L. योषिताम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

च विप्रस्वं—V. L. (a) तु विप्रस्वं, (b) च ब्रह्मस्वं

अवति ब्रह्मराक्षसः—V. L. अवन्ति ब्रह्मराक्षसाः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

## VERSE XLI.

मानवाः.....जायते—V. L. मानवाः.....जायन्ते Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 511).

प्रवालावि—V. L. प्रवाल च

हेमकरंजु—V. L. लोहकरंजु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

## VERSE LXIII

वर्षा—V. L. (a) वर्षा Parāsharamādhava, p. 511), (b) रसाञ्—

तैलं तैलपकः सगः—V. L. (a) तैलं वा तैलपाविकः, (b) चेतैलपावः सगः;  
(c) तैलं तैलपकः सगः; (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511),  
(d) तैलं तैलपगः सगः, (e) तैलं तैलपयः सगः

वीरीवाकस्तु—V. L. (a) वक्रवाकस्तु; (b) वीचीवाकः, (c) वीचीवाक् च,  
(d) वीरवासस्तु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

बलाका—V. L. बलाकः (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 511).

## VERSE LXIV

कार्पासता—V. L. कार्पासं ता (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

गोषा गां कागुदो गुहम्—V. L. (a) गोषामासाङ्गुवस्तुतिः, (b)  
गोषामासाङ्गु वस्तुतिः, (c) गोषागम्बं ददो कङ्कम्

## VERSE LXV

पुण्यश्रुतिः—V. L. पुण्यश्रुति (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

पञ्चरात्र—V. L. पञ्चरात्र

## VERSE LXVII

कलमुत्पन्नु—V. L. (a) कलमुत्पन्नु, (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511). (b) कलं पुष्पम्

## VERSE LXIX

कुत्सा—V. L. कुत्सा Mitākṣarā 3. 216).

मार्गस्वम्—V. L. पत्नीस्वम्

## VERSE LXXX

पापान्—V. L. पापाः

प्रेम्पत्नी—V. L. (a) मृत्युपत्नी, (b) प्रेतपत्नी

वस्तुपुत्र—V. L. वस्तुपुत्र

## VERSE LXXI

विप्रो वर्मास्वकाभ्युतः—V. L. विप्रो भवति विप्रभुतः (Mitākṣarā 3. 220).

कठपुत्रः—V. L. (a) कठपुत्रः (noted by Medhātithi), (b) कठपुत्रः

P. 1509, l. 4—for चास्वं read चास्व

## VERSE LXXII

मैत्राच्योतकः—V. L. (a) मैत्राच्योतकः  
(b) मैत्राच्योतनः

चैलाच्यकः—V. L. (a) चैलाच्यकः, (b) चैलाच्यकः

P. 1510, l. 3—for लिका read लिक

— „ —for मैत्राणे read मैत्राणे

— l. 4—for दिवलोः read दिवलोः

— l. 3—for अचं ज्यो read अचज्यो

— \* „ —for त्यालोके read त्यालोके

### VERSE LXXIII

विषयात्मकाः—V. L. विषयैषिः

P. 1511, l. 3—for एव त्याच read एव त

— „ —for भावतयैव read भावतैव

— „ —for त्सहि read त्सहि

— l. 4—for तस्सु read न तस्सु

— „ —for एतत्वेन स read एतत्वेन स

— l. 5—for वृत्तिरिति read वृत्तिः मि

### VERSE LXXIV

P. 1511, l. 7—for वानां read वावानां

— „ —for व्यासाद् read व्यासाद्

### VERSE LXXV

विषयैषिः—V. L. प्रवर्तयन्

### VERSE LXXVI

करम्भवाहुकातापाद्—V. L. करम्भवाहुकास्तप्ताः

वाक्यान्—V. L. पुस्तकान्

## VERSE LXXVIII

काहानि—V. L. कहानि

## VERSE LXXX

अराज्यैवाप्रतीकारां—V. L. (a) राज्ञां चैव प्रतीकारं; (b) अराज्यैवाप्रतीकाराः

## VERSE LXXXI

तत्तत्कळमुपासते—V. L. स तत्तत्कळमसुते

P. 1513, l. 1—after राजसेन add तामसेन वा

— ll. 1-2 for तादृशेनेत्यर्थः read तादृशेन

## VERSE LXXXII

एव सर्वः—V. L. (a) एव धर्मः, (b) एव सर्गः,

विप्रत्येवं—V. L. विप्रत्येवं

P. 1513, l. 4—for वर्तितव्यम् read विवर्तितव्यम्

## VERSE LXXXIII

सेवतः—V. L. (a) सकृद्ग्रहः, (b) विग्रहः

## VERSE LXXXV

P. 1515, l. 1—for मातङ्गा read मात्सङ्गा

— l. 2—for चेत्यधि read चेत्यदधि

— l. 6—for त्वद्भान read त्वद्भान

— " —for सेना read सेवना

— " —for मर्ण्य read मर्ण्ये

— l. 8—for विद्याया read विद्यायाः

— " —for त्वावक read त्वावकः

## VERSE LXXXVI

सर्वेषां—V. L. पूर्वेषां

सर्वेषां—V. L. सर्वेषां वा

P. 1515, l. 10—for करत्वं read करतरत्वं

— „ —for मय्य read मयः

— l. 11—omit स्तेषु.....पद्यते

— l. 13—omit नहि भवति

— l. 14—for कथमुपि read कथमनुपि

— „ —for सामान्यता read सामान्यस्य सा

— l. 15—for स्करमिति read स्करतरमिति

P. 1516, l. 1—for नामवै read नामपि वै

— l. 2—for कादीनि read कानीति

— „ —for वैदिकेषु read वैदिकाणि । वैदिकेषु

— „ —for स्वेन तद्भावाः read स्वेनान्तर्भावः

— l. 3—for भवति read भवन्ति

— „ —After क्रमशः add तस्मिन्

— „ —for तपोयुक्त read तपोयुक्त

— l. 4—for सादीनामप्य read सादीन्यप्य

— „ —for स्कर read स्करतर

— l. 5—for माद्यवत्क read माद्यवतः क

— l. 6—for श्रेयस्ककृत्ये read श्रेयस्ककृत्य

— l. 7—for वयोक्तव्यपि read वयोक्तं तुल्यवदपि

— „ —for अतुल्यभावाः श्रुतेः स्मृत्या read अतुल्यवदाभाः  
स्मृतेः श्रुत्या

P. 1516, l. 7—for स्मृति read अतिस्मृति

— l. 8—for धेनुकं read बाहुकं

— l. 9—for द्युवे read अतिद्वेवे

— l. 10—for माव्यते read भाव्यते

— l. 12—for ज्यवे read ज्यते

— „ —for विचिस्तै रु read विचिह

— l. 13—omit अग्निहोत्राद्यपदेशः

— „ —for त्मानं read त्माज्ञानं

— „ —for तैर्वाक्यात्मिति आत्मज्ञानं अतिपरत्वेन read  
आत्मज्ञानं अतिपरत्वेन तैर्वाक्यात्मिति

P. 1516, l. 15—for वैदिकमन read वैदिकमंन

— „ —omit मर्षस्व

— l. 16—for शाका read शाका

— l. 19—for स्ववे read वे—

— l. 20—for मधुराः read माधुराः

— l. 21—for सती read सतीवं

### VERSE LXXXVII

दु—V. L. हि

तस्मिंस्तस्मिन्क्रियाविधौ—V. L. वरिमन् कस्मिन् क्रियाविधौ

P. 1517, l. 1—for वैदिक read वैदिकः

— l. 4—for पदेश read पसद्

— l. 5—for विदुःका read विदुषाम्

— „ —for प्रत्यङ्गाभिः read प्रतिवाचगाभिः न

- „ —for शिवमये read शिवमुये  
 — 1. 9—for मवानानल read मन्वान  
 — „ —for सातिशब्देन read सातिशब्देन  
 — „ —for कृतिनि read कृतनि  
 — 1. 11—for जीप्ताया read क्रिया

## VERSE LXXXVIII

चैव—V. L. चैत (Mitākṣarā, 3. 58).

कर्मवैदिकम्—V. L. कर्मवःफलम्

P. 1518, l. 1—for प्राधान्यं तत्र नि read प्राधान्येन तत्रम्

— 1. 2—for सुसादयः read सुसामुदयः

— 1. 3—After प्रवृत्त add निवृत्त

## VERSE LXXXIX

निरुक्तं ज्ञानपूर्वं तु—V. L. ज्ञानपूर्वं तु निवृत्तिः (Aparārka, p. 1033).

इह वासुज—V. L. इह वासुज (Aparārka, p. 1033).

निवृत्तम्—V. L. प्रवृत्तम्

P. 1518, l. 5—for त्वात्सा read त्वात्तत्सा

— „ —for काम्यत एव read काम्यमेव

— „ —for ज्ञानम् read ज्ञानम्

P. 1518, l. 5—for बोधाधि read बोधमधि

— „ —for अनयोपि read अथापि

— l. 6—for तदुभय read नोभय

After (89), some MSS. have the following additional verse:—

अकामोपहतं नित्यं निवृत्तं च विधीयते ।

कामतस्तु कृतं कर्म प्रवृत्तमुपदिश्यते ॥

## VERSE XC

साम्बलाम्—V. L. (a) सोलम्बलाम् (Aparārka, p. 1033), (b) साहिलाम्

भूतान्वयेति—V. L. (a) भूतान्वयेति, noted by Medhātithi, (b) भूतान्वयेति favoured by Medhātithi; (c) भूतान्वयेति, (d) भूतान् परवति (Aparārka, p. 1033).

P. 1519, l. 1—for चिदिहवा स्वर्गकलानि त read चिदिहकलानि । न च

— l. 3—omit स्वकल्प

— ll. 4-5—for शांतग्रामकः read ग्रामकानः

— l. 6—for तिष्ठमानं read तिष्ठं

— ll. 6-7—for हवि read हानिः

— l. 7—for अथोच्यं read अथाचर्यं

— „ —for परिकरः read परिहारः

— „ —for तद्विकल्पकानां read तद्विकल्प्यमानं

— l. 8—for प्रभूता read भूता

— „ —for पंचयेति read पञ्च वै इति

— „ —for तत्राव्ययेति read तत्राव्ययेति

— „ —Before विशः add न

P. 1519, l. 9—for पशं वे पठन्ति read पतिः

— „ —for न चा read स चा

— „ —Before पांचमी add न

— l. 10—for चाव्ययेति read रेवाव्ययेति

— „ —for अक्षपांचमौलिकं च read अक्षपांचमौलिकं वा

— „ —for संसारी read संसारि



- l. 11—for विलाका read विलावा  
 — „ —for कामावा read काम्यावा  
 — l. 12—for वागा read वोगा  
 — „ —for प्रवृत्तं read प्रवृत्तिः  
 — „ —for किंचद read किंच कर्म  
 — l. 13—for जवन read जेन  
 — „ —after माप्यत इति, add प्रशंसा सन्ति च काविरिद  
 देवत्वं प्राप्तिकलाभि कर्माणि यथा च माव्याप्या (?) प्रथम इति, as in S.

P. 1519, l. 13—for तथा read तथा

- l. 14—for फलं क read फलसक  
 — „ —for कर्मया read कर्मदां  
 — „ —for तदभावो read स्वभावो  
 — l. 15—for कार्यकारण read कार्यकरण  
 — „ —for व्यव्यतिक्रि read व्यव्यक्ति  
 — „ —for मारंभत read मारंभत  
 — l. 16—for चकरि read न करि  
 — l. 17—for ज्ञानस्योपभोगः read ज्ञानस्य कोपभोगः  
 — „ —for प्रवर्तते read प्रवर्तत  
 — „ —for काम्यवो read काम्यविविधयो  
 — „ —for त्युक्तगर्भं read त्युक्तंभग  
 — l. 18—for विद्यमानं तस्यैव read नविद्यामनस्यस्या  
 — „ —for तथाशुद्धितयोगविद्याया read न शाशुद्धिताया-  
 मविद्यायां  
 — l. 19—for वेचापि read च

## VERSE XCI

समं परचक्ष—V. L. सत्परचक्ष

अधिगच्छति—V. L. अग्निगच्छति

P. 1520, l. 1—कथं...चाह—This should preside the verse.

— „ —for पुण्यमा read प्राण्यमा

P. 1520, l. 2—omit प्रतिषेधवद्मेवादभास

— l. 3—for अद्यते बन्धस्त्य read सन्धयते बन्धः । ह्य

— „ —for न स्वाराज्यदेवतार्थः read एव एव स्वाराज्यपदार्थः

— l. 5—for नास्त्वादि read नागिनरादि

— l. 6—for स्मापदेशेन read लोपदेशेन

— „ —for चोच्यते read चोचते

— „ —for स्वाराज्यान् read स्वाराज्यम्

— l. 7—before चंद्रादि add न

— „ —for कृतेन्द्रिया read कृते मेन्द्रिया

— l. 8—for आदितः read आदि । अतः

— „ —for परचक्ष्णी read परचक्षि

— „ —for माधे बहुच्यते read माधयेदित्युच्यते न

— „ —for परत्वाद् read पराश्रयताः or परत्वाद्

## VERSE XCII

परिहाय—V. L. परिहाय

कमे च स्वात्—V. L. समाधेरच

P. 1521, l. 2—for स्वात् read अस्वात्

— „ —for मय read मन्त्र

— „ —for युक्ते read युक्ता

— l. 3—for मेधादिषु read बर्मादिषु

## VERSE XCIII

अम्भसाक्षर्य—V. L. अम्भसानक्षर्य

P. 1521, l. 4—for द्विजम्भनी भवति read द्विजो भवतीति

— „ —for चराचक read चारण्यक

— • l. 6—for परवेत्त read परवेत्तम्

P. 1522, l. 1—for मित्रा read मित्रो

— l. 3—after अनुवीत add अतश्चाह

## VERSE XCIV

अशक्यं—V. L. अतर्क्यं

P. 1522, l. 4—Before रूपप्रत्ययो add—

चक्षुरिचक्षुः दर्शयहेतुत्वसामान्यात् ।

यथा चक्षुःपरिचिन्त्येत्त्वेनेहितः ( ? )

— l. 4—for कृतत्वात् महा read कृतत्वमाह

— l. 5—for प्रमाद्य read प्रामाण्य

— „ —for दीप्तसदृशाद्वा read दीप्तसद्वा

— l. 8—for तदुत्तं read तदुत्तम्

— l. 9—for आवागमहस्वेन read आवागमानात्मस्वेन

— l. 10—for गांया read गांयान्यासे

— l. 11—for वृष्टं read वृष्ट

— l. 12—for तद्गुपा read तद्गुपा

— l. 15—for मन्त्ररेण read मन्त्ररेण

— „ —for अथवा प्रमाद्यं शक्य read अथ च प्रमाद्यमशक्य

## VERSE XCV

प्रेत—V. L. प्रेते (noted by Medhātithi).

भुतयो—स्मृतयो

P. 1523, l. 2—for एतेषु read एतेषु

— „ —for दात read दान्तः

— „ —for कुरव्या read कुरव्यः

— l. 3—for एहान्तः read एहान्तः

— l. 4—for एका अप्ययुक्ता read एकाः । सत्र युक्ती

— „ —for रात्रिपति read रात्रीपति

— l. 5—for देवोनाग्रामाण्ये read देवो न ग्रामाण्यं

— „ —for शस्त्रमपिशकेद्वेष्टिकस्य read सत्त्वामपि शस्त्रो

वपदेष्टिकस्य

P. 1523, l. 7—for देवातासि read देवातात्सि

— „ —for मत्तास्य read मृतस्य

— „ —for कामो read तमो

## VERSE XCVI

विदरवन्ति V. L. (a) व्यदन्ते च, (b) व्यदन्ते च

## VERSE XCVII

चत्वारश्चाजमाः पृथक् V. L. स्मृतिरचत्वार आजमाः

अवत्—V. L. अवत्

अविष्यं—V. L. अविष्यत्

P. 1524, l. 5—for चर्वेण्यु read चर्वेणु च

P. 1525, l. 1—for वाता read वा च

— „ —for वेदावेद—read वेदावेद

## VERSE XCVIII

प्रसूयन्ते—V. L. प्रसिष्यन्ति

प्रसूतिगुणकर्मतः—V. L. (a) प्रसूतिगुणकर्मतः, (b) प्रसूतिगुणकर्मतः  
(c) प्रसूतेगुणकर्मतः (noted by Medhātithi), (d) प्रसूतगुणकर्मतः

P. 1525, l. 4—for कर्मण read कटुश

— „ —for वेदाः read वेदात्

— l. 6—for गुणकर्म read गुणकर्म

— l. 7—for प्रसूतिस्तस्या read प्रसूतिः साम्या

## VERSE XCIX

P. 1526, l. 1—omit तस्मादेतत्परमम्

— l. 4—for युक्तं read युक्तं

## VERSE C

P. 1526, l. 6—for इण्डेन तावदण्ड read इण्डनेताः इण्ड

## VERSE CI

After (101) some MSS. have the following additional verse:—

न वेदबलमाभित्य पापकर्मरुचिर्नवेत् ।  
अज्ञानाच्च प्रमादाच्च दहते कर्म नेतरात् ॥

## VERSE CII

वसन—V. L. वसेद् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 132).

लोके तिष्ठद्—V. L. तिष्ठद् लोके (do.)

P. 1527, l. 2—Before वसेति add वस

— l. 3—for ब्राह्मणादि read ब्राह्मणा

## VERSE CIII

P. 1527, l. 4—for न पुनः read प्रन्विनः

— „ —for दमत्वा परतां read कल्पेन पठन्तः

— l. 5—for ओष्ठ read ओष्ठस्व

— l. 6—for ओष्ठतरा read ओष्ठतराः

— l. 7—for अन्ववशानामनु read अन्ववसायिनः अनु

— „ —omit आनैतदन्वयेतिराक्यते

— l. 8—for दधानैव read दध्यानाम्

## CIV

विद्या च—V. L. विद्यापि (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 144).

किल्बिषं—V. L. कल्मषं (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 144).

P. 1528, l. 2—for तुभावे read स्वभावे

— „ —for बला read केबला

## CV

कर्मसिद्धिं—V. L. (a) कर्मसिद्धिं, (b) कर्मसुद्धिं

अमीप्सता—V. L. अमीप्सताम्

P. 1529, l. 1—for वर read वर्यं

— „ —for पूर्वकाय read पूर्वपद

— „ —for योज्ज read योज

— l. 2—for पनसुते read पनम् । प

— l. 3—for स्वात्सिद्धिः read स्वादिप्ति

— „ —for सख्य read उत्सोम

— „ —for आनुमानेनोपरि read च प्रत्ययेन च

- 1. 4—for निष् read सित्
- 1. 6—for अतु read येन न
- 1. 7—for सपचयो read सपचविपचयो
- 1. 8—for विषय read विषविषय
- 11. 9-10—for विद्यावेपः शुद्ध read विद्यावित्तः शुद्ध

P. 1529, l. 10—after पदिहः add न च द्वयमपि प्रसिद्ध, wrongly printed at the end of Bhāṣya or verse 108.

P. 1529, ll. 10 to 16 should be transposed to the end of Bhāṣya or verse 108, on p. 1531, after संदेहः

P. 1529, l. 11—after हेतुच्छिद read हेतुशिष्ट

- „ —for प्रमाद्यं read प्रमाणी
- 1. 13—for सचर्म read सचर्मः
- „ —for मं भूते दोष read मं भुवतो दोषः
- „ —for विचिकि read विचिकि
- 1. 16—for दोष read गोष
- „ —for उत्पद्यते read उपपद्यते

### VERSE CVI

चार्यं चर्मोपदेशं च—V. L. चार्चं चर्मोपदेशेन

P. 1530, l. 1—for चर्मोप read चर्मोप

— 1. 3—for स्वार्थ read स्वार्था

— 1. 5—for अनुधारणेन मंत्राद्यामर्थं विधिः read अनुधारणं मन्त्राद्यां प्रयोगपक्षमन्त्राद्ये कृतव्याधिकृत एव मन्त्रः प्रयोगकम् इति सोऽपि शास्त्रविरोधी तर्कः । न चार्थं विधिः

P. 1530, L. 7—for स्वस्येव वरा read विक्रयवरा

— l. 8—for वन्न read न वन्न

— l. 9—before वान्नाः add न

— „ —वनावाताम्ना read वनावाताः

— l. 10—for उपबुद्धः read विप्रक्षितः

— l. 12—for प्रसिद्धं read प्रतिविद्धं

— „ —for किंचित् read केचित्

— l. 13—omit वेदः

— „ —for स्थापक—read स्थापकः

— l. 14—for ग्रामाणि read अग्रामाणि

— l. 16—for वदपि read वदयि

— „ —for त्यक्तं read त्यक्तितं

— „ —for अंतर्कमावाप्ता read दाप्तभाष्य

— l. 17—for प्रवच्छ्रुत read प्रावच्छ्रुत्

— „ —for च वक्तव्यं read बोधमा

— „ —for कंच read केचं

— l. 18—for रेवां read रेवा

— „ —for वादीनि read वादिनी

### VERSE CVII

उपदिश्यते—V. L. उपदेक्षते

P. 1531, L. 1—for वारा read वरा



## VERSE CVIII

P. 1531, l. 5—for कुते read कुति

— l. 6—after सवेदः add ll. 10—16 of p. 1529.

— " —omit न च इवमपि प्रसिद्धं, which should be transposed to the end of Bhāṣya or verse 105.

## VERSE CIX

P. 1531, l. 7—for कानामेव read कामेव

P. 1532, l. 2—for परिकृष्ट्याणि read स सपरिकृष्ट्याः

— l. 3—for वामपि read वामेव

— l. 4—for न्यामिवावमुच्यंते read न्यामि प्रमाणावमुच्यंते

— " —for कुतः read कुतिः

— " —after तेषां add ते

— l. 5—for प्रमाणाव read प्रमाणा

— l. 6—for सच read साच

## VERSE CX

बुचस्वा सं—V. L. बुचस्वास्तं (Nityāchārāpradīpa, p. 69).

विचारयेद्—V. L. विचारयेद्

P. 1532, l. 9—for स्येति read स्या इति

— l. 10—सानी ... हेतुः read साविदानीं परित्यक्तहेतुगुणान् दर्शयति

After 110 some MSS. have the following additional verse :—

पुराणभ्रान्तो यमो साङ्गोपाङ्गचिकित्सकः ।

आज्ञासिद्धाणि कथारि न ह्यन्तर्गता इत्युच्यते ॥

## VERSE CXI

परिचत्वाद्यावरा—V. L. पर्वदेवा मवेदिति (Madanapārijāta, p. 774).

नैरुको—V. L. निरुको (Smṛittava II, p. 199).

देवुक्—V. L. देवुक् (Madnapārijāta, p. 774).

P. 1533, l. 1—omit गुह्याद् वसति

— ll. 1-2—omit पूर्वोक्ता.....विष्णामिति

— l. 3—for वेदन read वेदार्थ

— l. 4—for वेदार्थ read वेदार्थ

— „ —for निरुको read नैरुको

— „ —for कृतिशाला read शाला

— l. 5—for पराङ्क read पराङ्क

— „ —for कुण्डलतर read कुण्डलतरा

— „ —for पूर्वो read पूर्व

— l. 6—for मातुषी read मातुषी

— ll. 6-7—for चर्माभ्यास read चर्मविद्याविकारमाभवेत्

## VERSE CXII

अवरा परिचत्वेवा—V. L. अपरा पर्वद् विज्ञेवा (Mitākṣarā 3. 300).

P. 1533, ll. 8-9—for ज्ञापयेज्य read ज्ञापते ज्ञान्य

## VERSE CXIV

द्विजोत्तमः—V. L. समाहितः (Mitākṣarā 3. 300).

P. 1534, l. —after विभः add च

## VERSE CXV

यं वदन्ति—V. L. वदन्ति  
 तमोमूला—V. L. तमोमूला  
 तद्वक्तृमुगच्छति—V. L. वक्तारमुगच्छति

## VERSE CXVI

तस्मादप्रच्युतो—V. L. (a) तस्मादप्रच्युतो, (b) तस्मादविच्युतो

\*P. 1535, l. 5—for पदेसत read पदिरसत

## VERSE CXVII

ममेवं सर्वमुक्तवान्—V. L. ममेवमुक्तवान् स्वयम्

P. 1535, l. 7—for ममा read मवा

— „ —for विकार्या read नकार्या

— „ —for कांठ read कण्ठका

## VERSE CXVIII

मतिम्—V. L. मनः (Aparārka, p. 1027)

सर्वमात्मनि—V. L. सर्वमात्मनि

P. 1536, l. 1—for वाच्यः read वा दः

— l. 4—omit मेनदर्श

— „ —for व्यात्म read व्यात्म

— „ —for प्रत्ययान्तर read प्रत्ययान्तर

— l. 5—for कर्मणि read कर्माणि

— „ —for श्रुतोपन्यास read श्रुतोऽप्यन्यासः

— l. 7—for विकार्यः read वेदाधिकार्यः

- l. 8—for तवत्त read तवत्त  
 — „ —for वृत्तोत्प read वृत्तोत्प  
 — „ —for नैतत्त read वृत्तत्त  
 — l. 9—for स्नेह म read वाहम  
 P. 1536, l. 14—for न वक्तु read वक्तु  
 — „ —for ओद read ओत  
 — l. 14—for दृशयन्मि read दृश्यतद्  
 — „ —for विकारस्य ग्रामस्य read विकारग्रामस्य  
 P. 1537, l. 2—for श्वेत read चेत

## VERSE CXX

स्वेतु—V. L. सेतु

- P. 1538, l. 2—for वतो read वो  
 — „ —for वाह्य read वाहया  
 — l. 3—for कुतवो read तवोः  
 — „ —for सर्वतत्त read तेजःप  
 — „ —for प्पमि read त्पमादि  
 — „ —for स्नेहो read स्नेहे

## VERSE CXXI

हरिष—V. L. हरिष

- P. 1539, l. 2—for ततो read त्तात्ते  
 — „ —for मति read मपि

P. 1539, l. 2—for कान्ते read कान्ति

— „ —for चर्वेहर read चर्वेहरं

— l. 3—for वंयं read वयं

### VERSE CXXII

P. 1539, l. 2—for मित्या read दिव्या

— „ —for दिस्व read दिवु

P. 1540, l. 1—for मतमान्या read मन्यन्तिया

### VERSE CXXV

परंपदम्—V. L. सनातनम्

P. 1542, l. 1—for शास्त्रान्तरास्ति read शास्त्रात् शास्त्रा

— l. 4—for त्यक्ता read त्यंक्ता

— l. 5—for प्रतिविषयेन च read निषमस्य प्राप्तिश्च

All the Bhāṣya, ll. 1-5—should go under verse (125).

After (125) some MSS. have the following additional verse.

चतुर्वेदसमं पुण्यमस्य शास्त्रस्य धारणात् ।  
मूयो काव्यतिरिच्येत पापनिर्वातनम्महत् ॥

### VERSE CXXVI

ग्रामवात्—V. L. ग्रामवात्

After (126) some MSS. have the following additional verse.

मनुः स्वाध्यायुचो देवः सर्वशास्त्रार्थपारगः ।  
तस्यात्यभिर्गतं धर्मं विचार्य बहुविस्तरम् ॥  
ये पठन्ति द्विजाः केचित् सर्वपापोपशान्तिदम् ।  
ते गच्छन्ति परं स्वानं ब्रह्मणः सद्यः शारवतम् ॥